

325°

NIDER, Joh. Formicarius. (Cologne, Ulrich Zel, ca. 1475).
HC 11831; BMC, I, 194; Vaillième, 848.

D 1

[redacted]

Incipit prologus formicarij iuxta edicõnem fratris Johis Nyder sacre theologie pfessoris eximij qui vitam tempore concilij constãcienẞ basiliensisq3 duxit in humanis felicit.

Prologus

PEragrans crebro ptes quasdã. preserti almanie. querelas nõnunq̃ audiui pigrorꝝ in fide hoim. Cur modo inter cristicolas. deus nullis ecclesiam roboret miraculis. aut sacris pro fide tuenda et virtutibꝰ ad bene viuēdum nõ illuminet sicut olym reuelacõibꝰ. Cū perfidis eni iudeis clamitant. Signa nostra non vidimus. iam nõ est ꝓpheta. et nos non cognoscz amplius. Qđ murmur cristi cooperãte gratia cõpescere conabor in sequētibus p plura q̃ ꝓpe et circa nostra tempora. ymo nobis dū datū est viuē in humanis mira adeo. vel miracula ostēsa sunt diuinitus. cū reuelacõibus varijs. et sanctorꝝ hoim virtutibꝰ. q̃ ostãt aut visus mei vł auditus propria experientia aut fide dignorum relatibus. et ut reor satis exinde facta sūt credibilia Verꝝ qꝛ in morali nunc laboro materia. precor ideo lectorem sequenciū ne demõstrationem querat vbi accommoda sufficit ꝓbabilitas. Nec me suspicetur facilit' credere hominibus quibuslibet. presertim feminis. quas nisi sint ꝓbate plurimū semper in talibus delirare suspicor. q̃ꝙ sexus non despiciendꝰ sit fragilis. In q̃ sexu deus sepe magna fecit ut confundat' forcia mundi ẞm apostolū. Scio deū iuxta beati Job vaticinium nostro nõ egere mendacio ad obsequēdum sibi. Scio q falsitates detestatur theologica quã ꝓfessus sum scientia. Scio demi q3 fucatã doctrinam ꝓcul esse a vita. et quo fugcr ordine p̃dicatorum et officio. Nec miretur quis si qñq3 loca et nomina ꝓpria personarum siluero qꝛ ita fieri debere frat'na caritas impat et recta psuadet racio vbi aut confessionis sigillū. ā secretum aliqđ notabile. aut periculū cenodoxie ad aliqua silenda astrinxit vel periculū aliud corpis aut anime.

Sub vnius igitur typo voluminis libellos quinq3 colligere studui: et presens opus qđ formicarius appellatur. moralizatur. In quo piger discipulus et theologus ꝓceptoris habebit officiū. Libellus

Primus principaliter erit de raris bonorum hominū exemplis et operacōnibus. Secundus de verisimilibus bonis reuelacōnibus. Tertius de falsis et illusorijs visionibus. Quartus de virtuosis pfectorum operacōnibus. Quintus de maleficijs et eorū deceptcōnibus;

finis prologi

¶ Explicit tabu
la Capitulorum

¶ Incipit Liber
Primus.

Vade ad formicā O
piger et considera
vias eius et disce
sapiētiam. que cū
non habeat ducem ac precep
torem nec principē parat esta
te cibum sibi. Et cōgregat in
messe qd comedat. Ait diues
ille Salomon primus in hoc
philosophus et theologus.
puerbiorum. vi. Quo in loco tria
te docet O piger attēdere pri
cipaliter. Primo pij precep
toris mandatū. cum pmittit
Vade et disce sapiēciā. Scdo
proprij tēporis excessum. vbi sb
iungit O piger. Tercio gna
ri animalis exemplū. qn cōclu
dit Ad formicam cū suis pprie
tatibus. quas si humanis ap
plicaueris moribus: veram re
uera disces sapienciam. Eandē
enī ob causam olym in princi
pio nostri ordinis noster fra
ter Thomas brabantinus li
brū moralizauit De apibus
Eisdem applicās exempla et
miracula suo facta tempe: ne
talia aboleret obliuio mater
ingratitudinis. Non aūt ut re
or leui ex causa materiā assup
si de formicis pocius q̄ de alijs
minutis animalibus. quia inter
talia omnia nihil reperi natu
ra sagacius. et morali discipli
ne hominis accōmodacius.

Qua in re nedum sapiētissimi salomonis verumeciam per eum loquentis spiritussancti auctoritatem imitor dicentis prouerbiorum tercio. Quatuor sunt minima terre et ipsa sunt sapienciora sapientibus. formice populus infirmꝰ qui quidem preparant in messe cibum sibi et de lepusculo locusta et stellione. posterius p ordinem loquitur. Formicarum preterea ex inspectione prouida olym malchus qui captiuus dicitur monachus sue compunctōnis hausisse legitur documenta salubria ut beatus Heronimꝰ in eiusdem scribit legenda. Cogitans inquit beatus malchꝰ dum captus in heremo pecudes pascerem aspicio formicarū angustum gregem vehere videns onera maiora q̄ corpora. Alie herbarum q̄dam semina forcipe oris trahebant. Alie egerebant humū de foueis et aquarū meatus aggeribus excludebant. Ille venture hyemis memores ne madefacta humꝰ in herbā horrea vertēt illata semina p̄scidebant. Hee luctu celebri corpora defuncta portabant. Quodqȝ magis mirum esset in tanto agmine egredientes non obstabant intrantibus. quin pocius. Si quam sub fasse vidissent et onere cecidisse suppositis humeis adiuuabāt. Quid multa. pulchrum nēpe mihi et non modici ponderis spectaculum dies illa p̄buit. Unde ipse nāqȝ recordatus ipsiꝰ sapientissimi salomonis ad formice solerciam nos mittentis. et pigras mentes sub tali exemplo suscitans. cepi tedere captiuitatis et monasterij cellulam querere ac formicarum illarum similitudinem desiderare. Ubi laborant in medium et cum nihil cuiusq̄ proprium sit. ōmium omnia sunt. Cū igitur inter pua am miranda animalia non excipiendo breuem in volatilibꝰ apē nullatenus formica repiatur sagacius. Similit' q̄ȝ morali discipline hominis accommodacius. Idcirco iuxta generalem p̄missam tradicōem eius proprietates in sequentibus huiꝰ opusculi libris ac tractatibus recitabo nihil tamen de talibus formicarum proprietatibꝰ scribendo. nisi quod beatus. Isidorus Plinius Solinus et ipse Aristoteles tradūt. Similiterquoqȝ. Et dominꝰ Albertus magnus in suis de animalibus libris ait: quod ego propria vidi experiēcia.

¶ Est itaq3 inter formicarū ꝓprietates in genē· iuxta com pacōnis gradus t'plices ꝗquī tuplex differentia· ꝰm quas quinq3 erūt libelli ad mores hominū bonos ul' malos appli cabiles; ¶ Prima differēcia ex operacōne formicarꝫ sumitur· Quia quedā mortuos sepelire videtur: Alie in aliȷs laborib⁹ lucrosis sedulo occupantur· Alie vero stant in viȷs publi cis iter quodāmodo ostende re conantes: ne erret aliqua; ¶ Secūda differētia ex mo tu sumitur· qꝛ quedam repūt tm̄mō· Alie alas acquirūt· Alie volant; ¶ Tercia differētia in qn̄titate considerātur qꝛ q̄daꝫ sūt parue· Alie maiores: Alie maxime; ¶ Quarta differētia in ꝓcessu etatis videtur· cū q̄ dam sint iouis· Alie vermiculi nati nouit· Alie autē que iam possunt generarē; ¶ Quita dif ferentia est in colore qꝛ q̄daꝫ nigre· Alie rubee· Alie forme ꝛ qualitatis alteri⁹ ut i ethyo pia; ¶ Piger; qꝛ me formicarꝫ ꝓpria intueri iubes ꝛ ibi discē re sapiētiam; Vellem ut earꝫ condicōnes singulas expⁱme res· ut hiȷs quasi ꝑ exemplai habitis: facilius deinceps ꝛ de lectabilius mores valeamus diligere. ¶ Theologus· Vn̄ noueris ergo ꝓut ex prefato rum doctorum dictis elici po test autenticis· cōditioēs for micarꝫ annectam sexagenas numero: cuiq3 libello tradēdo duodenariū; ¶ Sub p̄mo fit hec in ordine· Primatim opacō ne sua formice drn̄t triplicit' ut premissum est· Scd̄a hec q̄ sunt nigre· pue sunt mole cor poris· ſꝫ virtute excellunt ma iora animalia· Tercia q̄ꝫuis vi uant in grege: non tn̄ regem habēt ducem nec preceptorē: Quarta ciuilitas earꝫ est dif ferēs multū ab apum politia q̄ꝫ iste regnum habeant mo narchicū· non aūt ille: Quin ta ꝛ si monarcha careant· tn̄ sibi mutuo trāquillit' obtem perāt: Sexta de sua republica inest eis quedam racō cura et memoria: Septima domū sil siue ciuitatē construūt· quam distinctam habitaculis diū sis plantarꝫ tegūt particulis: Octaua in suis domib⁹ vias rectas et occultas fabricant quibus satis occulte sepe inhi tant: Nona tam mares q̄ꝫ fe mine ad laborem egrediūtur vniūse ꝑ turmas: Decima vi as suas multū ordinate obser uant· ne ille que exeūt reintra te volentes obuiādo īpediāt: Vndecima extra domum· via

satis rcā et apta ambulant ut
necāria acquirāt pascua. Duo
decima. Non more apum sibi
cibos faciunt. sed a deo et natura
donatos recondunt. Pro libel
lo scdo sit pma. Formicarum dif
ferencia. In motu trina ee dino
scitur ut pmisi. Secunda p
nosticāt et pnūciāt frigus et plu
uias et tempestates aerū. Ter
tia gemios hnt oculos qbus
corpe regūtur. Quarta ampu
tatis oculis in vijs patentibz
errāt. Quīta cecitatē incurrēs
videntez fortissiē amplectitur
nec dimittit nisi ad casā redu
cta. Sexta via vna egrediū
tur a suis domibus que versus
finē ppter qrenda pascua plu
rificari vidr. Septima p vnā
lineam satis regiam ad nidū
redeunt nec in via vna aliā im
pedit sed aliqñ sibi osculo vel
ore pacis fedra porrigere vidē
tur mutuo. Octaua ōnes vnū
locū obseruant in quē thesau
ros ponūt et recondūt. Nona
nidus earum acutū quēdam et
ponticū atqz odorem emittit
delcābilez. Decima fetida qdā
ut sulphur. origanū et cornu
adustum ceruinū adeo odiūt.
vt si talium super earum domos
spgantur fumigaciones aut
cineres de loco migrēt. Vnde
cima ōnes circa ventrē stricte
pue et qsi incise sunt. Duodeciā
et vltima formicarum drnā e qꝫ
in senio tm more auiū assum
ptis alis volant. ¶ Pro libel
lo tercio sit condicio formice.
Prima in qntitate earum triplex
ut in psenti non longe antea
tetigi repitur drnā. Secūda
qñ i via visu priuantur vix ā
nisi aten9 ad domū reuerti pos
sut. Tercia ab vrsis deuorān
tur. quos sanāt si egrotāt vn
de ab eis sagacissime qrūtur.
Qrta philomene formicas et
earum oua auide qrunt et come
dūt quia ex hijs conualescūt
egrote et sonore efficiuntur.
Quinta formicaleon cibū for
micarū rapit et edit in hyeme
quia in estate improuidus nl
sibi de cibo reseruat. Sexta qꝫ
uis nidus formicarum odore bo
no redoleat. tamē si super eo
ligna noua et tenera aut ex
hijs lagena terantur duriter
et fricentur. fetorem quēdam
notabilem cōtrahere expiun
tur. Septima qñ lucri causa
incaute extra domos ābulant
sepe a formicaleon isidiose ne
cantur. Octaua formice vbi
sūt nociue. faciliter fugantur
sibi orbiculariter cineres sp
gātur. Nona formice dicun
tur esse in ethyopia grandes
adeo ut canibus similentur.

Decima Aurum tales pedibꝫ ex arena leguntur fodē. Undecima Eedem a se effossum aurū qḋ eis parꝫ aut nihil prodest custodire diligētiꝰ dicuntur. Quodecima homines q̄ eis aurū furtiue subtrahūt, euigilantes ad necē psequūtur.

¶ Pro libello quarto. Prima est condicio q in etatis pcessu gradu trino pociuntur pretacto. Secunda oua formicaꝝ colore sunt alba. sed qn̄titate parua ꝛ rotūda. oblonga et columnalia. Tercia oua earum sunt odorifera, et infirmis quibusdam animalibus medicina. Quarta incrementum oua eaꝝ suscipiūnt in loco calido. ꝛ versus solem vbi posita a pn̄tibus p̄mo in vermes albos. et exinde in formicam complentur. Quinta turbata domo, oua studiose solent tollere ꝛ ad nidū reportare. Sexta cibus formicarum sunt fructus ꝛ herbaꝝ succi, quorum etiaꝫ ptes sepant. et cum eis ad nidū reuertuntur. Septima formicis pre alijs est ꝓprium. q in maiore sua etate virtute crescunt. Octaua grana frumenti eligūt. sed ordeū modicum curant. Nona grana deficcant cū humida sint ꝛ compluta. Decima grana sollerter colligunt, decorticāt ne germinēt, ꝛ secreto recondūt. Undecima arte mlʼtiplici onera reddunt portabilioa. Duodecima hyeme quiescunt ꝛ cibo fruuntur estate collecto.

¶ Pro libello vltimo. Prima in colorē denīqꝫ prima est formicarum differentia. Secunda que domos edificāt extra solitudinē ꝓpe homines, deuastacōes crebro patiuntur. Tertia frigus gn̄ue ouis eaꝝ superueniens prolem impedit, aut retardat. Quarta alis carentes vel minimū progredientes in publicum ab alijs bestijs faciliter necantur. Quinta viscosis humoribus, ꝛ tempestate, ab incessu ꝛ a labore prepediuntur. Sexta que sibi a vino vel a vi͂pa non cauēt, subito iebriantur ꝛ grauit. Septima comeste ab hominibus eis nocent, non bestijs omnibus. sed quibusdam proficiunt. Octaua formicarum abꝰ nōnunq̄ sūt cadaueā animaliū mortuorum. Nona se ledētes homines, humorē acuto pūgunt. Decima manus inquinant hominis. si multum tangūtur. Undecima radices ledunt arborum, vbi iuxta eas nidificare finiuntur. Duodecima ad summitates scandunt

arborū: et ibi earundem arborū floēs ꝛ germina ledunt ꝛ rodunt· cauantqꝫ fructus tenerrimos; Vides igitur piger quot ꝑmitabilium proprietatum diuersitates eterna sapientia in minuto animali locaueit; ¶ Piger; Video ꝛ fortassis inuideo· qui me iā vice tercia non proprio sed noīe ꝓbroso pigrum vocitas quem a tempore quo religionem approbatam professus sū, scias accidiam odisse ꝛ si nō totam euaserim; Nam auctores alij qui suis cum discipulis de exemplis habuere dyalogum honesto eos allocuti sunt nomine ꝓprio aut appellatiuo. Tu vero inchoas a cōuicio: ¶ Theologus; Te pigri hominis vitio irretitum esse non re ipsa autumo· sed solo nomine mutue collacionis gracia; Nulli scias nomen qualecumqꝫ oberit: si de signati vicij actu carueit; Quid enim obfuit Thadeo apostolo ꝙ cum proditore cristi Iuda par nomen habuit· vbi de morum in aliquo constat differencia: parum refert ꝙd fit de nominis conuemencia. Sicuti namqꝫ solum vocabulum nulli hominum bonitatē tribuit· ita nec cuicumqꝫ nota vicōs si nominis ipsum virtutis donum adimit; Tali fallax mens ista fuit Crisostomi cum ait in quadam sentencia; Si dyaboli nomen aureis litteris scripseris· malignitate tamen non carebit; Et si nomen dei tetris non nullis depinxeris caracteribus nihil diuine bonitati nocebit; vocum itaqꝫ pruriencia vocabula nō curemus magnopere; sed virtutes prout cepimus de formice proprietatibus satagamus proferere; ¶ Piger; Tranquillatus a murmure video esse ut asseis; Vnde queso ceptam morali doctrina eandem velis deinceps prosequi·

¶ Theologus; Prima formicarum preseccitata est differēcia et proprietas ꝙ in operacionibus suis formice plurimum differunt quia quedam mortuos sepeliunt; Alie lucris occupantur sepe laboribꝰ; Alieqꝫ stare videntur in vijs publicis· iter quodammodo ostendere molientes alijs ne deuient; per que datur intelligi ꝙ nulli homini presertim minus ecclesiastico licet vacare accidie vicio; sed cunctis studendum est vtili aliquo semper occupari exercicio; Sunt enim in cetu ipsiꝰ ecclesie ad

instar formicarū exercitia va ria. Et tres operacōnum diffe rentie plurimū distātes apud deum in merito. Quidā sunt in mūdo detenti licitis ꝫ circa corpalia pressi laboribꝰ: puta mechanici pro sustentacōne sua ꝛ suoꝝ necessariorum. Et maxime hij qui in opacōnibꝫ misericordie corpalibꝰ proxi mo obsequūtur. quibꝰ tn̄ nō semp debēt insistere: ꝫ eisdem interdū obmissis vacare meli oribus. In seculo em̄ vel in in firmitate existētes velut mor tui sunt. vel in morte quadaꝫ cōstituti. iuxta illud cantici ec clesie. Media vita in morte su mus. Supra em̄ tota vita est in celo. Infra tota mors est in inferno. Hic aūt in media vi ta sumꝰ: q̄ quedā mors. Hinc est ꝙ ad meliorem vitā xp̄us quēdam vocare volens. sibi dixit math. viij. Seq̄re me: ꝛ pmitte mortuos sepeliē mor tuos suos. Vn̄ Bernh. xix. Notādum est in hac senten tia: ꝙ aliqn̄ minoꝛa bona p̄ter mittenda sunt ꝑpter vtilitatē maiorū. Sunt alij lucrorꝰ in sudantes laboribus: ꝫ i spūa libus bonis. videlicet r̄ligiosi et clerici. qui p oracōes ꝛ lau des canonicas a suis ꝛ aliorū aīabus nocte dieqꝫ hostes fu gant inuisibiles. De quibꝫ ait Apostolus. i. Thimo. v. q̄ bene presūt presbiteri. duplici ho nore habeātur. remuneratiōe scilicet dīna parit ꝛ humana ut glosa insinuat. Sunt p̄te rea alij qui in plebeoꝝ oculis tota die stare ociosi videntur eo ꝙ corporalibꝰ se non inuol uūt exercicijs. qui tn̄ in via mo rum veri duces sūt hominum simplicium. eis methodū ostēdē tes mandatoꝝ dei: quēadmo dum sūt boni doctores ꝛ plati ecclesie. De quibus ad Eph. iiij. dicit apostolꝰ. Ipse dedit quosdam quidē apl'os: quos dam aūt ꝓphetas: alios vero euāgelistas: alios aūt pasto res ꝛ doctores ad consūmacō nem sanctorū in opus mini sterij in edificacionē corporis cristi. Primi ergo boni. Scdi meliores: ꝛ tercij optimi: formi carū imitantur opa. ¶ Piger. vellem ꝙ singula in sequētibꝫ capitulis probares p moder na aliqua miracula sicuti ipsa iam roborasti sacre scripture auctoritatibꝫ: et formicarū p prietatibus. ¶ Theologus. Si sacre scripture auctoritas ꝛ veteꝝ tibi miracula ad credē dum non sufficiūt: Iudaice p fidie videris esse proximꝰ. Iudei inquit apostolꝰ signa q̄runt

sicut greci sapienciam/et salua
tor Mathei septimo/multi di
cent mihi i illa die domine do
mine nōne in noie tuo ꝓphe
tauim⁹/et i nomine tuo demo
nia eiecimus/et in nomine tuo
virtutes multas fecimus. Et
tunc confitebor illis/quia nū
ꝗ̄ noui vos/discedite a me ꝗ̄
operamini iniq̄tatem. Super
quo beatus grego. ij. li. mor.
Hac sentencia datur intelligi
ꝙ in hominib⁹ caritas/humi
litas. nō autem debeant virtu
tū signa venerari. Vn̄ nūc san
cta ecclesia/etiam si qua sūt he
reticorum miracula despicit/qꝛ
probacio quidem sanctitatis
nō est signa facere. quia hec
sanctitatis speciem nō esse co
gnoscit/sed primum ut se dili
gere. de deo verā/ de primo me
liora ꝗ̄ de seipō sentire. Et beat⁹
Aug⁹. li. lxxxiij. dicit. Intelligi
mus quedam miracula/eciam
sceleratos homines facē/ qua
lia sancti facere non possunt.
Et statim causā huius ad iun
git idem dicens. Nō nō ideo
pocioris loci apd̄ deū arbitrā
di sūt esse scelerati ꝗ̄ iusti. Nō
enim acceptiores erant apud
deum magi pharaonis/ꝗ̄ po
pulus israhel quia nō poterat
ille populus facere quod illi
faciebant. ꝗ̄uis moyses in v
tute dei maiora potuerit. Vn
de reueā mali non possent illa
facere nisi permissi. Boni aūt
si daretur eis a domio/possent
et illa et maiora facere/non ta
mē sine recta ordinacōne dm̄
est/ꝙ nō datur hec potestas
sicut et malis. Vnde subdens
causā quare non detur eis di
cit. Ideo nō omnibus sanctis
ista tribuuntur/ne perniciosis
simo errore decipiantur infir
mi/existimantes in talibus fa
ctis esse maiora dona ꝗ̄ in ope
ribus iusticie/quibus eterna
vita compatur/propterea do
minus prohibet hinc gaude
re discipulos cum ait. Nolite
in hoc gaudere quoniam spi
ritus vobis subiecti sunt. sed
gaudete quoniam nomina ve
stra scripta sunt in celis luce
decimo. ¶ Biger. Miracula
adduci non desidero/ut veri
tati ipse credam fidei et disci
plinis moralibus. Sed pro
pter pusillos fidei/q̄rum mul
titudo est nō minima/hoc exi
go/qui nouis adeo donatis
prodigijs mouentur ad vir
tutes feruencius. Referunt ex
inde viri solidi deo grates am
plius/et vniuntur caritate per
fecta ob id suo fini altissiō ar
tius inherentes. ¶ Theolo
g⁹. Has ob causas exemplū

ꝑmo miraculum in nostris fa
ctum tēporib⁹ refero de labo
rantibus in seculo licite. Fuit
vir quidā plebeus laborator
simplician⁹ mūdo: ſȝ deo reue
ra prudētior in ciuitate Nurē
bergensi Bambergen dyo
ces meo tempore ciuis. mo do
non nomē ꝓpriū ſȝ vite fama
bona occurrit. filius confessio
nis hic extitit ṗdecessoris mei
in prioratu Nurēbgensi: fra
tris Eberhardi videlicet viri
ut adiacens mihi testāti pōt
patris fide digni valde. Cui⁹
enī relacōne didici que sequū
tur. Hic igitꝰ Simplician⁹
tempali quidē substantia nō
mendicus fuit, ſȝ rebus viue
bat ſm seculum mediocriter
ad dīna vero fuit deuot⁹ plu
rimū. Nam opibus miseicor
die de labore et rebus ꝓpriis
paupibus erogabat largiter
pegrinacōnibus longis aliq̄
ciens corpus macerabat acritꝰ
ꝛ in meditacōe dominice passi
onis se exercere solebat multi
plicitꝰ. Et qꝛ ex hijs piis opeā
tionib⁹ ad deū dietim eius ai
mus cepit inardescere: Ideir
co desideriū aliquociēs in an
no sumendi diuinissimū euka
ristie sacramentū i eo non de
stitit crescere. Verū in prefata
ciuitate masculin⁹ sexus rari⁹
q̄ᵖ femineus ad eukaristie sac̄
mentū solet accedere, qđ isti
etiam licenci⁹ plerūqȝ pleba
nī q̄ᵖ illi solēt tradere formida
bat ꝓpterea dei famulus sacra
mentum qđ cordis estu affe
ctabat contra morē crebrius
petere ne singularis videretur
iuxta illud memorādum beati
Bern. Qui facit qđ nemo: mi
rantur omēs. Excogitabatqȝ
tandem dīno nutu modū ali
quem quo mediante acquire
ret p equipollētiam qđ sumē
nequibat p sacramēti presen
tiam. Sciebat enī qꝛ semp dei
misericordia volūtatem bonā
p facto acceptat: qn̄ ꝓpria ne
gligentia opus extrinsecum
non vetat. Fecit igitur qn̄tum
in se fuit quicquid potuit se
ad sacramentū eukaristie ṗ
parando die presertī ꝛ hora q̄
eukaristiam habere verisimili
ter a sacerdote ꝓprio nō valu
it. Nam ṗmū si oportunitas
arriserat sacramētaliter ṗcon
fessus ē. Cibū ṗcedenti die sū
sit moderacius vice ieiunij. De
inde deuocōne vera p meditacō
nes stans in ara cordis coram
dei viuētis oculis mactare se
et actuarē solebat sollicit⁹ quo
potuit. Et tādem īfra misse of
fitiū ꝛ potissime cōmunionis ho
ra ōni quo desiderio, poterat

a divina petijt clementia: ut se tanti sacramenti participem efficeret. et bonam voluntatem pro facto acceptaret. In cuius evidentiam ut corpus subiceret spiritui. et ut divina bonitas bone voluntatis munus acceptaret pro facto. Ideirco cum sacerdos ore proprio sacramentum sub specie panis solebat accipere iste dei famulus tunso pectore. tunc etiam labia sua aperuit. Et ecce mira res. Nam divino ut pie credi potest miraculo accidit. ut quando ita se disposuit illico lingue eius hostie consecrate quedam particula adherere cepit devote dulciter et sensibiliter. adeo ut necessarium videretur ei aut istam quam sensit particulam de ore quod vertebatur ponere aut quod faciebat preceptam deglutire. de quo cum miraretur sepius et tandem dubitaret. an illud advenirет divinitus. quadam die cum divina audisset et percepisset ut pretactum est finito misse officio. certionari volens digitum ori iposuit. linguam tangere voluit. sed digito alba quedam particula ut visus ostendit inhesit sensibiliter. quam ori reimpositam supsit ut antea. Sed deinceps per decursum fue vite numquam simile meruit percipere licet a bonis operibus non minus quam prius desisteret. ¶ Piger: Scire vellem cur hoc donum deus suo famulo voluit subtrahere qui nihil illiciti opis videbatur in tactu facere. ¶ Theologus: Ut satis reor nihil boni gratuiti et virtuosi huic divina clementia abstulit deinceps. sed solum sentimentum quoddam ademit corporeum in quo puum vel quidem nullum consistit secundum nostram sophyam atque doctrinam meritum quod pocius non numquam imperfectorum est premium ne in via deficiant quam sit meritum. unde etiam forcioribus sepe in dei vinea laborantibus talia subtrahuntur sentimenta dulcia que opus est ut aliquando dentur infirmioribus ut docet beatus Bernardus in epistola ad fratres de monte dei. Et fortassis etiam delicto penitus non caruit post multas boni oraculi visas circumstancias sicut zacharias ambigens ubi dubitare non licuit.

¶ Capitulum Secundum.

Procedo ad formicarum condicionem aliam que est quod hee que nigre sunt parve quidem sunt mole corporis sed virtute et animi industria excellunt maiora animalia per quod datur intelligi quod quamvis quedam dei famuli

sint in exteriori apparētia puu
li ⁊ humiles: reuera tn̄ corā do
⁊ dei angelis ymo in dei eccle
sia sāctitate ⁊ iusticia p̄cellūt
ceteros. qui i hominū aspectu
sepenumero magni eē viden
tur a merito. Per coloris q̄p
pe nigredinē hūilitatē. Et per
puitatem corporis simplicita
tem debere intelligi: nemo ig
norat qui sacrā scripturam di
dicit. Hinc est q̄ come sponsi
Canticoꝝ. v. nigre esse descri
buntur idest mundo despica
biles ut glosa dicit. Et math.
xviij. ipē humanat⁹ q̄suit a
respondit dicens. Quis puta
maior ē in rḡno celoꝝ. Et ad
uocans Ihesus puulū statuit
eum i mediū eoꝝ dicēs. Amē
dico vobis nisi conūsi fueritis
et efficiamini sic̄ puuli non in
trabitis i regnū celoꝝ. Quicū
q̄ ergo humiliauerit se sicut p
uulus. hic est maior in rḡno
celoꝝ. Sepe siquidē in paupe
ribus ⁊ simplicib⁹ ac a mun
do abiectis hominib⁹ maiora
vidim⁹ virtutum ⁊ nōnunq̄
miraculoꝝ dnoꝝ indicia q̄ i
hijs qui alios in dignitatib⁹
vel sciencijs p̄ire videtur. De
ridetur inq̄t beatus Iob ibidē
ca. xij. iusti simplicitas q̄ ē lā
pas contempta apud cogita
cōnes diuitū. ſ parata ad tem
pus statutū. Diuites enī ut su
per eodē dicit beatus greg. vi
tam simplicū i hoc mūdo hu
milem abiectamq̄ despiciunt
Qui tn̄ aū occulti iudicis ocu
los emicāt: honorari metuūt
despici nō refugiūt corpus cō
tinēcia affligūt ⁊ sola i animo
dilectione pinguescunt. Pi
ger. poteris ne de similib⁹ tali
b⁹ exemplū nostro factū tem
pore p pn̄ti recolere. Theo
logus. Possum et spero multū
accōmodū nostro ꝓposito. Vi
uebat satis nouit soror q̄daꝫ
in monasterio qd̄ Tues dicit
Constāciēß dyocef. simplex
et recta ac deū timens. Hela
trixq̄ sue religionis int multi
tudinē sororum satis impfe
ctaꝝ ut notum est locū noscē
tibus. hec sacristie p̄erat et sa
craꝝ vestiū p ecclesie officio
cui ad honorē sanctoꝝ q̄ sūt
in patria multo tempe deuote
obsecuta fuerat. Intrauit autē
Iam ista v̄gine satis ꝓuecta
existente morb⁹ epidimie pe
stis monasteriū ⁊ sacristanā
istā cū multis egrotare fecit
sāctimonialib⁹. Cūq̄ deuote
sumptis ecclesiasticis sacmē
tis omnib⁹ ab ista sācta v̄gi
ne due sorores iā ꝓpe agoniaꝫ
constituerētur iacētes in alia
camera distanti q̄ infirmitatē

ignorabāt eiusdē virginis/ cē
perūt audiē ⁊ videre celestē ar
momā et angeloꝝ pñtiaȝ cir
locū sācte virginis/ dixerūtqȝ
sibi fuientib⁹/ Nū auditis ⁊ vi
detis quid celestes exercitus ca
nūt ⁊ fatiūt circ sororē nostraȝ
quā egrotaē nō nouimus sed
felicit iam migrare videmus.
Sicqȝ anima illi⁹ beate virgi
nis in magna alacritate corpu
sculū reliquit ꝓpriū· ⁊ i pace
requeuit magna cum admiraci
one sororꝝ/ Aliud exēplū. Prete
rea reuerēdo prī nostro ꝓuītia
li referēte audiui· q nup pdo
nes ⁊ raptores quidā vias di
uersas obseruabāt· Cū ne ali
quē viꝝ capere valerēt· a quo
p vim lucꝝ tempalis emolimē
ti cōquirerēt/ Fuit aūt protūc
in ciuitacula impiali pua swe
uie q Alen dicitur· Ciuis qdā
simplex ⁊ rectus/ qui i suis ne
gocijs itinerās in manus pdi
ctorum raptorum venit a quo
cū qrerent vnde essz/ Respon
dit q de Alen/ cui illi/ Captus
ergo es; At ille respōdit/ Jta sit
in nomine ihesu/ Quo audito:
vnus pdonū subintulit velut
alter Cayphas/ Hāc inqt ca
ptiuitatem quo ad nos nūqȝ
bona sequetur fortuna. Et ita
ut creditur dimitus in virtute
nominis ihesu venit· Nā cū vi

virū caute multū versus capti
uitatē ducerent· tñ miris mo
dis man⁹ eorum euasit· ⁊ ad
ꝓpria inuitis raptorib⁹ liber
et salu⁹ rebus et corpe rediȷt
qui nomē ihu idest saluatoris
in sua necessitate fidelitei inuo
cauit simplicit ⁊ veracit; Est
etiā hodie i quodā rure ꝓpinq
satis ciuitati Nurēbergensi
virgo qdam ex paupculis ꝓ
genita pntib⁹; hec cū essz Juni
or· mō eni est grandeua· venu
sta fuit corpe ⁊ recta aīo ac
simplicissiā; Jā circa pmos
sue pubtatis ānos· xpō suam
virginitatem dedicaē studuit
leuitates iuueniles fugere· et
estus ōnes sui cordis in xpm
dei filiū velut in spōsū suum ce
pit dirigere/ Temptauit tūc
ex aduso ⁊ multis annis post
modū demonis neqcia cōtra
hāc pugilem se erigere et no
cturno tpe nunc strepitibus
horribilibȝ/ nūc vēo i opiati pi
etū cō cussionibȝ et tādē dom⁹
quā ihitabat ruina fātastica
a sāis qs fatiebat oībȝ scām
vgīnē trere conatus ē ⁊ a cep
to ꝓposito deicē; Sȝ mētita ē ini
qtas sibi/ Nā virgo vbis sacre
scriptuē ⁊ cōfessoꝝ prudētū cō
silijs ꝓpijsqȝ cōfortata orōibȝ
mediāte dīna gratia nō mō ho
stis conat⁹ puipēdit: ȝ dīna

ex prouidētia in ea cepit hijs
ventorꝝ temptacōib⁹ ignis
diui amoris circa suū spōsum
inflāmari amplius. Affectus
eni eo tpe amoris cuiusdā ad
xpi desponsacōe; maxim⁹ cor
angebat virginis. Nullo q̄
dem fedo aut terreno pmixtus
amore: sꝫ gestiebat. q̄tenꝰ ali
qua specificaretur certitudie
se a xpo velut sponsā diligi. de
quo in p̄dicacōib; ad virgi
nes audieāt deuotas exclama
ciones sepius fieri; Oracio q;
eius ad hoc tēdebat desideriū
nō absolute sꝫ condicōnaliter:
videlicet si id dei voluntati fo
ret bn̄placitū. Cum aūt in tali
desiderio multis pseuerasſꝫ mē
sibus: quadā die in orto de cu
ius ope victitabat desideriū
paupis exaudiuit dn̄s; Nā cū
a iuuentute rerꝝ careret afflu
encia: ortū sibi p victu ꝓpriū
coluit: & vaccam emit vnicam
cui⁹ lac & orti herbas varias
frequēter ciuitati itulit & hijs
venditis victū acq̄siuit tenuē;
vix vllū ſmonem factū ad po
pulum in eadem ciuitate sole
bat negligere nec differre in
fra quīdenā q̄ circit ut recipet
dignissimū eukaristie sacramē
tum p̄missa prius sacramēta
li confessione. Igitur dū in or
to post diuturna petite arre
vota laboraret more solito: sbi
to in hanc verborum ꝓrupit
senteciam. O vtinam fili dei si
gnū aliqd tue desponsacōis
ego paupcula & indigna me
rerer accipere in tali hui⁹ orti
locello quo nūc oculis corpo
reis visum dirigo. Et ecce in
eodē momēto et locello vidit
tres aut duos circit violarꝝ
amenos flosculos. Erat autē
ꝓtunc temp⁹ autūnale & cir
festum beati martini qn̄ in no
stris ptibus nedum omnium
florꝝ emarcescere solet amenī
tas. Verumeciam tunc gla
cierꝝ & niuiū gelicidia omniū
fructuū et foliorum vires ab
ar boribus cōsucuerūt decerpe
re et enecare h̄bas in quibus
libet ortulis. Pauisa est itaq;
xpi virgo et ex ā miracōe terri
ta de tā insolito spectaculo. vi
olas manu collegit ꝓpa & cōſ
uauit sollicite ut ex inde amor
& spes artius ad suū sponsū g̃
te succrescerent. Verꝝ q; post
mod ex simplicitate nimia tē
ptacō quedam & ambiguitas
in eam icidit. An ne hoc signū
sufficiēs essꝫ arre illi⁹ quā tā
sedule a xpō poposcerat. Ideo p̄
ces nouas et suspiria acriora
priorib⁹ suo spōso cepit por
rigē ut ctificaret apli⁹. Cūq;
in sequenti anno iterꝝ in orto

suo laborat; quodā die · ⁊ ib¹ dem in locū certū intuitum di rigerz · optādo ex ymo cordis desiderio q̄ten9 ibi repiret in si gnū xpifere desposacōis anu lū aliquē. Si dn̄e voluntatis id eēt. Et en altera vice nō spre uit de9 p̄ces hūilis virginis s; repit materialē quēdam anulū quē vidi postmodū. Erat aūt coloris albi · de minera qua ne scio argento mūdo videbatur similior. Et in clausuā vbi iun gebatur in circulū due man9 artificiōse insculpte extiterunt · cācellatim sibi mutuo fidē por rigētes ⁊ sese arte ostrīgentes; Fuitq3 locus inuencōis hui9 muneris tā inopinatus hūane cōiecture cōr: ut oīo destitus ab alijs videretur homib9 · Hūc anulū virgo gratissiē seruauit in posteri ⁊ altissiō suo sponso deinceps ut antea in labore ma nuū suarū viuē studuit q̄ an tea lecius. Addidit etiā is quē diligebat vice t̄tia in q̄dam vi sione nocturna se virgini puē i loco quodam ut videbatur mūdo i ea forma ondere ⁊ ad amplexādū porrigere in q̄ so let p fideliū libris simplitiū de pingi puul9 virginis et mris tractat9 manib9 tpe puericie; Vides ig̃r i pma virgine post hanc vitā q̄ erat hūilis exal

tatā · ⁊ aliā simplicē; a xpō cō solatā in p̄senti nequā seculo · ⁋ Piger: Miror cur in ea re hāc puellā cōmendas in qua pocius deum temptasse videt̃ q̄ donū aliquod meruisse, per certitudinē eni dn̄ū amorem sibi inexistentem agnoscere · et hui9 noticia; p signū a deo poscere · vbi p solam fidem am bulaē iubet sacra scriptuā · dei temptacō esse videtur; Sūt i quit Eccās · ix · Justi at; sapiē tes ⁊ opā eoꝝ in manu dei. Et tn̄ nescit homo vtr̄ amore an odio dign9 sit. ⁋ Theolog9: nō ex motiuis minimis p̄fatā laudatā virginē cuius vitam simplicitate colūbina plenā · ⁊ v̄tutibus refertā eē: sepe ipē presens ⁊ ab alijs fidedignis didici. Noscere eni debes q̄ in simplicitate cordis deū pure querentibus eius clemenciā quosdā actus aut ad nullum aut ad modicū vitiū iputat quales ppetratos ab alijs na turali vel gratuita industria p̄ditis sepe pro culpa accusat; Ignorācia si quidem eoꝝ que non sunt de necessitate salutis p̄sertim in simplicibus homi nibus actus quosda; excusat in toto vel in tāto. Qualis ig norancia ut constat in simpli cib; habūdat ⁊ aliqn̄ ibi ieis

mereatur gratiam qn in sagaci oribus factu incusat et auget peccatu. Legis ppterea i vitas patru paulu simplicissimu vi rum in naturalibus/p minas quodamo do ppoitas/quibz se asseruit nolle cibu sume ni si demo ab obsesso p9 rcedet corpe. Hic ad votu exauditu esse. vbi alius fortassis deum temptando: ira eius meruisset. Appropinquat ppterea tales deo seruietes in simplicitate ai mi puerili innocentie/cui nec etia graues penas infligit p actib9 quos in adultis punit grauit. Quid ergo miru si de us in infinitu misericors eu sim plici aio querentibus exaudit puilegialiter. Memoretis de niqz illi9 Gregoriane senten tie q ait. Qd miracula no sunt imitada sz miranda. Et rursu isti9 regule iuridice. Qd puile gia paucoz non faciunt lege comunez. In benignissimo igi tur dno cofido q simplicitas et feruor dini amoris/que ad cristum humilit habuisse cre ditur/hac virginez excusauit a temptacois dine vicio. et in sup impetrare meruit dei filio quodamodo subarrai anulo/ qua arra tata postmodum in simplicissima sequebatur hui litate. caitate. et paciētia deuo ta vt multis palam fieret q cora do moales formice sint magne qntitate virtutis/que tame in mundi facie pue viden tur imbecilles et modice

Sequitur Capitulum Tertium

Quamuis formice vi uant in grege no tn rege habet ducem aut pceptore ut dicit Salomon prudetissimus in puerbijs. In quo mirabili9 eterna sapien cia opatur i formicis/q i grui bus. in allecib9. in apib9. vel etiam in hominib9. in quibus tn differecijs animaliu semp alique pceptorez/duce/ aut re ge posuit de ppria specie. Nec ita intelligeda est salomois pfata sententia ut penit9 nul lum formica habeat duce ac pceptore nec pncipe sz nullu de ppa specie aut de suo gene re queadmodu apes et queda alia habet animalia. Nam a supmi toci9 vniuersi pncipis rgimie et ducatu nihil secludi pot in reb9 creatis ut de hijs referta e sacra pagina. Et ut ait mundi phus. Ab hoc ente scilicet deo celu depedet et to ta eius natura cui concordat sui comentatoris hec qua ait auctoitas. Natura recte et or dinate agit tanq directa et

rememorata ab agente infallibili. Agens aūt ifallibile est solus de9 anthonomatice Potuit itaq3 antefata formicarū cōdicō quibusdā sanctis hoīnibus cōpetere in dei ecclesia, p̄sertim in monasteriis degētibus. vbi nec viua regula boni p̄lati nec scripta fuat̄ norma a multitudine. Vbi tamē nōnunq̄ boni homines reperiuntur vtriusq3 sexus, quasi sine rege sui ordinis. Qui enim q̄uis viuant in grege. nō tamen regem habent ducē aut p̄ceptorē. solo xp̄o dempto q̄ est rex regum ⁊ domin9 dominancium cui9 ad instinctū gubernant̄ i arduis. licet ī aliis cōmunib9 a supioribus r̄gantur. Sicuti in multis vidim9 heu solo nomine claustris ⁊ monasteriis deformatis nimium q̄ reuera a p̄tture sunt ⁊ p̄ditorū hominum poci9 aliqn̄ latibula q̄ sint virtutū tabernacula. et dissolucōnū verius sūt tuguria q̄ dei tēpli pastoforia. In quibus tamen aliq̄ciens repiuntur aliqui qui recto spiritu dei solius. Illud bti Job. iii. ad lrām dicē possent. Cōsurgens in turba clamabā frat̄ fui draconū ⁊ socius struconum. De quo ⁊ illud Deut. xxxii. apte potest intelligi q̄d de electo israhel dicitur Inuenit eum t̄ra deserta i loco horroris ⁊ vaste solitudinis. Circūduxit eum ⁊ docuit ⁊ custodiuit quasi pupillā oculi sui. Domin9 solus dux eius fuit. ⁊ reliq̄ que ibi sequūtur Tal'm veteri testamento sanct9 propheta Micheas extitit. qui cōn quadrigentos viros ꝯplexitas nomine solus veritatem vite ⁊ doctrine suauit. ut t̄cius narrat regum liber. xxii. Tal'm vtēo sāficatus Ihēmias fuit. q̄ adūsus ficte religionis viros clamauit suo tp̄e. Nolite audire verba pp̄hāꝝ vestrorū Mendaciū enī ꝯplexitāt vobis Iheremie. vii. Talis insup btūs pat̄ Benedict9 fuit multo sue vite tp̄e. qui a fals̄ monachis tandem elcūs in abbatem mortis poculū p vite stipendio ab eis̄ suscepit q̄s regimine ⁊ loco deseruit ut dic̄. beatus gregori9 secundo li. dyalogorum Ꝙ Pi ger: potes ne similes aliquem qui circa nostra vixeit tempora in exemplum producere?

Ꝙ Theologus: Possum q̄ tū memorie occurrit. Nam eo tempore q̄m studio steti Colonien̄. filiū cōfessiōis habui viꝝ fidedignū Canōicū Tungarens̄ ecc̄ie. licēciatum in artibus ⁊ sac̄doté vita ⁊ ordine

Libertinū nomine a quo ea q̄ sequūtur pcepi q̄ miraculose quodāmodo videlicet mōste riū sancti Jacobi in leodio bti benedicti ordinis de fece deformacōnis ad statū bone reformacionis deductū fit ꝓpe nrā tpa. Viuebant em̄ antea ibi monachi dissolutissīe vbi de regulari obseruātia pene nullum repiebatur in victu i amictu ꝗ cerimoniis vestigiū ordinis Erantq₃ ibidē degenēs vita qđ peius extitit multi de nobiliū ⁊ potentū genere ꝓgeniti quales cū dominai i malum gestiūt freti diuicijs ⁊ aīcatia secularium: nihil boni fieri sinunt Seuissima em̄ est ut ait phs in politicis iniusticia ferēs arma Venit tn̄ nescitur quoꝝ merito temp⁹ quo patr̄ misericordiaꝝ loco antedicto succurrere voluit Naꝫ abbas loci defunct⁹ est et die statuta a mōchis notabilibus nouus pater eligi debuit canōice Aderant tūc de gremio monasterij paucissimi deo deuoti qui ꝫm dictamē timorate conscientie elegerūt vnum ex eis ydoneū Sed ex adūso affuit dissolutoꝝ monachoꝝ multitudo omni fere rligiōe vacua q̄ de suo grege morbido elegit ⁊ obtiuit quēdā i naturali b⁹ q̄ de satis industria mūdana ꝑditū Sed maloꝝ moribus insignē et omnib⁹ malis accōmodū Qui postq̄ mag impendit mentis oculis se electum esse in pastorē ⁊ ducem gregis tā morbidi ex timplo motus ⁊ visitat⁹ dīna grātia atq₃ mutatus in viꝝ alteꝝ vitā quā gessit horruit ꝑteritaꝫ formidauitq₃ humeꝝ īfirmū oneri nouo submittere et dubitare cepit an cōfirmacōem expectare vellet cū ꝓposito se emēdandi efficaciter: Vel an electiōi resignandum foret vitato tn̄ secundo: ne eligētur deterior· ꝑmū elegit· utputo iterū inspiratus dīuitus Ob hinc cepit abscondite q̄tum licuit regulā quā ꝓfessus fuerat beati bn̄dicti inspicere vestes religiōi cōgruas ⁊ lecti sternia cuti sue adicere et ꝫm cibū et potū regulariter se ec· in alijs cerimonijs regere ut constanter suis adueniēte cōfirmacōe verbo ⁊ exēplo canē et dicere valēt Venite et nō solū ite Obtenta itaq₃ confirmacōe ⁊ in sede pastoali cum attinencijs tpalis dominij collocatus: Cognatoꝝ suorum potentia ad coherceđum rebelles monachos inuocata clanculo die statuta domū intrauit

capituli· Capitulū p̄mū suis tenuit ⁊ mēte; suā ōmitus im mutatā mō apuit Addiditq; Ecce me vidistis hacten⁹ mlt to tpe virū heu vris moribȝ p ūsis silē; ⁊ fortassis ob id ele ctū a maiori fratꝝ mltitudie Promitto corā voƀ deo ⁊ bea to Bn̄dicto iā vice altera me de cetero nō ut antea ſȝ vos vel le verbo p̄cedere deinceps ⁊ ex emplo Secuti estis errantem seqmini correctū ⁊ penitēte; Et q̄cumq; me sequendo regu lam quā pfessi sumus tenere voluerit a me velut ouis a suo pio pascetur pastore· Quicū q; vero rennuerit: me vltore; habebit vsq; ad carceres iclu siue· dixit ⁊ hec facta sunt hec omnia cūctis qui audiere stu pentibus· Nam obedientes ad plenum reformauit· et re belles aut penis afflixit graui bus· vel a loco fugauit· et sic velut vinea domini sabaoth vsq; hodie dictum monasteri um pseuerat in regulari obser uantia· ¶ Piger: Illud opus mutacōis manus dextre a deo factum nō minus autumo fu isse miraculum · q̄ q̄ diuino nu mine corp⁹ aliqd de morte es set suscitatū· ¶ Theologus: Assentis in hoc beati Augꝰ· se tencie q̄ ait mai⁹ esse miracu lum iustificare ipium · q̄ crea re mūdū Hic enī nihil resiste re potest diuine potentie· ibi vero libertas humana recalci trare valet· ¶ Piger: Satis apud me vertit̄ in dubiū vnū qd protulisti i exēplo quō ei verꝝ esse potest queso q̄ in mo nasterio omni quasi regulari obſuācia spoliato quosdā as seris mōchos fuisse licet pau cos deo deuotos· Nam sine ppriętatis vicio nllatenus vi dent̄ posse viuere· qui de com munibȝ bonis monasterij nō prouisi coguntur: velut secu lares vri temporalia ōnia sibi prouidere· Sileo de corporū incōtinēcia: ⁊ de aiarꝝ i obediē cia sine q̄bȝ in tlibus vix viui tur mōsterijs. ¶ Theolog⁹: sup hoc dubio nō solū vaie ſȝ contrie ⁊ diūsorꝝ adūse dantur sniē· Quidā dicē nō verentur oēs exn̄tes in tlib⁹ mōsterijs eē extra statū salutis q̄bȝ non assencio· Sūt alij q̄ ex adūso affirre audet oēs exn̄tes i tali bȝ mōstēijs eē in statu grē si p̄ cepta sclaribȝ hōibȝ debita ser uauerint ⁊ more ɔsueto in mō sterijs vltra p̄missa vixerint· Quoꝝ dogma incautū esse cre do n̄ alit̄ respōsū suū distinxe rint Sūt pretere a alij ad viā quasi declināt es mediā quoꝝ.

doctrina quācq; tradit regulas: p quas quisq; q̄ saltē ad locum reformatū venit̄ neq̄t ut inquiūt. religiosus. discere poterit in dissoluto ⁊ deformato monasterio. In p viā salutis incedat. Prima si seruat ea q̄ eciā a seculari homine sb̄ p̄cepto seruanda sunt qꝛ in hijs p̄ma ⁊ xp̄iana p̄ncipalit̄ consistit religio. Secūda si seruat fm que i regula ⁊ statutis suis ꝓfessus est. q̄ ⁊ vbi sub precepto cadūt qꝛ contr̄ hec fatiē do eo qꝛ p̄cepta sūt votū ꝓfessionis videtur directe cadē. Et huic contr̄ ire est deū grauit̄ offendere. ⁊ qui talia violat animam ꝓpriā damnat. Tertia si de cōmunib⁹ bonis cōuentus nō ꝓuisus necessaria suo statui tenet tpalia solū ad incertū vsum de licētia sui p̄lati. Alioquī ꝓprietari⁹ esse vidētur. Fuit hec doctrina venerabilis Hūberti sup regulā beati Augustini suo tpe. ⁊ similit̄ dn̄i Alberti. q̄ cū esset ꝓuincialis theutonie i p̄dicatoꝝ nostro scilicet ordine. sic scribit dicte ꝓuincie in epistola cuius inicū instancia ⁊ sollicitudo. Re inquit ꝓprietatis vitiū sacte ꝓfessiōi pauptatis nostre possit subrepe. Volo ut nullus frater aliquā habeat dispēsa cōnem nūmoꝝ aut q̄rūcūq; reꝝ que ad ci⁹ cōsiliū siue in eius vtilitatē volūtatem siue alioꝝ modo quolibet conūtantur: nisi conscio p̄lato suo vbi sit illa pecunia vel res alia ⁊ q̄liter dispensetur. Nam si q̄s secus faceret ⁊ prelato inscio huiusmodi res dispensaret ā dispensādus suo consilio seu arbitrio reseruaēt: eū ꝓprietarīū reputarem. et tanq̄ pro fessionis violatoꝛē regularit̄ cōdemnarē. Hec albert⁹. Quāta regula est. si in hijs quib⁹ de licētia p̄lati habūdat tpalibus que velut deo dicata censensa sūt non ut multi dissipat. S; primo. p̄serti fratri necessitatē pacienti subueneit. qꝛ ad hoc plusq̄ secularis psona obligatur religiosus. q̄ multiplici iure astringitur cōfratri domus sue subuenir̄ cici⁹ q̄ seculari extraneo ꝓximo. De quo beat⁹ Joh. dicit i sua canonica. Qui habuerit sb̄stātiā hui⁹ mūdi et viderit fratrem suum necessitatē habere ⁊ clauserit viscera sua ab eo. quō caritas dei manet in eo. Filioli mei nō diligam⁹ verbo neq; lingua s; ope ⁊ veritate p̄ma Joh. iij. Quīta r̄gula ē si firmū h; ꝓpositū resignandi tpalia sibi ad incertū vsū cōcessa p p̄latum

qñ idem debite petierit ⁊ in reformacõne mõsterij· qñ oportunitas arriserit q̃ tum sua interest: intendit coopari fideliter pro loco ⁊ tempore· Ego igit᷑ in confessionis audientia ul᷑ modo requisitus quãdo hec que ista ab initio tradit opio a religiosa quacũq; pcipio s̃uari psona: eam in salutis statu esse credo· si nõ erro quẽ errorem si ẽ ꝑpatus sum corrigẽ ❡ Piger: Quatuor mihi hic occurrũt dubia· q̃ si racõnabile est queso enodare velis: Primũ quid de hijs sentiẽdũ sit q̃ adhuc in s̃cl'o sunt liberi· ⁊ ꝑdicta seruare ꝓponunt ⁊ sic deformata intrant monasteria. Secũdũ quid de hijs qui in seculo sunt· voto tamen de religionem intrando sũt astricti· non recipientes introitum nisi in locis deformatis· Tercium quid de hijs qui iam in deformato monasterio sũt recepti ⁊ ad loca reformata venire possent sed nolũt: ꝑdictas tamen qñq; seruãtes· Quartũ quid de hijs qui ꝑmũ probati in reformatis mõsterijs· ⁊ deinde ibidem ꝓfessi postmodum sine necessitate aut causa racõnabili ad loca migrant deformata: quos multi litterati et graues viri vocãt semi apostatas· iuxta illud cristi Luce· ix· Nemo mittens manum ad aratrum· ⁊ respiciens retro· aptus est regno dei· ❡ Theolog9: Pater sup talibus ⁊ sup similibus raris q̃stionibus sine distinctione multiplici respõsionem puto rem esse magni ꝑiculi· Conari eciã ad distinguendũ in talib9 multimode· mẽti cõfusionem grandẽ pere ⁊ tedio lectorem possz afficere eo q᷒ vnica circũstãcia sepe valde casus variat in ꝑticularib9 de quib; q̃ris· vni enim ĩfinita possunt accidere· Scim9 ꝑterea q᷒ int᷑ litteratos vnusquisq; i suo sensu habũdat· Non insup mẽor sum queq̃ ꝑceptor; meorum ad ꝑfata dubia expsse scriptis r̃ndisse q̃ obrem de r̃nso meo nũc supsedeo vtriq; nostr; sufficiat qd in loco reforcto ẽ Si aũt queq̃ alior; dubij alicui9 ꝑfati cathena cõstringit a ab solucõne sui magnum aliquẽ si põt q̃rat in regno celor; id ẽ in eccia· Magnus autẽ ẽ iste quẽ agnoscẽ docet supremus mgr̃· q̃ dic᷑· math· v· Qui autẽ fecerit ⁊ docuerit h magn9 vocabit᷑ in regno celor;· Qualiscũq; enim moralis in tali ambiguo labor; formica: si qd i se ẽ fecerit ducẽ aliquẽ repiet sui itineris aut istictu d̃mo aut nutu

alio ab alto· ut tute in aliquo viuat grege·

¶ Sequitur Capitulū Quartum·

Qualitas formicarꝫ multū est differens ab apū policia· cū iste habeant regimē monarchicū non aūt ille Distinguit pypateticorꝫ princeps i suo libro· iij· politicorū· Qꝺ tres sūt spēs politici principatus Regnū vicꝫ Aristocrācia et Timocratia· Regnū est monarchia siue principatus vniꝰ psone qn scꝫ vna psona pfecta in oibus virtutibꝰ querens in oibꝰ bonū cōmune· et bonū ꝓpriū singulorꝫ pricipatur toti r̄sidue multitudini hominum· Secūda spēs est Aristocratia in qua plures virtuosi pfecti virtute ⁊ sapiencia dn̄antur singulis officiis p̄ponētes v̄tuosos hoies ⁊ prudentes· qꝺ corrūpitur qn̄ regūt vicōsi hoies ⁊ iniusti· Tercia est Timocr̄cia in q̄ multitudo dn̄atur hoim· qui sup equales in honoribꝰ cōstituti querentes bonum tam diuitū q̄ꝫ pauperum· Hec regimina licet ōnia sint bona· Primū tn̄ regimen est optimū· Tertiū infimū et scꝺꝫ meliꝰ vltimo. Hiis principatibꝰ correspōdent ex aduerso tres corrupcōes principandi nō recte dicende principatus politici· sꝫ trāsgressiones eorum· Primū qꝺ tyrānides dicitur ⁊ pessimū regimē· ⁊ vbi rex vertitur in tyranum qui querit vtilitatē ꝓpriam i oibus nō subditorꝫ vtilitatē· Secūdū est minus malū qꝺ olligarcia nūcupatur in quo pauci ⁊ vicōsi dn̄antur collecti· ⁊ diuitibus ⁊ paupibus· non bonū cōmunitatis intendentes· sꝫ tm̄ bonum suū ⁊ amicorꝫ ꝓcurātes· scilicꝫ diuitū ⁊ pauperum· ⁊ exinde officia talibꝰ distribuūt· Terciū vocatur democracia tolerabilius· in quo multi non mediocres sꝫ dn̄antur populares· Non tamē de dānis curantes diuitū· sed suorū pauperū tm̄modo· Primi q̄ tyrāni sunt nullius a se bonū querūt· Secūdi bonum tm̄ q̄runt suorꝫ amicorū diuitum ⁊ pauperꝫ· Tercij vero tm̄ suorū plebeorꝫ scꝫ bonū ꝓcurant· Principatus p̄fatos tres israhel· dei electus populus olym successiue habuisse videtur· Primū quidē in terris monarcham vnicū moysen· quē supremꝰ mūdialis monarchie deꝰ misit Exo· iij· c· Veni mittā te ad pharaone ut educas populū meum filios israhel de

egypto. Secũdũ quidẽ quã do Numeri vndecimo domin9 ait moysi Cõgrega mihi sep tuaginta viros de senioribus israhel quos tu nosti ꝙ senes populi sint ac magistri ⁊ aufe ram de spiritu tuo tradamqꝫ eis ut sustẽtent tecum on9 po puli. ⁊ non tu solus grauer. Tertium vero regimẽ vel qua si idẽ populus israhel sustinuit Iudicum decimoseptimo vbi dicitur In diebus illis nõ erat rex in israhel. sed vnusquisqꝫ qđ sibi rectum videbatur hoc faciebat dixi autem israhel vni uersum in terra primum mo narcham vnicum habuisse. quia ponendo moysen se de ce lo non de terra esse regem isra hel voluit cuius regimen vsqꝫ ad tempora saul durauit vnde iratus deus israhel regem pri mo desideranti in terris ad sa muelem orantem Primi regũ octauo dixit. Audi vocem po puli in omnibus que loquun tur tibi. Non enim te abiece runt. sed me ne regnem super eos. Et ibidem decimo Samu el populo ait. Vos hodie ꝓ iecistis deum vestrũ qui solus saluauit vos de vniuersis ma lis et tribulacõnibus vestris. Est itaqꝫ apud aliquũ gregem similitudo monarchie seu reg

nũ in quo de grege vn9 est rex ⁊ princeps. Inter formicarũ vero multitudinem null9 rex habetur eiusdem speciei. Sed a naturã omnia naturante deo scilicet regũtur ad fines debi tos. In hac autem condicõne quidam ⁊ pauci homines ple bei ⁊ simplices formicis sunt similes. qui in multis non ab humano impio. sed reguntur a dei mirabiliter consilio. qua les in mltis locis repi. In illis precipue vbi rarus ⁊ precõsus est sermo di ⁊ ĩ locis istis vbi clerus q̃ nõ solũ dũ precepta necca. Verumeciam xp̄i consi lia euãgelica suadere deberet nec vita pretendit nec doctri na sibi cõmissum populũ ymo potius pfectõnis vias volen tes aggredi pro virib9 impe dit. Si enim animarum cõdi tor paterno suo instinctu spe ciali in locis taliusmodi beni uol nõ subuenirret hominibꝫ q̃ nec ĩformãtes hñt pastores nec libros sacre scripture va lent a seipsis itelligere vt q̊s mundus et pentela vt pluri mum conatur ad malum tra here ⁊ quomõ q̃so in veritate staret illđ xp̄i quod suis cõso latorie ꝑmisit math. vltio Ec ce ego vobiscũ sũ õmibꝫ dieb9 vsqꝫ ad cõsummacõem seculi.

Si preterea ut omnes phi'i quiūt ⁊ videm⁹ experientia parentes i omni specie suis ꝓuident filijs in hijs q̄ eis sūt necessaria pater misericordiarū ⁊ de⁹ toci us cōsolacōis nunq̄d ista ob mittet erga suos filiolos Ab sit hoc nephas pr̄i pijssimo ascribere q̄d lupine feritati vix attribuit' p̄dicāto. Nāq3 aliq̄n p loca almanie varia q̄dā aīmarū pastores ecclesiastici p ut reperi publice/cōn̄ fragilē sexū virginis alme/volētem se qui vestigia/nō verebātur dicere sine distinctōne quacūq3 Meliorē ⁊ vtiliorē esse vaccā singulis ānis generantē vitulos q̄ꝫ vitulā. iuuenculā3/⁊ sterilem Per hanc sentēciam dātes plebi itelligere/q̄ꝫ femine generātes in m̄rimonio p̄ferē de forēt puellis mānētibus in statu v̄gineo Quales p̄dica tores reuera in hoc malicia ex cedūt vigilācij heretici/q̄ m̄rimoniū virginitati nō p̄tulit ſ3 errādo equare studuit/quē velut ecclesie hostem ⁊ sane doctrine inimicū late beat⁹ Jero: i sua cōfutauit epistola Parē errorem nōnulli viduis feminant quas inferiores esse suo statu matrōis matrimonij af firmāt De talibus aīarū seductorib⁹ apte ad suam plebecu

lam castissim⁹ ait euāgelista in sua canonica p̄ma Johs.ij. Filioli mei Nouissima hora est Et sicut audistis q̄ꝛ āxp̄s venit nūc āxp̄i multi sūt Et cōcludit post pauca ſ3 vos vnctionē habetis a spū sancto ⁊ nostis omnia Et iterū hec scripsi vob' de hijs q̄ seducūt vos ⁊ vos vnctionē quam accepistis ab eo maneat i vob' De si milib3 Ap̄ls Rō.viij. ait Qui cūq3 spū dei agūtur hij filij dei sūt et beat⁹ iacob⁹ adorāē docēz ut videlicet spū sapiētie quis in ncāātate r̄gatur a deo dicēs Si quis vestrū indiget sapientia: postulet a deo qui dat omnib3 affluent' ⁊ nō impro perāt ⁊ dabitur ei postulet aūt in fide nihil hesitans. ¶ Diger probare digneris ista exemplo ¶ Theologus Fuit mee iuuētutis tp̄e quedā in Constācie ſi dyocesi i rurali villagio vltra opidū inpiale/⁊ satis ꝓpe lindaro in t̄ra non vinifera/sed multum virginifeā Fuit inq̄ꝫ ibi virgo adulta/fatie pulchr̄: et elegācior morib⁹. In hui⁹ aspectu captus ē quidam ut ipsa mihi retulit cleric⁹ ⁊ q̄ꝫ tum omicio erat suus plebanus vir leuis morib⁹: ⁊ religiosus fere nomine. Qui vuln⁹ sue mētis vlt'r̄, celare nō valēs

venit ad lavatoriū dcē virgi
nis: honestis verbis p̄mum se
ret hec demonis exhibens/ et tan
dem ad amorē sui virginis au
sus est verb dumtaxat prouo
care animum. Qd illa diuino
instinctu pcipiens: et mētē ce
libatus sic paulatī perdere in
telligēs/ si serpentis caput nō
cōtereret: illico intacta mente
et corpore rñdit viriliť. Dñe
cū verbis talibus domū meā
frequentetis nllatenus. Alio
qn̄ repulsā sustinebitis verecū
dia mediāte. Cui ille. Et si me
diligē modo rennuēis verbis
monita dulcibꝫ me amab tibi
promitto. non post modicum
opibꝫ artata rais. Erat enī vir
iste suspectus incantator: et de
maleficiō. Verba hec virgo p
uēto habuit. Nec se ad amorē
viri sēsit vllaten9 pro tūc affe
ctā: ꝫ deuoluto non mlto tpe
ymaginacōnes amorosas de
viro isto cepit habere vel pa
ti pocius. nesciens quid accide
rit. Sensualitas enī ī ea velut
serpēs ad rōis aliquociēs pul
sauit hostiū. ut ad amorem il
licitū apire vellet. Qd illa pci
piens diuinitus īspirata ad ma
trem mie ofugit: et dei virginē
deuotissime pro auxilio a filio
impetrādo implorauit. Statī
qꝫ honestā societatem reqrēs:
pegrīnai cepit ad locum here
mitarꝫ in p̄fata dyocesi. vbi ec
clesia graciōsa multū est in ho
nore osecta dī genitricis. Qua
ibi inuocata ofessa ē sacramēta
liť: ne in ea aliquē locū habē
possꝫ malignus spūs: sicqꝫ p
tinus ois in ea cessauit hostis
supsticiōsa machinacō q̄ eam
postmodū nūq̄ tetigit. Ibidē
eciā tūc iformata est dīuitus/
qliť se hr̄e deberꝫ/ si eam intraē
otingeret mr̄imoniū: qua iforē
cōe tāta donata est grā virgi
ni: ut postea a pntibus virgo
pura tradita nuptui/ cū viro
ōni laude digno tā deuote vi
xit: qnte me nō recolo copulā
repisse mr̄imonialē. Statim
enim postmodū impiale opi
dum intrauerunt: et corpore et
animo cum honesta paupta
te/ deo seruierunt. Ubi viro
vxor prudenciōr maritū deo
ōni conatu suire docuit. Om
nium hominum leuem leticiā
cum tota domo sua vitauit:
filios plures sancte indolis
habere cepit virtutum specta
cula: et filiam conseruauit deo
deuotam virginem. Sicqꝫ in
mundi versata est strepitu.
pro dom9 tm̄modo necessa
rijs. ut eam si videres diebus
festiuis et quotidie in ecclesia
deuocōnibus/ extaticis raptā

esse crederes in celũ non min⁹ q̃ virginē aliquā deuotissimā in suo mõsterio. ¶ Piger: Ex adiutorio supmi regis presti to huic virgini elicõ documē ta nõbilia; pmũ q̃ gratiose de us simplicis se pure q̃rentes inspirat⁹ deinde q̃ cõtra malefi cos mentis innocētia et sacra mētalis ofessio cũ sanctoꝝ in uocacõne multũ adiuuat: De mũ tñ mihi videt mirabile cur terrā pdictā sic omēdas; Na3 vidi locum et patriā/ quā lau das esse virginiferā et quā in habitasse hanc feminā asseris. Est aũt terra inculta in vinetis et collib⁹ et montib3 aspera et ad arandũ inobediēs ppric inobe dientissima in qua ad lra3 inco le non vuas/ nec ficus/ sed spi naꝝ et tribuloꝝ metunt fru ct⁹ amarissimos. Et qd huic ē rarius nulla ibi virginũ sũt mõsteria nec loca religiosoꝝ reformata nec beginagia ibi sunt velut in reni linea. Cũ na thanaele ergo dicē possum a tam sterili loco terrenoꝝ fru ctuũ et spũalium hoim põt ne aliquid boni esse. ¶ Theolo gus: Per ea p que tu locũ vi tupas et patria3 spũi ydoneā esse commendas Nunq̃d per Iob. xxviii. eterna ait sapien tia: Sapiētia nõ repitur i ter ra suauit viuentiũ; nã plato et sui discipuli loca reliquerũt fructifera et p sapiētia acq̃ren da terras inhabitauē pestilen ticas. Et sic i terra gallilee ab iecta et sterili in cõpacõne ad alia vicina loca in nazareth, Primũ in vtero ortus est nob sol iustitie xp̄us spõsus virgi nũ; Ita hodie loca sterilia pl⁹ õme inspiracõi et celibatui q̃ fructifera deseruiũt; Igitur in de tanq̃ expto potes credere me in nulla pte almanie cete ris paribus tot castas et im maculatas virgines repisse. sicut in terra prope nurēbgã: de qua locutus sũ; viuũt enim de labore manuũ suaꝝ tñmõ i paternis domib3 ut plurimũ et in textrina arte. Oppida enĩ aliq̃ ibi modica sũt/ que hijs tñtũ habũdant virginib3; ut hoc āno q̃dā castitatis emu li/ eas i republica accusauerit q̃ essent in tāto numero: de q̃ li futuri mariti necessarijs spo liarentur vxorib3. In villagijs deniq3 adiacentib⁹ nõ minor est copia virginũ vbi tñ acri us impugnãtur a clero disso lutissimo/ et a tpali dño: q̃ ca/ inuitas plerũq3 otra iura na turalia/ mrimoniali lege subi cē mittitur; Et q̃ q̃ ibi sepe ma gna fames õini verbi existat:

alibi tñ sicut ibi non repi hoīnes a deo immediate recte ⁊ sine erroribꝫ inspiratos: vñ expiencia ꝓtūc didici q̄ꝫ vera sint que pmittūtur de dnō ⁊ supno regimine in quo p vnctōeꝫ dant necessaria documēta humane vite. Ita ut q̄uis spirituales ille formice monarcha ⁊ pncipe ac doctore egeant tñ non tñ diuina inspiracōe suffulte rege non carere videntur supmo.

Capitulum Quintū.

Et si formice monarcha careāt sibi mutuo tñ tranquillit obtempant. Nec odicō pacem ⁊ concordiā iugem in eis custodit: quā in paucissimis aīalibꝫ repimus. In quo etiam statum innocēcie satis appropinquant? In q̄ inter hoīes nulla fuisset discrepātia. Si ꝓthoplasti pma dei pcepta huassent. Hāc enī ob causam de⁹ ait gen. ij. Nō est bonū hoiem eē solum: faciam⁹ ei adiutoriū simile sibi. Ade enim nō inueniebatur silis adiutor. Immisit ergo dominus soporem in adam cumqꝫ obdormissꝫ tulit vnā de costis eius ⁊ repleuit carnem ꝓ ea. ⁊ edificauit dñs deus costam quā tulerat de adam in mulierē ⁊ adduxit eā ad adam. Per que oīa ut glō. innuit pacē ⁊ cōcordiam innuē creator voluit ī mrionio q̄ꝫ necc̄aia forꝫ mutua obtempancia. quā natura a deo proflues tā manifeste in formica posuit. In q̄ etiā docet pncipue qual' eē debeat status int iunctos in matriōnio. qꝫ obtempans et pacificus de quo p increatam sapiētiam. Ecci. xxv. dicitur. in tbꝰ est bnplacitū spūi meo: que sūt probata coram dō ⁊ hominibꝫ. concordia fratꝝ et amor proxiōꝝ ⁊ vir ⁊ mulier bñ sibi ↄsentiētes.

Piger. Si ep isti ne tuo tpe talisnōi copulam matrimonij que miāculose sibi ⁊ pacifice conuiueret?

Theologus. Inuēi ut recor nō semel sed plures admirandā stupendāqꝫ castitatem a q̄busdam huari in ↄiugio. Et sb gradu tplici. Quidam ei caste viuebant ad modū natural' legis. Alij ad instar. b. Nicolai vtriusqꝫ pntis vna vel pauca concepta sobole oracōni deinceps vacare ceperunt. Alij etiam proposse imitaī conati sūt Joseph celibatum ⁊ beatissiē virginis. Fuerunt enim meis temporibus vir quidam ⁊ sua vxor circa ciuitatē Nurēbergensem Bābergens dyocesis persone deuote deo ⁊ fama

redolentes apud hoīes. q̄ bona matrimonij pńcipalia. fidē. ꝓlem. scilicet et sacramētum tā illibate cōseruare gestiebant: ut marit⁹ debitū cōiugale nū q̄ exigeret a cōiuge / nisi semel in anni spacō eo dūtaxat tpe quo verisimile fuit ꝓlem cōcipi. Hec castissima femina alio tpe reciprocū vnq̄ petiuit debitū. quippmo illico quo se conceptisse sensit: illud marito celibi statū innotuit. ut sic vtrq̄ caste viuēdo creatori animarū supplicaret ꝓ fetu cōcepto ne sine baptismo vita puaretur. Quorū oracō tā fuit efficax. ut in ꝓle prosperarētur votiue. ¶ Fuerūt p̄terea circa p̄tactū locū / alie tres matrimonij copule / omni deuocōne plene / q̄s noui / que oēs post v̄ginitatis florē p matrimonij legē pditum tn̄ factis duob⁹ / quinq̄ ul' sex circit' annis / infra quos ꝓles genuerūt ex ɔsēsu mutuo amore castitatis / et d̄iuī obsequij / deinceps se ꝓpter regnū dei nō ferro ꝫ rligiōe castrrūt / nō velut Origenes ad lrām / ꝫ nulli deinceps veneree volup tati dātes opam. Erāt aūt int' has copulas q̄dā psone mul tū paupes / quedā mediocres in diuicijs / q̄dā vero habūdātissime in opulētijs. ꝫ oēs pene iuuenes psone erāt pulchre et fecūde ꝓlificacōi future / et q̄s hūs mai⁹ est cōtinue in eadē camera / licet nō in eodem lecto dormiētes celibatū tn̄ viduale seruare. In eadē aūt dormiebāt camera / ne alt' de aliena notai valeret / psona vere vel mēdaciter ut sepe fieri cōptum est i sepatis cōiugib⁹ / ab eadem camera. ¶ Noui insup in eisdē ptib⁹. Iuuenculū et iuuēculam deuocōne p̄cipuos / q̄ a pntib; traditi nuptui / pari voto sese p̄mum clam cōstrinxerūt / ut i virginitate pseuerantes / nulli vnq̄ daret opam corrupcōi / ꝫ tm̄mō in matrimoniale consentirēt / cohabitacōem castā et virgineā. Ita eni matrimonij sacramētum susceperūt / in eodem ꝓposito iam multis annis vsq̄ ad senīū cōtinuarunt / et in deo fido ita pseuerabant. ¶ Piger. hec que asseris haut dubiū magna dei fūt miācula que ego non minora reputo / q̄ pdigiū triū puerorū / qui i ignem piecti / tpe modico illesi euaserūt omnitus. Hij aūt viri pariter et femine de quibus affirmas die nocteq̄ et annis plurimis / ad ignē applicate veneris dei nutu soli⁹ illese pmāserūt. Quis eni picē tangere poterit / et ab ea nō inquinat⁹

abire. Quis q̄so arida ac ligna fragilia igni applicaverit, et ad vstionē eorū non sētiet. Quis deniq3 scorpionī tā diuturno tpe cohitās toxico non ledē tur vulnē. ¶ Theologus: bñ sentis q2 reuēa mulier viro ca sto ignis ac scorpio eē poterit. a q̄b3 si deus custodierit ut pre mittat̄ miraculū ē et solius dei digitus. Testat̄ illa btūs am bro. in li. de offi. vbi di. Janua dyaboli via iniq̄tatis scorpio nis pcussio nociuūq3 genus ē fēia. Cū primat stimulat ignē accēdit flāma q̄ eo igne pcutit. osciam pīter hibitātis et eruit fūdamēta montiū. Si viris fēie cohabitēt viscarū non deeit dyaboli. ¶ Piger: Sūt ne ta les modi quos pmisisti caste viuēdi in mrionio suadēdi cō iugib3. An prohibēdi potius? qd ido moueo q2 pcepi aliq̄ci ens q̄ callide sacdotū q̄dam tales solēt psequi. ¶ Theolo gus: Nec passim suadēda sūt ista idrñt pluimis. nec vbiq3 vitāda. Sup̄ ei audisti. q2 mi racula nō sūt ad osequētiā tra henda. et q2 pulegia paucoꝝ nō faciūt legem cōmunem. In carne aūt pter carnē viuē an geloꝝ nō hōmū ē cōiter. Sūt pterea q̄dam ostituti in mrio nio adeo fragiles. et hoꝝ infini

tus est nūerus q̄b3 pfati mōi caste viuēdi sūt īpossibiles et p eos attēptati laquei fierēt de mōis. Q̄libz idcirco Aplus p̄. corin. vij. talem tradit gnalē regulā. Nolite fraudari inuicē nisi forte ex cōsensu ad tēpus ut vacetis orōni. Et iteꝝ. Reuē timini in idipsū. ne tēptet vos sathanas ppt̄ incōtinētiā vrāz. Sūt aūt s̄ raro in oiugio ali qui virtute muniti ab alto cais mata emulātes meliora. Sps̄ enī vbi vult spiāt. Si igit̄ a sa piēti viro vteꝝq3 cōiugū oib3 attentis circūstācijs repit̄ an rōcē otinēcie accōmodus et p babilit̄ inspiratus dīnitus nō sūt retrahēdi tales a superoga cōnis opib3. Spm̄ inq̄t apo stolus nolite extinguē. Et id circo vbi p̄us immediate sub iūgit. Hoc aūt dico fm indul genciā scz reddicōem debiti et exactōem non fm impium. Volo aūt ōnes hoies esse sic meipsū. Sed vnusquisq3 ppi um donum habet a deo. Alius quidem sic alius vero sic. Ve rū tamen est ut dicis q2 hec ca stitas et omnis virginalis cō tinencia deteriores h̄t hostes in cleicoꝝ nūero. Hoꝝ vicz q̄ ā scripturas sāctas ac sāctoꝝ ignorāt doctrināā eoꝝ q̄ ve nēis defluientes voluptatibus

in aliis ex malicia v̄tutē casti
tatis odiūt quia se turpit̄ suū
solemne votū spoliatos eē cō
spiciūt. Et q̄uis auctoritate a
postolica predicti tres grad⁹
matrimonialis cōtinētie satis
roborati sint: Eosdem tñ brevi
bus exēplis naturalib⁹ et hi
storicis declaro. Primus enī mo
dus quo nūq̄ petatur debitū
in coniugio nisi conceptus p
babilis tpe naturali legis con
formis est q̄ a primis pntib⁹
si pseuerassent in originali iu
stitia tent⁹ fuiss3 in statu pri
meui innocētie. Unde modū
int̄ cūctarū bestiarū volucrū et
iumentorū genera seruāt femi
ne q̄ cōcepto fetu marē nō ad
mittunt excepta solū equa ut
Albertus li. xviij. tradit in suis
animalib⁹. Secūdus etiā gr
dus quo vna suscepta ple uel
plurib⁹ pari pposito cōtinen
cia in matrimonio incipitur.
Multa sctorū sctarūq3 ha
bet ille grad⁹ exemplaria. Sic
enī pntes ysaac vixisse viden
tur. Licet iam vetuli. In cuius
signū sara se cōcipere debere au
diēs angelo dixit gen̄ .xviij.
postq̄ cōsenui et dn̄s me⁹ ve
tulus ē voluptati operā dabo.
Sic parētes Iohis. de cuius
matre dicitur Luc. pmo. post
dies cōcepcōnis scilicet occul
tauit se elizabeth mensib⁹ du
obus ex verecundia videlicet
scdm glosam quia senibus ope
ram dare amplexibus dignū
videbatur esse rubore. Sicq3
qd̄ magis pbat pposituū: mlti
te adhuc plificacōibus apte
fecisse legūtur ut beati Nicolai
parētes qui post vnicū fetum
oracōnib⁹ impetratū deinceps
cōtinent̄ vixerūt. Sic mat̄ sā
cti gadmundi Cantualens ar
chiepi marito monasteriū in
trare psuasit et ipsa i seculo de
uotissime deo ministrauit. Pai
modo beate memorie Maria
de argines que multis claruit
miraculis in matrimonio tan
dem a viro et a deo p̄cibus ob
tinuit ut simul vitam celibem
ducerent. Et teste btō Ieronimo
Melania romana nobilissiā
in ānno etatis decimoterio viro
tradita cū eodē septē ānis vix
it et eidē viginti ānis renuntia
uit ipm q3 virū suū ad cōtemp
tū cōuertit seculi. ministratrix
facta omniū pauperū occidētal
ecclesie que extra omia late de
scribit Vincētius i suo histo
riali speculo. Tertius gradus
est pfectissim⁹ matrimonii q̄
retentatur virginalis integri
tas: q̄ pfessores mltos/i vtro
q3 sexu habuit. Primo quidē
cristi genitricē et Ioseph xpi

nutritium; Deinde ut in vitas patrum legit̄. Eukarista pastor ouium et maia eius coniunx que singulis noctibus in saccis dormiētes sua vita paupercula et virginali: sanctorū duorum abbatum vitā angelo teste supabant; Pai dormit. Sanctus Johannes abbas videns ad nominacōnem et pñciā cuiusdā casti rustici ex isse a possesso homine demonē quem nullatenus iohānes expellere poterat: ruralem istum quē vndecim āñis didicit nullo cōscio vxorē cōseruasse virginē. castimonie sue ptulit ut Cassian⁹ tradit in colla. abbis nestonis. Ita thomas brabantin⁹ in suo li. de apibus descri bit. Elizabeth quandā nobilē virginem cuius castitati parentes inuidentes eam nuptui cuidam tradiderunt militi a quo per annum impolluta data est monasterio. vbi angelica cōsolacione et cristi appicione mirabili sepe fouebatur; Sancta Radegūdis nupta impatori lothario et ab eodem virgo monasterio tradita: ibidem in supmo misericordie opera paupeibus exhibuit. Et Anastasi⁹ cū theogenia vxore et virgine peplo illeso ardentes prunas eam portas se didicit vt vtrumqz vincen cius recitat vbi sup. Legimus qz similiter Sancti Heynrici impatoris cōiugem kunegū dim virginem semper permā sisse. Sicuti et ipse virgo perseuerauit: licet ad sinistram īfamiam ipsa super ignitos vomeres illesa tn̄ ābulassz. ¶ Piger: Quo tm̄ mihi cir hec dubia declara: et qetus ad audiē dum alia pperabis; Primū cur secūdū modū castiōnie pfers pmo. Cum teste quodaz qui in secūdo mō vixit in matrimonio: se fateretur facilius posse in antea semper castum pmanere qz reddere vel exigere debitum dūtaxat cōceptus tempore. Scimus aūt qz difficultas auget meitū: et meiti maioritas eminētiorē gradum cstituit; Sic etiā plues facilius pfecp abstinē volūt ab esu carniū: qz easdē itez polati sine excessu gule pfumāt comedē. Secōm dubiū qualit se prudens cōfessor vel cōsiliari⁹ erga tales psonas ppoito castitatis in mrimoio inspiratas gerē debeat.

¶ Theologus: Primi noticiam nouens qz in operacione aliqua seu omissione eiusdem. Aliquando difficultas est ex genere et natura operis puta quia difficile in se et arduum.

Aliqñ vero solū est/vel princi
paliter ex pte opantis;Prima
difficultas augȝ meritū;No se
cunda:que ē ex vitio sbiecti:ut
ita est in exemplis añ traditis;
Idcirco grad⁹ cōtinētie oiuga
lis stāt debite;Ad secūdum sci
to ꝙ p̃mo ei op⁹ est cū summa
diligentia naturas/7 cōdicōes/
ac circūstancias psonarū/sic
affectaz ad castitatē agnosce
re;Deinde si quis talia omnia
repērit castitati alludētia caue
at ne votū ad id firmādū sta
tim admittat;pinde occasio
nes incōtinentie doceat exclu
dere;Ibi tñ puideat ne ex sepa
cōne psonaz/si fieri ogruit no
cturna:i alia videlicet camera
iacēdo diuisim de icōtinētia ad
ulterij/nullū possit sinistz int
uenire iuditū:ad qd demon
multū machiatur;Postremo
doceat iugit' dīnum implorā
dum esse auxiliū:7 in nulla for
titudine cōfidāt ꝓpria;memo
res eni esse debēt illud sapien
tis Sap̃·viij;ymo ipsi⁹ salo
monis/ut dicit glosa·dicētis;
Puer erā ingeniosus:7 sortit⁹
sū animaz bonam;Et cū essem
magis bon⁹:veni ad corpus
cōinq̃natū;Et ut sciui qm̄ alit'
non possum eē cōtinens nisi de
us dederit;Et hoc ipm erat sa
pientie scire cuius esset hoc do
num;Adij dñm 7 deꝑcatus sū
illū:7 dixi ex totis pcordijs me
is:deus patz meoz;Vide si li
bet reliq̃ deuocōe plena ibidē
ca·ix·Magis tñ hoc ut glosa
subiūgit puulo p baptismum
habenti corpus incōinq̃natū
congruere pōt;Ex pfatis igit'
liquet iam exemplis:quo mul
te diuine formice monarcha
quōdāmodo careāt:7 tñ in iugi
pace sibi mutuo sancte obtē
perant;

Sequitur Capitulum Sextum

Nec sua republica inest
eis quedā racō/cura/et
memoria Racōnē hic
accipe p virtute estiātiue po
tentie;qua eciam irracōnalia
aīalia/sm auicēnā:7 ex sensatis
intencōib⁹ intencōes nō sen
satas eliciūt/quā virtute medi
ante aīalia multa miā/7 indu
striosa pficiūt opa/nūc fetum
educādo/nūc sanitatē pditā re
parando/nūc spēciē suam/aut
ꝓpriū indiuiduū tuendo:7 ita
de multis alijs actōibus/qui
bus humanū itellectum sepe
in admiracōez conuertunt non
modicam;Est eni virt⁹ hec su
prema in aīalib⁹ racōne carē
tibus:et dīno regimini iuxta
id qd bruta sustinent ꝓximi
or:et in minutis aīalibus ut in

apibus et formicis ad prouidendū sibi et suis mirabilior. Tales hodie eē deberēt otinue principum ōmiū et potissime plator ecclesie racō/cura et memoria. ut hec potencie illūinate diuinitus sibi cōmissaz rem publicā facilius possent regere. Ex quali solicitudine et ad Thess. tercio ait apłus. De cetero fratres orate pro nobis ut sermo dei currat et clarificet sicut et apud vos et ut liberemur ab importunis et malis hominibz. Et pma Thimot. ij. Obsecro pmo omniū fieri obsecraciones/postulacōes. gratiarum actiones. pro omnibz hoībus pro regibz. et pro omnibz q in sublimitate cōstituti sunt ut q etā et tñquillam vitā agam9 i ōni pietate et castitate. Hoc enim bonum ē et acceptū corā deo saluatore nostro. q ōnes homines vult saluos fieri et ad agnicōnem veritatis venire.

Niger: Tales scio eē deberēt nostri epi et psules. sz heu oēs quos videm9 in almania deteriores sunt q mūdani sclariū pncipes et quid queso de platis vel pastoribus pleb minoribus.

Theologus: Caue ne temerarie iudices. et ne in illud tribile xpi verbum incidas quo ait. Nolite iudicare et nō iudicabimini. nolite cōdemnare et non odemnabimini. In eadem enim mensura qua metiemini. remecietur vobis. Nunq de multitudine fando generalem de malo pferas sētenciaz. Alioqn per mcōsum iudicium vix vel euades nullatenus. Sicut enim pia mat ecclesia i cōitatem nunq anathema iaculat. semper psumens in multitudine esse innocētes aliquos. Ita tu ipe facito. ni a supmo iudice velis odemnari. Nā in omni loco et statu boni malis admixti eē pnt. Est iterea certum satis tuū iudiciū visilit esse presūptuosū. q oēs almanie psules nō vidisti. Et si audisti de singul et de qbusdā mala dici. Vide ne id sapientis incidas. Innocēs credit ōni vbo. Astutus osiderat gressus suos pu. xiiij. et ecci. xix. Qui cito credit leuis est corde nec mir si in tlibus qdā deuotarij et zelotipi decipiunt sepius. q falso estimāt deū ecciām suā reliqsse. et destitutā vbiqz sāctis pastoibo. Audi apostolū ad Rōs. xi. talia demōstrātem qrentem et rñdentem. Nunqd repulit de9 pplm suum. Absit. Nā et ego israhelita sū ex semine abrahe de tribu benyamin. Nō rpulit de9 plebem suam quā psciuit

An nescitis i helya quid dicit scriptura videlicet. iij. Re. xix. queadmodū intpellat deū ad uersū israhel dicēs. pphetas tu os occiderūt altaria tua suffo derūt. et ego relict9 sū sol9 et q̄ rūt animā meam. Sed quid dicit illi diuinū responsū. Reli qui mihi septē milia viroꝝ q̄ non curuauerit genua sua āte baal. Sic ergo et in hoc tpe r̄ liquie ſm electionem salue fa cte sunt. Putabat eni etiā san ctus pphta iudicio deceptus humano qn̄ t'ram israhel ple nam vidit ydolatris se solum pmansisse dicolam. qz ut bea tus greg. pbat sup Ezechie lem. In principio pphetaꝝ spi ritus nō semp eis p̄sto est ad cognoscendū occulta. ¶ Pi ger saltem multi sūt vel q̄dam de quib9 p̄misi ut in libro le gim9 expietie. Manifesta sūt ait Apostol9 ad galla. v. opa carnis q̄ sūt fornicacō immun dicia impudicitia luxuria ydo loꝝ seruitus veneficia inimici cie contencōes emulacōes ire dissencōes secte inuidie ho micidia ebrietates comessacō nes et hijs similia q̄ talia agūt regnū dei non cōsequentur. ¶ Theolog9 quicquid sit de pastoribus maioribus siue mi noribus non iudico. Suo ei

domino stabit vel cadet quis qz seruus. Vnū credo verū vi delicet te errasse grauit' in tua sententia. Nam de plebanis multis quoꝝ vita nobis ē no cior tu nō ambigo bonū sentis De epis vero p exempla pba bo ¶ Viuit eni reuerēdus pa ter et dns: dns fridericus de vffsas de Francoma orientali genitus nobili ex genere qui dudū factus mēbambergens' ecclesie canonic9 a sacerdos ita mūdi oblectamīta spreuit omnia ut sua dom9 a minus deuotis clericis risu vocaretur reclusoriū vacāte deinde ibidē sede kathedrali satis pter mul toꝝ intencōem p̄maria a con canonicis elect9 ēpi credo dig ne in epm in tali ut videtur di scordia in quali olym in sūmū pontificem ut fertur electus fu isse de quo idem in metro dixis se fertur Ve prem̄ prm̄ fecit discordia fratrum Fact9 igit' epus de quo nob ſm mores sanctos retētauit p̄ores ſp̄tū statū suū decuit. Nam in habi tu humilis in affatu gr̄ciosus in cōsciencia mūdus manus contra multoꝝ in nostris pti bus episcoporū morem excus sit ab omni symoniaco mune re. Nullum voluit habere ut alij almanie epi suffraganeū

vel sacerdotalē vsū ptinētem nō
osecrassꝫ nisi pius ad frām peni
dens sacmentali ofessiōis anti
dotho se expurgassꝫ. paupibꝫ
pius. mediocris ditib9 ⁊ re
ligiosꝭ bonis miseicordissimus
extitit. Nescio an viro isti in
spūalibꝫ aliq̄d defuit In tpali
um tn̄ regimine gubabat aīa
innocentis minimū Vn̄ accidit
ut laboraret p viribꝫ q̄tenus
epatui cederꝫ. in curia illud pe
tijt ⁊ obtinuit sicqꝫ mō pui
sus ab eadē ecclīa nō in eadē ꝫ
i possessione ei9 vitā ducit per
oia clericalē. Fuit pdem i wor
maꝫēsi dyocesi. tpe q̄ fui iuni
or: quidam epus. Ekkardus
noie lrīs sacris eruditus mun
dū tāto pe fugiens ut in opido
laudenburgensi in quo multis
ānis sederat ut a fidedignis au
dierā ciuibꝫ paucos eē ciues
q̄ epi psonam extra suū palaci
um ul extra ecclesiā infra anni
spatiū vidissent. Solebat ꝫ
etiam ut in sua curia symonia
vitaret. ordines oferre sacros
⁊ minores in persona ppa. Ad
quē eādē ob cāꝫ a ouētu meo
natiuo ⁊ a meis pribꝫ dū eēm
iuuenis missus sū p. iiij. dyoce
ses ut sine macula prauitatis
symoniace ofirmacōis ⁊ ordi
nis sacmēta suscipem. Vixit
ptea i hūanis nup satis meo
tpe sācte meōrie ut dicere au
deo. Reuerendus dn̄s. Sebasti
anus tridentine ecclie psul. Qui
in minoribꝫ cōstitutus. in vniu
sitatis wieneñ studio ⁊ alibi
oim bonorꝫ virorꝫ iudicio vitā
sanctā tenuit. Erat ei nobilis
gn̄e lrārꝫ studio diligēs ⁊ spe
ciali gra otemplacōnis dīne p
ditus cuius rei cā ut iuxta pe
des xpi sedere valerꝫ cū maria
quotidie horaꝫ elegit aliquā
ad vacandū ocio otemplacō
nis. Hic postremo se iuitissio
electus ē in epm dcte ecclesie cu
ius electōnem refutauit ostā
tissie. sciens q eadem eccia et
pene oēs ecclesie in theutonia
adeo psse sunt spinis ⁊ mole
rerꝫ tpaliū ⁊ negociorꝫ seculi.
ut quidē eas regentes nō sic
olim pcuratoēs paupm ⁊ aia
rū pastores ꝫ eē videant capi
tanei militū. ⁊ pauperꝫ negle
ctoēs: ob quā cām ostat anti
q̄tus dn̄m alb. resignasse Ra
tisponeñ ecclie pn̄cipatui ⁊ psu
latui. Sꝫ dn̄s ille cuius histoi
am tractamus finalit psuasus
a Iurispitis onus pastoral cuē
semiinuitus acceptauit. Vn̄
ei timoāte oscie viro dixerit p
ut hec ⁊ sequencia ab Abbate
mulbrūneñ didici dn̄o Iohā
ne qui in seculo existens colle
ga extitit ⁊ notari9 dci domi

Ecce dn̄e·dicebāt ecc̄ia hec qn̄tum lapsa sit in spūalibus et tpalibus ipse noscis: de vestra ꝓbitate nemo ābigit cunctis estis gratus. Cōsanguineis potentib9 armatus·⁊ electus satis concordit: q̄pobrē si electi om̄i resigueritis eccīe cui altum de bonū obligamini dilapidacōnis piculo in reb9 ⁊ moribꝫ exponētis ⁊ fortassis intcedentibus armatis p̄ēibus in sortē cedet spurio: vel altri apostatico clerico, vnde nisi electiōi vestre acq̄euentis: reatū mortalis criminis non poteritis euadē· Hoc igr̄ vltio velut dīuo motus sigillo? ⁊ velut quodā dīno mucrone munitus·ōfirmacōnem electionis ⁊ eius suscepit regimē. Nouolaē aūt cepit viro ut ē solitū ōgnatoꝝ multitudo nobiliū: sine quib9 mō ut dicitur non pn̄t regi ꝓpter tyrannos cathedralis ecclesie. Cepit hec turba que fm̄ Senecam solū predā sequitur copijs se velle replere t'remis: et ex aduerso hij q̄b9 obligabatur in pecunijs eccīa debita postulare. Et qr in thesauro eccīe solū erat nemo ⁊ nihil: stimulabāt ōsanguinei epm̄ ut redditus aliq̄s ecclesie ā ꝑpetuo venderet aut ipignoraret salteni· Tūc p̄mū vir ōtemplacōm assuetus, ꝓpriam inchoauit miseriā deploreare: ⁊ dicē consāguineis spū ut/puto ꝓphetico; Vasa p̄tiosa ⁊ clenodia q̄ mee psone attinēt Vendite ⁊ ecclesie dāna q̄ potestis resarcite, quibꝫ exhaustis·me scito te nec obulum eccīe, ut petistis velle alienare·spero autē in patrē miaꝝ deū q' me ifra anni p̄sentis spatiū, p vite t'minū liberabit ab hac miseia, dixit ⁊ factū est diuino nutu, ut p̄dixit· Alam in oī quā habuit cura dyocesis ad horā quotidie cōtemplacōi studuit: ⁊ in anni spacio diē clausit extremū. cū vite sācmōia celebri. ¶ Piger hijs motus exēplis virtutū temeitati mee renuntio, quā habui de p̄latis ōmb9 theutonie. Et pie credo si tales fuissent in p̄mitiua eccīa, quādo necesse eāt miraculis succurrē infidelibus nō pauca p eos oīpotens de9 egissꝫ signa ⁊ ꝓdigia. ¶ Theologus Recte sentis: qr hodie ad eos q̄ presūt fidelibus nulla est necessitas faciēdi miracula: sꝫ opus ē ut iuxta doctrinā principis pastorū oues ⁊ agnos pascāt vita virtuosa, p̄dicacōne graciosa·⁊ tpali subsidio: ut eius, sic formicis sagacib9 isit p sua republica dīmarō; cura ⁊ mēoria; Sꝫ hijs mō

relictis ad aliā ꝯpetatem ꝓce
damus formicarꝫ;

¶ Capitulum Septimū·

Omū sil' siue ciuitatē
ostruūt formice: quā
distinctam hītaculis
diuersꝭ plantarū tegūt ꝑticul.
In q̄bꝫ t'plex inuitur mirabil'
istorū aīalīū opacō. Nam ci
uitatem quandā sibi ostruūt:
habitacula varia ibi edificāt:
et talia tegūt con̄ estū et pluui
am diuꝭ plātarꝫ ꝑticulis. In q̄
bus opacōnibus nullū siue spe
tiei hn̄t ingr'm' sed deū tm̄mō:
cuius instictu in taliū ostructi
one sil' regūtur et reformacōe.
Typū aūt in hijs gerunt ꝓpe
eorum: q̄ ad ḡnalia ꝑtinēt cō
cilia p̄latoꝫ p̄cipue. Hij enim
ciuitatꝫ militantis ecclie suis
in edificijs quantum sua iterest/
ubi ruinam patitur deb'ēt re
formare. hōmes diuersꝭ mōis
deo ibi obsequēdi ostruere et
ab estu vicioꝝ ac a gelicidijs
inimicoꝝ defendere et ꝓtegere/:
et sese verbo et exemplō h're tli
ter ut in hijs a spū dīno mere
rent' p̄ncipalit' dirigi. Ita em̄
hanc ciuitatē vidit Iohes de
scēdentem de celo: et in eodē ori
ri p̄mitus: Vidi inq̄t c̄itatē
sanctam ihrl'm nouam descē
dentem de celo a deo paratam: si
cut spōsam ōrtaꝫ viro suo. Sꝫ
heu hodie res versa ē in con̄ruī
nam potior ei9 porcio status
ecc'iastici maḡ in ꝑte dep̄mit'
auaricia/ supbia/ et vtinam nō
incōtinēcia. De q̄bꝫ ps. lamen
tat' dicens: Deus venerūt gentes i
hēditatem tuam/ polluerūt tē
plū scm̄ tuū. In ꝑte vero secla
riū adeo vbiqꝫ rupta sunt pa
cis federa: ut in eis illud ꝓphe
locū h'eat. Effusa ē cōtencō su
ꝑ p̄ncipes et errare eos fecit in
inuio et nō in via. Et iterꝫ dicit
de ciuiū malicia atꝫ imp̄catur
Precipita dn̄e/ diuide linguas
eoꝝ/ q̄m vidi iniq̄tatem et cō
tradictiōeꝫ in c̄itate die ac no
cte. Circūdabit eā super mu
ros ei9 iniq̄tas et labor in me
dio ei9 et iniusticia: et non deficit
de plateis vsura et dol9. De r'li
giōis aūt vinea cuius radices
dei plātauit filius q̄ oli imple
uit t'ra/ operuit montes vmbra
eius/ et arbusta eius cedros
dei: que insup extendit palmi
tes suos vsqꝫ ad mare et vsqꝫ
ad flumen ꝓpagines eius: sic
alibi dicit. Destruxisti macerī
am eius et vindemiāt eā oēs q̄
p̄tergrediūtur viam: exterminauit
eā aper de silua et singularis fe
rus depastus ē eā. ¶ Pigerꝫ tē
pore nr̄o quo ostāciense ḡna
le celebr'bat' ocilīū: q̄ tūc in eo
rore de reformacōne multum

tractabatur in eodē singulorꝝ statuū ciuitatis ecclē Et letatꝰ sū ꝓtunc in hijs q̄ dicta sūt m: qꝛ in corde dixi; In domū dn̄i le tātes ibimꝰ In cuiꝰ atrijs āt ea vix stabant pedes nostri p̄ de formacōnis malicia Sed fru strati fuimꝰ a desiderio nostro; Aduenit postmodū hoc pn̄s Basiliēse ꝯciliū quod pene in oim bullarꝝ suarꝝ p̄ferebat ex ordio reformacōis titulū; Ro gauimꝰ in eodem Cōcilio per an̄ dictū ꝓs: quotidie diuinaꝫ clemētiaꝫ: ut id fieret Instituē batur ob id disputacō spēalis dicta reformatorij ⁊ vsqꝫ ad sex ānos iam crebro disputa tū est de diuersorꝝ statuū repa cōnibꝰ: nec in effectu vsqꝫ ho die quicq̄ vidimꝰ; Scire igit̄ multū cupio vtrū ne de totali reformacōe ecclē in mēbris et capite aliquā spem habere pos simꝰ: ut iocunde cū ꝓpheta ca nere possemꝰ; In cōuertēdo do minus captiuitatē syon factī su mus sicut consolati ⁊ similia.

¶ Theologꝰ Non omnino fru stra celebrata fuerūt duo ista ꝯcilia: Nā in p̄mo inueteratis simū scisma ecclē quod antea nullis modis mederi potuit di no regimine ablatū est. In alte ro vero crudelissiā hussitarꝝ p secucō ⁊ eorꝝ infidelitas q̄ nul lis tractatibus nec fideliū gla dio sub quo īfiniti corruerūt ex vtrisqꝫ ptibꝫ auferri potuerūt: p xp̄i graciā pene totalit̄ auer sa sūt aut mitigata adminus atꝫ sopita plurimū; De toli aūt quā depingis reformacōe ecclē ad pn̄s ⁊ ad ꝓpinqua futura tp̄a nullā penitus spem habeo tū qꝛ voluntas bona in subdi tis deficit: tū qꝛ illud p̄latorꝝ malicia ipedit: tū eciā qꝛ illud electis dei qui ꝑsecucōnibꝫ ma lorꝝ ꝓbantur nō expedit. Exē plū de hoc accipe in arte archi tectonica: Na em̄ architectū q̄ tūcumqꝫ artificiosum si is ma teria cōgrua lignis vel lapidi bus caruerit: nunq̄ domū con struet. Na rursus ligna vel la pides in materia eciā nobil i si domificatorē nō habueris: domo ydonea ⁊ habitacō ibꝰ sp carebis. Si p̄terea domus aliqua amicis tuis accōmoda non fuit ⁊ edificata fortassis eis obfuerit: cur eā prudēs cō strueres: Nec tria cū reforma cōm totali ecclē applicabis: q̄ īpossibilis sit ipe mentalibus oculis videbis. Verū de refor macōe ꝑticulari in ciuitate ec clesie possibili in multis statibꝫ ⁊ religionibꝫ nō dubito quā easdeꝫ dietim introduci vide mꝰ in quibusdā monasterijs

et conuenientibus. sed cum q̄nta difficultate nouit altissimus. Si enim p̄sente generali concilio in basilea in annis sex nec vnum quidem fragilis sexus monasteriū cooperante eciā secularium consulatu reformari potuit propter quarundā inhabitāciū vitā maliuolam et eisdē astātem seuitiam. Quid q̄so spandū est de virorū nobiliū vel litatorum collegijs q̄ ruinas et deformitates suas in spūalibus existentes domibus nō modo armis calibeis. s̄ eciam q̄ deteriora sūt verbalibus et ligneis pn̄t defendē. ¶ Piger: Puto p̄latorum malitia totius mali cā est in s̄bditis. Si enī pastores boni essent ad morū eorundē vestigia greges venirent.

¶ Theologus: Partī h̄ sed nō i toto erras. In grege ei pecuo fortassis ita ē ut asseris. s̄ i cetu hoim q̄ libertate potiunt animi nō sic verum tn̄ ē ut. b. greg. doc3 auctoritas. Quod nemo āplius nocet in dei eccia q̄m is q̄ in dignitate vel gradu ordinis constitutus suis facinoribus plebē scandalisat. Et dū pastores p abrupta gradit grex in p̄cipiciū labitur. Cūq3 caput egrotat cetera mēbra languēt. Prō sic autē in s̄bditis imitacōnis facilitas a virtutibus p̄latorum capit sicut viceuersa ab eisdē exēplū vicij discit: q2 peccare facilius est multitudinī q̄ bn̄facē. Virtus inquit phus ē circa difficilem nō habituatis et insuetis intellige. Et lata est et spaciosa via q̄ ducit ad pdicionem. Arta vero et stricta que ducit ad vitā. Primā enim viā egrediunt plurimi. Secūdam vero pauci: q2 regnum celorū vim patitur et violenti rapiūnt illud. Malam ergo consequenciā formas in morali materia. Nō autem boni pastoris vestigia sequi sepe abnuat populus. multis exēplis nostro factis tempore docere possum. Vidi mꝰ namq3 legatum sedis apostolice cardinalem virum omni sanctitate p̄ditum dominum Nicolaum sancte crucis legatum in frantia: professione et vita semper carthusiensis ordinis p̄latum certe q̄si ordinarium de iure communi sup t'ras legacōis sue officio commissas. Hic q̄ntum profecerit in eisdē ptibus sciunt multi. In reformacōnis enim materia nonnulli sibi resistentes in faciē appellarūt. Multi alij minis. Alij vero callidis modis. alij sibi non obediuerunt. Habuimus in germania in annis plurimis a sūmo pontifice transmissum legatum dominum Julianum

cardinalem· cui9 vite sāctissime virtutib9 q̄ tū in me noscit humana fragilitas nullū vnq̄ p̄latū parem illi agnouisse puto·q̄ in reformacōnis sancto ope q̄ntum ip̄peditus/ et quociens p̄secucōe; passus sit·ōnes vidim9 qui vir istū agnouim9 Nō min9 eni curabātur ei9 exēpla et p̄cepta a multis· q̄ si ea tulisset semi infamis p̄latus alius· Scio p̄terea vnū ordinem int̄ mēdicātium ordines cui de9 iam an̄ decēniū p̄uidit de duob; bonis et bn̄uolentissimis capitib;·quor vnus gn̄alis magister ē tocius sui ordinis·Alius vero p̄uinciam vnā grandē h; regere·Vter q; zelator est reformacōis tā valid9 ut se p̄ ea et pro suo grege nō semel ad r̄sistentes sibi seculares mortis piculis subiecerit·tn̄ vterq; modicū p̄fecit in sb̄ditis Paucos eni cōuentus reformare potuerūt·q̄bus velle adiacebat de oibus·s; p̄pter i obediente materia; p̄ficere ne q̄uerūt· ¶ Piger ego in taliū p̄lator offitio magnū eē piculū puto·Et scire vellē an in statu salutis cū tanta rebellione subditor eē valeret· ¶ Theologus·Nō solū istos s; pastores oēs alios in piculo cōstitutos esse docet btūs Augus·i regula·Vbi dicit ad subditos; Prelati seu p̄positi miseremini q̄ int̄ vos q̄nto in loco maiori:tn̄to i piculo maiori v̄rsatur·In statu tn̄ p̄dicōnis nō sunt·si i q̄ tum in se ē instāt oportune iuxta doctrinā Apostoli·Arguunt obsecrant et increpant·in paciētia omni et doctrina·Ne aūt peior fiat scissura:dissimulare oport; nōnunq̄ sbditor vitia minora·Vbi ex correpcione p̄babilit̄ mala aduenirēt maioā·Sicut p̄itus cirurgic9 morbū in corpe infirmi aliq̄n relinquit min9 nociuū·ne eūdem curando deteriori et letali vulnere p̄stet inceētiuū·Sic p̄m9 israhel rex rebelles sibi non dū firmatus i regno/spū bono docente/ quē vir; saul adhuc habuit:non correxit·Maiori eni multitudie sibi obediēte: tn̄ quidā filij belial dixerūt p̄mi rex·de eo;Alum saluare nos poterit iste·et despexerūt eū:et nō attulerūt ei muneā·Ille vero dissimulabat se audire·Cū eo tn̄ abijt p̄s exercit9 quorū tetigeāt deus corda:ibidē p̄remittitur·Pari mō timore rebellis vel furētis multitudis p̄sertim p̄ncipū·Rex Darius potentissimus inuite p̄misit danielē in lacū leonū proicere:quod si non fecisset:vita regis fuisset

in piculo nec liberātus fuisset
daniel ut habetur Danielis
vltīo. Sic mathathias dei sa
cerdos τ pastor israhelitici po
puli videns regis anthiochi
tyrānidem deformantem tem
plū dei cultū τ populum in des
ta loca secessit: quousqȝ cōgre
gata ē ad eum synagoga bo
norū τ fortis viribꝰ. Per quā
reformauit p̄dicta p viribus:
p̄· macha· ij· τ Judas macha
beus sūmus sacdos· τ post eū
Jonathas frat eius licet eēnt
animosissimi: tn̄ Alchimū qui
p bachidem Anthiochi capi
taneū ē intrusus ad sūmū sac
dociū fretum potentia seculi se
uitiā τ deformacōem tēpli ihe
rosolis τ populi procurātem
totis nisibꝰ: diu sustinē coacti
fuerūt ibidē· vij· τ· viij· ca· Et
ij· machabeorū· x· Sic qȝ Oni
as deuotissimꝰ dei sūmus sacer
dos inumera mala p symonē
τ menelaum sue gentis defor
matos emulos passus est: ij·
machabeorū· iij· et sequētibꝰ;

Capitulū Octauū

Jn suis domibus vi
as rectas et occultas
fabricant: quibus sa
tis occulte sepe inhabitāt. Ec
ce tria moraliter notanda ite
rum; Nam vias in domibus
rectas fabricant que semite di
cuntur Et methodi: quibꝰ bre
uiter aliquis ad terminū du
citur; Tales eciam faciunt oc
cultas τ easdem sepe inhabi
tant p que ōmia viam arripere
compendij ad creatorē; docet
in formicis naturalibus τ spi
ritualibus increata dei sapien
cia; Vie igitur recte itinēa vir
tutum sunt a viciorum semita
declinantes. Vn̄ eadem sic sua
det sapiencia p Salomonē:
prouerbiorum quarto; Dirige
semitam pedibus tuis τ ōnes
vie tue stabilient; Ne declines
ad dextram nec ad sinistram:
Auerte pedem tuū a malo; Vi
as enim que a dextris sūt: no
uit dn̄s; Peruerse vero sunt: q
a sinistris sunt; Ipse autem re
ctos faciet cursus tuos: itinēa
aūt tua i pace pducet; Vie aūt
rectē et abscōdite sūt mōi ōma
ɔtēplādi: τ p superogacōnis
opa deo obsequendi fideliter.
Quales hij arripuerūt deqbꝰ
veritas ait lu· x· Cōfiteor tibi
pr̄ celi τ tre qr abscōdisti hec
a sapiētibꝰ τ prudētibꝰ: τ reue
lasti ea puulis; De q̄ i Job· iiij·
dr; Ad me dcm̄ ē verbū absco
ditū τ q̄si furtiue suscepit auris
mea venas susurrij eiꝰ. Animalis
aūt hō nō pcipit ea q̄ spūs dei
sūt; Stulticia em̄ illi τ nō pōt
itelligē: qr spūalit examinat;

Vias non occultas et rectas hō tunc inhabitat. qn̄ supero gacōis opa secreta contēplacōne exaiat et talia opere exe qui p viribꝫ discrete attemptat. Tales vias icedere deberēt ōtemplatiue vite vicꝫ quidaꝫ viri rligiones approbatas pfessi. ob procurādū fructū aīmaꝝ reptas. Similit̄ epi et q̄ ex officio habent p̄dicare verbū dei. qꝛ ad tales omnes spectat p̄cipue ea q̄ per secretū cōtemplacōis hauserūt alijs verbo vel scripto tradere. Vn̄ beatus grego. in de cura pastoāli iubet p̄latū et predicatorē pre cūctis esse in cōtemplacōne suspensū. ¶ Piger. q̄d ergo erit vel quale dabitur iudiciū de q̄busdā religiosis. nō solū dico de possessiōibꝫ. sꝫ etiaꝫ mēdicātibꝫ qui ab ecc̄ia pro aīabꝫ curādis dati sunt pastoribus ecc̄ie in subsidiū et tamē in nulla vniuersitate i medicīs gra duati. nec aliūde apprime vel pfunde in eadē arte eruditi. passim se de medicandis vel subleuādis egrotis corpibꝫ intromittāt. viā ōtemplacōnis qua incesserūt prēs eorū relinquētes. Nō proinde de nostris in almania epis qui tāto onere castroꝝ ciuitatū militū et similium tpaliū negocioꝝ. tumultibus sūt circūdati. ut respirare vix valeāt. et qui ōmno spūm ōtemplacōis et curā aie in se et proxis videtur pitus extiguē. Quid demū de plebanis et p̄latis iferioibus q̄ ad viam vite cōtemplatiē. etiaꝫ si alias sine grauibꝫ pccīs sunt: rarissime vel nūq̄ se ad ihabitandū ponūt qn̄ymo alijs talia facere prohibent. ¶ Theologus. Primi certe q̄ ita sūt obnoxij (transeo eni nūc de duobꝫ reliq̄s) multiplici pcc̄i cathena se cōstringūt: qui toxicū mortis multis sepe ppināt. Irregulaitatis pena sese sic illaqueant. anathematis ecclesiastici cām nō vitant: prim suoꝝ intēciōeꝫ sācta cassant. et multos discretos viros actiue scādalizant. Ecce q̄nq3 mala. Primum inq̄ toxicū mortis multis sepe ppinant. qꝛ dū putant morbo p̄bere antidotū. inexpti applicant fortassis id q̄d ptūc est venenū. Mouet idcirco mūdi phus in. v. ethicoꝝ q̄stioneꝫ. An facilius sit eē iustū iudicem vel bonū medicū. Hāc questionē cū me p̄nte in vniuersitate coloniēsi. quotlibetariꝰ determinandā tradidissꝫ cuidā magno i medicīs doctori. Iste difficultates multas medicine artis adduxit. et inter cetera mihi

memoabile verbum protulit. Quō Arnoldus de noua villa olim medicoꝝ sūm9 calculasꝫ: in hūano gn̄e eē posse infirmitates distinctas. duo milia cē tū q. xxiiij. In qua vaietate gr̄ duū id qd̄ vnam infirmitatē fugat aliā illico adducit q iu uat: q qd̄ vnū morbum curat. alium intoxicat. Quo audito: atiemis hoibus medicinalia i diuidualia suadere horrui. In erptis medicis minus credidi Et si expti aliqn̄ errāt: eos cle mētius iudicaui. Secūdū ma lū ē irregularitatis ꝯsequūtur piculum Quis eni in tāta vaie tate morboꝝ nl̄ obmittit de cō tingētibus in noscēdo morbū specificeq gradualit in vidēdo tempus ꝑdoneum in celo sub tiliter q in eligendo medicine necessaria artificialiter. Scio quendam magnum in medi cina cuiusdam vniuersitatis graduatum doctorem qui re gis Romanorum q aliorum il lustrium virorum phisicus se pe laudabilit exstitit. Hic pu blice in serio audebat dicere: scīē satis probabiliter mltos se interfecisse egrotos. A quo dū sciscitaretur causa. Respon dit: qn̄ inexptus pc̄tice de scho lis q libris p̄mū veni nesciūs de mltis q̄ me postmodū docuit

expiencia: vidi quō plures ne ci tradidi ex ignorancia quos ex itencōe curaē querebā. Cau sam eciaꝫ anathematis isti ne q̄q̄ꝑ vitant qꝛ ea intēcōne pia mr ecclia audire leges q phisi cā sub late excōicacōis seten cia inhibuit ad curam aiarū obligatis religiosꝭ q clericis: ut tales sacris studijs q sacre scripturē libris. quoꝝ ē ipscru tabilis ꝑm aug9. profūditas animū daret indefessum: vt in Rubrica ne cleri vel monachi negocijs seculaibꝫ se immisce ant tituli ipsius pondus docꝫ q sentencia Et ibidem sup spe cula prohibicōis supfate: no tā q cāꝫ assignat. Honorius i hec verba theologie inqt stu dium cupimus ampliari ut di latato sui tentorij loco funicu los suo faciat lōgiores: ut sic fides catholica tucior fiat scꝫ circūcincta muro inexpugna bili bellatoꝝ q̄bus resistē va leat ascendentib9 ex aduerso: Precedētisuper religiosi q eciā si seculares sint clerici pr̄m su orum intēcionem. q̄ꝑ tū in eis ē frustrant quorū pn̄cipal erat intencō q studium pcipuū ani mab9 prouidē nō mederi moi turis corpibus quibus plerū qꝫ plus ad spiritum coopera tur egrotacō: q̄ꝑ medicinalis

valeat opatio. Cū inqt Apo
stolus infirmor tūc fortior sum;
Et quidā scōr patrū rn̄dit in
firmo fratri curā poscenti cor
pis. Rem ait virtutib; tuis ne
cessariā amouei desideras; Me
rito aūt hij de quib; loqm̄r dei
detur a viris bonis et prudētib;
quos ideo scandalisāt: qr ad
tractandū celestia et ad curan
dū spūs nobilissimos vident
ex auaritia vel ex hūana laude
vrinas amplecti hoim et eorū
stercora. Vn̄ tales abusus vi
dentes hij religiosi boni quos
zelus domus dn̄i comedit religi
onē talium lamtantur: velut
destructā iherusalē olym ppha
ta. Iheremias Trenorū quarto;
Quō inquit obscuratū ē aurū;
mutatus ē color optimus; disp
si sūt lapides sāctuarij in capi
te oim plateaȝ; Qui vescebā
tur voluptuose interierūt i vijs:
q̄ nutrebātur in croceis ample
xati sunt stercora;

¶ Capitulū Nonū

Tam mares q̄ femine
in formicis ad laborē
egrediūtur vniuerse
p turmas; Docēt in hoc vitae
iners ociū et desidiā: quibus fo
mēta vicijs p̄stantur; Labor
enī corporis seu mēbrorū fiat ex
ercicijs: siue in alia castigacio
ne corpis: siue i alijs vite acti

ue medijs: vbi quis mētis cō
templacōi vel librorū studio
se nō dederit: bm cōmunē legē
tam necessarius ē omnibus: ut si
ne eo nullus rite ad vitā theori
cam migrare possit. Vn̄ dicit
btūs gregorius li. vi. morā; tra
ctās illud Exodi. xix; Caue in
quit deus p moysen ad ppl'm et
ne ascendatis in montem. nec
tāgatis fines israhel: ois q̄ teti
gerit montē. morte morietur et
manus nō tangent eum: sz lapi
dib; opprimetur. aut cōfodie
tur iaculis siue iumentū fueit
siue hō: non viuet. Populus au
tē a mōte prohibetur; Cū lex
a deo accipitur; ut vic; qui in
firmis adhuc mētibus frena
desiderāt: cōsiderare sublimia nō
p̄sumāt; Vn̄ recte dicitur. Si
bestia tetigeit mōtem: lapida
bitur; Bestia etenī mōtem tā
git: cum mēs irratōnabilibus
desiderijs sbdita: ad ctempla
cōis alta se erigit; Sz lapidi
bus pcutitur: qr sūma nō susti
nens: ipis supni ponderis icti
bus necatur; Qui ergo culmē
pfectiōis apphendere nitūtur:
cū cōtemplacōis arcē tenere
desiderāt: pus se in campo opis
per exercitiū pbent: ut sollicite
sciant si nulla mala pximis ir
rogāt; Si irrogata a pximis
eq̄nimit portāt; Si abiectis

bonis tpalibꝫ neq̃q̃ mens leti
cia soluatur: Si subtractis nō
nimio merore sauciatur. ¶ Di
ger; put ex verb tuis sen cō: tri
plicē commēdas laborē: Vnū
qui ad modū mechanici opis
exercet manibꝫ vel pedibꝫ: Ali
um q̃ corp9 vigiliis ieiuniis
abstinenciis ciliciis domatur
ꝛ similibus: Postreō eum quo
licite conuisando int' homines
quis animū refrenat: cōn iram
odium amorē tristitiam letici
am delcācōnem ꝛ aduersus pas
siões similes: Querit' igit' q̃s
horum laborum est melior:
¶ Theologus: Quātū ex natu
ra opeis bonitatis gradū hñt
eo ordie quo audisti minois
etiā meiti eē videt' ceteris pib9: ꝛ
minoris difficultatis prim9 q̃
scdus ꝛ idem q̃ vltimus; Qui
aūt ōnes vel eorū aliq̃ magis
sūt necāriꝫ ad pfectiōem ac q̃
rēdā: attente quisqꝫ in sua le
gat consciā: Sicut eni magis
oportꝫ paupem ditai laboribꝫ
manuū q̃ philosophai apud
aristotelē: Ita apud x̄ imitātes
doctrinā plus vrget multos
arte vti mechāica p victu ha
bēdo: q̃ opus sit scdꝫ exercitiū
q̃ corpus atteritur; Ad vltimū
tñ gradū quo mediāte passio
nes vincunt' ꝛ ad medium de
ducuntur in anima p occasio
nes habitas in exterioribus:
ōnis impfectus tenetur tende
re ut audisti in auctoritate be
ati gregorii: quia i eisdem cō
sistunt virtutes actiue neces
sarie. Omne pmo aūt ꝛ scdo
laborandi genere quidam sa
tis tranquilli esse possunt p lo
co et tempore et iuxta disposi
te complexiōis sue vel cōsuetu
dinis acquisite naturā ꝛ vtu
tem; Tales enim duo gradus
nō virtutes sunt saltem prin
cipales: sꝫ virtutes eis mediā
tibus acquiri pñt in edomacō
ne corpis ad spūm: Qualiter
autem assumenda sūt talia et
in qñto: Vide de hoc Collacō
nē Abbatis moysi secundam.
in qua Cassianus facūdissimus
illud docet elegantissiē; ¶ Di
ger: Sepe miratus sum: Cur i
nostris ptibus nō modo sicut
olym repiantur viri q̃ corpus
ieiuniis ꝛ abstinēciis aggre
di audeant flagellis et duris
aliis exerciciis: sicuti fecisse le
guntur sanctorum canonisa
torum multi ꝛ patres i egyp
to ꝛ in schiti de quibus vitas
patrū plene edisserit: ¶ Theo
logus: Quamuis mō non tā
crebro sicut olym repiantur
de quibus refers: tamē multi
sunt adhuc deuoti tales: de q̃
b9 in sequētibꝫ statim audies

Dem prius volo noueris: q ex q̄nq3 vel sex caus euenire potest: cur aliqui tam grauia exercitia habere nō valēt ex dispositiōne vicz aeris. ex cōplexiōe corpis. ex zelo pfectiōis. Ex habitu iuuētutis. Ex fictiōne ypocrisis. et ex spālibus donis. Nam enim si in regione aliqua ē multū calidus: digestionē ut inquunt phisici impedit. Ad exteriora euocat et abstinētiores facit hoies ex ɔsequēti. et ex aduerso frigida regio poros cōstringit corpis. et calorē exinde per antiparistasim augē pōt i stomacho; Unde prouenit: q in nris ptibus frigidis viri q̄dā hyemali tpe plus comedunt: q̄ estiuo tpe; Nō ergo mirū: si in regionib3 calidis hoies ieiunāt facilius; Cōplexio etia3 corpis aliquoꝝ h3: ut in natura frigidis liquet. flegmaticis vel melācolicis: cibus tam modicus sumitur a q̄busda3 et raro adeo: ut in cōpatione ad alios eis abstinēcia videatur adeē miraculosa; Pat3 etiā hoc in q̄busdam feis et in viris frigidis i ranis et serpentib3. ymo in pfcis animalib3: ut in vrs qui multis mensib9 in hyeme nullū penitus cibū sumūt in locis siluestrib9 vel abditis; Zel9 pterea pfectionis ad obsequēdū deo acrit. ad satisfatiendū p pctīs virilit. et ad adherēdū deo pacato et edomito corpore plures ita stimulat: ut ex amoris magtudie excessum in exercitijs tātū faciāt: qualis videtur tepidis ipossibilis; Videmus hoc apte in philocaptis erga feminas amoē ceco et venereo: ex quo quida3 tota hyeme sp nudis incedunt capitib9. Alij vestimētis carent necessarijs. Alij hastiludijs letalit impugnāt mutuo. Alij vigilāt ibūaniter. et ita de reliq̄s: q omnia vincit amor cecus et leuiora facit Cur aūt xpi amor et caitas dilectōq3: que ut Cāticoꝝ octauo dr. Uelut mors fortis est: hijs maiora non poss3 facere; Habitus insup iuuentutis ardua nouit efficē: puta. Si q̄s assuet9 ē pene a cunabulis modicū victū et amictū habere: sicut videm9 paupes i villagijs vestib3 tam ɔtentari modicis in hyeme: ut si eas de3 delicate nut'tus deferret tm̄modo ob amorē dei: scūs eē videretur; Fictio etiā ypocrisis nō minoā nouit luere p laude vana vel ex auaritia; Nant ob cām tructam quida3 et mēdici. glacia li tpe. nudi sedent i niuib9: ut ad ɔpassionē moueāt diuites: et ad sibi sbueniēdū i pecunijs;

Prius enĩ c̃tis h̃bis ul' semib3
corp9 fricauerĩt ꝛ ligaturis arti
ficialib3 sãguinẽ ↄstrinxerũt
vl' poros corpis alijs rmedijs
obturauerũt. Sꝫ ꝛ i sãctis hoi
b3 sepe grãia exercitia repiunt' ex
spẽalib3 donis. Hic mãifestũ
est ꝛ fuit in btõ prẽ nrõ dnico
qui in humo eccie crebro no
ctes fere duxit insomnes. qua
lia exercitia fratrib3 suis inhibu
it nõ ut eis talia nõ faueret ß
qꝛ donũ illud nouit spẽale ꝛ i
firmis alijs fratrib9 nõ eẽ cõi
catũ a deo. ¶ Piger3 potes ne
ꝓferre i mediũ aliquos dñia
clemẽcia nris dieb3 frigidis in
q̃b3 iuxta x̃ vbũ ꝛ apl'i caritas
mlꝰtoꝝ refriguit donis talib9
laboꝝ corpaliũ seu exercicõꝝ
de q̃b3 loq̃m dotatos? ¶ Th
olog9: possum mltipliciter vidi
in ytalia tpe quo fui Iunior in
ouẽtu elugiensi ꝓpe venecias
nri ordinis p̃orẽ fratrẽ paulũ
de vrbeveteri nõ dico hoiẽm sed
vix homũcioẽm corpe ß gigã
teũ in p̃dcis exerciciis. Nam
puus corpore statura pusillus
ꝛ obesus erat totus carnibus
atq3 membra eius vix here
bãt ossibus. Attamẽ tã alacer
ꝛ expeditus animo fuit ꝛ viri
b3 ut scdm in ordine nõ noue
rim. Ieiunium regulare quod
durat ꝓpe ãnũ dimidiũ psolue

bat itegre Carnes nõ edebat
eciã debil'. die ac nocte seq̃ba
tur choꝝ assidue In q̃dragesi
mali tpe pene p̃dicans quoti
die ꝛ occupatus in cõfessiõm
audiẽcia assidue nõ dicam vi
no limphato. ß aq̃ vinata vi
no modicissiẽ vtebat'. qñ nõ
purã recepit aquã picitãciam
aq̃ sepius abstinebat tã curio
se a se ꝓpinquis ꝛ distantib3
diuidebat fratribus ac minu
tatim oculte molebat int' ma
nus ne notaretur a circumse
dentibus de abstinencia. ut n̄
curiosus explorator vix pñ
mõiam possꝫ aduertere vesti
tus. Dure nocte iacebat. vigi
lijs multis isistebat ꝛ oracõni
bus deuotis sedulo incũbebat.
Nemo i choro ꝛ cãtu alacrior
in labore manuũ nullus ꝓ cõi
tate sollicicior nec in sedãdis
fratꝝ temptacõib3 efficacior.
Et ne tempus sibi transiret in
cassum quando audiencie cõ
fessionum. p̃dicacõni. oracõi.
vel scripturẽ nõ vacabat stati
coquinã p̃sertim post prandi
um intrauit ꝛ cocum ad dispo
nẽdũ ꝛ laborãdũ ꝓ futura fra
trum refectiõe iuuabat sollici
te i mũdãdo nũc pysa nũc ole
ra nũc vero cooperando ad filia
ꝓprijs manib3 lapido tabula
tu totã ecciam vel refectoriũ

quoꝝ vtrūq; nō minime ē la
titudīs strauit ⁊ ornabat· Et
q2 scriptor multū artificialis
extitit· choꝝ eadem arte libris
valde nōbilib9 omniq̄q; ꝑui
dit· Et nō obstantib9 p̄dictis
oībus· in hijs vsq; ad ānum
sue etatis perseuerauit circiter
octogesimū in regulari obſuā
cia· quā tuebatur ꝑ virib; tan
dē aūt pn̄ti vita funct9 ē· Vidi
ibidē nri ordinis in eodē cōuē
tu prē; ꝑut oñdebat sui cani
es capitis septuagenariū· nū
q̄ꝗ hyemali tēpore nec die nec
nocte q̄cūq; cooptorio vtentē
in capite· Nudis icedentē pedi
bus ꝯtinue· Abstinētia cibi ꝑ
ut tradit regularis obſuantiā
durā· tn̄ in hijs tāta p̄ditum
leticia ut alijs fribus p̄ceteris
honestū cōmunit ꝑcurar; sola
ciū licitis loco ⁊ tpe· Noui in
nr̄a prouīcia de Aureb genſi
ꝯuētu frēm aliū· qui in sui no
uiciatus tpe a demōe qui i do
lore viri p̄noscebat temptacō
nes sustiebat acerrime· Sepis
sime eni ꝓponebat dādo p ta
bulā pacis osculū in ecc̄ia di
cē alicui sibi note puelle· fuit
eni p̄us notus a multis ⁊ no
tus i ciuitate· Queso p̄orem in
porta adeas· sibiq; dicas q̄ ti
bi mrimoniū promiseri ⁊ me
postules iuridice· Sepi9 aio

firmit ꝓposuit in choro exn̄s p̄
ori publice scapulare ⁊ cappā
tradere· ⁊ p ecc̄iam r̄cedēdo sta
tim de ordie fugere· Sz vicit
in eo xp̄i gr̄a professo9 est eni
⁊ i ꝯuentus basilieñ reforma
cōne postmodū effectus procu
rator g̃ciosus· Nā occulte vsq;
ē exerciciōꝝ inuisis nr̄is tpib;
armis habuit ciliciū· nō qua
le portāt prēs carthusie sz cō
textū tm̄ ex equoꝝ grossissimi
crinib9 ⁊ nodis· vsus ē flagel
lo stimulis ⁊ calcarib; equoꝝ
similimis· Torq̄ ferrea cū ap
pensis de eadē mineria campa
nella ⁊ nodis grossis clā moē
nobiliū collo detulit· lorica fer
rea ⁊ alijs miris ad domādam
carnē instrumētis vtebatur·
Crucem habebat in firopodio
magnā ⁊ ligneā ⁊ abscōditā
sup q̄ iacuit nec vllis sub capi
te vtebatur plumis· Nec carita
tē proximi q̄ feruebat i pectoē
hui9 pulch sacerdotis ⁊ inuenis
cohibuit deā exitacō vel ꝑcu
racōis offitiū· qd̄ in dcō cōuen
tu ē grauissimū· qn̄ dieb9 festi
uis circuiret p̄dicādo p villa
gia dei verbū ⁊ populū infōr
do ꝯsilijs salubrib; Vez quia
ingenio fuit subtilissim9 ideo
ē postmodū miss9 in vepennā
ad gn̄ale studiū· vbi annū vi
te hn̄s ꝓpe tcesimū circit· aīa

sua deo grata assumpta ē de cor pe. Sileo de fria reclusa q̄ ppe ma gũciā vsa ē lorica ferrea. ete ro si nō fuit calibea. Idē iuuētu tis sue tpe fecit Iohes benedi ct9 postmodũ euisᵐ9 āntistes q̄n venecijs cōuētũ nr̄m intra uit refōētũ nri ordinis. Erat ei cuiusdā de maioribȝ venetis fi lius. quē priarchatus q̄dā ex spectabat p̄us eidē collatus. q̄ pat postmodũ electus ē in tui sinũ epm. Antea tñ p̄or fuit ve necijs in cōuentu sanctorũ Io his ⁊ pauli ¶ Capitulũ. x.

Vias suas multũ occul tas ordinate obfuāt ne ille q̄ exeũt reintraē volētes obuiā do īpediant. vie rcē ⁊ occl'te q̄ sint dcm ē. viij. ꝑpetate sup̄. Sunt eñ modi diuina otēplādi ꝑ superoga cōnis opa qualia cōit bonis re ligiosis ad fructũ aīaꝝ ordi natis apte cōgruũt qꝫ quales eē debēt de p̄dicatoꝝ ⁊ minoꝝ or dinibȝ ⁊ sibi silibȝ. Tales eñ ꝫm ordinacōem ecclie in occl' tis otemplacōibȝ hausta itr̄ sua loca ⁊ extr̄ exeũdo debent alijs otemplata tradere. nec se impediē mutuo. ȝ adiuuaē po cius inuicē dicti duo ordines statuti ad eosdē fines. veꝝ sic in republica formicaꝝ ⁊ in vijs eaꝝ nulla exiens nec intrans aliā impedit in opeꝫ ȝ alia diri ora aīalia ipsas ⁊ vias eaꝝ se pe moliũtur destruē. ⁊ ita ad errorē eas ponũt. Sic i refor matis cōuētibȝ dictoꝝ ordinũ maioēs bestie demōes vicȝ ta liũ vias ⁊ opacōnes cōgruas qn̄tũcumqꝫ recte ⁊ caute incē dant īpedire nitunt. ut a se ꝑ turbāt mutuo. a ut a reforma cōis cepte resiliāt. ꝑpōito. hac itenōe sathanas in exordio taliũ ordinũ sepe visibilit̃ ⁊ se pius iuisibilit̃ froibȝ ⁊ tēpta cōnib9 i locis pacificis armis applicatis infernalibȝ satage bat turbare de q̄bȝ suoꝝ ordi nũ libri mltũ: ⁊ late nōnt. Si cuti eē i ichoacōe mōchoꝝ vel poci9 i refōrcōne taliũ p̄ma de mōes viros religiosissiōs ve xauert plimũ, liquet i refōrto rũ cenobitarũ p̄mitiuoꝝ vita Anthonij scȝ Basilij ⁊ filium. Anthoni9 ei nō p̄moꝝ mōcho rũ religiosoꝝ: ȝ p̄mo refōrto rũ pat fuit. Nuia put testatur Eusebius i ecclastica histoia. Certũ ē qꝫ tpe bti Marci euā geliste i alexādria vbi p̄sul ex titit vtusqꝫ sexus fideles disim bitacula velut mōsteia cōstru xerunt ⁊ vitam monasticam in castitate paupertate et obe diencia. ymo in studio sacra rũ litterarum sancte duxerũt.

Constat etiã btūm dyonisiū btī pauli apostoli discipulum epistolã ad demophilū mōchū intitulasse scribēdo. Et si excordiri placet altius: ↄstat dei filiū i assumpta hūanitate primū vna cum suis discipulis inchoasse mōs ⁊ vitã: ad quorū instar supradictorū ordines sūt instituti pmitus: Certū ē enī ex serie euangelica in senatu apostolorū xpm pōris petrū supprioris Judã pcuratoris. philippū quodãmō portarij habuisse officiū: In eis pauptas fuit et abdicacō oim rerū tpaliū: teste petro mathei. xix. pditore dep to ibi. Ecce nos reliqm⁹ oīa. Ibi castimōia fuit, ob quã Johannē a nuptijs euocauit. Ibi obedientia fuit ad xpm: Studiū ibi in xpī doctriã nocte fuit ⁊ die excellētissimū: dicente saluatorē oīū. Discite a me: qr mitis sūt ⁊ hūilis corde: pdicacōis etiã exercebatur offitiū qn misit eos binos ad pdicādū an faciē suã: Possessio rerū tpalium gradis nulla: sed paupertas affuit copiosa: Hanc ob cām ut opinor demonis malicia a pn̄cipio mēdicātiū ordinū. q̄ plibatam xpī vitã suaē debrerēt. p cūctis per se ⁊ per qs dam de clero sepe vexauit. ⁊ hodie pseq̄ nō cessat ad extremū plusq̄ ceteros ordies. Et in locis vbi nunc ad vng vē regulas suas obsuant quorū tn̄ tyrānides. Sicut nec xpī fidem nec petri nauiculã. ita nec religiōes istas delere potuit nec delebit deo ppicio in posterum: queadmodū recolende ⁊ sācte memorie magister henric⁹ de hassia sacre pagine professor pulchre deducit in lectura sua sup genesim. ¶ Piger: cōstat libros iuris diui ⁊ humani. ⁊ colentibꝫ theologiã. ⁊ sāctiones canōicas. q̄ dictorū ordinum frēs in sac̄ pr̄tim pagina lōge amplius q̄ secularis cleri doctorēs laborauert. Nā libros fere innūeros scūs tho. edidit ⁊ dūs Alb: nō solū in diuina s etiã i philosophica scriptura pm⁹ ⁊ pfect⁹ postillator to ci⁹ biblie. Hugo cardinalis ⁊ postrem⁹ petr⁹ de palude: me diorū alij fuerūt plurimi. Sup sentēciarū librū Petr⁹ de tharātasia postmodū pp. Innocētius: Durādus ⁊ multi scripserūt latissime. Sermōes de tpe ⁊ sāctis qui in cōpacōne aliorū ut a viris audiui literatissimis dicūtur aurei. scripsit ⁊ totū passiōle qd lombardica dr̄ de legēdis sanctorū. Jacobus de voragine. Johes ianuēsis epus Sūmã cōfessorū. Que sūma. laici⁹ q̄ so

ꝯsciēcōsos casus theologicos
pit̄ et iuridicos ꝯtinꝫ q̄ꝑ Johis
friburgens̄. Que sūma breui
or et diserti or ī eisdē q̄ꝑ bartho
lomei de brixia. Quis deinqꝫ tex
tū quiqꝫ librorꝫ decretaliū et
Sūmā iuris p̄mā. Mone. Ra
imūd⁹ de pēna forti. Sileo de
oibꝫ textib⁹ phi quos heynri
cus krosbein de greco trāstu
lit. De noua loyca topica et so
phistica eiusdē phi quā sub cō
pēdio tradit nō solū in qnqꝫ ƺ
multis alijs puis tractatibus
clausit. De. hys. et de inumeris
alijs libris et opusculꝫ. q̄ oīa
p̄fata cōposuerūt fr̄es p̄dica
torꝫ ordis. Porro Alexāder de
halis q̄ sūmas scripsit maxias
et pfūdissiās. Venerabilꝫ bona
uē. Nouus Scotus Johes Ri
chard⁹. et alij pl'imi q̄ sup sē
tēcias scripsert egregie. Asta
xan⁹ et Johes erdfordēs q̄ iu
riū sūmas et Nicolaus de lyra
sup oēs biblie libros ad lrāꝫ
quē null⁹ in hoc excellisse vidr
q̄ oēs minorꝫ ordinis fuerunt
quos et alios me melius exp̄
mere valerēt qui dcm ordinē
professi eēnt. Ita de aliis ordi
nib⁹ excellētes multi extiterūt.
Cūigr̄ ex dictis religioībꝫ tot
fructus prodierit eccie. et ho
die in multis ptibꝫ prodeant et
multos suā religioem profes

sos ab eccia canoisatos hēant
et de p̄fatis volūibꝫ clerus se et
ppl'm hēat regē mirū vn̄ apud
quosdā odiū tale procedat.

¶ Theolog⁹: A demonis seui
tia origialit̄ ex abusu iuriū cō
mūium et vtrūqꝫ fortassis ex
quorꝫdā auaicia postrēa duo
q̄ clerꝫ tāgūt et religiones p
nūc reliq̄ vnū credo q̄ si q̄dā
religiosi abutēnt̄ p̄uilegijs:
nō totus ordo ƺ pseqū dērent
rei. Et ctū ē q̄ illos qui rligio
nē suā mō huāt pseqū adminus
nō dērēt: q̄s tn̄ ī suis pribꝫ ī i
choacōe ordinū scim⁹ psecuci
ombus amaissimis eē vexatos.

¶ Piger: ergo de demone. An
adhuc tales vexet religiosos et
exēplo velis ondē. ¶ Theolo
gus: maifeste pandā. Nā a re
lacōne fidedigna didici mgri
gwidonis sacre theologie p
fessoris. p̄oris ꝫ ambati et eius
subprioris et scripto p̄oris in
assiaco prouincie francie no
stri ordinis reformatoris reli
gione litteris et fama appro
batorum. Didici mg̃r q̄ postq̄ꝑ
idem conuētus in assiaco pre
terito anno reductus fuit ad
reformacōis decus: Spūs
malignus fratrum officinas
cepit patenter inuadere fene
stras fregit. Vtensilia subuer
tit. Dolia vinaria dissoluit.

cordas cāpane scidit ⁊ eas dē asportauit. Cimbalū qd dumtaxat de die pulsari solet ad mēsā ī collacōnem tpe pulsauit nocturno. Sicq3 iquietauit solū infra triduū frēs: ut quosdā fere duceret ad amētiam. Alā de die in domib9 cōuentus inferioribus. de nocte vero habitauit i dormitorio, adeo terribiliter: ut null9 fratrū auderet sol9 per cōuentū incedere. Quid plura vna die iuasit nouitiū i etate cōstitutū vite sue. ⁊ qr̄to circiter anno cui9 vestes laceauit in .xij. foraminib3 vestigia i eis relinquēs vnguiū: quasi cui9dā fere siluestris. Alia die in vigilia vic3 octauarū Epiphie dīcto apparuit nouicio in forma catti nigerrimi di: nō habitū ordinis exueris: die tercia te interficiā. Quo viso ⁊ audito: iuuenis alta voce adiurare cepit demonē in xp̄i noīe. Inuasit tūc demon de nouo nouitiū defendit se idem. In q̄ lucta accurrebāt frēs. ex lucta ambo9 in cella repiētes mēsā. pulpitū: lcm ⁊ fere alia subuersa ōmia. Vn̄ debilitatū ad recreandū frēs detulerūt ad ignē. Quo facto stati eū de nouo de manib3 fratrū eripuit in flāmas ignīū proiecit. ⁊ p longū tractū temporis caput eius in medio ignis detinuit. Deinde nouitiū frēs magno cū labore eripiētes eū in eccliam ad sūmū altare detulerunt. vbi iterato eum demon e manib3 eorū explodit. ⁊ p totū chorū violent' traxit: ⁊ adeo percussit grauit' ut demū relictus a demone pene a cūctis fribus diceretur eē mortu9. Quā ob rē ōnes ad deū gemitū ⁊ ad scōs plurimos p̄ces p defuncto ceperūt fundere: ⁊ postremo ad sāctū prēm nostrū dn̄ī cū recurrē. Ob cuius reuerēciā locus nouella reformacōe decoratus erat. ⁊ vbi hec petiebatur a demōe. Et ecce pater iste piissimus suorū meorū opm super altaē subito in fōa viri elegantissimi ⁊ in habitu ordis apparuit. Frat' vero q̄ credebatur mortuus in fratrū quorūda3 iacuit manib3 vultu cepit hylarescere ⁊ se de medio fratrū erigere ⁊ versus altare ut ibi deū adoraret ⁊ sanctū dn̄ī cu3 cepitq3 currere: demon int' hec a loco ⁊ deinde p diuersas officinas domus tāto cū strepitu fugiēdo: fuere ut tocius patrie malleatores adeē putares. Et qd admiracōe ē dignius mox ut sacramēto dignissimo cōmunicatus fuit frat' q̄ putabatur eē defunct9 cōtra iuasiōe3 demōis tātā ei diuina virt9 valitudinē

tribuit ut mēbris oib9 plena et pfcā restitueēt sanitas. Minabat pt̄ea eisdē dieb; demō iste pessim9 voce clamorosa se nllaten9 a domo ista recessurū: quā dixit se lōgo tpe titulo pprietatis possedisse. Sz scientes deo deuoti frēs demonē eē mēdacē et prē; mendatij cepte re fōr cōmī p uirib; opa; dederūt. licz i hijs et alijs vexacōib; adeo gūati fuerit ut noctes bn̄ isōnes ducēnt: nec demō iste maligri destitit. Nā postmodū al tius nouicij cappā destruxit et famlo in coqna fratz necitati b9 fuiētt violent librum satis pulchz in q̄ hore canoice cōtinebant cepit et in ollā bulientē iecit et tōlit destruxit. Sicqz tandē miser ille demon abscessit et frēs Jam velut laboriosa formicas occultas et patētes vias pambulare finīt.

Capitulū .xi.

Extra domū via satis rcā et apta ābulāt ut necaria acq̄rant pascua p q̄ docēt oēs viuentes collegialit seu ciuilit qp extra locū sue habitacōis p necessarijs edificatoie pn̄t egredi. Recta enī via morz rcitudie; denōt; apta autez ē extr̄ domū via rcā. qn̄ iuxta x̄ vbū sic lux nr̄a corā hoib9 lucet ut videāt opa bōa nr̄a p q̄ mitoia acq̄rimus pascua virentia hēditatis etne. Cā aūt q̄re extra domū ābulāt est ut pascua necāria acq̄rant aīarz moalit intelligo ul corpm qn̄ tūcūqz ei q̄s vitā duxeīt bonā et clausā tn̄ sepe opus est ut p victu vtriusqz hois sibi l p sibi cōmissis extra domū egredi atur. Si via rcā tūc incedē gestiat siue in via pedū fuit siue morū nō ābulent pbtim sine teste socio in abditis l vbi sordes esse ɔsueuerāt cōiter velut in āgul. Alioqn̄ spolij picl'ose q̄s cōmittit in reb; honorē vel thesaurz aīe ɔcernētib;. Piger. Dic q̄so si occurrit aliqd miaculū nrō factū tpe de bono fideli q̄ extra suā habitacōem pdeūdo p aīe l corpis necessarijs dīna grā visitatus sit in hoc maligno tpe. Theologus; Duplex tibi pandā pdigūi de vno x̄ faulo dīmitus on̄ sum in suo corpali itinē; Nam nrō tpe fuit vir ille dign9 memoria de quo tibi in pprietate pma sup̄ retuli q̄ ob amorem dei genitricis ob satisfactiōe; p delictis et ut deo vacaret q̄etus. Alonunq̄ ad pegrinandū versus aq̄sgranū de Nurenberga se deuote dedit itineribus; Consuetudo pterea talis illi crebra exstitit in itinere:

ũt int̃ prandiũ ꝛ cenaȝ ⁊ si siti grauj p̃mereť nullaten⁹ tñ biberet. Sȝ delectacõi tali ob reuerẽciam dñice passiõis resi gnaret. Hac aũt afflictõeȝ ȝe lo dĩui amoris assũptã qꝫ for te nature debili nocere poteãt. ita tã de miro mõ tpauit dĩua clemẽcia. Siqdem in itinẽ tpe illo ꝛ hora qua sitis dei fuũ gr uaẽ cepit. stati ore clauso quã dam humectacõeȝ roꝛiflũam / oꝛi suo infundi sensit. quã qꝫ haustus refrigerantis natuꝛã gestit mirãdo deglutire cepit ꝛ õnẽ sitim sibi extinxit. nec hoc semel tm̃ accidit. sed quotidie qñ sitis ut p̃mittitur sãctũ vi rũ vexare cepissȝ. Cũqꝫ hanc dĩuam ut p̃sumitur rcr eacõeȝ plurimo tpe pcepissȝ affuit in faustã qdam ut ita dicam. Illi dies ⁊ hora in qua pegrinãdo ũt antea v̄sus beatã virginem in Aquisgranũ grauj vexatus est ũ siti acuta tẽptatus ẽ. affu it etiã ptũc in ipsi⁹ itineis spa cio abstinẽtie bone ipsius viri maioris trñsgressiõis fomẽtũ. Fons qdam amen⁹ ꝛ frigid⁹ / quo viso pugñre cepit ingluui es cũ abstinentia / q etiam deui cta ẽ. Nã appetitui coꝛpis satis faciẽdo bibit ⁊ dĩuũ quẽ p̃us susceperat haustũ irrecupabiliť ptũc pdidit. ❡ Piger. Scire vellẽ cur deus illi suo famulo ob tã puli si dicẽ audeo excessũ trñs gressionẽ talem voluit ꝯsolaci onẽ adimere. ❡ Theologus. Respõsũ non aliud qꝫ ut supra prima ꝓprietate dixi accipito. qꝫ eo deꝓpenso cãm qsiti tui he bis. Audi aliud eide dei famu lo ipensũ beneficiũ. Est ꝯsuetu do multũ laudabilis multoꝝ ne dicaȝ plebeoꝝ vtriusqꝫ sex us in almania. Verũetiã mag natoꝝ ⁊ nobiliũ adminus se mel die naturali in hora aliqua sũmũ hũano gñi ipensum bñ ficiũ xp̄i passiõem meditari ꝛ remẽoꝛari. ut exinde deo grati mala mũdi ferant paciẽcius ⁊ virtutes opentur facili⁹. Huc moꝛẽ postqꝫ dei famul⁹ audis set in s̃moẽ cõmẽdari pluimũ. cepit ipẽ eũdeȝ dietim psequi deuocius quo potuit. Ammiã cio aũt qdam magna tandeȝ eũ tetigit vicȝ acerba ꝛ grãdis. q fuit in xp̄o tristicia tpe quo patiebatur. In die pascheues. q ãmiracõe facta crescente po stremo orõnes igeminaẽ nõ desinebat ad xp̄i clemẽtiã. ut si sua volũtas essȝ. sentimentũ aliqd pceptibile darȝ. In quo p expientiã viri simultatẽ dcẽ amaitudinis legeret nec frau datus est a desiderio suo bono. Nã die quadã cũ iuxta suam

ɔſuetudiem de ciuitate Nurē berge exiret versus capellā ſci Leonardi ſatis ꝓpe muros dicte ciuitatis iacētē ad quā deuotorū hoim mltitudo dietim ſolꝫ ɔfluere. Cōſtitutus ī itineris dicti ſpacio meditabūdꝰ ⁊ ſitibūdꝰ ad obtinendū id qđ iā diu deſiderauerat ī opinate tātꝰ dolor ſuo corpi ⁊ triſtitia illabebatr aie ut oibꝫ deficiētibꝰ viribꝰ cogeretur ſolotenꝰ cadē ſeſeqꝫ putabat illico aiaꝫ e corpe pdē. Verꝫ qꝛ iſtud dmū munuſclm cōicacōis dnice paſſionis nō in hitu ħ pmanēt. ſꝫ ſolū dabatr in paſſiōis ⁊ tn̄ ſitus cuiuſdā mō. Idcirco reſūptis viribꝫ reſedit ⁊ vltio ſurrexit gcius deinceps ⁊ deuotiꝰ pmo ⁊ dulcius xp̄i paſſioēm in mēte reuoluēdo. ¶ Piger; Tria ħ occurrūt dubia. in em̄ cōſtat ꝙſ dā t̄reri a xp̄i vita meditāda pp̄t in vbi paſſiōis eius ſit memoria turbulētū ⁊ triſtē xp̄m p decurſū ſue vite fuiſſe exiſtimātes naturalit̄ autē cū triſti diu queqꝫ morari tedet. Primo igr̄ qro An xp̄us qui vitā duxit pfciſſimā ⁊ ſemp via inceſſit publica. An inq̄ꝫ martir ſemper fuit q̄ paſſionē ſuā acerbiſſimā p̄uidit. Secundo vtrꝫ cōuſacōnem letā in vultu geſtu ⁊ verbo crebro ſuis oñdit. Tercō an ne aliqñ riſeit. ¶ Theologꝰ; Ad p̄. dico mātir fuit ut ita dicā ſciē inſuſe notitia ſꝫ nō ſēſu doloris ⁊ expiētia. Ab iſtā ti ei ɔcepcōis ſue notitiā habuit oim futuroꝝ ī ſupioribꝫ aiebtē potēcijs vbi vbū vidit clariſſiē ⁊ p inſuſā ſciāꝫ. ſꝫ hec futura pagnoſcē ſēſualitatem nō mouebāt ad triſticiē ⁊ dolois ſētimēta ñ appropinqñte paſſiois tpe. hoc vult S. doctor cum in. iij. di. xvij. q. vlt. di. q̄ꝛ ius mors a pñcipio ɔcepcōis eēt p̄uiſa non tñ p̄uidebatur ut iminēs ideo dubitacōeꝫ. i. formidieꝫ affcūs non fatiebat. Sꝫ ſolū qñ iā iminebat. Sic ei in nob expim̄ timorē vl̄ dolorē; Scit em̄ ſtudēs vitam iuueis oim t̄ribiliū ſinē eē mortem. Ex dcō pħi in. iij. ethi. et ſe moituꝝ; Sꝫ qꝛ non eā pmagīnat̄ ut ꝓpinquā ſꝫ ut diſtantem: ad triſtitiā modicū uł nł mouꝫ. Mouet aūt in ſēſato ſe ne eē ⁊ ꝓpinq̄ ſi ſic p̄cogitat̄. Ad. ij. repio qꝛ xp̄s in facie ⁊ ī oibꝫ artubꝫ ſui corpis pulcherrimus fuit. p maiori pte vite cōuſādo cum alijs vultu hylari ⁊ iocundo inceſſit ⁊ in verbis affabilitatis ⁊ eutrapelie virtutes perfecte oſtendit. Primū ptꝫ ex ſacra ſcriptura. ex ſcōꝝ doctria. ex aꝓbata hiſtoia.

⁊ ex rōnis id cōuincitur indu
ſtria; Nā ꝫm hebreos ⁊ alios
ſacre ſcripture expoſitores illō
ps. de xpī hūanitate ad lrām
exponitur. Speciosus ſoꝛ pꝫ fi
lijs hoīm diffuſa ē grā in labijs
tuis. Sup quo btūs Ihero. in
epl'a ad pncipiam virginē di
cit. Abſqꝫ paſſionib⁹ crucis:
pulchrioꝛ vniuerſ fuit virgo
de virgine. q̄ nō ex voluntate vi
ri ſꝫ ex deo natus ē n̄ habuiſſꝫ
et in vultu occultaſſet lumen
quoddam ſydereū nunq̄ eum
apoſtoli ſtatim ſecuti fuiſſent
nec illi q̄ ad eū cōphendendū
venerāt corruiſſent. Idem ſuper
math. dicit. Certe ipſe fulgoꝛ
diuinitatis occulte q̄ etiā i hūa
na relucebat facie: ex ipō pmo
aſpcū diſcipulos ad ſe trahere
poterat. Sicut magnes lapiſ
anulos ⁊ ſtipulas ac feſtucaſ
ſibi copulat. de vultus aūt hy
laritate ad lrām tam ſm iude
os q̄ iuxta catholicos yſaias
yſaie q̄dragesimoſecūdo de xpō
ſic pdicit. Nō erit triſtis nec
turbulētus. v. glō. Semper
hylaris: ſempqꝫ iocūdus fuit.
Et ibidē btūs Ihero. dicit. Dei
qꝫ iuxta ꝓphetiā yſaie non tri
ſtis neqꝫ turbulētus fuit. ſed
eq̄litatem vultus ōni tpe cōſ
uauit. Nō in falſo phi gloian
tur de ſocrate nunq̄ ſcꝫ eū pl⁹
ſolito triſtē aut letū fuiſſe. Idē
ponitur in glō. ſup math. xij.
Ubi xps pfatū textum yſaie
xlij. appropriat in multis ſibi
⁊ prelibata verba yſaie vitio
ſcriptoꝝ obmiſſa eē denōt. vn̄
⁊ ſctūs doctoꝛ ibidē ſic cōmēta
tur de xpō. Non erit triſtis in
corde: nec turbulētus in facie.
Semp enī hylaris iocūduſqꝫ
fuit: eq̄litatem mētis ſeruans.
Et ſi q̄ tū ad ptē ſenſibilē fuit
ꝯpaſſio triſtitie nō q̄dē neccita
tis ſed voluntatis; vnde math.
xxvi. Triſtis eſt aīa mea vſqꝫ
ad moꝛtem. hinc btūs bern̄. in
pſona penitentiū ſmone de ſā
cto martino cōpando xpi be
nignitatē ad duiciā ſeculi ſic
dicit. Dn̄s ihūs libenti⁹ mecū
q̄ ego ſecū eē dignatur. quem
inuenio quotiēs quero q̄ occur
rit cū pañibꝫ fugienti. q̄ vultū
letū mihi oñdit. q̄ meam peni
tenciā ſicut innocētiaꝫ ample
xatur. vbiqꝫ let⁹; vbiqꝫ bon⁹
vbiqꝫ pius: vbiqꝫ dulcis cum
magna multitudie dulcedis.
Nō facit ſupciliū, oculos nō
obliquat: nec retoꝛquet faciē:
nec verba reſonꝫ āpuloſa. Sꝫ
occurrit reuertēti, ⁊ accurrit i
amplex⁹ flens ſup collū meū.
⁊ iubet pferri ſtolā pmā; hec
bernād⁹ ⁊ alia ſimilia de filio
pdigo cum ſuo prē adducit

ꝓposito. Hystoia p̄tea de Abagaro rege auctēticata scriptis ypnomis carnotēb. Ep̄la adriani ad karoluꝫ s̄etentijs Iohis damasceni li. iiij. de ymagine ḡciosissiā saluatois ab eo dem linthxo impssa p̄libata confirmat. Rōnib; etiā idem ouincitur in sacro eloquio fūdatis ⁊ in moralipħia; Nā ea q̄ imme diate a d̄o manāt s̄m Crisos. excellūt alia sui generis ut in adā creato ⁊ eua. In vino per xp̄m de aqua facto ⁊ filib; patuit; Sz xp̄i huānitas imediate a spūsācto creata ⁊ facta ē. Insup s̄m ōnes nr̄e sophie ꝓfessores xp̄s ōnes v̄tutes habuit q̄ ip̄fectiōez nō includūt: s; affabilitas seu amicicia est vera ac spēalis ⁊ pfecta virtus nullā ip̄fectōis notā includēs: ut pbat. s. tho. 2. 2. q. cxvi. qua affabilis quis ē debite prio. de q̄ sapiens mādat Ecci. iiij. Cōgregacōni paupm affabilē te facito ymo ps est iustitie? qz hō naturalit̄ ē anial sotiale: ideo deb; ex quadā honestate veritatis māifestacōem alijs; Sicut aūt hō nō poss; viuere in societate sine veritate. Ita nec sine delcāciōe: qz sic pħus dic̄. viij. ethicoꝝ Null9 pōt per diē morari cū tristi nec cū nō delcābili. Ideo tenetur ex debito quodā naturali honestatis hō ut alijs hominib; delcābiliter ouiuat̄ nisi ꝓpt̄ aliquā cāz necesse sit aliqn̄ alios vtiliter contristare ut in correctiōe p peccatis sicut Apostolus. ij. corin. vij. pmis ad peccatum nō hylarem vultum oñdendo sic Ecci. vij. filie tibi sūt serua corp9 illaꝝ ⁊ nō ostēdas hylarē fatiē ad illas. Ergo ad sapientē ptinet ut delcāciōem affeāt conūsantib9 nō lasciuiā; quā virtus cauet sed honestā s̄m illud psal nis. Ecce q̄ bonū ⁊ q̄ iocūdū habitare frēs in vnū. Nec de thō. Hinc ē q̄ pharisēis ꝑ discipulos ymo mgrm calūniātibus Luce. ij. dn̄s ait. Nūquid filios spōsi potestis facē ieiuare Dū cū ill' ē spōsus veniēt aūt dies cū ablatus ab ill' fuerit spōsus Ieiuāb ūt ieiunio sc; exultacōis nō afflictōnis s̄m glō. luce. x. ait euāgelista Exultauit ihus spū ⁊ dixit Cōfitroꝛ tibi pr̄ ⁊c̄. Que Cirillus Albertus magnus ⁊ Hugo de cristi humanitate exponunt; ymo virtus eutrapolie qua quis bene scit conuertere aliqua dicta vel facta in solatium: ut in. iiij. ethicoꝝ ponit philosoph9 ⁊ sāctus Doctor 2. 2. questione. clxviij. a cristo neganda esse non apparet.

dicit ꝓpterea Origenes. Veit tradicio talis ad nos de ihesu qm̄ nō solum due forme in eo fuerūt. Vna ſm quā omnes eū viderūt. Altera ſm quā trāſfiguratus eſt coram diſcipulis in mōte. ſꝫ etiā vnicuiqꝫ apparebat ſm ꝙ fuerat dign⁹. ſicut ꝛ de māna ſcriptū eſt qḋ habebat saporē ad ōnem vſū ꝯueniētē; Ita etiā hodie diuiſimode a diuerſis vidꝫ mētibꝫ. vn̄ Caſſian⁹ coll'. abbatis yſaac. ij. ſm naturā puritatis ſue vnaqꝫqꝫ mēs in orōne ſeu ꝯtemplacōne ſua erigitur vel fōrtur tātū ſcꝫ a terrenaꝝ ac materialiū reꝝ ꝯtēplacōe diſcedēs / quātū eū ſtatus ſue puexerit puritatis. fecit qꝫ ihesū humilem hoīeꝫ adhuc ꝛ carneū vel gloificatū ꝛ imaieſtatis ſue gloia venientē int̄ inis obtutibus aīe puidꝫi. Ad t̄ciū dubiū de riſu caute loqui opoꝛtꝫ ꝛ itelligē. ne imꝑfectio aliqua ꝑfectōni ſūme aſſcribatur. Reperio igꝛ i ſacro eloquio riſum t̄plicem. Vnū virtuoſū. Aliū delicoſum ſeu iocoſū. Tercuū ꝑniciosū. Perniciōſ⁹ ē quo q̄s ꝑ ineptā letitiam ad pcc̄m moꝛtale declinat cū rōnis cōſenſu deliberato. De quo veritas. luce. vi. ait. Ve vobis q̄ ridetis nūc: qꝛ lugebitis ꝛ flebitis. vbi btūs Baſilius. Supflu⁹ riſ⁹ eſt immoderātie ſignū ꝛ effrenis aīe motus. vbi etiaꝫ dn̄s. pccōꝝ addidit ſm doctoꝝ cōmūeꝫ doctrinā crīmiale pcc̄m adeē xp̄us inuit. De quo ꝓuer. ij. dꝛ. Letātur cū malefecerint ꝛ exultāt in reb⁹ peſſimis. De litioſū vero qui ad tales ꝯſenſus metas nō puenit: ſꝫ ex ioꝯ diata animi leticia ꝓcedit. Sicut de riſu ſare legimus geneſ xviij. q̄ audito ꝯcepto ex ſemi b⁹ diſceptando de dei oraculo vt glō. di. riſit. Quā ob rē ec. ab angelo correpta fuit: quia fidem nōdū de eius verbis habuit. Vn̄ ꝛ btūs aug⁹. ibidē dicit in glō. ꝙ riſus fuit dubitacōnis nō admiracōnis ſolū. q̄le pcc̄m forte btūs aug⁹. ridendo cōmiſit. qn̄ poma q̄daꝫ Juueis ex nͥs ſbtraxit aliis. De quo li. cōfeſſionū dicit. Riſus eāt quaſi titillato corde ꝙ eos fallebam⁹ q̄ hoc a nobis fieri nō putabāt: ꝛ vehement' nolebāt. Nemo aūt ſolus facile ridet: niſi cū aliq̄d nimis ridiculū ſenſibus occurrit aīo. Vel ſaltem riſus ꝑnicōſus hic fuit. De quib⁹ duob⁹ riſib⁹ Senti. de. iiij. v̄tutib⁹ dicit. Reprhēſibilis ē riſus. ſi ē imoderatus. Si pueilit' effuſ⁹. ſi muliebrit' fr̄us. Odibileqꝫ fcit hoīeꝫ riſ⁹ ā ſupbꝫ ꝛ clar⁹. ā malign⁹. ā

furtiu⁹ q̄ mal' alienis euocat⁹; De scō o risu di· b· Basili⁹ i regula; Incōtinētie signū ē iocꝫ di natis ⁊ icōpositis moꝛib⁹ agē in risu: cū vtiqꝫ subridendo tm̄ mō leticiā oportꝫ indicari; In decorꝫ ē ei trepidātē cū sonitu eleuare risū· qꝫ p incōtinēciaꝫ mētis accidē solꝫ eciā inuitis: q res ḡuitatem ⁊ cōstātiaꝫ anīe emolliē ac resoluē solꝫ; q̄ risus ꝙ alienus eē debeat a religiosis ostendit exemplū in vitas patrum vbi dicitur patribus in caritate mādu cantib⁹ risit vn⁹ ad mensam quem vidēs Abbas Johānes amare fleuit di; Quid putas frater iste hēt i corde q̄ risit cum magis flere dēret· qꝛ caritateꝫ mādu cat ⁊ Virtuosus aūt risus est: quē Sen̄· vbi sup̄ sic describit hē dū; Nō iquit sit risus tu⁹ scurrilis: ſꝫ ḡta vrbanitas; Sales tui sine dēte sint: ioci sine vilitate; Risus sine cachino: vox sine clamoꝛe; Talem leticiā vel ut ba⁹· ait subrisū fuisse affir̄t beatus Bern̄· i scō malachia episcopo; Quid ait non edificas in ei⁹ icessu· aspectu· hitu· vultu· Deniqꝫ vultus hylaritatē nō suscitauit meror: nec leuigauit risus; Totum in eo disciplinatum: totum insigne virtutis pfectionis forma per

oīa seriosus sed nō austerus, Remissus int'dū dissolutus au tē nūꝙ negligēs nl: ⁊ si p tpe mlta dissimulās; Talēꝫ se fuisse testat' · b· iob tpe pspitatis: iob· xxix· Si qn̄ ridebā ad eos scꝫ cū q̄bus ꝯuersabar nō credebāt: et lux vultus mei nō cadebat i t'rā; sup q̄· l· doctoꝛ dic̄· Hoc on̄dit qꝛ erat in cōuersacione moderatus: nec enim dissoluebat' ad eos i gaudio· vn̄ dic; Si qn̄ ridebā ad eos scꝫ aliq̄ signa leticie on̄dēs: nō credebāt scꝫ me eē risibileꝫ; Et similiter eciā nō erat p tristitiā depssus: vn̄ sbdit ⁊ lux vultus mei nō cadit; Solēt ei hoīes meroꝛe depssi: oculos dimissos ad t'rā hre; Et dn̄s Alb⁹· sup eodē dicit; Si qn̄ ridebā ait qꝛ ad eos exhibēs hylaritatē quod āqn̄ faciēdū ē; vn̄ Ecci· iiij; Noli eē sicut leo i domo tua eūtens domesticos tuos: nō credebant scꝫ qꝛ risus ut risus esſꝫ; ſꝫ qꝛ esset hylaitas benigtatis magna matuitate modesta: nl bn̄s iepcie ſm illud Ecci· ij; Risum reputaui erroꝛē ⁊ gaudio dixi q̄d frustra decipis: Et hoc explanat idem subdens; Lux vultus mei in hylaitate significata nō cadebat i t'rā· hoc ē i cōculcacōeꝫ: sicut lux eoꝝ q̄ inep tas hn̄t letitias ⁊ dissolutas,

De quib⁹ dr sapie·xiiij: Dum letantur insaniūt; Virtuosum hunc risum Abraham habuit. De quo genes·xvij·dicitur; Cecidit abrahā in faciē & risit dicēs in corde suo; putas ne cētenario nascetur fili⁹: & sara nonagenaria pariet. Sup quo glo. gauisus ē. vn̄ ysaac risus vocatur; Sequēs aūt applaudādo dixit. nō disceptādo Et ut ibi aug⁹·ca·xviij·dicit Hic risus admiracōis fuit nō dubitacionis. vn̄ ab angelo nō hic·sed sare risus rephēsus est. Ad tercium igr̄ quesitū tuū ex tercio risu virtuoso recipe poteris·qui p qn̄to pfectionē importat a xpō nō est negand⁹. sed quia plus pdest aduersa q̄ pspera fortuna·teste Sen̄· & teste ppheta a latē sinistro aduersitatis scz cadunt tm̄ mille: vbi decem milia cadunt a dextris prosperitatis; Cristus paupertatē elegit & pn̄e opera·flevisseq3 legitur non qn̄ prefata scōrū dicta de eo locū oino habeāt: ut pmittitur. Piger: otent⁹ sto. Et put ex supioribus conycio·res magni pfectus ē. & virtutū materia sepe & multū meitorium dn̄icā meditari passionē & tn̄ nonnulli lrāto℞ reperiuntur. q̄ otrariū huius suadēt aut ad illā quā laudas meditacōē; nec exclamatorijs nec puatis smonib3: fideles xpi trahere nitūtur; Theolog⁹. Imperfectū meū fateor verius psumpcionē & stulticiā dieb3 ei aliquib3 & tpibus meditacōnes tales non magnipendi apud me & alios ut debui: h̄ xpi verbo℞ imemor & sācto℞ auctoritatib3 obmisi in me & i proximo de quo doleo: doctus fū etiā cū confusione mea tacitus·q̄ merito multū dolere de neglectis deberē: quia reuera a generosis & a simplicib3 a doctis. & a secularibus ab opidanis & a ruralib3 ab hijs inq̄ quos ōnes ni fallar sūm ā exptus sum deuocōnem acq̄sisse in xpi passione: didici. q̄ fructuosū illō fit memoria reuoluē qō xpus fieri mādauit. Apostol⁹ docuit. & sācto℞ autoritas autēticauit; Hec inq̄t quociēscūq3 feceritis vic3 cōsecrādo vel sumēdo sacmentū dn̄icū: in mei memoriā facietis ut ecc̄ia in misse habet officio. & a xpō sumptū ē. Vn̄ pma cori·ij. Apostolus dicit· post eucaristie pmā tradicōē3 xpm dixisse apostolis; Hoc facite quotiēscūq3 bibetis. in meam cōmēoracōē3 quotiēscūq3 ei mādūcabitis panē hūc & calicē bibetis mortē3 dn̄i ānūtiabitis donec veniat; In eiusdem

etiā laude ē ita dic̄·s·tho·in·iiij·
di·vij·q·i·ar·iiij·Cōfessionis
fidei xp̄iane tō sūma ɔsistit in
passiōe x̄ vn̄ aplus·i·corin·ij·
Nō iudicaui me aliq̄d sciē int
vos n̄ ih̄m xp̄m ⁊ hūc crucifi
xū Cui⁹ articuli ɔfessio maiorē
hʒ difficultatē q̄r sic̄ d̄r in eadē
ep̄la·i·ca·Nos p̄dicam⁹ xp̄m
crucifixū iudeis q̄dem scanda
lū gentibꝫ aūt stulticiam; hec
tho; Preteā ibidem i·2·2·q·lxxxʒ
xiij·vbi tractat de deuocōe·cō
cludens q̄r tria ad deuocōem
causādā sūt accōmoda· Vicʒ
dei gratuitū donū·Cōsideratio
ꝓpoꝝ defectuū·Et cōtēplacō si
ue meditacō de d̄inis.sic cōtra
vltimam cām arguit; Si cōtē
placō esset ꝓpa et p se causa de
uocōis:oportēt q̄r ea q̄ sūt alti
oris ɔtēplacōis magis deuo
cōnem excitarent Cuius aūt
ɔtrariū apparʒ frequēter ei ma
ior deuocio excitat̄ ex cōsiderā
cōe passiōis x̄ ⁊ alijs misterijs
hūanitatis ipius q̄r ex ɔsidera
cione d̄ine magnitudinis Rn̄dʒ
ea q̄ sunt d̄initatis sunt b̄m se
maxiē excitantia dilectōem ⁊
p ɔn̄s deuocōem q̄r deus ē sup
oia diligendus·ſʒ ex debilita
te mētis hūane ē q̄r sic indigʒ
manuduci ad ɔgnicōeʒ d̄ino
rū:Ita eē ad dilectōem p aliq̄
sēsibilia nob̄ magis nō̄ int̄ q̄
p̄cipue ē hūanitas x̄ b̄m q̄r in
p̄facōe d̄r Vt dū visibilit̄ de
um ɔgnoscim⁹ p hūc in inuisi
biliū amorē rapiamꝛ·Et ideo
ea q̄ ptinēt ad x̄ hūanitatē p
modū cuiusdā manuductōis
maxiē deuocōeʒ excitant·cū tn̄
deuocio p̄ncipalit̄ circa ea q̄ sūt
d̄initatis ɔsistat Hic vene abi
lis Beda sup illō math·xvi·
Tu es xp̄s fili⁹ dei viui sic di
cit Si ap̄lo paulo satis est n̄l
scire n̄isi ih̄m xp̄m ⁊ hūc cruci
fixū:Quid āpli⁹ m̄ desiderādū
ē sciē q̄r xp̄m In vno ei hoc no
mie ⁊ d̄initatis ⁊ incarnacōis
⁊ fides ē passiōis·Cōplexus ē
itaqꝫ oia q̄ ⁊ naturā ⁊ nomē
exp̄ssit in q̄ sūma v̄tutū ē Deʒ
quo ptelabor lōgi⁹·finis fidei
mee xp̄s est finis fidei mee fili
us dei ē In quo scʒ igrediendo
⁊ egrediendo moral̄ formica
pascua inueniet·

Capitulū·xij·

Non more apū sibi formi
ce cibū faciūt:ſʒ a deo ⁊
a natura cibos dōtos re
cōdunt·In p̄mis ɔtēplatiuoꝝ:
In scd̄is vero refectio et labor
actiuoꝝ datur intelligi;Panis
eni iste de q̄ lu·xiiij·d̄r b̄tūs q̄
mādūcat panem in regno ce
loꝝ a quibusdā sollicitudine
q̄si ꝓpria et labore acquirit̄ ut
a doctoribꝰ sanctis et p̄latis

prudētib⁹. q̄ conatu sibi a na
tura indito/ nō tn̄ sine dei insti
gante gr̄a opib; bonis īsistūt:
De quali cibo ecc̄i. xiiij. dr̄ Añ
tuū obitū opare iusticiā; qm̄
non ē apud inferos reperire ci
bū. A q̄busdā vero incipiētib;
⁊ ipfectis mētis recreacō cū la
bore modico pl⁹ repitur q̄ fa
tiga pararetur. De eodē ⁊ pri
ori pū. xiij. dr. Multi cibi ī no
ualib⁹ patrē ⁊ alij ōgregātur
absq; iuditio. Est eñ ut tactū
ē sup̄ circa finem p̄mi capituli
xxiij. mentē ōsolans gratia dī
seruis collata ī via. vna gratū
fatiēs q̄ a quibusdā ī modico
vel in nullo aliqñ pcipitur sen
sibilit̄. Alia est ḡtia gratis da
ta in qua dīna dulcedo sensibi
lit̄ acq̄ritur. dei solius munere
sine merito p̄uio. Primā poci
entes sine scā sepe sub virtu
tū ⁊ tēptacōnū statu laborant
grauit̄: ſ; merito ie pluimū. Sic
xp̄i apostoli ablato sponso lu
xisse repiuntur. Scdi vero in
pugnacōib; nō q̄ssantur pro
tūc ḡuib; sed cū gaudio dīne
cōsolationis minus merētur
cetēis pibus; velut saluatois
discipuli: qui in pn̄cia sponsi
lugere nequibāt. Niger. da
peto exēplū de scdis: de p̄mis
eñ est ōmune. Theologus.
Noui aliqñ militem Boarum
nomine. generosū multum ⁊
etiā apd̄ seculū prudētem virū
in herbipolensi dyocesi. qui m̄
satis familiais fuit ⁊ notus. ⁊
q̄ sequūtur. ut sibi ōsulerez pa
tefecit. Cū eñ fuissʒ aliqñ iuue
nis cū filijs pcerū satis male ī
q̄busdā educatus ē. nō verbū
dei ſ; fistulatores audiē cōsue
uit prudentū ⁊ grauiū virorū
societates fugit. ⁊ verba blas
phemiā dī notātia vix aut nul
laten⁹ in ore cōtinē potuit. Ve
nit interea tēpus quo pro ac
q̄renda milicia ire debuit ad
trā quā dei filius suis cruore ⁊
pedib⁹ ōsecrauit. Vbi cū alijs
pegrinis p loca varia in q̄bus
xp̄us passus est deduct⁹ ē. et
ab alto tūc p dei graciam visi
tari cepit. Nam q̄sdam ōrōes
crebro ob dei reuerētiam dicē
ppofuit. Et miles effectus ī ter
ram ppriā; redijt. Vbi in virū
alterū ē mutatus. Ex p̄dicacō
nū eñ audicōne discere cepit
q̄ lōge deuiassʒ a deo ⁊ an mi
litādo antea ī diuersis guerris
pximis nocuissʒ in mūdo. Cō
fessionē sacramētalem oim fa
cinorū suorū fecit. ⁊ pro loco ⁊
tpe lesis sm̄ prudētum cōsilia
satisfecit. Deinde nō mō ut an
tea semel ſ; bis in anni spacio
eucaristie sacramentū suscepit.
Quo facto ī scā cōmuīcacōe

eciã deglutita iã sacta hostia·
quẽdã insolitũ pcepit saporẽ
dulcẽ q̃dẽ ut put ɔiecturare po
tuit silẽm hñtez odorẽ panis
frumẽti nouit ⁊ optĩe depisti.
Sz cũ de hoc miãret ⁊ cogita
ret cibo sũpto matiali· talez sa
porẽ ⁊ odorẽ debere recedere Il
lud nõ stati euenit ꝫ longo tẽ
pis tractu postea ɔtinuauit p̄
fata pcepcõ que tñ postrẽo de
sijt; Cepit intea sequẽti ãno tẽ
na vice eukaristiã sumere In fe
stitatib; vic; maiorib; et in q̃li
bet coione se sapor ⁊ odor pre
dicti augmẽtauerĩt in pceptibi
litate ⁊ in ɔtinuacõe quousq;
deuenerĩt ad tãtã suauitatẽ· q
nulli rei dulci et suaui ea cõpa
re poterat verberatus ẽ interim
dei iã miles in sua consciã Vñ
hec sentimeñ puenirẽt An ne
a dei munere vel ab hostis ãti
qui versutia i vicijs em̃ se bitu
atũ esse sciuit licet cõtritũ iã se
esse credẽt de pccis q̃ õia aio
reliquit Vñ testimoniũ ɔsci
encie se hr̃e nõ vidit de tã in
solita percepta dulcedine q
a deo esset Diuiso vero opacio
nem demõis adeo appropin
q̃re eukaristie effectu vix anno
ocepit Cũq; diu in hac nuta
ret ãbiguitate Euenit deo dis
ponente temp9 quo ſmonez
a quodã frãto audiuit distin
guente int virtuosã dulcedi
nẽ q̃ aliqñ nõ sentitur in gustu
ꝫ pcipit solũ in vicior quã fa
cit fuga ⁊ int sẽsibilez dulcedi
nẽ que pceptibilit aĩm iocun
dat nonnũq; et corp9· q̃ dotat
et cibãtur ideo aliqñ debiles
et infirmi a xpõ ne a ceptis de
sistãt sãctis pime opib9 Quo
audito miles se esse de scdo ge
nere hõim cõiecit ⁊ deinceps
acriorib9 virtutum operib;
operam dedit Prius eñ a mł
tis quesiuerat secreto pruden
tibus quid de sẽtimento p̄di
cto tenere deberet sed tñ nõ
ut tactũ est viro plene respõ
sum fuit in p̄dicacione publi
ca Noui p̃tea qñdã aliã vir
ginem Adelheydim nomine
que i loco villagij valde rusti
cano nõ lõge ab ysnensi opi
do Constañ· dyocesis nata
fuit et diuinitus vocata a p̃mo
iuuentutis flore· Nã septẽnis
pntum pascens pecora a coeta
neis solo tamen nutu nonnũ
q̃ procabatur amatoribus·
ut in illa etate ab insolentibus
puis de longinquo solet fieri
Sed illa statim ut dolum af
futurum sensit: ad oracionis
fugit tutamẽ flectẽdo genua
et manus ad suũ spõsũ quem
elegerat leuãdo· Sicq; tẽpta
torũ fugit õniq̃q; ad malum

machinacio: Deīnde a pueritia vsqꝫ
ad ānos nubiles magnā dul
cedīnē in dīno obsequio i ora
cōnibꝫ sensit ꝛ p̄uatis medita
tionibꝫ: q̄ sibi exercitia deuota
corpis quo ad deū ꝛ laborē in
domo ⁊ in agris adeo fecerat
leuia ut opa pficerꝫ iproporci
onata seie viribꝫ. Nā p totā q̄
drⁱgesimā stricte ieiunabat pi
sces ꝛ oleū nūq̄ ꝛ minime butirꝫ
gustabat interi i agris sulcos
q̄ a vomē linqbātur post ara
trū instrumēto ferreo d iuide
bat: in quo maxim⁹ cōsistit la
bor. Et si quidē t̄ra ibi culture
tā inp donea eāt ut aratꝫ semi
nibꝫ sufficient̄ nō preparet: n̄
psulcetur terra iteratis vicibus
vomē: ꝛ n̄ postremo sulci diui
dantur: quorꝫ tñ ptes adhuc
velut glutē sibi coherent mu
tuo. Tpe hyemali qn̄ ōnia cō
gelātur strictissime post diur
nos labōes durissimos virgo
ad horā ⁊ vlt̄r sepe tam diu co
ram lectulo orabat: quꝰsqꝫ plā
te pedum antea in stabulo vel
apud pecora madefacte in cal
ceis eisdē cōgelate adhererēt
tā valide ut solute a calceis cu
tē virginis excoriarēt sepius.
Que ōnia sibi facilia reddebat
diuina quā tūc sensit ꝯsolatio
in suis meditatiōibꝫ. Tādē ve
ro circ̄ annū suū .xxiiij. ciuitatē
ypsm intrauit vna cū tribus so
roribꝫ: quas ꝯseruabat i casti
tate virgines: ⁊ ibidem tātā
aggregauit virginū aliarum
multitudiem: ut in opido ꝯpe
modico .l. virgines essent in
medio seculi deuotissīe deo fau
entes: cū ꝓposito ita pseueran
di. Earūqꝫ mater effecta est. ꝛ
demū feliciṫ ꝯpe annum .xl. vi
tā hanc resignauit moriturā.
¶ Piger: cur p hūc librꝫ iam
multa vidis dei seruorꝫ dixisse
miracula. Eloquit naturales
ꝛ phi eisqꝫ expimentatores si
miles aliq̄ mira sciūt facere mi
raculorꝫ typū gerētia. ¶ The
ologus: Sciūt q̄dem ⁊ multi
talibꝫ abutūtur. aut ad curiosi
tatis. aut ad auaricie vitiū. licet
sint mere natualia ut de albo
lapide qui aimast dr̄. De quo
sic dicit dn̄s Alb. li. suo de cau
sis ꝓprietatū elemētariū li. p̄.
tractatu. ⁊ ca. x. Qd inquit mi
rabile est ꝛ lapis quidā alb⁹
cui⁹ nomē est aimast q̄ attra
hit ignē ex magna lōgitudie
⁊ seq̄tur eū ignis ꝛ inflāmatur
in ipō: ⁊ fatiunt cū illo decepto
res sacrdotes lāpades ad aras
quas p seipsas dicūt accendi:
ꝛ sic deludūt ꝓplum simplicē.
Seq̄tur aūt ignis aimast al
bū vbicūqꝫ oppositus fuerit
ei siue supius siue inferi⁹ siue

a dextris ſiue a ſiniſtris. et hoc
p̄ cto ē q2 lapis ille ſpirat q̄ſi
ſpm̄ ſulphuris. q̄ ſpū ſic ignis
ad locū attrahit̄. nec tm̄ attr̄
hitur ſed etiaȝ mouetur ignis
ad ip̄m ſiue ad rem in qua eſt
loc9 ei9 naturał ꝫ aliq̄d ſicut
magnes locus gn̄a cōis ferri
hec ille. Sic q̄dā lanā quādā
circūferunt: q̄ i igne nō ardet.
Quā q̄dā ſalamādre ſerpētis
Alij lanuginē plante cuiuſdā
aſſerūt eē. ꝫ Alb. li. xxij. de neu
tris ſe eē exptū dic̄. Sȝ exptū
ſū inq̄t q̄ ē lanugo ferri vbi ei
magne maſſe ferri ꝯfabricāt̄
Aliq̄n ſcīdit̄ ferrū et euolat va
por ignis Et cū ille capitur pā
no ł manu ł p ſe adhēt tecto
fabrice et ē ſic lana fuſca et ali
q̄n alba ē et q̄d de illo fit et ip̄a
lanugo nō aduritur igne. Et
hoc trutāni dicūt eē lanā ſala
mādre. Nec Alb. Itē idē dicit
de lapide Albiſtō li. ſuo mineā
liū: q̄ ſemel accēſus mł'tis an
nis ardȝ ꝓpt̄ vnctuoſū cōnatu
rale. Itē ponit inde reg. et plura
de corilo cui9 ptes diuiſe ſe na
turalit̄ reunīūt et plura ſilia et
expimeñ ſūt q̄ ſimplicibȝ mira
cl'a vł ſupſtitiōes eē videtur: et
tñ apud ſapiētes ſciuntur eē
naturalia ſolum.

¶ Explicit lib̄ Prim9 formi.
Incipit lib̄ Secūd9. Ca. i.

De viſibilibȝ bonis reue
lacōnibus arridȝ ali9
duodenari9 de formica
rū ꝓpetatibȝ. Quarū prima eſt
in ordīna motuū. q2 q̄dam re
punt tm̄modo. Alie alas acq̄
rūt: alie volāt. In quibȝ tripli
cē vitā iuſtorū innuūt Actiuā.
cōtemplatiuā: et doctrinalē ſi
ue informatiuā. In actiua em̄
vita degentes q2 corporalib9
et terrenis negocijs miſerie et
neceſſitatis inſiſtūt. Idcirco in
hui9 mūdi exilio q̄ſi in terra re
pūt. Cōtemplacōnis aūt ſtu
dio ſe dantes p viribȝ q̄ ſpūa
libȝ et celeſtibȝ bonis inuigilāt
cū colūba cuius pēne deargē
tate et poſteriora dorſi eius in
pallore auri ad ſupna tēdūt.
Sed doctrinalē vitā hn̄tes ex
vita et officō puta q̄ ꝯtēplata
alijs p documēta tradūt. non
mō pēnati ꝫ volātes merito di
cūtur: et vitā aplicaȝ ducunt.
De q̄bus ꝓpha āmirat̄ yſaie.
.vi. di. Qui ſūt iſti q̄ ut nubes
volāt et q̄ſi colūbe ad feneſtr̄s
ſuas. ¶ Piger. De dictuȝ de
reuelacōibȝ bonis nūc exorſus
i q̄ ſatis vereor et ābigo An ne
ridiculo te i proſpcō plurium
expones. q̄ vtilitati q̄rūdā deb
ues. Quid inquit op9 ē reue
lacōibȝ modernis ſtilo inſiſtē. cū
i ſacris ſcepturis et p ſtudioſos

in sanctorū doctorꝝ cōmentis oia q̄ necessaria sūt expssa sint. Semel inq̄t iob. xxxiij. loquitur de⁹. et scđo idipm nō repetit vbi interlineal' glō. dī. Deus singulis puata voce nō rndet: sꝫ eloquium cōdidit qđ ōmibus satisfacit. et glō. Marginalis addit. Velut puidēs qꝛ scripturā sacram dn̄s cōdidit. et in ea publicis vel occultis cūctorū q̄stiōibꝫ rn̄derit ait. Semel locutus est deus. et idipm non scđo repetit. ꝓpterea. Si quis de agibili aliquo dubitat an ꝓsequēdū sit vel exequēdū: lumē intellect⁹ agētis id poterit ondere in creacōne aie dudū īfusū. de quo scḋm multos ꝓpha loquitur vbi dī. Multi dicūt q̄s ostendit nobis bona. et rn̄dit. Signatū ē sup nos lumē vultus tui dn̄e. dedisti leticiā ī corde meo. Terrere fortassis etiā non debꝫ modicū. qꝛ ī nouissimis q̄bus inueniuntur istis dieb⁹ inquo instant tpa piculosa reperiūtur spē sexu fragiles et mobiles animo frequenti⁹ visiōes hr̄e: q̄ꝫ viri natura fortes et mēte stabiles. ¶ Theolog⁹. Qui obseruat ventū ait salomon prudētissimus ecc̄es xi. Non seminat. et q̄ cōsiderat nubes. nunq̄ꝫ metet. ergo subdit. Mane semina semen tuū et

vespe non cessꝫ manus tua qꝛ nescis q̄d magis oriatur hoc an illud. et si vtrūqꝫ simul melius essꝫ. Cui⁹ hec ut glō. inuit: sn̄a est. Qui metuit psecucōē ꝫ aduersarioꝝ qui p ventū pn̄t intelligi. nunq̄ꝫ meritorie seminat verbo nec facto. et q̄ adulacōnes blandiētiū timet. q̄ per nubes signātur. nunq̄ꝫ vitam etnam metit. Verūtn̄ inq̄t idē ꝫ difficile corrigūtur. et stultorꝝ infinitus ē nūerus ecc̄es pmo. Pauciqꝫ valde sūt ut videm⁹: qui spūalia sectantur toto ex aīo. Ppter etiā apostol⁹ pma corin. ij. tibi rn̄det vbi dic̄ nos nō spūm hui⁹ mōi accepim⁹ Sꝫ spm̄ qui ex deo est. ut sciamus q̄ a deo donata sunt nobꝭ q̄ et loq̄m non ī doctis hūane sapiē verbis sꝫ in doctrina spiritus spūalibꝫ spūalia cōpantes. Animalis aūt hō nō percipit ea q̄ sunt spūs dei. Stulticia enī ē illi et nō potest intelligere. qꝛ spūalit' examinatur. et lucidi⁹. i. Thessꝫ. vltimo dī. hec est volūtas dei in xpō ihesu in ōmibꝫ vobis. Spm nolite extingue ꝓphecias nolite spnē: Omnia aūt pbate. qđ bonū ē tenete. Per hec ad pmā tuam obiectōem rn̄deo. vbi sacras scriptuās et ei⁹ expositoēs doctrinā omnem et difficultates

questionū ꝯtinē affirmas· ve rū dicis Sed nō ōis fidelium plebs hec cordetenus nouit· nec discere pōt ī libris· nec do ctoēs h; vbilib; nec tpe neces saio sēp. Nū ergo hijs opus ē dīna clemētia succurrē· ꝛ vncti onē eis sbmittē ab alto ut la te satis ōnsum ē sup· iiij· ca· li· pcedētj Nō eni minor ē dei po tēcia ꝛ mia pmo in effcū latiore nūc ꝙ in testamēti veteris obs uātia pscrīi vbi cordis adest sine pcō graui puitas; ul' tpe oportuno si id exigit nccītas sm illō ysaie· lix· Ecce nō ē ab breuiata man9 dñi ut saluaē neqat· neqȝ aggrauata ē auris ei9 ut nō exaudiat· s; iniqtates vrē diuisert int vos ꝛ deū vrm ꝛ pccā vra abscōdert faciē ei9 a vobis Historiā audi quam nec ea negauit quesita virgo quā tota bas· ciuitas habet p viuo sāctuaio Adelhēyd in de mulberg; huius eni pntes fue rūt simplices plebei ꝛ deuocō ne pleni· ciuitatem prefatam inhabitātes habuerūt autem tres infantes liberos pfatam adelhēyd in ꝛ katherinā ac Jo hānez suū fratculū. Contigit ibid quod tpe quo de habita cione pristina ad domū aliaȝ migrabant inhabitādū tres pueros antefatos circa pmū

constitutos septēnij ortū no ue inhabitacōnis statim intra re ꝛ puerili more quisqȝ puer arborem vnā amplexatus est eam dicēs eē suam; quā singu li deinceps speciali proseque bantur fauore. Eodem igitur anno cū iam arbusta vernali tpe virere inciperent· cōtra na turalē morem ligni· de qualib; arbore flosculus alterius speci ei oriri cepit et florere; De pri ma quidem albi coloris flos que erāt appropriata ut pmitti tur katherine· De scda que al teri9 sororis extitit: similis co loris flos alb9: De tercia vero quā Johānes sibi approp aue rat rosa pcedebat amena· de q spectaculo multi satis ammira bātur: quid sibi hec prenosti carent futuri; vite aūt sāctitas si in predictis inspicitur subse cuta pueris flor istorum pphe ciam declarat. Nam ambe so rores virginitatis nitorē sua uerūt illibate· Prima quidem vsqȝ ad tercium ppe septēnū in quo feliciter migrauit ad dominū· Alteā hodie viuit fere nonagenaria omniū virtutū ꝛ virginū spectaculū; Frat ve ro quē cū virginitate et in eq pollenti martirio credo intras se feliciter sepulchrum Factus est calciator; in qua arte cuius

etiā suus pat̄ Vulbe͛ cognōi nat9 extitit· familiā p̄fata3 nutrire meruitvsq3 ad·xx·suū cir cit̄ annū In q̊ a quodā scō viro forte futuroꝝ p̄stio vocat9 ē ad scholas·in q̄bus nō sine derisione multoꝝ infra bienniū i artibus libe͛ālib3 tātū p̄fecit tam Basilee q̄ꝑ in vniūsitate pragensi·ut iā coetaneum a i p̄dictis artib3 similē vix h̄ere͛t· Rediit deinde a gnāli studio· a in ouentū colūbarieñse3 p̄t9 nostri ordinis ingressum vit quē in multis locis refoͤrri p̄ curauit a tā deuotus p̄dicator tandē effcūs est·ut germāia sibi parē p̄ tūc non habe͛r3 Im p̄t̄rite eni et animosissiē vicia correxit·a ob id duduū a lōge satis vexatus a p̄sonis variis· postremo in lōga quā p̄opta uerat eḡtudine felicit̄ ut spero cū martirii quoda3 merito ab hac luce discessit De q̄ historia stilū ideo laxo liberi9·q2 socius itineris sepe eē merui hui9 sācti viri a hodie viuētis sue so roris noticiā magnā in bono habeo et habui· q Piger; q2 tibi placet reuelacōnes aliq̄s referre: expedit ut exp̄mas in quo certitudis grdu tales credas eē veras q Theologus nolo itelligas in sequētib3 exē plis cuiuscūq3 reuelacōnes in gradu tante certitudis ponē i q̄nto sūt p̄pharꝝ a scōꝝ docto rū oracula de q̄b3 ca·vii·dicet· Reuelacōes eni bonas has eē intelligo visiones queq̄ a bone a optime fame p̄dierūt hōminib3·in nullo sacre scriptue doctrie ecc͞iastice nec dictis sāctoꝝ cōtrariātes: ꝫ poci9 di hee sunt cōsolacōes ꝫm illō Apoc. Vincēti dabo māna abscōditū a dabo illi calculū candidū a in calculo nomēnouum scriptū·qd̄ nemo scit nisi q̄ accipit Nec volo p̄ hec ausū q̄ꝑ tūi mea intē͛st dare faciliter credēdi ōni instinctui·etiā ei q̄ spēm magni boni geit Scio eī tātū esse picułū in facilit̄ credēdo re uelacōib3 ut i hoc pede se iuxta Augu9·dictū fere ōnes heretici fūdent tāq̄ꝑ ad vltimū refugium sicut p̄3 in arrionis a hussitis quoꝝ secte se dīna reuela cōe affirmuerūt credere id i quo p̄ncipalis eoꝝ pfidia cōsistebat· v̄ba aūt vera a scā q̄ iob eē asseris nō eius ꝫ helyu fūt·in iuste psequētis sanctū p̄pha3· Nec glō· qualib3 allocucōnē dei secretā adimit fidelib3·sed id eē dei spetiale donū a p̄uatū nō vetat·vn̄ ei·vii·dona spūs sci de q̄bus ysaias loq̄tur habitus reales i bonoꝝ aiab3·n ut ꝫm scūm thō·eis mediātib3

bñ a faciliť mobiľ ad dīuinas i spiracões q̄s redderet? Aliud qđ subiūgis motiuū min9 me mouet a ceptis desistēdū· vīc; de lumine signato sup nos vultus dñi: qz ä illud ē radi9 agentis intellcūs aie ɔcreatus· ä splē dor aliq̄s collatus gr̄tuite ꝑm glōs· Si de p̄mo itelligis cū natᵃaľ sit ad totū regimē hūa ne vite que ad supnatuália tē dit nō sufficit· Si vero de ·ij· ca pis meo non tuo obsequitur ꝓpōito: qz illđ lumē ē qđ pr̄ p auit ad reuelacōem genciū ā ad gľam pleƀ sue isrľ· Porro postremū nľ te queso terreat adeo· ut multaꝝ ex deliracōne feīaꝝ ōnes oberrare ɔtendas Aut viros mēte lacius p̄ditoſ sp decipi ɔtendas· Memor esť tñ hortor scī doctoris verƀ· q̄ bꝫ in ·2·2·q·lxxxij·arti·iij·dicit viros simplices a femineū sex um qui maiorē i se vidēt ꝓpter suos defect9 hūilitatis mat'iā sepe grādiorē deuocōe ā p ɔñ aleiorē ɔtemplacōis pfundi gr̄a· diffinit eñi ibi ɔtemplaci onem siue meditacōe eē deuo cionis cām· Et in hui9 cōnriū sic arguit· Si ɔtemplacō essꝫ hmōi causa· oportēt q cōtem placōni apcōres essent i deuo cōne maiores cuius cōnriū vi dem9 qz deuocio frequenť ma gis iuenit i quibusdā simpli cib; viris a femineo sexu i qb9 inuenit ɔtemplacōis defectus. Respōdet ibi· Etiam a quicq̄d aliud ad magnitudinē ptin; occasio ē q hō ɔfidat de seipō· a q nō totaliť se deo tradat: a inde est q hmōi qñq; occasi onaliť deuocōnem impediunt a in simplicib; a in mlieribuſ deuocō habūdat elacōne; cō p̄mendo· Si tñ sciēciā et quā cūq; aliam pfectōnem/ racō p fecte deo subdat: ex hoc ipō de uocō augetur· Vt aūt hoc ex emplo doceam9· noueris me se pius didicisse a nrō p̄uinciali prē veneābili a oīm refōrtorꝝ fratꝝ tutore· q in opido gop pingensi q̄dā paupcula s; ca sta et deuota muliercula nrō viuebat tempore que dudum ante incineracōnem dicti opi di icolas lamētabiliť clamitā do auisauit· Ait quātū ve loco huic imminebit in breui tpis spacō· A qua cum sciscitaē tur quid mali hoīes passuri es sent: Respōdet· ignis inquit i cendium opidum in cineres resoluet cū grauissimis iactu ra hominum peccatis eorum hoc exigentib9· At illi· vbi q̄so p̄mum insurget? Respondit· ista in domo talis viri· quo au dito pater familias eiusdem

dom9 ne ꝓditoꝛ vel auctoꝛ in cēdij putaretur spontanee nullo āgente opidū reliquit. Sz qꝛ ꝓbus a cunctis iudicabat̄ coact9 ē opidū ꝛ habitacōnē ꝓpriaꝫ reinhabitare: et nō multo post in eiusdē domo ignis nescitur quo dei iudicio p̄mū accēsus. et deinde loca vicina icendēs opidū totū incineravit. Et incolas. femineū sexum nō sp esse spnendū edocuit. Tradit insup naturales rōnes domin9 willelm9 pisiens p̄sul ac doctoꝛ in suo vniuso. Quo ob teneritudinē cōplexionis aut ꝓpter aptitudinē mētis nōnū q̄ femia viro est ad imp̄ssiones sepataꝝ substantiaꝝ captabilioꝛ in bonis assistēte gra. ac in malis ea absente: vide de hoc infra li. v. ca. x. causas hui9 distictius. ¶ Piger: quia de obiectis me absolutū video q̄stionū nodis peto da exēplū de pncipali ꝓposito: ut modernū viꝝ videam9 aliquē q̄ in actuali theoꝛica vita ac i doctrinali fulserit. ¶ Theolog9: mgr̄m vincentiū accipito de rgno arragōie nostri oꝛdinis. ꝛ sacre pagine ꝓfessoꝛē egregiū. qui diu pniarie gerens offitiū in curia apostolica tādem p oꝛbē pene dei verbū seminavit gracosissīe: pedes q̄n valitudo sinebat diu ābulavit: quib9 infirmis nō nisi aselli tergo vehi voluit. in paupꝫtate volūtaria vixit: esum carniū semp vitavit ꝛ ieiunijs oꝛdinis ꝛ ecc̄e sedulo insteteit. At vbi ac q̄ntū valebat cōtēplacōi vacans sclariū vitavit pn̄ciam n̄ q̄n edificacio ꝓximi ad cōtrariū coegit. In q̄ cōtemplacōne hausisse videtur dīna reuelacōne sensus verba ꝛ gestus: que dīmissimo modo effundebat ꝛ ondebat in smonib3. Tam enī gracōsus in dei verbo fuit ut nec sui scī patres ꝛ nr̄i ei in hoc equipari potuerint. Dn̄icus vic3 petr9 ꝛ thōs. Nā de villa ad villā. de regno ad regnū tam multa milia sequebātur eū vtrusq3 sexus homines. Nō solū plebei et simplices s3 etiā in iure dīno canonico ꝛ ciuili graduati ꝛ rligiosi varij: ut in cōmitatu se pene oim mechanicaꝝ arciū viri ac mercatoꝛes nutrirēt. Habuit plures secū de diūsis rligionibus frēs quibus auctoꝛitate; apostolicā sbdelegavit: quā primū habuit a dn̄o petro de luna. Et eodem p Cōcilium cōstāciense deposito habuit ab eodē scdario ꝓ cōfessionū audienciam: sicq3 de diūsis pccōribus xpō maxim collegit penitētiū populum. Vix vnq̄ eccia aut

platea tā ampla extitit in ciui tate aliqua vel opido: que po pulū suis p̄dicacōibus assistē tem capet. Vn̄ frequent̄ coge batur in campis p̄dicare: vbi ciues q̄ viꝝ factū p̄ eab9 addu xerāt de ligno in altū capellā erexerāt. Quotidie hic missam ibi vel in loco simili cantauit publice vna cū f̄ribus qua fini ta statim p̄dicauit tā motiue ut credatur a fidedignis q̄s tpe Basilien. ocilij exciauit vl tr̄ numeꝝ trigintamiliū iude orū et sarracenoꝝ ad gremiū duxisse ecc̄ie. Sileo de infini tis alijs baptisatis pccōribus quos ad vere pn̄ie statū adue xit: ut pluimū eciā finito s̄mo ne inumeros liberauit a demo nibus sup quos eciaȝ spēalem a xpō ptātē habuisse d̄mosci tur. Pro infidelibus vero p̄di ctis tale ad capiendū tetendit rethe euangelicū. Nam qꝛ in q̄ busdā regnis ut i arrogoma multi sunt sarraceni serui et iu dei in magno numero. Idcirco cū locis taliū appropinquit p potestatē fideliū principū p curauit ut i platea publica s̄b vin9 ptracti sin9 termino solū infideles ouenirē cogentur: ad audiēdū dei verbū. Quo facto cepit vir dei ad iudeos si affue rūt vetus exponē testamentū q̄d sciuit optiē s̄m hebraicos doctores et xp̄m ibi p̄dc̄m: de mōstrare efficacissiē pbare. Si vēo pagani aderāt legē natuē mū dicia legis euāgelice sciuit et alia naturalia accōmoda fidei adducē: et hoc mō in captura spūaliū pisciū x̄ rethe magn̄ et multis repleuit piscibȝ. Pre dicauit aūt quotidie excepta forte vnica quindena p. xviij. ānos circit̄ in regnis castelle. arogonie. nauerre. portugal lie. et francie. ac in ptibus hijs adiacētibȝ. Tādē aūt in Brita nia vbi post multa q̄bȝ antea claruit miracula deuotissiē dor miuit in pace cū pr̄ibus suis.

¶ Piger: Reuera si h̄ aplorū vixissȝ tpe puto memoria lau dabili annalib9 fideliū diligē ti stilo asscript9 fuissȝ. ¶ The olog9: Vere asseis et hāc ob cām p̄ncia p̄cedēcia et q̄ sequū tur trado scripto ten9: ne ingti tudinis mater et nouerca vir tutū talia sepeliat obliuio et negligentia.

¶ Capitulū Secūdū.

Ormicaꝝ ē alia cō dicō qꝛ p̄nosticāt et p̄nūtiunt frig9 et pluuias. et tēpe states aeris. Qui9 aūt signū est qꝛ ante aduentum calāita tum talium se ad casas suas recolligunt diuino instinctu.

in q̄b⁹ tpp⁹ gerūt viroꝝ emi
nēciū q̄ gr̄a quas dotati ꝓphi
ca mala iminētia fidelib⁹ p̄di
cūt ⁊ deo g̃tis ne tāgātur a ta
lib⁹ vel saltē alios muniūt ut
p̄paratiores migrent a mūdo·
¶ Piger: da exēpla q̄bꝫ hoc tē
pore certa reuelacio finē vite p̄
mōstrauit: ¶ Theolog⁹: pau
ci sūt elapsi anni q̄bꝫ viuebat
meo tp̄e comes de wirtēberg
Cōstantieñ dyoceñ· cui⁹ vitē
t'min⁹ fuit q̄ sequitur ut i p̄n
tia nostri ꝓuītialis a quo hec
habeo: castellanus de stock
gardē recitauit multis fidedi
gnis viris astātibꝫ; Nā p̄fat⁹
comes iam ꝓpe sexagenari⁹ fu
it aliqualit' debilis ad morteꝫ
tn̄ nullatenus hūano iudicio
vn̄ se ad t'mas ꝓpe Scoppigū
cōtulit· vbi lete frueretur bal
neis die vna medicus ad eum
cū dixit Dn̄e domui vr̄e dispo
natis ⁊ aie ꝓuideatur p̄ncipa
lit' qꝛ reuera in qn̄qꝫ horarum
spatijs ab hac luce migr̄bitis·
Cui ille q̄d q̄so referes nulla ei
indicia mortis nec tu nec ego
iudicam⁹ in me eē; Est p̄terea
dudū mihi ꝓplxtatū feminā i
opido ꝓximo quādā cadeꝫ de
bere mori hora q̄ ego quā nec
egrotā i pcepi· cui medic⁹ hec
noueritis feia oibus munita sa
cramētis ꝓpe agoniā laborat i
extremis ⁊ iteꝝ comes: Scio
alteꝝ mei interitus inditiū Ar
borē quā nouimus nō multo
an̄ meā morteꝫ ruituram ex ora
culo quodā: Cui medicus: dn̄e
hec hodie cecidit ergo occasū
vr̄m adeē sciatis: Tūc comes
ad extrema ꝓpiqn̄s· in p̄dc̄is
didici ⁊ in ꝓpa expiētia mortē
adeē· quā i sex de inde horaꝝ spa
tijs degustauit ⁊ iopinate sa
tis occubuit: Talismodi noti
ciā ⁊ r'uelacōeꝫ habuisse vid'r
noster contemporaneus Dn̄s
Otto treueñ ecc̄e archiep̄s·
Hic ut a suo cancellario mgr̄o
Tydmaro decretoꝝ deuoto
valde doctore audiui· ⁊ ab ali
is fidedignis pcepi. Hic mḡr
dn̄o ut creditur nutu p̄mū ele
ctus in p̄sulem dicte eccie tam
plenā duxit vitā virtutibus ut
nō de theutonia ep̄us· sed pl⁹
videtur esse mōchus: Nā cor
pus ieiunijs ⁊ vestimētoꝝ du
ricia attēbat· ⁊ aim infra rerū
tp̄aliū extremū strepitū ad cō
templatiuam vitaꝫ erigebat·
Latera sua tam i rebꝫ ecc̄iasti
cis q̄ʒ secularib⁹ talibꝫ muniuit
viris l'ratis ⁊ religiosis q̄ nosce
possent quid reddēdū essꝫ deo
⁊ q̄d cesari in ꝓpria psona cū
exercitu non modico fide bo
na plen⁹ ⁊ in expensis graui
bus bohemiam intr'uit ⁊ qn̄tū

nō

sua interfuit pestem hereticam ibidem exstirpare conatus ē. Pro qua causa nisi apostolice sedis prohibuisset licenciam quam obtinere nequiuit: bona quedam fortune sue ecclesie libens vendidisset. Et quia zelus domus domini virū istū comedere nō desijt: quādo vidit suos canonicos et collapsos sacdotes a gradu sue institucōnis mōsteriaqz deformata vbilibz. Idcirco opam dare cepit sācte reformacioni quā in se dudū ātea stricte assumpserat quam quidem in paucissima loca introducē valuit. Sz in nullum collegium cleicorz secularium Maligno enim instigāte spiritu z vicorum turma tam in mōsticis q̄ȝ seculari bz viris renitente muri destructe iherusalem reedificari non poterant et opus dei demeitis hominum exigentibus inceptum est nō ut olym a mechanicis sed a malis cleicis z monachis. Qua in re hij qui minus debuerant litteris sacris imbuti vicz z deo dedicati amplius q̄ȝ seculares restiterunt morum reformacōni. Quo viso: vir sāctus ingemuit z cum beato Ambrosio de clei diuitia tactus dolore cordis lamētari cepit z mori ac cum xpō eē nō ptimescere. Voceqz pphetica q̄dam die dn̄ica ut creditur reuelacōne pditus publice pdicere z sui incolatus absolucōnē adesse in breui: z deinde rebellē clerum z populū vlcōne dn̄ia mulctādū graui. Vos inquit me benignum pcedētez sequi noluistis. venient tempora in q̄b9 neglectū supplere cupietis: et p calamitate id nō pficiens. Ego aūt interim tollar de medio z dormiam cum patribus meis dixit z p ordinem actū ē ut pdixit: Nam paulo post licet etas viri id nō exigeret tamē diuino beneficio ut reor et ne oculi sancti hominis viderent mala imminētia egrotaē cepit et sūptis deuotissime ecclesiasticis sacramentis feliciter migrauit ad deum. Post cuius occasum in electiōe noui pastoris: diuisio non modica suborta est: Nam pene omnes elegerunt vnum qui viro dei in reformacōne plurimum vt dicitur restiteāt: quatenus aliorum captaret beniuolēciam paucissimi alium ptulerunt armis militum theatralibus et mundana fretum amicicia: qui de facto non de iure priori resistendo pmittē te diuino iudicio eum penitus a iure electiōis desistē coegit.

Sedit p̄inde dn̄s ap̄licus ⁊ cō firuit in treuerēse; p̄sulē. spirē sem p̄us ep̄m vir̄ seculai con sāguinitate etia; potentē. cui us qui p̄mū electū a cepto desi stere ꝯpulit: pari mō restitit ⁊ lōge acri9; Exinde sibi hij resi stentes mutuo p̄mū via iuris: deinde materialib; armis de mū mō vtroq; sibi tā inhūaniter restiterūt vtrimq; ut ip̄a dyo ces ꝓmo metropolis sex circit annis ⁊ vltra int̄dicta grauis sia. excōicacōnes acerbissiās. p̄das. incendia. cedes hoim ⁊ bella patiatur ꝯtinue. desolan tur ꝓptea eccīe ⁊ mōsteia adeo ut pluimi exulare cogātur ali bi quidā ex rerū tpaliū caren cia. Alij vero ex sacmētoꝝ quā habere cogūtur abstinentia.

¶ Diger: Virū hūc quē vere laudas tāto tpe dudū agno ui in cui9 histoie sīma nunc p̄ mū valide disco q̄ verū sit id q̄d sup̄ p̄cedenti libello docui sti. i. ca. vij. vi; q̄ deformacō eccīe ⁊ defectus refōrcōis nō sp̄ asscribēda sūt ep̄is ⁊ pasto rib; sed sepe sbditis et morbi dis oībus. Scio enī ex fama p̄fatū pontificē comitem fuisse origie. vita imaculatū. amicū etiā seculaibus ⁊ potētib; dita tū ⁊ virtutib; plenū. In me ta mē insurgit āmiracō. Cur non mō sicut olim scī ⁊ deuoti sunt ep̄i;

¶ Theolog9; Causa h9 ē qūa nō iam velut olim a spi tusancto ad apicē cathedr̄lis culminis eoꝝ fit vocacō: sed a vane gloriosꝭ ⁊ ab auaris cleri cis ⁊ laycis crebra eoꝝ fit pro mocō. Mox ei ut sedes aliq̄ va caē icipit ꝯspirāt mutuo bono rū cupidi canoici q̄ nobiles ⁊ p̄ncipes sub arratis aucupant ep̄is. ⁊ p cognatos iherusalē edificaē nitūtur in sāguinib9: dirigūt plues statim ad rōnā curiā. in qua copia repitur eo rū. q̄ vendicatis supplicacōib; ut oculos tegant dn̄i aposto lici referre norunt ea q̄ nunq̄ fuerūt in eē ydoneos affirmāt eos eē p̄sulatui. q̄ nulli bene p̄ fuerunt statui. ⁊ ita falsis vel cautelosꝭ narracōib; ignarus vtmā nō viciosus aiabus p̄fi citur milibus quē multi agno scūt nunq̄ aptū extitisse ad de bitū regimē duoꝝ hoim. Silē cio ptn̄seo de sublimatis in ca thedras pōtificum eos q̄ duo obligātur scire testamēta per duo designata mitre cornua: quoꝝ nullus ꝯgrue nouit lo qui ḡmaticā p̄ma pueroꝝ ru dimēta. Tales enī postmodū in regimie eccīaꝝ talibus cla rēt miraculis. qualia eē solent in seculariū hoim puerꝭ curijs.

Vn̄ tue q̄stiōis nodū āqn̄ ele gāti ꝑmōe vid̄z soluisse vt au diui q̄dā theologice sciē nō ig̃ r9 regi frācie q̄rēti ut tu moui sti Nō ait dn̄e mi rex nō miā cul' vel dīuis reuelacōnib; aut vite scitate polleat velut ātea episcopi Ideo certe q2 āntiq̄tus hos p̄uijs orōib9 scis creauit spūsscūs in p̄sules mō aūt sol' p̄missis huānis fauorib; vos a pn̄cipes factis pōtifices q̄ vr̄is nō dei claret miācul' 7 ꝑ dignī ſsā spūscō ꝑmouente epos i p̄mitiua eccia cecis visū clau dis gressum 7 mortuis dabāt vite reditū fr̄is pacē a super hijs ciues aduehebāt celestes Nūc vero epi vr̄o repleti spū dyabolico eiusdē claret v̄tuti b; q2 videtes oculis gradien tes pedib; 7 sanos vita orba re soletis dū de terra p vestras guerras pacē a de celesti vita rligiōes tollitis. ¶ Piger; hec de q̄b; loqueris malorꝫ miācu la a vulgus clero obloq̄ vid̄z in almāia crebriora sūt q̄̃ in q̄ cūq; mundi pte alia. Fortassis ideo q2 iā spīnis rerum tpaliū adeo nobiscū circūsepte sunt multe dyoceses ut i eis nō aīa rū pastores sed mūdane mili cie pn̄cipes vita morib; cura 7 vestitu ac equitatu pocius q̄̃ epi eē cēseant̄ quib9 pompis tn̄to obruūtur ut aīarꝫ saluti nō possint intēdere a puidere ¶ Theologus; vulg9 nō lōge in hoc a vitate discedit ꝫ vti nā ipſcm̄ suū nō videret oculi nostri de cuius platis nodū defecit vsura 7 dolus In cuius citate vidimus iniq̄tatē et do lū sepe po cius sepius Verꝫ cā; lapsus huius i ep̄is rerꝫ tpali tatē nō plenam assig̃sti q̄ ad malū cogat ꝫ occasiōem pre stat vic; eis q̄ possessionib; ec clesie licitis abutūtur ad illici ta. Cuius demōstracō pt; i. b. greg̃. tocius orb a vrb olym ditissiō epō. Audisti insup sup̄ 7 mō de multis almanie p̄suli b; bonis q̄ laudabilit' dicijs a aīab; p̄fuerūt. Nō ergo vsus ꝫ abusus in tpalitate clei pas sim vitupandus est. Caue ꝑ tēa ne sectā hussitarꝫ pn̄te; in cidas inordinate detestando clei tpalia que certū est p̄mū eē data ad tuicōnem morum a fidei ad salutem animarum et ad dei augendum obsequi um. que bona si maior ps ma lorū p̄latorum nō querit pri cipaliter: nō mirum q2 in ōni fere multitudine bonis raritas precium imponit; ¶ Piger: Nunquid int' simplices ple beos repiuntur aliquando prophetico fulgore illustrati.

qui imminētes malorꝫ tempesta tes pnosticēt· sicut recitasti de pfulum cetu· ¶ Theologus: Sic; nō enim ē psonaꝝ accep tor deus· sed vnicuiqꝫ datur maifestacō spūs ad vtilitatē Qui spūs distribuit singulis put vult teste aplo Fuit meo tpe quedā reclusa ꝓpe basileā dyocef tñ Constantiensis in domo dñorꝫ theutonicorū de prussya buken noiato· Hec anus effecta iā in dicto loco r clusa toto mentis nisu dō famu labatur ⁊ sui sexus feis ꝯsilia i dubijs satis catholica crebro ministrare solebat qñ ad hec actuabat· visitare hāc multi vtriusqꝫ sexus homines solebāt ob deuocōis grām de basilea venientes· Int quos qdā secula ris sacdos bñficiatus in basi· eccīa dō deuotus ⁊ senex mihi notus· nicolaus noie· specia lior in dño dicte recluse eē so lebat· Ad quā cū quadā vice venirꝫ qsiuit ab eo scā femina in qpte ciuitatis basiliēsis do miciliū pnūc haberet dñs Ni colaus; qui rñdit; ꝓpe summam ecclesiam Cui illa; doleo de hoc ve hement· At ille, cur inqt Et illa; quia in breui circa eūdem cita tis sitū deo pmittēte vindicta ignis incolas ꝯturbabit Que verba sacdos velut ab ore feie plata ⁊ minus pōderis hrē cre debat quousqꝫ nō longe po stea ipsius sacdotis domus et fere trecētaꝝ domorꝫ ibidēꝫ in cēdio iopiato demoliebātur·

¶ Capitulū Tertium

Binos habent oculos q bus corpe reguntur. Nā ꝓpter puitatē sui capitis formice oculos sitos hnt super quedā additamēta que p modū duorū pilorum egrediūtur de capite; Per hec docemur satis apte q binis ocu lis· corpis videlicꝫ ⁊ aie vti de bemus ad debitū rgimē vtrius qꝫ hois; Qui enim sint corpois oculi palam ē oībꝫ; Anime ve ro oculi sūt intellectus practi cus· ⁊ speculatiu9 fm august· li· xij· de trinitate et in glō· dr p· corin· xi; Primo eni velut si nistro intueri debemus inferio ra ⁊ trena; sine quibꝫ i hac vi ta victitare neqmus· Secūdo vero speculāda sūt supiora et etna; sine qbus finē nostre be atitudis attigere nō possum9 De vtrisqꝫ tā corpis quā aie oculis ꝓpha cōmemorat vbi dicit· Ecce sicut oculi suorꝫ in maībus dñorꝫ suorꝫ sicut ocu li ācille in manib9 dñe sue ita oculi nostri ad dñm deū nrm donec misereatur nri Et de itel lectualibꝫ potissīe veritas ait

ad discipulos; Beati oculi qui vidēt q̄ vos videtis. Int' corporeos aūt oculos ⁊ mētales licet magna sit ɔueniētia. non minor tñ int' eos ē differentia qr corporales sicuti ⁊ mētales bini sūt: luce necessario indigēt; mūditia ⁊ puritate eos nitere oportꝫ; ⁊ sic natura p̄mos mł tis tunicellis. vij. vicꝫ ⁊. iij. humoribꝫ tutauit. ꝑut ars trādit quā pspectiuā nūcupant. ita gr̄a ⁊ ꝓpa industria cautissime ꝓuidere opus est ocul' scōis. Vñ ꝓpheta de mētalibꝫ ocul' amplius ne lederētur metuēs: similitudinē corporaliū orādo addidit. cū dixit; Custodi me domine ut pupillā oculi. Drñt i sup plurimū: qr primi t'reni ul' elemētares Scōi spūales sūt ⁊ celestes; Illis lux corporalis: Istis vero radius diuinus opus est; Hij materiali puluere. Isti fantasijs erroribꝫ nescientijs ignorācijs ⁊ delictis maculantur; prioribꝫ in actu ⁊ in luce corporali existentibꝫ. multas agnoscūt visibiliū drñcias. Sꝫ ꝑ tūc posteriores intellectus vicꝫ p talia impediūtur amplius; Vñ arteꝫ memoratiuā imp̄mē volētes. lucida loca solēt fugē ⁊ in caligine deus a moyse visus eē dimoscit' scripture sacre testiōio ¶ Piger: scire desidero. Vtrū ne in somno aīa veritatē diuinā aliquā itellectualibꝫ ocul' videre valeat ⁊ ꝓ regimine vtriqꝫ hoī debito iteriori scꝫ ⁊ exteriori. ¶ Theologus. In somnio quidem nō auteꝫ in somno pfecte pfecto: verū tamē sacra scriptura vnū p reliq̊ sepe solet accipe. Sicuti etiaꝫ ph̄m fecisse constat i libro suo de somno ⁊ vigilia. Quesito igitur tuo satis apte respondet' Iob. xxxiij. vbi dicitur; p somnū in visione nocturna qñ irruit sopor sup hoīes ⁊ dormiūt in lectulo. tunc apit aures viroꝝ ⁊ erudiēs eos instruit disciplina: ut auertat hoīeꝫ ab his q̄ fecit. ¶ Piger: De lratorū numero plures audiui qui nullam ꝓrsus. vel pene nullaꝫ fidem adhibere iubent visionibus ⁊ somnijs. incertitudineꝫ piculi allegātes ꝓ sua sētētia. ¶ Theologus: Omniquaqꝫ respuere somnia vel visiones hodie puto rē eē ediuerso nō sine piculo pcc̄i ingratitudīs impaciētie vel negligērie; ad qd me iuuat precedēs i Iob allegata auctoritas ⁊ mouent exēpla plurima; Tpe eī meo i ɔuētu eistetensi nr̄i ordis q̄dā frat' ꝓfessus stetit q̄ aliqñ diu btē Barbare vgini quibusdā scīs exercicijs crebra prestitit

obsequia p quā a multis pser uabatur malis. Tempore aūt corpis tandē victus pfata ob mittē cepit obsequia. et segni ciei intendere. Hinc deā beata virgo sibi apparēs in somno excitauit et ei dixit: quēadmo dū ipē postea retulit Tu osuetis obsequijs dereliquisti me. et ego solitis adiutorijs destituā te. hoc flebili audito oraculo tritus frat fuit. s3 negligētia3 nō correxit. Nā paulo postea leuitatib3 deditus ordinis ha bitū reiecit, et diu apostatauit. Tandem iam in aīa et corpoē egrotās venit ad ciuitatis nu rēbergēß hospitale sine ordis habitu, et ibi ignotus iacēs ex tremis suis appinqre cepit mis sū est ad ouentū nostrū ibidē pfratre Conrado viro prudē ti ut infirmo consuleret quē in apostasie vitio quidā eē nota uerāt. Quo pcepto frat. Cōra d9 hītū ordinis spetialē abscō dite attulit et apostate modis quib3 valuit suadebat rīnduī tōnem sui ordinis; viso aūt hi tu nescio quo instinctu demo nis vel īfirmitatis. miser velut equ9 vmbraticus vestē sancte religionis temeraie abiecit di cēs Cur inqt mō me vultis cō fundere: Recedite recedite: qz ita fiet nullatenus Mesto ita

qz prē abscedēte miser et egro tus stati agonizauit et ita spi tum efflauit ¶ Piger: Quero ig2 an ne illi pfuisset, si ad vi sionis munus dicte. credulus reassumpsiss3 derelicta virgis scē obsequia. ¶ Theologus: Credo reuera pfuiss3 pluimū. ¶ Audi qso exēplū aliud annis istis quib3 pns basilieñ. ouā uit gnale ocilīū. eidē in prote ctore loco cesaree maiestatis datus ē illustris pnceps wil helmus dux bauaie. pat pau pe2 et tuto2 oim religiosorum: cuius qz laudabilis vita fuerit: testātur orphano2 et vidua rū lacrime sup eo8 effuse mor tuo. Hic anno vltime pterito post qz ad ppria de basilea re dijt put diligēti inuestigacōe a sibi notis fcā audiui. quadā nocte sommū habuit in q cer uū elegātissiē stature vidit in cuius vno cornu cāpanellas hrē et in alio cereos plures af fixos cōspexit; Venato2 aūt q dā multis cū canib3 fugiētē in seqbatu2 ceruū et euadēdi eidē omnes vias puenit Quo viso tritū aīal in cimiteriū ecclie be ate virginis q in citate mona tensi sita ē fugit. et in apertū se pulchrū descēdens. p canes ca ptus et occisus est. Euigilauit hijs vis pnceps. et de eis satis

āmirari cepit q̄d res ista īfau sti vel ominis ptenderz; Cūqz die sequēti suis ista patefacere t Ipse dixisse fert alijs varie somnū īntpretātibz; ego īq̄t ceru9 iste sū ꝛ ī breui vitā hāc cōcludēs mōrte ī dicte eccie loco humai eligo; Egrotauit p īnde stati moritur9 ꝛ q̄ q̄ quibusdā dieb; paucis viuerz; tn̄ suptis eccīasticis sacmētis velocit satis vita functus ē; Putas ne principi illi pdesse potuit p ostēsū somnū si eod bn̄ ꝛ caute īntpretato futura iacula p̄uidisset; Niger; Credo dei magnū eē bn̄ficiū qn̄ eū metuētibz p visiōe; aliquā dat significacōe; ut fugiāt a facie arcus īminētis piculi; Sz satis me trz multiplex sacre scriptue aucto ritas q̄ somnia obsuare vetat: que tu videris approbae; Na; leuitici·xix·ait dn̄s; Non auguriabimini nec obsuabitis somnia: et Deut·xiij· pphetā ille: a fictor somnioꝝ īnt̄ficiet; Manasses rex iuda·ij·palip·xxxiij vitupatur; qꝛ obsuabat somnia Et spūssanctus in libris sapiēcialibus cōn̄ talia inuehit plurima dū Salomō ecclas· ·ij·di· Multas curas sequūtur somnia vbi multa sūt somnia ibi plurime vanitates ꝛ smones in numeri; glosa īntlineal

addit; Somnia ne cures qꝛ vana sūt; Et iterz ihus fili9 sirach Eccl·xxxiiij; vana spes ꝛ mēdaciū insensato viro ꝛ somnia ex tollūt imprudētes; Quasi qui apprehendit vmbram ꝛ perse quitur ventum sic ꝛ qui attēdit ad visa mendacia sed hec visio somnioꝝ an̄ faciē hoīs similitudo alteri9 hoīs· ꝛ iterum ibidem diuinacō erroris et auguria mendacia ꝛ somnia maleficiētū vanitas ē; Theologus; Auctoritates quas indu xisti in mediū si diligenti mentis inspiciātur oculo nō omnium somnioꝝ obsuanciā vitupant· sz eoꝝ tm̄modo que sup sticiose fiūt· ā q̄ ex cura negociacōnū precedenciū surgūt: ali qn̄ aliqui nimis frequent ā in caute somnioꝝ īntpretacōni insistunt; Nā expresse dn̄s vbi supra in leuitico ꝛ deut· de maleficis solum an̄ ꝛ post loquit. Nec dubium quin vanitates incidat qui somnia curare nititur ex cura precedenti veniētia; ꝛ non ex supis; Vnde glosa ī deutero· dicit vult inquit intelligi ea que a diuinis id ē a maleficis nō sm deum dicitur eti am si euenerint nō esse sic acci pienda ut fiant que ab eis pre dicuntur; Vnde textus enim sese declarat qui immediate sic

seq̄tur. Diuinacō erroris ⁊ au guria mēdatia somnia malefi cientiū vanitas est; ꝓpter quod glō. ibi dicit exponēdo multas curas q̄si diceret; Sicut q̄ mul ta cogitat ipsa frequēter som niat. sic in stultitiā recidit qui vltra se de deo disputat. Porro quid ecclesiasticus quē allegas senserit glō. sobrie sic exponit. q̄si qui apprehendit vmbrā ⁊c. Significat somnia et fallaci as demonū hoīes sepe deludē ⁊ i errores trahere nisi caute di scernātur. vn̄ scʒ sequitur. Ab imūdo quis mundabitur. ⁊ a mēdace quid verū dicetur. In de in lege p̄cipitur. Nō obser uabitis somnia neqʒ diuinacō nes. Quo aūt caute sit procedē dū in talibʒ dn̄o coopante in sequētibʒ ꝓprietatibʒ hemus.

¶ Capitulū Quartū

Amputatis oculis ob errāt i vijs alijs patē tibʒ. Mutāt enī tunc formice. ⁊ quo desiū tēdat igno rāt. Ita reuera in mētalibʒ ocu lis rōnali homini accidit. Si diuine gratie luce p̄uantur vel vsu rōnis homo bestie pocius vel ebrio in via morꝫ cōpatur q̄ꝫ racōnali creature vel āgeli ce sbstancie. qua tn̄ paulomi nus ē ab inicio creatus ⁊ mūi tus; hoc piculū mētalis cecita tis ⁊ necītatem diuine manu ductiōis in visionibʒ ⁊ somni is innuit Sapiēs cū post an̄ al legata verba de somnijs ꝑti nus sic adiūgit. Sicut pturiē tis cor tuū fantasias patitur n̄ ab altissiō fuerit emissa visitacō; Et iob. xxxiiij. Spūs est i ho minibʒ ⁊ inspiracō oīpotentis dat intelligēciā. ¶ Piger: Do ce q̄so p̄mū quot sint somnio rū drn̄cie. Deinde mōs discer nēdi vera a falsꝭ subiunge; ut sciamus in q̄bus cauē vel resi dere debeamus. ne i semita h9 piculose vallis deuiem9 a veri tatis tramite. ¶ Theologus: Ad p̄mū glō. sup textu de eccl asticō p̄allegato verbis ⁊ sen tētijs. bti grego. ad tuū ꝓposi tū de. iiij. li. suo dyalogorū in hijs verbꝭ rn̄det; Aliq̄n ait reue lacōnes p somnia fiūt vnde in dyalogo gre; Sciēdū petre q sex mōis tāgunt aīm ymā ginacōnes somnij. Aliq̄n ven tris plenitudie vel inanicōne. Aliq̄n illusiōe. Aliquādo cogi tacīoe simul ⁊ illusiōe. Aliquā do reuelacōe. Aliq̄n cogitatiōe simul ⁊ reuelacōne; Duo p̄ma ōnes experimēto ꝯgnoscim9. ce terā in scripturis inueim9. Nisi enī somnia p illusiōem dyabo li fierent neq̄q̄ diceret vir sa piēs. Multos errare fecerunt

somnia; Et alibi; nō augurabimini non obseruabitis somnia: valde eni detestabilia somnia ondunt q̄ augurijs ouigun tur; Quia vero cogitacōne fiūt et illusiōe somnia fiūt· scriptū ē Multas curas sequūtur somnia; p reuelacōne; vero Joseph se frib; p̄ferēdū somnio vidit; Et Joseph monet ut tollat in egiptū puer̄ et mr̄em eius; Et q̄ aliqn̄ somnia cogitacōe et reuelacōne fiūt· Daniel nabuchodonosor visiōe; edisserēs a radice cogitacōis ichoauit Tu rex cepisti cogitaēi strātu tuo q̄d esset futur̄ post hec; Ex q̄ sētētia scūs doctor in·2·2·q·xcv· ad scōm tuū petitū opendiosi9 quo vidistī ūdet ut infra scbūū g a;; Sz primū scito q̄ de somnijs duo gn̄a hōim iudicaē valēt· phi vic; · et veri Theologi: et vtrumq; ē difficile nō hn̄ti ac q̄sitā vel infusā pciā Primū mod p̄serti et pti scōm Dict9 doctor sb q̄ntuplici drn̄cia docet agnoscē in hijs sētencijs et vbis pit; Diuinacō q̄ innititur false opinioni ē supsticōsa et illicita et ideo cōsiderare oportet quid sit ver̄ circa precogniconē futuror̄ de somnijs; Sunt aūt somnia futuror̄ euentuū qn̄q; q̄dē causa puta cū mens alicui9 sollicita ex hijs que videt in somnis inducitur ad aliquid faciēdū vel vitādū. Et de talibus loquitur salomon dicēs: Multas curas fecerūt somnia Quādoq; vero somnia sūt cā aliquor̄ euentuū inq̄tum reducuntur in aliquā causam ōmunē somnijs et futuris euētibus: Et bm hoc plurimū precogniciones futurorū ex somnijs fiūt; Est ergo ōsiderādū q̄ sit causa somnior̄ et an possit eē futuror̄ euētuū vel ea possit cognoscere Sciēdū ē ergo q̄ somnior̄ cā qn̄q; quidē ē interi9· qn̄q; aūt exteri9; Interior aūt cā somnior̄ ē duplex· vna q̄dē aīal inq̄tum sc; ea occurrūt hōis fantasie in dormiendo circa que eius cogitacio et affectio fuit immorata in vigilādo: Et talis causa somniorum non est causa futurorum euētuū· vn̄ huiusmodi somnia p accidens se habēt ad futuros euētus Et si qn̄q; simul cōcurrāt erit casuale; Sn̄q; vero causa intrinseca somnior̄ ē corporalis Nā ex interiori disposicōe corpis formatur aliq̄s motus in fantasia ōueniēs tali disposicioni: Sicut homini in quo habundant frigidi humores occurrit in somnis q̄ sit in aq̄ vel in niue; Et de extrinsece tangentibus experientia docet·;

Si quis dormiētis digito vel manu aquā frigidā circumdederit·statim se i aqua iacere sōmabit· Et ꝓpter hoc medici dicūt eē intendendū somnijs ad cognoscēdū interiores dispoicōnes. Causa aūt somnioꝝ exterioꝛ similiter ē duplex scʒ corpalis ⁊ spūalis. Corpalis qui dē inq̄tū ymaginacio dormiētis immutatur vel ab aere cōtinēti sicut de aqua iā exemplificatū est· vel ex impssione celestis corpis ut sic dormiēti aliq̄ fantasie appareāt ɔformes celestiū disposicōi. Spūalis autē cā est qn̄qʒ quidē a deo qui reuelat aliqua i somnis ministerio āgeloꝝ ƀm illud Nūei xij. Si q̄s fuit inter vos ꝓpha dn̄i in visione apparebo ei vel p somniū loquar ad illū. Qn̄qʒ vero opacōne demonū aliq̄ fantasie dormiētibʒ apparēt: ex q̄bus qn̄qʒ aliqua futuā reuelant hijs q̄ cum eis hn̄t pacta inita illicita. Sic ergo dꝰ. cōcludit doctoꝛ ibi. Respōdendo. si aliquis vtatur somnijs ad pcognoscēda futuā ƀm q somnia pcedūt ex reuelacōne dīna· vel ex causa naturali itn̄seca siue extn̄seca: qn̄tū se pōt virtus talis cause extēdere nō erit illicita dīnacō. Si vero huiusmōi dīnacio causetur ex reuelaciōe demonū cū quibʒ pacta hn̄t expressa· q ad hoc inuocantur. vel tacita q hmōi dīnacio extenditur ad quod nō potest se extendē. Illa dīnacio illicita est ⁊ supsticiosa. Ex quibʒ distinctōibus clare habes q ex qn̄qʒ causꝭ somnioꝛū significatio eoꝝ pōt aliquā deelici. Primo ex causa corpali itrinseca· ut qn̄ ex materia hūida vel sicca futuā fantasia mouetur ad sommiādū de similibʒ ⁊ de talibʒ ꝓprie iudicat medicus. Scdo ex causa corporali exteriori oriēte ex aere vel elemēto circūdante corpus hoiꝭ ut si aer ē humidꝰ: faciliꝰ fantasia sensibilis hois mouetur ad sommiādū de pluuia· ⁊ ita de alijs aeris vel circumstātis corpis ꝓprietatibʒ elemētaibꝰ Et de hoc modo ꝓprie habet cōsiderare naturalꝭ phus. Tercō ex causa corpali exteriori· oriente ex impssione celestis corpis· ut sic dormiēti alique fantasie appareāt cōformes celestiū dispositioni ⁊ de hoc caute habʒ ɔiecturaē astronomꝰ. Quarto ex causa spūali extn̄seca mala· ut qn̄ demon ad cognicōem alicuiꝰ occulti vel futuri mouet fantasiā. Quīto vero ex causa spūali extrinsecā ⁊ bona a deo misterio tn̄ bonoꝝ

āgeloꝝ pdeūte in fātasiā ꝛ mētē hōis. Et de istis duob; ɔsideāt theolog⁹. pdc̄is ɔsidera
cōib; si p̄mū ꝛ secūd mōs p doctorē scm̄ adiecteis. A. ƀrās ɔiecturādi d somnijs ꝓmp
te hēbis. qꝝ p̄m⁹ ē cū mēs alicui⁹ solicita ē ex hijs q̄ vic; i somnis iducit̄ ad aliq̄d fa
ciēd l vitād queādmod q̄dā vani pdicāt hōies q̄b; cū aliq̄d delcābile sommiauerit
tāq̄ nccio exeq̄nd id psitiūt. ſ; tūc tal execute rei cā nō ē sommiū ſ; ai libtas l poti⁹ i
stabilitas. Ali⁹ ē mod⁹ qn̄ somnia sūt cā p accidēs futuroꝝ euētuū: ut cū siūt cū cā
intrīseca aīali: ut qn̄ occurrūt lōi fātasie i dormiēdo ea q̄ ei⁹ cog̊tio ꝛ affectō fuit imo
rata i vigilādo: queādmod dcm ē a scō doctoē i pncipio suoꝝ vboꝝ. ¶ Piger: de hoc
saltē da exēplū. ¶ Theolog⁹: duo tibi ātea recitabo exēpla: ad itelligēd qūo p som
nia adeo deludūt plurimi ut eis iā euigilātib; oio se estimēt i veritate vidisse qd so
lo sēsu apprehēderīt iterioꝛi. p̄ceptore ei meo referēte audiui. Qr pr̄ q̄dā nr̄i ordis villa
giū qddā itrauit. vbi feia; quādā iueit demētatā intātū ut nocturno tpe se cū Dya
na ꝛ alijs feis trāsferri credēt p aera. Qui cū pr̄ pfidia; vb conaret expellē salubrib;
ptinax ista expiētie se pl⁹ credē affirmauit. Cui pr̄: sines ģ me eē pn̄tē cū de proximo
recedes. Rn̄dit illa: Ita placet ꝛ me recedēte videbis pn̄tib; si placet testib; ydoneis.
Igit ut delirā aiaꝝ zelator ɔuincēt. Aduenīente die recess⁹ quē vetula p̄fixerat: affuit
pr̄ cū fidedignis hōib;. At illa cubellā i q̄ pasta formai solet. sup̄ scānū positā itrauit
ꝛ sedē ibi cepit applicatisq; vb maleficis ꝛ vngēto rediato capite obdormiuit statiq;
ope demonis somnia de dn̄a venē et de alijs supsticōib; tā fortia habuit ut in iubilo
quodā voce submissa damitaēt ꝛ i hijs plausib; motis maib; cubellā cui isidebat ni
mis mouit q̄ de alto scāno p̄cipitātur ruens vetule sbiacētis caput nō modicū contri
uit ꝛ ita i tra iacētē nec de loco motā pr̄ indamauit iā euigilātē. vbi q̄so es. Nūm cū
Dyana fuisti q̄ testiomo pn̄tiū nūq̄ de cubella recessisti. Ex hijs igit gestis ꝛ mediā
tib; vbis salutifeis aim ad sui erroris detestacōe; deuexit. Sil'e ē i legēda btī Germa
ni Antisiodoreñ. q̄ i domo q̄dā vidēs sero mēsā pari āmirādo didicit q̄ ꝓpt bonas mu
lieres nocturno tpe illa comedētes cibaia ponēnt. igr eadē nocte vigilādo vidit mlti
tudie; demonū i spē mulieꝝ ad mēsā sedētē q̄b; ne recederēt ipauit familiā totā excita
uit ꝛ si comedētes ɔgnoscerēt q̄siuit. q̄ cū vicinas suas eē dicēnt: misit ad domos sin
gulaꝝ ꝛ oēs i lectis suis repte sūt. Adiurati igr demoēs sese maifestabāt ꝛ qūo popu
lū illuderent apuerūt. hoꝝ rō ꝛ cā dat. 26. q. 7. Epi vbi ex ɔcilio Acquireñ. sic dr̄ ipe
siq̄dē sathanas q̄ trāsfigurat se i āgelū lucis cū mentē cuiusq; mulieis cepit ꝛ hanc
p ifidelitatē sibi subiugaueit illico trāsformat se i diūsaꝝ psonaꝝ spēs ac similitudies
ꝛ mētē quā captiuā tenz i somnis deludēs mō leta. mō tristia. mō incog̊tas psonas
ōndēs p deuia q̄q; deducit. ꝛ cū sol⁹ spūs hoc patit̄ ifidel hoc nō i aio ſ; i corpe eueire
opinat̄. De sommātiū taliū visiōib; pluā ibidē repies. porro qūo deludāt q̄ somnijs
facilit̄ credūt: de hoc sūme tale exēplū. Noui quendā fratrē nr̄i ordis Judocū noie de
ɔuētu Cōstātieñ. pfessum ꝓnūc bo ni zeli q̄ tn̄ iunioꝛ existēs nō tā fuit velut mō mo
rib; ꝛ ɔsc̄ia cōpoit⁹. huic existēti i ɔuētu an̄ tps gn̄al ɔstātiensis ɔcilij sommial visio
dormiēti affuit i q̄ sibi videbat̄ qūo i sūmū pōtificē creat⁹ eēt. vigilās dud postea satis
seriose cogitabūdus ut ab eo audiui icedebat q̄d sibi hoc sommiū bone afferret p̄no
sticacōis spē em̄ aliq̄lē de veritate i se adiplēda p̄sūpsit de p̄sulatu aliq̄ hn̄do licet lr̄is
ꝛ statu nulla penit⁹ alludēt i hoie isto dispoitio. porro tpe āted ci ɔcilij depoitis p ide;
trib; a sūmo pōtifitio vic; Petro de luna Gregoio coiarij ꝛ ioh̄e Balthasaē de costa
q̄ oēs se i suis obediētijs gēbāt p sūmis pōtificib loc⁹ elcōres dies et hora i q̄b; vnic⁹
ꝛ indubitatus pastoꝛ ꝛ petri successoꝛ elegi debuit. q̄b; visis frat̄ p̄dc̄s spē p̄habitā

sibi clāculo augē cepit· q̄ for
tassis de eo dudū a se visū veri
ficaret somnium; Electo autē
dño Martino de columna cō
cordit· confusus apud se frat
didicit q̄ stultū animū dat sit
somnijs sine sufficiēti motiuo;
Nō multo pt⁹ aūt elapso tpe
tempus carnispriū ij appropi
quauit in q̄ in cōuentu iunio
res frēs p solacō aliquanto cō
sueuerūt repsentacōnes ludi
cras habere sūmi pontificis et
curie Rōne p quo ioco cū diū
si iuuenes ad vaia eligerent
officia p̄dictus frat Jodo cus
electus est ioco se in sūmū pō tifi
cem p ficticiū In qua eminēcia
tūc p̄mū ōnez p̄sulatus spem
pdidit· quā tacitus fatuis spe
bus p̄us sepe p̄habuit; Hic ei
euētus nō a sommo causaba
tur sed ad eū casualit se hēbat;

¶ Capitulū Quintum·

Fecitatē incurrēs for
mica aliā hn̄tem ocu
los fortissiē āplectit:
nec dimittit n̄ ad casam sit re
ducta; In quo relucet qm̄ pie
tatibus diuina puiderit clemē
cia: cuius instinctu orbata vi
su formica videntis industria
aliena saluat; pn̄t per talez in
dustriā intelligi hij homines
simplices· q̄ dīno mūere som
nia dīna vel reuelacōes dīnas
hn̄tes eo rz intellectū nō vident
s̄ alieno ductu id addiscunt
qd̄ ppria industria nō norūt:
sicut samuel simplex et visio
num dīnarz inexptus cum tpe
pueritie in tēplo cum hely sac
dote dormiens tercō vocatus
diuino oraculo id non a se in
tellexit; Sed q̄liter se ad idem
habere deberz ab hely ptinus
didicit· i· re· iij; Hic etiā noui
plures valde deuotas vtrius qz
sexus psonas q̄ somnia de qui
busdā sibi ignotis euentibus
satis certa habuerūt· in q̄bus
sibi nō credentes ne deciperen
tur recursū hūilem ad lrātos
habuerūt et eorūdez dictis cer
ciores de veritate effecti sunt;
Fuit meis tpibus in Argenti
nensi dyocesi nobil quidam
maior creato milite· libertine
cō dicōnis· vita et morib⁹ tam
cō positus ut nlli eum verius
q̄ martino post cathecismū cō
parare valerē; hic qz in ōmibus
strennue egēat et probe· que
dei erāt deo· et q̄ cesaris dabat
cesari ōni iudicō; Ideo a q̄bus
dā qui viri bonitatem et reipu
blice necessitatem nouerāt· eū
p̄cib; molestabant ut baliua
tū ducatus dnī austrie debitū
quem hn̄t in elsatia acciperet et
regeret; De quo nō dubium
apud seculū honorē grandem

⁊ vtilitatē rerūm tpalium nō modicam assequi potuissꝫ in secā in suis pmo in tuēdis sanctis mōsterijs que plurimum ibidez diligebat: Distulit vir prudens affirmatiuū dare rñ sum ⁊ cogitabat qꝫ dictum offitiū iudicem exigit iura terre municipalia nosceteꝫ que ipse ad plenum nesciebat; Que fuit igitͤ a me ⁊ ab alijs q̄ sibi accomodi videbantur q̄d responsurus essꝫ ut animā ꝓpriam in tuto ponerꝫ; Fateor im pfectum meū quia noui virū esse iustissimū ⁊ quomodo multis ꝓdesse valeret ⁊ fortassis p assessores qui tamē vix haberi valebāt posse supplei qd principali deessꝫ iudici timdꝰ eram vna cū alijs quid determinate suaderē; Et ita nullus viro videbatur dare respōsū; Habere autē nobilis hic solebat sciebam somnia vel visiones potius valde ponderosas ⁊ notabiles prius sepe in quibus tamē nihil vel modicum ꝫ in sola sacra scriptura ⁊ eiꝰ expositoribꝰ principalitͤ se fūdare nouerat; vñ quadā vice eodeꝫ tempe somniū vidit tale; videbatur ei qꝫ in agro quodam lato staret satis bene fulcato p aratrū ⁊ semina que in manu tenebat accurate terre ꝓ fructu habēdo iseterꝫ; Cūqꝫ attētius ista ɔspiceret vidit qꝫ nullū ex seminibꝰ sursū creuit. ꝫ totū deorsū tēdebat ad interitū; In qua āmiracōe stupens euigilauit mihiqꝫ postmodū dixit; nisi ɔsiliū firmū mihi dederitis de acceptādo baliuatū exhibitū mihi cōsulo ut incertū dimittā ⁊ amplectar certū: liber em̄ sū modo a cura huiusmodi regiminis qd acceptando vereor piculo me submittaꝫ potissime ob ignorātiā iurium secularium ⁊ ɔsuetudinū; Quo audito acq̄eui viro prudenti. qꝫ cōforme eius fuit iudiciū xp̄i illius sētētie q̄ dicit. Quid ꝓderit hōi si vniusū mūdū lucretͤ aīme vero sue detrimētū paciatͤ detrimētū ait nō pditionē; Intellexit em̄ nobilis iste p tunc quosdā hitare potētes i baliuatu de quibꝰ timēdum erat ne quicq̄d boni p ante factū edificaretur nobileꝫ: illi destruerēt vel ne pficeretur ceptū īpedirent; Cui euentui verisiliter visio arridebat de pullulante semine v̄sus terrā ⁊ deorsū nō aūt ad celū ⁊ in sursum.

¶ Piger; nimis gn̄ales vsqꝫ nō dedisti regulas de curādis vel nō curādis sonijs; Idcirco p̄cor ad spālia q̄ plꝰ mouent descendere vel ad vidēdum

saltez q̄d sciendū sit de multo
rum somnijs. in q̄bus raro vel
nunq̄ falli dicūtur p̄sertim in
hijs casibz. qn̄ eis ignorātibz
adūsa obuiare ↄsueuit fortu
na puta temptacō grauis seu
grandis t̄bulacō ⁊ tristicia;
¶ Theolog9; Rē ptim posci
quā me tibi tradere ē solius dī
donū gratuitum; De nūero em̄
heu sum hoꝝ qui animales sūt
nō spūales nisi solo noīe. spū
aliū aūt ⁊ dei spiritū habētiū
ꝓpriū est aliq̄n talia pticulari
ter agnoscē. De q̄bus per or
dinē dicit Aplus p̄ma Corin.
ij; Animalis homo nō pcipit ea
q̄ sunt spūs dei. spūalis aūt iu
dicat oīa. ⁊ ipse a nemine iu
dicat. Quis enim nouit sēsum
dnī aut quis istruat eū. Nos
aūt ↄcludit sēsum xpi habe
mus; Vnicuiqz etiā ut ibidez
xij. dicit datur manifestacio
spūs ad vtilitatez. ⁊ int' nouē
dona grāꝝ gratis dataꝝ dic.
Alij datur discrecō spirituum.
Alij int'p̄tacio sermonū. Hec
autē oīa opatur vn9 atqz idē
spiritus. diuidēs singulis pro
ut vult; Spūs p̄terea loq̄tur
misteria ibidem. xiiij; Vn̄ btūs
Greḡ. vbi sup̄. Enumeratis oī
bus somnioꝝ causis. sic ↄclu
dit; Difficile somnijs credendū
est. qꝛ quo ipulsu veniant faci
le nō elucet; Sancti vero illu
siones ⁊ reuelacōnes quodā
intimo sapore discernūt. ut sci
ant quid a bono spū pcipiāt ⁊
q̄d ab illusione paciant; Ex q̄
bus verbis tria salubria debes
documēta elicere tuo ꝓposito
valitura; Primū qꝛ difficile so
nijs credendū ē. Secūdum qꝛ
sci quidā hn̄t noticiā ⁊ dr̄naz
aliquādo de somnioꝝ int'p̄ta
cōe; Terciū vero qꝛ mediū ac
quirēdi in hoc discrecōnē spiri
tuū sit p quēdam nō solū inter
nū sed p intimū saporē colla
tū ab eo videlicet sācto spū q̄
sol9 interior est cuiqz rei q̄ ip
sa sibi; Hāc ob causam oēs
q̄s vidi magnos theologie
doctores fecisse de instinctib9
vl' de discrecōe spirituū tracta
tus qui se vltimate resoluunt
ad dictas Apli ⁊ beati greḡ.
auctoritates. q̄ qꝛ regulas i eis
vel ↄiecturas potius annectāt
quas si placuerit intueri poteris
in diuersoꝝ videlicet doctoꝝ
tractatul'; Verūptamē qꝛ di
screte satis ad vnū modū int'
p̄tandi caute somnia descēdis
q̄ verentur quidā p̄ostensa si
bi futura mala. Ideo sex regul'
huatis spero in deū talib9 oīne
malū culpe vitab'; Prima diffi
tali nitiue t'lib9 somnijs neqz asser
tiue credas. nisi cū indubitatū

donū interp̄tandi habueris q̄ le Jeremias obtinuit q̄ ait Je. xxvij. In veritate misit me do min⁹ ad vos ut loquerer in au ribus vr̄is om̄ia verba hec. R ō dicti est qꝛ cause sompnioꝝ sūt aliquādo q̄ nullius future rei signa sūt ſʒ tm̄ preteritarum ymaginū vel alias naturaliū non sompniata designandū vl' demonū q̄ credulos sompnijs ita assuefieri sibi gestiūt. Se cūda regula ē Omniq̄ qꝫ som nia non sēp abigas presertim ea que tribulacōis future sig̃ forent si pcipis ea crebro tibi in bonis ⁊ vtilibus aīe verifica ri qꝛ aliqn̄ dei dona sūt nos a mal' p̄seruantia ne ducamur in temptacōnē. Jacula enim p̄ uisa minus feriunt ut beatus Greḡ dicit. Tercia regula cū sompnū alicuius infausti tibi occurrerit tūc forti animo cū dei adiutorio sine ɔfidētia in ꝓprijs virib⁹ eq̄nimit' te tenē ꝓponas. Firmacō em̄ animi p̄ ea naturalia q̄ de⁹ ɔtulit in lib̃ tate arbitrij actuāda sūt ⁊ ei' vtendū est. qꝛ istis medianti bus phi ut Seneca docꝫ de re medijs fortuitoꝝ imania pa tient' sustulerūt. Q̄rta regula Occasiōeꝫ mali verisiliter im minētis ꝓ viribus fugias: ne vicꝫ tu in hoc causā culpabilē p̄stes loquēdo eūdo ad loca pi culosa ⁊ ita de filib⁹ m̄ltis ī q̄ bus sepe nr̄is negligēcijs vel factis illicitis mala pene g̃uia incidim⁹. Q̄nta regula ē. ut de uota orōne frequēter ad deū pro gr̄a patiētie recurram⁹ qꝛ opus pfectum habꝫ. Et iuxta btī Grego. mentē miraculoꝝ opacōni antefertur. Nō enim nostra industria ⁊ libertas ar bitrij ad v̄tutes acquirēdas vel retinendas suffitiūt sed di uina spetial' gratia exigitur q̄ precibus scōrum ⁊ ad deū ef fusis orōnibus ex dn̄ia mia se pe obtinetur. vbi nostra deme rita aliud exigerēt. Sexta re gula Caueas in hijs visiōib⁹ ne supbiens tuis ex meritis ta lia tibi collata eē credas. eciaꝫ si sint a dn̄o spū. Talia ei qn̄ sūt adeo sunt grē gratis date q̄ sepe in pcc̄is grauibꝫ existē tib⁹ dātur ex mera dei mia nō sēp meritis prout habuisti de hoc sup̄ libro p̄mo capi p̄mo de miracul'.

Capitulū Sextū

Annectitur predictis alia formicaꝝ ꝓpetas q̄ vicꝫ via vna egre diūtur a suis domib⁹ q̄ tamen versus finem propter queren da pascua plurificari videtur.

Cōtulit enī illꝰ bestiolis diui nus instinctꝰ· vnā principalē ⁊ regiā viā facerē iuxta eandē metiri reditū· ꝙꝗꝙ circa eādē viā ad querēdū victū parūp diuertant; Ita hodie nutu diuini spūs in cuneo et cōcione vniuersalis ecclesie oim ē vna via regia ꝑ oīa pcepta ꝓgrediendi; Si inquit vis xpus· math·xix·ad vitā ingredi·ſua mandata; Et leuitici·xxvi; Si in pceptis meis ābulaueritis ⁊ mādata mea custodieritis ⁊ feceritis ea: dabo pluuiā vobis temporib; suis·⁊ terra gignet germē suum; Et tñ circa eadem vniuersalia eccie et cristi mādata modi varij sūt viuēdi·⁊ pascua virēcia virtutum acquirēdi; Hec sanctus pſul Augustꝰ intuebatur qñ a sociis suis et amicis euodio et nebridio habere volebat·quis vic; esset aptus modus viuēdi ad ambulādum in via dei in ꝗ alius sic alius sic ibat; ꝗ Piger; Vt materie somnioꝝ finē imponamus ꝗro vtꝝ ne mala huius vite sāctis viris aliqñ iminēcia per vnū genus somnij· vel an subdiuisis mōis preoñdantur quādo in somno diuina grā pmunitur vel pauisatur· ꝗ Theolgus; Rñtū cōnitio·diuersi diuisimode quo ad hoc inspirantꝰ dū dormiūt· qꝛ ꝗbusdam de aqꝰ Alijs de calice·nōnullis de cruce xpi; Alli ꝗbus,etiā de in fantib; somnia fiūt, post ꝗ semper vel ut inplimū tꝰbulacōnem aliquam grauē in se vel in suis amicis senciunt·ꝑut sequētibus patescet exemplis; Habui genitricem· ꝗ viduata pre meo iam vita functo apta secūdis nupcijs et eandē multis ad hoc intꝰpellātib; ob castimonie amorē omnino spreuit que ꝙ deuotam in matꝰmonio vitā ⁊ in viduitate vsq; ad vltimam senectutē coram deo duxerit ⁊ hoībus si opus foret spero totum natale solū testaretꝰ cum adiacēti vicinio; Aduterat hec qꝛ quociens cūq; somnulū habebat·in quo sibi peditare videbatꝰ in aqua vel quando eadem inaꝰ aliqđ ē intuita fine fallo euentum postmodū in breui magne tristitie sensit; Qñto q; aqꝰ maior turbulēcior ꝓfundior videbatꝰ vel impetuosior: tñto grādior tristitie materia sequebatur; Latebat me materna hec ɔsideracō·quousq; iā multis āniis stando i ordine de studio vniuersitatis wienensis repatriaui·satis ꝑ tunc nouus qꝛ solū fui tūc studens in scā facultate theologica vñ ipsa mihi

cōfidens cōiecturā somnij retu
lit et expiētias plures addidit
q valde supsticiōes et demonū
fallatias timuit se nō credere
diffinitiue post talia somnia
tribulacōe; sibi affuturā sed ti
mere illam: deo cōmittēdo: vñ
visio illa somnialis venisset vel
quo iret et exinde postremo ne
deciperetur a me cōsiliū quesi
uit: quomō sine offensa pcā
se gerere in hijs deberet; Qui
igit sciui a iuuētute mea hāc
timuisse deū et vitā timori hu
ic cōcordasse in effectu. doctri
nam quā pcedenti dedi capitu
lo sibi tradidi quā non mea
industria sed a quodā magno
sacre pagine mgro in prefatis
scolis didici nec discordat aq
vel maius hec visio tribulacōe;
denotās a modo sacri eloquij
qd p aquā sepe vult passionis
illacōem intelligi. vnde pphā
orat in tribulacōne extrema
cōstitutus. Saluū me fac deus
quoniā intrauerūt aque vsq;
ad animā meā infixus sū i limo pro
fundi et nō est sbstantia; Vi
uit hodie virgo nobilis sm se
culū et valde deuota in argenti
nēsi dyocesi sexagenaria So
phia noīe Abbatissa mona
sterij canonissarū secularium
in Andelano q a iuuētute sua
castissimē vixit sicuti et tres alie
sue vterine sorores; Collegiū
eciam predictum qd dum in
Abbatissam esset creata repe
rit deformatissimum magnis
cum laboribus in religione re
formauit ad plenū et in tēpa
libus ditari pcurauit plurimū;
Hec mihi aliquādo retulit cō
fidēter q qñcūq; in somnis vi
deret calicem in quo sacramē
tū dignissimū eukaristie otinei
solet: infallibiliter in breui post
modū pressuram aliquā mun
di in se vel in suis perciperet et
qñto in somnis profundius i
calicem dabatur potestas vi
dendi: tñto seuerior tribulacō
seqbatur virginē; Accidit post
hanc relacōem longo tractu
annorū me venire ad dictum
collegiū vbi dcā dña m dixit
Ecce pr pronūc bō pace fru
or. Sz in breui ut timeo gran
dis mihi obuiabit tristitia. q
somniū de calice satis profun
de inspecto nup habui; Nō mul
to deinde tpe elapso frater suus
miles walterus egrotare cepit
et statim sblatus de hoc seclo;
Fuit enī vir in armis strēnuus
fama cōspicuus: prudēcia pre
ditus et dcī mōsterij ac refor
macōnis eiusdē fautor supre
mus. qpropter virgini adeāt mag
tristicia p calicem pfigurata; Nā
de passione locutura veritas

ait filijs zebedei math·xx·potestis bibē calicē quē ego bibitur9 sū. Et ibidē·xxvi·oraudo p ablacōne dnice passiōis dixit·Pr̄ si possibile est trāseat a me calix iste. Fuerūt meo tpe in ciuitate basiliēsi vna in domo due virgines: Senioris que·lxxx·circit annum attigit nomē Anna extitit·q iunioreȝ suo sub regimie domestico habuit·eciam Annā noie·hee re uera specl'a virtutū toti ciuitati extiterūt ꝛ adiacenti patrie; Prima qdē anna ꝛ senior·scē dudū migrauit ad dn̄m: Junior vero in fama bona viuit vsqȝ hodie·cui etiaȝ nō ambigo intior vita concordat; deuote hui9 relacōe quā credo veridicam sepe didici· q qn̄cumqȝ de puulis ꝛ innocētib9 puerulis hȝ somniū qualit eos vicȝ videat·aut iocos licitos cum eis habeat·de primo virgini psecucio aliq aut tribulacio alia aduehit; Jdē p oia senior dū viueret eius i spūalibȝ nutrici crebrerrime otingebat; Alta eni fuit pfata iunior anna a pntibȝ qui residenciā habuerūt sub quodam m̄ noto nobili solū nomine; H qr virgo iuuenis·erat pulchra facie et apta nuptui eius semp castio nie demon insidiabat p dictū nobilē qui eam sepe licȝ ingenua fuam facē conabatur·ut ex ea seruos plures habere valeret; Vn̄ nūc blandicijs sibi suadebat·ut mrimonio alicui de suis seruis copularet·nūc minis trere solebat ad idem qp obrem cōstās virgo; de loco ad locū ꝛ de patria fugam dare cogebatur; Et con̄ hunc accipitrē dei colūba antefatis puerorȝ somnijs sepe pmūita est; Qn̄ enim tria somnia habuit stati de custodia sui corpis p fugam vel p occultacionem aliā sibi puidebat postmodum q expta est somniari verū pcessisse ꝛ fortassis dīna clemēcia ideo p puulorū visū hanc pmonebat·quam in innocēcia castimoia ꝛ paciēcia sine macula iuidie ꝛ pcci sibi pseruare volebat Juxta illud Math·xviij·Nisi efficiamini sicut puuli·nō intrabitis i regnū celorȝ; certū est etiam puulos in quotidianis passionibȝ ꝛ fletibȝ vexari Vnde nō mirȝ si corū ymago typū tribulationis solet pferre; Habeo pterea i cōstantien dyocesi ognatam nomie elizabet laudabiliter valde viuētē in thoro mrimonij, cui si aliqua ignō apropinqt tribulacō. Hanc pagnoscit·cum sibi in somnis appet

crux vl' xpi passio· queadmodū mihi retulit; Nulli aūt dubiū p crucē et passiōe; xpi tribulationem posse facilit' designari. Qui in qt vult venīe p'te me abneg; semetipm et tollet crucē suā quotidie et seqtur me Luce·ix; Et ipē xp̄s petro obuiās passuro dixit; Vado Romā iterū crucifigi ut leo et linus de eo testantur; ¶ Piger; qn sommiorū visio ē a diuino instinctu signū futuri: pcto an hoc fiat a deo immediate· An bom ange li misterio· ¶ Theolog9: Dudū hec determiata ē qstio p tra: di·viij·z·a p·b· Aug9·li·iij·c·xxvi·de trinitate: q moyse et paulo demptis nunq̄ de9 immediate et nude apparuit patribus et pphetis·s; reuelacōes fiunt āgelor bonor misterio· ut ex hijs vita nr̄a muniatur: queadmodū petim9 de angelis in collcā eccie; Crisostomo vbi scriptura testamēti veteris dicit deū esse locutū et apparuisse moysi in rubo et in mōte syna· id alibi exponit de angelo ut testat' btūs Stephanus di· Actuū. vij: expletis inqt ānis ·xl· apparuit moysi in deserto mōtis sina angelus i igne flāme rubi· Moyses autē videns āmiratus ē; Et infra de eodem; hic ē qui fuit in eccia in solitudine cū angelo q̄ loquebatur ei in mōte syna et cū prib; nr̄is q̄ accepit verba vite dare nobis; Est preterea doctrina bti dyonisij q eterna sapiētia yma sūmis iūgit p media· idest infimam rationalem creaturā per angelos q̄ medij int' nos sunt et deum sacris inspiracōnib; reducit ad diuina q̄ sūt summa; Nō quin deus ista se solo facē possz· sed ut in hoc ordo diuine sapiētie videatur ut angelico ministerio eor gaudiū augeatur et ut amicitia maior inter eos et nos teneatur; Nec dona per nūciū nob trāsmissa puipēdere debemus· quia adhuc q̄cq̄d āgelus facit et queq; scd'aria causa id primaria que de9 est plus agit q̄ actiones nr̄as aspirādo preueniet et adiuuando prosequitur ut cuncta nostra opacio ab eo icipiat et ab eodē incepta finiatur;

¶ Capitulū Septimū

Aggrediamur ppetatē aliā q̄ ē q formice per lineā vnā satis regiā; ad nidum redeunt· nec in via vna aliam impedit. sed aliquādo quasi oris osculo sibi mutuo pacis federa porrigere videntur; In quibus indirupta quedam amicitia nobis premōstratur pax et trāquillitas

q̄ effectus fuit ⁊ fruct9 dĩme caritatis ⁊ vere aspiratorū sācti spūs munē. De quibus aplus ad gallat. v. dicit: fruct9 spūs ē caritas. gaudiū. pax. paciencia. lōganimitas. bonitas. benignitas. mansuetudo. fides. modestia. ↄtinētia. castitas. Qui igr hoīes in q̄bus signa talia repiunt dĩme inspiracōis pbabilitatē satis pferūt. Ob qđ apostolus s'biūgit. si viuim9 spū: spū ⁊ ābulemus. Nō effitiamĩ inanis glīe cupidi inuicē puocantes inuicē inuidentes. ¶ Piger: Pauce put diecturo nro tpe repiūtur moales formice q̄ talia signa vnitatis ⁊ pacis fuent erga se et pximos. q̄q3 intra se. queq3 dĩnitus inspirate spū ducant. Juxta mādatū apli qđ ibidem premittit. dico aūt spū ambulate ⁊ desideria carnis nō pficietis. ¶ Theologus: Questiōem silem ⁊ suspicōnem talē. Sup̄ li. p̄. ca. vi. tibi explodi. Verum ut pacis filios et filias ac spūssancti alūnos de vtroq3 sexu fuisse agnoscas. nro tpe duo de multis tibi exēpla subiūgā. Fuit i ciuitate Cōstātieñ. vir quidā pauper rebus. corpe ab ipa ut videtur natitate surdus ⁊ mutus. sed spū pphetico nō inexptus hūilis in vita ⁊ habitu. pacē

q3 cū hoībus ⁊ amplius cū dō in puitate animi ⁊ in castimonia corpis habē studebat. nomen eius fuit hic ut a multis fidedignis pcepi personis q̄n q3 futura q̄n q3 eciam occulta q̄ hūanam latebāt industriā solebat nō dico pdicē. quia lingue vsu carebat sȝ nutibus p mōstrare manifestis. Nā in fratrū nostrorū ↄuentu ↄstācie ēn multi talia exptos se fatentur hmōi. habui ↄsanguineū aliq̄n in dicte ciuitatis collegio quod ad sanctū stephanū vocatur sacerdotē canoicū ⁊ deo ⁊ aplorū principibȝ valde deuotū. q̄ relicta domo sua s'b puisione cuiusdā vetule virginis sue cō sāguinee. ad limina dictorū apostolorū pegrinacōi se versus Romā dedit. In itine aūt q̄dā nocte casu in hospicō quodā ab alto cecidit. ⁊ q̄ssato corpe fractoq3 pede ibidem ⁊ in Romana curia multo tpe rediens tandē iactuās corpis passus ē non modicas q̄ tam diu durauerūt ut p̄fata virgo domus eius pcuratrix. ⁊ nullus in ciuitate Cōstantiensi q̄cq̄ de sacerdotis aduētu scirȝ humano iudicō. Venit interea certa die dictus mutus leta facie iocūdis oculis ⁊ ore ridenti plausibȝ manuū notificans

virgini sacerdotis aduētum primū; mirabat͛ ista. ⁊ sequēti die inopinatū leta recepit de naui sacerdotis aduētū; Nutriebatur h͛ mutus q̄ paup rebꝰ p quēdā ciuē cōstancieñ. satis diuitē. q̄ mutū paulo minꝰ naturali filio diligebat; Ueit iterea dies in q̄ p lacū adiacentē nauigio ire disponebat ad ciuitatē aliā aq̄ ꝓpinquā ꝗ lacui; Et dū in domo ꝓpa esſʒ adhuc pegrinaturꝰ ciuis. vidit ⁊ cōsiderauit hoc mutus vn̄ nutibʒ quibꝰ valuit dn̄o suo suasit ne nauigio se cōmitterʒ: ꝟʒ renuebat ciuis q̄ postq̄ domū exiuit eū seq̄batur mutus modis quibʒ poterat iterū ceptū iter dissuadens; Tādem circa nauim miserabilibʒ gemitibꝰ ut antea prohibere conatus est suum dominū quē si nauigaret protinus presciuit moriturū in aquis. ⁊ minus profecit; Cūq̄ʒ nauis cū domino recederet a litore mutus in eodem ut dicitur litore magnis profusis lacrimis ⁊ apparatu lugubri dn̄i flebilē recessum deplanxit; Aduersa igit͛ fortuna nauim in aq̄s mouente: ciuis eodem die aquis submersus est: ⁊ an mutus dei claresceret spiritu ostēsum est non modo ciuitati sed toti adiacē

ti patrie; Paulo anteq̄ ad colomiense transmissus sum studium; fuerunt intra ciuitatem ibidem due virgines carne ⁊ animo sorores vnanimes ⁊ pacifice in vna domo vota sue castitatis reddētes; que distinxerant deo in labijs suis. ⁊ labore manuū victū cōquirētes tenuē; Una autem ex eis cuius anima primum placuit altissimo q̄ diuinissimū eukaristie sacramētum multum dilexit. ⁊ deuote sepe solita est sumere corpe infirmata est: ⁊ tādem morbus tn̄to inualuit ut contractis neruis quibus labia ⁊ mādibule mouere cōsueuerūt etiam adhibito toto conatu corporis ⁊ anime ora aperire nequiret ad cibum sumēdum corporeum: Tn̄ teq̄ʒ superior mādibula inferiori cohrebat. ut vix vel nullatenus ad minutissimum sumēdum cibū cum instrumento argenteo vel coclear aperiri posset; Estuabat interea cordis desiderio se mortē ꝓpinquare cōspiciens illō salubrrimū cristi viaticum qꝺ de terrenis celestes nouit efficere ut hoc munita presidio fidentius migraret ad xp̄m: ꝟʒ oēs vel plurimi formidabant id nō posse ab ea sumi; verū ut ↄfiteret͛ sacramētalit͛ qꝺ p̄us

sepe facere ɔsueūerat ⁊ ut viso xp̄i sac̄mēto sic credēdo saltē mādu car; aduocat9 ē sac̄dos eukaistie sacramētū afferens; Et cū absoluc̄ō c ꝓ pccis pre missa sac̄dos an̄ fatiē xp̄i sp̄ōse dn̄icum corp9 eleuaret ad ado rādū ab ea statim ⁊ iopinate tātā virtutē se pcepit habē in corpe ⁊ intn̄ū quēdā instinctū in aīa ut sbito ad anime ⁊ cor dis hypatū corpalia ora aꝑle satis laxaret q̄bus ɔfestim sa cerdos dn̄icum corp9 lete imi sit ⁊ ita xp̄i sponsa soror ⁊ qui aderāt āmirantes deo grās de collato miraculo retulerunt;

¶ Piger: De vtroq; exēplo aliq̄ q̄stio aīm meū pulsat; De pri mo an surdus iste sēper in di ctis suis i quib; futura ul' occl'ta p̄dixit veritatē euentuū futu rorū tetigeīt; De ·ij· exēplo nō video quid ibi ꝓphecie sp̄ūi asscribi valeat cū ibi nihil ni si de motu ⁊ apc̄ōne oris mira culū vel mirū aliqd̄ affuisse vi deat. ¶ Theolog9: Nō mihi hoc bn̄ ɔstat sed esto q̄ in ali quib; errauit non mirū cū hoc veris ꝓphetis aliqn̄ accidisse le gat: ut de Nathan p̄·paliꝑ· ·xvij· pt; qui dauid iussit dn̄o edificare domū ut putabat di sp̄ū quod postmodū reuoca uit. Mens ei ꝓphe ut·s· tho· doc; in sūma Dupliciť a deo i struitur: vno mō per exp̄sam reuelacōem: Alio mō per quē dā instinctū quid int'dū ecia; nesciētes hūane mentes pa ciūtur ut btūs Aug9·dicit·ij· sup gen̄·ad lrā; De hijs ergo que exp̄sse p spūm ꝓphetie ɔg noscit ꝓpha· maximā ꝯtitudi nē h; ⁊ ꝓ certo habet q̄ hec si bi sūt diuinitus reuelata; Vnde di Ihēmie·xxvi· In veritate mi sit me dn̄s ad vos ut loq̄rer in aures vrās omnia verba hec; Sed ad ea que cognoscit p i stinctū aliqn̄ sic se h; ut non plene discernere possit; Vtrū hoc cogitauerit aliq̄ diuino in stinctu·vel p spūm ꝓpriū; Nō aūt omnia q̄ ɔgnoscim9 diui no instinctu sub certitudie ꝓ phetica nob manifestātur; Ta lis eni instinct9 est qd̄dā imp fectū in genere ꝓphetie; vnde btūs grego·sup eze· ꝓpter pre allegatū ꝓpham nathan dicit; Sciēdū est q̄ aliqn̄ ꝓphe sā cti cū ɔsulūtur ex magno vsu ꝓphetandi quedā ex suo spiri tu proferūt ⁊ se hoc ex ꝓphecie spū dicere suspicātur; Non er go mireris si aliqn̄ non euene runt q̄ a muto isto p̄dicta fu erūt·quē tn̄ nec in alijs didici esse deceptū; De ·ij· dubio non absolui poteris nisi gradus

quosdā ꝓphecie noueris quos sanctus doctor vbi prius poit; Sunt enim quinqꝫ. primus ascendendo ⁊ infimus est cum aliqͣs ex interiori instinctu moueatur ad aliqua exterius faciēda. Sic de sampson dicitur Iud. xiij. qꝫ irruit spūs dñi i eū et sicut solēt ad ardorē ignis ligna cōsumi ita et vincula qͣbus ligatus erat dissipata sūt et soluta; et ꝓpter istū modum tibi dixi exemplū scōm. qꝫ iste grādus locū habere videbatur in apcōe oris dicte sācte femine; Secūdus gradus ꝓphecie est cū aliquis ex interiori lumine illustratur ad cognoscēdū aliqͣ cognoscenda vel agēda ad humanā ꝯseruacōē vel cōuersacōē ptinēcia qͣ tamē excedūt limites natural' cognicionis. sic ē dr̄ de salomone. iij. Re. iiij. qꝫ locutus ē parabolas et disputauit sup lignis a cedro qͣ ē in libano vsqꝫ ad ysopū que egreditur de piete et disseruit de iumentis ⁊ volucribꝫ et reptilibꝫ ⁊ piscibus. Et hoc totū fuit ex diuina inspiracōne; Nā premittitur deꝰ dedit sapientiam salomoni et prudenciam multā nimis; Hij tn̄ duo gradus sunt infra ꝓpheciam ꝓprie dictā qꝫ nō attingūt ad supernaturalē veritatē. Memineris autem qꝫ de ꝓphetis ꝓpe dictis loqui nō vellem p omnia. Tercius gradꝰ ē qn̄ aliqua supnatural' veritas p lumē itelligibile alicui maīfestatur ymaginaria visione per similitudinē corporaliū rerꝫ ducentiū in supernaturalem veritatē. et talē ꝓpheciā habuerunt oēs illi qui numerantur in ordine ꝓphetarum in textu biblie. qui etiā ex hoc specialit' dicūtur ꝓphete. qꝫ ꝓphetico officio fūgebātur vn̄ ex psona dñi loqͣbantur dicentes ad populū hec dicit dñs. Nō non faciebant illi qͣ agyographa ꝯscripsert quorū plures loqͣbant' frequētius de hijs qͣ hūana rōne cognosci pn̄t nō qͣsi ex psona dei. ſꝫ ex psona ꝓpa cū adiutorio tn̄ dīni luminis. Quartus gradꝰ ē. qn̄ p lumē itelligibile reuelatur aliqͣ supnaturalis veritas absqꝫ ymaginaria visiōe. Et sic dauid ē ⁊ dr̄ ꝓpheta p excellēciā qꝫ accepit reuelacōē intelligibilis ⁊ supnaturalis veritatis absqꝫ ymaginaria visiōe et qꝫ plenius etiā moyse ꝯgnouit et expssit misteria incarnacōis xpi; Nō tn̄ intelligas qꝫ aliqͣs i via intelligat etiā supnaturaliter sine fantasmatibꝫ. qꝫ hoc ē cōn phm ad yo. i. c. celestis Ierarchie. Illustracō enim dīni radij

ī vita pn̄ti nō sit sine velami
bꝫ fantasmatū q̄liumcūqꝫ· qꝛ
cōnaturale est hoi ƀm statum
pn̄tis vite ut nō intelligat si
ne fantasmate· qn̄qꝫ tn̄ suffici
unt fantasmata q̄ cōmūi mō
a sēsibus abstrahūtur nec exi
gitur aliq̄ visio ymaginaria
diuinitus ꝓcurata Et sic dicitur
reuelacio prophetica fieri sine
ymaginaria visiōe; Quitus
gradus ꝛ supmus ē· qn̄ veritas
supnaturał nude ondītur itel
lectui p lumē supnatuale sine
ymaginaia visiōe· ut moysi ꝛ
paulo omūicatū ē videre vicꝫ
dīnā essenciaꝫ ƀm Aug9· in li·
sup gen̄· ad lrām; Hec ōnia de
sancto doctore sūpta sūt per
q̄ satis iā ptꝫ· que vie sint rctē
p q̄s dīno istīnctu boni dirigū
tur sine errore;

Capitulū Octauū·

Omnes vnū locū obƀ
uāt in quē thesauros
suos ponunt ꝛ recon
dūt, vt vicꝫ ꝯgregent i messe
quod comedāt ꝛ hec bestiola
rū nr̄aꝝ condicō queqꝫ docet
in pn̄ti vita fcūs virtutū q̄s
potest ꝯquirē tales in tuto lo
co velut ame thesauros in celo
nō i tr̄a recōdere Vn̄ glō· sup
verba, formica pat estate cibū
sibi ꝛ ꝯgregat in messe q̄d co
medat ꝓu· vi· sic di· Si aial
pn̄cipe carēs rōnis exps· natu
ra duce sibi in posteꝝ ꝓuidet
multomagis tu ad ymaginē
dei ꝯditus ad videndum eius
gl'aꝫ vocatus tāto magisterio
adiutus ad ipsū cōditorē oēs
in p̄senti fruct9 bonoꝝ operū
ꝯgregare q̄bus in etnū viuas
in futuro; Nec eni vita messi
cōpatur ꝛ estati qꝛ nūc inter
ardores tēptacōnū tēp9 ē col
ligēdi futuroꝝ merita p̄mioꝝ
Dies iudicij hyemi· qꝛ nll'a re
linq̄t facłtas laborādi ꝓ vita
ſꝫ tunc cogetur quił qꝫ de hor
reo p̄sce affectiōis q̄d recōdi
dit pferre, hinc· i· Thiōt· vlti
mo· dicit apłus discipulo; Di
uitibus huius seculi p̄cipe nō
sublime sape neqꝫ sperare in in
c̄to diuiciaꝝ· ſꝫ in deo viuo q̄
p̄stat ōnia noƀ habunde ad
fruēdū· bn̄ agere· diuites fieri
in opibus bonis· facile tribuē·
cōicare· thesaurizare sibi fūda
mētum bonū in futuꝝ ut appbē
dant verā vitam· Et veritas di
cit math· vi· Nolite thesauri
zare vobis thesauros in terra
vbi erugo ꝛ tinea demolitur
ꝛ vbi fures effodiūt ꝛ furātur,
thesauizate aūt voƀ thesauroſ
in celo vbi neqꝫ erugo neqꝫ ti
nea demolitur; ꝛ vbi fures nō
effodiunt nec furantur· Pi
ger: Aliquē nouisti diuitem

nrā sequētē; aīaliatē sibi sic the saurisātē; ut suadēs peto in me diū pferas ¶ Theolog9: tam de numero religiosoꝝ ꝙ de cetu seculariū tales reperi. Fuit eni meo tpe ciuis quidā i ciuitate calūbar· basiliē· dyocesis vxoratus petrus noīe diues in t'rena sbstancia ꝛ meditacōi dn̄ice passiōis adeo assuetus· ut quotidie p qn̄qꝫ missaꝝ tractus tpis cū in nullo tederꝫ sāctis ī istē meditacōibꝫ; ꝫꝫ vxore defūcta tādē ꝯuersus factus ē in curia sororꝝ nr̄aꝝ mōsterij qd in sbtilia d'r cui diuicias suas oīs obtulit dēptis q̄dragīta circit' aureis quos ī scia sua posuissa ꝛ ignorāte vicario mo nasterij ꝓpetatis captus vicō in quadam bursa collo ꝓprio occulte suspensa tempore satis multo portauit. Cum igit' diu miser iste vicium celaret ꝓprietatis debilis esse cepit ꝛ ꝙ antea in seculo vitam xp̄o deuotam duxit ab eodem ꝛ a dei genitrice quā plurimum dilexit misericorditer visitatus est. Nam vice quadam cum maneret solus ad se vetulam quādam malignam cum acuta furca ferrata cum qua fenū vel fimus colligi solet intrare vidit ꝙ grauem ictum fratri in latere dare videbatur; sed adiutorio beatissime virginis inuocato· ipsa eandē vetulaꝫ ꝓpulsauit ꝛ sic visio disparuit. Vicariusqꝫ dicti mōsterij ad visitand' fratrem petrū p̄dcm̄ venit qui quomodo haberet inquisiuit. At ille r̄ndit. Satis bn̄ haberē; nisi ꝙ vetula quedam mihi in visu grauē ictum dedit· quē cum dolore magno setio i latere; ꝛ nisi dei genitrix me liberassꝫ iam fortassis fineꝫ haberem vite. Volēs aūt vicarius videre locū pūcture bursam cū aureis ibi pendētē reperit ꝛ ait. Certe in aīa tua frat' mi ad mortē reuera p demonē vulneratus es qui pessimū ꝓpetatis viciū iam diu velut occultus recepisti. Resigna igit' ꝓpria frater. et dei genitricis meritis sanaberis animo· de corporis vero sospitate tibi do9 prouidebit. Exinde cōpunctus frater paupertati pfecte se subiecit ꝛ diu postmodum viuens tandem sine fine quieuit. De seculari vero cetu noui et nosco militem in sueuia constancieñ dyoceā· nobilē natu· procerū statura; opib9 diuitem· animo virileꝫ; sagacem ingenio· ꝛ in armis exercitatissimum. Sed quod hijs lōge maius est: ecclesijs deuotū ꝛ deo· misericordē i paupes

piū in miseros et omīū virtutū inter nobiles speculū, q̄ eciam post vni9 quā habuit vxoris deuote obitū viduus manēs se castrauit nō mat'iali ferro ſ; castitatis euāgelice cauterio. Hic ut a suo cōmilitōe pcepi fidedigno et pene toti constat ꝓprie tam sedulus ē et fuit in ec clesiis cū morā trahit ī ciuita tib; ut cleric9 pl9 q̄ꝫ laic9 eē censeatur ſ; in actuali milicia vbi iustitiā ꝓ se gerit nllum i cāpis vel vix in armis hr̄e dici tur ſcōm in itineribꝫ vero vbi cū q; paupes xp̄i ītuetur ē lar gissim9 adeo ut null9 fere mih' sit q̄ se abscōdere valeat a ca lore ei9. Porro an̄ modicos ā nos qn̄ crux p̄dicabatur cō tr̄ hussitas et wickliphistas bo hemicos. et frequētib9 āinis ex ercitus fideliū de supiori alma nia cruce signati adūsus fidei hostes ꝓficiscerētur ver sus bo hemiā nec proficerēt. Ideo q̄ dei iudiciō semp h' miles gra uib; in expēsis interfuit, patus mori vel vincere pro fide tuen da. Cūq; tādē fideles tepefacti hereticā p̄uitatē īuadē desiste rēt, excepto vnico ꝯstātissimo reuēa xp̄ianissiō pn̄cipe Alber to Duce Austrie, q̄ ꝯtinuū ēta mē hereticis intulit, cruciabat' anim9 militis plimū, q̄ꝫ fere nl' lus nobiliū nec ciuitatē ses im pii mō ꝯgressum hereticis daē disponebāt. Zelus igitur eo m9 x̄ militē comedē īcepit. Vn de vna die motus ait ad quos dā suos nobiles et iuuenes cō sāguineos. Cur queso inertie vacamus et ocio in n̄ris ptibus. Scimus ducē austrie a cuius domo multa hēmus feoda, vex ari p perfidos, me si placet seq̄ mini capitaneus vr̄ ero vos sti pendium si placuit recipietis et deus in prouidebit, placuit h' mo iste tyronib; predās cū quibus p cētum fere miliaria theutonicalia ad austriā descē dit. Habuerūt aūt ad maius xl. viros eq̄stres armis et aīs electos et munitos. Cūq; a duce Alb'to sibi dari posceret locū in quo q̄tidianis guerris pos sēt vexaē hēticos. Protūc ei nl' la expediciō ducebatur contra eos actu. Castrū eis fidelium q̄dam datum fuit versus bo hemiā ad tuēdum. cir q̄d raro vel nunq̄ꝫ pfidi comparuerūt postmodū petiert deinde locū aliū tam propinquū infideli bus, ut quotidianū certamen hr̄e valerēt. Alioqn̄ recessum de terra minabātur. vn̄ miles cū suis p ducē austrie datus ē ciuitati iglauiensi in tutelā, q̄ ꝓxima fuit hēticis ꝓpe cuius

portas sepenūero·ymo in ipsis aliqñ portis heretici pisces et alia victualia vi catholicis paulo antea rape tunc consueuerāt Quibus miles cepit obsistere· et multos dietim occisis intrin̄ phidos compescere·ut nedum prope ciuitatis portas·sed nec in propinquo territorio aliquis compere auderet phid9 Habuit eodem tpe hereticorꝫ secta capitaneū insignē audaci malitia Zischa noie qui p̄narrata ōmia vindicaē disposuit·Nā vna die duas acies armatorum disposuit·primā de quadringentis viris fortem· cui commisit ut mane sequentis diei villagia fideliū circa iglauiam incenderent et ita militē xp̄i ad exeundum ciuitateꝫ suam prouocarent·Secundā vero longe maiorem expeditionem collegit·in qua ipe p̄mam sequendo eidē si inuaderetur succurrere disposuit·Prima igitur acies īfidelium mane extra iglauiam ut ordinatum est in campis compuit et xp̄i militem ad exeundum prouocauit·Qui statim ad vicinū quendam locū pro quibusdā armatis vocandis nūtium direxit et stipēdiarios ciuitatis secū exire inuitauit ad explorandū exercitū aduersarioꝝ· et ad inuadendū eūndē si oportunitas assisteret inuitauit· Quo viso ciuitatis stipēdiarij militi dixerūt·Ciuitatis tuicio nobis principaliter est cōmissa nec expedit ut taꝫ pauci improportionabilē nobis armaturam aggrediamur·Tūc cōuocatis suis · miles more machabei ait; Ecce audistis Isti phidos nō aggredientur · q̄so igit̄ xp̄i inimicos inuadam9; Spero enim aliq̄ alij ex nr̄is pro q̄bus direxi tempore medio venient et paucitateꝫ nr̄am non timeamus Raro vidim9 multitudinem que regi neq̄t esse victricem; Aut victoriam obtinebimus·aut occūbemus; Ex primo laudem coraꝫ deo et mercedem atqꝫ gloriam militie Ex altero habebimus martirium·quo genere mortis nihil felicius; Quo audito q̄dragīnta isti viri pati mori·mumi cōem phide concōmis aggressi sūt currus quibꝫ se fortissime circūdederant·velut leones frāgere ceperūt et introitū quendam ad hostes per cincturam curruum qua se circumdederāt velut portā quandaꝫ fecerūt·in q̄ bellantes mutuo:militi·xlij· vulnera dederūt quibus pstratus est inter hostes Nec tam̄ sui a ceptis destiterūt

Tāta enī ꝯstantia bellātes pse
uerauerīt quousqꝫ heretici tri-
in opposita pte municiōem ꝓp
am fregerūt ⁊ fugam arripue
rūt. Venerāt enī medio tpe q̄
dā fideles pauci in succursū p
ceribꝫ, cum quibꝫ tō expedicio
hereticoꝝ in fugā versa ꝑst ra
ta est ⁊ occisa paucis baroni
bꝫ eoꝝ reseruatis ⁊ captiuatis.
Et ita zischa cum suis fugere
coactus ē. Victores ergo rede
undo reperierunt militē semiui
uū ⁊ vsu racōnis carētē ex plui
mo sāguine effuso. quē i ciui
tatem delatū ōīs plebs lam
tabatur. Sꝫ ex xp̄i gracia die
altera vti pfecta racōne cepit.
Et ut ipē miles m̄ retulit nō tā
humano medicamīe q̄ dīo mo
munere ab ōībꝫ vulneribus
plene sanatus ē in breui dieꝝ
spacō. Vidit eodem tpe miles
iste nocte quadā mentalibus
oculꝭ xp̄i matrē cui semper so
lebat obsequi deuotissīe se cō
solātem ⁊ sibi suadētem. ne tri
staretur de lacerato ⁊ sauciato
corpe. quod exinde āplius am
me erat profuturꝫ. Apparebat
deniqꝫ sibi tūc in visiōe quō i
tueretur arborem qn̄dā grādē
crescere ex corpoē ꝓprio cuius
stipes ⁊ rami de terra per aera
marcessentes ⁊ aridi protēde
bātur et sine fructu exclusiue.
vsqꝫ ad celū. vbi p̄mo virenti
bus folijs fruc̄us vberes i celo
produxerīt. Per q̄ ut rei euētus
postmodū docuit militi daba
tur itelligi q̄ in terris pro tāta
fidei victoria nō ꝯdignū a terri
genis p̄miū sed in celo thesau
rū hr̄e debuit. viso enim q̄ mi
les iste qui velut pegrinus in ter
ra austrie extitit. talē de hereti
cis triūphū reportassꝫ. inuidia
quosdaꝫ nobiles segnes ⁊ ve
cordes tetigit que militē cristi
apud pn̄cipem falso de q̄bus
dā accusauit. a q̄bus tn̄ certū
ēst suffitientissime postmodū
miles se expurgauit. Et q̄ ut
m̄ ꝯstat qui ꝑtunc in austria
wienne sentencias legi domū
militis in ꝓprijs ptibus necessi
tas ardua inuasit. Idcirco de
cōsilio cuiusdā valde deuoti ⁊
lrāti theologie mḡri secularis
austriā cum suis que eo forte
digna non fuit recedendo reli
q̄t ⁊ ad ꝓpria remeauit. Vnde
cū in bona dūi postmodū me
moria eius habita esset. q̄dā
de maioribꝫ austrie baronibꝫ
⁊ de probioribꝫ me p̄nte pro
mcē coram quosdā ait. Nunc in
quit virꝫ sustīnē nō potuimus
habuit hic tyro ut m̄ retulit
auū militem strēnuissimū. qui
in regno vngarie verꝫ regem
vngaroꝝ de castro quod ibi

habuit iuuare solebat· Erexe rat autē se ꝑ rege regni· tūc q̄ daʒ baro potēs adūsus vnga rie rˢ gē quē quotidianis satis molestabat guerris Et qꝛ mi les tyranno multas itulit mo lestias ei insidias posuit ⁊ in campo veri captiuauit· eiqꝫ li gato dixit tyrānus; quid que so mecū ageres· si ego tuus es sem · sicut tu meus es modo captiuus? Rn̄dit miles; te rue ra in arbore ꝓxima suspendio ītimerē· quia nullo iure fulsi tus regnū dn̄i mei rˢgis vexas Cui tyrānus; hec tue mortis ē sētencia; vn̄ protin⁹ laq̄o que sito famulis p̄cepit· ut abductū in proxima quaʒ reperirent ar bore suspendio iugularent; Re ceperunt ergo hostes militi ar ma sua ōmia· ita ut in illis iam ɔfidē nō possʒ· Igiᵗ dū eques duceretᵘ inᵗ eq̄tes· hn̄s in bra chio laqueū qᵒ ab aduersaio tenebatur· capta oportunita te· inopinate ⁊ in ictu oculi mi les laqueū de manibꝫ ducētis excussit· aduersarij sui qui eū captiuū ducebat· gladium ex traxit ⁊ vno ictu occidit· sicqꝫ pūgens equū quē habebat bo nū fugā inijt· ⁊ versus castrū ꝓpriū ꝑperauit a quo sui eum p̄uidentes descendēdo tueban tur· ⁊ hij q̄ militē insēq̄bātur illico ꝑdita iā p̄da recesserūt· Ista si olim gētiles vidissent · haut dubiū fortune ascripsis sent· iuxta illud· Fortūa auda ces ip̄a iuuat; nos vero virtu tibꝫ iusticie ⁊ fortitudis ista ascribam⁹· qꝛ hec sūt q̄ nobili b⁹ bonis thesauros in celo re condunt·

Capitulū nonū·

Occurrit alia ɔdicō· vi delicet qꝛ formicaꝝ ni dus acutū quēdam ⁊ ponticū atqꝫ odorē emittit dele ctabilē; Nid⁹ ut nouim⁹ oīs auiū fecūdaꝝ ⁊ plificanciū ꝓ prie solet eē habitacō ⁊ domi ciliū; volucres enim celi ait sal uator hn̄t nydos suos luc· vij; Odor vero delectabilis· virtu tum redolenciā· famam et exē plaꝝ significat· atqꝫ xp̄i sanaꝫ doctrinā; vn̄ ⁊ cor· ij· dicit apo stolus; Deo gracias qui semꝑ triumphat nos in xp̄o ihesu ⁊ odorem noticie sue maīfestat in omni loco· quia xp̄i bonus odor sum⁹· deo in hijs qui sal ui fiunt· ⁊ in hijs qui ꝑeunt· alijs quidem odor mortis in mortem· alijs vero odor vite in vitam; Per nidū igitur for micarū odoriferū ⁊ olentē sua uiter ? vita et habitacio intel ligi potest bonoꝝ cōiugatoꝝ

in fecunditate liberoꝝ sese mu
tuo ꝯ totā domum virtuose re
gencium, quoꝝ tabnacula āmi
ratur ꝓpha cum dicit: Quā di
lcā tabnacl'a tua dn̄e virtutū
ꝯcupiscit ꝯ deficit aīa mea in
atria dn̄i. Cor meū ꝛ caro mea
exultauerūt in deum viuū. Etenī
passer inuenit sibi domū ꝛ tur
tur nidū sibi: vbi reponat pul
los suos. ¶ Piger. Vidisti
ne vnq̄ domos tales ꝯiuga
toꝝ in medio seculi, de quoꝝ ꝯ
uersacōne et vita virtuosa simi
litudo ꝯ ꝓpetas p̄fata formica
rū ꝛ dictum ꝓphe merito verifi
cari valēt tuo iudicio. ¶ The
ologꝰ. Sūtū mea se extendit
ꝯsideracō nō semper ista: sed se
pius repꝑi de q̄ duo tibi exem
pla mōstrabo. Vnum tibi sup̄
li. i. ca. iiij. ptim recitaui de vir
gine q̄ maleficium clerici ꝛ de
mōis euasit meritis beate semꝑ
virginis marie. Hec ei postmo
dum columbino aīo nuptui tra
dita est cuidā viro simplici et
recto ac timēti deum iuueculo:
cū quo gignere meruit plures
hodie viuētes filios ꝛ vnicam
filiā: quos natos ita ab ipsis
cunabulis nutriuerūt ut iā ad
ulti speculū totiꝰ p̄rie existant
ōnes ꝛ quilibet in suo statu si
cito quē arripuit. Nā vnus fi
lioꝝum castꝰ ꝛ deuotus fc̄us ē
sacerdos. Reliq mr̄imonio iūcti
sunt ꝛ multi viuūt laudabilit:
Filia aūt sb voto virginitatis
mr̄i obediens eidem coopatur
in domꝰ regimie. Nulla vnq̄
dissolucō, nullum scurrilitatis
verbū à derisoꝝ ꝑntes hoꝝ i
sua domo sustinuerūt audiē vl
loq̄ minime nomē dei in vanū
sumi a quoq̄ ꝛ vagari ocio. sed
domꝰ regimē si vidisses plus
mōsterio q̄ ꝯpasses hominū
secularium hitaculo. mihi q̄ vir
ꝛ vxor ibi p̄it habitauerūt per
fecte tn̄ sub lege p aplm data
ꝯiugibꝫ. Egrotare aūt in bō
senectute cepit maritus ꝛ pub
lice cum gaudio familie sue di
cere. Scio me de hoc migratu
rū seculo infirmitate p̄nti de q̄
gauisus sum corde: q2 nil āpli
us me in hoc mūdo delectat vi
uere, dixit et factum ē ut p̄dix
it: q2 sumptis sacramētis eccia
sticis deuote in breui postmo
dū diem clausit extremū. Reli
q̄t aūt deo deuotā iam viduā
q̄ prius mr̄ona ex̄ns sanctā ꝯ
coniugiū. Nō sancta mr̄ est ꝛ
consolatrix viduaꝝ sibi ꝯpli
cum. ¶ Est p̄terea i ciuitate ba
deminori constantien. dyoces.
hodie margareta noīe vidua
annum attigens ꝓpe sexagesi
mū q̄ cū p̄mum esset nubil' sue
iuuētutis tempore iuncta est

mrimonio viro cuidā honesto sm seclm· sz nō tā deo supplici⁊ qn̄tū vxor extitit. Fuit em̄ ipa corpali spē pulchra fatie ⁊ ele gātis corpis· qd in lege coniu gij sic coegit. Fuire spiritui p orones crebras· ieiunijs· ⁊ ab stinētia: ut instinctu scī spirit9 de reb9 occultis futuris ⁊ pn̄ti bus sue scē vite accomodū di stinctius· lucidius ⁊ freqn̄ti9 pcipe mereret̄ qp de vgie aliq̄ referim⁹: oia mūdana fugit p posse solatia: qn̄ valebat festi uis adminus diebus ⁊ alias quotidie ecciarz attiuit limia· pdicacōi dn̄i vbi delcābiliter intfuit· ⁊ sāctos libros p pos se legē studuit: quoꝝ sētētias ⁊ vitā xp̄i ac passiōis eiusdē sūmū bn̄fitiū in domo in foro ⁊ in vijs publicis· pmo in do mo sine laborib; corporeis fre qn̄ter adeo deuote et feruēter aīo sciuit voluere· ac si pn̄tia i scripto cōspiceret: ⁊ licet viro qp tum vxoris interat valde inuita exactum redderet debi tum· id tamen reciproce nulla tenus ipsa exigebat· Sed ne istis casta mens occupaetur· preces ad virginē beatissimaz quā dilexit plurimū cepit mul tiplicare ut a suo filio purissiō marito donū daretur maioris continētie qp hactenus habue rat in matrimonio· De adulte rio enim ibi nulla aderat suspi tio· que casta petitio femine tā fuit efficax· ut venus in viro pe ne eradicatus esse videretur· Nam maritus de se postmodū āmirabat̄ sepi9 vn̄ sibi hoc ca stimonie munus qd in se senti ebat̄ preter solitum aduenissz Sciuit quippe nec abstinen tia· nec precibus· nec ieiunijs id petisse a deo qd vxoris me rito a deo dabatur: ppterea q̄ dam vice satis benigne secre to vxori dixit· Credo inquit ni fallar me frigidum esse· sed nescio qualiter procurasti; nō enim castam cōiugem de ma leficō suspectam habere potuit. quaz sūmo horrore talia dete stantem nouit· Habuerūt ta men insimul generatiōe casta natos quosdam: quos mater ōni conamie deū timere docuit a sua primeua etate Ceterum qd dictu vix est credibile· oc cupata in domus distractiuis laboribus· vel vexata debilita te in puerpio· aut in necessita tibus pprijs: ministrans pprijs infantulis: mens sancte femi ne inter ista sepius altiorem ⁊ deuotiorem de rebus diuinis xp̄m cōcernētibus contēplati onis gradum actu habuit: qp me triginta annoꝝ religiosū

pfessiōe et nomine vnq̄ꝫ scio habuisse. Int q̄s visiones sput in ea sepe didici diuino spū p̄uiditq̄ humanitus p̄scire nō poterat. De quibꝫ tn̄ reuelacōnibꝰ modicam estimacōnem faciebat. sed de diligendo deū et de obseruandis xp̄i p̄ceptis et ꝯsilijs sine pccō maxime curabat. Destituta aūt tādem viro licet essꝫ nubilis: nullum tn̄ de cetēo virū: xp̄o quem elegit p̄ferre voluit. sꝫ olam filiolam quā pr̄ reliquit secum vidua hodie puto sācta deo militare nō desinit tā pfecte. ut nōnunq̄ꝫ eam a bono possessam eē angelo cōniceré. ¶ Piger: Animo meo sepe irrepsit dubiū. vtrꝫ boni angeli et spūs quosdā dī famulos et famulas tales intrādo i bono possideāt i bono queād modū maligni spūs nō dubium in malo sibi traditos obsideant. ¶ Theologꝰ: Credo q̄stiōem tuam ad ptem affirtiuam verā et apd̄ plures doctores scio admissam eē. Nō tn̄ itelligendū est a sācti s dei angelis queq̄ꝫ possideri cū p̄uacōne vsus racōnis. qua mediāte necē est meritoriū actū phicere: sed sua ihabitacōne corpꝰ et animā regere norūt discretē Et cū bm beatū dyonisiū sint specula mūdissiā et lucidissima potiꝰ mētē hūanā phciūt illūināt et pmouēt ad dīnū famulatū quoꝝ ꝯtrria demō obsessis isert corpibꝫ Q̄d aūt āgeli boni quosdā dei fuos quodammō possideāt vel obsideāt pꝫ expiencia. prm exemplis. racōe. et ex sacra scriptuā. Expiencia q̄dem. qꝛ sicut videmus a demone possessos vel eisdē familiares ut maleficos et eoꝝ discipulos in vultu deformitates oculoꝝ. faciei. vel gestuū. ꝯn̄here. horribiles ad inspiciēdū alijs hoibꝫ: que nulli dubiū effectus sūt malicōsissime pn̄tie demōis Ita eos qui toto nisu deo et virtutibꝫ inhiiūt potissime castos corpe expimī gratā fatiē. benignos gestus. et intuitus hūanissiōs. etiam pccōꝝ aspectibꝫ p̄ferre Nam caitas. gaudiū. patiētia. benignitas. et similia sūt ut apls ad gallatas. v. dic. effectus spūs et fructus Noui aliqn̄ nobilē et deuotū militem de quo dicam inferius li. iiij. ca. x. Qui vxorem pulchrā habuit decepta occlte paulisp a quodam adultero. cui satis cōglutinato amore affecta et infecta erat Exptꝰ illō miles maitus prudēs. qui aniam pdite vxoris curare volebat. secrete vxorē accersiuit vultū eius vt m̄ miles retulit

horridū nimis vidit ei sāctis ⁊ p̄ns monicōib; ɔtricōe; super scelere a pīne sacmētū suasit a p dei grām ad hoc exeqn̄dū vsq; pduxit. Quo facto et sacmentali sumpta pnīa a sacerdote recedens. casto marito militi visa est p̄stinam recupasse faciei spetie; totalit quā antea sēsibiliter pdidisse videbatur; pt; ꝓpositū prīm exēpl's Nam sāct9 pr̄ Equitius de q̄ b. greg. p̄mo dyalo. refert ab angelo possessus eē videt seraphico. q̄ licet nullū sacrū haberet ordinē. nec missus foēt ad p̄dicandū a sūmo pōtifice tn̄ tn̄to feruore accēsus extitit ad ɔuertēdū fideliū aīas ab amore mundi ad dīnū obsequiū ut per ecclesias. p castra. per vicos. per singulo; q; fideliū domos circuīq; discurrēt et ad amorem patrie celestis corda audientiū excitaret. cuius rei causam. Cum ab eo ei familiaris felix re ⁊ nomie āmirādo sciscitaretur. R̄ndit equitius. Ea q̄ mihi loq̄ris. Egoquoq; mecū ipse ptracto. sed nocte quadā speciosus mihi p visione; iuuenis astitit. atq; in lingua mea medicinale ferramentū id est fleubotomū posuit dicens. Ecce posui verba mea in ore tuo. Egredere ad predicandū. at q; ex illo die etiam si voluero de deo tacere non possum.

Legimus insup in vincētij speculo historiali quendam Cisterciensis ordis. Abbatē a scō Petro ordinis eiusdē ɔgnoīe monoculo intꝛogatū eē. quō posset sp in eodē statu eq̄nimiter pseuerare. R̄ndit petrus; cū eēm nouiti9 q̄si q̄dā spūs sēsibilit visus ē in me intrare. Ex tunc vsq; nūc sp illa vis. illa reaffectio m̄ dn̄atur q̄dāmō. regit me ⁊ me deducit ad oīe. Joseph sparsū p exteriora frequenter introꝛsū colligit: nolentē intendere oratiōi cogit ea que oculis ingerūtur. aut auribus facit interdū non sētire. Porro scripturis sāctis dicta opinio non est absona s; concors potius. Audita enī voce āgelica spūs in ezechielem propheta sāctū ingressus eē dicit. Ezechielis. ij. vbi sic habetur. Audiui vocem loq̄ntis mquit ꝓpha et dixit ad me; Fili hois sta sup pedes tuos: et loquar tecū; Et ingressus ē in me spūs postq̄ꝫ locutus est mihi et statuit me sup pedes meos; Constat aūt istum spiritū angelū bonū fuisse oīm doctoꝝ iudicio catholicoꝝ; Racōi etiā ɔsonat q cū bonus spirit9 sit fortior malo spū et fauorabilior

amantib3 eū ⁊ ei obsequētib9 q̄ malign9 spūs suis fautori b3 hominib3 pūsis ⁊ deus pni ꝯ est ad miserēdum ⁊ pmiā dum q̄ ad puniēdū. Cur nō maiorē ptātē3 tribuēt sup hoi nem eum colentem bono āge lo q̄ maligno spūi sup deum offendētib3? In hijs igit̄ contē ti romib3 ad aliā fornicarꝝ ꝓp etatem ꝓperemus

Capitulū .x.

Fetida multū odiunt ut sulphur/cornu cer uinū adustū ⁊ origa nū. que si fornicarꝝ supfundū tur domib3/ex eis migrant ad locū aliū; vñ q̄ eas fugare vo lunt a sue habitacōnis domo eisdem pulueres cornu ceruini imittūt adusti vel fumigāt sul phure ā origano; Per fetida ⁊ sulphurea sacr̄ script̄a dat intelligere venerea; vñ geneß xix. Dñs pluit sup 3odomā et gomorrā sulphur ⁊ ignē3 ut fetida ⁊ abhoiabilia eos vios puniret quos luxuria fedaue rat. Et ccci.ix. De incōtinētib3 feis d. Omnis mulier q̄ ē for nicaria q̄si stercus in via ocul cabit. Colloquiū em illius q̄ si ignis exardescit; has inmūdi cias q3 dīna gracia beata Ag nes euasit. Jdcirco teste beato Ambro. Stās i medio flam marꝝ speciales virginis filio ⁊ eiusdem pri laudes retulit q3 carnis vici3 spurcicias imacla to calle triūfauit; Virgib9 igit̄ ⁊ otinere volētib3 dicta forni carꝝ condicō necessaria ē: q3 ta libus castis necē est oia velut mortiāna fugiēda sunt in ver bo ⁊ ope i cogitatu ⁊ delectacō ne in gestu ⁊ contagione que fetorē in se nōre pñt luxurie ⁊ si a talib3 se alienāe aliter neq̄ unt/pocius domus ⁊ hitacio ꝓpria relinquenda ē ⁊ migrā dum ad locum aliū; Cū mul tis em̄ vicijs in facie pugnan dū ē. Istud vero veneree volup tatis cōtagiū non melius q̄ fuga vincit; Fugite inq̄t Apls fornicacōne3; Joseph iuuencu lus in hoc prudēti ⁊silio vsus est q̄ ꝑcātē fēiam reliquit ⁊ re licto pallio fugā iniit; Quāto demq3 multe virgines fetore3 hunc horrebāt luxurie/ut nō solū domū ⁊ priam s3 etiā vitā relinqrent ꝓ tuenda castimo nia de quib3 passiōle sanctorꝝ referrū est. Piger: In pmiti ua ecclia qñ caritas nō dico vi uebat. sed pocius buliebat in fidelīū cordib3 tales de quib3 asseris repte fūt virgines; S3 nūc tpe nro quo caritas ⁊ per ⁊sequēs castitas refriguit tali usmōi fugas nō vidi ⁊tmētiū

Theologus: Ego aūt aliqtiens meo tempe didici nō minorē cōstātiam virginibz affuisse p custodia sue pudicitie q̄ q̄busdā beatis olym in sexu fragili. Noui etiā hodie viuentem virginem clarā re. nomie. et ope. hec iunior existens et decora in toto corpe. in villagio rurali manere solebat et vitaz castam deuote deo ducere; Sz quia nubilis erat et rebus pauperula. quidā territorij domin9 hāc tyrānice moliebatur matrimonio tradere alicui suo seruo: ut ex eis seruiles nascerent' psone. Aciem igitur duplicem cōtra castam cepit instruere. Primā blandiētibz verbis sed incassum. Ipsa enim virgo ita dño territorij rñdit. Ingenua scio sū corpe sicut ōīs pntela mea testatur. Idcirco libera castionā elegi: quā absit ut deo subtrahā et tradā homini. Alterū itaqz bellū tyrannus admouit minis et terroribus: que illa puipendens assensum nuptijs prebere cōtradixit. Quo viso quidam seruilis cōditionis a tyrāno eligitur rusticus. virgo eidē in coniugiū pmittitur et qd̄ negauit virgo facere voluntaria: intebatur iā cogi inuita. Nam cū prefato rustico violenta manu virgo turrim carceralē ingredi cōpellebat': et viro licētia consūmādi matrimoniū dabatur. Quo viso virgo in angulū carceris oppositū se stando cōtulit crucis signū ut diuina assisteret gratia manuz impssit: et ad virū ita dicebat. video quousqz tu et dñs tuus tenditis. elige de duobus vnū: Aut me intactā relinquendo mihi non appropiquabis: aut me inuadēdo si aliter euadē te nequibo. manib9 femine interibis. Fuit enī virgo robusto corpe et aīo accensa castitatis zelo. Isto viso et audito rustic9 clamare cepit ad exteros. Apite q̄so carcerē apite. Vrsā non virginē michi dedistis: ad hos clamores turris apiebat' et visa cōstātia puelle deinceps i maiori pace q̄ ātea deo seruire pmittebat'. Nam ipsa fratrē vterinū iuuenem ad par castitatis ppositū alliciebat cū quo iaz habitauerat a iuuētute. Ambo enī vsqz hodie de cultura terre in vna domo viuentes in paupertate honesta de labore manuū simul celibē vitam ducunt. Ipse etiā frater mō exemplar castitatis rarissimū est in loco vbi habitat cū viris. Ipsa vero virginibz multis quas dietī femine castorū verboz gignit mr̄ ē et cōsolat'x

Hec licet mō sit ꝑpe quīqua genaria tamē votū castitatis quā semper dilexit nunq̄ꝫ emi seāt. Qđ cum ab ea audirez a virginē recepissem verbi dīni p̄ dicacōnt satis carētem instin ctu spūssancti in magnis tēp tacōnum fluctib9 fuisse rctām a custoditā suasi ut de cetero in deo fidendo voto p̄uato se ca stitatis xpō in spōsam consecrā ret. Illa ꝑtin9 obediuit a cām ꝑrelacōnis huiusmōi diffidē tia; ꝓpriarum viriū eē asseruit In quib; nunq̄ꝫ cōfisa est ꝫ in deo qui eā hactenus custodi uit a custodiet spero deicepꝫ illibatam. Viuit item virgo alia noīe Agnes libera natu vsq; mō in ciuitate basilieñ. Iam puto pl9 q̄ꝫ qnq̄genaria; q̄ cum essꝫ p̄mum nubilis a in villagio eiusdē dyocef nutri ta temptari cepit ab eiusdē t̄ ritorij dño. ut vnum de suis s̄ uis ipsa recipet in mrīmoniū; quod cū illa facere rēnueret s̄ uum elegit iuuenē. et q̄ꝫ tū sua interē videbat̄ virginem illi in vxorē tradidit inuitā a isci am. Cumq; ipsa hoc eē ꝓmis sū a dño disceret a p ɔsangui neos a dñoq; terre ad nupci as ꝓmittendas vocaretur rēcu sabat ista omnino castitatis ob amorē a domū ac p̄riam ce pit fugere. Quo pcepto p ty rānū a suos virginem teneraꝫ tunc cū canib9 velut ferā silue strem insequebātur captam plagis a pugnis verbeābāt s̄ nihil proficiebant adūsarij v̄ ginitatis corpusculum siq̄dē eius cogi. sed anim9 violenta ri nō potuit īuitus. Igr vi cap ta a velut latro reducta larib; amicorꝫ ibidem iterꝫ iuuenī p̄ cori iūgi temptabatur mrīmo mo. Insup publice ad ecciam ducta ipsa a q̄ esse debuit mai tus a in facie ecclesie p quēdā fatuū sacdotem bn̄dicebātur. que nō aderāt nupcie; demum redeūtib9 amicis cū sponsa ad hospiciū sequenti nocte ī eadē domo vna in camera a eodem i loco cogebatur cū p̄tēso ma rito dormire p plures menses. Int̄ qđ temp9 et postea semp se defendit virago intacta a vi ro. Et sic mō visa eius cōstan tia pseuerat caste a mūde viuē do cū quadā honesta dña in ci uitate basilieñ. ¶ Piger: Am bas de q̄bus p̄mittis virgines laudas de sua ad supiorē resi stentia. Int̄ q̄s ut si p̄ma est ex cusabil̄ cū scđa i pte: nō vidꝫ tamen q̄ꝫ p̄ma sit excusāda in toto q: mortē vel saltem vio lentiā rustico inferre grauē vo lebat si eam inuitam violare

voluisse. ¶ Theologus: cō cor
dit satis dicūt nri sacroꝝ api
cū scrutatores q̄ castitatē q̄s
si alit̄ neq̄t sicut vitā suo mō
defendere potest: et q̄uis ex ve
ridica beate lucie sententia coro
na v̄gini duplicaret̄ si viola
retur inuita: p̄iuditiū tn̄ exim
de m̄ltiplex corrupte in p̄ntia
ecc̄ie suboriri posset. ut patz in
velacōe virginū in quartnūo
consecrari non dn̄t a barbaris
etiam inuite corrupte ut tradit
b. Leo papa et sāctus doctor
in .iiij. di. xxviij. et Aug⁹. de ci
uitate dei li. i. ca. xviij. et xxviij.
¶ Niger: q̄d queso b̄m deū po
tuissent iste fe̅ie fecisse si bue fu
issent nō manumisse libe̅ seu in
genue: ¶ Theolog⁹: adhuc
eis inuitis nullus in eas iustū
dn̄iū habuisse impandi inire
mr̄imonij ɔtractū in q̄ piculū
foret castitatis ꝓpoite: sol⁹ eni
deus in hoc excipit̄ in nouo te
stamēto i tali casu: qui plenū
dominiū habz in corpus et ani
mā: in res et in famā: vn̄ sicut i
veteri testamento b̄m sāctū do
ctorē nullus sine spetiali di iul
su a coniugio abstinere aude
bat: Ita in nouo testamento
nullus excepto deo mr̄imoniū
in quo pderet̄ castitas iuste p̄
ponere pōt cuiq̄ inuito. ¶ Ni
ger: Cur ergo aplus ad Co

los. iij. dicit. Filij obedite pnti
bus p oia: Et postea subdit,
Obedite p oia dn̄is carnalibz:
¶ Theolog⁹. distinguēdū ē
h dicit sāctus Thomas. 2a. 2e. q.
cv. Quia ex duobz pōt ɔtingē
q̄ subditus suo supiori nō te
net̄ in oib⁹ obediē: vno mō
ꝓpter p̄ceptū maioris potesta
tis: vn̄ eni dicit̄ Rō. xiij. super
isto qui potestati dei resistūt si
bi ip̄is dānacōnē acquirūt. di
cit glosa, Si quid curator iul
serit nūq̄ tibi fatiēdū est. si cō
tra pcōsulem iubeat̄: Rursū si
q̄d ip̄e pconsul iubeat et aliud
ipator nūq̄d dubitat̄ illo cō
tēpto illi eē suiēd: ergo si ali
ud impator aliud de⁹ iubeat.
ɔtēpto illo obtpandū est deo:
Alio mō nō tenet̄ iferior supi
ori obedire si ei aliq̄d p̄cipiat
i q̄ ei nō sbdat̄: Dic̄ ei seneca
iij. li. de bn̄fitijs: Errat. si quis
estimat suitutē in totū hoiem
descēdē: ps ei⁹ melior excepta
ē: corpa obnoxia sūt et ascrip
ta dn̄is: mēs q̄de ē sui iuris: et
ideo in hijs q̄ ptinēt ad interio
rē motū volūtatis hō nō tene
tur hoi obedire h solū deo: Te
net̄ aūt hō hoi obedire i hijs q̄
exteri⁹ p corpus sūt agenda:
in q̄bus tn̄ etiā b̄m ea que ad
naturaz corpis ptinent hō hoi
obedire nō tenetur. h solū deo

qꝛ oēs homines natura sūt pares puta in hijs q̄ ptinent ad sustētacōem corpis ⁊ plis generacōnem; Vnde nō tenētur nec serui dnīs nec filij pn̄tibus obedire de mrīmonio cōtrahendo vel virginitate suanda vel aliquo hmōi; Sed in hijs q̄ ptinent ad disposicōnē actuū ⁊ rez hūanarum tenetur sbditus suo supiori obedire sm racōem supioritatis· sicut miles duci exercitus in hijs q̄ ptinēt ad bellū. Seruꝰ dnō in hijs q̄ ptinēt ad seruilia opa exequēda. filius prī i hijs que ptinēt ad disciplinā vite ⁊ curā domesticā ⁊ sic de alijs; Verba sūt sācti doctoris que audisti. Ad tuū argumētū rn̄dit qđ apostolꝰ dixit p ōmia intelligēdū est q̄ntum ad illa que ptinent ad ius prie vel dn̄atiue ptātis

Capitulū· xi·

Vidi nūc ꝓprietātem formicaꝝ aliaꝫ que ē. Sūt ōnes cir ventrē stricte pue ⁊ q̄si cincte. In quo apte caste viuere volentes docēt ut p̄ cinctus a carnalibꝫ cibis ⁊ potibꝰ supfluis ventrem debite restringāt. Alā tā vicina in anima ⁊ corpe sunt sibi mutuo ventris ingluuies et luxuria q̄ ꝓpinq̄ sunt ad inuicē mēbra corpis dictis vitijs defuiē cia· vt btūs Iheronimꝰ in quodā sermone affirmat. Vnde ventre minictu nō restricto debito ianua venereis est apta; hoc sensit qui Ecci· xxiij· dixit orādo ad deum; Dn̄e prī ⁊ deꝰ vite mee ne derelinq̄s me i cogitatu maligno· Extollēciam oculorū meorum ne dederis mi· ⁊ ōne desiderium aūte a me· Aufer a me ventris ocupiscēciā ⁊ ocubitus cōcupiscēcie ne apphendāt me. Et animo irreuerēti ⁊ infrunito ne tradas me· Vn̄ ibidem· xxxvij· ꝓli sue sanam dās viuendi nōrm dicit· Fili in vita tua tempta aniam tuā ⁊ si fueit nequā: nō des illi potestatē. Nō em̄ ōnia ōmibꝫ expediūt ⁊ nō ōni anime ōne genꝰ placet; Noli auidus eē i ōni epulacōe ⁊ nō te effundas sup ōnem escam. In multis ei escis erit infirmitas etiam auiditas appropīquabit vsqꝫ ad colerā; ꝓpt crapulam multi obierūt. Qui aūt abstinēs ē adiciet vitam; Voluit hoc veritas dū ait luce· xxij. Attēdite vob ne forte grauētur corpa vestr̄ crapula ⁊ ebetate ⁊ curis huiꝰ vite et supueniet in vos repētina dies illa scilicꝫ mortis ⁊ iudicij. Hinc btūs greg· i pastorali· Coquoꝝ princeps muros israhel dicit· quia dum venter

ingluuie tendit / virtutes aī
me p luxuriā destruūtur; Et fa
cūdissimus Cassianus Joh. li.
de monachoꝝ institutis dicit;
Quibuslibꝫ escis refect9 vent'
seminaria luxurie parit. nec p̄
ualet mens discrecionī guber
nacula moderare ciboꝝ pondē
p̄focata; Non enī sola crapu
la mentē inebriare ꝯsueuit. ve
rum etiā cunctaꝝ escaꝝ nimie
tas vacillātem eam reddit. oī
qꝫ integritatis ac puritatis cō
templacōe despoliat; Tantū eti
am ventris seruitus non tm̄ ca
stitatē. sed etiam omniū virtu
tū pfectionē semoueat; Aliad
uerte beatū Greg. dicentem sic
in moralibus; non ad cōflictū
spūalis agonis assurgitur. si
non prius intra nosmetipsōs ho
stis penitus gule vicꝫ appetit9
edomatur; qꝛ si non ea que no
bis sūt vicimiora psternim9
manū ad ea q̄ lōgius sūt im
pugnāda trāsimus. In cassum
namqꝫ cōtra exteriores inimi
cos in campo bellū gerit. Si
intra vrbis menia ciuis insidi
ans habetur; cui alludit illud
Cassiani vbi prius; nūq̄ poterit
ardētes ꝯcupiscentie stimulos
inhibere. qͥsquis desideria gule
refrenare nequiuerit. Interio
ris hoīs castitas virtutis hui9
ꝯsūmacōne discernit. Nunq̄
enī robustioribꝫ emulis collu
ctari posse ꝯfidas cū quē in le
uiori ꝯflictu ꝯspexeris ab infe
rioribꝫ puīsqꝫ supari. impossi
bile ē saturꝫ ventrē pugnas in
terioris hoīs expiri / nec bellis
robustioribꝫ attēptari est eū
qui potest deici leuiori ꝯflictu
¶ Piger; porrige exemplū de
mō viuētibꝫ q̄ in pn̄cipio sue
iuuētutis corp9 suū acrit' zelo
castimonie crucifigant in ab
stinentia et ieiunijs. ¶ Theo
logus; virgo Adelheidis de q̄
p̄mo li. ca. vltimo tibi mētiōeꝫ
feci p castrimergiā vehement'
et plurimo tpe impugnata ē;
Cū enim p castitate tuenda ie
iunijs quibusdā diebꝫ opam
daret efficacē; tanta fames eā
inuasit. ut n̄ ieiuniū in laboribꝫ
magnis quos habuit soluerꝫ
sibi qꝫ deficeret stati videba
tur; sꝫ illa paulisp substitit de
mōis tendiculas hec eē timuit
inferre. Quo viso p demonem
videlicꝫ qūo xp̄i sponsa p eius
dem amore talē corpi rigoreꝫ
non horrescebat. statim temp
tator abscessit et ut mihi fassa
ē postea diebus suis hoc vitio
v̄ginem nō tēptauit. Piger;
insigniorem victorie palmaꝫ
hec in sexu fragili sup gulam
habuisse videtur q̄ sanctus
pr̄ serapion iuuenis existens.

qui ad ꝑmonēm fui pr̄is alie
nū cōpūctus ē ⁊ de vicō castri
margie pene ꝯuictus furtum
paniculi quē comedit clāculo
coram frib9 fatebatur ⁊ a tēp
tatore demōe ꝑptimus liberātus
est tā plene ut deinceps nūq̄
de gula temptatus sit ꝑut re
fert. De eo Cassianus collacōe
scd̄a abbatis moysi. ¶ Theo
logus; Ita eē vid₂ in p̄te saltē
sed obmissis cōpacōibus. q₂
odiose aliqn̄ sunt. Audi alia.
Sūt in magno nūero hodie
virgines versus mōtana ꝑta
lie ⁊ i metis Cōstanciēn. ⁊ Au
gustēn. dyocef nō in begina
gijs nec in scīmonialiū mōste
rijs q₂ loca t'lia ill'in ptib9 iui
sa sunt: que virgines habitāt
in opidis ꝑuis in ruribus ⁊ in
villagijs in t'ris i cultissimis ⁊
vix frugiferis circa ⁊ itra alpes
ꝑpetuas niues gerētes. vbi vi
nū nullū crescit. nec ordeū. nec
auena. aut siligo. nisi valde in
modico. sed minime spelta vel
frumētū seu triticū; Vix semel
in āno ibi virgines vinū non
dico bibere ſȝ gustare quodā
mō ꝯsueuert; Ceruisia ibi q̄d
sit nesciūt; Pisces similit' vel nū
q̄ gustātur ab eis ꝟ mo rarissi
me videtur; Carniū q̄dem ibi
dem nō ē minor inopia. quas
tn̄ fugiūt velut incētiua libidi
nū; Aquā puram bibunt. de la
cticinijs edūt ⁊ pane vescuntur
tam grosso de q̄li credo nec ca
nes ederēt i ſ̄rem lineā ⁊ i alijs
planis t'ritorijs almanie in la
boribusq₃ manuū suar₂ victi
tāt ⁊ ideo puto fere iauditum
ē q̄ aliqua in lapsu carnis de
ꝓhendatur: sicut ꝯtrariū satis
cōmune ē in germania vbi vi
nū ⁊ alia cibaria hn̄tur in co
pia; De hijs tn̄ sup̄ li. ꝑ. ca. iiij.
mēcioem feci aliquā. ¶ Piger:
Tales virgines i reliq̄s theu
tonie ptib₃ nō audiui nec vidi
abstinere ut tu affirs ⁊ nisi ip
se ꝑ prijs tecū pagrādo ista vi
dissem ocul' proculdubio vix
dicēti alteri credidissem; Sūt
enim qd̄ obmisisti pronūc ex
ꝑmere nō obstantib₃ ieiunijs
⁊ abstinēcijs longe robustio
res vibus pulchriores faciei
viuūt diuturni9 ut audiui. q̄
ꝟ miferar₂ ptiū ⁊ frugiferar₂ vir
gines prout testātur etiā nr̄a
rū ptiū dissoluti nobiles. q̄ di
cta loca ptn̄siert; ¶ Theolo
gus; Ad nos q̄ castitate₃ pro
fessi sumus nō multū attin₃ de
corpali pulchⁱtudine quā pu
tredo carnis gignit disputaē:
que in spūalib₃ viris ⁊ femis
nōnunq̄ vitupatur pocius q̄
laudat' a btō Jeronimo ⁊ tam
certū ē q̄ abstinēcia ꝑm eiudē

valitudini corpis⁊ anime diu turne vite ⁊ sanitati plus coo pat⁹ q̄ ventris crapula seu re pletio; vn̄ dicit in epl'a ad Jo uinianū, Legimus quosdam morbo articulari et podagre hūorib; laborātes pscripcōe bonoꝝ ad simplicē mēsam et paupes cibos redactos ɔualu isse: Caruerāt enī sollicitudine dispēsande dom⁹ ⁊ epulaꝝ lar gitate q̄ ⁊ corpus frāgūt ⁊ ani mū, Apte ex hinc Alan⁹ in de planctu nature contra p̄latos quosdā inuehit. verius in reli giosos solo gloriātes noīe. q̄ b; tn̄ ex voto plus q̄ seculaib; oporteret sobrie viuē, Pestilen tia inq̄t idest gula nō vulgari hūilitate pfūdius se porrigit in p̄latos q̄ salmones, lutios, cetosq; pisces eō pollenti gno sitate insignes variis decoctō nū cruciatos martiriis bapti zandi adulterātes officiū sacri pipis fonte baptizāt ut ex ta li baptismate baptizati multi formē saporis grāz ɔsequāt⁹; in eadē mēsa t'restre aial pipe ris in vndacōe submergit⁹ pi scis natat in pipere auis eius dē; viscositate ligatur, Dūq; tot aialiū genera vmo vētris er gasculātur in carcē aquati le aial secū pedestre aereumq; genus in eodē sepulchro intu mulari miratur: q̄bus si det⁹ li cētia exeūdi egressiui vix porte sufficit āplitudo; Ob has cās ab Alano recitatas euenit ut raro p̄lati potētes diuites ⁊ re ligiosi cleici variis escaꝝ epu lis saginati diu viuant; vnde Ecc̄i. x. Ois potētat⁹ breuis vi ta, Et ut Macrobius libro sa turnalium ponit. Jumēta ⁊ be stie pyodū suā c̄tius hoīe atti gunt. q̄ simplicib; ⁊ vniformi bus cibis ɔtētātur. Hinc Se neca i q̄dā dicit epl'a; Multos morbos fercula multa fecerūt; innūerabiles morbos nō mira beris cocos nūera. Istis itaq; iā p custodia pēiome⁊ celiba tus p̄missis. de ꝑpetate. xij. dis seramus.

¶ Capitulū duodecimū.

In senio tātum more auiū assumptis alis volant sic enim ipe vi su expertus sum ꝑprioq; in eo de cumulo ale q̄busdā nasci p̄ mū videbātur. aliis ale matu rescebant. Sublimiores vero adeptis alis. iam in altum vo litando se extendebāt in qui bus nobis congrue insinuāt q̄ mortificatis iā; gule ⁊ luxu rie viciis et non antea; sed in vite virtuose senio Contēpla tione pacis et tranquillitatis donis ditari quidē possumus;

Per seniū nāq3 vita diuturna
⁊ p alas ɔtemplacōis istru
mēta apte pnt intelligi. De se
nio aūt non quolibet loquim̄
qz scriptū eē nouim9: puer cē
tum annoꝝ morietur ⁊ pccōr
cētum ānorum maledict9 Et
ysa. lxv. Sz de eo de quo Sa
pie iiij. scribitur: Senect9 ve
nerabil' est nō diuturna neq3
ānoꝝ numero cōputata. canī
sūt aūt sensus hominis ⁊ etas
senectutis vita imaculata. De
pēnis etiā illis intelligim9. de
q̄bus vaticinatur ps. vbi dic.
Quis dabit mihi pēnas sicut
columbe volabo ⁊ reqescā. Ec
ce elōgaui fugiens ⁊ māsi in
solitudie. Expectabā eum qui
saluū me fecit a pusillanimita
te spūs ⁊ tempestate Hoc em̄
desiderīū est ut glō. inuit quo
rūdā seruoꝝ dei qui malis mū
di huiꝰ pssi ⁊ pusillanimitate
quadā tribulati ḡdīna grā in
morte reqescunt ⁊ liberātur.
¶ Piger: Vite quietē pbtīm
in senio vel in vite pn̄tis t'mio
p dei cōtemplacōem adipisce
dā semp affuturā sperabā hijs
qui i iuuētute deo militauerāt
ut sic post labo'es diutinos pē
nas tādem cōtemplacōis as
sumerēt velut aquile ⁊ in celū
p mortem letam volarent nec
deficerēt. Sed multi verentur

de cōn̄rio. Quā vidi in diūsis fra
trū reformatoꝝ ɔuentib3 ⁊ ali
qn̄ in sanctarū secularīū virgi
nū ɔgregacōib3 vtrusq3 sex9
tā timoratos hoies ut magnū
piculū eis iminere suspicarer.
Qui in talibus scrupul' extre
me egritudini ꝑpinquarent. De
spacōni em̄ timor mordiatus
fomitem mistrare sol3: q᷑ val
de piculosū morituris eē credi
tur. ¶ Theologus: Dīḡ pde
stinacōis in bn̄ spēficatis ē ca
morte ɔsolare quē dn̄t ut gau
dē cū tremore discat. vn̄ btūs
greḡ. sup isto Job. v. Bestiā
t're nō formidab cū glō. dicit.
bestiā idest dyabolū. Bestias
t're nō formidab: que tempe
mortis ad rapiendū effrenāt'
Sz seuiētes non timet q̄ blan
dietes secutus nō est. et initiū
retribucōis ē in obitu securitas
mētis. Cum aūt bn̄ viuit' cauē
dum est ne q̄s despectis ceteis
de singulaitate glorietr tn̄ qn̄
aliqui repiūtur de quib9 con
stat qꝫ ɔscientiam p̄mū exami
nātes debite ⁊ vitam pteritā
ex hoc emendauert q̄ virus ve
tis hois coram legittio ɔfesso
re cum cordis dolore euomue
rūt ꝑ cōfessori obedientes pe
nitētiam obedient' cū ꝑposito
vitā emēdandi assumpsert. si
bi q3 a pccis letalibus cauere

studuerunt qualia etiā scienter perpetrare nollēt. Si in q̄ꝑ tales timidi in morte reperiuntur pusillanimes seu scrupulosi bona spes de eis habēda est ne dum modo quādo iste timor velut vigil quidam non dormitabit neq̄ꝫ dormiet q̄n custodiat isrl' a multis pccis et ab eorꝫ occupacōibꝫ. s; etiaꝫ i extremis eis felix expectāda ē affutura ꝓsperitas: qꝛ tūc ꝑ purgati et igne tēptacōnis ex aīati. diuina grā ā talē pusillanimitatē eis tūc adimit / aut dispositos statī euolaꝛe facit. ā victoriā tribuit ne tales ab hoste vincātur muniti ecclasticis sacramētis et ꝑuijs meritis. Ita eni quisq̄ꝫ pie in benigno nr̄o saluato ē spare pōt qꝛ sic actū eē cū talibus sepe datū ē videre nr̄o tpe: q̄ꝑ tum hūana fragilitas cōsiderare pōt. Quid nāq̄ꝫ mirꝫ si moritur9 statī morteꝫ satis timet. Quis eni ut petrus ait dyacon9. iiij. dyal'. b. grego. tā inexplicabilē sētēciā cū iustibꝫ sic opis ad exitū veniēs nō ptimescat: q̄n et si iā nouit qd egit: Adhuc tn̄ facta illi9 supmi scꝫ iudicis q̄ꝑ subtiliter iudicētur ignorat. Cui beatus greḡ. rn̄det. Ut asseris ita ē: s; pleruq̄ꝫ de culpis minimis ipē solus pauor egrediētes aīas iustorꝫ purgat. Dicit n arrari de quodā sācto mecū freqn̄ter audisti q̄ ad morte veniēs vehemēter extimuit / sed post morteꝫ discipul' in stola alba apparuit: et q̄ꝑ ꝑclaꝛe sit susceptus indicauit. Nonnūq̄ꝑ vero omps de9 trepidātiū mētes q̄buſdā ꝑus reuelacōnibꝫ roborat. ut i morte minime ptimescāt. Hec greḡ. Nā vtriq̄ꝫ idē sācti9 et liber qui vitaspatrꝫ inscribit' mlta exēplarefert de sc̄is viris et pfectis quorꝫ q̄dā tpe mortis nihil aut modicū: Alij vero satis vel multū timuerūt. Vn̄ ibidem de sācto Abbate agathone dicit'. q i hora mortis ↄstituto q̄ fuerit fratres. abba vbi es? Respondit In cōspectu diuini iudicij asto. Dicūt ei; et tu times abba. Et ille. interim laboraui v̄tute qua potui in custodiendis mandatis dei: Sed homo sum et nescio vtrꝫ deo placuerunt opera mea. Dicunt ei fratres Et non cōfidis de operibus tuis quia bm deū sunt. dixit senex. nō presumo nisi venero ante deum. Aliter enim sunt iuditia dei aliter hominū. Preterea cum sanct9 arsenius iam traditurus esset spiritum vidētes eū fratres flere dixerūt nūquid tu times mortē pr̄ Rn̄dit in veritate timeo.

Et ille timor q̄ in hac hora me
cū est semp fuit in me: ex quo
factus sū mōch9 et nūc timeo
valde ꝛ ita ābo dormierūt i pa
ce. De.iij.q̄ȝ ibidem dr̄ de pa
tre ↄstituto in scithi cuius mo
ritui lectū circumstetert frēs i
hora mortis: qui senē ter ride
re videtes causā huius q̄sierēt
Rn̄dit ille p̄mo risi. qꝛ vos ti
metis mortē. secūdo risi qꝛ nō
estis pati. Tercō aūt risi qꝛ de
labore vado ad q̄etem ꝛ statī
vitā clausit extremā. Sȝ hijs
obmissis videam9 ad hodier
ni tpis deuotos hoīes. Virgi
nē enī q̄ndam multū deuotā
fuisse in constat i ciuitate Nu
rēber gensi Dāber geñ. dyoce
sis q̄ kumgūdis vocabatur vi
uebat more castaꝝ bonaꝝ v̓
ginū. in victu. vestitu. vita cōe
seculiꝰ in hijs q̄ ad dei cultum
ptinebāt sine q̄rela ad omnē
hominē. ſȝ adeo timida ꝛ scru
pulosa in consciā extitit ut vix
meminerim in hoc parē repisse
Nā post purā ꝛ integrā a se se
pe factā cōfessionē sacramēta
lē frequēter grauib9 stimula
batur scrupulis de insufficiēti
cōfessione ut timebat tn̄ facta
in minimis reb9 vbi nullum vel
modicū pccm̄ erat mortalis cri
minis lapsū verebat᷑ adesse ꝛ
ita nulla pace in domo consciē

fruebatur. Quicq̄d enī egit. a
obmisit de gn̄e bonoꝝ in hijs
semp pccm̄ nōbile affuisse su
spicabat᷑. Cepit itaqȝ ex hijs
inordinatis timoibȝ in sexu fra
gili natural' sua cōplexio labi
ꝛ plumūꝝ dietim vires decresce
bant corpis: qꝛ se semp eē ple
nam pccīs grūibȝ nō dissimiti
ue iudicabat Sȝ reuerebatur
timuit ipsa timuert ↄfessores
eius ꝛ nō minus cohabitātes
sibi virgines. Si in tali statu
scrupulosissīe ↄsciente deplx
deretur ppe mortē fortassis de
speracōis laq̄o ab hoste mali
gno capetur Intuentes ig̃r vi
ri prudetes ꝛ animaꝝ medici
corpis defectū redūdare in aīe
graue piculum interpretabant᷑
virgini: q̄ in piculo erat vsū ra
cōnis pdendi qꝛ ad ieiunia ec
clesie quedā nullatenus sicut
sana tenētur. Sciebāt enī qꝛ
labor quotidian9 quo ḡuaba
tur. qꝛ paup erat rebȝ. Alijs ei
famulabatur virginibȝ ꝛ p̄te
rita ieiunia ac abstinētie fom
tū libidis nō ministraret. Sȝ
castitati suande potius satis
essent Sȝ ad ista tristicia ma
ior cor eius iuadebat cū vicȝ
intuebatur se p̄uari istrumen
tis virtutū: quibȝ cōiter plebs
fidelium vtitur. Obediuit tn̄ di
scretis ↄfessoribȝ licet inuitā.

⁊ nō sine pusillanimitate ma
xima Tādem vero natura defi
tiente lecto decubuit: ⁊ t'minū
vite ꝓpinquarē agnouit. Et ec
ce dīna arridēte gratia an tri
duū circit' sue mortis oīs scru
pulus timor ⁊ pusillanimitas
plene aīam virginis relique
rūt/ ita ut sūptis ecclie viaticis
⁊ sacramētis ad trām in pace
in idipsū dormiret ⁊ requiesceret;
quā singularit' dñs tūc in spē
cōstituerat. Nā antea de insoli
ta hilaritate qdam āmirātes
sibi sotie dicebant virgines/ q
eius pteritū timorē nouerant
Nūquid cōsciā te redarguit
mō sic antea q ecclie quedam
ieiunia gradiēte corpe nō ser
uasti/ Quib; illa rñdit Animū
scio patū habui ad ieiunādū/
sꝫ q animarū medici dei vices
hñtes/ ista inbibuerūt. obedi
ui eis/ nec exinde peniteo āctur
bor sperans de xpi benignitate
suo redēpta sāguine saluari. ⁊
ita requieuit ut p̄missi in dño
Noui aliā nobilē diuitē ⁊ po
tentē dñam relictā cuiusdam
militis/ de ciuitate argentinē
si q katerina de westhusē nū
cupata est. hec dū manebat i
seculo ⁊ in ciuitate p̄dcā vbi
multe deuote deo militant vi
due/ earūdē oīuū spēcial' mr̄ et
p̄rona extitit: sꝫ i animo valde
scrupulosa fuit. Cū autē in co
lumbaria mōsteriū sororum
de subtilia nostri ordis refor
maretur: relicto seculo ibidē
sancte ɔuersacōnis habitu in
duta est ⁊ ꝓfessa Et q vna ut
puto de fortib; mulierib; fuit:
de qbus pu̇. vltio salomō scri
bit/ Idcirco quibusdā interie
ctis ānis priorisse ⁊ supꝑiori
se gerebat offitiū/ successiue i
oī caitate ⁊ dilcōne/ nec frie
aliqd deesse videbat' ꝑfectio
nis/ nisi q plena fuit scrupul'
adeo/ ut cū illuc in causis ordi
nis venirē cū sola hac sorore
me plurimū occupare opus
fuit/ ut pusillanimitatē eius cō
pescerē hoc enī bonū pret' alia
i se habuit/ ut audito supioris
sui vel alterius ex fama boni ⁊
sapiētis viri iudicio: in aliqua
sibi dubia materia statim eiꝰ
acquieuit. Timuit ipsa/ timu
erunt etiam ipsi/ qui eam no
uerant cōfessores/ q si infirma
ta ꝓpinquaret morti aliqn in
hijs scrupul' p̄sertim de iterati
one a se bene cōfessarū rerum
i piculo pusillanimitatis am
plius poneret'. q antea Sed
dīna ex mia q p̄teita frie opa
inspexit: actū est p oīa ɔtrari
um Nam vna die satis inopi
nate licet quinquaginta an
nos vix vel non accederet.

infirmata ē ⁊ dietim cepit defi
cere a ꝑtunc omnis scrupulꝰ
a inordinatus timor ab ea pe
nitus abscessit, dixitq; ad frm
Johānē wolffhardi· quē ut
pote deuotū viꝝ in cōfessorem
speālem ꝑelegerat Ecce pr sci
tis ꝙ erronea fuisti timida i cō
sciā nimiū sed dei grā ne time
atis totū abscessit de peccatis a
me ofessis ⁊ cōmissis remissio
nis grām pie a fideter spero et
credo Et ita inuocās beatū pe·
apostolū, suūq; discipulū, ap
pollinarē quos peculiarissiē in
vita corde ore a ope dilexit· tā
dē eadē egītudie p̄mūita, eccīe
alimētis vita deuote functa ē·
Habuimꝰ aliqn̄ in ouentu re
formato Colūbariēsi· quēdā
frēm petrū noie, qui a p̄mcua
ouersione sua p̄usꝙ in ouētu
Nurenbgensi p̄mū ini erat oi
um virtutū honestate ospicu
us, religionis exēplar fueit et
speculū Alā ad colligendum
elemosinas hostiatim semp p
atus· in domo obediēs die ac
nocte i choro sedulus a cūctꝭ
affabilis fuit fribus· sed cōsci
entiā vltr̄ ꝙ credi pōt timidā
scrupulosā a pusillanimē ha
buit, oīa tuta timuit a nimiꝭ
ut videbat· vn̄ de hijs discreci
ores frēs eum sepe ioco se vexa
bāt quē sciebāt equo aīo cū

cta tolerarē, q̄ sibi coñ deum eē
nō videbantur· Et ꝙꝙ essꝫ po
stea iā factus sacerdos· fortis
corpe· cōplexione viuidꝰ· ⁊ in
ānis vir attingens tricesimū:
tñ ut ex mltis oiecturis habu
imꝰ, timor iste vitalia lesit ni
miū Vn̄ qdā die satis iprouī
se egritudinēꝫ nescio quā inci
ditꝫ q̄ statim necē fuit ut decū
berꝫ· Cumq; bona fide in infir
maia vsu rōnis pfecte vtens ꝫ
patiētia leuis· ⁊ deuocōne soli
ta feruidꝰ iacerꝫ a immobilꝭ
statim ⁊ iopinate agonisarē ce
pit, a religiosis gestibus diē
clausit extremū Nā paulo añ
p̄cedēti die more solito ofessꝰ
est ⁊ missam celebrauerat tale
q; vitā in ordine semp duxeāt
ꝙ de morte iprouisa a subita
nea. mala saltē ⁊ piculosa sig
nū piculi nō aderat discreto ꝝ
viroꝝ iudicō· Et in dn̄o confi
do ꝙ iopiatus iste initus nō
nocere potuit ꝫ fortassis dīna
clemencia ne pusillus animo
mortem timerꝫ nimiū aut eiꝰ
circumstācias· stati finē viuē
di in corpe dare disposuit aīe
sibi placiture·

Explicit liber secundus
formicarij de verisimili
bꝫ bonis reuelacōnibus·

Incipit liber terti⁹ formi carij de falsis ⁊ illusorijs visionibus.

Capitulū Primū

Nunc de falsis ⁊ illuso rijs visionibus loco tercio libellus ē inchoā dus cū materia tcij duodena rij in animaliū nroꝝ repti ꝓpe tatibꝫ. Quaꝝ pma ē hec. In quā titate earū triplex repitur dra. Quia qdā sūt pue. Alie medi ocres. Alie vēo maxime. quāti tate dico molis. In aūt virtu tis quātitate ita se ī excessu ha beāt nō ōniquaqꝫ claꝝ ē. Ubi pmo nōndū qꝫ qꝫ ea anima lia q ōma sapiētia odidit: cō dicōes laudabiles mltas ha beāt sic ⁊ creature oēs relique: nl tn̄ est psertim in hoc mūdo passibili qd a defcū seu nocu mēto vel a malo ōnimode sit absolutū: cū cōpatur ad alia; Nihil em̄ ē ōniqꝫ pfcum. qꝫ teste Iob. iiij. In āgel suis de⁹ puitatē repit. Nec stelle sunt mūde i ospcū eius ibidē. xxv. Nō igit mirādū ē si in nris be stiolis a qb⁹ mores p salomo nē iubem̄ instrue. defcūs pua cōis ⁊ nocumēta rpiūtur aliq in qb⁹ typpū ⁊ silitudinē gert quorūdā maloꝝ vel stultorū hōmū. In qb⁹ nō min⁹ cauere vitia discere possum⁹ qꝫ in boīs ꝓpetatibus vtutis valem⁹ in spicē. Sic igit in formicis q ad materiale corp⁹ magna ⁊ mltiplex repitur dra ī quātita te molis: qꝫ vic; qdā sūt puule alie magne. relique maxie. q ut dicetur inferi⁹ plus obsūt hōminibus. Sic inter homines malos erroris grādis inueni tur diuersitas: quā ob causa; Apl's p. cor. xiiij. suos ab erro ru verbis auisato dixit: fres nolite pueri effici sēsibꝫ: ꝫ ma litia puuli estote. sēsibus autē pfecti sitis. Et aptius ad Eph. iiij. Iā nō sim⁹ puuli fluctuā tes ⁊ circūferamı̄ ōni vento do ctrine in neqtia hōmū in astu tia ad circūuencōnē erroris: veritatē aūt fatiētes in caritate crescam⁹ in illo p ōnia q ē xp̄s ex quo totū corpus ɔpactum ⁊ cōnexū p oēm iūcturā sbmi nistracōis bm opacōē in mē surā vniuscuiusqꝫ mēbri aug mētū corpis facit in edificacō nem sui in caritate. ꝫ nō ita hu hodie mlti sed in malitia aug mētātur. Piger: Quia mate riā de illusorijs illusiōibꝫ icho are placuit: Ca aliquā gdua lē drā; int hūtes ⁊ uelacōes fal sas ⁊ fictitias ut ī mūgendis penitencijs ⁊ in exclamacōe v bi dei publica simplices pmo nere valeamus in pdicacōibꝫ;

Theologus; Sine dono discrecionis spirituum hoc fieri nequit sufficienter ut li. ii. tactum est. Sunt enim infiniti modi quibus hostis antiquus deludere solet incautos quibus nonnunquam viros maximos decepisse compitur; Nam ab archidyacono barcinanensi didici domino Johanne iure canonico ciuibus non multum nobili quod ante tempora Constanciensis concilii scismate iam diu continuato sub diuersis summis in sua obediencia vocatis pontificibus. quorum quidam Rome. Alii de aduersa parte in auinione residebant Petro de luna ibidem residente et per inimicos obsesso per galeam in Rodano mare intrauit secrete fugiendo; Cumque in quodam opido cuius nomen nunc non occurrit super distanti portu maris per Abbatem quendam opidani precedenti die aduentus dicti pape auisarentur ut se disponerent ad recipiendum dictum summum pontificem deridebant cum dicti abbatem quod de auinione secretissime recesserat antea nec papa vllo modo intendebat dictum opidum intrare nec illuc quemquam premiserat sed per longi tractus spacium vltra idem opidum nauigauerat per xvi. circiter miliaria; Et ecce ventus contrarius galeam cum papa compulit dictum intrare opidum: Vbi cum improuise susceptus esset abbatis oraculum didicit et vnde aduentum suum presciuisset inquisiuit et responsum accepit ab abbate quod prophetiam istam dudum in quodam li. legisset in quo continebatur quod idem papa plura passurus esset ab aduersariis quod obsideri deberet quod ad opidum predictum venturus esset quod iterum ipse cum eo non intrare deberet; sed finaliter Romam iturus esset et in vnione ecclesie ibidem adepta pacifica possessione et sedato scismate quiescere deberet; In qua re licet omnia precedencia pene verificata essent tantum confidebat ut citatus per concilium generale Constanciense contumax fieret et finaliter ibidem depositus esset. Tam tres per summis pontificibus se gesserunt Gregorius qui humiliter cessit in cagetha pro tunc residens. Johannes qui Rome sedebat a Constanciensi concilio clam fugiens iuridice depositus est a papatu ibidem in constancia scilicet Sed dictus Petrus de luna siue dominus benedictus licet vir apprime eruditus in omni fere sciencia esset tamen in predictam prophetiam fatue confidens ut premisi depositus a papatu obedire renuit in munitiunculam fugit et tandem in exilio pertinax in sua opinione vitam nec rome nec in pace sed in miseria finiuit. Vides igitur quam periculosum

sit talib⁹ faciliter credere. Tn̄ ut aliqualit' tuo quesito in ap tis decepcōibus satisffatiam: Scito q͛ triplex est in genē talium hominū gn̄a a sana do ctrina deliranciū. Quidā sunt cōficti ex auaritia. Alij possessi p demonia. Nonulli decipiun tur per fantastica luminaria. primi sūt periculosi: tercij ma gis q͛ secundi puersi existunt. De oībus istis exēpla tradā. Fuit in ciuitate Bernensi fri cell⁹ quidā secularis re. h' spe tieten⁹ spūalitatē preferebat multā de quo mihi frat' nicola us de landaro nr̄i ordinis et inq̄sitor p̄uitatis heretice vir fidedign⁹ retulit: q͛ in p̄dcā ciuitate fricellus ille et semiba ghardus manē solebat et q͛ cupid⁹ erat pecunie: laqueos auaritie vbi potuit tendebat. Sūptaq3 oportunitate quā dā domū inhabitare cepit et i eadē nocturno tpe surrexit: la pidib3 et lignis spūm aliquē adeē finxit et ita in āmiracōnē multoꝝ noctib3 locū posuit: plurib3 autumātib3 q͛ reuela cō dīna expectanda eēt aliq: an anima foret vel malignus spūs. Nonunq͛ eni mutata vo ce verbis gemebūdis tanq͛ anima essz alicuius defūcti in ciuitate bn̄ noti respōsa scisci tantib3 dedit: asserēdo se aiam cuiusda3 nup defuncte psone quā fricellus ipse ta3 pprio q͛ alieno expssit nomine. Nam pegrinacōi ad destinata loca sāctoꝝ p ea se dare persuasit. Dolus tamē illius deceptoris diu latuit: et p memoratis ani mab3 interim pegrinando ad q̄dam sanctoꝝ limina pecuni am nō modicā a se destinanti b3 acq̄siuit. Cūq3 artē sue aua ritie diuti⁹ ↄtinuasz inquietā do supradicta3 domū. Tande3 filij huius seculi ciues meri se culares qui prudenciores sunt filijs lucis sc3 in generacōne sua rem hr̄e ceperūt suspecta3: posuerunt veritatis obseruato res et tandē fictor reptus est et captus. Tūc veritatē miser ille aperuit. Et q͛ a multis fu cato titulo p̄fatā pecuniam ex torserat fraudulent': velut fur et latro p publica3 furcatus ē iustitiam. Fidedignoꝝ alia re lacōe didici q͛ in monasterio mōchoꝝ reddituatoꝝ in ger mania nobiles militi ut pprijs pcerent expens. frequenter ut solitū ē cū eq̄s et famul' hospi ciū recepert et victū. De quo q̄ dā ↄūsus ibidē male ↄtentus i hospitū domo eiꝰ diūsas ca meās se spūz l' demonez eē fin xit mōis q̄b3 valuit h' occulte

Aliud

Cūq3 diu multos ibi hospites nocte vexasset suis strepitibus. Quidā miles de veritate spūs ābigens cum alijs domū pre dcām intrauit ex condicto au dacia se demonē eadem nocte p emptur3 ā se ab eodem intime dū pmisit et sup fortuna huiꝰ eventꝰ clam de nocte cum ar mis et gladio vigilauit. Veit igitur sb ymagine spūs miser cōuersus in tenebris et domū i quietare ictib3 more solito ce pit: quē isequēs miles cū ense ei letale vulnꝰ pcussit, et ita cō ūsus cruētās et fugiēs p ianuā secretā qndā eiusdē hospicij: cellam reintrauit hostiumq3 post se clausit. Miles vero ad suos rediēs intentato gladio: se demōem interfecisse gloriaba tur. Sz et mane facto et luce so lis apparēte: p vestigia sāgui nolenta necatus qritur: et con uersus iste iā mortuus reptꝰ est. Vides igitur auaritia quō quosdā decipit. De demonib9 aūt vis qlit errores seminent sequens idicabit exemplum. Venerabil fratris heynrici. kaltysen. pfessois sacre pagi ne nostri ordinis et inqsitore relacōne pcepi et alterius fris Arnoldi nri pfati ordinis q̄ in frascriptis interfuit: q nup i bu sco ducēsi cōuentu ā dicti or dinis Juuenis hñs. xiij. anno fuit circiter q̄ p iuſ edem ordis bitum et doctrinā ad pfitēdū suo tpe disponebat p pntes. Hic ut postmodū retulit ortū ouentus intrauit i folio cauli um albedine3 qndā vidit et nl la bndictione pmissa delcātio ne victus foliū abscidit auide q3 comedit: ac demōem quen dā pessimū ignorāter degluti uit: possessus igit Juuenis ge stus quosdam cepit hre deuo tos in oracōib3: rapi eum frēs videbant et puari omibus exti oribus sesibus corpis. Quib3 restitutis loqbatur bonū lati nū qd pus nesciuit. Cordete nus pferebat multos biblie passus q eū pus latebāt: galli cam linguā expssit quā nūq didicat: se i celo miābilia vidis se asseruit. reuelacōesq3 qsdā expmendo mirabilia dicē pre sūpsit. Ex qbus nōnulle femi ne que cito credūt et leues sūt corde: satis putabant adeē di spūm vbi dyabolꝰ solū locum hebat. Frēs igitur qui iuuene3 pus rudem nimis eē nouerāt: merito hoc i malo interpretabā tur. Attulerūt iuueni reuerēter dignissimum eucaristie sacmen tū et in horroē quem obsessus habuit maifestā demonis ag nouerūt tūc adeē pñtiam. Fuit

pro tũc ibi bone memorie fra
ter Arnoldus reuera fidelis et
integer sui ordinis obseruator
et tentor⁹ qui die statuta iuue
nem exorcisans demonē eun
dem loqui artabat· causas in
gressus dicere et corpus misei
dimittē cogebat et manifestis
simo dato signo tandem exi
uit· Iuuenis autē ingenio ru
dis prout ante relictus est et
ex pñtia horrendi demonis vl
q₃ modo aspectũ quēdam pre
fert insolitum verius ingrati
lem et horribilē· Animo tam
ebes est ingenio ut etiā dispē
sacōne preuia satis dubiũ sit
an litteraturā attingere vale
at· quocũq₃ tempe sacerdoti
necessariā· Vides igitur arre
ptos p demones reuelacōnes
falsas et piculosas hr̄e· Sualr
ter autē sine arrepcōe seu ob
sessione facta p demones fan
tasticis luminibꝫ quidam de
cipiātur in sequētibus capitu
lis exemplorꝫ de hoc copiam
habebis· ¶ Piger: Vidi aliqñ
et audiui sepius feminas ut vi
debatur satis bone fame rapi
q̄tum visu ppendi potuit ad
interiora ab exteris sensibus:
veluti extasim quādam ex de
uocōe paterentur· Vidi insu
per aliam que in publica p̄di
cacōne alicuius de cristi carita
te audita sententia corā omni
bus clamorē quēdam in altũ
extulit quasi nō valeret amo
rē sui pectoris ad xp̄m clausũ
in ātea retinē· Et tñ a mltis lit
teratis tales p fictis habeban
tur. ¶ Theologus: Lex gñal ē·
audisti supius ex aplo nō om
ni spiritui esse credendũ: sed p
bandi sunt spiritus an ex deo
sint. Verum tamen non mire
ris: Si prudentes et expti de q̄
rundam feminarũ actibus fi
dem gerant modicam: quas
flexibiles ad malũ inconstan
tes ad bonum: et pronas val
de ad vanam gloriam esse ag
noscũt. Vix enim aliquis no
uit nisi exptus qñtum p̄fata
in multis earum regnent faci
nora· Notitiam cuiusdam v̄
ginis habui que in seculo om
nium eaꝫ noscentium fama bo
na et deuocōe plena extitit et
ingressa reformatũ monaste
rium Non minus in dei obse
quio videbat^r sinceram: que ta
men in mōsteio victa p ceno
doxie viciũ reuelacōem finxit
et extasim quā nunq̄ habu
it ut mihi coram suo supprioē
sponte ppria fatebatur. Nā cũ
audissꝫ in mēsa legi sepius q̄
abstracte p̄ores sci et scē vixis
sent ut de nũero eorꝫ eē cēseret^r
nonnunq̄ publice mere ficta

clamare cepit voce alta ꝛ in iu
bilo vel cadēdo soletenꝰ effigi
are raptum vel mētis excessum.
Multo tñ deinde elapso inter
uallo tpis ꝯsciencie stumulis
coacta ꝛ agitata. ut facinus il
lud sibi dīna clementia dimit
teret: rubore pfusa suo ꝛ nō in
sacmentali ꝯfessione q̄lis fuit
mā ꝛ supiori māifestauit. Audi
ui a sacte memorie pre Cōra
do pmo reformatore nr̄i ordis
pdicatore in tō almania g̃cio
sissimo. qꝛ q̄dam femina apd
populū magne reputacōis ex
istēs in pdicacōis deuote au
dientia corā cūctis clamare q̄
si in iubilo cepit. q̄ tñ falsa est
sibi clam postmodū. qꝛ illud
nō ex caritatis feruore ꝫ tm̄ ge
stiebat ex inani gloia. Nolo
tñ ex hijs nec contra feias nec
adūsum alios gnalem elicias
decepcionis regulā. qꝛ dīnus
amor ut dīmissimus doc; hyp
nisius nō minores i quibusdā
sed maiores hꝫ defectꝰ amore
hūano: quē constat rapi ad di
lectū cogitatibꝫ ꝛ sese expme
gemitu. singultu. fletu. cātu ꝛ
clamoribꝫ. Vñ Johes Cassia
nꝰ colla. p. Abbatis ysaac di;
de deuotis quibuscūqꝫ hoibus
frequent p ineffabile gaudi
um ꝛ alacritatē spūs salubri
me cōpunctionis fructꝰ emer

git. ita ut etiā in clamores q̄s
dam intolerabil' gaudij imen
sitate prumpat ꝛ cellā vicini.
Jocūditas cordis ꝛ exultacō
nis penetret magñtudo. ¶ Pi
ger: Si q̄ pfci eēnt hoies viri
vel femine pbabilit' talium de
uo cōnū signis crederem. Sed
qñ impfecti talia faciunt viꝰ
fortassis ea conficta p regula
hñda sunt. ¶ Theologus: h
certe itez decipi poteris ꝛ inte
merario iudicio peccaē ꝯuit. qꝛ
tla non solū pfectis sed etiā in
cipientibꝫ deo fuire hoibꝫ āqñ
obuiant: ut ibidē sic exprimit
ysaac. In q̄libet inquit mensu
ra q̄s positus. incipientiū sc; p
ficientiū vel pfectoꝝ nōnunq̄
puras intēsasqꝫ pces inuenit
emittē. qꝛ ꝛ de illo pūio ꝛ hu
mili ordine q̄ est sup recorda
cōne futuri iudicij is qui ad
huc sb terroris pena ꝛ metu ex
aīmꝰ ꝯstitutus ē ita ad horā
cōpungitur: ut nō minore spi
ritus alacitate de obsecracōis
pīguedie repleatur q̄ ille q̄ p
puritatē cordis sui munificēti
as dei plustrās atqꝫ pcurrēs in
effabili gaudio letitiaqꝫ rsol
uitur. Incipit enī fm siñam do
minū plus diligere. qꝛ sibimet
ampliora cognoscit idulta: hec
ille Est etiā noueris deuotiōis
ignis in corde ifirmioris vascl'i

mobilior⁊ ad prodeūdū i cla
mores apcōr. Vn̄ euenire po
test ut fortassis magn9 cōpū
ctionis feruor foret in corde se
xus fragil' q̄ modic9 eēt in ai
mo virili. sic videm9 in filii q̄
Affcus femineus min9 q̄ mascu
linus intr̄ claustr̄ cordis se cō
tinz cū aliq̄ passionat affectō
ne.

¶ Capitulū Secūdum

QVādo in via visu pri
uātur de se nulla ten9
ad domū reuertūtur.
sz eo ipo q̄ errare incipiūt: tā
to āplius se a q̄etis hitaculo
alienāt. q̄nto lōgius incepto
itinere ābulant. Semel ei viā
regiā relinquēs nisi ad eand̄
reducat ex opposito ābulās
sēp lōgius q̄si sēp oberrare di
noscitur. Ita reuera in via mo
rū ocul' orbati mētalib; p falsi
tates deceptorias seducti ad
veritatis lumē nō redeūt Nec
mirū si ceci in aīa a p̄uati dīui
instinctus lumine. ita ut vela
tis vel eruitis ocul' i cassum am
bulant. cū luce mūdi xp̄o caē
ant. De quo Johā. p̄mo Erat
lux vera q̄ illuminat oēz hoīez
venietē in hūc mundū. Ambu
late inq̄t dn̄ lucē hetis ne vos
tenebre cōphēdant. In circuitu
enī impij ambulāt. Et ut in vi
tas p̄rm scribit. Qui in area tri
turare cupit p iumēta calcādo
triticū ne bestie talia deuorēt:
oportz ut iumentorz qui labo
rant oculi tegantur. Sic etiaz
sāpson ille olim fortissim9 p̄
uatis oculis p girū tandē mo
lam trahēdo. letales man9 phi
listym incidit. nec ad visū cor
pis peruenit. ¶ Piger. Dare vel'
modos aliquos. q̄bus demon
mētales solet fidelib; oculos
eruere. ¶ Theolog9. Is de q̄
queris. mille artifex est a cē a
sāctis asseritur. Nec est ptās
super terram Job teste que ei
cōpari valeat. Innumerabiles
ergo astutias gerit ad tēdēdū pe
dicas ⁊ laq̄os ad capiēdū aīas
q̄s cū captiuauerit: erutis aīe
lūībus sibi seruire cogit. Occur
runt tamen pro nunc tres de
quibus tu queris modi. Nā
demon quibusdam in huma
na specie die noctuq̄z visibili
ter obsequitur. Alios primū
spetie visibili credulos sibi cō
stituit. a deinceps certo tm̄ iu
dicio eos alloquitur. Alios sb̄
angeli lucis figura cōe a sb̄ spe
tie boni mētalit' prosequitur.
De quibus tria per ordinem
exempla accipito. Viuit ho
die in Saltzburgensi metro
poli quidam nobil' Bucher
nōie i armis famosg plurimū

de q̊ ea q̄ sequūnt͛ a m̄ltis ꝑui bꝫ a valde dignis viris audiui sepi⁹ q̊ꝫ ꝗdā eidē nobili cō ūsati fuerāt sepenūero. Sedit iste aliqñ in castro suo. qđ ab opido halleñ in valle distat t͛ bꝫ circit͛ miliaib⁹ ⁊ q̄tidianā ptūc cepit nutrire guerras cū opidanis p̄fati opidi. Q̄ obrē scutiferos et famulos eodē tēpe tritos in armis coacuauit vbi ⁊ q̄les voluit. Obsequi ergo ce pit illi nobili dn̄o iaꝫ dissolu to i moibꝫ ⁊ sacmeñ eccie ofes siois vicꝫ et eukaristiā satis fu giēti. q̄dā famul⁹ ignotus excita tus ⁊ i armis tritus sup̄ modū in occultis ⁊ raris tritorū vijs. obseq̄osus. i puidēdis equis. ꝫ nūq̄ visus in x̄ eccijs. Q̄uis ei nobil' sauciā ex q̄tidiana inimi citia gerēt cōsciaꝫ ecclias tñ p audiēdis missis a qñ frequēta uit ⁊ cubatū vadēs ⁊ surgens e locō. sese crucis signis ⁊ saluta cōibꝫ angelicis. ac quibusdā oroibꝫ breuib⁹ munie solebat. Cūqꝫ famul⁹ de q̊ loq̄mⁱ ōni tpe q̊ ceti iuerūt ad fidelū ecclias iste sol⁹ ex̄ manēt ac sp in sta bulo l' hospicō a alibi se finge rꝫ i dni sui negocijs occupari. suspectus ab eodē positus ē ad racōeꝫ q̊s ⁊ vn̄ essꝫ. Cui rn̄dit Dn̄e ne paueatis fidel' vr̄ fui p ut m̄ltiplici didicistis expiētia. ⁊ fidel' vob manebo. Demō sū. ꝫ nō vob nocitur. Q̄de q̊ nobil' aliq̄lit͛ nō tñ tātū quantū de buit t͛ritus ē. Nā famulū istū po ti⁹ emulū tpal' lucri ḡcia satis diu postmodū tenebat. ⁊ cū i ferno pactū gerebat. licꝫ ōni quaqꝫ ei nō crederꝫ. qꝛ prout expiencia didicit i morte vtri usqꝫ hōis isti⁹ nobil' huus ne quā machinabat͛ sepe tēptan do. In vicꝫ dei ꝑtectiōe destitu tus ptātem i eū hr̄e possꝫ. Acci dit ei nocte q̄dā. ut famul⁹ ille fi ct⁹ dormiēte dn̄o suo i castro in camera ad eādē subito ⁊ iopi nate pulsans clamaret. dn̄e dn̄e. Euigilans ille ait. Quid vis. Cui famulus. In istāti surgē do armis cingamini. qꝛ inimi ci vr̄i hallēses assunt ⁊ ccūdāt castꝛ. Voluit aūt nobil' sine signo crucis ⁊ orombꝫ solitis surgere. Et iuxta audita se im mediate armis cīgē ꝫ more solito signo crucis se muniēs. ⁊ oroes osuetas cōplēs se idu it ⁊ ad extra prodiēs filiū me dati tūc reprhēdit. In q̊ miser prout potuit falsitatē t͛giūsai cepit ⁊ tñ ut tandem fassus est mēs eius in excitādo fuit ut ec clesiastico more nobil' se non muniēs iā spūalibꝫ spoliatus inuaderet͛ velut inermis a de mōe. Tādem tñ licꝫ diu munit⁹

sustinere demone xpi sacramē
ta sumendo in cōfessione et eu
caristia illesus corpe et rebus
meruit a demone liberari. Tē
pe Constantieñ. cōcilij et dio
cesi bambgensi: cū quodam
satis maturo viro diuicijs me
diocria honesto cōuersacōe ez
hre cepi. primū enim qz pro
tūc inexptus iuuenis predica
tor fui ad quedam dicti viri et
ad apparatū exteriorem in ve
stitu et gestu solū conspitiens
me pplxtā meo tempe reperis
se existimabā Alam quomō
nocturno surgeret tempe ad
orandū qualit aliqñ in operi
bus mie dei recepissz āgelum
quomodo ideȝ sibi futura que
dam et alijs occulta reuelasset
tam deuoto et verisili porabat
stilo ut fere psuaserit qz quasi
deū viuētez eū eē credere Verz
qz vix possibile ē multa loquē
tem se qualis sit nō pdere vi
tam et moēs dicti hominis an
vera forēt et sancta cōsideraui
diutine et aliunde informatus
a quadā credo dei famula et ve
terana virgine in fallar: reperi
hominē grauit deceptū p sibi
alloquētem secreto malignū
spūm quē tñ dei angelū eē cre
debat satis firmit In osuetudi
ne siquidē habuit cū mecum
ad alloquēdū de bonis venissz
signa ypocritaz ut Crisosto
mus notat ostendere videlicȝ
sb typo diui zeli primoz vitā
rodere. clero grauiter detrahe
re. se multū reputare et de mor
te futura statim cuiusdaȝ quē
non expressit magni pncipis
coram me vaticinari a litteras
quasdā que fomenta pñde
bant cuiusdā grauis odij im
psuasibilit ad instinctū dicti
spūs apud se seruare et plura si
milia facere non destitit qbus
perceptis: a viri huius societate
me absolui velut a demōis de
cipula Qualit aūt vitam fini
erit mihi non constat q post
modum locū et priam eandē
non multū inhabitaui. Sūt
preterea pauci anni trāsacti qz
cir tpa pysani cōcilij me viuē
tem in ordine in dyocesi Con
stantieñ Beghardus fuit seu
fricellus mere secularis Burgi
nus nomine h heremū ibidē in
trauit in eo victu et vestitu si
bi austerus valde extitit. orōni
et cōtēplacōni multū ut vide
batur incubuit et in hijs reue
laciones sed heu illusorias a
maligno spū sb silitudine an
geli lucis hre cepit quibȝ qd
peius erat etiam nimiū credidit.
Nā ex visionibȝ istis regulam
quādā et nouā religiōez cudit
et eādē discipulos eximde velut

Btūs anthonius eēt ā Pathomius doce cepit taʒ rigidā et austerā vitā in dcā r̃gula scripsit ⁊ in se ⁊ in suis suauit·ut ñ ptinatia ⁊ inobediētia accessis ſʒ veri a boni āgeli instictus in trocessisse videret̃. Alā vna cū suis discipul̃ noue religionis cultor a auctor captus p ep̄m Cōstātieñ· ⁊ exāmatus reptus ē tā cecā ⁊ protuā hre mētem ut et si dn̄s aplicus ⁊ dei eccia regulā quā repit ɔdēnarʒ nō se ſʒ errare tl̃es ōmino crederet In q̄ ptinatia pseuerās p inq̄sitorē iudicō sc̄lari traditus ab eodem incineratus ē rcōr cū regula· Viuebat paulo ātea q̄dā purus lapcus nicolaus nomine h i linea Rem cir̃ basileā ⁊ ifra p̄mū velut Begbardus ābulans a ml̃tis q̄ pseq̄bant̃ hēticos de eorūdē hēticorꝫ numero quasi vnus hēbat̃ suspectissimus·acutissimus em̄ erat a verb erroēs coloratissiē velare nouit Idcirco et māus inq̄sitorꝫ ɔudū euaserat a ml̃to tēpe·discipulos igr̃ quosdaʒ in suam sectam collegit·Fuit em̄ professiōe a hitu de damnatis beghādis vn⁹ q̄ visiōes a reuelacōnes in p̄dcō dānato hitu ml̃tas habuit quas infallibiles eē credidit Pe scire affir̃bat audacter q̄ xp̄s in eo esſʒ actu a ipē in xp̄ō ⁊ plurā alia q̄ ōmia captus tādem viēne in pictauiensi dyocesi inq̄situs fatebat̃ publice Sed cū Jacobū a Johānē suspectos i fide ⁊ sibi cōscios suos speāles discipulos ad iussum eccie eū iquirēti nollet dimittē ñ p ignē et r̃ptus i multis a vera fide deui⁹ ⁊ ipsua sibil̃ secularū pt āti iuste traditus ē qui eū icinerart· Vides igr̃ q̄ ipossibile sit mē talibʒ orbatos oculis semel a via catholica deuios de se ad domū reūti amie q̄ est catholica ecclesia· ¶ Capitulū·iiij·

Ab vrsis formice deuorātur quos scʒ vrsos sanant si egrotant· Vn̄ ⁊ abursis sagacissiē q̄rūtur infirmis Quo p formicas simplices a boni fideles itelligi deant iteratū ē sepius· Huc vero qui sint vrsi isidiantes talibʒ s̄bm ferēdū ē Vrsi siquidē noie tyrāni vel psecutoris ꝓprietas in sacro eloquio desig̃ri solʒ vn̄ p nabuchedonosor r̃gis caldeorꝫ seuiciā qua iherosolimitas psecutus est ⁊ ihrl̃m destruxit vrsus insidians Trenorꝫ·iiij· vocat⁹ ē Vbi in psona scē ciuitatis Jhēmias sic plangit Cōclusit vias meas lapidibus q̄dris semitas meas subūtit· vrsus insidians fcūs est m̄ leo in

absconditis. Semitas meas subuertit & cōfregit me. posuit me desolatā. Et salomō prō. xxviij. capti9 dicit Vrsus esuriēs prīceps impius sup pplm paupem. Quali aūt dni tunc egrotāt cū iniustā potētiaȝ in sbditos exercēt qꝛ ois passio inordinata anime eius est infirmitas. Sepe tñ dīna ordinacōe disponitur ut post mulctatam plebē tirāni ppriam agnoscāt malitiaȝ a ceptis recipiscētes psecucōnib9 quasi iā sanati sint omino. Sicut legimus .iiij. Reg. vltimo & .ij. paliꝑō. vltimo Sedechias pmo psecutor pphaꝝ grauissim9: postmodū in babilone memor de verb sāctoꝝ pphetaꝝ quos deriserat in carcere compunctus orauit hūilime Domine inqt deus omnipotēs peccaui sup numeꝝ arene maris multiplicate sūt ifirmitates mee. Incuruatus sum multo vinculo ferri & nō est respiracio mihi qꝛ excitaui iracūdiam tuam. Et nūc flecto genua cordis mei precans a te bonitatē domine p que verba & alia que ibi sequūtur a deo meruit p regem babilonis exaltari sup ōnes reges secum exñtes in babilone. ¶ Piger: Putabā ego ex psecucōnis seuitia deteriores fieri quos tu asserueras effici aliqñ meliores. Nā iniuste tirānidē exercē in inno cētes maioris criminis reū constituit. ¶ Theolog9: Rñtū ē ex natura psecucōis ita ē ut affirmas ß qꝛ pietas iubet xpiana orarē p psequētib9 & calūniantib9 nos exinde multis cōfertur pma gr̄a queadmoḋ pꝫ pmū in oroe quā xps clamore valido ad prēꝫ fudit p se crucifigētib9 q̄ exaudit9 ē p sua reuerētia. Vñ sermo statim sbiūgit euāgelicus De multis q̄ cum cēturiōe cōpūcti tonsis pectoribus reuertebātur in ihl̄rm a loco caluarie. Et de aplo paulo bmo bētur btī aug9. dicētis Si stephan9 p inimicis non orasſꝫ ecc̄ia paulū nō hret. Vñ tū aūt omīūs & puata oro valeat: noscē poteris in eo qḋ sequitur. Sūt vix nouē āni tñ sacti qꝫ mōsteriū soroꝝ nr̄i ordinis ad sāctā katherinā in Nurēbga reformai debuit p magistꝛ ordis eiusdē q̄ protūc ibi morā traxit nr̄o in cōuētu. Cui reformacōni vna voce oēs sorores reclamabāt & exinde p osāguineos totā ciuitatē i diuisioeꝫ ponebāt: q̄busdā dicētibꝫ qꝛ bō ē. alijs vēo dicētibꝫ ne q̄q̄ ß nouitas ē pnicōsa. Multis igr̄ mēsibꝫ in hac materia

laboratū ē ūt i pace sctūm pficē
tur opus ſʒ ꝓpt̄ cōtrias de hoc
opiniões cōsulū dcē ciuitatis
negotiū dicti ꝑte labat̄. Mi
sit intea mgr̄ ordis ꝑ .xi. san
ctis reformatricibʒ q̄ venert de re
formato mōsterio et pocius furti q̄
apte i soroꝝ scē katherine mō
sterium intromittebātur ꝓpt̄ ti
morē quorūdā ciuiū sine quo
rū cōsēsu nil fieri poterāt efficax
Cōsulatus igit̄ dcē ciuitatis
ꝯclusit hāc snīaꝫ .q sorores sā
cte katherine reformari dēret ea
reformatiōe q̄ in eis icepta erat. si
et proposito ad hāc reformatiōem
inuite nō fieret volūtate Hoc
audiētes nos q̄ onꝰ belli ꝯtra
iras demonū portauimus fere de
sparabamꝰ de pfectiōe scē refor
matiōis q notū fuit cunctis q nl
la soroꝝ volūtaria fuit. Vn̄ i tā
desperato apd hoies negocio ad
deū p oroes publicas currēdū
eē decreui Et q quotidie ꝑ tūc
in aduētu dn̄i p̄dicaui illa die
qua nūtij ꝯsulatus volūtatē so
roꝝ expiri publice debuerāt.
Ego in p̄dicatiōe ita sb breui
bʒ ꝓlo dixi Domi pueri vob cō
stat quō ꝑ reformatiōe soroꝝ sā
cte katherīe ꝑ nūc laboratur de
q̄ hactenus nullā in ōbne mē
tiōeʒ feci. nunc igr peto ut sin
gule psone h pn̄tes orēt altissi
mū quatenꝰ i tali negocio fiat

volūtas bn̄placiti ōnipotētis
dei Deinde facto pn̄dio veneīt
ad mōsterium nūcij cōsulatus
vota iuitātꝫ ad reformatiōeʒ au
diē volētes nob pn̄tibʒ q̄ ex p
te mgr̄i ordinis missi eramus.
Fuert aūt nūcij cōsulū q̄dā di
splicētiā in ipsius reformatiōis
mō hn̄tes. Cūqʒ reqsite soro
res sup eaꝝ cōsēsu ad ptē se cō
traxissent vix finita morula p
quā ps. Miserē mei deus. dici
posſʒ spū dei afflante oēs in re
formatōeʒ cōsēsert. Vn̄ venie
tes ad nrām et nūtioꝝ pn̄tiam
cū lacrimis et genuflectōibʒ se
reformatōi obtulert. De quo
vltra modū gauisi nos fuimꝰ
et aduersarij ꝯfusi Et q negoci
um factū ꝯsulatus in arbitrio
soroꝝ posuerat qd iā mutatū
fēsit in melius. Idcirco ꝯclusi
onē hāc ꝑ vibʒ executōi demā
dauit ad plenū. Sicqʒ locus
ille hodie tōlit̄ reformatus ē Vi
uebat p̄tea nup i ecclia magū
tina in sūmo canonicoꝝ ꝓposi
tus clericus solo noie et nobi
lis. ſʒ in armis miles in vestitu
stipendiarius moribus p ōnia
dissolutus q̄ licʒ de altaris latis
simis viueret bn̄ficijs. Horas
tn̄ canōicas velut toxicū fugit
Corpe aūt adeo decorꝰ extitit
ut impatrix q̄ hodie viuit refe
ratur dixisse se pulchriorem nō

vidisse vir. In p̄fata igit' vita aliq̄diu viuens in mľtoꝝ scā dalū nullius hōīs hortamē ta nec correctiones curauit. Nūc igitur dei man⁹ inopīna te lepra tetigit q̄ dictū nolenti hominū cū̄sacōem abscidit ⁊ in domū quādam sibi ꝓpriam maguntie trusit. vbi manēs multo tp̄e impatiētia plenus ⁊ dei timoꝛē vacuus: factus est tandem tam deformis corpoꝛē ut secūdū in leprosorio parē non haberꝫ. Deinde digitū dei adesse sētiēs: corde cōtritus ⁊ oꝛe p̄mo sue vite facinora cō fitebatur cū tātis lacrimis ut oīūm mētes stuperēt q̄ virum p̄agnouerāt. patientia deniqꝫ tāta vsqꝫ ad mortē dotatus ē ut qn̄cūqꝫ cōfessor suus frater Henric⁹ de confluētia sacre theologie ꝓfessor nr̄i ordinis eū visitarꝫ qui etiā mihi pn̄tia retulit nō ab eo peterꝫ mortis accelera cōem vel doloꝝ quos multipliciť patiebatur immi nucōeꝫ. ſꝫ orate deū inquit pro me ut p̄r q̄ten⁹ oīa mīa mea mihi pccā indulgeat ⁊ in hoc seculo secet me ⁊ vrat q̄ diu si bi placeat. Et in hac patiētia tandē in pace requieuit. Que sui autē de circūstancijs viri. vn̄ tātū donū infami isti clero prouenerit Et r̄nsum acce

pi q̄m rēꝫ nobilē multū dō de uotā habuit q̄ vir ⁊ auditis filij dissolutissimā vitā vota p̄ ces ⁊ elemosinas velut p̄ mor tuo fere funē dō offerre cōsue uit ⁊ p̄ eo tāq̄ pro filio pdito ab alijs ista fieri ꝓcurauit q̄ul qꝫ velut alť paliticⁿ in lecto iā cēs carnaliū voluptatū insēsi biľ ahenis fide ⁊ meitis sana t⁹ fuit. Rē eē. gestā infra. viij. ānoꝝ spatia me teste noueri⁹ Est i diocesi basileñ. hodie fe mina dō deuota paupib⁹ larga. qꝫ plena opibꝫ mie. ſm seculū nō infimi stat⁹ ſꝫ cuidam viro iūcta mr̄imonialiť modis iaꝫ dicēdis. Hec qꝫ pulchr̄ fuit i sue iuuētutis tp̄e ⁊ sb̄ nullius regimīe ab mľtoꝝ viroꝝ astu cijs velut ab vrsis formica de uoāta ē ⁊ꝫ ā vltra q̄ credi pōt miseābiliť aiaꝫ pdidit diu ⁊ incōpatibilibꝫ mr̄imonij otra ctibꝫ īpediēte iuuenili infamia diu hāc latuit q̄t laq̄is opedi ta iacēt i p̄tāte dyaboli rethi eiusdē inuoluta tādem tn̄ ex opib⁹ credo mie quib⁹ sēp in sistebat illūiata ē aliqualiter cir̄ ānū etatis sue circiť. xxxvi. me aūt p̄dicāte i pdcā dyoce si ofilij gr̄a ad me venit post multos q̄s p̄cōsultos habue rat q̄ ut expt⁹ sū aīmā femine fatuis consilijs non iuuabāt

Sȝ pocius intimerāt vł neglex erāt Cūqȝ fletu tāto i vndarȝ ut magdalenā alterā credidisses n̄ q ad pedes pccōris nō p cidit Et ego q̄d hereret tristicie ab ea q̄rere tandē subiūxit pr ego peccatrix pata penitē oibȝ mōis m̄ possibilibȝ ⁊ satisfacē Quatuor viros habui ⁊ quē nūc habeo nō ē me⁹. Cū hijs ōmibȝ p v̄ba de p̄nti ɔtraxi ⁊ ex hijs viuentes tres hodie sup sūt q̄bus auditis satis obstupui. Sciēs q talibȝ ɔplexita tibȝ sūmam oportȝ daē opam si enodare q̄s quēpiam velit Vn̄ muestigata diligent' cā quā prius nesciuerā didici q de ōmibȝ viuentibȝ difficultas aderat. Nā de mortuo si q̄d fuit ligamētū illud cū vite t'mio solutū erat. Primū eni virū ex viuētibȝ cepi ātea cū q̄dam ɔtraxisse licȝ clamdestie ⁊ ita i foro ɔsciē ab eodem liberā eē Cū scdo clamdestine etiā ɔtraxerat ⁊ ɔsūmatū fuit mr̄imoniū carnali opere. ȝ ipsa hoc piurio negāte corā iudice eccliastico diuortiata ē ab isto vio scdo. Cū t'cio vero postmodū ɔtraxit in facie eccie cū quo iā domiciliū habuit ⁊ natos q̄s dā. Et q̄d int' hos duos ɔsulerem ut aīa adultē saluaretur anxi⁹ valde fui. Erāt eni ambo viri aīo fiadarma nutriti rebȝ ditati amicis vallati ad icōtinēciā p̄niciam iuxta cōmunē existimacōem ⁊ i ɔsciencijs valde lati. Vn̄ vidi q q̄uis iure fori fcā vxor esset t'cij nō tn̄ iure poli. sed tm̄ scdi a quo piurio mediāte ipā diuortiata extitit Et q̄dcūqȝ iubēm vicȝ manē cū tercio vel redire ad scdm aut ab vtroqȝ se secernere i oībȝ sp aderat ex vna pte q̄ verisimile homicidiū aut fcie adult'iū aut alt'ius mortalis criminis picl'm Nam si iuberem volui reditū ad scdm seq̄bant' hec incōueniencia verisiliter vicȝ p̄mo q zelotipia motus tercius scdm via facti inuaderet ⁊ occideret. Secūdo q femina cū scdo manē nequirȝ q diuorcij celebracō obstitit fcā in iudicio eccie. q̄ obrē ōni iure hūano eā tercius a scdo obtinere poterat. p̄mo excōicare. Tercio vita femine sic fuisset in picl'o vtriqȝ dū ille tanq̄ piuram vel iste velut adulterā trucidare valeret. Si leo de nō infamie sup facto iuramto. q̄d piuriū esse nemo n̄ ipsa ⁊ fortassis scdus sciebat q̄d ɔpter contractū clādestinū pbare coñ eam nō potuit nec femine credētur verb si sese in hoc infamaret. Si deniqȝ ex aduso feminā sinebā manē cum

tercō: sequēbātur mala aīme in ipsa deteriora· q2 quotiēs a viro tercō cognoscebat⁹ do ciens adulteriū cōmisit nō suo marito in hoc obediendo q̈ q̄ ipē hoc exigere possȝ quē pium putate vxoris latebat· nō aūt ipa vice reciproca q̄ impedimētū non ignorabat· Et si suadē volebā; ut cū tercō ve lut soror ei⁹ manēt casta. hoc q̄dem ipa patissimo sbisset aīmo ȝ ipse velut incōtinēs u·ē exigendi debitū nullaten⁹ carere voluissȝ put ex multis cōiectuis videre potui· Porro si mediā viā femine cōsulere volui vicȝ recessium ab vtroqȝ tā habitacōe q̄ thoro: picula multa intuebar obuiare· q2 si posita eēt in mōsterio· tūc nulle prudentes eā ad pfessiōem recipe debebāt viro viuēte inuito· nec ipa piculo fraudulētie se exponere debuit· Si vēo extra mōsteriū latentiā ei ɔsulere volui qd plus mihi placere cepit: ut aimā saltē salua re possȝ: terebat me q̄ pulchrā fatie et sexu fragilis vix tuta castitate manerȝ· vel q̄ terti⁹ zelotipia motus fugiētē letalit̄ inuaderȝ· Nescit eni iste femine⁹ sexus fuga se sicut masculinus celare vel tueri· Quid igitur assertiue consulerē ad pn̄s non habui nisi q̄ penitenti respondi eam cōsolādo· ut deum sine intermissione pro sua libracō ne inuocaret elemosinas pauperibus· quia lucrosa valde fuit pro se et pro tercio viro erogaret· et quid sibi consulerem de libracōe factus et simili ter alij prudentes viri: parato aio omino suscipertȝ· Sed q̄ verba cōsolata aliquātisper absces sit· Interea libros consului q̄bus me iuuare non potui· Deinde Plurēb gaȝ veniens plures dīni et humani iuris doctores simul collectos causa consilij adij quib⁹ patum animū femine et laqueos quibus perplexa esset patefeci sed rn̄sum nullum habere potui decisiuū propt̄ pericula que hincinde adesse videbant quacūqȝ via attemptata· postremo tamē sancte memorie Abbas sācti Egidij beati bn̄dicti ordinis magister Heynricus qui inseculo doctor iuris exn̄s et mundum paulo āte reliquerat ob reformacōis nouelle opus factum in dicto monasterio· Bono inquit ad me estote animo· Si femina tam boni est propositi et adeo pia in pauperes ac dotata bonis que de ea dixistis: mihi credite ipsā deus illuminabit ut videat

q̃d faciẽdo i statũ ponat᷑ salutis. Rediĳ iterea ad feiam et vltimũ mod᷒ fuge sup̃ tactũ sibi suasi. Ad quẽ cũ se pparar͡z de q̃ tñ m̃ piculũ nõ modicũ corp᷒ et sibi mai᷒ et forte aliĳs immẽ poterat. Affuit d̃ina grã q̃ q̃stioni difficilie solucõem dedit facilimã. Sibi em̃ icidit ut q̃ciẽs cũq; vir t'cius debitũ exigeret ipsa se p hm̃oi obediẽciã letalẽ ifirmitatẽ cõnhẽ fingeret et ne id mẽdatiũ esſ͡z ad aie ĩfirmitatẽ hoc mẽteten᷒ apd̃ se r̃torq̃r͡z ex q̃ ifirmitate anĩe sc͡z p mõ'le crimẽ c̃tũ est ᷤm nr̃az fidẽ queq; nedũ aĩe ſ͡z etiã corpis ppetuã mortẽ subire ita fecit ut cogitauit et d̃ina arridẽte grã vir p̃us icõtinẽs feie cõpati cepit quã i aliĳs veracẽ eẽ sepe didiceat et vsq; mõ iã annis pluimis eã tm̃mõ ut sororẽ h͡z itactã nec de adult'io viri q̃cq̃ aliunde mali audiui. Audiẽs ego hanc castimonie nouã et delusiõe͡z piã atq; rarã practicã letus ita hei pmisi ex q̃ nulla iã seq̃bãtur incõueniẽcia qnĩmo vir͡z quẽ tanq̃ vrsũ p̃us habuit iã velut ouem Ioseph i castitatẽ deduxit. ¶ Pilger: Cur laudare audes feiam i eo q̃ mẽdaciũ dixisse videtur et ficte ãbulasse. Cũ em̃ fetus plures a viro p̃habuit et obe diẽs ei nõ letalit᷑ vexaret᷑ mendaciĳ rea fui vid᷒. ¶ Theolog᷒: verba feie veritatẽ cõtinebãt et sonabãt nõ tñ ad cui᷒ libet hominis itell'cm. Certũ ei fuit q᷑ obediendo vtrusq; hois mortẽ icurrẽ meruit p̃mũ aie p adulteriũ et corpis pit᷑ et aie post finale iudiciũ ppetuã mortẽ habuiſſ͡z. nec sp mẽdatiũ q̃ loquitur cũ ab eo veritas aliq̃ obticet᷑. Nec fictio q̃uis mendacio coeq̃tur. Et q̃d si scriptura sac̃ obstetrices laudat hebreo͡z de zelo clemẽtie quẽ i dei colas habuerũt nõ i falsitates q̃s exp̃sserũt. Ita et hec femina plimũ ẽ cõmendãda q̃ die nocteq; extr̃ tho͡z cõstituta legitimũ. ſ͡z i eadẽ domo cũ viro alieno hitãs tñtũ di p̃ceptũ i adulterio tñsgredi metuebat ut viri iduta amo vsq; mõ m'ti᷒ ãnis iã vitã castã ducat. Mi n᷒ insup miãbris qd̃ retuli exẽplũ si sil'e factũ a sancto viro cõmendatũ audiueis. Refert em̃ scũs Heraclites vir ut in q̃t Vincẽti᷒ i speculo historiali li. xviĳ. religiosissimus q̃ in li. suo quem padisus intitulat scribit ad lausũ epm̃ de q̃dam nobilissima chorinthia et xp̃iana mĩlliã virgiẽ et pulcherima quã cũ iudex pagan᷒ nullis minis a voto castitatis mouẽ valeret

ad sibi ostētiendũ in venereis. In lupanar hãc lenoni ut trinos solidos dieꝶ ab ea habereꝫ tradidit corrumpendã Ad quã cũ viri plures stuprãdi :p allato ꝑtio accederēt. Illa vulnus q̄dã in interioribꝰ se habere dixit cuius fetorē si venientes ad eã sētirent. horrore contagionis effugerēt. vñ singulos miserabilitˀ ꝑcabatur ut ei paucos dies ad quietē cõcederent. Interea dũ orõnes continuas ad deũ funderet: misertus ei deus ⁊ quidã iuuenis xp̄ianus media nocte quiqꝫ ei solidos attulit. virginē osolabatur ⁊ ei ꝑsuasit ut vestibus exuta ꝓprijs iuuenis indueretur vestitu ⁊ ita abscederet. ipso manēte. Q̄d ⁊ factũ est. Telaꝫ in crastinum veritas apparuit ⁊ iuuenis a bestijs deuorãdus p iudicē traditur ⁊ tã p sua q̄ꝫ p virginis salute duplici martirio coronatus ē. Hoc em̄ exemplum multinuba prefata femina in quadã predicacõne audieãt ⁊ exinde suam castitatem tuita est modo supra expresso.

Capitulũ Quartũ

Philomene formicas ⁊ eaꝶ oua querũt aui de ut comedãt q̄ ex hijs cõualescũt egrote ⁊ sonore effitiũtur Est aũt ut dñs Albertus libro. xxiij. de animalibus tradit: philomena dicta a philos ⁊ menos q̄d dulce sonat q̄ amat cantus dulces vel dicitur a philos ⁊ mene. quia cum cantu cum alia otēdit. potius vitã exuit q̄ꝫ cantũ victa deponat Nam rostro et collo õne fere genꝰ musice effigiat ⁊ sese nõnunq̄ꝫ cantibꝰ necat. In qua aue auai ⁊ cupidi principes ⁊ viri designantˀ qui verbis persuasorijs ⁊ dulcibus vel astutis simplices ꝑmunt in rebus vel in anima veluti inermes formiculas ⁊ eorũ fructus Q̄d btũs Jeremias causatˀ vice dni̅ Jere. ij. dicēs Inuēti sũt in ꝓplo meo impij insidiãtes quasi aucupes laq̄os ponentes ⁊ pedicas ad capiēdos viros sic decipula plena auibꝰ. sic domꝰ eoꝶ plene dolo Ideo magnificati sũt ⁊ ditati ⁊ ꝑterierũt s̄mões meos pessime Causã vidue nõ iudicauerũt. causã pupilli nõ direxerũt ⁊ iudiciũ paupm nõ iudicauerũt Et de silibꝫ Ezech. xxxiij. dicit ꝓpħa Auaritiã suã seq̄tur cor eoꝶ ⁊ ē eis q̄si carmen musicũ q̄d suaui dulciqꝫ sono canitˀ. q̄ aũt v̄ba dultia homi nũ equipolleant sonis dulcibꝫ docꝫ Ecc̄iasticꝰ. iiij. vbi dic̄.

Tibie ⁊ psalteriū suauē; faci
unt melodiā ⁊ sup vtraq; lin
gua suauis ¶ Piger: nūquid
nō merito vice reciproca sile
facit verbis oris sui dulcifluis
mala mulier ad decipiēdū vi
ros iprouidos ¶ Theolog9:
Fatiūt q̄d de hoc mlieres· ſʒ dece
ptōis arte alia· nō sicut viri q̄
sepe post dolū ⁊ fallatiā vtūtur
tirānide ⁊ potētia· Vn̄ a dulsul
tales salomō filiū pauisat ꝓ
uer· v· di· Ne incēderis fallatie
mulieris Fau9 em̄ distillans la
bia meretricis ⁊ nitidius oleo
guttur ei9 nouissiā autē illius
amara quasi absintheum ⁊ lin
gua ei9 acuta quasi gladi9 bi
ceps Et iterū ibidē· vi. Cōserua
fili mi precepta pr̄is tui ut cu
stodiāt te a muliē mala ⁊ ab
lāda lingua extr̄nee· Nō cōcupi
scat pulchritudiēm ei9 cor tuū
nec capiaris nutib9 illi9 Et ap
tius ibi· vij· dicit· Dic sapiētie
soror mea es ⁊ prudētiā voca
amicā tuam ut custodiat te a
muliē extr̄nea ⁊ ab aliena q̄ v
ba sua facit dulcia Irretiuit ei
vecordē; Juuenē trāseūtē p pla
teas multis s̄moīb; ⁊ blandi
cijs labiorū ptraxit illum ¶ Pi
ger: nō nouit̄ ſʒ dudū cum in
sac̄ scripta talia ɔtra feminas
ꝓpauisādo vilem sexū audiui·
animū meū tl̄e pulsauit dubi

um· Cur nō plus sexus fragil̄
minuat̄ i sacris lr̄is ut sibi a vi
rorū dol̄ caueat q̄ masculinus
quē tn̄ ɔstat amō eē ɔstāciorē
ptēa cū circa mōsteriū nr̄i or
dinis q̄dā in colūbaia mercō
apud sorores nr̄i ordinis fiēt
de btō Johē· Crisos· ⁊ de q̄bus
dā alijs scīs q̄ sicuti dicit scrip
tuā satis iuexerīt ɔtra feminas
Audiēs hoc sāctimōial̄ q̄daʒ
sciola ḡmatice irascēdo dixit·
Vos viri multa nimis scripti
tādo ꝓtulistis cōtra nr̄m sexū
fragilem Si nob facultas scri
bēdi ⁊ dicēdi velit vob affuissʒ
vicē rōdidissemus dudū fide
litati vr̄e· ¶ Theologus· Vt
ad scdm p̄mo rn̄sū heas scito
q̄ null9 prudēs in sexū femine
um q̄cq̄ mali iuexit quē a deo
bonū eē creatū nō dubitauit·
Vn̄ in scriptuā sac̄ vbi a mul
erib; p̄monem pene sep adie
ctiuū malicie aliq̄d nōmi mu
lieris adiūgit̄ ut in libris sapi
entialib; palā ē· Prudēti itaq;
stilo· b· Job vsus ē q̄ e domo
tō vnica p dyabolū relicta pse
cutrice sic eidē rn̄· Quasi vna
de stultis mulierib; locuta es·
q̄ sexū rep̄hēdere noluit a deo
creatū· ſʒ stulticiā mlieri ānex
am Pari mō alij scriptores Ec
clesiastici vbi cauē iubēt a feis
de vaga scorto ꝓcaci meretrice·

vel de malo alio·nõtãt hanc quã detestãtur·Ad p̃mã autẽ noueris q̃stionẽ·q̄ quinqȝ ex causis viri ampli⁹ a feĩs q̄ iste ab illis premoneri solẽt· q̄ deo natuã sũt ꝓpinquioẽs· ideo fedati turpius infitiũtur· corpe ꝗ aĩa sũt liberiores·ideo tãq̄ vagi facili⁹ decipiũtur·cõplexiõe sua sũt calidioẽs·ideo male citius inflãmãtur·corpe sũt elegãtiores·ideo a feĩs velotius affectant Et gradu ꝛ offitio eminentiores·ideo alij malo eoꝝ exẽplo pl⁹ scandalizãtur·Primo dico sũt deo natura ꝓpinq̄ores viri q̄ feie·ꝓpter qd dicit aplus p̃·Cor·xvij·volo aũt vos scire q̄ õis viri caput ẽ xp̄s·Caput aũt mulieis vir·Caput vero xp̄i deus·Et iteꝝ: vir q̄deȝ nõ debet velare caput suũ qm̄ ymago ꝗ gloia dei ẽ·mulier aũt gloria viri est Nõ enĩ vir ex muliere ẽ ȝ mulier ex viro·etenĩ non est creatus vir ꝓpt mulierẽ·ȝ mulier ꝓpt viꝛ·vbi glo·vir dicit eẽ ymago dei q̄ p̃ncipalit creatus est ad ymagieȝ dei in quo naturalit ãplius q̄ in muliere viget rõ q̄si ipe sit racõ·secũdo viri corpe ꝗ aĩo sũt liberioẽs q̄ dñiũ penes eos residet.vñ stare ꝛ ãbulare possunt vbi ꝛ qñ volũt loqui cũ quibuslibȝ

Libtas vero qñ in abusũ sumitur·mltis occasio est peccati·Quo ꝯtra Geñ·iij·mulieri prime a dño dicitur·sub viri potestate eris ꝗ ipe dñabitur tui·Et p̃·Pet·ij·q̄si liberi ꝛ non q̄si velamẽ hñtes malitie libtateȝ·sed sicut serui dei·tertio viri ꝯplexiõe sua sũt calidiores·ideo male citi⁹ inflãmãtur·in cuius argumentũ sẽsu ꝯtrario tcij Regũ p̃·de Dauid dr vetulo·Cũqȝ cooperiret vestibȝ nõ calefiebat ꝛ per ꝯsequẽs p abij sag adolescẽtulã pulcherrimã in sinũ viri positam non temptabatur ipse quẽ tamen ãtea solo visu distantẽ inter pluẽs vxores viuẽtem inflãmatum fuisse constat·Juuenili etate ꝗ virili·ut in barsabee patuit·vnde in psalmo cantatur lumbi mei impleti sunt illusionibȝ et non ẽ sanitas in carne mea·quarto viri feminis corpore sunt elegantiores statuã pro ceritate et in artuum pulchritudine·Cuius simile creator in omni fere animaliũ spetie videtur posuisse ut semper virum eminẽtiorẽ ymo ꝛ pulchriorẽ creaueit sicut patet in pauõe·phasione·anete·columbo·et in alijs multis·hui⁹ rei gratia De p̃mo viro spetialit dr geñ·p̃.Fatiam⁹ hoieȝ ad ymagieȝ

q̄ silitudinē nr̄am ut p̄sit pisci
bꝫ maris ⁊ volatilibꝫ celi ⁊ be
stijs vniuͤseqꝫ creature ōniqꝫ
reptili qđ mouet᷑ in t'ra· Q̄nto
viri gradu ⁊ officio sunt feīs
eminēciores vñ· p̄· Thiot·ij·
Mulier i silēcio discat cū ōni
subiectōe docē aūt mulieri nō
pmitto neqꝫ dn̄ari in virꝫ ſꝫ eē
in silencio Adā enī ſBdit p̄us
format⁹ ē deīnde eua Et adaꝫ
nō ē seduct⁹ mulier autē sedu
cta i p̄uaicacōe fuit Cū igitur
ut audisti philomene vocaces
aīaꝝ p verba dulcia decipe so
leāt i vtroqꝫ sexu idcirco vt'qꝫ
ōni diligencia sibi caueat ab
alt'o ne q̄ ad aīam deuoretur
Tpe q̄ tricesimū ānum attigi
vl' circit' steti q̄dā i loco aliq̄n
to tpe p̄dicādo ⁊ ꝯfessiōes au
diēdo de cui⁹ sigillo nl pandā
do duce Venit ꝓtūc i mei no
ticiā virgo q̄dā corpe ⁊ aīo
q̄ meis ꝯ̄silijs vtebat᷑ frequē
ter in hijs que ad salutē specta
bāt aīe· Nā de labore manuū
viuebat satis paupcula vitaꝫ
q̄ ad bona tpalia ducebat ꝓp
ter xp̄m ⁊ qr ingenio satis ſB
tilis extitit ⁊ affecta verbo di
uino instinctus q̄sdā ⁊ r'uela
cōnes hēbat specietenus satis
pulchras ⁊ scriptuē sacre ꝯso
nas ſꝫ q̄ spū nescio qđ in dubi
um verto ido qr ut postmodū

didici clam viuū ⁊ lib'tatē ni
mis diligebat· Credul⁹ satis
statim aliq̄n ꝓtūc fui t'l'ibꝫ ut
veꝝ fatear ⁊ meam iuuenilem
stultitiaꝫ Nam gaudebam pli
mū si q̄n repi psonam meo vi
dē deuotam quā audiui in sua
deuocōe aliq̄d noui dimitus p
cepisse ⁊ hijs q̄dā curiositate
allect⁹ aīm dabā feruētius q̄
indubitatis aliq̄n scripture
passibꝫ· licꝫ eisdē ex x̄ grā nun
q̄ dissenserim· Veꝝ qr p̄dcā
virgo ſB nullius fuit obedien
cia libere incessit quo libebat·
sp tñ ſB virtutis spē sine q̄ ne
mo r'ligiosus decipitur ⁊ exin
de pegn̄ari in suū malū ad quē
dā btē virginis locū ōīnnouo
luit ⁊ obtinuit Viuebat eod̄
tpe in loco q̄dā religiosus heu
solo nōme ⁊ sacdos ⁊ verbis
amatorijs ⁊ ideo t'mēcia plen⁹
⁊ aīaꝝ pdedaꝝ aucupijs gna
rus q̄ in itinē ꝯiūctus virgini
De verb venit ad obsequia de
obsequijs ad āicicia ⁊ i tali fa
miliaitate virgo miseā iam in
faucibꝫ eāt se deuorātis demoni
ace philomene· Exinde enī ip
sa tōlit' philocapta ē aīa in
verb ⁊ gestibꝫ viri p̄mū Dein
de ex frequētia aditus per eum
stuprata ē de quo tā indiscrete
doluit puta de thesauro irreu
pabiliter iam subtracto ut se

gladio interimere voluissz·n̄ e manibz fuissz ereptꝰ corruptoris·ad me igit̄ ɔsilij grā venit quē nō seq̄batur·sz ꝓfūde nimis fauces demonis intrauerat·Nā iussi ut virz se adire permitteret nullatenus et eidē ip̄a nequaq̄ꝫ nec loq̄retur nec appropinq̄ret·sz iuxta apl̄i sētētiā i bello hoc fugā ꝓ sūmis armis eligēt·Fugite inq̄t fornicacōem suasi ⁊ nihil ꝓfeci vel modicū·vn̄ ðina vltiōe factū est ut crescente amore hereos tandē feīa vsū p̄dendo racōnis frenesim incurreret a qua postremū librāta Et q̄ꝫ vitā emēdare ut sibi bn̄ ɔsulebatur Renuit a me et ab alijs:p̄us aīmā eius diligētibz derelicta: vitaz nescio qualē satis diu cōtinuauit·Ip̄e vero deflorator statim graui p̄cussus īfirmitate facinoā sua agnouit ⁊ ut vere credo ex corde penituit ⁊ ita oibus rite sūptis ecclīasticis sacramētis vita fūctus ē tā in bonis sue p̄destinacōis signis·ut in lecto egritudīs similia nunq̄ꝫ agnoueri in quoq̄ꝫ morituro·Credo enī q̄ꝫ ðina clemētia p̄terita bona viri resperxerit q̄ ut mihi ɔstat deo deuote seruiendo ⁊ iunioꝛ existendo antea aliq̄n mltis āīs ɔtinuauerat·

Capitulū quintū·

Formicaleon cibū formicarz rapit et edit in hyeme q̄ꝫ estate in puluus vel sibi de cibo refuat Quid autē sit formicaleon seu mirmicaleon quod idem est ⁊ que eius natura quid oqz significet ostendit beatus Gregorius libro·ij·moaliū·exponēs illud Job·iiij·p̄ijt tigris eo q̄ꝫ non haberet predam dicens trāslacōe·lxx·interpretū·nequaq̄ꝫ dicitur tigris·sz mirmicaleō p̄ijt eo q̄ꝫ nō haberet p̄dā·mirmicaleon quippe puū valde ē aīal formicis aduersū quod se sub puluere abscondit ⁊ formicas frumenta gestantes interficit interfectasq̄ꝫ cōsumit·mirmicaleon autem latine dicitur vel formicarum leo·vel certe expressius formica parit̄ et leo·Recte autem formica ⁊ leo nominatur·quia siue volatilibus siue quibuslibet alijs minutis animalibus formica est·Ipsis autem formicis leo·has enim quasi leo deuorat·Sed ab illis quasi formica deuoratur Et infra·hec demonis et ypocrite ostēdit similitudinem gerere Nimirum aposto ta angelus in terram de celis proiectus iustoꝝ mentes que

bonorū sibi opum refectiōem pant in ipō actiōis itinē obsi dij. Cūqȝ has p isidias supat q̄si formicas frumēn̄ gestātes iprouisas necat. Hec autē mir micaleon id ē leo ⁊ formica d̄r Formicis enī ut dixim⁹ leo est volatilibus formica qr nimirū āntiqu⁹ hostis sicut con̄ osencie tes fortis ē ita otra resistentes debil. Si enī ei⁹ suggestiōib; assensus p̄betur quasi leo neq̄ q̄ tolerari pōt. Si aūt resisti tur quasi formica atterit. Aliis ergo leo ē. Aliis formica qr crudelitatē illi⁹ cārnales mētes vix tolerant. spiritales vero in firmitatē ei⁹ pede virtutis cal cant. Heretici ergo qr de sāctita tis p̄sūptione supbiunt quasi exultātes dicūt. mirmicaleon vel certe tigris piit eo q non bēret p̄dā. Quem enim noīe ti gridis eliphat n̄ btm̄ Job nō varietatis sigt vel aspsū macu lis simlacōnis. Qis nāqȝ sila tor in eo q videri rctūs appe tit mūdū se p ōmia nō ostēdit qr dū virtutes quasdā p yppoc sim assumit occulte semetipsū viciis sbicit. Quedā; latencia vicia repente in faciē erūpūt ⁊ supducte simlacōis quasi visi onis coriū ex admixtione sua variū oñdūt. ut plerūqȝ mirū fit. cur hō q̄ tantis v̄tutib; pol lē cernitur ec̄ tam reprob actib; inq̄netur. Sed nimirū ōmis yppocrita tigris ē qr dū mūdus color dissimulacōe ducitur vi ciorū ingredie interrūpēte va riatur. Sepe enim dū de casti tatis mūdicia extollitur sorde auaicie fedat. Sepe dū de vir tute largitatis speciōsus oñdit luxurie macul' iq̄nat. Sepe dū de castitatis at; largitatis de core vestitur velut ex zelo iusti cie crudelitatis atrocitate fu scatur. Sepe castitate largita te pietate ex pulchra visione iduitur s; int'fusa obscuritate supbie nōtur. Que vic; tigris rapit p̄dā qr huām sibi fauo ris vsurpat gloriā. q̄ enim rap ta laude extollitur quasi p̄da saciat. Vn̄ aūt yppocritarū laus p̄da d̄r preda q̄ppe est. cū alie na violēter auferūtur. Qis nā qȝ yppocrita q̄ vitā iusticie simu lās iustorū sibi laudem arripit Alienū est pfecto quod tollit.

¶ Piger: Repuūtur ne moder nis tpibus t'les mali yppocrite.

¶ Theolog⁹: sic ⁊ q̄d magis dolēdū est i statu ecc'iastico ali q̄n. Nā in p̄nti bab. cōcilio Re tulit audiētib; multis in loco reformatorū Dn̄s epūs Ebroycē sis de similib; ec̄ me p̄nte. Fuit inq̄t meo tpe sacerdos ⁊ p̄di catorū graciosus in collegiata

ecclesia qui p dei verbū quod seminauit gratiose et per sanctitatem vite qua se virtutum speculum exhibuerat multorum animas suo creatori lucri fecit ꝛ exinde fauorem magnum a populo acquisiuit · sed e diuiso a clericis qui sui confratres esse debuerant in ecclesia eadē: odium valde magnum incurrit. Qui enim compacōne malorum clericorum vita sordescebat qui cum in aperto sanctū virū psequi non auderent nec eū suo spoliare beneficio ꝛ honore: in ypocrisi mendatiū cōtra eū nephādissimū cfinxerāt. nam occulte clauē vnam ad camerā viri sācti pcurauert et eo absente meretricē de die intromiserūt eidē cmittētes ut camerā ab intra succēderet ꝛ p adiutorio de camera ad stratas clamaēt; quo audito emuli de insidijs surgendo quō meretrici succurrere vellent subiūxerūt cū pmio prepromisso. Ita per ordinem factū est. Nā quando meretrix in camera iā accensa clamauit de insidijs clerici accurrebant seculariū viciniam pro adiutorio inuocantes. cūqꝫ i camera vidissent metricē: tota boni viri denigrata ē fama ⁊ ita cedere fame et loco oportuit innocētē. Tādē finito multo tpe pncipal' auctor hꝰ neqtie in extreme infirmitatis articulo id sacerdoti ē confessus qui eū absoluere noluit: nisi famam publice restitueret. vnde cōuocatis testibꝰ fidedignis in cōfusione; suam nequaqꝫ iste ne in eternū poneretur ruborē fassus est causaꝫ ꝛ ordinem pductionis pfate: sicqꝫ primū innocentis famam recupauit. Repiuntur ꝑterea ypocrite de simplicibus hoibus vel simulatorēs auarissimi nonnūqꝫ. Sūt enim tres anni vix transacti qꝫ in ciuitate Ratispanensi fuit quidam veteranus vir qui mendicū se simulans ꝛ in extrema paupertate constitutū. pallidus in facie. dorso recuruus ⁊ macilentus totus ⁊ miserabilis corpore videbatur. sed tātas diuitias habuit in occulto et in annuis renensium florenorum redditibus ut mihi veraci relatione ostendebatur qꝫ de tanta rerū copia nobilis aliquis vel miles germanie suam psonā nutrire potuisset honeste. ꝛ tamē hijs non contentus tā miserabiliter vixit mendicādo ut vix aliquis eū intuens a collacōe elemosine se ɔtinuissꝫ; vn̄ dnꝰs Archidiaconꝰ barsinonēsis q̄ de eo cū magna impatiētia

loq̄ audierat me p̄nte cidē mē
dico ignoranter denariū i eleo
finā dedit. At ego. Ꝙ dicitis dixi
cui eleofinā datis: R̄ndit mē
dico. Cui rn̄di pmo dicō ri for
te hui9 vite. Iste eni ē ypocrita
de q̄ audistis. Tūc ille mendi
cū verb satis p̄mū modestis de
inde ad irā puocato mēdico eū
acrbius verb flagellare cepit.
ſ; nil pfuit. De ore eni extraxit
quē ibi abſcōderāt vl' oſculat9
ē p̄dcm denariū. mēdicus col
latoi restituit. a pn̄cia nr̄a p
tm9 de choro fratꝝ vbi hec ac
ciderīt fugit. Pretēa fidedigno
rū rlacōe didici nr̄o tpe fuiſſe
virꝝ quēdā pecunijs āntiq̄s rfer
tū a infectū receptū p deo i ho
spitale ciuitatis. Cōstāti eñ. q̄
cū dudū ſibi occultaſſ; ex aua
ritia magnā multitudiē; dena
rioꝝ puri argenti a vetn̄i. Q e
uenit ad extrema et de farina
auene ſibi pulmētū ipacientiſſi
me clamabat ipāradū quod
cū factū eſſ;. ſedit egrot9 ſol9
more ſolito in lcō a loco mica
rū pais miutati. ſpgere cepit
denaios q̄s occultaueāt i pul
mtū auenacie a cū coclear aui
diſſiē ori ipone. Sicq; miſer
ſuffocatus ē illico. Inſup hijs
inueniūtur ypocrite lōge detio
res ſ; heretici. Qis q̄ppe hereti
cus eſt ypocrita in eo q̄ catholi
cū a virtuoſū ſe q̄lis non eſt ſi
mulat. Ꝙ; nō ōmis ypocrita ē
hereticus. Currit nāq; hodie
at; ſerpit in ptib; fueuie mt' q̄l
dā pſonas v t'uſq; ſexus ſecl'a
res a eccl'iaſticas religioſos a
religioſas hēſis a ypocriſis tā
enormis ut eā ad plenū ne au
res innocētū maculē; nō exp̄
mere audeā. Nam ſibi licere aſ
ſerit mentiri ad placitū. pacta
nulla ſuare occidere et inocē
tiſſimū a ſi pr̄ foret ā mr̄. Nun
q̄ ieiunat niſi ut in cibo nō de
p̄hēdatur ab alijs lacticinia a
carnes cū ouis comedit q̄dra
geſiāli tpe vbi pōt oculte la
borat i feſtiuitatib; eccie. Ocio
vacat dieb9 alijs. Cerimōias
oms eccie tāq̄ opā aīalium
hoim nō ſpūaliū ſpernit conde
tenus a q̄d decti9 eſt virginita
tis decus abſtinēcias veſtimē
torꝝ a ſtratus duicie ſupſticio
nes corpoāles eē affirīt a eiſdē
reſiſte docet. Solā pfectō em
a virtutē eſſe autumāt in cōtē
placione q̄dā altiſſiā ſpūs q̄
carnem a oſſa nō h;. cū tn̄ ipſi
put ſcio nō mō carnales ſ; be
ſtialiſſiē viuāt. Nā ad tantū p
fectōis apicē ſe veniſſe gloriā
tur ut nl eis p pccō iputai va
leat. Vn̄ ſūmo pōtifici p mini
mo ducūt ſi q̄n nō obediūt vel
alijs paſtoib9 eccie ſcē. Inſup

in feruore coitus maris cū feia vbi etiā fm Ethnicos ratō absorbet͛ et homo bestie assilatur supremā contēplationē et raptū excellētissimū dicūt cōsistē. ob quā causam sibi mutuo ad nutū in hijs obtempāt quādo libet. In quā sectam heu mltos occulte de nūero nobiliū et ignobiliū de virginibꝫ et viduis traxerūt miserabilit͛. ¶ Piger: ut sciamus hui9 mali origīnē et que taliū peruersoꝝ signa sint et inditia quisqꝫ eorum sit modus peruertendi quesō edoceas ut vitemus tales. Malū enim si nescitur: vix aut nullatenus vitatur. ¶ Theologus: reperi in libro Manuali quē pro sua psona per totum dns Albtus manu cōscripsit ꝓpria se eadē annotasse vicꝫ ꝙ suo tēpore in Colonia fuit eadem heresis. vnde puncta supradicta ac articulos plures ꝙ hic notauerim manu ꝓpria prefatus conscripsit domin9 quos ꝑtermisi. quia reuera tā sunt blasphemi et subuertentes oēm rē publicam et statum eccie totius ut calamo eos manifestare erubesco. Nec in neqtia pares vidi in libris Augustini. Isidori. ā Guidois qꝝ quelibꝫ constat latissime scripsisse se de diuersꝭ heresibꝫ. Antiq̄ est igitur hec pestis origine ad libtatis spūm tēdēs. si vero de vestitu q̄ris: habitu scias vniformi nō vtūtur. ꝫ qn̄tūcūqꝫ ꝑtioso et dissoluto aliqn̄ se tegūt. aliqn̄ vero plurimū vili vtrūqꝫ ꝓ loco tpe ut ꝓdāt͛ nullaten9. Nā eo ipso quo se credūt impeccabiles sine ōi timore sibi licitū putāt oēꝫ habitū quē ut lateant crebro variāt. alioqn̄ ꝓderētur citi9. Cū sil͛ sūt si vba scire placet eoꝝ. Nonūq̄ verbis vtūt͛ ad inuicē amatorijs. meretricijs: lenonū morē gerētes. Si vero cōuiuūt alijs vltra ꝙ credi valet verbꝭ vtūtur sbtilibꝫ comptis. sblimibꝫ. spūalibꝫ et methaphisicalibus ꝙtū sustinere pōt lingua theutonica: adeo ut eos vix aliq̄s debite intelligere possit. etiaꝫ litterat9 q̄bꝫ inuoluūt de spū. de abstractōe. de lumibꝫ varijs. de psoīs diuinis. et de cōtēplacōnū gradibꝫ altas sētētias. vn̄ quidaꝫ libri theutonicales fmonū sbtiliū eoꝝ malitie satis debuire videntur q̄ de talib9 loquūtur vocabulis quos quidaꝫ in fallar fatue vel piculose aut scripserunt aut scribi pmiserunt ā saltem ab aliquibus baghardis vel hereticis certis honestis antiquis religionū doctoibus ficte asscripte eē videntur

Sub p̄dictis ig̃r verbis virus sue p̄uitatis absco͂duntur ⁊ sue malignitatis heretice venenũ approximãt. Hij p pede sui erroris i suũ reprobũ retorquẽt sensũ auctoritates istas apli. Si spũ ducimini non estis sub lege. ad gallat. v. Non aduertentes q̃d stati subdit' manifesta sũt opa carnis q̄ sunt fornicacio. imũdicia. ipudicicia. luxuria. q̃bus hij pleni sũt. Deinde p se allegãt illud ibidẽ. Vos in libtatẽ vocati estis fr̃es nõ attẽdẽtes q̃d subdit' Ne libertatẽ in occasionẽ detis carnis. Et ita ut finẽ istis dem⁹ aliquẽ ad necandũ simplices verbis dictis vtuntur toxicũ mortis ibi approximatur. exercicia corporalia p eos vilipendũtur ad meditãdũ nescio de quo spũ afficiũtur. Et ad opa carnis tãdem oẽs eorum discipuli diuoluũtur licet sic tygrides plene virtutibus speciẽ ten⁹ tm̃ mõ eẽ videant'. Capitulũ. vi.

Quauis nidus formicarũ odore bono redoleat tñ si sup eo lig̃ noua et tenera aut ex hiis lagena fcã teratur duriter ⁊ fricẽtur fetorem quedã nõbilem contrahere experiuntur. Per nidũ formicarum bonorum simplicium habitacõem ⁊ p odorẽ abinde pgredientẽ bone fame noticia desig̃tur ut sup̃ dictũ est. Sed p ligna noua ⁊ recẽtia corpora designari pñt a q̃bus humor passionũ carnaliũ calore caritatis nõdũ eductus est tales si se tactu vel cohitacione multa attigerit. Haut dubiũ fetorem venereorum exinde contrahitur. Si igitur ad domũ vel habitacõnẽ q̃rumcũq; fratrum etiã sanctarum sine euidẽti neccitate et vtilitate viri vel iuuenes ymo senes crebro accesserint fetorẽ sue fame facilit' mouebũt i naribus alienis. vbi p̄us loca vitando t'lia xp̄i bon⁹ odor extiterit ita ut de eis dici valeat vtiq; q̃d olim de filiabus isrl' fatuis vaticinatus ẽ ysaias ibidẽ. iij. Erit pro suaui odore fetor. Amplexus aũt cauẽdus est in hijs habitacul' vbi dol⁹ alicuius hoĩs ad decipiendũ latet occulcius vl' demonis q̄ a nullo pene loco secludit' alioqñ fame nostre redolencia cito in fetorem cõuertitur Cõsiliũ audias i hoc Eccl. xi. dicẽtis Nõ omnem hoiem iducas i domũ tuã. multe ei sũt insidie dolosi. Sicut em̃ eructãt p̄cordia fetẽcium ⁊ sic pdix iducitur in caueã ⁊ ut caprea i laqueũ sic et cor superborum. Et bene dicit superborum. q2 in humilitate vera vix aliq̃s põt decipi. In supbia vero qua q̃s vult videri et sibi sine timore nimiũ cõfidit.

cōmunit̄ labūtur plures in fetorē luxurie/vel in leprā ꝑuitatis heretice. Supbia enim est que sepe p viciorū fetulentiam humiliari meretur/ut in quo q̄s latentem supbiā neglexit agnoscere: aptam nunc carnaliū fetorem intuens humilior studeat resurgere. ¶ Piger: Dic aliquod exemplum ad ꝓposituꝫ. ¶ Theolog9: Tot inde de pn̄ti materia occurrūt: q̄nta volumē grāde nō ꝯtinere sufficeret Et ut breuē in hoc dem doctrinā: Suadeo fidelissie ut nūq̄ longo tpe cū mulieribꝫ scīs q̄ntūcūqꝫ cōuſari studeas Et vbicūqꝫ talia fieri pſpexeris/si facultas adē aquā fratne correctōnis tāq̄ igni in domo accensa infundere non tarderis: quia de omni pene genē hominum exptus sum/sepe ꝑus se virginalem pudiciciam perdidisse q̄ se nouissent vulnera veneris/vel pfidie actum pcepisse. Beatus qui legit ꝛ audit/ac itelligit/seq̄turqꝫ doctrinā apli/ coñ fornicacōem breuissimā ꝛ vtilissimā pmo ꝛ efficacissimā Fugite ait fornicacōem. Cū eī pn̄cia fūt corpa maris ꝛ femine: facilime vificatur illud prouerbiū. Perit ōne arbitriū: cū res trāsierit in affectū. Noui aliqñ virginē diuitē, ꝛ nō minimi status oim vicinorū iudicō ꝛ meo deuotā valde ꝛ castā q̄ confessorem quēdam religiosum habuit multa prudencia ꝛ probitate pollētem: cui obediebat longo tempe. Vocata est tandem ad quarūdam feiarum nomine deuotarū domunculam quā quidā ut videbat multum honestus sacerdos secularis itrare solebat: sꝫ reueā corruptus erat in hijs que ad veram fidem ptinent. Deinde cepit quibusdam ex eis ad ptem sumptis doctrinas speciaiores tradere/de patientia. obediencia/ꝛ de arte contemplandi quedam arduissima subtexere. Finxit miser se easdē videre ad diuina magis dispoītas: et in hoc sexum maxime glorie maxime cupidum decepit/iam plius inter quas prefata virgo fuit principalior: delinire tandem cepit verius malignari sacerdos prefatus: quousqꝫ psuasit omni verecūdie esse abnegandum feminis. quē admodum cristus nudus pro nobis ut ait in cruce pendēdo fecit ꝛ nisi ista fierēt: perfectionis apicē a nullo attingi posse affirmabat. Deinde autem de sexu fragili quedam deuenerūt in tātā stulticiā: vt se clam corā clericis in hoc cōplicibus

passim denudarēt. sine carna li cōmixtione. Tn̄ postremo ꝑ suasit ut eucaristie sacramētū dimissimū qđ semel ī die sacer dos vix dign9 ē sumere queād modū vnica die xp̄us se p̄ri in ara crucis obtulit id multociens a femis sumētur, eo ꝙ grā sacramētalis q̄lib; cōmūione ut aiebat augeret̄ nō adūtēs id eē cōn̄ gnālem ɔsuetudie; toti9 eccīe. Exinde factū ē ut aliqn̄ in loco secreto tres femine nude tōlit̄ flectētes genua coram p̄dicto ꝑfido eucaristie sac̄ mētū reciperēt eadē hora ⁊ die vltra quinq̄gesies. Cōiacebāt intēa viri talib; cōplices clerici scz secl'ares femīnis ⁊ nōnū ꝙ multi cū multis vno ī lecto. nec ad lapsū carnis ut fatebātur ꝓcedebāt. ſ; ut passionib; veneris fūditus abnegarent se a seipsis mutuo ɔtinebāt veri9 plus inficiebāt. Int̄ q̄s ɔtinētes iste sac̄dos p̄ncipal' ꝑfectionis eē dicebatur. Adducebātur etiā aliqn̄ clāculo de distātib; religiosaꝝ domib; ad deꝛ officinā lutosā ⁊ porcinā alie famose in bonis femine. q̄ indulgēcias demonū quas p̄ misim9 ut domestice acq̄siuerūt. Alā p̄ncipales actoēs huius neq̄cie. disponēte deo. postremo capti heresim publice

coacti sūt reuocare. Et ita mod9 iste in loco vno nescio si in aliis dissipatus ē cū cōfusione extrema. ¶ Piger. Miror q̄uo possibile fuit sine mollitiei sorditie saltē tres sibi sic ut p̄misisti ꝓpinquasse mutuo. ¶ Theolog9. De fetore tali loq̄r inuitus ⁊ magis inuite scribo mlta idcirco verecundiora q̄ se fecisse dicūt sine lapsu carnis dimisi r̄ferre. Sed qn̄tū conicere potui nō video qn̄ plures maiora ibi crimina ꝑfecerūt. ꝙ si operi carnali simplicit̄ institetis set. Credo insup quosdā ex ei' q̄ p̄ncipales in ꝑfidia fuerūt demonis ope ꝓtunc maleficiatos eē ne mouerētur ad naturales ⁊ plenos actus in cōtinēcie ut exinde cecati se passiōi ei de crederēt ⁊ aliis persuadēnt penitus mortuos eē. facilimū em̄ ē demonib; infrigidare vbi deus p̄miserit. Adimiani em̄ heretici dudū descripti a veterib; doctoibus eccīe sacrificia nude ⁊ orones esse offerendas deo ut isti suis fidei ꝑsuaserīt ⁊ ex taliū radice verisimilit̄ isti ⁊ iste pullularūt. virginem tn̄ de q̄ r̄tuli firmit̄ credo florem sue pudicitie in bello tali deo mirabilit̄ ꝓtegente r̄tinuisse. Nā heresiarcham anfatū corde diligē nū ꝙ potuit. ſ; ōm tpe horrorem

quēdam de eo intra se sensit q̄ affectū eius ad p̄fidiam amaricauit. Curiositas aūt ꝛ desiderium acq̄rende p̄fectōnis sibi a p̄ncipio ꝓmisse eā in vesana societate et cōione eukaristie p̄missis cecauerāt ꝛ diu retinuerūt a quib⁹ tn̄ tādem totalit̄ recessit ꝛ ista m̄ patefecit. ¶ Piger: Quod ptim obmisisti p̄cedēti capitulo libēs sciē velle? quē modum decipiēdi teneret hij quos ibidem malignissiōs descripsisti: q̄ten⁹ iacula p̄uisa talia sciētē min⁹ ferire possent. ¶ Theologus: Est quidā de eadem secta p̄dita q̄ hodie ut tigridis se ondat ꝛ bonos latet. nūc seculares. nūc regulares. mō rusticoꝝ. mō vero nobiliū vestimēta defert. q̄ aliqn̄ beghard⁹ fuit seu lolhardus hic in eodem statu ꝛ habitu librorꝝ subtilissimorꝝ in nr̄o vulgari ut vereor piculose ↄscriptorum stilum et modū loquēdi comptissimū et altissimū didicit. ꝫ vbi nescio p̄mū infect⁹ fuit heresi p̄nicōsissime ānde. Cuius p̄ctica hec est ꝛ fuit ad acq̄rendū discipulos et discipulas. Nā p̄mū sub spē deuoti fr̄icelli domum aliquā deuotarꝝ mulierculaꝝ exploat quā intrando aliquotiēs p̄uatim v̄bum dei ōrtissimis verbis seminat de alta p̄fectōne ꝛ contemplationis gradibus dissere[n]do. Cui post q̄ data est crebra audiencia. incipit cōtra exercicia corporalia: videlicet Ieiunia. abstinencias. oraciones vocales ꝛ similia inueheῖe exponendo ea quomodo imp̄fectorum sint ꝓpria ꝛ necessario dimittēda ab eo qui perfectam vitam cupit apprehendere cerimonias ecclesie quascūq3 ut de festiuitatibus de audientia multa missaꝝ ꝛ diuini officij p̄mo predicacōem pene nullam ex istimacōnē dicit esse habendā: sed quieti corporis ꝛ contemplacōni iubet pro viribus assistere ꝛ p̄similia sexum femineū faciliter per verba pulchra solet mulcere ad suum fauorem. Intēa studet non multas sed vnam presertim prouecte etatis aliqualiter ꝛ maiori auctoritate inter eas fulgentem vel paucas alias eligere: quibus aliquociens ad ptem facit exhortationes spetialiores. ut virus suum eisdem passim infūdat; Vbicūq3 autem quicq̄ de sacre scripture passib⁹ sibi p simplices verisimilit̄ potest obici illud soluit ad suā sectā sensum retorquendo; Postremo s̄m q̄ obedienciam maiorēm tuetur in hijs que i estate

hamo pfidie proximioēs sūt vnā eligit cū q̄ extra testimo niū oculos secrete loq̄tur. ne turbetur alie neq3 q̄s alienus supueniat custos loci ponitur. hijs oportunitatib9 captā et allectam clari9 i̇ficit dicēdo q̄ corpis integritas. et castitas. timonia q̄dā3 et exciciū corpa le ē nō mentis vera pfectio. q̄ oport3 se indn̄tem facere et p cul ab ōni passiōe verecundie timoris. et q̄ ppam volūtatem op9 ē in ōnib3 abnegare. ecia3 nude viro placēdo si iubet tue ri castimōiā. vero corpis vocat ppie volūtatis vsū. cui perfide doctrine post q̄ misera credide rit. aud3 hereticus aut malefi ciatus a demone ā aliū de sat libidine pluib3 virgini iacē noctib3 in nullo eā violando. Sz auso dato diutino tandē recipit thesaurū irrecupabile3. hora q̄ mime credit. Delinit q3 postmodū verb mēdacib3 si pdata mesta fueit ita ut dein ceps oneratam pccīs obedire fatiat ad placitū omni eam de sua secta poscēti p̄sertim cū ad locum vocata fuit. vbi ōnes et soli de vna professiōe existūt. Solēt em̄ eligere q̄dā loca i opinacōa ma l'ut leprosoria vel domos seq̄stratas ab hoi b3 ad quas mutatis ḡbus ppis vestib3 ne intn̄do agnoscātur: cōuenire ɔsueuert. Districtum scio vbi virgo q̄dā si bn̄ meor sum ppe sexagenaria p̄mo flo rem pdidit pudicitie in ɔsilio malignācium tali nec vlla ten9 sibi sinit psuadē p̄fata pfidias esse s3 ptinax in secta sua vsq3 mō pseuerat. In actib3 nāq3 ve nereis et in epulacōib3 quas fatiūt vbi pn̄t splēdidis dicū tur ope demonis quasdam re uelacōes raras hre q̄b3 illecti tales velut boni spūs illumia ciōib3 multe ipsuasibilit ad herēt. Noui aliam q̄ cir. xxx. sue etatis annū deflorata p p̄ dictū lupum fuit et delusa tpe plimo lic3 immanitas quā de testabat vicōrz cū xp̄i grā tā dē eam cōpūxeit ad vere peni tēdum.

Capitulū. viij.

Quādo lucri gr̄a icaute extra domos ābulātse pe a formicaleon insidi ose necātur. In q̄ suadet formi ce ut in domo appropriata q̄s q3 studeat tut9 manēs q̄ ibi in vita corpis siue spūs multi p seuerarēt quam exeūdo pdūt. Coruus em̄ q̄ ex archa dimis sus ē et q̄s intemptus nūq̄ reū sus eē ad noe legitur. Colūba prudētior q̄ exiuit causa obedi entie nō repiēs vbi reqeseeret pes ei9 ad archā caute reūtit.

Altera vero vice euolans cū ramo virentis oliue vtilit̄ rediit gen̄·viii· Judith viduata viro spetiosissima ⁊ diuitiis plena in supioribꝫ domꝰ sue fecit sibi secretū cubiculū in quo cū puellis suis clausa morabat̄: habens sup lūbos suos ciliciū· Jeiunabat omnibꝫ diebꝫ vite sue p̄ter sabbata et neomenias ⁊ festa domus israhel p que meruit reuelacōem de victoria holofernis habē Judith·viii· Princeps etiam aplorꝫ qui p seuerantie donū ⁊ scripture sacre notitiā spiritusancto inspirante accepat: Legit̄ actuū·x· in Joppē ciuitate in domo mari: prime ad supiora ut oraret ascendisse ⁊ in excessu mētis secreta dei vidisse· Anna pphetissa vidua vsqꝫ ad annos·lxxxiiii· nō discedebat de templo ieiuniis ⁊ obsecracōibꝫ seruiens nocte ⁊ die Luce·ii·q dicitur ibi xp̄m dei filiū in hūana natura agnouisse· Maria insup cuiꝰ vita Marthe p̄fertur qꝛ optimā ptem elegit: sorore exeūte obuiam xp̄o: legit̄ domi sedisse que dn̄i per magistrū vocabatur Joh·xi· Ros qꝛ Dyna nō fecit: ꝫ egressa domū seu tabernaculū: nō ut viros ꝫ mulieres regionis aliene videret·a Sichem nobili adamatur ⁊ rapta ab eo viqꝫ oppssa virginitatem pdidit· Gen̄·xxxiiii· Hinc aplus discipulo p̄· Thimot·v· sic scribitur: Adolescētiores viduas deuita: cum enī luxuriate fuerit in xp̄o nubere nolūt hn̄tes dānacōeꝫ quia p̄mā fidē irritā fecerūt· simł aūt ⁊ otiose discūt circuire domos· Et p̄· Cor·xiiii· dicit: mulieres in ecclesiis taceant· Nō enī permittit̄ eis loqui sed subditas eē sicut lex dicit· Si quid aūt volūt discere: domi viros suos interrogent· vnde secū libēter consistere ⁊ cū timore domini domū ppriā incolere· ornamentū ⁊ custodiaꝫ p̄sertim femine sūma Et Eccī·xxvi· sic dic̄: gratia sup gratiā mulier sancta ⁊ pudorata· Quis autē pōderatio nō est digna ↄtinētis anime· sicut sol oriēs mūdo in altissimis dei: sic mulieris bone spēties in ornamentū domus eius· Periculosū aūt est sine euidētineccītate aut magna vtilitate incaute domū exire· quia illud ppriū est malarꝫ feīnarꝫ: teste Salomōe q̄ pū·v·dicit filio· Fili mi· Fauus distillās labia meretricis te nitidiꝰ oleo guttur eius· pedes eius descendūt in mortem et ad inferos gressus illius penetrant· p semitaꝫ vite non ambulat vagi sunt

gressus illi⁹ ꝛ inuestigabiles.
Et ibidem. vij. Si p fenestrã
inq̃t dom⁹ mee ꝛ p cancellos
ꝓspexi ꝛ ↄsidero puulos ↄside
ro vecordẽ iuuenẽ. Et ecce mli
er occurrit illi ornatu meretrīo·
pparata ad capiēdas aīas gar
rula ꝛ vaga q̃etis ĩpaciēs nec
valēs in domo ↄsistere pedibꝫ
suis nūc foris nunc in plateis
nūc iuxta āgulos insidians.
¶ Piger: satis pbasti q̃ neces
se sit vl' vtile in domo consistē.
Nūc exēplo aliq̃ q̃ piculosū
sit vagai velis ostēdere ꝛ quem
admodum a formicaleon illi
deuorētur aliq̃n q̃s paulo su
pra denōsti. ¶ Theolog⁹: au
di ergo q̃d accidit cuidā frie
quā tpe pn̄tis bas. Cōcilij vi
di in ciuitate Ratispanēs ꝛ iuua
bā inq̃rē. Fuit em̄ virgo hec so
luta nec virũ āqn̄ habuit. nec
de in cōtinēcia fuit suspecta. Sꝫ
de ciuitate i ciuitatē ꝛ de domo i
domū sepe mutauerat loca hec
cōtinuādo plrimis ānis. In āno
aūt etatis sue fere. iiij. Ratispā
nā venit verba ibidē q̃dā satis
icauta q̃ ad fidei nōrm emisit
ꝓpt' q̄d coram vicario Epi Ra
tisponēs accusata ab eodē car
ceāli custodie mācipata ē. Su
pueīt intēa in negocio bohemo
rū missus a p̄fato gn̄ali ↄcilio
Dn̄s Johēs de palomar Bar
cionens. archidyacon⁹ vir oi
deuocōe plen⁹ et tā in dīno q̃
i huāno iure appme erudit⁹.
Cuius ego tūc itineris eiusdē
socius ꝛ collega extiti. Vocati
igr̄ sum⁹ ad dcē frie examē in
q̊ dictū pbata inuēta est errās
se multiplicit'. nec tn̄ lesa eē vi
debat' in cerebro ad rōnis de
fectū. qꝛ ad singula sibi obie
cta valde astute rn̄dit ꝛ in q̃si
tis ab ea valde matuē ne sibi
cōdiceret cauē studuit. Se
enī dei spūm seu reuelacōes di
uinas habuisse dixit. Se obe
dire ipē i hijs q̄ male disposu
erat rēnuit. Se eē beacōrē pn̄
cipibꝫ aplōꝝ dū in via fuerūt
affirmauit. Se inobliquabilem seu
ipeccabilē eē credidit ꝛ tādem
mrem totius xp̄i eccl'ie q̄ in ba
silien̄. cōcilio repn̄tabatur. se
eē verbo ꝛ signis capitis sui cō
stāter ↄclusit. mtebātur ꝓptēa
multi q̊ pn̄tes fuert ꝛ ego ver
bis psuasorijs ex sacr' pagina
ut ꝓtuiā a feminneo eruerem⁹
capite. Sꝫ pfectus ibi fuit null⁹.
Dixit em̄ voce audaci se scire. q̃
in p̄fatis nullaten⁹ errar. Sꝫ po
cius sui exaiatores. ꝛ ita se ad
sbitrādū ignē p vitate sua pa
tā ostēdebat. Hijs visis. Archi
dyacon⁹ q̄ sup ad doctoēs tā
theologie q̃ aliarū facultatū
quorum multi pn̄tes erāt ait.

Videbitis inquit q sola vexa
tio dabit intellectū. vn̄ necesse
est ut p iusticie publice questi
ones ad cordas trahatur: lente
aliqualit' put sexus iste suffer
re poterit. Vos aūt ait secreto
ad me et ad mei ordinis sociū
quendam lectorē multū deuo
tū et litteratū in istius femine
pspectu ostēdatis nolle int'esse
eius torture. nec si placet int'si
tis ut erga vos beniuola ipsa
amplius pmaneat. et ita p tor
turam humiliatā magis post
modū p ydonei eritis ad cōuer
tendū ipsam; fecim9 et factū ē
per oīa ut p̄mittit'. Et quesitū
est ab ea dū torqretur a quo
errores suos sciuit an aliquā disci
pulam vel hmōi erroris cōsciā
habēt. q in hijs nūq̄ mihi ne
gatiuā prius dederat. videlicet
q a nullo hoīe erroēs suos di
dicisset nec quāq̄ docuisset. sed
apud se tacitus illa credidisse
fatebatur. Angelo vel dei spiri
tu docente ut ipsa inquit. Tor
ta igitur parūper nihil noui
p̄teritis addidit. nec quēq̄ fa
tebatur hoīem reū eē nisi se cō
stanter asseruit. et credo verum
dixit. sed satis humiliata est ar
tuū suor̄ vexatione. vn̄ in tur
rim captiuitatis reductā eadē
die ad vesperā visitauim9 ego
et socius meus ad iussum dn̄i

Archidiaconi miserā se p̄ dolo
ribus vix moueē potentē. visis
aūt nobis valde eiulare cepit et
fidenter causari q̄ grauit' lesa
eēt. Nos vero eā humiliatā eē
considerātes et eam iā confide
rātes p̄sumere de nobis. varijs
hystorijs ei ostendimus quō
multi insignes viri et litterati
reuelacōībus incautis decep
ti fuissent et per angelū satha
ne seducti et q̄ fragilis esset sex
us femine9 non aduitus scrip
ture sacre testimonio mltipli
citer psuasimus; tunc per xp̄i
gratiam ipsa resipiscere cepit
et pmittere q in oībus me se
qui vellet et sociū. Credidit igi
tur se deceptā esse mihi ut pur
garetur aīmus cōfessionē fecit
sacramentalem de omnibus
a iuuētute sua commissis spō
taneam se ad publice reuocan
dum errorem et ad penitendū
exhibuit. Et ita tertia die po
stea corā ciuitate Ratisponēsi
multis pre gaudio et miseri
cordia flentibus premissa oīa
ad effectū pduxit. Piger. cū
nihil sit optū q̄d nō etiā i hac
vita omnīū ad lumē pducat'.
Est ne postmodū expertū hanc
erroris sui heresiarchā aliquā
habuisse vel discipulā. Theo
log9. Neq̄ q̄ solū malignū
spiritum deceptorem habuit

quē instinctu inferiori p āgelo lucis in reuelacōnib; falß fuisse patet nec cuiq̄ experto vel littera to viro hec an a deo essent ad exāmādū se exhibuerat: neq; dīmū adiutoriū sufficiēter ∂tr erroris spūm iuocauerat: nec insup acq̄sita scia aut p sacre scripture rudimēta se iuuare poterat. vñ nō mirz. Si de xpo cōfisa ingenio decipi tā graui ter meruit de se p̄sumēdo:

Capitulū. viii.

Formice vbi fūt nociue facilit fugant: si ibi orbicularit cineres sp̄gā tur. Per qd̄ liq̄do datur intelli gi/q vbi hoies simplices p xi mis volūt eē nociui nō melius q̄ hūiliacōne sui et agnicōe p prie fragilitatis a ceptis resi piscūt et ad se ruertūtur. Cine res em̄ hūiliaciōe; huāne ifir mitatis designt. vñ gen̄. xviij. Abrahā deo ait ut hūilis exau diretur. L oqr ad deū meū cū sim puluis et cinis. et Thamar humiliata stupro fraterno. ij. Re. xiij. legitur cineres capiti suo asp̄sisse. Nunc Trenoz. ij. de hūilitatis in captiuitate in iherusalē dr. Cōsp̄serūt cinere capita sua virgies ihrlm. Et rex Niniue hūilit penitēdo ab iecit vestimētū suū a se et indu tus ē sacco. et sedit in cinere. Io ne. iij. Quid supbit t'ra et cinis De hoie ait eccīasticus. x. Ois em̄ caro fenū et omnis gl'a ei9 q̄si flos agri. Exsiccatū ē fenū et cecidit flos: qz sp̄s dei suffla uit in eo. Vere fenū est pplus ysa. xl. Extinct9 cinis erit cor p9 nrm dixit sapiens Sap. ij. Qñ igr vera ∂gnicōe nosmet ipōs introrsus humilit nō ag noscimus protinus supbia in flati nob et proxis cito nociui eē icipimus: vñ si nos cinē hu militatis asp gere negligimus: dīma exigēte mia et iustitia er rores vel apta vitia sepe icurri mus. q̄tenus humiliores post lapsū resurgam9 q̄ erecti sta re videbamꝰ. Piger; de petro xp̄i ap̄lo exēplū i hoc et de ori gēne quoz vterq; gūiter lap sus ē ut dudū habuimus: sed noua a te aliqua si hēs audia mus. Theolog9; Fuit pau lo añ hoc basilien̄. ∂cilium i ci uitate Friburgen̄. Cōstāciēß. dyoceß i mōsterio sācte Clarē virgo quedā iuuenis professa et hodie viuit soror magdale na noie. hec i raptibus et extati cis visiōib; ac a sēsu alienaci oib; apud totā adiacētē p̄ri am famā acquisiuit p grādez. Rapta ei aliqñ fuit ut diceba tur i corpe et aīa vel eisdē se ab hominū cōspectu latenter

subtraxit circit᷉ tribꝫ diebꝫ īnt᷉ quos q̄sita p oēs mōsterij angulos nullibi repta eē dicitur. Sꝫ tercia die qua īuēta est ī venit quedā cedula in mediū chori q̄si de celo s͡bmissa: ī qua ɔtinebatur quatenus sorores oia tpalia ad ritū sāctoꝝ p̄im buare in cōmūitate incipent ⁊ cōtinuarēt: alioquin d̄ma vltio seq̄retur. Quo territe plures psonalibꝫ resignabāt ⁊ deuotius deo b̄uire moliebant᷑. Cū igitur fama magdalene diuulgaret᷑ in lōgius ⁊ sibi sorores velut dei ꝓphetisse in cūctis crederēt. nescio quo ducta spū lōge an̄ festū natiuitatis xp̄i p̄dicere cepit assertiue se certa die quā expssit singularit᷑ circa festū Epyphanie morituram corpalit᷑: ⁊ a seculo hoc migraturā. Q̄d femine⁹ sibi sex⁹ statim velut noue ꝓphetisse credidit: ⁊ in funeralibꝫ ꝑparam̄tis ad nutū obediuit. Jussit enim ipsa magdalena sibi ꝑparari nouū ⁊ depictū in quo sepelie᷑tur de asseribus sarthophagū: candelarū post eius decessum accendendā sufficientia et similia funeralia que noua statim ad omnes adiacentes volabant regiones p̄ dyocesēs tres Constan̄. Argentinen̄. ⁊ basilien̄. Crediderūt antedicto vaticinio statim plurimi de vtroqꝫ sexu: plus tamen de femineo qui leuis est cordis. Alij vero quid futurū esset dubitabant. Appropinquāte aūt die statuta in magna multitudine venerunt de predictis regionibus in curribus ⁊ equis et pedibus nobiles rustici et clerici ⁊ monachi seculares ⁊ ecclesiastici nō pauci euentū rei intueri cupientes: que ut audiui satis incitatus sum ⁊ ut certionarer de gerendis: de Basilien̄. conuentu vbi etiam ad vnam dietam solum distabā virum fidedignū ⁊ deuotū procuratorem nostri ɔuentus fratrem Johannem de quo supra libro p̄mo ca. nono mentionē feci ad Friburgam direxi: sibi qꝫ commisi ut spectaculo pro posse adesset: ⁊ quid gereretur mihi postmodū denuntiaret/ quod ⁊ fecit. Adueniente ita qꝫ die qua prophetissa hec de seculo migraturam se predixerat. prudentes viri seculares de ciuitatis consulatu ut certitudo facti nō fucaretur/ et si q̄ fictio adesset/ notaretur/ deputauerāt testes ydoneos ⁊ magistrum Paulum in medicina suum phisicum qui in pulsu predicte notaret sororis moriture vitam adesse vel abesse.

Astantib; igit̃ sororib; ōib; mane i choro ⁊ dictis viris et mltis alijs matuis ecc̃iasticis ⁊ regulaib; plebeis vero extra in ecc̃ia tātū p̄digiū expectātib;. Uenit soror magdalena caput suū i gremiū cuiusdā sororis iclinauit extimplo satis se raptā in extasi vere vel ficte ondit et ita satis immobil' aliq̃ diu iacuit. Cūq; qdā ambigerent an mortua foret vel viua: medicus publice pulsū ei9 tāgēs vitā adeē dixit. Tādem vocem qndam nullatenus ut antea virgineā ƺ grossam satis emisit dicēs ad sarthophagū. Sed cum ꝑplus in ecc̃ia ⁊ viri i choro nulla c̃ta mortis idicia in magdalena ista cōspicerēt ⁊ cū i paciencia diu satis expectassent: surrexit tādē publice ipsa ⁊ cibū corpis postulauit nec mors affuisse approbata ē. Deridere cepꝛt se multi tūc mutuo i spectaculo ꝑplin sub sanare in seips suoꝝ cordiū leuitatē. Alij raptū mortē fuisse int'ꝑtabātur. Reliq vero qb9 cōfusio maior asscribi poterat tergiuersacōnes facti pluimas aduexert. Tāte tñ huiliacōi op9 ↄfusio ista egit ut iterim nō sicut āte a hec magdalena se ꝑplxetissam ondat. ¶ Pigrr: qd ergo sentis de p̄fato vaticinio istius mulierccule. Nū a deo fuit a demone vel a natura vel ab arte fingente talia. ¶ Theolog9: Omniam nō p̄capito v̄go tñ ut credo a iuuētute per mr̄ez cui9 noticiā bonā habui ad timēdū deū nutrita ē. Audiui q in mōsterio se caste ⁊ deuote similit' gesseit. Satis isup coniecō q a natura sic ⁊ mat' imaginacōez abstractissiā; facilit' a corporalib; habuit. Alia em̄ vni9 dn̄ium hēt in corpus suū qd alti essƺ impossibile. vt btus Aug9. li. xiiij. de ciuitate dei ꝓbat ca. xxiij. vbi sic dicit. hoim qrūdā natuās nouimus multū cet'is dispes ⁊ ipsa raritate miābiles nōnulli ut volūt de corpe fingūt que alij nullo mō pn̄t ⁊ audita vix credunt. Sūt eni q ⁊ aures mouēt vel singulas vel ābas simul. Sūt q totā cesariē capite imoto in apto q tum capilli occupant deponūt ad frōtem reuocātq; cū volūt. Sūt q eoꝝ q̄ deuorauerūt incredibilit' plima ⁊ vaia paululū p̄cordijs cōtrectatis tāq̄ de sacculo qd placueit integerrimū proferūt. Et quidā voces auiū pecorūq; ⁊ aliorū qrūlibet hōmū sic imitātur atq; exp̄mūt ut n̄ videātur discerni omino nō pn̄t. Nonnulli ab ymo sine pudoē ita nūerosos

p arbit͛o sonit⁹ edūt: ut ex illa ee͛ pte cātaē videāť. ipe sū ex pt⁹ sudare hoīez solere cū velī. Notū ē quosdā flere cū volūt atq̄ vbtim lacrimas fūdere. Iaz illō mľto ē incredibili⁹ qđ pleriq̄ fratres memoria recē tissima expti sūt. Presbit͛ fuit q̄dā r̄stitut⁹ noīe in prochia Calamēs eccie qñ ei placebat rogabať aūt ut hec facēt ab eis qui rē mirabilē coram scire cupiebāt ad imitatas quasi la mētātis cuiuslibz hoīs voces ita se auferebat a sēsibus et ia cebat simili mortuo: ut nō so lū vellicātes atq̄ pūgētes mi nime sētiret. s aliqñ etiā igne vreret admoto sine vllo dolo ris sēsu: nisi postmodū ex vul nere. Nō aūt obtinēdo. s nō sē tiēdo mouere corpus eo ppro babať: q̄ tāq̄ in defūcto nul lus inueniebať anhelitus. hoīm tñ voces si clari⁹ loq̄renť tan q̄ de lōginq̄ se audisse postea referebat: hec Aug. Tales igi tur q̄ se a corporeis sēsibz facili ter a natura possunt alienare mira in ↄspectu alioꝝ. ā ꝓpria i dustria. ā demonū versutia. ā bonoꝝ āgeloꝝ misterio pñt efficere. An aūt in hijs q̄ de di cta clara retuli ōmū aliqđ i p̄ cedētibz dictis extasibz fuerit/ deo ↄmitto: vnū scio q̄ instin

ctus bonoꝝ spirituū veri sūt. falsi vero a malis immittūtur spiritibz vel a fantasijs ascen dūt corporeis quibz mľti deci piūtur in varijs visiōibz moi ꝛ nō mori ↄtrariātur. Scim⁹ etiā vbi v͛ba factis nō concor dāt: ibi decepcōez adesse. Vñ multū videť verisimile p̄dictā puellā eē deceptā cū sibi credē tibus: ut etiā idifferētes g̃ues viri autumāt qui spectaculo i terfuerūt. Nec Ionā quis que rat adducere et Nathan ꝓ p̄ dicta virgine testē in ↄ̄trariū. Quia et si ex magno vsu ꝓphe tandi dei ꝓphete nonnūq̄ suo spiritu aliter p̄dixerint: q̄ rei veritas se habebat. Tñ tales ut beat⁹ greg. sup Ezechielis pn̄cipiū p hystoriā de Dauid ꝛ Nathā ꝓbat statim errorē suū corrigūt anq̄ p̄dicta a se hūano spū veniāt ad effectū. Ista aūt de qua mētionem feci mus p̄dixit se tertia die mori corpaliť ꝛ mortua nō est. q̄z octo anni iam p̄terierūt ꝛ ad huc est i hūanis. Nec a quoq̄ audiui q̄ se deceptā eē fateret. bonū ergo essz mulierculł in su is assertis visiōibus / aurez cre dulā nō cito p̄bere: qđ q̄z mľ ti religiosi ꝛ cleici aduertē ob mittūt. Idcirco ad rubōrez ex tremū corā prudentibus viris

ponūtur aquociēs. Mr ei isti us virginis put m̄ cōstat val de alia via deo fuiēdi tā in me dio sc'li cōstituta q̄ i mōsteio nri ordinis pfessa hūilit' incessit. Fuit ei viduata viro satis iuueis et apta secūdis q̄s spreuit nupcijs opib; mie i hospitalibus lic; satis diues esset veluti āncilla lōgo tpe se mācipauit et inter hec oia vitā cōtemplatiuā sup ōnes q̄s fere vidi viduas deuotius duxit in istinctib9 varijs q's mltiplicit' habuit n̄ ad lrātor ponerentur examen: nō faciliter credidit. Sz an ex deo eēnt probauit. Post copiā viro diuiciar spūaliū q̄s in vita vsq; ad etatis fue circiter annū. xl. coacūauerat mōsteriū iā in puecta etate q reformatū erat i sbtilia vic; in ciuitate colūbar itrauit ibidem pfessa ex obedi ēcia mera ad reformandū in Basilea ad lapides cū alijs nrās sororēs reformare iuuit. Vbi sicuti ātea frequēter i suis deuocōib; alienata sēsib; corporis sincero corde xpō sine sui ostētacōe vacare studuit. Et q quodam tpe pl9 et frequētius inspiratā se eē putabat ad cōicandū q̄ reliq sorores in ɔsuetudine habuerūt renuēte et improbāte hoc suo confessore discreto statim hūilitatis spū se errasse cōfitebatur. In hijs si filia q̄ satis iuuenil' erat qn̄ pphetā se eē dixit imitata fuisset mris hūilitatē et taciturnitatem tutius puto et cū minori cōfusione sui suor. q3 ābulasset. Vn̄ eode tpe quo filia supdictas suas reuelacōnes pduxit i publicum mater hec in suo mōsteio ad lapides pcipiēs multū pterrita ē prout audiui infaustū rei exitū ptimuit. et q̄q̄ tante laudis vidua femina hec fuit fantasia; tn̄ quādam fere vsq; ad vltima sue vite tpa patiebat' crebe rrime qua se coniecturabat aliqn̄ monasteriū dēre exire et hospitale qddam nouū cōstruere. Qua in re ppendi valet q̄ facilit' et multiplicit' femineus sex9 oberrat nisi prudēs masculinus eū regat. Audiui p̄tea in loco Basilien. concilij a venerābili mgro petro nri ordis sacre theologie pfessore i quisitore prouincie polonie. q in sua puincia quedam begutta fere p omnia sicut supr dicta magdalena mortem suam ad c'tam diē p̄dixit q̄ nullatenus eueniente non minorem q̄ p̄fata magdalena confusionem pro laude a cunctis reportauit.

Capitulū. ix.

Formice dicūtur eē in
Ethyopia cornute et
grādes adeo ut cani
bus silentur in forma ut Isido
rus refert li·xij·Ethimo·cā·iij·
cū seqntibus tribus ppietati
bus. Albtus deniqȝ libro suo
de aiali·xxvi·seu vltimo sic di
cit. Si credendū est hijs que i
epl'a Alexandri de mirabilib9
Indie scribūtur: tūc in India
sunt formice magne sicut ca
nes vel vulpes qtuor crura ha
bentes et vngues aduncos.
hec ille. Quib; si correspondz
in quantitate corpali interior
magnitudo industrie et igenij:
certe astutissime sūt. Per canū
aūt similitudinē monstruosaȝ
psertim et insolitā non inepte
heretici atroces pnt intelligi.
a quibus aplus ad Philipp.
tcio suos pmunivit vbi dicit.
Videte canes·videte malos
oparios·videte osasionē; vbi
glosa; videte idest cognoscite
illos esse canes non ratione sȝ
cōsuetudine cōtra insolitā veri
tatem latrātes. hec est enim ca
nū natura ut cū quib9 habēt
cōsuetudinē siue boni siue ma
li sint non ad eos latrāt. Inso
litoȝ aūt psonis visis: etiaȝ in
nocētibus irritētur. bene ergo
cani cōpātur: quia sicut canes
cōsuetudinē; magis sequūtur
q̄ racōez. Ita pseudo apli osue
tudinis legeȝ tenent. et contra
veritatem irracōnabilit' latrāt
et mordent. hinc Mathei·vij·
veritas dicit in euangelio: no
lite sanctū dare canibus: neqȝ
mittatis margaritas ante por
cos: ne forte conculcēt eas pe
dibus suis et cōuersi dirūpant
vos; super quo beatus Aug9·
in sermone dñi in monte dicit.
Querendū ē quid sanctū sit·
quid margarite·quid canes:
quid porci. Sāctū est qđ cor
rūpere nephas est cui9 sceleis
volūtas rea tenet': q̄uis illđ
incorruptibile maneat. Mar
garite aūt sūt q̄cūqȝ spūalia.
Magis estimandi sunt. licet
itaqȝ vna eademqȝ res et san
ctū et margarita dici possit· sȝ
sanctū dicit' ex eo q nō dȝ ote
ni: canes aūt p impugntorib9
veritatis. porcos p otemptori
bus positos nō incōgrue acci
pimus. ¶ Piger: heretici quos
vidēm9 cōmuniter in nostris
ptibus pauci et occulti sunt in
ermes mō p xp̄i gratiā. vñ mo
dicū puto nūc timendū est ec
clesie. secus est quādo ut olim
armata manu se defenderunt
in quo iniustitia est seuissima
veluti fuit de albigensibus cir
ca initiū nostri ordis. ¶ Cthe
ologus: miror inaudita mala

que fecerūt in regno bohemie hēetici ifra paucos annos obliuioni tradidisti. ¶ Piger. Re colo quidem q in Cōstācieñ. generali ɔcilio damnati fuerīt mlti articli quoz defensores postmodū in bohemia repti sunt plimi sed p dei adiutorium aimoz suoz ferocitas prudēcia basilieñ. cōcilij ad nihilum redacta est. ¶ Theolog9. Mlti sūt in regno pfato nō ambigo catholici sed nō credas ibi ignis dudum accēsus nōdū ad plenum extinctus ē sed in thaboritas ardz vtinā nō in mltis alijs. ¶ Piger. q te scio se pe tpe quo expedicio cōn eos fieri debuit q crux pdicai per theutoniā eādem cōn eos crucem pdicasti. Deinde qn basilieñ. Concilū gnale eis ut illuc venirēt intimauit ex nūcijs eiusdem cōcilij multo tpe q postmodū nūcius fuisti ad eosdē hereticos q cum eis crebro cōuersatus es. Peto sectas eoz sb compēdio pstringas ut intelligam. ¶ Theolog9. Quod petis volumē latitudie exigeret igētem si voto tuo ānuere possem ā vellē. Verū tn̄ ita se eorum clades a ortus habuit. Viuebat i āglia infra. lx. annos qdam secularis sacdos arcium pfessor acer ingenio et eloquētia lepidus sed errore scriptis a vita nedū hereticus s heresiarcha Johes wikleff dict9 q in suis libellul in āglico a latino doctrina noua rē publicam tā seculariū q eccliasticoz subuertere molitus est. hui9 articul quot ptunc a postea modo oculti sint a facti sint heretici i āglia norūt qui ibi steterūt. hoz venenū meo tempe qdam bohem9 in Constācieñ. cōcilio generali icineratus mgr arcium Jheronim9 vicz in Anglia studens auide hausit a libris a voce ppria in capitali ciuitate bohemie i vniūsitate pgensi postmodū copiose effudit. Diuidebat ppterea vniūsitas pdicta a abinde mlti ex valēcioibz recessert theologis. Deinde bohemia fere tō rebellizare cepit Romane eccie a erroz doctrinis replebat fere vbiqz. totqz ibi secte hēticorū extitert q vix nūerari pnt. Tres tn̄ pncipales pseuerabāt diu vetez vicz pgensiū q tolerabiliores erant orphanoz a thaboritaz q pessimi erāt. Incēdebāt eccias a mōsteria nullā sāctimonialē nec religiosū nō Carthusieses nō reformatos nec deformatos in regno suo viuere sinebāt. Nihil de ymaginibz sāctoz nec de ōrnamētis

eccīarꝫ tenebāt. ꝗ ōia ista de struxerūt ꝗ illicita esse dixerīt. Et qđ hijs deterius est sacdo tes ⁊ rligiosos plurimos gla dio occidebāt. Alios pollicibꝫ amputatis eiecerūt. residuos cruciatibꝰ affecerūt. necnō cū crismate sacro ⁊ sācto oleo qđ nephas est facē ⁊ audire hor rendū: caltios suoꝝ pedū inu xerūt. Extra regnū aūt intra ml' to tpe nulli sexui nulli etati nō gradui nec statui catholi co pepcerūt. Et q̄q̄ oēs essent heretici ⁊ scismatici tamē tā in credibili errore ōīa pmissio ne fūt obcecati piter ⁊ mulcta ti ut aliquotiēs vna secta aliā inuaderet. Et ut victrix victā oc cideret hereticus hereticū et scis maticꝰ scismaticū. vnū tm̄mō fuit signū in quo ōnes cōcor dabāt: cōmūicare vicꝫ sꝫ vtrā qꝫ spēcie sacramēto ōmissimo eucaristie qđ multi indignissi me sumebant post grauia fa cinora sine pūia sacramētali cōfessione ⁊ semota debita re uerencia. Alij vero sacerdotes vicꝫ multi missam celebrabāt execrabant verius sine altari ⁊ vestimētis sacratis p manꝰ epi. Et q̄uis tam diuisi inter se essent ut pmittitur. tamen quādo fideles eos inuadere dis ponebant sicut herodes ⁊ py latus statim amici facti sunt. Accidit eadē in clade psecuci onis hēticae qđ multos turba uit non modicum. ut quādo armata fidelium se ad bellan dum contra pfidos disponeret fere semp fideles territi terga verterēt fugiendo: licꝫ perfidi primum ꝑpe pruxis sub mepsnensium principū dominio bel lum grande pdiderint. Et cir ca finem maloꝝ predictoꝝ sꝫ ducis Johānis de bauaria exer citu vice altera succubuerint. Sub ducis vero Albti de au stria gente aliquotiens q̄ues cedes ⁊ victorias passi sunt. Nec mirum si aliquociens peccatores bella obtinent vin cendo iustiores se. qui in hoc hūiliātur ad melius ut de ce tu israhel pꝫ cōn beniamitas q̄ primū bis victoēs bonoꝝ ⁊ ab istis semel tm̄ victi extiterūt ut dr Judic. xx. Et. ij. Macha beoꝝ. vi. Multi electi fideles sub Antiochi psecucōe seuissi ma velut dei adiutorio iermes in hominum ꝗ non in dei ocu lis trucidati sunt. ¶ Diger: Certe satis mirādum. Cur di uina iusticia tam grande ma lum in tale regnum seuire per miserit cum tamen ibi prius simplices ⁊ nobiles abstinen cias ⁊ ieiunia in sextis ferijs

valde dure tenuerint plus pōderantes esum lacticiniorū vel ouorum in p̄dictis diebus/q̄ aliqui curēt quibusdā in t̄ris transgressiōem ieiuniorum ecclesie: ¶ Theolog⁹: Occulta dei sūt illa iudicia et q̄s nouit sēsum domini. Scim⁹ tamē q̄ abstinētia a cib⁹ de q̄bus p̄mittis/commēdabilis ē sed potius laudāda est iugis iniuctu penitentia/in vsu rerū temporaliū humilitas: in conuersacōe tranq̄llitas/et in labore licito cōtra iners otiū sagacitas. Scim⁹ aūt/et idipsum ipsi bohemi fatent̄ publice/q̄ in terra sua p̄ aliis regnis maxima fuit i cib⁹ et potib⁹ superfluitas: crebra percussionis vsq3 ad effusiōe3 sāguinis atrocitas: Accidiosa i m̄stis sine vtilitate ociositas: et ficta p̄ petrādi venal' ibi ē frōtositas: Nec tñ putādū est r̄gnicolas istos solūmodo diuina vltiōe percussos; Sūt enim r̄gna alia q̄ hodie adhuc satis grauib⁹ p̄mūtur calamitatib3: Quot em̄ x̄pianorū milia queso nostro tpe capta p turcos ad terram ethnicorū abducta sūt de regni vngarie obediētia? q̄t etia3 cētena milia eo᷑ tpe infra xxx. ānorū curricula p āglicos occisa sunt i francia: et forte p auloīn⁹ āglicorū a francigenis.

Nū ducatus austrie. bauarie. et saxonie et dominia varia finitima bohemis infinita mala sūt ppessa a sup̄fatis hereticis: lic3 luce clarius sit nullā gentem nr̄is temporib3 plus eē lesam in aīa/in fama/in rebus fil' i diuiciis et edificiis/q̄ eos qui extiterūt i p̄fata calamitate in bohemia. Cuius rei causa vna eē videtur/q̄ p̄fidiam suā armis materialib3 defenderunt: sicuti albigenses heretici pari modo fecerūt suo tempore/circa omnes regiōes tholosane adiacētes p̄uincie.

¶ Capitulū. x.

Arum. formice i die pedibus ex arena leguntur fodere. ita sup̄ in ysidoro habetur et Alberto: In fossione labor intelligitur Vnde villicus iniq̄tatis Luce xvi. laborem fugiēs ait: fodere nō valeo/mendicare erubesco: In auro vero sacra eloq̄um l' passio p xp̄o toleāta patienter designatur/q̄ sicut aurum omnia metalla i valoē supat: Ita scriptura diuina oēs alias sua dignitate supgredit' scīencias Teste eo q̄ ait Sap. vii. Nec comparaui illi lapidē p̄ciosum quom̄ omne aurū in cōparacione illi⁹ arena ē exigua et tāq̄ lutū estiabitur argentū:

in cōspcū illius; Aurū autē sa
cre scripture reperitur indifferē
ter quo ad supficiē lr̄e ꝛ cū scō
ria vboꝝ difficiliū tā a catho
licis ꝙ̄ ab hereticis· ꝫ aurū ta
le tm̄modo ꝓbatū inuenitur in
xp̄i ecc̄ia: vn̄ btūs Job· xxviij·
dixit· habet argētū venarum
suarū pn̄cipia ꝛ auro locus ē
in quo conflatur· vbi glō· ꝛ ē
btī Greg· xviij· libro in mora
lib9 Habꝫ argētum venarum
suaꝝ pn̄cipia: ac si dicat· Qui
ad vere p̄dicacōis verbum se
preparat: necc̄e est ut a sacris
paginis sumat que ad loquē
dum nob quasi quedaꝫ vene
argenti sunt qꝛ de ipis locucō
nis nr̄e originē trahim9 Here
tici aūt sic de eloquij sui nitorē
supbiūt ut nulla sacroꝝ libro
rū auctoritate solidentꝰ Et au
ro locus ē: ac si apte dicat· ve
ra fidelīū sapiētia cui vniūsal
ecc̄ia locus est tribulacōnem
nob psequētibus patitꝰ sed a
cūctis pccōꝝ sordibꝫ psecucō
nis nr̄e igne purgatꝰ Vn̄ scri
ptū est· In igne ꝓbatur aurū
ꝛ argētum: hoies vero recepti
biles in camino hūiliacōnis·
Et auro locus est; In hoc enim
loco hētici de sua passiōe stul
ta increpantur Nā pro xp̄o se
pe multa patiūtur seqꝫ eisdeꝫ
passionibus fieri martires spe
rāt· De quibus paul9· Si tra
didero corp9 meū ita ut ardeā
nl̄ mihi pdest qꝛ nō nisi in ec
clesia catholica veri martires
fiunt· Dicatꝰ ergo recte Auro
etiā locus est in q̊ cōflatur: in
ecc̄ia scꝫ qꝛ solēt hētici de iusti
tia gloriari ꝛ catholicos ā fu
isse iniquos ā criminātur ꝛ ita
de eoꝝ doctrina fatuūt· quo cō
tra apoc· iij· p angelū laoditie
ecc̄ie dicitꝰ vice agni inmacu
lati· Suadeo tibi a me emere
aurū ignitū probatū ut locu
plex fias; Qd ꝯsiliū sup cresi
diuitias est āplexus qui ait·
Dilexi mandata tua sup auꝝ
ꝛ topasiō; Et is qui dixit Sa
pien̄· vij; Diuitias nl̄ dixi eē in
cōpacōe sapie: qd ꝑposui reg
nis ꝛ sedib9 Cuius causā sub
iūgit· qꝛ venerīt mihi ōīa bō
pitur cū illa ꝛ innumerabil ho
nestas p man9 illi9 ¶ Piger:
Peto an ne secte q̄s in p̄cedē
ti capitulo descripsisti auꝝ il
lud sacre scripturē admiserint
auctoritates eius vicꝫ ꝛ docto
rū ecc̄ie· ¶ Theolog9: Mag
na int eos in hoc d̄ra est ꝛ ex
titit: dū quidā ex eis non mō
textum noui testamēti ꝛ vete
ris· ꝫ etiam glosas ordinarias
et antiquorum doctorum ab
ecclesia approbatorum dicta
admiserunt· aut talia saltem

ad suū erroneum sēsum retor serūt' priores autem secte solū nudū textum noui ⁊ veteris testamenti concesserūt, Auctoritates vero beatissimi dyonisij et similes cum glosis Iurium canonicorum seriem q̄ dixerūt eē cooptoria pape penitus abiecerūt; Sed omnes secte fere añ fate reuelacōnib; quibusdam erroneis et specialib9 velut infallibilib; regulis se vl' regno suo diuinit9 sibi factis de suis puersis articul' decepti erāt et ita diuinitus se īspiratos affirmabant talia p̄tense pbantes p remitētē sacram paginam ⁊ p eius commentatores: pmodo die noctuq; multi eorum laborabāt crudelissimis suis affectuum vnguib; de dcē sacre scripture auctoritatib; p se veterā et noua producere specie tenus vl' mōstruose sic formice solent ex arena aurum vngulis fodere; In quo labore pluimi ex eis oportunitatem ⁊ copiam sibi subministrācium necessaia sine defectu habuerūt quādo librāias ⁊ bibliothecas toti9 bohemie regni a fidelib; cleicis ⁊ mōsterijs armata manu depdati sunt; ⁊ retinuerūt dum sacdotes eorum nūq̄ horas canonicas nec cecinerūt nec orauerunt vel dixerunt; Dumq; victualia in grādi copia rapta a cristicolis vsq; ad nauseam sepe hauserunt. ¶ Piger: Est ne aliqua hereticorum secta q̄ de auro sacri eloquij nihil curet infelic; que nec vetus nec nouū testametum neq; eorūdem doctoēs admittat ¶ Theologus: In prompto de nulla mihi cōstat tamē tempe quo in vniūsitate wienensi legi bibliam vel sētēcias/ nō lōge in vngaria reptus ē quidam arciū liberaliū baccalari9 et p̄sbiter talis hereticus de q̄ tu rimaris; hic enim tam mirabilit' singulais ⁊ adeo singularit' mirabil' hēticus extitit vt scōm me sciēte nō habuerit; Nam i vniūsitate p̄fata post studiū triuij aliq̄ diu lectōes a sacre theologie doctoibus nōdum infectus ut postmodum audiuit: Postea fact9 sacdos in vngaiam descendit ⁊ ibidem p̄dicacōnis offitiū ⁊ collacōnis sacrmētorū exerciciū diu habuit; Intrim sciol9 modicum de artibus displicēciam i ritu fidei cristiane acq̄siuit et silogizādo vel palogisādo pocius secū tacite de articulis fidei ⁊ de tocius ecclesie cerimonijs oferēs maiora sibi hec videbantur q̄ antea eē deliramēta; Et ut p̄stingā breui9 ad hoc miser iste deueit

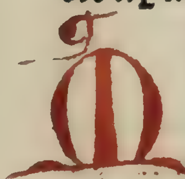
ut nihil penitus crederet de hijs que sūt catholice fidei nisi pro quanto a naturali pho hec proprie dicta demonstratiōe philosophica euidenter et efficaciter probare valeret veluti demōstratur vnū esse principem totius vniuersi et primā causam; Derisit ergo cerimonias omnes fidelium·paruipendit doctrinas xpicolarū· spreuit sacramēta ecclesie omnia· vetus testamētum non admisit·nouū nihil magnipendit·vtriusqz glōs et doctores pro deliramētis habuit et oim eorum imitatores·sed in hijs oibus multis sacramēta eccāstica latēs hereticus ministrauit baptismi videlicet et similiū et sacre misse offitiū sepius celebrauit; Accidit aūt quadā die quod quidā ad celebrādū misse sācte offitiū indutus sacris: versus altare se iturus predisponeret: Cui ille ait; vis ne iterū cōsecrare fatue filiū/vel aliud detestabile vbū simile infelix euomuit; quā blasphemiā alter egre ferēs: finitis diuinis pfidū priuatim adijt dicēs: Dixisti ne inquit mihi celebrāti an fatue filiū iterato consecrare vellem. Rndit reus quod sic·nec negauit· immo plus quam ātea de infidelitatis toxico euomere cepit; Quo audito est episcopo proditus·

captus·et incarceātus.at qz examinatus:reptus ē ut pmisi; Superuenit interea legatus totius germanie dns placētinus cardinalis cū tribus tam theologie quam iuris canonici deuotis prudentibus et litteratissimis professoribus qui dictū reū ad carceres ut saluaretur anima visitarūt pijs suasiōibus errātem ut resipisceret reducē curauerīt sed nihil penitus in tumido profecerunt·Nam de sectis varijs wikliuistarum et bohemorum que protunc currebāt waldensiū Arrianorum Iudeorū Sarracenorum et quorumcūqz perfidorum quesitus/constāter oēs istas derisit et in suo tm̄modo errorē perstitit: verū ut vbiqz clauū clauo retunderent·artibus videlicet et philosophia quibus prefati viri tritissimi erant operam dederunt ut exinde iacula reciperent presertim frater Iacobus de clauoro nostri ordinis et magister Martinus de hyspania ambo sacre pagine professores/qui errantē argutius aggressi sūt:licet ut mihi idem magister Iacobus retulit hereticus astutissime et cautissime sibi caueret ne cōtradictoria concederet·tn̄ sepe in eisdē deductus est ad methas·vbi cum aliter rndere nequiret ait;

homines estis non mirum si homini concluditis; Cumque hec lucta multis continuaretur diebus et perfidus in sua pertinacia perseveraret quinimo diceret se in scientia sua mori velle. Excogitavere viri prudentes anime ipsius miseri plus faventes quam corpori aliud consilium: Dimeulet dicebant ad episcopi officialem secretius ut si per illis iste arcius ponatur ad cippum et lecis stringatur in hijs forte pernoctans vexacio dabit intellectum; Quo per ordinem facto venerunt in crastino sepedicti fideles anime cyrologi videre volentes suum egrotum ad quos impacienter clamavit; Me quaeso incinerate paratus enim sum quousque animam meam frustra vexatis. Illi vero fomenta acriora anime de egypciorum thesauro philosophico applicantes ostenderunt erranti quam debilie foret humanum ingenium quam ars multa. vita brevis. iudicium fallax. tempus acutum et similia et meditativum in hijs iterato reliquerunt non minus quam antea vinctum. In crastino vero redeuntes per divinum lumen inspiratum bonum hominem invenerunt; Vidi inquit reus quod anime mee salutem indefesse quaeritis. Viris eminentes estis et in orbe terrarum famati paratus sum ingenium meum vobis submittere; Iubete quod placuerit. quia paratus sum sine fictione parere; itaque revocare suam perfidiam iussus est et fecit publice: Et ne mundo ulterius serviens deciperetur a vanis petivit in ordine paulitarum recipi in monasterio ubi deo simpliciter et valde devote servitur in ungaria. ubi ordo iste in magno est vigore; Ibi receptus militavit in tyrocinio de certo ut spero constans et firmus remansurus.

¶ Piger: Quid ergo factum est de baptisatis ab eo quam enim sine de sacramento caruit; Numquid iterato baptisandi erant. ¶ Theologus: De hoc quesitus diligenter postmodum quam videlicet fidem vel intentionem habuerit Respondit quod licet in baptismi efficaciam nullam fidem longo tempore habuerit tamen facere intendebat hoc quod credebat ecclesiam facere hocque sufficere ad baptisma conferendum etiam secundum fidem nostram se dixit dudum in scholis theologorum in wiena audivisse; Et exinde venit et bene quod sacramentum iterari non debuit semel licet a perfido collatum.

¶ Capitulum. xi.



Onstruose ut carnes formice indice a se effossum aurum quod eis

nihil pdest aut modicū. dicū tur custodire diligentius; Typum itez huiꝰ gerunt a vera fide apostate quia licȝ in sacro eloq̄o multū laborēt ꝛ libros eius summa cū diligentia custo diant. tamē ista eis parz aut nihil pficiunt. ymo nonnūq̄ occasione accepta offitiunt; Filij aūt ecclesie fideles sunt tm̄modo quibus nedū libri sacri tāq̄ aurum apud hereticos repti prodesse possunt: sed etiam hereses et taliū articuli plurimū commoditatis ꝛ fructus afferre solent; Nam hereticorum tempe fideles qui sint probātur. doctores ecclesie illuminātur. ꝛ de se presumētes humiliātur. de primo ait apostolus p. Cor. xi. Oportet hereses eē ut qui pbati sūt manifesti fiant; vbi dicit glō; Non vult aplus nec optat ut here ses sint: sȝ qz sic futurū ē ut dicit. Et qz hoc vtile est. Ad q̄d aūt est vtile: subdit: ut nō tm̄ reprobi qui dicūt ego sū pauli. sed etiam qui pbati sunt in vobis idest inter vos sicut illi qui dicūt Ego sū xpi maifesti fiāt hominibus; De secūdo dicit ibidē glō. ꝛ ē augustini. Multa quidē ad fidem catholicaȝ ptinentia dū hereticoꝝ callida inquietudine exagitantur ut aduersus eos defendi possunt: ꝛ considerātur diligentius. ꝛ intelligunt̄ clarius. ꝛ predicātur instantius; Ideoqȝ diuina prouidētia hereticos multos esse pmittit: ut cū insultant nobis interrogāt nos que nesciamus: ut vel sic excutiamus pigritiam et diuinas scripturas nosse cupiamus; de tertio ptȝ Rōs p. In phis ꝛ eadem racō de xpianis est; Nam dicit Apostolus. Cum cognouissent deum nō sicut deum glorificauerunt aut gratias egerunt: sed euanuerunt in cogitacōibus suis: ꝛ obscuratū est insipiens cor eorum; Dicentes em̄ se esse sapientes stulti facti sunt; Et dicitur ibidem miserabilia vitia carnis etiam in que ceciderunt quibꝰ inspectis qz hoim patēt ocul nōnulli hūiliores resurgūt q̄ an̄ lapsū apd se latētes sibi: ꝛ alijs innotuerunt;

Piger: De ore meo q̄stionē rapuisti: cuiꝰ solucōeȝ a te ppo suerā sciscitari; Cur videlicȝ dn̄s pijssimꝰ sup ecclīaȝ suā sponsā electissiāȝ tot hereses ingrassare sinat. sȝ qz hec soluēdo pueisti: nūc vtilitatibȝ an̄dcīs adde re exēpla vel. Theologꝰ; In mltis ātea dcīs ꝛ i seqntibȝ itueri poteris hec; Fuit paulo an̄ tēpus Cōstantien. cōsilij xpe

cōstanciā i cellis opido reclu sa quedam magne fame cōtē platrix alta q̄ multa dicebatur sanctitate pollere. sed ab hijs qui nullatenus probare norūt spiritus: an ex deo sint. Ad hāc velut ad matrem de cōstanci ensi clero seculari plures et de uocōres sacerdotes et i vicinia similes refugium ōme cōsola cōnis habere famabātur: quo rum quosdam satis noui. Erāt enim quidam ex eis nō minimi status viri. Ostēderat aūt se p̄ dcā femina sepenumero iacē re velut in extasi in raptu ex tatico. a quo reuersa et expgi scēs suis postmodū secreta q̄ non nouerat dicere solebat. Hijs dictis sacerdotes quidā nimiū mulierculis credētes: fi dem de sāctitate recluse habē ceperūt. Venitqȝ tempus quo ab eisdem pro vero in Cōstā cien. ciuitate vulgabatur et p cōstanti q̄ in reclusa predcā certa die q̄ nominabatur qn̄ qȝ cristi stigmatorū insignia in manibus pedibus et in corde femine certitudinaliter appare re p̄dicabātur. Super q̄. die q̄ futura erat nō pauce sed nota biles persone seculares et eccle siastice de dicta ciuitate exeū tes in cellas venerunt. Interfu ert eciam huic spectaculo sac

dotes pseudo ꝓphetisse magni ficantes fimbrias et aduenas duxert pro uidēdis ut aiebāt dei mirabilibus. In locum igitur venientes vbi iacebat velut in raptu immobilis fatua nullū signum xp̄i stigmatū in ea vi derūt. nec de ꝓphetatis quicq̄ appuit licet diu essꝫ expecta tum. Cumqȝ attediatum vidē rꝫ populū quidā noue cōtem platricis sacdos voce magna clamauit patientiā habete. ex pectate queso respicite. Quo verbo murmur ē coherci tum paulisp. Postremo diei spacō plimo populo recedēte. nihil nisi cōfusio maxima illata ē oi bus qui deliramētis femine et su is reuelacōnibus crediderīt. Nā omnes qui aderant manifestū deprehēdentes mendatiū se ve nisse erubuerūt. Fuit presens hijs in pte pie memorie frater henricus de Reynueldia no stri ordinis sacre theologie p fessor. qui corā multitudie sta tim sermonē inchoauit q̄ mul tiplex essꝫ spūs errons edocu it. et q̄ fatuū esset faciliter pro prijs ingenijs credere i mirabi libus ambulare sup se et talibꝫ insistere. Nec multo post elap so tempore ipsa fictrix et vnus de fictoibus tāq̄ suspecti de fi de p officialem Cōstantiēsem

in peritēciā ad reuocacōez qz q̊
rūdam male assertoꝝ ab eis
cōfusibilit᷑ ⁊ satis publice po
siti fūt ut sic q̄ꝫ debile sit nr̄m
ingeniū agnoscerēt ⁊ in hūi
litatis spū de cetero deo meli⁹
seruirent ¶ Piger: Miror vñ
ꝑueniāt taliū decepcōnū mo
di ꝑ̄sumpcōum poti⁹ ut debil'
sexus femine⁹ tātū de se audeat
ꝑ̄sumere qn̄tū xp̄i tiro deuotis'
sim⁹ btūs franciscus sibi nun
q̄ꝫ arrogasset. in quo tamē sig̃
multa ꝑ̄cesserāt antēq̄ꝫ dei vir
tus seraphica sibi stigmata
dilecti filij sensibilit᷑ afferret: q̄
b⁹ adeptis[,] ōni qua potuit di
ligentia huc thesaurū ne ꝑde
ret absc̄odit. ¶ Theologus:
Est feminaꝝ satis ꝓpriū vane
gl'osaꝝ: ut postq̄ꝫ sibi viros
credulos fatiūt: statim ex hic
maioā de se ꝑ̄sumere incipiūt
fauore hūane laudis decepte.
quo qn̄to q̊s amplius nutrit᷑:
tn̄to ꝑ virus inanis gl'e plus
erigitur vsqz quo dīna ꝓuidē
cia deponit potentes de sede et
exaltat hūiles ut q̄ꝫ verum sit
intelligat᷑: Ois qui se exaltat
hūiliabitur: ⁊ q̊ se hūiliat ex
altabitur Exinde normā viuē
di in cōsilijs dandis feminis:
pr̄es pastores ⁊ informatoēs
taliū deberent accipere primū:
ut feīs nullaten⁹ eciaz deuo
tis sine magna ncāitate fami
liares sint: decepto vbi ncāitas
alterius hōis hoc debito cai
tatis requirit᷑: qꝛ conuersacio
multa cū talib; in affectu ⁊ in
moribus fere tātū mutat viri
lē aīmū: quātū eunuchacō seu
castracō dīuaricare solet sexū;
Deinde ꝑ regula tenēdū ē q̄ꝫ
prudēs consiliarius aīe: dif
ficilime feminis credat q̄ꝫ dīui
nū habeāt ⁊ ꝓdigiosū instin
ctū: presertim cum regere rem
publicā in prohibito hēant: ⁊
curā animarū ōnia iura eis int᷑
dicāt: Talib; enī queso quid
op⁹ est dīna reuelare: vbi pre
serti de necessarijs viuēdi mo
ralit᷑ suffitientē hn̄t statoꝝ do
ctrinā: Postremo alia doctrīa
est ut quicūqz religiosus aut
celibem vitam eligens feīs
vbi non oportet eciam sub ꝑ̄
textu lucri aīmarum multum
voluerit esse famliaris: talis
suam cōuersacōnem suspectā
valde habeat: ne caro non spi
ritus vel digitus inanis glo
rie duos luscos anime foueat
oculos: que inanis gloria q̄ꝫ
altam sibi radicem apud mē
tem figat nescit inexpertus;
¶ Piger: Valde in sexum
debilem impingis: scire cupio
exemplum vbi masculinus
eciam desipiat grauiter.

¶ Theologus. Supra dixi me nūq̄ i sexum femineū quicq̄ velle invehere. sed in abusū sexus bene ab illo cr bonū creatum de quo dicitur Bene omnia fecit. Et vidit deus cuncta que fecerat et erant valde bona; Verūptamē masculinus si errat tāto ab eē veri errat deterius q̄nto fretus potencia fuerit efficacio; Rem gestam audi infra decēnium; Fuit in ciuitate Rauenspurg Constācien. dyocesis puer scholaris ānorū. xiij. circiter hic aliquibus diebus a loco sui hospicij pditus q̄rebatur vbiq3 dieb3 multis in pfata ciuitate. Tādem reptus ē extra ciuitatem Iacens sup q̄n dam arborem que pm9 vocat̄ distans a ciuitate p dimidiā leucam vel integram; Nullum vuln9 habuit nec laqueus an se iugulasset vel cum alius com puit nec interfectoris cuiusq̄ vestigium euidēs; Cepērt hūc multi de plebe stati tanq̄ martirē a iudeis clam occisū colere miracula ab eo facta mēdacissima fingere capellā ligneā erigere cr lapideam co aceruaē custodes pegrinorū pecunia3 nouo dedicatā martiri cr velut sūma de matirrio haret pbacō duliā ignoto sancto exhibere; Certabāt verbis inter se seculares et ecclīastici quisnā puer esset quibusdā dicētibus q2 opinio de puero bona est aliis id cōndicētibus nequaq̄ i quiūt h q̄ talibus cito credūt seducunt turbas; Cūatus est i hoc dissidio puer p terre baliuū i castro p̄pe nec queq̄ locū sepulchri adire sinebat quo dū veritas rei apiretur; Sed plebs credula putatiuū martirem abnegare noluit. Nā q2 plebs adire nequit sepulchrum frequētauit saltem vt credidit martirij locum pmū videlicet campestrē siluestrē pocius; Habuit autē puer virum quēdam ognatum qui se diuinitus ispiratum credidit vt sb pena peccati nō desistēt q̄ dū pmū martiri sanctificaē tur cr hic negotijs plimam attulit difficultatem; Venit tandem ad locū impator Sigismūd 9Romanoz rex vir circūspectione plen9 qui diligent̄ examinatis ptib9 et testib9 negocij repit multimodas ibi i tercessisse fallatias fraudes et decipulas; Vn̄ motus pynū fecit capellam q2 nō cōsecrata erat destruxit et reipublice ne ignotū colerēt penitus interdixit et ita sancti huius mira cessauerūt; Similis decep cō facta ē satis nouiter circa adoracōe;

cuiusdā hostie in Colonia mi
raculose ut putabat' reperte ⁊
diu a multitudie ppli adorate
q̄usq3 dol9 ad lucē pdijt Aua
ritie em̄ ḡtia id excogitatū ē:
ut in cōcilio gnali basilieñ· de
hoc Offitial' Colonieñ· scz Va
rentrap lōgā historiā me au
diente texuit; Silit' accidit eo
dē tpe circa Magdeburgeñ· ec
clesiam de deceptione simili
quā a quodā magistro Hey
rico canonico ibidem ⁊ sacre
pagine professore audiui de
quibus longū nimis esset re
citare.

¶ Capitulū Duodecimū

Noies q̄ formicis mō
struos aurū recipere
moliūtur: tales p for
micas illas vsq3 ad mortē per
secucōes patiūtur; Talismodi
nr̄i tēpis heretici fuerūt q̄ otra
sane doctrine defensoēs i mor
tem eoꝝ machinati sūt quoci
ensciiq3 p verba sacre scriptu
re a pfidis male intellcā eādē
pagina auferre si q̄ catholici
conabant'; Int' pfidos em̄ iux
lamentū pphe quo ad hoc in
regno bohemie sepe dicto ad
lram Obscuratū est aurū mu
tatus ē color optim9· qr lapi
des sāctuarij doctores catholi
ci dispsi sūt i capite oim plate
arū Nec vll9 tādē ibi reptus
mā̄sisse sacre doctrine pfessor
dinoscat'· qn̄imo hij q̄ nati bo
hemi in caute errorē incho aue
rāt videntes finem ducere ad
mortē fugiēdo de terra a se ma
le docta publice verbis ⁊ scrip
turis reuocabāt' ¶ Piger: Cu
pio scire: an ne eodē tpe aliq̄
miracula int' fideles p fidei ro
borācōe fcā sint alicubi; ¶ The
olog9: Nō destitit de9 fontem
sue mie protūc emanare sup
multos fideles q̄bus grōse su
puenisse ostat Nā in victorijs
nr̄oꝝ q̄busdā pdigiose satis
fideles aliqn̄ triūphū belli ob
tinuerūt ut habes sup̄ de milite
nobili li· ij· ca· viij· Cū etiā de
metis bohemie a ciuitate egressi ve
nissem9 vbi ex pte Basil· ocilij
hēticis audiētiā sibi dari si vei
rent pmisim9: venimus in co
mitatu dn̄i Frederici marchi
onis brādenbgenß in opidū
suum qd̄ Culmach dicitur su
p quo castrum inexpugnabi
le in alto iacz in monticulo di
ctū plassemberg· ibi mirum ta
le narrante nobis marchiōe
paulo ante euenerat; Intraue
rant enim heretici territorium
idem cum tāta potentia cui nl'
l9 resistere valuit ⁊ opidū p̄
dictum statim obtinuerūt; Fu
gerant igitur de ōmibus locis
adiacentibus ⁊ de ipō opido

ad castrū gratia p̄sidij mona
chi ⁊ clerici·moniales ⁊ iudi·
ci vulgus magnū; Interea armi
geri qui erāt in castro dietim
certo tempore castrum exeun
tes cum balistis ⁊ bombardis
manualib; per decliuium mon
tis descēdebāt supra opidum
in p̄fidos iacula pro posse iacie
tes ⁊ vice reciproca idem ab he
reticis expectātes; Quadā aūt
die cum nostri more solito a
castro descenderent inter se Iu
deum quēdam habuerūt i ma
nualib; bombardis tritum sa
tis; Vidētes heretici nostros
statim ad ecclesiam opidi cu
currerunt ymaginem cristi de
monti oliueti qui ibi effigia
tus erat in lapide s vel coctis la
tibus de ecclesia ad plateam
ut nostri cōspicerent iniuriam
traxerūt; Videntibusq; nostris
quid maligni nouū p̄tende
rūt viderūt q ymaginē salua
toris manib9 protēsis orantē
quidam p̄fidus accessit ꝓpius
⁊ educto gladio clamauit al
ta voce ad nostros derisorie·
Ecce inq̄t deus vester si pla
cet libēt se. Et ita illico caput
imagini attrūcauit· Quo viso
Judeus bombardā suam ad
iactum disposuit ⁊ ad cristia
nos ait; Quāq̄ alterius sim fi
dei a vob tamē pro posse fidē ve
stram defendā· Ignem igitur
machina immisit et primo ie
ctu reū hereticum ōmibus mirā
tib9 iudeus tetigit ⁊ occidit·
Altera die mirabile aliud cōti
git; fuit in castro fatuus q̄dā
a natiuitate amosus ⁊ loquax
satis· q̄ quotidie cupiebat cū
predictis armigeris e castro
exire ⁊ singulare certamen p
fidis minabatur hereticis intē
tare quam ob rez custodieba
tur multum ne exiret castrū·
Capta aūt quadam die oppor
tunitate quādo portarius ꝓpe
portam non esset inuenit mod
per claues aut alit ita ut ōmi
bus ignorantib9 castrum exi
ret descēdit igitur p deuexum
montis ymo cucurrit fuste ar
repta prope opidū stātes he
reticos importunis verb ⁊ icti
bus inuasit; Qui eductis gla
dijs se defenderūt ⁊ fatuū ima
nissimis vulneib9 quorū cica
trices vidi postmod vsq; ad
mortem ut putabant percusse
runt; Cecidit igitur pauperceu
lus xp̄i ⁊ recedentib; hereticis
diu iacuit volutat9 i sāguine
ꝓprio; tandem aūt resumptis
viribus surrexit castro appro
pinquare ascendendo cepit ⁊
in menijs custodes stupebāt·
vnde ⁊ quando fatuus castr
exiuisset; Sibi igitur apientes

cū letalibus vulneribus sauci atū repierūt. Nā int' cetera lo ca circa mamillas totaliter p fossus gladijs extitit qui loc9 vulnus cum pfundū fuerit le talem semp solet lesionez reci pere. Habuit autē fatuus semp in summo odio iudeos plus tñ hereticos. Cūqz fuisset quidā valde exptus in cyrurgia iude us p medico adductus: hunc fatuus velut mortē sibi nulla tenus appropinquare voluit: Absit inquit ut ab heretico sa ner: sed ad cocum in coquina cucurrit offam esuriēs secū co medit et infra paucos dies si ne ligatura a arte medicine sa natus fuit: oīm iuditio solum diuinit9. qz nullo fere hūano adiutus psidio. Fuerūt aliqn in praga ex pte Hab. Concilij transmissi dñi Episcopi Cōstā tieñ. prouītie Rothomageñ. Epūs Augusteñ. Archidiaco nus barsinoneñ. Decan9 Tu roneñ. Et multi doctores ūtri a hūani iuris cū familia mlta sz hūili apparatu oēs a clerica li: ut conarētur reducere persi dos sb treugis quas habebāt ad gremiū sācte ecclesie. pte lebatur aūt dieta multis ebdo madib; a mensibus pter du ritiem psidoz: ingrassabat' in populo actu pestilētia validis sima que dietim centena circi ter hoim necabat. Spectaculū tūc deus mirātibus ōnibus psi dis fecit in hospitio nroz: ut li cet in oīb9 adiacentibus ppin quis a distantib; domib; pe stilētia regnaret valide. Nūqꝫ tñ domū pfatā fidelīū intrauit nec p totū decursū pñtie eorū quisqꝫ mortuus nec peste i mi nimo tact9 fuit: Sileo ne no tam incurrā fauois excessiui de supriore ouentus Frārenste meb reformato in nro ordīne qui ōnibus diebus vite sue in teger obseruator sue regule a deuotus vsqz ad finem pmān sit. Quo in cōuētu eodem ab he reticis captus constātissime fi dem catholicaz tenuit a in sua patientia tam equo animo ro gum sustinuit ut perfidi fatere tur ei in mortis piculo similez inter nostros non repisse.

Explicit liber terti9 formicarij de falsis a illusorijs visioīb;.

Incipit liber quārt⁹ formicarij: pncipalit̄ de virtuosꝭ pfectorꝫ opacōibus.

Capitulum primū

Aggrediendo quā tum in ordine libelli de virtuosis pfectorꝫ opacōib⁹ principalit̄ ⁊ de negligēter agentibus circa talia. Primo loco de formicis occurrit hec earꝫ ꝓprietas: qꝫ in pcessu etatis sue multū inter se differūt qꝫ quedā sūt in ouis. Alie vermiculi nati noviter. Alie vero mō generare possunt ⁊ opera exercē valida; profect⁹ in spūalib⁹ hic modo nobꝭ insinuatur. ut queadmodū formice crescūt in corpe. Ita nos augmentū capiam⁹ in aīa de qua lipdei pcursor nobis exēplar edidit vbi de eo luce. i. dicitur. Puer crescebat ⁊ confortabatur spū. Et ibidē scdo. de eodē quē predixerat dicitur. Puer aūt crescebat ⁊ cōfortabatur plen⁹ sapiētia: ⁊ grā dei erat i illo: de duodēne demqꝫ iterū ibi seqtur: Ihus pficiebat sapiētia ⁊ etate: ⁊ grā apud deum ⁊ hoies. Non qꝫ ipsa xp̄i hūanitas augmētū grē suspserit: Sꝫ ut greg. nazāzen⁹ dicit qꝫ grātia quā i sūma plenitudine in ɔcepcōe accepat: paulatim manifestabatur p eū hominib⁹. Et ut Theophil⁹ sup eodē ait: Quia naturalis lex respuit hoiēꝫ sensu maioē vti qꝫ etas corpis patiatur. Erat itaqꝫ verbū factū hō pfectus cū sit virtus et sapiētia patris: verꝫ quia dādū erat aliquid nostre nature morib⁹, ne aliquid extraneū a videntib⁹ reputetur: tanqꝫ homo paulatī crescente corpe manifestabat seipsū. ⁊ quotidie sapientior ab audiētib⁹ ⁊ videtibus censebatur. De hoc augmēto morali virtutū. ita dicit apostol⁹ ad Eph. iiij. Veritatē facientes in caritate crescam⁹ in illo: p oia qui est caput xp̄s: principiū aūt huius augmēti virtus semētina est verbum dei i quo augmēto cōmendat Colocenꝭ. i. vbi ait. Verbū veritatis euāgelij puenit ad vos sicut ⁊ in vniūso mūdo est: ⁊ fructificat ⁊ crescit in vobꝭ ex ea die qua audistis: ut cognovistis grām dei in veritate. Hoc enī semē pait vel fructificat iuxta odicōes mentiū que male vel bene excolūtur pluuia dei grtie: et aratro libtatis arbitrij: qd facē pōt. id qd in se est vtēdo bn̄datis naturalib⁹: vel negligent vel ceruicose se i istis geredo. Voluit hoc denotare

verbum dei a quo omnia verba veritatis primo emanant: cum Mathei decimotercio. De seminatore seminanti et de fructu neglecto aut habito: ita parabolam exponendo conclusit. Qui in terram bonam seminatus est; hic est qui audit verbum et intelligit et fructum affert et facit; aliud quidem centesimum. aliud autem sexagesimū. aliud vero tricesimum. Ex hijs etiam auctoritatibus iam p̄allegatis ipē beatus Augustinus et imitatores sui pedem fixerunt. distinguendo caritatis gradum triplicem. Incipiētem proficientem. et perfectū: sicut invenitur etiā in oib9 aīalibus: ortus eorum. profectus. et perfectio status crementi. ¶ Piger; Valesne de tibi notorum hominū numero quemq̄ in medium producere: qui a primeva etate sua statum baptismalis innocentie in vite spiritualis perfectione usq3 ad senectutem p̄duxerit. ¶ Theologus; Cum nemo scd̄m legem cōmunem noverit an odio vel amore dignus sit ut Salomon prudentissimus dicit Ecclesiastes nono. Quomodo ego de alieno servo iudicare audeo; Verū tamen. quia tamē de coniectura humana questionē; ut puto intelligis. tales multos vidi presertim de virginū dignitate excellentia ac statu: de quib9 nōnullā sup̄r mencōe; in locis pluribus feci et infra faciam. que baptismalem innocenciam servaverunt usq3 ad ultimum senium: et a mortalibus peccatis innoxie ut in domino omnium spero in habūdantia meritorum sepulchra defuncte intraverūt. ¶ Piger: Sacre scripture repugnaē videris: qui feminas viris in bonitate preponis. Alium Ecclesiastici quadragesimosecundo dicit sapiens. Melior est iniquitas viri q̄ benefaciens mulier: Et Ecclesiast. septimo dicit. Virū de mille vnū reperi mulierem ex omnibus non inveni. Silencio pertrāseo brevitatis gracia: que de feminis sapientes mala dicūt. ¶ Theologus: Non maiorem feminarum multitudinem q̄ virorum salvo; quia illud agnoscere solius dei est de quo oramus: deus cui soli cognitus est numerus electorum in superna felicitate locādus: sed quia timor dei et verecundia de peccato. ac deoccupacio a temporalium cura.

ac libtatis male priuacō: pl⁹ sibi omniūter in locis vbi fui i feminis vendicantur q̄ in viris. Idcirco de talibus loquor q̄rum noticiam habui in ofesſione ⁊ aliter. Potat aūt aliū quēpiam maiorē multitudinē viroꝝ agnoſcere. qđ non abnego. Preterea te remitto ad ea que disserui vbi supr̄ libro. iij. ca. iiij. Ubi dixi nō videlicet esse reprehendēdū sexū quem de⁹ creauit ſꝫ in sexu vitiū ſi adeſſꝫ. eadē lege. nō vir eo bon⁹ eſt. quia homo. ſꝫ qꝛ virtuoſus. Ad primā aūt auctoritatē r̄ndendo noueris q̄ ſcđm littē ſenſū hec auctoritas ⁊ ei⁹ intellectus a prioi verſu dependꝫ: ⁊ ex eo qđ ſtatim ſeq̄tur. Quoꝝ ſenſus eſt q̄ tucius eſt quo ad caſtitatis cuſtodiam cohabitaē iniquo viro: q̄ muliei benefatiēti. vn̄ text⁹ ſic ſehꝫ. Oim hominū noli intendē in ſpē: ⁊ in medio mulierū noli cōmorari. De veſtimētis em̄ procedit tinea: ⁊ a muliere iniq̄tas viri. Melior eſt iniquitas viri q̄ mulier bn̄fatiēs: ⁊ mulier cōfundens in obprobriū. Nūc ſenſū glō. int' linealis innuit cū capite hui⁹ lr̄e ſic p̄mittit. doc; nos hic puritatem cordis ⁊ corpis ſeruare. Cn̄ glō. marginalis aliū ſenſum tradit moralem. nec tuo nec meo contrariū ꝓpoſito. ut ſit intellect⁹ littē. Melior id eſt vtilior eſt iniq̄tas id eſt lapſus viri. ſupple p diſcretionem poſtmođ humiliter reſurgentis: q̄ mulier benefatiens id ē q̄ min⁹ prudēs bn̄fatiens ⁊ de bn̄fatiendo indiſcrete preſumens. Vn̄ glō. dicit: vir in hoc loco fortis ⁊ diſcretus vocatur. Mulier mens infirma ⁊ indiſcreta. Et ſepe contingit ut diſcret⁹ labatur in culpaꝫ. Infirmus exhibeat opacōem bonā. Sed indiſcret⁹ de bōis ſuis ſupbiens grāui⁹ cadit. diſcretus penitens ađ diſcrecōis regulā redit: ⁊ de cetero fortius ⁊ caut⁹ agit. Sepe em̄ culpa fortiū fit occaſio virtutis ⁊ virtus infirmorum occaſio pcc̄i. Porro ſi ſecūda auctoritate oēs feminas dānaē volueris: ipi ſcripturē ſacre aduerſaberis ⁊ ſāctoꝝ cathalogo q̄ virgines cōiugatas ⁊ matronas canoīſat i innumeā multitudiē. niſi ut quidā exponūt ⁊ glō. innuere videtur de carēcia originalis pcc̄i. auctoritatem intellexeris: a quo ſolus xp̄us homo innoxi⁹ extitit. de quo ſcrupulo multorum me nūc non occupo. Senſus igitur littere multiplex eē poteſt

et nullus pro tuo intellectu; pri
mus est iam p̄tactus de origi
nali pccō; Secūdus est q̄ in
opacōe virorum pauce mulie
res cōstantes sunt. Vn glō
interlinealis dicit; Mulier a
mollitie molles et incōstantes
signat. Et scdō; hoc viri incon
stantes/quorum multi sūt quia
stultorum numerus est infinitus
Eccliast. primo per mulierem
intelligerentur sicuti sexus fe
mineus; Tertius sensus est lit
teralis/quem glosa sic de aucto
re/auctoritatis ipsius exp̄mit;
Cum vix de paucis viris bo
nos inuenerim. ita ut in mille
vnus potuerit inueniri. mulie
rem bonam omnino inuenire
nō potui. quia me omnes ad
luxuriam non ad virtutem de
duxerūt; Quartus sensus est
q̄ mulier ad incontinentie vi
tium pronior est viro. vnde
glō. subdit. Cum cor hominis
ab adolescentia ad malitiam
diligenter est appositum. et
pene omnes offenderint deū.
in hac ruina generis humani
facilior ad casum est mulier;
Vnde poeta; varium et muta
bile semper femina; Quintus
sensus est s̄m Nicolaum de ly
ra. q̄ pauce mulieres sint vir
tuose respectu virorum. sicut
dicitur cōmuniter nullum eē
in ecclesia quando valde pau
ci sunt ibi respectu multitudi
nis que solet conuenire. et per
talē modū dicitur. ij. phisico
rū. q̄d modicum distat quasi ni
hil computatur; Sextus sen
sus est s̄m glosā interlinealem
q̄ per virum racio vel fortis.
Nam vir a virtute fortes de
notat. p mulierem sensualitas
signatur/cui racō p̄ponitur;
Est aūt sēsualitas ꝑpetue cor
rupcōnis/licet racōne possit re
gulari. Piger; Est ergo nē
pccm fornicacōnis vel adulte
rij in viro maius q̄ in femina
Theologus; Rn̄ dicit sanctus
doctor in. iiij. disti. xxxv. se ha
bent ut excedētia et excessa. q̄
in muliere est plus de hūore
et ideo sunt magis ductibiles
a cōcupiscencijs. Sed in viro
plus est de calore qui cōcupi
scētiam excitat; Sed tamē sim
pliciter loquēdo ceteris pari
bus/vir in simplici fornicatio
ne plus peccat q̄ mulier/quia
habet plus de racionis bono.
que preualet quibuslibet mo
tibus corpaliū passionū; Sed
q̄tum ad lesionem matrimo
nij. plus peccat mulier q̄ vir
tum quia hoc plus est contra
legem nature. quia nunq̄ li
cuit mulieri hr̄e plures viros
secus ē de viris respcū mulierum

tum qꝛ magis nocꝫ ꝓli quā incertaꝫ facit. Et qꝛ lesio matrimonij pcām est grauiꝰ q̄ simplex fornicacō. Jdo simpliciter loquēdo plꝰ peccat mulier adultera q̄ vir adult᷑ ceteris paribꝰ. Hec sāctꝰ Tho. ymo dñs Albtus cui i hac matria pqnto natualis est pre multis ē credēdū: dicit libro ix de aialibꝰ tractatu i cā i. Quando inquit puelle caste sunt et auertūt aīm: stāt vsqꝫ ad antiq̄tatē vltimaꝫ q̄ nunq̄ polluūtur neqꝫ expiūtur coytus delectacōeꝫ. a hoc fit etiaꝫ in maribꝰ ꝫ raro. Queدā autem hñt ex vicō oplexionis. Alie ex dispoſicōe oplexiōis. Et ca. vij dicit. Sūt tñ quedā mulieres ſicci corpis quibꝫ vno accidit menſe menſtruū. a alio non. Et quaſdā ego vidi virgines caſtas: ieiunijs et vigilijs maceratēs corpa quibus nunq̄ accidit mēſtruū in pluribus mēſibꝰ p multos ānos a ex hoc non infirmabantur. Hec ille. Ex quibꝰ ptꝫ quātū valet in religioſ virtus tpantie que tātā mūnditiā nedum in aīma. verū etiam oſeruat in corpe. Cauſas aūt in feminis maioris a minoris otinencie videre potes ibidē libro x viij tractatu ij ca iiij. Cur videlicet virgines aliq̄n latius tēptantur. a coniugate poſt plurimā ꝓlificacōeꝫ minꝰ a ſimilia ex quibꝰ p̄ſate virtutis tpantie decus elici pōt. Sꝫ nota q̄ addit vbi priꝰ Albtus. a aūtunt animū a cogitacōnibus venereis. qꝛ ut ibideꝫ pmittit Rememoracō coytus excitat appetitū qꝛ actꝰ aīme multū variat corpꝰ. Nolo tñ vlteriꝰ ſordibꝰ venereis occupemur iſta ſufficiant.

Capitulū Secūdū

Ova formica generat que colore ſūt alba a quātitate pua. rotunda. oblonga a colūnalia. Quorū noie fructꝰ pñt itelligi nouellicī teneri. vñ ſup iſto Job xxxix. Strutio derelinquit in terra oua ſua. tu forte in puluere calefacis ea. dicit beatus greḡ xxxi li mora. Quid per oua niſi teneā adhuc ꝓles exprimitur. q̄ diu fouenda eſt. ut ad viuū volatile perducatur. Oua quippe inſenſibilia in ſemetipſ ſūt. ſed tamē calefacta in viuis volatilibꝰ uertuntur. Jta nimirū puuli auditores ac filij certū eſt q̄ frigidi inſenſibileſqꝫ remānēt niſi doctoris ſui ſolicita exhortacōe calefiāt. Ne igꝛ derelicti in ſua inſenſibilitate torpeſcant

assidua doctor doce fouendi sūt· quousqȝ valeant p intelligētiam viuere· ⁊ p cōtemplacōez volare. Qua in terra dereliquisse est nullū celestis vite filijs exemplū pbere. Tu forsitan in puluere calefacis ea· ac si dicat: ut ego q̄ illa in puluere calefacio quia scȝ puulorum animas ⁊ in medio peccātium positas amoris mei igne succendo· Quia igitur iuxta istaȝ beati greg· sētentiā p oua bonorum opm fructus exp̄munt· ita p albedinē· puritatē· ⁊ ouorum longitudinē· tres cōditiones bonis opib⁹ necessarie intelliguntur: ut sint p innocentiam nitida· per humilitatem pua· ⁊ in pseuerātia lōga: Talia enim opa deus ⁊ sui sancti remunerare sepe solent miraculose supra legem cōmunem:

¶ Piger: Exempla de hoc posco. ¶ Theologus: De quo in vniuersitate Coloniēsi nostre facultatis primū studens fui; nobilem iuuenē quēdam studētem artes adultum· ⁊ in verbis: pedagogo suo teste ⁊ me qui cōfessor suus fui: hec dignum valde huius relacione didici que sequūtur· Fuit inquit nouit circa ercklentz in ptibus inferioribus almanie quidam secularis simplicia nus qui per oracōnes ⁊ ieiunia sepe solebat beate virgi barbare prestaē spetialia obsequia in quib⁹ ipē exorabat simplicit humiliter ⁊ perseuerāter· ut sibi virginis intercessione donaētur sine sacramētis penitentie et eucaristie ex hac vita nō migrare; p̄mē cepit interea terrā p̄fatā ⁊ adiacentē patriā guerre duorū nobilium sc̄ vbi poterant i rebus ⁊ hominib⁹ adinuicē inuadentium: Captiuauit autē vna die domin⁹ vnus ex eisdē sui aduersarij plures viros· inter quos etiam beate barbaē famulus detentus est· ⁊ vna cum alijs inturritus est; Addebantur qȝ dietim noui captiui veteribus: Et victus qui parcissim⁹ fuit ⁊ inhumanus ex caristia nō augebatur sed minuebatur quotidie adeo ut p̄ famē ⁊ inedia multi aliquociēs mortui in carcere repirentur. Et ne fetore reliquos lederent: per custodes carceris eiciebantur. Int̄ desitientes autē pre fame ille cepit esse beate barbare fidelis· qui prope ad duodecimū diē vel circit vltr̄ hūane natuē fortitudinē sine cibo viuebat: quē cū custodes carceis sepe vidissent ⁊ iudicassent i crastinū moriturū

velut alios eitiendū: ꝑtelacō
nem vite tandē admirantes ei
dixerūt; Quo quesum⁹ accidit
nob̄ tecum dicito vltr̄ hūanā
valitudinē; iam tot dieb⁹ ni
hil gustasti. mortuo similior
es q̄ viuo: nec vlla spes est de
tua ɔualescētia. vnde ergo vi
uis dicito aliis. Qui respōdit;
diudū a vobis desideraui ut sa
cerdote vocato ɔfiterer ⁊ via
ticū sumerē fideliū. ſ; prodicō
nem verentes. mihi petitū de
negastis. bt̄e barbare diu ser
uus extiti. q̄ me sine dictis sac̄
mētis scito te migrare nō sinit;
Quo audito capitaneū castri
accesserūt. historiā narraue
rūt: ⁊ difficult̄ ut ɔfessor ad
mittētur obtinuerūt; Confes
sione sacramētali igitur per
acta mori non poterat: quem
btā virgo sui spōsi viatico p̄
muniri volebat; Nā exesis fa
me carnib⁹ moribund⁹ iace
bat. sanari alias nequibat. ⁊
mori nemo dabat; Tūc iterū
ad custodes clamabat. viati
cū queso p sacdotē mihi porri
gi cuētis. ⁊ proculdubio vos
fastidio. ⁊ ego mortis dolori
b⁹ carebo; Admiss⁹ est igitur
sacdos cū diuinissimo eucari
stie sacramēto. quo munitus
infirmus. statim requieuit in
pace. ¶ Piger; In hoc loco cō

probaē videris fidē esse adhi
bendā quibusdā nouis scōꝝ
legendis que sonant p̄mia q̄
daꝫ eos consecuturos q̄ certū
eis obsequiū prestauerit an
nuatim vel dietim. que tn̄ qui
dam theologie tue fautores
supsticōem sape dicunt: ⁊ se
in istis fundare fatuū esse af
firmāt. Tū qꝛ talia nō in anti
quis passionalib⁹ ⁊ libris. ſ;
solū in nouis repiri autumāt
ab hiis qui in fauorēꝫ vel cau
sa auaricie talia de ꝓprio po
suisse videntur. tū qꝛ si ita est
ut legende canūt: viuentes sā
cte licꝫ morituri pro se venerā
tibus orassent: p̄sūpcione tn̄
dignū acceptasse viderentur
in hoc. cū nemo sciat an odio
vel amoē dign⁹: tū etiam qꝛ
si in talibus spebus de adiuto
rio in extremis p scōs haben
do se quis tanq̄ indubitāter
id cōsequeretur fundaret. ex
hoc multi peius p̄mitterēt co gi
tātes si finis bon⁹ erit. totum
expeditum erit negociū viuē
di. ¶ Theolog⁹; Vellem q̄
mente reuolueres id q̄d sup̄
libro. ii. ca. iii. de fratre misera
bilit̄ mortuo audisti. qui btē
barbaē obsequia neglexit so
lita. vn̄ nequaq̄ eis assencio
quos tu allegas quos errare
puto; Et ut eoꝝ soluā motiua

ecõtra noueris similia ĩn anti
q̃s ⁊ approbatis libris repiri;
Nã eusebij cesarienſ ecc̃a astica
historia quã de greco ĩn lati
nũ btũs Jeronim⁹ trãstulit li
bro sexto de scã potãnea nobi
lissiã virgine sic habz. Cũ ba
silides vn⁹ ex hijs q̃b⁹ implei
spiculatoris offitiũ mos ẽ. su
sceptã potãneã ɔdẽnataz p fi
de ad mortez ducerz ad suppli
ciũ ac multitudo ĩpudicoꝝ pi
ter ⁊ impioꝝ potãnee verb ⁊
ĩniurijs conarẽtur illudẽ. Ac
q̃la eni iudex ɔminatus fueãt
virginis castitati. q eã vel cru
delissimis gladiatoib⁹ vel ĩm
pudicissimis lenomb⁹ daret.
Basilides ei⁹ carnifex abige
re impudẽtius irruẽtes ac de
turbaẽ cepit hũanitatis ⁊ mi
seracõis obtẽtu. At illa religi
osũ viri votũ erga se et ꝓposi
tum hũanitatis ãplexata. Cer
tus esto ĩnq̃t q cũ abiero ad
dominũ meũ. sine mora boni
huius tibi remuneracõem pa
bo. Migrãs autẽ p picis cali
de supfusionem. die tertia no
ctu basilidi apparuit. et capi
ti suo coronã imposuit dicens
deprecataz se pro ipõ dominũ
et impetrasse. ut ſm q scriptũ
est qui recipit martirẽ. merce
de martiris cõseq̃tur. Et addi
dit Eusebius postq̃ basilidẽ

ɔfusiõe ⁊ p fide decapitacõe p
oraurit. Sz ⁊ alijs ĩnq̃t pluib;
p illd tps psecucõis scz apud
Alexãdriã potãnea ɔdiscipul'
suis cũ q̃bz verbo dei i origeĩs
scola opam dederat potãneã si
mile mun⁹ tradit' p̃stitisse as
sistẽs eis p visum ⁊ coronas
martirij impetratas a dño de
ferẽs. Legẽdam deniqz beati
Omifry anachorite sãctissimi
scripsit. Primum sicut in vitas
patrum legimus tã pafnuci⁹
scissimus vir greco sermone
q̃ venerabilis prudentissim⁹
qz vir. Grego. ĩn gestis narra
uit ⁊ tandẽ ab alio i vitaspa
trũ in latinũ trãslata ẽ vbi sic
i fine habetur. hec est ait Omi
frius postulacio mea quã ĩn
petraui a dño. Si q̃s oblacio
nẽ ob amorẽ nois mei añ con
spectũ dni nr̃i ihu xp̃i imolat
ab oĩ tẽpestate dyabolica a vi
culo p̃uitatis hũane liber exi
stet atz cũ sanctis angelis ĩn
regno celorũ eterne heredita
tis capax fiet. Si quis obla
cõnez non valet offerre. vel p̃
ĩnopia redimere. ille p amoẽ
meo p amore dñi elemosinã
paupi tribuat ⁊ ego orabo p
eo i ɔspcũ dei ut dign⁹ ĩn cele
stibz vita supna pfrui valeat.
Si q̃s nec oblacõez nec elẽo
sinã põt offerre p caitate mea

incēsum dn̄o deo nr̄o in odo
rem suauitatis offeāt Et ego
orabo p eo ut gaudiū plēne
possideat; Cui inq̄ pafnutius·
pat̄ mi ne irasceris si loquar;
Si incensū nec quis habet
nec facultatis aliquid· vnde
te placare pōt ut tn̄ tua bn̄di
ctōne non careat in quacūq3
tribulacōe te inuocat; Tūc il
le rn̄dit, Si quis paup in de
serto vel ī alio aliquo loco ob
lacōe3 aut elemosinā seu incē
sum non hab3 ad immolādū
surgat ꝛ man⁹ suas ad deū ex
tendat ter dn̄icam oracōnem
id ē pat̄ noster p me cū inten
ta mente ꝛ noīe sancte trini
tatis psallat· ego vero p ipso
ad dominū ītercedo ut vite ce
lestis mereatur pticeps fieri
cū oībus sanctis dei; Hec ibi;
Preterea publice cantur i ec
clesia omunit̄ satis ꝛ in nr̄o or
dine de btā katherina in laud
anthiphonis cū decollari iā de
buit Expecto p te gladiū ihe
su xp̄e rex bone· tn̄ meū collo
ca in padiso spūm ꝛ fac mia3
meā agentibus memoriā: vox
de celo insonuit. Veni electa
mea veni intra thalamū spō
si tui· Que postulas impetra
sti· qui te laudant salui fiant;
Et in ymno ibidē dicitur; Im
minēte passiōe virgo hec int̄
ferit· assequatur ihu bone qd̄
a te petierit· suo quisquis in
agone memor mei fuerit· In
hoc caput amputatur· ꝛ simi
lia; Legim⁹ adhuc in legen
da de scō fundatore nostri or
dinis dnico q̄ frēs eū iam mo
riturū circūstantes se videdo
priuari pio patre· amare fle
uerunt; Quos ꝯsolans ait, no
lite plorare filij carissimi nec
vos mea corpalis turb3 discel
sio. In loco ad quem vado vti
lior vobis ero q̄ hic fuerim·
post morte̅ aduocatū me poti
orem habebitis q̄ in hac vi
ta habere possetis; Nec quis q̄
doctor qui in eodē ordine ex
cellentissimi fuerūt· p̄fatas le
gendas calumniatus est; Di
cit insup scūs doctor in·iiij·di·
xv·q̄rti·q·iij·ar·ij· Quauis su
periores sācti in patria sint ma
gis deo accepti q̄ inferiores:
vtile tn̄ est etiam minores sā
ctos interdū orare ꝑpt̄ quin
q3 causas · ꝛ statim p tertia
assignat quia inquit quibus
dam scīs datū est i aliquibus
spēalib⁹ caus̄ p̄cipue patro
cinari· sicut sācto Anthonio
ad ignem infernalem; Hec il
le; Vides igitur q̄ vetēā scrip
ta· q̄ famosi viri · sanctis spe
tialia de quib⁹ meruerāt pro
nobis a deo obtinuisse, Et cū

in luce sit deum p eos super naturam in vita eorum multa prodigia fecisse: Cur non pari modo credatur q de sua p̄destinacōne certi. sine humilitatis preiudicō ab eo quem summe dilexerunt. talia fidenter de quibus ambigis precibus obtinuisse: Multi enim certum est ex speciali priuilegio se a in caritate esse et donum perseuerantie se habituros finaliter non dubitarunt: Nec tamen in talium sāctorum impetratis priuilegiis presumere debemus. ut sine fallo eis modica exhibendo. tandem ōmino saluemur quātumcūq3 eciam male interim egerimus; absit hic a fideliū cordibus intellectus. s3 domino deo et suis sanctis bona spe spetialibus seruiciis obsequi debemus medio tempoē operibus bonis scdm beati petri mandatum certam faciendo vocacōem nostram;

Capitulū Terciū

Ova formicarū sunt odoriferа a quibusdā aīmalib3 infirmis medicina. Audisti parūp antea ex gregoiano intellectu. Per oua opera bona. et p odorem fame redolentiam iuxta apō stolum debere intelligi. Et q dīna protectione muniti nō humana dei nouelli filii etia3 in medio seculi de puerili vita ad robur virile cum virtutū copia crescunt. ¶ Piger: Esse perfectum in medio nacōis praue et peruerse puto plus esse miraculum. q sit humanū. ¶ Theologus: Bene sentis; Sed quidam etiam meo tempoē tales reperti sunt; Fuit enī meo tempore quidam miles ī armis vtriusq3 hominis valde tritus Boarus nomine. de quo supra libro primo capi. nono .xii. tibi mencōnem partim feci. Hic in iuuentute nutritus fuit in cuiusdam Comitis curia vbi blasphemare adeo fuit consuetum ut ī ōni dicto pene verbum blasphemiā notās emittētur a ceteris nobilib9 que corruptela puto gentem theuthonica3 intrauit. ex malo intellectu vnius articuli heresis waldensium qui est q in nullo casu iurare liceat; In lingua autem theuthonica que ī propriis vocabulis multum deficit; idem a vnum vocabulum habet iurare a blasphemare: Et ut nullus notaretur esse waldensis ex leuitateq3 mimorum a prauitate euenit

ut blasphēiā i verb' p xpi mē bra vel ōficta honesta vel verecūda nimis assueta fit in ore multoꝝ. hītum hui' vicij pessimi postq̄ miles se didicit habē. sepi' cōsciencia ductus firmit' aīmo statuit talia dedi scere et abnegare. Et cū diu se cū pugnass; tñ p̄ cipicō lubri ce lingue et vicō īmolito vict' frequēter subiacebat. petiuit igitur a sacerdote suo ōfessore ut sibi penitētiam aliquā cōtr̄ tale viciū iniūgeret: ut eandē faciens p dei adiutoriū viciū eradicare valer;. Cui cōfessor satis facilem nescio quā satis factiōe; iniūxit. que vitiū pre dictū in modico quidē ampu tauit. s; ad radicē nequaq̄ de uenit. Qd vidēs xpi tyro. sibi ipsi penitētiam iniūxit talē. ut quotiēscūq; blasphēmia aliq̄ os suū exiret: tot diebus deīn ceps a carnib; abstinere vel let. Et ne ex inaduertētia aliq̄ inulta maner; blasphēmia fa mulis suis iniūxit districte. ut vices et quotas notarēt blas phemiaꝝ: et easdē dño nō ce larent. Quas notās dñs licet in curia ꝑtūc morā trahe; cu iusdā p̄ncipis. qui est electo rū vn' sacri imperij. tñ fere di midio āno aliqñ ex imposita sibi penitētia: carnes non gu stauit. Qua vexat' ex abstinē tia ita p diuinā grām vicium blasphēmie eruit radicitus. ut tpe quo postmodū viri no ticiam habui: nec minimū ver bū ab ore eius audiuerim. qd ꝑteritū facin' notare valer;. Audiui a viro quodā ōstanti alio si bene memorie occurrit de ciuitate Augustēsi. q̄ simili habituat' vicō sibi penā talē īdixit. ut quotiēs blasphēmia os suū exir;. statim vel eadem die ꝓpriis manib' guttaꝫ san guinis ēffio siue stilo ferreo mediante extrahere vellet. Fe cit igitur et sanatus est tādē. Hoc anno de quodā prudēti viro fide digno ōsulatus op pidi in memingen Augustēs dioces audiui: q̄ idem se vidē ad blasphēmias assuetū vouit quotiēscūq; blasphēmiā dice ret vel dei nomē irreuerenter nominar;. eadē die pmanre se sine dispensacōe a vini vsu p̄ misit. Quo suato. a crimine li berat' est. et a ōsuetudine ma la. Rē memoria dignā ꝑpetua fecit meo tpe Rex romanorū Ruptus. qui antea comes fue rat palatin': hic vir bone fuit ōsciētie. religios' suā regulaꝫ seruantib' gratiosissim' et zela tor iustitie. et psecutor eorū q̄ honori derogabant diuino.

Electus autem in Romanorꝫ regeꝫ ciuitates imꝑiales visitare cepit ī negocijs reipublice; Cum igitur ciuitatem intrāret Spirensem cū comitatu non modico: multitudo proscriptorum et exulatorū a dicta ciuitate se caballo regis approximarēt cui insedit phaleras ꝛ apparatus tetigerunt. ꝛ sic ciuitatem cum principe intrauerunt: Est enim consuetudo germanie ut ꝓscripti a ciuitatibus sub spe obtinende gratie p preces intraturi principis se eidē iungāt intrāti ciuitatem aliquā. ꝛ postmodum actoribus collectis principalibus princeps causis ꝓscripcōnum auditis: solet pro reis intercedere si placet vel silere si libet. Consulatu igitur ciuitatum accersito. Rex omniū qui sub sua tutela ciuitatem intrauerant: causas demeritorum audire volebat primum: Uaria igitur referebātur et diuersorꝫ crimina gͣuia satis que tn̄ ut vulgari modo loquimur nō erant infamia iuxta secularē iusticiaꝫ ut de furto vel de latrocinio ad mortē: quod ibi rota vindicatur. de heresi de abhoīacōe vicij cōtͣ naturā nec de similibꝫ. ſꝫ de alijs criminib9 hoīcidij. vulneracōis discordie ꝛ similib9: Tādem autē procōres ciuitatis ꝛ adiacentium ꝑtium amici intercesserunt ꝓ quodam de Spira nato: qui vna cū alijs ciuitatem intrauerat vir non infimi geneis ut secur9 deinceps manere posset: Uolente autēꝫ religioso principe omnino causā exulacōis istius scire: dictum est ꝛ vere quodam in ludo qꝫ blasphemasſꝫ deum nō semel sed sepe: Tūc zelo dn̄i honoris motus rex sub intulit rogamina fundenda pro oībus alijs isto dempto: Alij inquit carissimi ciues in homines peccauerunt. supplex peto hominibus talibus parcere velitis. Pro isto vero qui deū blasphemauit ꝛ in creatorem suum vir9 sue ire retorsit: nihil intercedo. ꝛ ita miser iste exul iterando factus est a loco natiuo.

¶ Piger: Uideo qꝫ opera talium virorum fortium merito compantur ouis odoriferis: que intuentes alij egroti moribus fomēta ꝛ medicamina salutis valent adipisci; Uidetur insuper in hijs magna multorum virorum seculariū negligentia qui in similibus assuefacti vicijs: conatum eadem eradicandi vicia adhibere nolunt vel negligunt.

¶ Theologus: Animositas et ↄstantia hoꝝ de quib⁹ audisti· ⁊ conatus eoꝝ ad expurgandū vicia plurimū cōmendand⁹ ē· ſꝫ ſi gr̄a dei non p̄ncipalit᷑ coopata fuiſſꝫ talibus ⁊ iugo malicie preſſi tales oēs ſuccubuiſſent; ſine me ait et bene veritas nihil poteſtis facere. Sūt tn̄ quedā alia vitia tria potiſſime In q̄bꝫ niſi magna dei aſſit gratia· eradicari vix p̄nt ab hoim cordib⁹. Philocap cō viri in mulieribꝫ· ⁊ mulierū vice verſa in viris· Petē cō illicite acq̄ſitaꝝ reꝝ tpaliū: Et iueterāta ira q̄ vocatur odium vel inuidia: De poſtremo m̄ occurrit nūc exēplū; Noui aliqn̄ militē multū in armis ſtrēnuū de epiſcopatu Cōſtātienſi hic miſeicors in paupes pi⁹ in eccīas et ſacramentis eccleſiaſticis ſatis affect⁹ extitit; Accidit aūt ut quidā alius ſibi iniuriā facerꝫ potentia forte equali vallatus Iratus ē igitur leſus ⁊ ira creuit i odium Factaqꝫ ē trabs de feſtuca Qd miles intuens ſautiatā videlicꝫ eē ꝓpriā aīam liuoē vin dicte ↄfeſſorē prudentē adijt. vicꝫ fratreꝫ Conradū de pruſſia nr̄i ordinis p̄mū reformatorem in theuthonia viꝝ ōni laude dignū. Qui poſtq̄ꝫ itellexit animā ↄfitentis eſſe vulneratā ad mortem ait; Dn̄e ni ſi dimiſeritis p̄rimo delicta ranc oꝛē ſcꝫ Valua vr̄a iuſtitia quā coram legittimo iudice pſeq̄ iuſte poteritis· nec vobis dimittē poſſum vr̄a pcc̄a; Sua ſit itaqꝫ pat᷑ anime q̄ potuit ſꝫ nihil vl᷑ modicū pficit niſi qꝫ re⁹ ſe patient᷑ ſuſtinuit; Tā confeſſor eū non abſoluit ſed ſtigmatib⁹ xp̄i quinqꝫ ⁊ inſignijs paſſionis eius p gr̄a impetranda que cor duꝛ emolli rent; q̄nqꝫ oracōes dn̄icas q̄ tidie dicere iniunxit; Receſſit igitur miles ſatis triſtis ⁊ impenitens licꝫ iniūcta deuote p ficeret; Et vix ſex mēſes elapſi ſunt ut mihi ſponte faſſus eſt q̄n redijt ↄpunctus ⁊ cōtrit⁹ beneficiū penitētie integre habere meruit a patre p̄fato·

¶ Capitulū Quartū

Incrementū oua formicarū ſuſcipiūt i loco calido et verſus ſolem; vbi poſita a pntibus· primo in vermes albos· ⁊ deinde in formicā pficiūtuꝛ; videtur enī dīna inſpiracōne minutis hijs datū animalib⁹ ut ſenciant ꝓpriam virtuteꝫ nō ſufficere ad pficiendū plem niſi celeſtiū radioꝝ ſolariū fuerit fota calore· certum etenim eſt

omnem corporalem animan
tium vitā a sole prouenire pri
mum; Homo enim generat
hominem et sol: subaudi dis
ponendo materiam cui solus
deus animam infundendo
creat, et creando infundit. De
reliquorum vero animalium
vita non dubium quin a sol'
calore inducatur, et a superiori
bus simul et inferioribus cau
sis originetur: sicuti beatus
Dyonisius ostendit libro de
diuinis nominibꝫ capitu. quar
to. Hinc de Strutionis ouis
idem sentire videtur. Sicut
Job tricesimonono dicitur. Tu
forsitā in puluere calefacis ea
scilicꝫ oua strucionis: vbi bea
tus Gregorius tercio moralium
dicit: Quid enim puluis nisi
peccator accipitur? Unde et il
le hostis peccatorum huius per
ditione saciatur de quo per pro
phetam dicitur serpenti: Pul
uis panis eius: Quid per pul
uerem nisi ipsa iniquorum in
stabilitas demōstratur: de quo
Dauid ait: Non sic impii nō
sic: sed tanquam puluis quem proicit
ventus a facie terre. Oua ergo
dominus in puluere derelicta ca
lefacit, quia paruulorum animas
predicatorum suorum solicitudi
ne destitutas etiam in medio
peccātium positas amoris sui

igne succendit. Hinc est enī
quod plerosqꝫ cernimus et in me
dio populorū viuere et tamē
vitam torpentis populi non
tenē: Hinc quosdam conspicimus et
malorum turmas nō fugere et tamen
superno amore flagrare: Hinc
est quod plurimos cernimus ut
ita dixerim in frigore calere. Sunt
enim nonnulli inter terrenorum
hominū torpores positi. super
ne spei desideriis mardescunt.
Unde inter frigida corda suc
censi sunt. nisi quia omnipotēs de
us derelicta oua scit etiam in
puluere calefacere. et frigoris
pristini insensibilitate discus
sa per sensum spiritus vitalis
animare ut nequaquam iacentia
in infimis torpeant, sed in vi
uis volatilibus versa sese ad
celestia contemplando id est
volando suspendant. ¶ Pi
ger: Audire desidero quomo
do in exemplis nostro factis
tempore talia facta velis com
probare. ¶ Theologus: In
prompto responsum habeo;
Anno proxime preterito mi
hi Decanus de ysni Constan
ciensis dyocesis presbiter ver
bo et exemplo fidedignus nar
rauit quod in opido Marckdorff
vnde oriundus fuit in prefa
ta dyocesi cōsanguineam ha
buit iuuēculam bramidanulam

noīe virginē: pulcherrimā et
nuptui idoneā, q̄ tñ diuina inspi
ratōe ɔtra morem ɔsodaliū
⁊ oīm suoꝝ amicoꝝ castitatis
ꝓpositū firmauerat aīo igno
rātib9 multis; venerūt igitur
ad eam ɔsanguinei qui virgi
nis ⁊ suā ꝑntelam dilatā ē sta
tuerāt ⁊ eā; molestabant, ut
nuptui alicui9 viri ꝑ thoꝝ le
gittime ɔtrahēdū assentiret.
Quod illa renuit dicēs se xp̄o lo
co viri desponsatam, nec velle
nubere alij. Cūq3 dietim insta
rent noti eius. p̄cipue patru
us ut nuberet: vocauit ipa pre
fatū decanū velut dei sacerdo
tem ⁊ ad eū ait. Queso venerā
bilis dñe ⁊ aīce patruo meo
in hac mea extrema ncāitate
ꝑsuadere velitis, ut me xp̄o ser
uire in virginitate ꝑmittat, qꝛ
ita illud aīo firmit' seruare de
liberaui: Ipse enī p̄ncipalior ē
patruus vic3 in quo hec petici
onis mee residet difficultas.
Cū aūt hoc attēptaret decan9
a patruo virginis: Iste velut
homo seculi rn̄dit; Nequaq̄
hoc expedit. Femina est: meli
us est ut nubat q̄ in verecun
diam nr̄i die proximo forni
caria piat: hoc rn̄sum cū vir
go ꝑcepisset nec ampli9 in ho
mine hui9 vite se tueri speraret ⁊
ad spōsum suū xp̄m oratōib9

statim intensissimis ɔfugit, et
eidē dño. suam pudicitiā ut il
lesa suaretur ɔmendauit nō
dubitans eū multos modos
habere in sua potētia q̄bus eā
custodiret siue ꝑ vitā siue per
mortē, ad que indifferēs erat;
Et ecce nutu dī lic3 pri9 fortis
esset robore statim infirmari
virgo cepit ⁊ lecto decubere.
diuinaq3 ispiratōe se sensit i bre
ui ab hac luce recipiendā. Cū
q3 dictus decan9 gr̄a visitādi
infirmam accederet, mirās de in
opinata infirmitate: Illa leto
vultu ei dixit. Dñe: vos ⁊ cog
natos interpellaui ut me i vir
ginitatis ꝓposito xp̄o seruire
sineretis, id mihi denegastis,
s3 idem cui fidem suaui me ex
audiuit clementior existens
q̄ vos qui hoīes estis; nouei
tis q̄ die ꝓxima lete moriar;
a xp̄o exaudita. Quo viso ⁊ au
dito ꝓruperūt ɔsanguinei i
lacrimas. ⁊ sequenti die v̄go
xp̄i scē in eo obdormiuit qui ē
spōsus virginū. Sūt vix duo
anni elapsi q̄ ad leucā vnam
extra opidū Colūbariēs Ba
sili. diocesis in loco qui wyle
dicitur. in castro nobilis q̄dā
cū legittima vxoē sua igenua
residebat, sm seculū quidē ho
neste ɔuīsātes: s3 in filia vnica
quā habuerūt poci9 hūanā

gloriam q̄ diuina quesisse vide
rentur honorē. habūdabant
enī diuicijs et amicorū copia.
sʒ vnam plez tm̄mō habuerīt
virginez annā nomine. iā nu
bilē. quia etas. venustas corpis.
et generis nobilitas ibi concor
dabant. Fuit autē puella a iu
uentute deuota deo. et gracosa
apud homines. paupib9 mise
ricordissima. qñdecim ānorū
circiť in etate. que nunq̄ virū
cōcupiuerat sʒ v̄gīnitatis ppo
situm sēp dilexerat. Solebat
enī cōfiteri pure. et qñ fratres
nostri de Colūbaria castrum
intrauerūt. sūme delitie erant
puelle audire de diuinis exem
plis loqui et de verb euāgeli
cis. Verū quia pntes totā sui ge
neris pntelā in hac virgie vni
ca si nuberet sperabāt succrescē
et ptelari in longius in prole
victi successiōis desiderio quā
sperabant nuptui traditā im
pregnai. virginē p̄fatam cui
dā nobili i cōiugē pmiserūt.
et otractū q̄ tū poterant firma
rūt. hoc depto quia virginis ne
mo audebat querē ppoitū qd
plus violētia q̄da; q̄ matura
psuasiōe putabant emolliri
posse. pparabantur igr in vesti
mētis et i apparatu oia futuris
necc̄aria nupcijs. et ordiauerāt
quia virgo die q̄ pn̄tari debuit
maito i domū cuiusdā nobil'
vidue poneretur. que cōsensū
pcuraret imminētib; nupcijs.
Sed hijs qui i celis est irri
sit hec fraudis cōmenta. cum
puellā quā elegerat sibi mun
dam habē voluit. Alā prece
dentib9 octo dieb9 ante diem
nuptiarū odictarū. v̄go igna
ra fraudis. febre corripitur. et
lecto cepit decūbere. dieti q; in
tendente se morbo. vocatus ē
cōfessor nostre porte in Colū
baria frat petr9 ut confessiōez
virginis audiret. Sumptisq;
ecclīasticis sacramētis alijs p
suū pastorē vite intrit9 virgi
ni ppinq̄re videbať. volēs aūt
mr puelle amorē virgitatis i
filia veri9 cōprobaē ait. Queso
te filia carissiā. in veritate dicas
Iā pxia dmo examini. Eligis
ne poti9 mori q̄ viuere et mari
tū aliquē hr̄e legittimū. Cui v̄
go rn̄dit. Cū gaudio potius
moriar. Quo facto deuotissiē
virgo vita functa est. et in cra
stino ea scʒ die qua hoi desp̄o
sata terreno p̄setai ad carnis
copulā debuit. xp̄s eā in sp̄osā
sibi dilectā elegit. et cūctis flē
tib; vicinis et coḡtis sepulta fu
it. Cuq; indumētis pprijs exu
ta funealib9 i dui debuit. inuē
ta ē tenea v̄go i genib; callos
velut camel9 cōtraxisse duros

ex genuflexionib3 habitis in oracōib3 crebris: verū q2 nihil est ōmiquaq3 vel vix i hac vita pfectū: paulo post vite exitum dicte virginis apparuit ipsa virgo in nocte cuidā valde deuote sc̄imoniali q̄ gertrudis vocabatur in mōsterio de subtilia sito intra colūbariēse oppidū: vidit ista post se currētem quādā virginē mortuam quā prius nunq̄ nouerat a qua cū quereret q̄ esset: r̄ndit defuncta. Ego sum pridie defuncta anna virgo de wyler: Ita castrū patris vocabatur: Et vni9 eucaristie oblacione egeo quā peto mihi celebrari obtineas a priore fratrū p̄di catorū: Tunicā aūt meliorem quā habui matri dicas q̄ me genuit ut ob reuerētiā virgīs b̄ndicte paupib9 erogz: ⁊ ita visio disparuit ⁊ sāctimōialis euigilauit. Cūq3 nunq̄ de virgine pri9 audisset mēcōem fieri nec eius dē noticiā aut pntū habuisset erubuit visionē alicui dicere: que dū altera nocte iterato vidit ut antea. ⁊ tūc ɔpuncta. cōfessori suo fri Johi wolfhardi que pcepit dixit. et ita aīe subuentū est put virgo i visione petiuit.

Capitulū Quintum

Turbata domo. formice oua studio se solent tollere ⁊ ad nidū reportare. In hoc loco fidelitas magna quā ad fructū habet p̄priū formice ostenditur. dū psecucōe3 passa in exteriorib3 ne oua sua ledantur: locis ea omēdat tucōrib3. In quo pluimū se elōgat a strucōis negligentia que ouis suis obliuiscitur. nec quid de eis fiat curare vid̄r. Vn̄ de ea Job. xxxix. dicit. Strucō derelinq̄t i terra oua sua obliuiscitur q̄ pes ɔculcet ea aut bestia agri conterat. Ubi grego. libro xxxi. mora. Quid i pede nisi trāsit9 operacōis accipitur. quid in agro nisi mūd9 iste signatur. de quo in euāgelio dn̄s dicit. Ager aūt est mūd9: q̄d in bestia nisi antiqu9 hostis exprimitur q̄ hui9 mūdi rapinis insidiās. hūana quotidie morte satiatur. Strucō itaq3 oua sua delerēs obliuiscitur q̄ pes ɔculc3 ea: q2 vic3 p pceritē eos quos in ɔuersiōe filios generāt derelinquūt ⁊ oino nō curāt. ne aut exhortacōis solicitudie aut disciplīe custodia destitutos p̄uorū opa exēpla puertāt. Si ei oua q̄ gignūt diligerēt. nimirū metuerent: ne quis ea per peruersa opa

demonstrando calcaret: vnde adhuc sub struconis spetie scribitur: duratur ad filios q̄si nō sint sui. Quem enim caritatis gratia non infundit proximum suum, etiam si ipse huc do genuit: extraneū respicit. Ita profecto sunt omnes ypocrite quorum videlicet mētes dum semper exteriora appetūt: intus insensibiles fiunt: et in cunctis que agunt dū sua semper expetūt erga affectum proximi nulla caritatis cōpassione mollescunt. Hinc btūs Job ut apud mentis sue quietē facilius consisteret Job. xxix. ait. Dicebāq; in nidulo meo moriar, et sicut palma multiplicabo dies. Ubi beatus gregorius libro. xxix. moralū dicit. Quid hoc loco per nidi nomen exprimitur nisi trāquilla fides fidei, qua vnusquisq; infirmus nutritur. Multimodo quippe illa bonorum q̄ persecucōnum temporibus fuerit deprehensa: nutrimētorum suorū dies quasi in nido sicut in loco quietis explere se credidit. Nam nisi sancta ecclīa infirmos quosq; filios nunc in nido pacis enutriret, psal. nō diceret. Etenim passer inuenit sibi domum. et turtur nidum vbi reponat pullos suos. Nam quippe domum inuenit passer quia eternum celi habitaculū noster redemptor intrauit. Et turtur nidum inuenit. quia sancta ecclīa amore cōditoris affecta, crebris gemitibus vtitur et velut nidū sibi pacatissimam fidei quietem cōstruit, in qua crescentes filios quasi plumantes pullos quousq; ad superiora euolent caritatis gremio calefactos fouet. Igitur quia tūc erunt qui pacis tempore se ad supna migrare id ē a nido euolare crediderunt. Vox eorum beati Job voce preuenitur cum ait. Dicebāq; in nidulo meo moriar. Inde Salomon prouerbiorū. xxvij. dixit. Sicut auis transmigrans de nido suo: sic vir qui relinquit locū suū. Ubi glosa. Sicut auis oua vel pullos quos fouerat raptui exponit: Sic virtutes in quibus proficiebat qui deserit. in mūdis spiritibus perdit. Vn̄ dicit alibi. Si spūs habētis ptātē ascenderit super te: locū tuū ne dimiseris: qd est. Si temptatio dyaboli institerit tibi ne a bono quod fatiebas desistas.

¶ Piger: Si ita res se habet ut per gregorianas iudicasti sētētias quia ypocrita oua fedibus ferarum omittit qui bō sua opa vel spūales filios quos genuit. mūdanorum hoim vicijs subicit.

O quot ypocritas habemus nr̄o tēpe· qui non ymitantes nostrarum formicarum solicitudinē· bonorum opm oua ad nidū dn̄e tui cōmis, sȝ more strutionum crudeliū sua oua derelinquūt debitores opm; ¶ Theologꝰ: Bene ac pie gemis· qꝛ p̄latos multarum diocesū ⁊ pastores mōsteriorum multorum ita heu videmꝰ facere ut hij qui in medio seculi habitāt nullius religionis voto astricti maiorem sepe ad aīarum salutem zelū habere videātur: q̄p hij qui eucaristie sacramēto dn̄issimo p altaris offitiū dietim appropinquāt: Fuerūt ei due virgines vterine sorores virgines specōse meo tpe simul vna in domo ppe metas constantieñ dioceñ versus Athesim Quarum iunior anna· senior vero margareta vocabatur de rustica no q̄dem gn̄e genite; si caro inspicitur; sȝ nobiles virtute si morum bonitas pensatur Iunior tāte simplicitatis fuit in hijs q̄ ad mūdū ptinent: ut vix recolā sibi parē vidisse: Nā i numerādi arte q̄ infantes ut itā dicam ppe triti sūt; vltra denariū nesciebat bene numerare; Et tn̄ in hijs que ad deū attinēt multarum omeliarum sentēcias; ⁊ quicq̄d de necēitate ad veri xp̄iani rudimenta ptinet ut de orōe dn̄ica· de symbolo apl̄orum ⁊ de decalogo ⁊ filibȝ nihil eā latebat qꝛ velut mundū aimal pectꝰ virgineū talia die ⁊ nocte ruminabat: Semior vēo naturali igenio ⁊ q̄ptū datū est intueri extrinsecus in gratuitis iuniorē sororē mori bꝰ lōge añibat: Hec primū existens nubilis· psecucōnes plurimas sustinebat a quodā xp̄iano nobili solo noīe, sȝ re ipsa tyrāno q̄ ipsam intuens eē pulchrā fatie ⁊ plificacōni accōmodā velut seruā· que tn̄ libera re ⁊ ipsiꝰ cognoīe erat matrimonio copulare gestiebat; ut exinde suos plures sibi coaceruaret: Renitebatur virgo deuota q̄ptum valuit· quia virginitatē deo in tenella etate dn̄itus inspirata dedicauerat: Insidiabatur e diuerso tyrānꝰ: domū virginis crebris iuuēculorum immissiōibus pturbādo adeo ut q̄dā vice ñ dn̄itꝰ adiuta fuissȝ p fugā loca· ab apparitoribꝰ p̄fati nobilis· capi ⁊ vinculari debuit quo dū i mariti cuiusdā copulam cōsentirȝ; hec tn̄ ita cōstāter dum in castitatis pseuerat pposito tādē nuptie residere pmissa est sui tugurijs q̄d situabatur in villagio quodā tā

desertis locis et siluis ꝓpinquo ut solũ illud dicatur a vulgo finis panis scꝫ quia ibi nec ordeum pro iumētorũ pabulo valet cōualescere ex algore inicialiũ monciũ eternorũ ꝓpe iacentium. Accidit autē esta te quadaꝫ ut festiua die vna valde inopinate tempestas tã valida ꝓpe villagiũ isurgerꝫ in aere ut vix similē se vidisse testetur virgo, aduexitqꝫ per torrentē qui p villagium ali as modeste solebat currē tã i gētes lapides ut in pũcto ne dũ p iundãtiã aquarꝫ rapida rum iam tuguria pauperum euerti de primo, ꝫ etiam per la pides homines necari subitã nec et submergi deberent hũa na cōiectura. In qua calamita te virgo res et corpora puipē dens. solum cōpaciebatur pe rituris animab9 rusticanorũ hominũ, quos paulo rōnabili us aliquando q̄ bestias vide rat viuere. Alā pñcipalit̃ ve rebatur ex subitanea morte: sine contricōne morientes pe nas ꝑpetuas esse luituros. Vi sis igitur hijs piculis dũ sub sue domus virgo stetit ianua, cucurrit motu velocissimo ad cellulam vbi creatori medita bũda oracōnum suffragia so lebat ante crucifixum qđdaꝫ sculptũ porrige q̄uod valde diligebat; illud enim sũma cũ festinãtia arripuit redeũdo qꝫ contra aurã horridissimaꝫ cru cifixũ p̄fatum erexit et magnis cũ gemitibus ita orauit. Obse cro te clemētissime domine q̄ nos precōso tuo sanguine re demisti p crucem tēpestatem hanc in aere et terra ita tpari velis ut in minuta nullius ho minis ad mortem nocumētũ existat; de rebus alijs fortune tua voluntas fiat. Et ecce i eo dem puncto aura diuisa est i aere et serenai cepit, torrēs ve ro illico imminutus. Et ita tã q̄ oua quedaꝫ tenera ōnium hominũ aĩmas in loco p̄fato existentium. Hec virgo velut formica fidelissima ad nidum quietis oracōnis sue studio reportauit. ¶ Piger: Scĩ re cupio An ne taliũ sancta rum virginũ vite bono initio finalia postmodũ concordas sent. ¶ Theolog9: Ambe post modũ in opidũ impiale qđ campidona dicitur ut facilius ibi pabulo diuini verbi i pre dicacōibus sagmarentur cũ suis vtensilibus intrauerũt et ibi primum senior Iam om nium fere temptacōnum ge nere probata nutrix, mater spiritualis, et genitrix facta ē

multarꝫ virginū/ſicq₃ febre p̄us correpta tādē ſācte ſūptis ōmibus eccāaſticis ſacrāmentis feliciṫ migrauit ad dn̄m; Quem de iunioꝛ ſ₃ iam facta grādeua pari mō finē vite cōcluſit. Cū aūt ipſe viuentib⁹ in eiſdē ptī bus primo p̄dicarem. ſenioꝛ ad me grā cō filij ne deciperetur venit: mihi hiſtoriā de crucifixi adoracōe de q̄ p̄miſi texuit. et an ne aliq̄d ſupſticōis in ope cōmiſiſſet. ſimplici ut puto aīo queſiuit; Cū em̄ eedeꝫ ptes ſint mōtuoſe/et cōmuniṫ in mōtanis et alpiū habitacōnib⁹ ſupſticōes ſint multiplicate/audiens virgo p̄dicare ōtra ſupſticōnū genera: time bat ſicut pia mens ſolebat facere ne culpa ibi eſſet. vbi meritū grāde extitit/et ideo ne deciperetur i ſimili: a me an licita eſſent talia hūiliter queſiuit.

¶ Viuit i eaꝺ p̄ria hodie virgo alia elizabeth noīe Iā puto q̄nquagenaria que in labore manuū ſuaꝝ iunioꝛ exiſtēſ victū acq̄ſiuit tenuiſſimū/et in villagio vbi domiciliū habꝫ iam plurimis ānis egrota neceſſario de aliena ſtipe in ſācta vita nutritur/ ſ₃ reb⁹ vltra q̄ꝫ credi pōt paupcula ē; Hec cū iunioꝛ eſſ₃ et valde ſimplex et recta ſicuti et eſt hodie. vidēs q̄ꝫ peſtilētia epydimie multos in vicinio necarꝫ/cogitauit in villagiū certū mutare locum habitacōis/vbi aeris infectō ptūc nō ſentiebatur: timuit tn̄ illo id eſt illuc ire/dubitās an caſtitatis ibi cuſtodes forte hret cui multi inſidiabātur; Vidit aūt quadā die in oracione ōſtituta. et fulmē qōdam magnū eidē loco immittebatur. et ſubito innocēti incidit virgini q̄ꝫ epydimie moꝛbus ibidē vaſtare deberet multos et adurere; Ita em̄ poſtmodū factū eſt ut rei ꝓbant euētus et ut pie credo ex multis alijs hui⁹ virginis ſāctis opib⁹ et inſtīctib⁹ a ſpū bono mota fuit. ut ſic in modulo ſuo opera bona fouendo creatoꝛi ſuo qui ete ſeruiret.

¶ Capitulū Sextum

Ubi formicaꝝ fūt frūctus et herbarū ſucci quaꝝ etiaꝫ ptes ſepa rāt; et cū eis ad nidū reuertuntur; Per fruct⁹ in ſacro eloq̄o aliq̄n opa. nōnunq̄ꝫ vero delectacō que verā ſapiētiā ſequitur deſignatur; Vn̄ ſaluatoꝛ ait. A fructib₃ eoꝝ ognoſcetis eos. Et Eccā. xxiiij. dicit ſapiētia eterna. Ego quaſi vitis fructificaui ſuauitatem odoꝛis: et floꝛes mei fructus honoꝛis et

honestatis. De huius fructus sapore anima gloriatur Canticorū .ij. vbi dicit. Sicut malus inter ligna siluarū. sic dilectus meus inter filios. Sub vmbrā illius quē desiderabam sedi et fructus eius dulcis gutturi meo. Et puerbiorum .xxx. Beatus homo qui inuenit sapientiam et cui affluit prudentia: Melior est acquisitio eius negotiatione argenti et auri: primi et purissimi fructus eius. Fructus enim iusti lignum vite et qui suscipit animas sapiens est. Sapientie .xi. Per herbas etiam scientia designatur. vnde sicut dicitur Job .xxxviij. produceret herbas virētes. scilicet deus. dicit btūs grego. libro .xxix. moralium: Herbā aliquā id est scientiam atque doctrinam eterne viriditatis accipimus. sicut per Jeremiam dicitur. Onagri steterūt in rupibus. traxerūt ventos quasi dracones. defecerūt oculi eorū quia nō erat herba. Hoc igitur loco quid aliud per virentes herbas nisi sancte doctrine sciam vel cōgruas operationes accipimus. Deserta igitur terra opluitur ut ab ea virētes herbe producātur. quia dum sācte predicationis vmbrē gētilitas percepit et vite opa et doctrine verba germinauit. Feemine igitur tunc de fructibus vel succo herbarum edunt. quādo prudētes quicque fideles de rebus a deo mirabiliter creatis sciētiam aliquā deuote creatori seruiendi accipiunt. Effudit enim sapientia illa per quā cūcta creata sūt suā sapiam super omnia opa sua et super omnem carnem ut dicitur Ecclesiastici primo. Piger: Doce ergo quomodo in rebus mirabilibus vel creaturis quibuslibet sapiam alicuius deuocionis aut bone operationis acquiramus. Theologus. Credere debes omnia a summo rerum cardine deo creata prudētibus esse qui debite ea intuentur quasi quedam vestigia deum et diuina venādi. lucernas nāque ad felicitatem acquirendam accensas specula diuine sapiētie. vasa scibilibus diuinis referta. digitos nobis summū bonū demonstrātes libros dei sapiētiam cōtinētes et velut famulos vel nuncios supremi domini. vnde cōtra eos qui talia in creaturis dei nō cōsiderāt dicitur Sap. xiij. Vani sunt omnes homines in quibus non subest scientia dei et de hijs que videtur non potuerunt eum agnoscere qui est. neque opibus attendētes agnouerunt quis esset artifex. Testis est hoc quod dicit. Ad Rō. primo Inuisibilia dei a creatura

mūdi p ea que facta sunt intel
lecta ɔspiciūtur· sempit'naq3
ei9 virt9 & dīuitas ita ut sint
inexcusabiles vic3 phi· S3 in
sipientib3 ista oia p eo2 abu
sum vertūtu2 in toxicū & vene
nū iuxta illud Sap·xiiij; Cre
atuē dei in odiū facte & in tep
tacōe aie oim hominū· & i mu
scipulā pedib3 insipientium·
¶ Piger: Da exempla aliqua
spālia; ¶ Theologus; Sunt
vix duodecim āni elapsi q nō
multū a ciuitate Nurēb gen· i
diocesi bambergēsi pom9 cre
uit in loco cāpestri & cōmuni:
qui multis annis ut sequitu2
in vigore pmansit· Hec autē
arbo2 sup oia que nostris au
dimim9 tpib9 mirabilis ɔdici
onis extitit· Nam i estatis pñ
cipio in vere vic3 flo2uit· fron
duit & versus autumnum mo
re alia2 arbo2 poma fructifi
cauit· po2ro ānuatī in auster
rima & inclementissima hye
me sp & solum in nocte natiui
tatis xp̄i qñ virgo virginum
saluo integritatis flo2e dei ge
nuit filiū: pomella virentia in
quātitate artus vnius virilis
digiti pduxit; Est aūt ptunc
pria ad duos meses antea et
post ad tottidē· & esse solet in
nib9 pfundis tecta· cō gelaci
omb9 clausa· & ventis rigidis
simis pflata & incōmoda ea
de3 oia frutecta vna cū arbori
bus patiūtur eo dē tpe. stupo
rem aute3 augebat pdigiū q
nec ātea nec postea s3 dūtaxat
pfata nocte sactissima pomel
la germinata sunt; Nō eni sic
arboēs ortēses cetere fimo nu
triebatur· nō circūfodiebat
sarculo nec sepi circūdabat
aliqua; Solebāt ꝑpterea tpe
annuo de ciuitate Nurēb gē
sis & adiacētib9 locis diocesis
bambgenß plures pfecto2 si
de dignissimi testes accurrere
& tota vigilaē nocte ut rei ve
ritatem ɔprobarēt; Est enim
p oia similis arbo2 i alio loco
dicte dioceß· Vidi ego pñta
ri ad vidēdum i opido forchē
dicte dioceß eiusde3 pomi po
mellū Magistro ordinis nr̄i
gn̄ali bartholomeo texerij·
Fuerūt pterea tpe Cōstātieñ
ɔcilij in eode3 plures viri fide
digni psertim dn̄s episcop9
rigenß· doctor dīui & hūani
iuris reputatissim9 qui testes
huiusmodi pdigij existētes
multos hec credere fecerunt q̄
antea fidem de eo negabāt pe
nitus; Idem me pñte ꝑpositum
est pari modo i loco basil· cō
cilij corā multis doctorib9 sa
cre pagine & iuris canonici ac
artistis & phis; Nec ab aliq̄

audiui quã mere naturali hoc posset opi rõnabilit attribue. Legi ppterea in libro de vegetabilibus et plãtis dñm Albtũ naturẽ totius secretariũ In q nil huiuscemõi cause potui iuenire Et put in pori ocilio scz Costãciensi a quodã pfessoẽ theologie et artiũ valde deuoto pcepi viue vocis oraculo dei sapientia verisimilit ista fecit in loco rudis et simplicis ppli ut i arbore ocul hoim ipposita facilius manuducerẽtur ad facilius et deuocius credendũ articulos xpi natiuitatis et hũanitatis. Vidi pdigiũ aliud hoc ãno i añfata ciuitate Nurẽbgeñ in materia q̃dã naturali et lignea. Reptũ est siquidẽ in q̃dã silua lignũ qddã qd vocant vulgarit masaros. In tabulas itaq3 eiusdẽ ligni arbor post q̃ p serraz diuisa fuit et polita ac dolata eq̃liter. mẽsa exinde formabatur q̃drata i q claro aspectu distincte apparuerũt valde varie ymagines. q̃rũ q̃daz tã pfcẽ fuerũt ut putasses a pitissio pictoẽ eas fuisse ofectas. q̃daz vero solũ facies vel ptes alias aĩaliũ diuersoz mõstrabãt. Distinctissiẽ ut puta hoĩs cameli. virginũ. et multarũ rerum aliaz; Pre ofsa fuerat aũt paulo añ hec mẽsa impatri Sigismũdo viro oculatissimo q ligna suspicabat arte coloz aliquoz linita esse p pictoris industriã Verũ cũ eiusdẽ ligni tabula nõ dũ i mẽsaz formata sz impolita ei fuisset allata extrcto cultello eã sculpẽ ad pfũdũ cepit et ibi pmũ dixit. a mirabili natura op9 fine hũana arte pouctũ eẽ; A dño Bertholdo psbitẽo plurimũ lrato et deuoto ac fidedigno q̃ in dyocesi eistetẽsi aliqñ inq̃sitor heretice puitatis extiterat hoc qd seq̃tur audiui; Solebat h multũ supsticõsa odiẽ et pseq̃: utpote zelator fidei pcipu9 Audierat aũt q q̃cũq3 ipsa die natiuitatis xpi vl in vigilia micas panis q fideliũ mẽse supeẽnt q̃uocũq3 i inctũ picer3 i aliquẽ cetũ nõ obstãte q ibi ãtea floẽs q vocãt in theutonico Ryngelbloẽ nũq̃ creuissent. radicẽ fixissent. nec seinati eẽnt. tñ sequẽti pxia estate floẽs pfati ibi germiarẽt et floerẽt apte; Probauit igit hoc pprijs maib9 pdict9 dñs bertholdo9 et vitatẽ rei optus ẽ ita floẽs creuisse ut pdcm ẽ; Sũt aũt floẽs coloris croci q̃rũ semẽ ẽ q̃si circularis figure. Piger: Quid q̃so sentis de isto et pcedẽti pdigio Theolog9: De vltimo si verũ est

sicuti de primo nullā video si
dei iacturā imminere· pmo eā
fidem pmouere qua credim⁹
xp̄m florē stirpis iesse ex tpe
natū esse de intacta virgie si
ne hūano semine cui p̄mum
et vltimū de p̄fatis mirabilib⁹
alludit. Medium aūt mirꝫ qꝺ
recitaui non tn̄ tope apprecor
quia licꝫ in mateia ligni simi
le factū vix vel nunq̄ legerim
tn̄ certū est q̄ natura ad hoc
sepe laborat et pficit ymagies
varias in materia minerali ut
in cōchis vel lapidib⁹ p̄serti
p̄ciosis· Vide de hoc si placet
dn̄m Albtum suo libro de mi
neralib⁹ vbi serpētes effigia
tos in concha· facieꝫ regis in
marmoē· tres faties in vno la
pide q̄ est i capsa triū regum
colonie. Et alia nature mirabi
lia refert et causas horꝫ assigt
naturales que nō multū faci
unt ad nr̄m ꝓpositū· Occurrit
tn̄ inde nūc de an̄fata mateia
triplex prefatis exemplū simi
le. Primū qꝺ in basil̄· ocilio a
viro valde fidedigno archidi
acono bartꝫmonesi domino
iohe de polomar decretorꝫ do
ctore egregio audiui pridie
Multorū inq̄t mercatorꝫ ra
lacōe didici fidedigna q̄ in re
gno gr̄uati fuerūt int̄ sarrace
nos· ibidem se vidisse arboreꝫ
pomiferaꝫ cuius fruct⁹ qualit̄
cūq̄ꝫ incidatur· semp in pte in
cisa ymago crucifixi claro re
licꝫ aspcū. Pretea cū sētētias
i vniūsitate wienensi legi· ve
nit illuc fili⁹ r̄gis portugallie
dn̄s petr⁹ cū exercitu nō nimio
iter arreptur⁹ ut dicebatur i
terrā sāctaꝫ. Ab hui⁹ ig̃r mili
tis prudētis et deuoti oīe audi
ui suo tpe i terra sarracenorū
circa septā ciuitatē· quā pat̄
suus cepat paulo antea in sar
racenia i fonte quodā reptos
esse lapides varios quib⁹ ut
videbatur natuālit̄ isita erāt
noīa nostre fidei et incarnacō
nis xp̄i· licꝫ sparsim. Nā in qui
busdā litteris Aue maria. In
alijs gr̄a plena. In quibusdā
dn̄s tecum. et ita de xp̄i et dei in
carnacōe similia plura claro
legebātur intuitu. Habꝫ ho
die Marchio badens̄· in nr̄a
theutonia lapidē precōsū et vi
su pulchrū qui in quacūq̄ꝫ p
te inspicitur· cuiq̄ꝫ xp̄i crucifi
xi ymaginē distincte i se ostē
dit. Qui immūditiā mēstrua
te adeo fugit· ut a tali visus·
statim caligine thetr̄ in parte
obducitur· que tn̄ successiue
et succedētibꝫ annis paulatim
de se abcedit. Reptus aūt fuit
in quodā agro a rurali viro·
an̄ nō multos ānos p̄mitus

⁊ ab eodē p modico redēptus
pō: ꝫ pro nūc int̄ supma cle
nodia dicti marchiōis repu
tatur. ¶ Piger: Cū p̄fidi ta
lia viderit q̄ nulla naturali vi
detur rōne posse saluari ꝫ so
li imaculo asscribitur nō cre
diderūt xpō colla sua ei⁹ iugo
subdētes. ¶ Theolog⁹: Cur
multi iudeorꝫ resuscitacōnē
lazari intuētes/visū datū ceco
et solem vidētes innaturaliter
eclipsari nō crediderūt xpō q̄
maiora fuerūt. Haut dubiū p
p̄fata mira dei mia gentes vo
care videtur/ꝫ multi ait salua
tor sūt vocati pauci vero elcī;
Nō inquit apl's oēs obediūt
euāgelio nec oim ē fides. laus
autē altissiō q̄ nos vocauit in
admirabile lumē sue fidei.

¶ Capitulū Septimū

Hoc formicis p̄ aliis
aīalibus ē p̄prium q̄ in
maiori sua etate vtu
te crescit: hoc etiā eē p̄prium
deberꝫ viris religiosꝭ. ut quāto
seniores existūt in annis: tāto
potiores eē deberēt in virtutū
donis. Que aūt viēs senis sint:
has ita facūdissim⁹ describit
Cassian⁹ Collacōe secūda ab
ba. Moysi ex ore eiusdē. Si
cut inq̄t nō sunt iuuenes oēs
pari mō vel feruentes spū vel
disciplīa ac morib⁹ optimis
instituti. Ita nec senes quidē
cuncti vno modo vel perfecti
possunt vel probatissimi repi
ri. Diuitie enim senum nō sūt
canicie capitis/sed industria
iuuentutis ac preteritorum
laborum stipendiis metiende;
Que enim non cōgregasti in
q̄t in iuuentute/quō inuenies
in senectute tua. Canī enī sunt
sensus hois et senectus honorā
bilis vita immaculata; Et id
circo non ōmium seniorū quo
rum capita canicies tetigit.
quosqꝫ vite longeuitas sola
cōmendat nobis sunt imitā
da vestigia vel sectande tradi
cōes/ac monita suscipienda.
sed eorum quos laudabiliter
vitam suam ac probatissime
cōperim⁹ in iuuentute signas
se nec p̄sumpcōnib⁹ propriis sꝫ
maiorum tradicōib⁹ institu
tos. ¶ Piger: Quid ergo ser
uare suades nobis q̄ iuuenes
sum⁹ ut senes effecti velut for
mice laudabiles vtutibꝫ auge
am. ¶ Theolog⁹. Moueris
septē ut discant necessaīa seni
bus; Debent enim eē senilium
viciorum victores. morteꝫ dis
positi expectantes. corpoē et ai
mo bene gaudentes. Sermōe
⁊ morib⁹ graues. auaitie et cu
piditati resistētes. Merito ma
gni ⁊ locupletes ⁊ d o referre

grãriũ actões Primo vicorum senilũ sint victores, Tēptãt em̄ senes q̄dã egritudines et vitia que plerisqȝ iuuenibȝ cõ munia sũt; De quibȝ Innocen tius de vilitate odicõis hũane dicit; Frustra ad senectũ vẽtũ est cũ repetas adolescẽtiã; Se nectuti familiaris est loquaci tas; Thesaurũ in sepulchro po nit qui senem herede facit; Se nex facile puocatur et difficile reuocatur; Cito credit et tar de discredit; Tenax et cupidus; tristis et querulus. velox ad lo quendũ. tardus ad audiendum laudat antiquos et spnit mo dernos. vitupat p̄ntia. et comē dat p̄terita. Suspirat et anxi atur. torpet et infirmatur; au di poetã Multa senem circũ ueniũt incõmoda. Secundo mors ab eis ē disposite expe ctãda; Ad qd btũs Ciprianus li. suo de. xij. abusiõibȝ sic dic; Quid supest vbi huius vite defect⁹ appropiat/ nihil aliud cogitare q̄ş q̄mõ future adi tus p̄speritatis cõphẽdatur q̄s qȝ senex appetãt Iuuenibȝ em̄ incertus huius vite terminus instat senibȝ vẽo cũctis matu rior ex hac luce recessus; Caue de ergo sunt hõi due pticule que i illi⁹ carne nõ veterascũt et totũ hoiem ad peccãdum tra

hũt. cor vicȝ et lingua. Vñ et hugo de claustro aĩe libro. iij; Int̃ abusiones hui⁹ seculi so la maior est senis obstinacõ q̄ morti p̄ximus. mortis non abhorret aduentũ qui q̄si ad ostiũ mũdi hui⁹ positus foris spectat. nec tñ vite p̄ntis attē dit egressum nec future csidē rat. Audit nuncios mortis. et credē nõ vult eis; Tres sũt em̄ nũcij mortis Casus. ifirmitas. et senectus; Casus dubia. Infir mitas grauia: senectus certa nunciat. Casus nũtiat mortē latentē; Infirmitas apparente. senectus p̄ntem. Ex incertitudi ne mortis timor; Ex infirmita tis ḡuitate dolor Ex certitudi ne senectutis nõ obstinacõ sȝ afflictõ et huĩlitas seq̄ dȝ; Ter cõ senes eē dñt cõsolacõe et aĩo gaudentes: qȝ ut ait Cassiodo rus in q̄dã ep̄la Nihil est qd senectuti magis noceat ac di es hõis abbreuiat q̄ş tristicia languor animi atqȝ ira; Nihil em̄ est hilari senectute iocun dius. Voluit hoc q̄ ait puer. xviij. Animus gaudẽs floridam etatē facit. spũs tristis exsic cat ossa. Et ne hoc de seculi ri su itelligatur. ideirco glõ. ibi dem dicit Qui intna sãcti spi ritus csolacõe letatur. etiam bone actionis flore decoratur

et fructū celestis premij expectat. Qui vero tristitia seculi q̄ mortē operatur angit̄ pingue dinē caritatis in robore virtutū q̄s exercē videtur. here nullatenus valet. sz q̄si ossibz exsiccatis marcescit. qr i bonis que facit gl'iaz dilcōis amisit. Qrto senes optz eē in sermone et moribz graues. dic. btūs Aug9. in quodā s'mōe. Optz ut senil' sermo nō solū sit grauis: sz etiā breuis. Et Crisosto. sup ep'laz ad hebreos dicit. Canities tūc est venerabilis qn̄ ea gerit q̄ canitiem decēt. Cū vero iuuenilit' senex cōuersatur. pl9 iuuenib9 ridiculo erit. Vn̄ Ciprianus vbi sup̄ dicit. Pl9 ōmbz religiōi operam dare senibus cōuenit quos p̄ntis seculi florida etas trāsacta deserit. Quid solidi9 fieri pōt si mēs ad pfectionē festinarē nō cōtendit qn̄ totius corpis hitu senectute cōuectus hō ad interitū ppeāt dū oculi caligant. aures grauiter audiūt. capilli fluūt. facies in pallorē mutat'. detes lapsi nūero minuūtur. cutis arescit flatus nō suauit' olet. pectus suffocat'. tussis cachinat. genua trepidāt. talos et pedes tumor iflat. hō interior q̄ senescit hijs oibz aggrauat'. hec oia ruiturā iāqz domū corpis cito p̄nūtiāt. Qnto eē debent senes auaricie et cupiditatis inexptes: qr teste btō Aug9. in quodā s'mōe. Cū cūcta vicia in senecte senescāt. sola auaricia iuuenescit. Et Seneca in li. de moribus. Nōstro filis est auaritia senil'. Quid eī stulci9 est ut dici solet: q̄ via deficiēte augere viaticū. Sexto sint merito magni et sapia locupletes, s'm illō bti Aug9. in s'mōe q̄daz. Infancia nra innocēcia sit. pueritia reuerēcia. adolescencia patiēcia. Iuuētus virt9. senilū meritū. senectus nl aliud q̄ canus sapiēs q3 intellcūs. Et btūs Ambro. in s'mōe de pascha. Pascha hebraice dr trāsitus l' pfcūs. scz qr p hoc misteriū de prioribz ad melioā trāsit. Bonus trāsitus ē de pcō trāsiē ad iustitiā. de vicijs ad virtutes de senectute ad ifanciā. Ad infanciā aūt dixeri. nō etatis sz simplicitatis. Ergo etates q̄dā sūt meritorum. Nā et senectus mor̄ inuenit' i pueris. et innocētia infantiū inuenit' i senibz. Septio senes dō referāt grārū actōes debitas qr iuuētutē q̄ fortis ē ad vitia euaserit. Nā ut dic. gre. in pastoā. Quibusdā sepe magnitudo v'tutis occasio fuit pdicōis. ut cū de ofidētia viriū iordiate violarētur.

Nunc Ambro· in examerōn libro p̄mo. Quid naturā accusas o homo: hꝫ illa impedimēta quedā senectutē et infirmitatē: Sꝫ senectus q̄dē in bonis moribꝰ dultior in ꝯsilijs subtilior· ad ꝯstantiā subeūde mortis potior· ad reprimēdas libidies forcior. Infirmitas corporis sobrietas mētis est. Inde Seneca in quadā ep̄la dixit· Grās ago. nō sentio in aīmo etatis iniuriā· cū sentiaꝫ in corpore tm̄ vitia et vicioꝝ ministeria senuerūt. Viget animꝰ et gaudꝫ non iustū sibi esse cum corpe· portus est aliqn̄ nunq̄ recusādꝰ. Senē talem ut spero viꝝ habē meruimꝰ p magistꝝ ordinis nostri quendā Iā longo tpe in recolende memorie mgr̄o Frācisco de retza sacre pagine professore q̄ in p̄clara vniūsitate wienensi rexit nup p· xxxvi· annos circit. Hic enī sue iuuētutis tpa nō leuitatibꝫ ß dedit sapiētie quā tandē meruit possidere gradu et magisteio. Quo in tpe cepit tā feruide btissime virgini obsequi· ut scd̄m ī nrā habuisse nō videatur etate. Quippe qn̄ cūqꝫ nomē dī genitricis i orōne aliena vel in locucōe cuiuspiam audiuit. statim salutationē angelicam in eiꝰ reuerenciā occulte dicē cepit. Sī eiꝰ vidit ymaginē: idēꝫ fecit in q̄cūqꝫ loco. q̄obrem etiā ī oībꝫ locis dormitorij· celle sue · et chori vbi ꝯsūai solebat· p cōiam tāte virgīs poni ꝑcurauit hoās de ead̄ virgīe qn̄ nō obligabatur· obmittē nephas reputasß. Stipendiū qd̄ delectuā a duce austrie habuit pingue totū in edificacōne· reformacōe et deuota decoracōe ꝯuentuū paupculoꝝ ob reuerētiā virginis dei expēdit. Qn̄ cūqꝫ sabbatinis diebꝫ int̄ doctores ordo legendi hūc tetigit: fuit thema textus qd̄ cūqꝫ ꝑ medietate lectōis ad laudē marie tam apte deflexit ut stuperēt frequent̄ qui hec audierūt. Et eod̄ tpe frequent̄ ex deuocōne in tātas ꝓrupit lacrimas / ut vix v̄ba p̄ fletu intelligibilia scole formare possß in oracōībꝫ p̄fatis quas in mag̃ multitudine quotidie pfecit: et in missaꝝ deuotissime a se celebrataꝝ collectis de sepefata virgine totū q̄tum licuit aīm posset enꝰ dedit· ita ut nullus fere eciā amore hereos captꝰ in mūdana puella / tā sedulo tali obseq̄ visus sit · q̄tum ille beatissiē virgini· neqꝫ ī hijs filij virginis eiusdē ꝓpria offitia et ꝓprij corpis aut ordinis

neglexit debita. Nā vsq₃ ad vltimū sue vite t'minū q̄ fuit cir lxxiiij. ānū abstinēcijs ⁊ ieiunijs opa₃ dedit. nūq̄ in lecto ſ₃ i maceracō i ouētu dormiuit lanea ad carnē portauit ⁊ silēcō tā deditus fuit ut nunq̄ vl' rarissiē visus sit cū aliq̄ ouſai loquēdo ñ occupatus eēt i vicariatus sui ordis officio. Aut tpe mēse extra refectoriū. sed ptūc virtute eutrapelie vltra q̄ credi pōt gracō sus oib₃ fuit. Qui de vno pulpito in libraria ad alia. vl' si ad eādē intrādo vel exeūdo. si versus scolas ad cathedrā aut de eod' retrāsitū fecit statī interiecto tpe tātillo ne talē pderet morulā salutacō e₃ angelicā vocetenus mltiplicauit. Collegit ⁊ scripsit tractat⁹ ⁊ libros de vicijs ⁊ v'tutib₃ multum nōbiles ⁊ magnos. Tādem aūt sup illo passu pū. Per me pncipes imp ant. digressū faciēs ob reuerēriā virgis. Hāc antiphonā quā ordo solēnit' sol₃ canē sc₃. Salue regina expone cepit ad stuporē oim hec audiēciū ⁊ in volūīb⁹ trib⁹ q̄r₂ q̄dlibet q̄si semibibliā otinet totū. pfecit. Qd opus dū in crastino asſūpcōis dei genitricis corrige r₃ febre modica tact⁹ ad horā a labore stupid⁹ cessauit quo

usq₃ paxism⁹ trāsijt. q̄ infirmitas dū ingrauesceret dietim q̄dam die ad sotium ait. Satis miror q̄d sibi hoc velit virgo beatissiā. q' infra suā octaua₃ celeberrimā ⁊ in suo occupatum ope ita me alterari pmittit. Appropinquāte igitur die natiuitatis btē virgis in cella mihi deuote ofessus ē sacmentalit' ⁊ statim ad eucaristie sacramentū ipse pditādo ad Capellā scī martini se disposuit. missa₃ ibi audiuit ⁊ cōmunicauit. Finitaq₃ missa: sacr₂ oleū pecijt ⁊ deuote suscepit. Deide ad cellā iter₂ ābulans in ātea ambulaē nequit. ſ₃ pxima die in ipō vic₃ natiuitatis festo v'ginis. integro aspectu atq₃ audi tu. rōne vtēs clara. ⁊ spe optia agonisare cepit. agonia₃ aūt presētiens. in salutacōnes angelicas more solito prupit ⁊ easdē cōtinuauit. quo dum labia ex itegro claudere nequiuit. Semiclausis em̄ labijs angeli verba formauit balbutiendo. ⁊ ita finē vite fecit tam gracōse ut nullum signū horroris in viro iam mortuo videremus qui presentes fuimus. ſ₃ potius vultus hilaritas ⁊ gestus. alijs deuocōis gaudium in omnibus qui astabant generabat.

Capitulũ Octauũ

Grana frumēti eligũt ꝫ ordeũ modicũ curāt: paleas nihil; Per frumentum electi dei vel bō opa ꝯ alta. Sed ꝑ ordeũ inferiora opa: ꝯ ꝑ paleas mala designātur; vñ sup illud Job.xxxvij. Frumentũ desiderat nubes, dicitũs greg. libro.xxvij.moā. Quid electi quiqꝫ sũt nisi frumenta dei celestibꝫ horreis recōdenda, q̄ nũc in tritura aree paleas tolerant qꝛ in hac purgacōe sācte ecclesie mores cōtraios reprobor͡ꝝ portāt, quousqꝫ intern⁹ hic agricola vētilabro iudicij dirimat ꝯ ī superna habitacula electos suos quasi mũda iā grana suscipiens. eternis paleas ignibꝫ trādat; Vñ bñ per iohem dicit: Cui⁹ ventilabrũ in manu sua ꝯ pmũdabit aream suā, ꝯ cōgregabit triticum in horreũ suum: paleas autem cōburet igne inextinguibili; Sed hoc frumentum quousqꝫ ad perfectōeꝫ fructuũ veniat: nubium pluuias expectat ut crescat, qꝛ bonor͡ꝝ mēs predicantiũ verbis infunditur ne ab humoē caritatis desideriorꝝ carnaliũ sole sicsetur. Hoc frumētum sup n⁹ agricola in mũdo surgere ac nubes desiderare cōspexerat cũ dicebat; Messis quideꝫ multa. opari) aũt pauci. rogate autē dñm messis ut mittat opaios in messem suā; q̄ igitꝰ hic frumentũ illic messis. Qui vero hic nubes illic opari) vocantur, qꝛ predicatoēs sancti ꝯ nubes sũt ꝯ oparij Nubes vicꝫ ꝑ doctrinā oparij ꝑ vitā ꝯ Nubes quia verbꝰ influũt; operarij qꝛ nō desinũt agere qꝺ loquũtur; Et iterum sup isto Job.xxxi. Pro frumēto oriatꝰ in tribul⁹, ꝯ ꝑ ordeo spina dicitũs grego.libro.xxij. In frumento spũale op⁹ qꝺ mentē reficit. In ordeo aũt terrenarũ rerꝝ dispēsacō figuratur. In q̄ sepe dũ fuire infirmis atqꝫ carnalib⁹ cogimur. quasi sua iumentis alimenta prepamus atqꝫ ipē nostror͡ꝝ vsus operꝝ quasi more ordei habꝫ aliq̄d de admixtione palear͡ꝝ. Discipulus: Da exēplũ aliqꝺ Theolog⁹: Est hodie ꝯ viuit dñs Johes decan⁹ opidi ysineꝰ de q̊ sup ca.iiij. hui⁹ tibi mēcioneꝫ feci, qui mihi qꝺ seq̄tur hoc anno recitauit. Cũ inquit de scolis redij iam iuuenis factus sacerdos ꝯ p̄dicacōis exercens officiũ cōsideraui qꝛ religiosi de ordinib⁹ mēdicātiũ fr̄nitates quasdā haberent: quib⁹ se seculares deuote aīo

cōmendabant; Mihi autem hoc tanq̄ iuuenili et inexperto fatuo displicuit et velut nouitas nociua hec fortz in cācell' contra talia impegi publice in ecclesia; Fui enim de numero ait eorz de quibus beatus Hiero· i epl'a ad paulinū dicit; q̄ quicq̄d dixerint totū hoc esse legē dei putant; habuit p tūc cōsanguineā veteranā sed virginē multū deo deuotā; et opibus bōis ditatā cui hec displicuerūt· Vn̄ q̄dā die sacerdotē istū qui p frumēto verbi dei tribulos here meruit· ita aggrediēdo ē locuta caritatiue; Dn̄e mi de fide eo ut fraternitatē nō calūnia inuadatis, p̄sertim in loco patēti; Nā multa bona simplices ibi fatiūt· et si bona ista vobis intrare non placz placeat saltem tacere; Difficulter enī nos seculares bona aggredimur, quid igitur erit si pnis ad malū licita phibetis· Audiuit sacerdos sed velut sermones delirātis femine; Cuiqz ceptā displicēciam quā nouus et inexptus aīmarū medicus hauserat· aīmo nō relinquerz ut debuit; Rediit alia die sancta virgo et cōgnato ait; Nisi destiteritis piculū grande mihi videtur oīno vos inuadet qd de ppinquo vob imminet; In genere mihi cōstat sz in spē me latetz; Igitur vos emendetis; et ita recessit a viro; Et ecce altera die dum sacerdos sederet in domo lete cum quodaz suo consocio iuuene· venit tēpestas inopinate et insolita fulmen emisit, et domum incēdit et a latere sacerdotis sociū predictum ad mortem percussit· secumqz adustis vestimētis ad terram cecidit· vbi iacens se tandem viuum esse sensit et socium expirasse; Ab eodē autem tempore virgines castas dilexit; caucius deinceps predicauit et tutor ac susceptor religiosorum omnium deuotus effectus est ¶ Piger: Si ita deus sepe penis moneret errantes· fortassis multi resipiscerent a male ceptis·

¶ Theologus: De hoc respōsum abrahe accipe; Habēt inquit Moysen et prophetas hos scilicet sequantur et eis credant, quia si illos non audierit· neqz si aliquis ex mortuis resurrexerit; credent; Et tamen aliquotiens hiis non obstantibus mira dei clementia ac pietas quosdam satis miraculose ab errore reuocat; Nam in opido columbariensi in basiliensi dyocesi hoc ipsū quod in pn̄ti refero accidit·

Fuit et est cōsulatus ibidē nō nunq̄ satis grauis et immisei cors cōuentibus et mōsterijs ac clero intra muros ciuitatis eiusdē residentiā hn̄tib;. Venit igitur in mentē ciuib⁹ et cōsu latui et cōcluserūt ut mur⁹ ciui tatem ambigēs p nouū ante muale muniretur per circuitū tocius ciuitatis velut clamide quadā/ qđ opus diuisim debe bat psolui a singulis artificū societatib⁹/ quas zunftas vo cant. Sed cū magne expense ad hoc exigerētur opus: coar tauit Opidū ipm mōsteria et cōuentus oēs tam mendican tiū ordinū q̄ possessionatorū ut pro sua rata ptem murorū sicut zunfte psoluere deberēt. Et exinde ut quisq; sciret p quā tum tractū spacij murus p eū erigi deberet: depingebātur in muro maiori ex opposito ante mualis erigendi certa signa p singul' zunftis et mōsterijs ut sic palam videretur in quo loco cuiuslib; solutoris termi n⁹ et finis esset. Ciuitas autē ip sa seu opidū de republica arti fices et materiā; muri ac mini stros illi⁹ opis cōducebat/ et expēsas primo hor̄ oīm sol uebat. Sed postmodū patā pecu niā a singulis recepit: videtes hoc frēs nostri et ordinū mio rū ac heremitarū sancti augu stini/ qz hij cōuentus ibi habē tur/ allegabāt se paupes esse et ineptos ad soluendū tale opus/ etiā; p sua rata p ymo ca nonicas sanctōnes in cōtrariū sue coactionis allegauerūt. Sed apud rusticam gentē nihil p fecerūt. Erectū est itaq; ān mu rale et signa primo posita/ ac termini ciuib; fūt prefixi et p reddituatis mōsterijs seu pos sessionatis ut predictū est. De inde p trium mendicantiū ra ta/ postremo vero pro zunftis secularium seu artificū. Et po stq̄ opus fere in circuitu pfe cte erectū est. ut creditur diui no et iusto dei iudicio/ antemu rale vsq; ad fundum cecidit. vna hora solū p illa p̄cise pte que noīe mendicantiū religi osor̄ erecta fuit. Omnia vero que in āñmurali p̄dicto p ci ues possessionatos antea et p zunftas soluta fuerūt. steterūt illibate et illese. put ipē vidi: et multor̄ intuit⁹ ocülor̄ de hoc obstupefacti sunt. Oportuitq; ut nollent vellēt ciues lapsa de suo erario reerigerēt cōfusione ducti. Et ita duris hominib; pro frumēto tribuli et pro ordeo spine ante corpi' oculos palam creuerūt. Atq; in eo ī quo peccauerūt rei puniti

sunt non minori ꝗ longe dete-
riori pena in eadē ciuitate/ eo-
dem tempore plures diuini-
tus puniti sunt morte tempo-
rali; Nam vinitores oēs seu cul-
tores vinearum dicte ciuita-
tis tabernam habuerunt in
latere muri conuentus fratꝝ
nostrorum In cuius taberne
area puteum fodere vinitoēs
pro suo solacō affectabāt ꝗ
locū ꝓ puteo habere nequi-
uerūt ɔgruū nisi angulū quē-
dā dicti muri sibi vsurparēt:
Quē angulū ɔuentus noster
tāto tpe possederat ꝙ de eius
cōirio nō erat memoria; Ren-
nuētibus igit̄ frībus dare lo-
cū anguli: p̄dicti ɔsules dicte
ciuitatis se iudices cōstituerūt/
in propria causa suspecti con-
tra conuentum pro vinitoib;
dictum angulum sentenciaue-
runt; Quo gauisi vinitores
puteum fodiebant in eodem
loco cū leticia magna et mar-
ginibus lapideis ab ymo in
summum pfecerūt; Cūq; leti in
tabna vinitores iā die altera
biberēt mancipiū qd dā aquā
haurire volēs negligēcia sua
de manu ydriā pdidit q deor-
sū in puteū ceciderat; Inuocatis
igit̄ vinitoib⁹ p funem vnus
eoꝝ in puteū submittebatur
ut ydriā reportarꝫ sed d̄ma p-
missiōe ibidem statim subita
nece suffocatus expirauit; Quo
extracto secūdus vice p̄oris
pro vrna capienda promitti-
tur. ꝛ sicut primus suffocat⁹
est statim. Cum vero tercius
p funē moderate vsq; ad me-
dium putei submissus esset tā-
to horrore concussus est: ut
clamans in fune retrahi se de-
sideraret. ꝛ vitam is vix reti-
nuit; Ex hijs autem ciues ter-
riti cladibus quid mali egis-
sent tarde satis in suis funeri-
bus didicerunt; Punitus fuit
insuper nostro tempore pro
sua malicia non minus iuste
dei permittēte iudicio quidā
caupo in australi franckonia;
Viuit enim hodie predo in si-
gnis wolfen mayser nomine
qui licet iniustus sit ꝛ infest⁹
multis fuerit tamen condici-
ones quasdam misericordie
ꝛ iusticie habere solet ad eos
quos captiuat; Nam nul-
lum captiuum cippo vel loris
mancipat nullum questioni-
bus torquet/nec pena corporā-
li mulctat sed paratam pecuni-
am si apud aliquem reperit
eandem vi recipit ꝛ expensas
vsq; ad primū hospiciū spoli-
ato tm̄ mō relinquit; Siq̄ȝ a se
detēt⁹ equū clamidē vestimen-
ta vel arma meliora q̄ predo

vł aliq̄s de suis defert hec cam
biēdo recipit. ⁊ sua vel suorū
viliora vice taliū restituit pe
iora vic; p melioribꝫ sic tn̄ q
nullū a se nudū recedere sinit.
Fideles catholice fidei ipē cri
stian⁹ licꝫ p ecc̄oꝛ multum ver
bis diligit. fidei aduersarios
odit. missaꝝ solemnia quoti
die vbi pōt genibus flexis de
uote audiuit. Sed aliquoci
ens nō min⁹ spolijs intendit;
húc longo tpe ciuitas Rotē
bgenß ī franckonia velut pu
blicum hosteꝫ p̄sertim sue rei
publice armis vbi potuit pse
quebatur. q̄ ōnia vsqꝫ hodie
euasit; Accidit aūt die quadā
ut quidā Rotenbgensiū cur
soꝛ pedestris pecuniā eidē ciui
tati afferrꝫ nō modicā; Cūqꝫ
harum pecuniaꝝ baiulū ī ho
spicō publico caupo tabernai
us recepissꝫ timidum ⁊ palli
dum: quesiuit a cursoꝛe quid
negocij haberet; Cui cursoꝛ se
creto ait. Scio inimicū nr̄m
wolfenmayser de ꝓpinquo ī
sidijs frequent' vti viaꝝ. pecu
niam dn̄s meis ciuibꝫ affero
queso iura ⁊ fideꝫ suare velis
mihi. me non tradendo ſꝫ poci
us mihi viam ne man⁹ hostis
incidaꝫ dirigendo; Cui taber
narius: secur⁹ esto; Nam no
cte hac securā tibi euadēdi vi
am mōstrabo; Credit innocēs
proditoꝛi ⁊ mane versus diē
cū ꝓditoꝛe suo caupone iter
arripuit; Nam eadē nocte clā
caupo p̄dōi antefato p nūci
um intimauit ut ad iter sibi
p̄fixū mane indilate veniret:
p̄dam sufficientē inuēturus;
Igitur mane p̄do cauponē cū
cursoē repperit. quē ut pecuni
am quā poꝛtabat p dn̄s suis
proicerꝫ coegit. eumqꝫ ita de
scripsit nude ut se proditū cur
soꝛ palaꝫ viderꝫ. vn̄ obediuit
inuitus ⁊ ingemuit; Tūc pre
do ad proditorē accessit. ī col
lum eius ruit. ⁊ ad spoliatū di
xit Ecce hic te mihi cōtra iura
hospitis naturalia prodidit
dign⁹ fuera ē suspēdio. e duo
b⁹ vnū elige: aut ipē te laq̄o
suspēdꝫ aut tu ipm̄ furcab et
deinceps secur⁹ eis; Territ⁹ ē
de hoc p̄mo cursor ſꝫ ut vitaꝫ
retinerꝫ ꝓpaꝫ: ꝓditorē potius
laq̄o suspēdit; postremo vero
p̄do ait depdato: pecuniam
pdidisti me spoliāte inimicos
meos. ne timeas tu ī culpa nō
es sed ꝓditoꝛ qui penam sue
malitie iā luit: Tibi ergo scri
bam litteram ⁊ sigillabo in q̄
te erga tuos conciues excusa
bo. ⁊ tecum quomō actum sit
clare scribā. dedit igitur iux
ta solitum cursoi nescio quas

expēsas. lrām eidē excusatoriā scripsit ut pmisit. et abire eū illesū dimisit;

Capitulū Nonū

Grana si sint huīda à luto maculata desiccāt formice. ut fiant sicca et arida; p grana emī opa sꝫ p hūorē et lutū infectō et lesio nrorū opm designat. que nō de9sed dyabol9 diligere et inqrere solet. vñ sup isto Job .xl. Sub vmbra dormit vehemoth scꝫ in secreto thalami i locis humētibꝫ dic btūs grego. li. xxxiij. mora. q̄d aliud locis humētibꝫ nisi luxuria desigt. ut et p thalamū glia supbie et p loca humentia luxuria corpis exp̄mātur; Duo q̄ppe sūt vitia q̄ hūano generi immanit dominātur. vnū vicꝫ spūs atqꝫ aliud carnis. elacō nāqꝫ spūm erigit. luxuria carnē corrūpit; Antiquus itaqꝫ hostis hūanū gen9 vel p elacōnē p̄cipitās vel p luxuriā p̄mens i secreto thalami atqꝫ in locis humētib9 dormit. qr dānatū hominē sub dicōne dominacō nis sue aut p elacōem spiritus aut p carnis corrupcōem tenet; Quosdam vero in vtroqꝫ possidet qr cum eos supbie spūs eleuat. A timore sue altitudis nec verecundia corrupcōis i climat; Fugit itaqꝫ vehemoth demon scꝫ loca mūda arida et ab hūoibus vicōrum desiccata quia ista spūs bonus diligit. malus odit. vñ in euangelio veritas dicit qr spūs exiēs qui in locis aridis et inaquosis requiē non inuenit; qr domū quā reliquerat vacuā scopisqꝫ mūdatam reperit. hāc multiplicōr intrauit; Quia emī fluxa sit terra que infunditur. loca arentia et inaquosa sunt corda iustorum que p discipline fortitudinē ab omī carnal concupiscētie hūore siccantur; Vñ hic quoqꝫ adhuc vbi vehemoth dormiat iste necessario demōstratur cum ptinus subditur in locis humentibꝫ loca nāqꝫ humentia sunt terrenorū hominū mentes quas hūor carnal cōcupiscētie qr replet; fluidas facit in quibꝫ vehemoth iste iniq̄tatis suē vestigia tāto alcius imp̄mit. qn̄to i eisdē mētibꝫ pes transit9 illi9 q̄si influxa t̄ra descēdit; locaqꝫ humētia sūt opera voluptuosa. pes quippe in arida terra non labitur. fixus vero i lubrica vix retinetur; Piger Quia ut iam video hij velut prudentes formice grana humectata ad calorem solis desiccant et mundificāt q̄ labore

cū industria sue informacōis aīas ꝛ spūs hominū in humoribꝰ vicioꝝ iacentes ad xp̄i caritatē inflāmant. an tales mō reperiantur. doce p exempla;

¶ Theologꝰ: De hoc supr̄ libro. ij. ca. i. tibi de mgr̄o vincētio manifestū exēplum trādidi: Cui hoc adeo mirabile de sexu feminineo ꝛ fragili; Viuit hodie in regno frātie puto soror Coleta nomine ordinis sācte Clare virgo sācta ꝛ prudens hec quātas deo aīas suis sc̄is exēplis acq̄siuerit ꝛ custodiuerit. norūt hij qui loca p eaȝ reformata ꝛ sua coopacōne fūdata de nouo viderūt, vnū igit̄ de multis refero qd̄ a solēni ambasiatorē ducis sabaudie ip̄e audiui corā multis nobilib; in ciuitate Nurenbḡesi tp̄e cōgregacōnis p̄ncipū almanie ad regem romanorū Sigismūdū q̄ in causa fidei expectabatur in loco p̄dicto; Cū em̄ Cācellariꝰ summus eiusdem regis i ꝯcōne multorum vitā sācte memoīe katherine de senis ordinis q̄ vocatur de penitētia sc̄i dn̄ci laudarȝ: Cuius legendam sb̄ stilo magistri Raymūdi dictatā se habere ꝛ legē gloiabatur. Et quāta deus in ꝯuertendo pccōres nostro tp̄e sicut veritas est p eandē virginē fecissȝ in ytalia Iam s̄mone p̄uato finito: cepit predictꝰ ābasiator ducis sabaudie infra scripta recitare de sorore Coleta q̄ facta essent in gallia: Viuit inq̄t nobiscū sb̄ artissima pauptatis regula tam magna cū deuotione. ut spectaculū facta sit deo ꝛ hominibꝰ; Nā circa comitatum Hibnēsem ob reuerētiā sc̄e Clare mōsteriū de nouo erectū noīat extitit. cui dicta virgo in sororib; prouidere debuit; Igitur āteq̄ ad plenū officine pate essent nescio cuius negligētia missum ē pro sācta virgine. que cū loco appropinquauit. nō dū suffitiēter hitacōne virginū pfecta: cogebatur i domo quadā honesta manē ad tēpꝰ cū suis sororibꝰ. que dū pficeretur monasteriū ꝛ ex loco ad ecc̄iam certis tp̄ib; opus fuit ut exirȝ; Qd̄ cū fierȝ: die quadā factꝰ ē ꝯcursus pp̄li magnꝰ de quo singuli certatim gestiebant virginem videre tam sāctam; Erat pro tunc quidā vir dissolutꝰ valde minꝰ quodāmō ꝛ ioculator multoꝝ q̄ hec intuēs i medīū p̄ssure ut fortassis iocū ꝛ solatiū vidētibꝰ faceret. stādo corā virgie sc̄ā ita ait. O dn̄a si tāte sanctitatis

es quāte reputaris ab hoc po
pulo· me sic ceteros velis viri
deuotū facere do. Cūq3 virgo
hui9 hoīs dissolucōez cōspice
r3·mia mota ⁊ cōpassiōe ele
uatis in celū luīb9 pitter ⁊ mai
bus·sic orare breuit ⁊ apte ce
pit. Deus qui ōnia pōt dignet
te sibi fidele3 facere famulum.
Que pura ⁊ sincera oracio cā
fuit apud oīpotentē valida
ut ille mox dīna inspirat9 grā
⁊ imutat9· de turba gemebū
d9 abscedēt mūdū relinquer3
⁊ feces eius. Nā stati ad refōē
tū locū fratrū ordis minorum
artissiē reformatorū cucurrit·
pccā q̄bus aiam velut hūori
bus mal fedauerat cōfessus ē
penitenciā suscepit· ⁊ ordinis
frat effcūs ē. In q̄ pculdubio
mai9 miraculū factū ē q̄ si cor
palit defūctus resuscitai p vir
ginē meruissz· ¶ Piger· Uti
nā p̄dicatores verbi dīni mlt
tos mō hēremus cir terras in
fideliū q̄ hoc modo aiarū grīna
desiccarēt a suis hūorū facino
rib3 ⁊ in aceruū ⁊ cuneū eccīe
tales deferrēt sicuti hec virgo
circa dictū pccōre3 fecisse dino
scit. ¶ Theologus· Eccīa3 su
am dīna clemētia nūqȝ p̄di
catorib3 suis vbi seminacōe in
toto destituit sed p suos quos
mittē sol3 suos rigaē sp cōsue
uit. Absit ut de9 qui eā sui filij
pprio cruore redemit·minus
diligat q̄ synagoga3 olym
cui in extremis grauata3 ydo
latrijs per pphetas suos sem
per subuenit. Si enim gesta
in hispania et gallia per ante
dictum fratrē vincēciū memi
neris·si deniq3 infinita3 multi
tudinem pccōrum cōuersam
nup in ytalia p frēm Bernar
dinū ordis minorū virū deuo
tissimū ⁊ p̄dicatorē excellētis
simū attendere volueris ⁊ filia
videbis deū nō reliquisse ple
bem suam. ¶ Piger· Terret
me valde vnū de presēti matē
ria·quādo vic3 audio ⁊ consi
dero turcos ⁊ sarracenos in q̄
busdā ptibus ta3 potent reg
nare ⁊ restringē xp̄i fidele3 po
pulū ita ut iā plurima loca p
fidi occupēt in q̄b9 fideles an
tea sedebāt. ¶ Theologus· In
fide te res hec nō tepidū effici
et s3 cōfortet potius si credis
cristum hec ⁊ suum apostolū
p̄dixisse. Nā Math·xxiiij·vi
tas ait. Surgēt pseudo cristi
⁊ pseudo prophete ⁊ dabunt
signa magna ⁊ prodigia ita
ut in errorem inducātur si fie
ri pōt etia3 electi. In nouissimis
inquit apostolus diebus in
stabunt tpa piculosa ⁊ erunt
hoines seipōs amātes secūda

Thi·iiij·Et Mathi·xxiiij·xp̄s ait; Multi pseudo ꝓphete sur gēt ⁊ seducēt multos Et quo niā habūdabit iniq̄tas · refri gescet caritas multoꝝ·q̄ aūt pseueraueit vsq̃ in finem hic saluꝰ erit; Et iteꝝ Luce·xviij; Filiꝰ hominis veniēs putas in ueniret fidē in terra·Preterea si eccīa vna in pte p pfidos co angustatur parte ex alteā sci mꝰ dilatatur; Certū est etenī tpe magni karoli magni hy spaniaꝝ regna fere ī toto sar racenis fuisse occupata q̄ mō excepto solo regno ḡuatr cri sti cultores fūt; Potuimꝰ insu p vineā ⁊ ecclesiā xp̄i nostro tpe ꝓpagines expādisse suos versus septētrionē seu polum articū vltra regna polonie et intra latissime; Nam ea que se quūtur a fidedignis sepe audi ui ⁊ satis nouit discretiꝰ a Re uerēdissimo ⁊ deuocōe ac litā tura pleno dño Cardinali Ju liano scē Sabine pcepi; Anni eni tres vix elapsi qꝫ rex polo nie wadisslaus noie mortuus est: Hic primū paganꝰ exti tit ⁊ i infidelitatis cecitate na tus ⁊ diu nutritus sicuti ⁊ su oꝝ vicinoꝝ multi·pssus autē tādē bellis xp̄ianoꝝ ⁊ impug natus p militiam cruciferoꝝ ordinis theutonicoꝝ de prus sia ⁊ stimulatꝰ variis diuī ver bi vocacōibꝫ·ouersus est tan dem: baptismū suscepit deuo tissime ⁊ deuotiꝰ continuauit; Nā qui ātea ignem elemēta rem coluit·postmođ xp̄m ve neratus est·⁊ vsq̃ ad finē vi te sue adorauit·huiꝰ exequie cū in pn̄ti Basil·ocilio celebr̄ rentur ⁊ q̄ sermonē pn̄te con cōe Concilij facerꝫ: nescio cu ius negligentia abessꝫ·cepit antedictꝰ dn̄s Julianus qui i minoibꝫ institutus in poloni am fuerat trāsmissꝰ·aliqn̄ ita referre; Mihi inquit pres op timi tanq̄ experto credite; Rex iste cuius exeq̄as celebramꝰ ecc̄e sancte vltra q̄ credi pōt ꝓfuit suo tpe; Nam a tēpe q̊ xp̄ianismū suscepit·vltr̄ trigi ta milia paganoꝝ ad lumen fidei ouersa fūt·septem cathe drles ecc̄ias de nouo funditꝰ p neophitis erexit·⁊ in luco vbi ꝑpetuꝰ nutriebatur ignis ⁊ adorabatur·ecclesiā collegi atā destructo igne ostruxit ⁊ cleꝝ tam in copioso numero ibi auxit·ut die ⁊ nocte nulla hora nullūq̃ momētū existat in quo non p certos ecclesie ministros iugis laus altissiō persoluatur; Tn̄to itaq̃ cristi ecclesia versus septētrionem dilatata est·ut modo ordo

theutonicoꝝ pfatus nullum locum habeat adūsus quem necessario bellum ducat·et tamen certum est q paulo antea etiā meo tempe necesse fuit ānuo perfidis pugnā porrigere·

¶ Capitulū Decimū

Grana formice sollert colligūt·decorticāt·ne germinent ⁊ secrete recōdūt·In q mira hui9 aīal videt sagacitas·Si ei gnū nō decorticarz·vi pullulatiuā manēte deorsū ⁊ in t'rā radicē submitterz ꝛ crescēs vsus surſū i altū se nimis extollerz germinādo ⁊ virescēdo·sicq3 in se virtute oī destitutū·vite alimētū nō pbērz sz oēz fere cassarz formice laborē pteritū·Hac idustria carētia alia aīalia stulta in opacōe formice videtur·qꝛ illa grana coaceruati integri ⁊ non pscisa colligūt·ꝛ cū cibo vesci se putant solido·diuites dimittūtur inanes·Sz formica ista vitans pudē·esuriēs i plebitur bonis·Cū cetere bestiole se putāt diuites·dimittūtur velut ianes·vn p hāc huius minuti aīal pui dētiā·apte designant viri simplices ⁊ recti q grana virtutū de pxiorū vita legentes eadē sequēdo in ope·secreto loco abscōdūt ne germinaē incipiāt corā aliēnis oculis·Et exinde glam q rentes vanā virtutē ꝛ mercedē h amittāt sicuti stulti facē dinoscūtur de qbus Job·v·dicit·Vidi stultū firma radice ꝛ maledixi pulchritudini ei9 statim·Sup quo btūs greg·libro·vi·moꝛa·dicit·Quasi firma radice stultus in t'ra figit qui totis desiderijs in terreno amore solidatur·vn Cayn pmus ciuitatē i terra ꝯstruxisse describit·ut apte monstraretur qꝛ ipse in terra fūdamentum posuit·q a soliditate celestis prie alienus fuerit·Quasi firma radice stult9 attollitur qn h tpali psperitate fulcitur ut oē qd appetit ꝯseqtur adūsa nulla sustieat·cōnīm firmos sine repugnacōe pualeat·bn agētib3 ex auctoitate cōtradicat ad maioā ꝯmoda ex pcei sep actōne puemat·ut vn viā vite deserit·Inde ad tps felicioꝛ viuat·Vn ergo dr·Ego vidi stultum firma radice ꝛ maledixi pulchritudini eius stati·pulchritudini quippe stulti maledicere est eius gloriam ex ꝯsiderata dānatiōe iudicare qꝛ eo atrotius in tormentis obruitur quo altius in pcīs elabitur quia trāsit qd extollitur pmanet qd puitur·Qui

honoratur in via in puericōe dānabitur. et quasi p amena prata ad carcerē puenit qui p presentis vite psp era ad inte ritum tendit. ¶ Piger: Da pe to exemplū de aliquo q̄ grāna virtutū de area hui⁹ seculi eli gere nouerit et eadē ab homi nū oculis occultando. atq; ne in gloria; inanē germinēt. ea p̄scindere et decorticare sciueit ¶ Theolog⁹: Miles de quo supra libro. i. ca. vltimo Et li. iiij. ca. iij. tibi retuli Boarus talis ut opinor extitit qui per fectionis que fecit opa. ita oc cultare nouit. vn̄ extrinsecus puer hui⁹ mundi spēten⁹ esse videretur. qui tn̄ vanā glori am et eius pompas p viribus fugit. vn̄ etia; dnā ei inia de dit ut longe an̄ eius ab hac luce decessum ut se p̄disponēt vocari dimitus meruit. Nam p ut ab eius ore pcepi. postq̄ se resignatis vitiorū turb̄ di uino obsequio p secreta deuo cōnis exercitia acrit̄ dedicass̄: venit nox in cuius medio ut more solito xp̄o grātias de sua passione meditādo pageret. surrexit et deuocōni solite in ca stri sui quadā turri sequestra ta a locis alijs put licuit vaca bat. qua finita se in lectū repo nere cepit. Tūc statim eo cla re vigilāti vox venit q̄ trinis circit̄ vicib; ita insonuit. post qn̄q; annos dnino morieris; Obstupuit autē ex hoc miles et an somniū esset: territus ce pit ambigē. Sz q2 vere se vi gilasse didicit nec quisq̄ secū fuit in domo vbi iacuit nec in ppinquo habitacō erat vn̄ vox audiri posset aliena. rē cū admiracōe mēte diu reuoluit fratos desup secreto quesiuit et ad me tandē venit. Cū autē me scire; nec cplexā nec cphe filiū ad securiorē ptem duerte re cepi dmū ut credo oraculū: Rimari eū iussi ppriam oscīam sup vitā iuuētutis tpe ductā; An ne exercit⁹ ducēdo mona steria leserit. et paupes indebi te. et si sic: vtrū restitucōes fe cisset. et in similib⁹ informaui virū qui tn̄ ut ptunc sensi ali os sue aie medicos dudū secu tus est. et ut suasi hūilit̄ obtē pabat mihi: Tandē aūt dei ti mori sic conclusi; An a deo hec vox fuerit affirmarē nō audeo s; scio xp̄m dnem p̄monuisse hominē: vigilate inquit quia nescitis diē nec horam Idcirco modis vobis possibilib⁹ vos ad mortē disponatis. et ita de cipi nō poteritis in eo qd̄ veri tas ipsa iubet; Finitis aūt an nis et infra eo; curricula vltr̄ q̄

credebatur miles xp̄i corpus castigabat ⁊ aīm disponebat: Nā licȝ alligatus eēt quodaȝ fidelitatis vinculo ⁊ astrictus obsequijs cuiusdā terreni pn̄cipis cui famulabatur fideliť regēdo rēpub. tn̄ in iudicijs iust9. in paupes misericors. in equales graciōsus. ⁊ clero mľtū fuit graciosus. corp9 attēbat nocturno tpe flagellis macerabat ieiunijs vigilijs ⁊ abstinēcijs ⁊ ideȝ domabat cilitio desup aureis de die tect9 militū insignijs. In vestitu supbia nulla. ȝ poti9 in opacōe ad cōmilitones clericus eē videbatur. vbi potuit verbū dei legit auidissime. audiuit solicitus ⁊ diuinissimū sacramētū eucaristie recepit sepe sed quo potuit occultius quotidie attente ⁊ studiose p suis paupibus ⁊ rusticanis hominib9 p̄ces ad deū fudit tanq̄ ꝓprijs p pn̄tibus se dicens ꝓut ab ore suo audiui de eorūdeȝ labore victitare ⁊ ideo credere se ad vicem rependendaȝ reciproce multū obligari; Ob hinc quicq̄d facere cū deo potuit vel obmittere ad hoc se incliauit sp ut cū nulllo nobili guerras intraret. ne sui paupes lederētur; Cūqȝ tō bauaria rethia sweuia ⁊ frāckonia multo tpe litiū diuisarū incendijs villarū vastarent ⁊ cedib9 hoim in quib9 princeps cui miles iste seruiebat ut premisi ex vna parte principalis extitit. tamen taȝ prudenter cristi tyro se ex vtrisqȝ et in aduersis partibus armatoꝝ gerebat. ut nľlus militi subditus in domo ł corpoē damnū senserit per totum decursum guerrarum. sed semper in pace subditi eius q̄ euerūt; Colligauerant preterea paulo ātea multi nobiles se in vnam sotietatem ⁊ amiciciam cum lifria quadam aperte de quorum numero ideȝ miles etiam fuit. huiusmodi enī insignia in figurā auis vel alterius argentei vel aurei aialł ob pacem seruandaȝ continuatius aliquotiēs milites ⁊ militares deferre solent in Almania; Accidit autem prope eadem tempora ut canonici cuiusdaȝ cathedralis ecclesie in nobilium eorundem partib9 male ⁊ scandalose viuerent. sicut heu in almania satis consuetum est: Offensi sunt in talium vita plurimum quidam nobiles ⁊ consilium habere ceperūt inter se quomodo clerum vna dierum inuaderent. ⁊ humiliarēt aliq̄lit; varijs aūt varie ad q̄sita rn̄dētibȝ miles

vbi sibi locus loquēdi daba
tur ita ꝑ suo voto respondit.
Agnosco inq̄t clerꝫ se male rē
gere· de quo merito dolere de
bem⁹: Sꝫ ipsi scim⁹ intra nr̄a
territoria ⁊ in nobilium cetu
quosdā esse raptores vsurari
os maīfestos ⁊ adulteros. In
nobis queso primo vindictā
faciam⁹ in nacōib; ⁊ increpa
cōnes in populis. quo facto:
deliberemus q̄d fiendum sit
de clericis. Hoc audito: oēs
deinceps de clero siluerūt· qꝛ
multi se in similib⁹ vicijs aut
suos esse reos agnouerūt. In
terea iam finitis ꝓpe annis de
q̄bus oraculū insonuerat que
dā ꝑsona militi affinitate con
iūctissima in facinus qȯdā in
famie nimis cecidit· quā quia
miles velut se dilexerat. tristi
tia cordis vulneātus est adeo
ut mihi diceret die quadaꝫ se
crete· mori ait in bello ⁊ ꝑfō
di iaculis die vna pluies leue
mihi foret in cōpacōnē hui⁹
mali qȯ illatū est per nequissi
mū virū mee amice. Nollē tn̄
⁊ si valereꝫ reo ⁊ nocēti noce
re iniuste de⁹ sibi parcat. Tūc
ego subintuli. Dn̄e fortassis
patiētia ⁊ eq̄nimitas hec tole
rādi ꝑ dō qui maiora hijs su
stulit· mors de qua vocē audi
uistis duoū esse pōt; rn̄dit qꝛ

mors fame inclemētior est ne
ce corporea. Paulo aūt postea
cepit secta hereticoꝝ in bohe
mia manu armata loca p̄rie
militis ⁊ alioꝝ inuadē· aduer
sus quā sectā nobiles fräcko
nie ⁊ adiacentiū ꝑtium nobi
liū ⁊ fidelium armatā college
rūt· ⁊ eandē quia hyems in
stabat ꝓ nutriēdis quotidi
anis guerris cōn hēticos ad
vicina loca bohemie trāsmise
rūt· militēq; prefatū in exerci
tu eodē pro capitaneo: qꝛ ai
mo bellicosissim⁹ erat pro ex
ercitu posuerūt· vbi cū arma
te fidelit̄ preesꝫ· intrauit exer
citū pestis epidimie que plui
mos ꝯsumpsit· ⁊ dictū militē
sūptis ab eo ecclīasticis sacra
mentis· ab hoc nequā seculo
migrāe feliciť fecit· ut ita cum
merito mortis duplicis fame
scꝫ ⁊ corpis verificaētur voca
cō que precessit diuinaꝫ

Capitulū Vndecimū

FOrmice arte mlťipli
ci onera sibi faciunt
portabiliora ut sic in
labore ꝑseuerent· laboriosissi
mū em̄ est aialiū. Idcirco stu
diose victū queritat· reptum
ꝑ micas minutatim portat. Et
ideo ysido. ethimo. libro. xij.
ca. iij. dicit. Formica dicta est
ab eo q᷑ ferat micas id ē grna

farris. Vñ Ouidius metha.
Grāde opus exiguo formicaꝛ
ore gerētes. Et q̄uis labor hu
ius minuti aīalis sit grādis
et varius. tamē oneris mole
et laboris multitudie vix vnq̄
frāgit͛. qꝛ aut onus si impro
porcōnatū est diuidit. aut al
teri ptem cōcedit. aut si gran
de est: nūc ante nunc retro re
curuat. et gerit modo pedib9
modo ore. siue retro grāde siue
facieten9 ferat vsqꝫ ad finem
introducti oneris diuersa sꝫ
arte pseueāt. In quo reuera no
bis segnit͛ agentibus torporē
accidie multū accusat: et vir
tutem pseuerācie cōmendat.
Vade ait sapiēs o piger ad
formicā. In oīus igitur opibꝫ
quibꝫ nūc alimoniā in celo su
mendā colligim9. nō inertes
sꝫ indefesse laborem9 vaiā ope
ra virtutū diuersis tpibus pro
tedio vitando sumamus: nec
vnq̄ a ceptis bonis desistam9.
Ad qd hortatur beatus Augu
sti. sic libro de virginitate di
ūsis seminib9 pectoris tui tol
les semen. Nūc alimonijs me
dio cribus. Nūc ieiunijs par
cōribus. lectione. ope. pce. ut
mutacō laboris. inducie sint q̄
etis. Aūt enim qn̄qꝫ p que in
xpi obsequio arte quadam
onus laboris facilitatur. videl͛

opm varia cō. Collaborātis in
tuicō. Ora cōnis admixtio et p
pcōs satisfactō. et beatitudīs
augmētacō. De primo beatū
Aug9. audisti. De scdo dicit
btūs greg. libro mora. v. Nō
desieres in laboē psistere qꝛ sꝫ
leuacō laboris est visio collabo
rātis. De tercō in vitaspatꝝ le
gim9. Cum eni beatus Antho
ni9 in hemo tedio afficeret͛ di
xit. dn̄e volo salu9 fieri et nō p
mittūt me cogitacōes mee. Et
surgēs exiuit foās viditqꝫ quē
dā sedētē atqꝫ opantē. Angelus
ei dei erat. deinde surgētē et orā
tē et dixit ei. sic fac et salu9 eris.
De q̄rto ait btūs Bernard9
in smōe qdā. Cām laboris hō
cogitꝫ i laboē. ut ipa ei pena
quā patitur culpā p q̄ patit͛
repntet. De vltimo aūt dicit
btūs Ieron. in qdā epl'a. Nul
l9 labor dur9. nullū tēp9 lon
gū videri debet quo gloria et
nitatis acquiritur. Nā inquit
Apl's Nō sunt cōdigne passi
ones huius tempis ad futu
ram gloriā q̄ reuelabit͛ in nobꝫ.
hāc artē facilitādi xp̄i onera
docē voluit dn̄s qn̄ Math. v.
ait. Discite a me qꝛ mitis sū et
huil' corde et inuenietis requiē
aiab9 vr̄is. Iugū eni meū sua
ue ē et on9 meū leue. Hic obi
cit Rabān9 et soluit. Quo inq̄t

iugū xpi suaue. cū supᵃ dictū est. Arta est via q̄ ducit ad vitam. Sȝ qd̄ angusto initio incipitur. processu tēpis ineffabili dilectiōis dulcedine dilatatur. Meliusq̄ btūs Augꝰ. hoꝝ causā assignās in de verbis dn̄i sic obicit ⁊ cōcludit; Qui iugū dn̄i intrepida ceruice subierūt tā difficilia picula patiūtur ut nō a laboribꝰ ad quietē ſȝ a quiete ad laborē vocari videātur. Sȝ profecto adest sp̄ūſanctꝰ qui in exterioris hoīs corrupcōne renouat hoīem interiorē de die in diē. ⁊ gustata requie sp̄uali in affluentia delitiaꝝ dei in spe future btītudīnis. oīa p̄ntia delinit aspera. ⁊ oīa grauia releuat; Et postq̄ oñdit q maxima incōmoda sustinēt mūdani homines ex amore terrenoꝝ. sic ocludit; Omnia seua ⁊ immania. prorsus facilia ⁊ pene nulla efficit amor. Q̄nto ergo facilius ad verā btitudinem caritas facit. quod ad miseriam q̄ntum potuit cupiditas fecit. ¶ Piger: De pseuerātibus ergo in dn̄o labore aliqua producas exēpla. ¶ Theologꝰ: Donū pseuerātie non in vite p̄ncipio. ſȝ in eiꝰ cōprobatur termino; Multi bene inchoāt ⁊ male pseuerāt. E diuerso q̄dā malo inchoato p̄ncipio. sine bono ocludūt; hoc donū tāte dig̃tatis ē ⁊ arduitatis iuxta sācti doctoris rudimenta. ut ſb nulliꝰ cadat merito ꝓpo licȝ oracōe facta pro se pie et otinue impetrari possit. q2 mei tum iustitie. oracō vero siue impetracō dīne mīe ~~innititur~~. [innititur] Et ꝑ hijs exēpla hodie diu̇sa habemꝰ. Fuit nr̄o tpe Rex romanoꝝ Ruptus de quo supᵃ ca. iij. huiꝰ mencōeȝ fecimꝰ. q̄ añ sui electiōem re ⁊ noīe clemēs extitit. ⁊ ptꝰ diutia ⁊ scā sua opa in letali quadā infirmitate ꝓpe a demone victꝰ occubuit. Nā infirmitatē g̃ueȝ incidit. ⁊ sumpto eucaistie sacramento se dietim ab scē vnctiōis oleo callide ne recipet ſbtraxit. Nausẽrat eñ vbi nescio dyabolicū hūc instinctū. ut videbatur quo q̄dā supsticōsissime credūt se post hmōi sacramēti suscepcōem ōmino migrare oportē. Distulit igit̃ princeps recipē sacramētum ꝓpt̃ mortis periculū. Et doctores dīni ⁊ hūani iuris quos sē ꝑ dilexit verb viriū hortabantur ⁊ sibi suadebāt ne oīno desinerȝ tā salubre aīe ⁊ corpis antbidotū. Obtinuerūt tamē tandē illi dīna arridēte gracia intentū. Cūq̄ p̄ntibus fratis

clericis mungeretur pn̄ceps
⁊ oracōnes que de sanitate so
nant virtusqꝫ hominis multi
plicarentur: ait satis alacrit᷑:
Reuera si hoc sacramentum
sciuissem tātū pro vtroqꝫ va
luisse homine quēadmodum
iam audio. dudum ipsū deuo
tissime postulassez. Fuit enim
litteratus satis. qui conuale
scēs postmodū multis annis
Romanū gubernabat sancte
imperium. ⁊ tandem felicit᷑ pse
uerans in bonis opibus vita
functus est. Te pe quo artes
primū in vniuersitate wienē
si audiui fuit ibidem v̓go de
uota ordinis canonicoꝝ regu
larū. q̄ deo primū. deinde bea
te Cristine virgini sedule ob
sequia p̄stitit. Jeiunijs ⁊ orati
onibus. sācta ministeria pre
sertim in festo dicte v̓ginis sa
tis multiplicauit ⁊ p dono p
seuerancie atqꝫ ut si fieri dece
ret in ipsius sācte martiris fe
sto ab hac luce tempe migra
re sepe orauit. Nec despexit do
minus p̄ces ancille sue. Naꝫ
eadem die multis elapsis an
nis mortua est felicit᷑. ⁊ ut in
domino cōfido cū sancta virgi
ne Cristina locum eterne re
tribucōnis intrauit. Nec cum
nobis in loco capituli p̄or no
ster wienensis vir prudēs ⁊ de

uotus q̄ v̓ginē nouerat p spi
rituali solacō ītauit. multis
iuuenib⁹ frīb⁹ ⁊ senib⁹ mat'ei
am deuocōnis ad dei scōs non
modicā ministrauit. In pn̄cipio
Basil'cō cilij in signis q̄dam
fur p publicā iustitiā detētus
est ⁊ fraudis sue ōmēta dete
gebat multimoda. Sētētiatus
ig᷑ ad morte in iudicō: pue' ⁊
sacmētalit᷑ confessus ē cuidā
viro religioso. Nō modica ei
sbtraxerat ⁊ in vestimētis hō
magni gn̄is videbat᷑. Et enim
de multis familiaris effect⁹ fue
rat. Cū igit᷑ de ciuitate ducere
tur v̓sus locū patibuli qd sa
tis distat. p totū spatiū itine
ris in mag̃ multitudie ppli tā
alacrit᷑ incedebat ⁊ hilai vul
tu p mo iocūd⁹ verb ⁊ nutibꝫ
ago ut eū spōse ad thalamum
pn̄tandū putasses. leto vultu
sibi notos inuocauit ⁊ orauit
ut p eo ad deum int'cederēt. In
via alta voce canebat metr̄ q̄
dā vulgaia et deuota q̄ dudū
didiceāt ⁊ in stuporem ōmū
mentes conuertit. Cumqꝫ
lictor eum sursum in scala sub
furca deberet ducere. ita fur
cando ait. Queso mihi respō
deas. Quid queso comedisti
ut tā letus hodie morieris pa
rem enim tui nunq̄ habui.
vnde ergo tibi hec quam in

deũ habes fiducia? Cui ille re
spõdit. Scio me grauit' deum
offendisse. Credo me deinde re
missionẽ meoꝝ facinoꝝ p pe
nitẽtie sacramẽtum recepisse.
Quia ex pio mihi displicere
q creatorẽ meũ offendi. Et si
phas eẽt me morte euadẽ. tñ
emẽdacõis ꝓpositũ oĩno for
titer retẽtare vellem. qd etiaȝ
ꝓ pñti gero. Sꝫ scio nõ expe
dit ut euadã mortem nimis ei
offendi deũ ⁊ homines. qre iu
ste moior ⁊ meã volũtate ȝ di
uine iustitie in hoc cõformo;
hec ↄsideràs. nunqd letus mo
ri debeo? Diuti⁹ eñ viuẽdo for
tassis i tabna occiderer meis i
pctĩs. q aũt hoc malũ hacte
nus euasi donũ dei est. nõ me
ritũ. Igitur deo gratias ago.
Ascendit ergo lignũ supplicij
⁊ laqueo vita reo recepta cũ
pseuerãtie patentibus signis.
¶ Piger: Ego puto q tales
predestinati eẽ videtur ⁊ tali
supplicõ p dĩnam clemẽtiam
velut mõ aptiori regnũ celo
rũ intrare cõpellũtur. ¶ The
olog⁹: Idẽ mecum sepe nõ iu
dicando sꝫ meditãdo de hoc ta
citus ↄsideraui. qꝛ multos qui
vite fuerũt dissolutissime nec
vlla via ↄpesci poterant a suis
malicijs. vidi ad verã ↄtricio
nẽ qñtum in exteriorib⁹ datũ
est iudicare: ↄpũgi ⁊ plexos
morte publica deuote migraẽ:
E diuerso multos vidim⁹ p
preces aut pecuniam a morte
quã meruerãt per iudices va
rios libertati donatos. quos
postmodum experti sumus
fuisse deteriores q antea; Dif
ficile eñ est cõsueta relinqre;

¶ Capitulũ Duodecimũ

Yeme qescũt formi
ce ⁊ tũc cibo fruũtur
estate p̃collecto. Vñ
puer. iij; Formice popul⁹ infir
m⁹ qui pparat in messe cibum
sibi p hyemẽ in qua nõ est tẽ
pus seminãdi ⁊ arãdi: futura
beatitudinis vita designatur;
Vñ saluator suos p̃monuit
loquens de die iudicij quãdo
Marci. xxiiij. ait. Orate ut nõ
fiat fuga vestr̃ hyeme vl' sab
bato: qꝛ scꝫ ut btũs Ieroni⁹.
ibideȝ dicit. in altero. Duricia
frigoris p hibet ad solitudiẽ
pgere ⁊ in montibꝫ desertisqꝫ
latitare. In altero aũt trãsgres
sio legis est; Per estatẽ vero
qñ metendi laborãdi ⁊ semi
nandi tempus est ⁊ laboris
pñs vita intelligitur: ꝓpter
qd salomõ pũ. vi. dicit: Va
de ad formicã o piger ⁊ ↄside
ra vias eius: ⁊ disce sapientiã
parat estate cibũ sibi ⁊ ↄgre
gat in messe qd comedat. Et

iterū ibidem. Si impiger fue ris: veniet ut fons messis tua ꝛ egestas longe fugiet a te. Quo cōtraut btūs Aug9. li. de cōflictu vicioꝝum ꝛ vbi tor por ꝛ ignauia dicunt. Si le ctōni cōtinuato studio semp insistis oculoꝝū caliginē incur ris. Si indesinenter lacrimas fundis. ipōs etiā oculos amit tis. Si ꝓtelatis vigilijs psal moꝝ censū psoluis. isaniā ca pitis acq̄ris. Si quotidiano labore te oficis ad opus spiri tuale nō cōsurgis. Aduersus que btī Bernardi ꝑmitandū est cōsiliuum quo in epl'a qua dā dicit. Cum te accidia vl' te dio affici sentis. noli ꝓpterea diffidere atq; desistē a studio spūali. ſ; iuuantis reqrie ma nū. trahi post te ihesum obse crās. Teste enī Cassiano de in stitu. mōchoꝝ. Experimēto cōp tū est atq; ꝓbatū. accidie ita impugnacōe; nō declinando fugiendā. ſ; resistendo supan dā. Niger: Scis ne aliq̄s viros vl' de feminco sexu aliq̄s de quib9 ꝓsumenda sit solici tudo laboris quā tātope com mēdant sancti. Theolog9. De vtroq; sexu plures ut spe ro noui. Viuebat nostro tē pe in Nurenb'gēsi ouētu pat quidā Eberhard9 noie qui i

prioratus officiō ibidem me ꝓ cessit. Hic ꝓmū sacerdos secu laris extitit. ꝛ ut mūdū euade r; immūdū: nr̄m ordinem in trauit. Ieiunia regularia q̄ per dimidiū fere annum durant stricte seruauit. dies ꝓpe nul la fuit intra. xx. annoꝝū spatia in qua mane sūmo missam de uote celebrare negligeret. et postea vsq; ad prandij tpus audiētie confessionū in porta non insisteret aut animarum cōsilijs. Fuit enī vir multū ma turus ꝛ prudentia ꝑditus. li cet lingue ꝓpe dicōris esſ;. ha buit hic vir grām lacrimarū tam habunde. ut de simili nō audierim. Nam omni nocte fi nitis matutinis quibus semp interfuit tpus obſuauit quo frēs ōnes de ꝓuatis oracōib9 ꝛ meditacōibus suis ecciam exeūdo dormitoriū intrauerūt. Quo facto, angulū aliquem elegit ecciē in quo se reponēs tam amare cepit flere. ꝛ illud p dimidiam ꝓpe horā continu are velut si infans aut puer fo ret. matrem deplorans ꝓpriā; Eiulatus ꝛ voces tam geme bunde emisit ut vix tam duri fuisſ; pectoris. qui virum audi endo lacrimas continere potu isset. Mirabar de hoc sepius presertim cum eum nouerim

esse multū virilem et aīo hilliē cōplexiōis vnde quotidiane prouenerūt lacrime. verū qr impedicōris lingue fuit nō tamē impitus litteris: id qd pre dicando docere tenꝰ facere non valuit. exhortādo scriptis et p̄uatis monitis fideliṫ suppleuit; Nam eo procurāte et p sua moi ta ac studijs in diuerſ parro chialibꝰ eccl'ijs vbi fames et ca ristia fuit dn̄i verbi ibi perpe tua bn̄ficia et officia p̄dicacō nis fundari procurauit. et ut do tarentur in eisdē sufficient in libris et victu p̄dicatores or dinauit; Tandē qz ex fletu et scripturis visū in vtroqz ocu lo orbatus est; Et qr sic miſ ſam celebrare nequit. Ideirco quotidie fere aut frequēter i ebdomada deuote sumere cō sueuit sacramētū eukaristie. Tandē vero vita functꝰ in ha būdancia sepulchꝝ ingressꝰ est. et ut credo cū copia meito rū; Bonorꝝ enim laborꝝ teste scriptura gloriosus est fructꝰ. ¶ Piger: Virꝝ noui et ampli us q̄ expressisti laudis in eo fu erūt opa que ꝯtinuauit vsqz ad extrema. Sꝫ vnū ē tm̄mō qd me multosqz t'ruit: Mors vicꝫ subitanea quā passus ē; Nam nocte post matutinas ambulās in alto trāsitu tabu

latꝝ quibus fouea cellarij te gebatur/pede nō bene fixo in preceps deorsū ruit et statim cōfracto cerebro: spūm tradi dit. ¶ Theologꝰ: Nihil no ui hic accidit; Nam an̄ decen nū nr̄i ordinis fratˀ Thomaſ capellanꝰ et cōfessor sororꝝ de uotissimarꝝ in stēbach basilē diocesˀ vir p oīa laudabilis. tn̄ nescio quid opis perficere vellet i sūmitate edificij ita de subeccāe ibidē tecto cecidit et statim expirauit; Paulo ātea in argētina apud ordinē; Jo hānitarꝝ de rodis quidā di cti ordinis sacdos vltra q̄ di ci pōt deuotus eucaristie sac mentū postq̄ die solemni eiuſ dem in pcessione publica reue rent ut moris est circūportaſ ſet. mox deposita monstrācia finem viuēdi dedit; Nam hij tres viri oēs tātam duxerunt vitā. ut specula virtutū proxi mis extiterint vsqz ad vite sue vltima; Terror subitanee mor tis et vbi vita mala p̄cessit ad litterā; oīm terribiliū terribi lissimū est in hac vita. de quī bꝰ Job. xxi. dicitur: Ducūt in bonis dies suos et in puncto ad inferna descendunt. Qua lis ille fuerit qui luce. xij. ad se dixit: Anima habes multa bō posita in annos plurimos.

requiesce. comede. bibe. epulare. Dixit aūt illi de9. Stulte hac nocte aīmā tuā repetēt a te. que aūt ɔgregasti cuius erūt. Eadem nocte ut greg. dicit. xxij. mora. sublatus est q̄ multa tēpa fuerat pstolatus: ut sc; qui in lōgum sibi subsidia colligendo ꝓspiceret. subsequētē diē vl' vnū minime videret. Qualis etiā nabal fuit vir diues mali ɔsus ꝛ pessimus: quē de9 ꝑcussit ꝛ mortuus est .i. Regū. xxv. Sed subitanea mors vbi vita bona precessit sepe benefitiū est ꝛ timēda nl' latenus. Audi de hoc beatum Augustinū de vita xp̄iana sic dicentem: Quid est ꝙ vis habere bonam mortem quotidie rogas. bonam mortem det mihi de9. Dicis. Auertat deus a me malam mortem. Mori male times. viuē male nō times. Al9 igitur times mortez tuam ꝙ vitam. Corrige male viuere. ꝙ nō pōt male mori qui bn̄ vixit. Quam pterea questiōe; btūs Aug9. libro pmo de ciuitate dei ca. ij. etiā racōnabilr̄ soluit. Dicebant enī pagani cōtra xp̄ianos. Multi multaꝝ mortium feda varietate ɔsūpti sūt: Rn̄det August: Hoc si egre ferendum est. ōibus q̄ in hanc vitam ꝓcreati sunt. vtiq; cōmūne ē. hoc scio. nemīnē fuisse mortuū. qui non fuerat aliqn̄ moriturus. Finis autem vite tam longā ꝙ breuē vitā hoc idem facit. Quid autē interest quo mortis gn̄e vita ista finiatur. qn̄ ille cui finit. iterum mori non cogitur. Cū aūt vnicuiq; mortaliū sub q̄tidianis huius vite casibus innumerabiles mortes quodāmodo cōminentur: ꝙ diu incertum est que nam earum ventura sit quero vtrum sat9 sit vnam ꝑpeti moriēdo an ōnes timere viuēdo. Sed aliud ē qd carnis sēsus infirmiter pauidus refugit. aliud qd mētis racō diligēt enucleata ɔuīcit. Mors mala putanda nō ē quā bō vita pcesserit. neq; ei facit malā mortē nisi qd seq̄tur mortē. Nō itaq; multū curādum ē eis q̄ necessario morituri sunt. quid accidat ut moriātur. sed moriendo quo ire cogantur. Nec ille. Rotaē enī debes ꝙ mortis mora plus habet pene ꝙ mors ipā. Et mortē timere crudelius ē ipā mortē. Vn̄ Quidi9 in li. eplaꝝ. Occurrūt aio ꝑeundi mille figuē. Morsq; minus ē pene ꝙ mortis hab;. Et Seneca libro. iiij. declamacōnū. Crudelius ē ꝙ mori semper timere mortem.

Similit' idē de naturalib⁹ q̄stionib; libro·vi; Si fulmen effugeris·repetet te gladius·petet lapis·petet bellū; Maxi mū ex piculis· Sz speciosissimū fulmē est tecū·si sensum mortis tue celeritas infinita preueniet; Hinc prosper libro epygramathon; Ferro·peste·fame·viculis·ardoē·calore; Mille modis miseros mors rapit vna hoīes; Et iter seneca de remedijs fortune; Sēsus dicit; morieris; Rō rn̄det; Ista est hominis natura:nō pena; Sēsus dicit;decollaberis Rō; Quid interest an cesim moriar an pūcti; Sūt tn̄ tres cause Cur deus bonos subito moi pmittit·videlicz ut pati semp sim⁹; Ut de vita etiā si bona apparz nō psumam⁹ Et ut iudicia dei timeam⁹; De primo dicit btūs Aug⁹·in epl'a quadā; Latet vltim⁹ dies ut obseruētur oēs dies; Sero paratur remedia cū mortis imminēt picula; De secūdo idē dicit; Vigilare debz ōnis xp̄ianus ne eū impatum inueniat dn̄i aduentus; Impatū autē inueniet dies illa quē impatū inueniet sue vite vltim⁹ dies; De terciō dicit idē li·ij·de doctrina xp̄iana; Timor de futura morte mētem necessario ocutit q̄ quasi clauatos carnis omnes motus ligno crucis affigit;

Explicit liber q̄rt⁹ formicarij de virtuosis pfectoꝝ opacōibus·

Incipit lib quītus formicarij de maleficis ꝛ eorū decepcōibus·

capitulum primū

Ultimo loco p libellū qūtū sub formicarū ꝯpetatib⁹ de maleficis ꝛ eorū decepcōib⁹ cōcludē restat· Sunt aūt formice in colorib; varie q; quedā nigre·alie rufe aut pallide; p colores aūt taliū varia cōdicio vicōrū pōt intelligi; q̄uis ipsa aīalia de se bona sint sicuti omnes dei creature; Sicut enī p albedinē ꝛ cādorem vestiū sm beatū gregorium virtutum puritas ꝛ mūditia·ita p colores declināntes ab albedine scdm maius ꝛ min⁹ vicōrum fetulentia sacro testāte eloquio consueuit accipi; Hinc est q beatus Johēs vidit in Apoc·vi·sub·iiij·coloribus equoꝝ vnū nigrū; Et laz prim⁹ albus·secūd⁹ rufus·terti⁹ niger·ꝛ q̄rtus pallid⁹ fuisse describitur·vbi p albū xp̄i caro purissima·p rufū qui sub

specie religionis vel virtutis homines decipiūt. Per nigrū qui manifesta habet vitia. Et p pallidū ad modum mortis colorati. psecutores bonorum ſm glosā debet intelligi; Insessores vero equorū talium triū. tres differēcias demonū tales malos regentes hoies designāt. Quia omes malorū hōiū huius vite acies informātur et ducuntur p certos demones. ¶ Piger. Desidero igitur noscere pmo quot modis et qualit maleficii et supsticiosi sibiq3 siles regūtur/equitantur et dementātur p demones quos nō ambigo in vicijs eē varios et malicia carbonibus nigriores. Iuxta illud Trenorū. iiij. Denigrata est sup carbones facies eorū et non sunt cognati in plateis. ¶ Theologus. Humanus anim9 in hui9 vite exilio mole pressus corporis et captus in eiusdem ergastulo multimodis fantasijs deluditur de quib3 dicetur in sequētibus. Quātū tamē psentibus sufficit tres pnt occurrere interiorū vel exteriorū apparencie sēsuū rare et admirabiles; Quidā enim vigilādo vident mira ex diuina gracia. alij per cerebri vicia: et alij ex demōis astucia. p primū cōstituūtur quidam cōplexte. p secūdū decipiuntur tales maniaci: et per terciū deludūtur multi demōiace. De pmis late dictum est libro. iiij. precedenti. Cōtingit tamē q magnis peccōrib3 dei clemencia aliqñ ostendit animarū penas quas hic manendo demeruerūt habere in vita alia; De secūdis certum ē dominū Albertū legētib9 in tercio libro de somno et vigilia et Auicennā et Galienū in suis medicinalibus q ex vicio et debilitate cerebri et ex melancolia varia infirmitas quā vocāt maniam cōtrahitur naturalit sine demonis ope. p quā multa apparent homini que in re nulla sunt ſ3 in ymaginacōe et fantasia tm̄modo; De tercō autem sunt exempla innumera quomodo deluduntur sensus hominum per demones. ¶ Piger: Audiuimus aliquādo ab antiquioribus eos ut asserebant vidisse nocturno tēpore exercitus velut armatorū in varijs apparēcijs armorum equorum redarum et similium: quid hoc veritatis habeat edoceri cupio; ¶ Theolog9: Monstra talia aliquādo bella futura prenosticant. Aliquando per hoc demones incautos decipiūt; aliqñ etiā

quales sint malorꝝ pene īnnu
unt· de quib9 ōnib9 exempla
habem9 tam in sacra scriptuā
q̄ꝫ alibi; Nā Josue·ij·qn̄ pri
mo terrā ꝓmissionis ad capiē
dū ihericho intrauerat: vidit vi
rū in agro stanteꝫ contra se·et
euaginatū tenentē gladiū·q̄
rn̄dente q ꝑnceps esset a deo
missus ad regēdū israhel exer
citū Josue lapsus in terrā virꝝ
veri9 dei angelū veneratus ē·
Sic ɋ·ij·machabeorꝝ·iij·Cū
heliodorus mēte spoliādi tem
plum idē introissꝫ·apparuit q̄
dam equus terribilē habens
insessorem optimis indumen
tis adornatus·Isqꝫ heliodoro
impetu ꝑores calces elisit·Qui
etiam insidebat/videbatur ar
ma habere aurea·Alij etiā ap
paruerūt duo iuuenes virtu
te decori·optimi gloria·specio
siqꝫ amictu·qui circūsteterūt
eum·ɋ ex vtraqꝫ ꝑte flagella
bant eū sine intermissiōe mul
tis plagis. Sicqꝫ etiā ibidē
·v·ante immanissimam perse
cuc͞ōem israhel factā ꝑ anthi
ochū dicitur. Contigit ꝑ vni
uersam iherosolimorꝝ ciuita
tem videri dieb9·xl·per aera
equites discurrētes: i auratas
stolas hn̄tes·ɋ hastis quasi
coire armatis·ꝛ cursus equo
rū ꝑ ordines digestos·ɋ con
gressiones fieri comin9·ꝛ scu
torꝝ motus. ꝛ galeatorꝝ mul
titudinem gladijs districtis·
ɋ telorꝝ iactus·ɋ aureorꝝ ar
morꝝ splēdorem·oīsqꝫ generis
loricarꝝ: Qua ꝓpt̄ ōnes roga
bant in bonū mōstra cōuerti·
Et ibidē iam finita ꝑsecucōnē
cū Judas machabeus in ꝑlio
cōsisteret. Apparuerūt aduer
sarijs de celo viri in equis·fre
nis aureis·decorꝝ ducatū iude
is prestantes·de quib9 duo
machabeū medium habētes
armis suis circūseptum: in co
lumē cōseruabant. Ibidēqꝫ·xi·
ꝓcedentes iudā cū suis in ali
ud bellū israhel apparuit prece
dens eos eques in veste candi
da·armis aureis·hastam vi
brās; Et capitulo vltimo ibid̄
vidit Onyam ɋ Jeremiam si
bi gladium porrigentē ꝓ vi
ctoria. Sic etiā territo famulo
helisei qui vidit syros montē
circūdare in infinita multitu
dine·oracōe facta ut oculi fa
muli aperirentur·vidit idem
mōtem plenū equorꝝ ꝛ curru
um igneorꝝ in circuitu helisei
vn̄ ꝛ dixerat: Noli timere plu
res enī nobiscū sunt q̄ꝫ cū illis
·iiij·Re·vi: Similia legimus
de visis armatorꝝ exercitibus
in aere ante euersionē vltimā
iherosolimorꝝ factam ꝑ tytū

et vespasianū. Alam Ioseph⁹ libro. vij. de bello iudaico dicit de eodē; Supra ciuitatem sidus stetit gladio simile et p annū pseuerauit. Cometes ante solis occasum visi sūt in aere ferrei currus/totis regionib⁹ et armate acies circūfuse. et plura ibi ponit similia. Similiter ante effusum sanguinem xpianorum tempore gothorum vel longobardorum in ytalia vise sunt pfate acies ut refert beatus gregori⁹ in omelia super illud Luce. xxi. Erunt signa in sole et luna: Priusq̄ inq̄t ytalia gentili gladio ferienda traderetur/Igneas in celo acies vidimus: Ipsū q̄ postea humani generis fusus est sāguinem choruscantez; Ex quibus iam liquet exercituū apparētias dei nutu/futura guerrarum mala preferre/ut hijs ā spes victorie apud eos q̄ meruerunt acquiratur/aut a malignis hoibus pena dīna agnoscatur: Aut apud bonos et innocētes paciētie scutum cōtra infausta arripiatur; q̄ oia dei munera sunt a thesauro diuine puidēcie huic mūdo trāsmissa. Preterea eo tempe quo regno bohemie et adiacentibz sibi ptibus p diuersaz secta rum tam in fide honore et rebz ac hominū cedibus iactura g̃uissima imminebat/put multis germanie epis pntibus in Nurenbga. A dño petro epō Augustēsi viro fidedigno audiui/circ̄ metas regni pfati nocturno tpe versus vallē quādam auditi sunt clamores et cōgressiōes equestriū virorū induti varijs colorib⁹/visi sūt sepius/Quidā eni equorū insessores rubeis. alij nigris et similibz erant induti coloribus; Stupebant ex hijs plurimi et diuersi. vaie hec interptabātur; Fuerūt ptūc duo armigeri audaces satis in castro nō multū distāti a loco mōstrorū/q̄ omino scie volētes q̄d veritatis sibi visa ptēderēt/nocte quadā versus vallem vbi solita videre cōspexerūt. iter arripiūt; Anteq̄ aūt hijs appropiquare auderēt. opūctus vn⁹ dixit alteri: Sufficiat nob ista vidisse; ego hijs nō approximabo/dictum est veterum/cum talibus nullum debere iocari: Quem alt velut pauidum increpans equū pupugit. et cū eo cōgressu omibus ātedictis exercitibus appropinquauit. De quibus vnus egrediens caput audaci illi amputauit et ad suos rediit; quo viso ille q̄ timid⁹ substiteāt fugā init

⁊ funesta noua nunciauit. In crastino aūt truncatus reperitur ⁊ caput ꝫ in valle vbi acies vise fuerant. nullius hominis vel equi vestigiū repertum est. sed tm̄ nō in lutosis locis signa quedam et vestigia auiū visa sūt. Preterea pictorem quendā in eccl̄ia nr̄a Colūbariensi laborantem habuimus in infirmitatibus tribus lesū. Nam in colore mortuo videbatur similior ꝙ viuenti. semisurdus fuit auditu. ⁊ multū in lingua balbutiens. Quas infirmitates cū audissē sibi p quodā fantasma īflictas a pictore que sequuntur ipse audiui. Cū inquit iunior in taberna cū socijs versus noctē cōuixissem nocte tetra solus iter arripui. accinctus gladio et versus villā aliā quā mihi nominauit pperaui. visū ē autem mihi cū essem inter vineas quedā terribilia obuiare. nō in ipo itinē ꝫ prope viā. Quo facto de itinē salij. gladiū eduxi et versus locū fantasmatis iuuenili fatuitate et vini calore aiatus pcussi ī incertū. Cū aūt neminē viderē ī ipo ictu aerē nescio quē me ptrāseūtē sensi ꝙ statim infectus quas ī me videtis infirmitates trinas contraxi. Tpe etiam quo sacri imperij electores in causis dei p bonis regni bohemie dietam in Nurēbga celebrarent: conuenerūt in eadē materia quadā die simul vno in cōmodo vel oclaui multi epi ⁊ tā sacre pagine ꝙ canonici iuris quidam doctores. Ibi enim archiepiscopus maguntinus fuit. Epi herbipolensis Augustensis. et si bene memoror bamberḡn. Et ego inter hos inferior et minimus. Seclusis igitur secularibus post finem tractatus fidei dn̄s Maguntinus de quo pmisi vir magne industrie et fide dignus corā prefatis quod sequitur recitauit. Noiauit enī nobis quendā rem sibi bene notum militem. cuius ptunc filius viuebat. Qui miles super oēs pene inferioris almanie nobiles semp extiterat minus in rebus bellicis impterritus. gerebat aūt ⁊ patiebatur nō nunꝙ ppt suam animositatē vel fortitudinē ab alijs grues guerras. pter quas nō semp de die sed nocturno tpe ad loca sibi comodosa equitare solebat. Hic igitur quadā nocte coassumptis famulis p siluam circa renū equitare voluit. et pncipium eiusdem intrauit. Anteꝙ vero finem silue haberent. vltra ꝙ campus latus iacebat prout moris est

eorum qui verentur insidias premisit famulū ut i termino silue videret an ne in campo insidie alique essent luna in splendente vel astris lucenti bus hec videri poterāt; Famu lus igitur cum p arborum ra mos exploraret commissum ⁊ vidit per campi lōgitudinē exercitum satis mirabilem ap propinquaē in equis. quo vi so: cōsiderata nuntiauit militi: qui ait: Stemus ad modicum quia verisimile est pro huius exercitus posteriori custodia subsecuturos alios; Ad hos properabimus ⁊ an inimici sint qui precesserūt an amici experiemur. nec paucos timebi mus; Deinde morula trāsacta de silua cum suis miles reces sit. in campum venit et nemi nem nisi quēdam equestrem in equo sedentem. ⁊ in manu alium ducentē equū eminus sequētem suos intuitus ē; Ad hūc cū miles venisset: quis eēt q̄siuit in hec verba. Nunquid tu cocus meus es; Ita enī sibi a lōginq̄ videbatur paulo etiā āteā cocus eiusdē militis vita functus fuerat. Qui rn̄dit: Sū dn̄e. Quid ait miles hic facis ⁊ a qui sūt hij q̄ pcesserūt. Cui defūctus rn̄dit; Dn̄e hij qui precedunt sunt nobiles ⁊ ar migeri tales ⁊ tales. multos ei noīe expressit ꝓprio quos op tet et mecum eis ista nocte esse ihero solimis. quia hec pe na nostra est; Et miles iterum; Quid sibi vult equus iste quē ducis nullo insedente. Ad ve strū respondit obsequiū erit. Si mecum ad terram sanctā venire velitis; Securus esto te per fidem xp̄ianam receden do ⁊ reuertendo vos viuum re ducam si meis obtempabitis monitis. Tunc miles ait: Die bus meis mira attēptaui hijs hoc addam eciā mirabile. Dis suadētibus igitur illud famu lis. De equo ꝓprio miles pro filijs defuncti equum ascēdit: ⁊ ab oculis famulorum vtq3 equester subtractus est. Se quēti autem die famulis iux ta condictum expectantibus miles ⁊ defunctus redierunt ad locum vbi primum cōue nerant; Tunc defunctus mili ti ait: Ne fantasma omnino fictum illa fuisse credatis: duo que vobis do rara reseruate in mei memoriam; Inde protu lit mappulam paruam de sala mandra. ⁊ cultellum in vagiā; Primum inquit cū immundū fuerit. igne purgate nec ei no cebit: Alterū caute tractetis qr ab eo vulneratus intoxicatus erit

Et ita defunct⁹ ab oculis mili tis euanuit. Ex hijs prudens lector colligere poterit noctur nos exercitus nōnunq̄ vide ri a bonis et a malis. Siui autē latius de taliū natura scire cu pit legat deinde dn̄i wilhelmi parisien̄ .ptem vltimā de vni uerso. et me ab eiusdem senten tia declinasse nō videbit. ¶ Pi ger: An anime defūctorū sua exeūt receptacula: et si sic. que hoc facere possint. et etiā quis p̄fatas apparicōnes faciat. bo nus vel mal⁹ angel⁹ quero. ¶ Theolog⁹: Sc̄us doctor tibi desup rn̄det in .iiij. di .xlv. q. i. sic dicens. s; pondera ver ba qr grauida sūt sentencijs: Scd̄m inquit disposicōnem dīne puidētie aliqn̄ anime se pate a suis receptaculis egres se cōspectib⁹ hoim pn̄tantur. sicut Aug⁹. pbat libro de cu ra pro mortuis. et de bonis exē plificat. ut de sc̄is i celo. Et hoc eciā credi pōt q aliqn̄ de dam natis otingat q ad erudicō nem hoim et terrorē pmittun tur viuētib⁹ apparere. aut eci am ad suffragia expetēda. q̄ tum ad illos q̄ in purgatorio detinentur. ut p multa exēpla ptz .iiij. libro dyalogorum beati greg. Sā glorificati qn̄ vo lūt. s; alij nō nisi qn̄ pmittit de us nobis apparē possunt. qr si ita sunt penis oppssi ut de sua miseria magis doleāt q̄ curēt viuis apparē. Et q̄uis aliqn̄ anime sanctorum vel dānatorū p̄sentialit̄ assint vbi apparēt non tn̄ credendū est hoc sem p accidere. Aliqn̄ hmōi appa ricōes fiunt vel in dormiendo vel i vigilando. opacōe bono rum vel malorum spirituū ad in structionem vel decepcōnem viuētiū. Sicut etiā et viui ho mines aliqn̄ alijs apparēt et eis multa dicunt in somnis. cū tn̄ cōstet eos nō esse pn̄tes. sic Aug⁹. p multa exēpla pbat li bro de cura pro mortuis agē da. Hec de Thoma:

¶ Capitulū Secūdum

Formice que domos edificāt extra solitu dines ppe hoīes vel bestias deuastacōes sepe paci untur. Nā mō hoim curiosita te. mō pecudū cōculcacōe. nūc canū inuestigacōe. nūc etiam auiū comestione. et alijs diū sis deturbacōnib; in mūdo vel ppe mūdū inhabitantes inqui etantur. Eisq; accidit sicut g̃ no illi qd̄ secus viam cecidit. et venerūt volucres et comede rūt illud. Math. xiij. Venit ei mal⁹ id ē dyabol⁹ dicit glō. et rapit qd̄ seminatū ē in corde

ei9: Hic ē scz ager q̃ seminat9 est secus viā ita exponit ipsa veritas xp̄s. Memorādū est in ꝓposito verbū allegatū bti grego. xxxi. mora. supra libro. iiij. q̄nto ca. quo dicit super isto. Strucō obliuiscitur q͛ pes cō culcz oua/ā bestia agri cōterat ea. Quid inq̄t in pede nisi trāsitus opacōis accipit? Quid in agro nisi mūd9 iste signatur de quo in euāgelio dn̄s dicit Ager aūt est mūd9. Quid in bestia nisi antiquus hostis exp̄mitur q̃ hui9 mūdi rapinis insidiās hūana quotidie morte saciatur. Pn̄t aūt per formicas istas q̄ stulte domū ꝓpe hostes collocant/ hij hoies intelligi q̄ domū ꝛ habitacōez ꝓpaz cōn̄ insidias dyaboli ecclasticis cerimonijs nō studiose muniūt/ Nā aqua benedicta omni die dnica ꝓut ipse exorcismus nōt in habitacōibus fideliū/ deberz asp gi/ et sal exorcisatū ꝓ tūc fidelit su mi. Se ca sua manec ca sepe quisq3 fidelis crucis caractē insig mire/ca a pccis preb tim grauibus se immunē custodire: angelūq3 ꝓpriū sepe ꝓ tutela in uocare cū dīno auxilio. ¶ Piger: Nam comicō vn̄ fortassis quibusdā plaga quedā venit ut in eoꝝ habitacōibus demonum tumultus/ sepe inq̄etudines ponāt ammirādas. ¶ Theolog9: Hec multis ex causꝭ ꝑmittit dei iustitia. aut misericordia/ nō tamen semp ex obmissiōe alicuius de pretactis circūstancijs/ Sȝ aliquādo ꝑ merito acquirendo pacie/ De p̄mo sume taliusmōi exemplū: In minori basilea/ paulo ante p̄sens geneāle conciliū domicilūū habuit quidam vir de mala vita ꝛ forte de maleficijs satis suspectus/ filiam hic habuit quā in domo iuuenj cuidā nuptui tradidit/ ꝛ tandem senex pat͛ egrotare cepit: ad filiāq3 ca ad filiastrū demōstrato quodaz sermio dixit: Hoc ait vasculū nō moueatis alioquī penitētia ducemini. Sȝ in loco stare ꝑmittite post meū decessum. Et ita in breui vetulus expirauit: Trāsacto aūt tepe plurimo/ nec filia nec ei9 maitus magnipēdit patris iussū: Sed de domo p̄ori in aliaz domūculaz se trāsferētes/ scrinīū qd̄ satis modicum fuit/ portauit extra domū versus nouum hospitiū/ sed in ipō itinere tanti ponderis esse cepit. ut in ipso viriles artus deficerent/ et exinde vxorem pro adiutorio inuocauit. Hec autē vxor an postmodū in domo scriniūm

aperuerit/vel quō alio mō in caute se circa vas habuerit: obliuioni tradidi. Vnū con stat q in domū nouā cū infan tulo quē genuerat pntes pre dicti venerunt. Et ecce subito vxor velut rabida sup cunas infantis irruit/eū necaē volēs. Qd maritus intuens/ vi vxo rem inuasit. et eā a demōe ob sessam esse didicit/qui cū exor cisaretur minatus est demon se non exiturū nisi eā necaret. et ita factum est sub exorciste manib9. Altera die maritus p viā strate incedēs publice/ ca sum lapidis recepit inopina tissime de supiori pte cuiusdā cānalis cadentis. et in facie co opacōe ut videbatur demōis pcussus est tā deformit/ ut ho mo vix videretur eē. In argen tinēsi diocesi due sorores vna cohitabāt domo. senior mar garetha. Iunior vero barbara vocabatur. Senior matura deuota et experta satis erat. et ambe castitatis ppositum ha buerūt. et ideo hostem eis insi diātem demonē palam et clarē multis āñis sustinuerūt. Nā aliqñ p vocē serpentis iuniorē demō sequebatur vbi incessit in domo. aliqñ vsus aures si bi clamitabat nōnunq̄ soni tus et strepitus terribiles fati ebat/quousq̄ extranei etiam talia pciperēt. Qui domū eandē intrauerāt/gratia alicui9 opis expediendi. Appropinq̄bat post tres circiter āños festum oim sāctorū. sup quo senior q̄ valde deuota fuit cōfiteri vole bat. hanc dū sacerdotē in ec clesia vellet accedere grā ꝯfitē di. q̄dā malign9 spūs impu lit ictu quodā tā valido/ ut fe re ad terrā caderet. nec tñ vir go a pposito destitit/ sed post mod cōfessa est/non curās im pulsum demonis. quē tamen grauit senserat infra modicū temp9. postea sub spetie mag ne musce venit aliquociēs de mon aurib9 se appendēs iuni oris. aliqñ p dorsū eius extrī secus. aliqñ vero capiti insi de bat. et quādocūq̄ sibi appro pinquare voluit. pri9 ad spa tium modicū sonitu q̄dā sig num dare solebat sui aduen tus. tandē cum iunior quadā nocte in ira nōbili se ad lectū posuissz. ob quā causā nescio: venit more solito demon q̄ vir ginem possedit et in capite tā valide pressit ut putarēt se pdi disse vsū racōnis. Hoc autem iacenti sibi sorori indicauit. sz illa eā iuuare de cetero non valebat. Nihil preterea post hanc obsessionē inq̄etudinis

auditū est in domo· ꝫ in vigi
lia pasche ⁊ in sacris noctib⁹
sequētibus. Iuuenis crudeliter
a demone vexabatur. Hec cum
ad me deducta esset· sep enim
vtebatur racōe. adhortatus
sū ut cōfiteretur mihi sacmen
talit̄. qd cū pmpto aīo ⁊ de
uoto incepissꝫ. Ita demō se ei⁹
immersit faucibus. ut nullate
nus loqui valeret concepta.
probabam autem postea per
certa verba an aliqua lateret
fictio feminea. Sed luce clari
us dyabolum in ea intuebar
certis ex signis. ¶ Piger: Scio
p exorcistam temptatum fu
it. quicq̄d circa eam fieri potu
it ut liberaretur. ⁊ tamen non
fuit liberata a demone protūc.
que ergo causa huius fuit.
¶ Theolog⁹: Sex ex causis
aliquis nō liberatur. aut ꝓpter
puitatem fidei offerenciū· aut
ꝓpt̄ pccā demoniū sustinētiū:
aut ꝓpt̄ accōmoda remedia
adhibere negligētiū· aut ꝓpt̄
exorciste aliqd in fide viciū· aut
ꝓpt̄ reuerēciā virtutū in alio
existētiū. De pmis duobꝫ ha
bes exēplum Math·xvii· Et
Marci·ix· In patre vmci filij
sui lunatici ⁊ discipulorꝝ xpi p̄
sencia: Primo enim offerens
⁊ turba fide carebat· vnde pa
ter cum lacrimis orauit. Cre
do domine adiuua incredulita
tem meā. Et ad turbā ihesus
ait. O generacō incredula et
puersa quousq3 ero vobiscū·
De scdo vic3 de sustinente de
moniū ihus increpabat eum
sc3 filiū· qr ut btūs Ihero· ibi
dicit ꝓpt̄ pccā sua a demōe fu
erat oppressus. De tercō de ne
glectu debitorꝝ remediorꝝ pa
tet· qr nō fuerūt pntes boni ⁊
pfecti viri. Vn̄ Criso· ibi dicit.
Colūne fidei nō aderant videli
c3 Petrus Iacob⁹ ⁊ Iohānes.
Sed in trāsfiguracōne cristi
iam presētes erant. nec oracio
⁊ ieiunium aderant· sine qui
bus xp̄s ait· hoc gen⁹ demoni
orum nō eicitur. vnde Orige
nes ibi dicit. Si aliquando
oportuerit nos circa curacō eiꝰ
tale aliquid patiētium pma
nere· non admiremur nec in
terrogem⁹· nec loquamur q̄
si audienti spui immūdo. ꝫ abi
gam⁹ ieiunijs ⁊ oracōibus
spiritus malignos. Et glosa
dicit· hoc genus demonij id ē
ista carnalium voluptatū mu
tabilitas. ad quā sc3 spiritus
ille inclinabat. nō vincitur ni
si spiritus oracōne cōfirmet᷑·
⁊ caro p ieiunium maceretur.
De quarto exorciste vicō pre
sertim in fide patet ibidem de
xp̄i discipulis cōpresentibus

vñ postea secreto discipuli q̄
rentes causā sue impotencie·
R̄ndit; ꝑpter incredulitatem
vr̄am; Amē dico vobis si habu
eritis fidē sicut granū sinapis
dicetis monti huic trāsi ⁊ trā
sibit; vnde hilarius; Credide
rūt quidē apl̄i non dū tamē
erant pfecte fidei; Nam dño in
monte demorāte ⁊ ipsis cum
turba residētib9· quidam te
por eoꝝ fidem relaxaueāt; De
q̄nto p̄t; in vitaspatꝝ vbi le
gim9 aliq̄n obsessos nō libera
tos p sāctum Anthoniū: eius
discipulū paulum liberasse; De
sexto patebit infra vbi de ma
leficiatis habebim9 ¶ Piger:
De inquietātibus domos da
exēpla· ¶ Theologus: Vix iā
decem sunt anni trāsacti q̄p in
ciuitate Nurēbgēsi mōsteriū
nostri ordinis scē katherine
dictū· cū extrema difficultate
r̄formabatur; p vndecim illuc
trāsmissas deuotas r̄formatri
ces ab alio reformato loco·
Fuerāt enī oēs sorores ī dicto
mōsterio ad reformacōem in
uolūtarie ⁊ p se cōplices sibi
in ciuitate non paucas habu
erunt; postq̄p igitur locus re
gularit clausus est· ⁊ ceruico
sa gens sex9 fragilis colla iu
go submisit obediētie· venit i
monasteriū quidā demon q̄
primū sonitib; nocturnis īso
litis moniales quasdā infesta
bat; Qd cū ad me venit ꝑsua
si ut talia non crederēt esse a
demone; sꝫ a murilegis ⁊ gliri
b; vel ex debilitate capitis· q̄r
deliramēta suspicabar affuisse
mulierū; Altera nocte venit de
mon ⁊ vnā de hijs q̄ rebelles
extiterāt ut puto sacristanam
matutinas pulsare volentem
ita cōpressit ut eadē die puta
retur sepulture tradi debere ⁊
tandē tā de die q̄p de nocte sic
inquietabat conuentū prefat9
demon· ut p totā nocte; opor
teret per vices custodias vigi
lantium sororꝝ ponere; q̄r nul
la audebat sola incedere· Fuit
aūt totus stupidus effectus
sexus mollis ⁊ femine9 ita ut
neq; ego scire; quid cū eis es
sem facturus; Tn̄ oracōnes pri
uatas singulis iniūxi ⁊ publi
cas· patiētiam habere p̄dica
ui ⁊ ut in dño cōfiderent sepe
suasi; In prefato vero ope li
cet demonis malitia aliquid
acquireret· quedā enī dixerūt
Ecce q̄n latā viam ⁊ antiquā
ambulauim9 hec nobis nūq̄p
acciderūt· Sed tamē p dei g
tiam dyabol9 pl9 pdidit hoc
in ludo q̄p acquisierit; Nā q̄
dā ceruicose femine quas ad
plenū pietas reformatorum

nõ valebat trahẽ hoc fantaſ
ma adeo terruit ut toci9 vite
ſue facinora ɔfiterẽtur ſacmẽ
talit' veſtes vetes deponerent
ꝛ nouas ſcõꝫ ordinis formã
induerẽt· ꝛ in aliã vitã nouaꝫ
ſe trãſferrent· hoc cũ demõ vi
derꝫ: tandẽ p dei grãꝫ reſipuit·
ꝛ neſcio quo deuenit; ¶ Pe cõ
ſtantieſ cõcilij in curia ſororꝫ
deuotarꝫ q canonicſe regulaeſ
ſũt· ꝛ vocantur mõſterij pil
luruet ppe Nurẽbg· Eyſtetẽſ
dioceſ Quidam ſpũs noctur
nis tpibus multos inquietaẽ
ſolebat Sꝫ mõſteriũ ſororũ
ab intra nullaten9 pturbabat;
In domo vẽo capellani ꝛ locis
eidẽ cõtiguis moleſt9 multis
extitit qbuſdã ſtrepitibꝫ ꝛ ſibu
lis ac pulſibꝫ nõ multũ excel
lẽtibus ſꝫ manifeſtis aliqñ eni
ad pietes pcutiebat· aliqñ ve
ro ioculator varias mimorũ
fiſtulas ut videbatur flabat·
ꝛ talia nõ nociua multum ge
ſtiebat· Quidã interea frat' de
ɔuẽtu Nurẽbgẽſi deuotus in
not9 cir' feſta qdã pentus ẽ ut
Capellanũ in diuis iuuarꝫ q
cũ in ſupiorẽ ptẽ dom9 ponere
tur· ꝛ ſpũm ignoraret· nocte
fantaſma ſẽſit qd ſibi tunicaꝫ
quã circa ſe poſitã habuit ab
ſtraxit Et exinde frat' clamare
cepit Fures fures ſuccurrite ho
mines· hoc cãpanarius q i ea
dẽ domo iacebat audiuit ꝛ ne
gotiũ intellexit· lumẽ accẽdit
ꝛ clamãtem adijt· cũ qꝫ ſtupi
dũ reperit ꝛ veſtimẽta quib9
tectus fueãt diſtincta vidit p
ſpũm i camera Scapulaẽ au
tẽ fris nullibi repire potuerũt
quouſqꝫ tãdẽ foramẽ qddam
ſatis puũ in piete ɔſpexerunt
In illo eni ſpũs ille ſcapulare
ſtrictiſſiẽ ɔuolutũ ꝛ glomera
tũ abſcõderat; Finito vero an
no vno a circit fantaſma illo
abſceſſit ¶ Piger: Quales q
ſo mihi dicas illi ſpũs ſunt q
ſic inquietãt hoies· an aie ſũt
ſepate vl' maligni ſpũs demo
nũ ¶ Theolog9: Prout ex fi
ne pcedẽtis capli elicẽ potes·
aie nõ ſũt veriſilit' ſꝫ õino de
mões q in multiplia ſũt drã;
Nã qdã neminẽ pñt ledẽ gr̃
uit' ſaltẽ ſed ſolũ pncipalit' io
culadões exercẽt· Alij icubi ſũt l'
ſuccubi pmẽtes nocturno tpe
hoies l' p coĩ luxuie coinquinã
tes eos· alij vẽo ſũt q hoies la
cerãdi l' necãdi hñt ptãtẽ· De
qbꝫ ita dicit Caſſiã9 collaci· ſe
rem·i· Tot eẽ immũdos ſpũs
quot in hominib9 ſtudia non
dubie ɔprobantur; Nã nõnl'
los eoꝝ qs etiã paganos vul
g9 appellat ita ſeductoẽs ꝛ io
culatoẽs eſſe manifeſtum eſt

ut certa queqȝ loca seu vias iugiter obsidentes/ nequaq̃ꝫ tormentis eoꝝ quos pretere untes potuerũt decipe delecten tur ꝫ de risu tm̃mõ ⁊ illusione cõtenti fatigare eos potiꝰ stu deant q̃ꝫ nocere: quosdã vero solũmodo in nociuis incuba cõibꝰ hominũ pernoctaẽ/ ali os ita esse furoi ac truculentie deditos ut nõ sint cõtenti illo rũ tm̃mõ corpoꝛã quos supple uerint atroci dilaceracõne ve xare ꝫ etiã irruere supeminꝰ trãseũtes atqȝ affligere illos seuissiã cede festment qualees illi in euangelio vicȝ Mathei viij describũtur; Similia di cit wilhelmꝰ vbi supra de vni uerso;

Capitulũ Tercium

Frigꝰ graue omis for micaꝝ supueniens p leȝ impedit aut nasci retardat vel in toto necat; Ni miũ ei algor ⁊ frigoris mag̃ tudo vitã adimit viuentibus et viuificandis sepe nocet; In frigore autẽ maloꝝ corda in telligi possunt que calore cari tatis et a sole iustitie aliena ꝫ torpore malitie vel pfidie sũt plena: Quo cõtra de forti muli ere pu̇ vltimo dicitur; Non timebit domui sue a frigoribȝ niuis; vbi glõ Frigora niuis sũt corda maloꝝ pfidie torpo re algentia de quibꝰ dr vicȝ Math xxiij Quoniã habun dauit iniq̃tas: refrigescet cari tas multoꝝ; que corda niue il la opprimũtur: que ob supbi am de celo corruẽtes in tene bras adhuc velut ãgelũ lucis ostẽdere p̃sumũt ⁊ habitum niueũ p̃ferunt: qđ dei ⁊ ange loꝝ eius ꝓprium est scȝ niueo habitu sue virtutis claritatẽ signare; Non timebit aũt do mui sue a frigoribȝ niuis hec mulier. q̄ credidit deo dicẽti q̃ꝫ porte inferi non p̄ualebũt adũsus eã; Oẽs ei domestici eius vestiti sunt duplicibȝ sa pientia scȝ ad hereses reuelan das et patientia ad tolerãdas aptoꝝ hostiũ pugnas; vel ve stiti sũt duplicibȝ q̄ ꝓmissio nem habẽt vite que nũc est et future; Nũc adiuti a deo ne de ficiant: tunc aũt ĩ beatitudine dĩna visione ditati; Itẽ vestiti sunt duplicibȝ: vna veste ope ris: alterã mẽtis fide scȝ et factis Sacramẽtisq̊ȝ redemptoris imbuti et exẽplis. Hec in glõ; Per frigus igitur qđ plificati om formicaꝝ est nociuũ: ma leficoꝝ supsticões accipe pos sumus. Maleficus enĩ dicitur quasi malefaciens vel male fi dẽ seruãs ĩ vtrũqȝ i maleficis

quí supstícōmb9 opibus pri
mū ledūt satis repitur. ¶ Pi
ger: Supsticōnū ex btō ysi
doro. scio multe sunt spēs sed
qr de maleficis mēcōez fecisti.
Quot modis nocere possint
primis nūc edicito ¶ Theo
log9: Septē mihi modi oc
currūt. quib9 ex pte eoꝝ que
sunt hominis nocere pñt sed
nunq̄ nisi deo pmittēte. Neqȝ
eo quo nocē dicuntur tempe.
actōnem vel passiōem p se im
mediate inferunt. sȝ p verba ri
tus vl' facta quasi p pacta imi
ta cū demōibus ledere dicun
tur. Nā poci9 demōes hec ꝛ im
1 mediate lesiua inferūt. Vn9
igitur modus est q̊ amorem
malū ingerunt viro alicui ad
mulierē aliquā. vel mulieri ad
2 virū Ali9 est qñ odiū vel inui
diā in aliquo seminaē pcurāt
3 Tertius ē in hijs q̊ maleficia
ti dicūtur ne vi gñatiua vti va
leāt ad feīnaz vl' viceuersa fe
4 melle ad virū Q̊rtus modus
est: cū in mēbro aliquo hōiez
5 egrotare faciūt. Quītus cum
6 a vita p̊uāt. Sextus qñ vsu
7 rōnis aliquē p̊uant. Septi
m9 cū q̊cūqȝ p̄dictoꝝ modoꝝ
aliquē in suis rebȝ vl' aialib9
ledē q̄runt cū effcū. ¶ Piger:
Peto de hijs funditus ōmbus
informai. qr quidā talia aut
negāt ōnino. q̊ caus naturali
bȝ solū asscribūt aut in pte nō
ea ɔcedūt ¶ Theolog9: Fun
ditus noscē talia ad modicū
vtile essȝ. ymo forte q̊busdā
nocerȝ. oporterȝ em̄ phibitos
inspicere libros vl' supsticio
sa aliq̄ que ɔcō su eēt in tāta tē
pis egestate plegēs Nec opus
est scire talia late tibi p̄sertim
q̊ ex cōdicō e status ad id nō
obligais. Veꝝ tñ exēpla tibi
tradā ꝛ doctrinas aliquas pe
tito tuo accōmodas quas ha
beo ptim a doctoribȝ nr̄e facul
tatis. ptim etiā p expientiā cu
iusdā pbi iudicis secularis et
fidedigni q̊ questiōibȝ ꝛ fassio
nib9 ac publicis expienciis ꝛ
p̊uatis talia multa didicit. cū
q̊ late ꝛ pfūde sepe cōtuli dño
petro vic; ciui bernēsi i lausa
nēsi dyocesi qui multos vtri
usqȝ sex9 incinerauit maleficoꝝ
ꝛ alios fugauit e territorio do
minij bernensiū. Cōtuli insup
etiā cū dño benedicto mōcho
sācti bñdicti ordinis Qui licȝ
mō sit religiosus multū. vz ié
ne in reformato mōsterio: tñ
añ decēniū adhuc in seculo de
gens fuit nigromāticus ioculator
mim9 ꝛ truphator apd
seculares nobiles insignis et
expertus. Audiui sil'r quedam
de sequētibus ab inquisitore

heretice prauitatis Eduensis q̄ nr̄i ordinis fuit in couētu lugdinensi deuotus reformator et in eduensi diocesi multos de maleficijs reos inquisierat; Sunt igitur vel nouiter fuerūt ut idē inquisitor et dn̄s petrus mihi retulerūt et fama cōmunis hab; circa districtū Bernens dominij. q̄dam malefici vtriusq3 sexus qui cōtra hūane nature inclinacōnem ymo aduersus odicōnes specierū oīm bestiaꝝ. lupina specie excepta tm̄mō: ꝓpe speciei infantes vorant et comedere solent; Nam in opido boltigen lausanens diocesis quidā dictus stedelem grādis maleficus captus p prefatū petrum iudicem loci qui fatebatur se in certa domo vbi vir et vxor simul manebant p sua maleficia successiue in vtero vxoris p̄fate septem circiter infantes occidisse ita ut semp abortum faceret in femina ānis multis. Simile fecit in eadē domo oībus pecorib; fetosis. quorum nullū viuū partū edidit in eisdem annis put rei euentus ꝓbauit. Cūq3 anadictus nequā questionaretur an in hijs et qualit reus esset. facin9 aperuit dicens. Subter limē hostij dom9 se lacertā posuisse dixit. et si amouētur. fecūditatem inhabitātibus restituēdā; predixit. Cū aūt serpēs ille quereretur sublimine nec inueniretur quia in puluerē fortassis redact9 erat. pulueres seu terrā de subt positā asportabāt. et in eodē anno vxori et oībus iumētis domus fecunditas restituta est. Prefato aūt torto non spōte fatebatur et demū p predictū iudicē ignibus trāditus est. Deinde antefato inq̄sitore mihi referente hoc anno percepi q in lausanensi ducatu quidā malefici ꝓpos natos infantes coxerāt et comederant; Modus aūt discendi talem artem fuit ut dixit q malefici in certā concōez venerūt et ope eoꝝ visibilit demonē in assumpta ymagine vidērt hoīs. Cui discipulus necessaio dare habebat fidē de abnegādo xp̄ianismo. de eucaistia nū q̄ adorāda et de calcādo super crucē vbi latent valeret; Fuit insup fama cōmunis dicto petro iudice mihi referēte q in terra bernensium tredecim infantes deuoāti eēnt intra pauca tp̄a a maleficis q̄ obrē; etiam publica iustitia satis duē exarsit in tales paricidas; Cū aūt petrus quesiuiss3 a quad capta malefica per quē modū

infantes comederet. Illa rn̄dit:
Modus iste est. Nā infantib9
nō dum baptisatis insidiam̄.
vel etiā baptisatis p̄sertim si
signo crucis nō muniūtur. ⁊
orōibus. hos in cunabulis l̄
ad latera iacentes parentum.
cerimonijs nr̄is occidim9 q̄s
postq̄ putantur oppressi esse
vel aliūde mortui de tumulis
clam furto recipim9. In calda
ri decoq̄mus quousq; euulsis
ossibus tota pene caro efficia
tur sorbilis ⁊ potabilis. De so
lidiori hui9 materia vnguen
tum facimus nostris volūta
tibus ⁊ artibus ac trāsmutati
onibus accōmodum. de liqui
diori vero humore flascā aut
vtrē replemus de quo is qui
potatus fuerit. additis paucis
cerimonijs. statim cōscius ef
ficitur ⁊ magister nr̄e secte.
Modū autē eūdem alius iu
uenis maleficus captus ⁊ inci
neratus tādem licet ut credo
vere penitēs distinctius reseā
uit qui man9 dicti petri iudi
cis vna cum vxore malefica i
psuasibili paulo antea euase
rat. In bernēsium nāq; iudicio
captus dict9 iuuenis cū vxo
re ⁊ ab eadem in distinctā tur
rim repositus dixit: Si meorū
facinorū veniā cōsequi possē
ōnia q̄ de maleficijs scio. libēs
patefacerem: Mori enī video
me oportebit. Cūq; p litera
tos si vere peniteret audisset.
⁊ se veniā ɔsequi posse ōnimo
dā. tunc lete se morti obtulit
⁊ modos p̄mere infectōis on
dit. Ordo inq̄t tal' est quo eti
am seductus fui. Opt; p̄mo ut
dn̄ica die anq̄ aqua bn̄dicta
consecratur ecc̄iam introire
mox futurū discipulū cum ma
gistris ⁊ ibidē abnegaē corā
eis xp̄m. eius fidē. baptisma
⁊ vniūsalem ecc̄iam. Deinde
homagiū p̄stare magisteru
lo id ē puo magistro. Ita enī
demonem ⁊ nō aliter vocant.
postremo de vtre bibit supra
dicto. quo facto statim se in
interioribus sentit ymagines
nostre artis concipere ⁊ retie
re ac pn̄cipales ritus huius
secte. In hunc modū seductus
sū ⁊ vxor mea quā tāte ptiatie
credo ut potius incendiū susti
neat q̄ minimā fateri velit ve
ritatē. Sz heu ambo rei sumus.
sicut dixit iuuenis ita repta ē
p ōnia veritas. Nā p̄cōfessus
iuuenis in magna cōtricōne
mori visus ē. vxor vero testib;
conuicta veritatis nec in ipsa
tortura fateri voluit nec i mor
te sed incendio preparato per
lictorem eidem verb pessimis
maledixit ⁊ sic incinerata est.

Ex p̄dictis iam liquet q̄ noxi
ūm sit frigus p̄fidie q̄d infan
tes ⁊ partus solet occidere.
¶ Piger: Est ne licitū malefi
tiū de loco tollere. ¶ Theolo
gus: Antiq̄ negant. moderni
cōcedūt. vtriq̄ȝ bene. Sed so
la opus est vnica distinctiōe
q̄ȝ ā tolli p̄ōt p̄ aliud malefi
tiū seu p̄ ritus alicuius malefi
ci illicitos. Et id cōstat esse illi
citū. ymo potius homo mori de
beret q̄ in talia cōsentire. Aut
tolli p̄ōt sine nouis sup̄sticiōi̅
opibus ut p̄ motum localem
velut dictū fuit de puluere la
certe. Et illud est licitū. Exem
plū de priori casu: Nam mḡ fi
tor eduenf mihi referebat q̄
modus tollendi maleficiū. ā
se vindicandi in malefico tal̄
practicabatur suo tp̄e. Venit
em̄ aliq̄s lesus in se vel in suis
ad maleficā sciscitās scire ma
lefactorem. Tūc malefica plū
bum liq̄factum aliquotiens
fūdebat in aquā quousq̄ȝ ope
re demonis in plūbo ymago
aliq̄ videretur. Qua visa yma
gine. malefica quesiuit ab ex
plorāte In q̄ p̄te vis ledi male
ficum tuū ⁊ i eod̄ vulnere eū
agnoscere. Cūq̄ȝ explorator
locū eligerȝ: statim malefica i
eadem p̄te ymaginis q̄ in plū
bo relucebat. fixurā vel vuln⁹
p̄cultrā posuit. ⁊ locū vbi reū
inuenire et indicauit. Nomē tn̄
nullatenus manifestauit sed
experientia teste maleficus p̄
oīa ledi repiebatur sicut sua
ymago plūbea.

¶ Capitulū Quartum

Alis carētes formice
vel nimiū p̄gredien
tes in publicum: ab
aliis bestiis facilit̄ necantur.
q̄ȝ alis p̄enatę multū se suble
uant ne bestiis terre preda fi
ant. Per alas aūt virtutes in
telligūtur. q̄ȝ talibȝ multū bo
ni ferūtur. Vn̄ Ezechi. iii. De
scriptis volantib⁹ aīalib⁹ di
cit. Audiui post me vocē cmo
cōis magne. Bn̄dicta gloia
dn̄i de loco suo: et vocē alarum
aīaliū p̄cutientiū alterā ad al
terā: sic exponit btūs grego.
libro. xxiiii. moā. Quid nāq̄ȝ
p̄ alas aimaliū nisi v̄tutes de
bem⁹ sentire sanctorȝ. q̄ dum
terrena despiciūt: ad celestia
volādo subleuantur. Vn̄ iam
recte p̄ ysaiam dicit̄. Qui cō
fidūt in dn̄o: mutabunt forti
tudinē. assumēt p̄enas ut aq̄
le. volātia itaq̄ȝ aīalia alis su
is se vicissim feriunt. q̄ȝ sācto
rum mētes in eo q̄ supna ap
petunt: cōsiderātes inuicem al
ternis virtutibȝ excitātur. Ala
ēi sua p̄cutit. q̄ exēplo sc̄itatis

ꝓprie me ad melius accendit: Et ala mea vicinum scio si ali quando alteri opus bonū qd̄ imitetur ostendo. Ille vero for mice morales que virtutū pen nis non sunt alate. vel q̄ mini um sue domus ecclie videlicet catholice limites incaute exe unt in psidiā incidendo. Tales ab vrsis p quos malefici vel nigromātici possunt intelligi faciliꝰ deuorantur. Sicut hij simplices pueri in figura qui domos egredientes pntum: et heliseum deridentes ab vrs deuorati esse leguntur quarti Regū secundo. ¶ Diger. Quia de nigromanticis mencōem fe cisti quero an ne differentia eorum sit a maleficis. et si sic que eorum sint opera. ¶ The ologus. Nigromātici ꝓpe hij dicūtur q̄ de t'ra supsticiōb riti bus mortuos se posse suscitaē ad loquēdū occulta oñtant. Qualꝰ fuit illa olȳ phitonissa q̄ ad p̄ces saulꝰ samuelē se su scitaē velle aduocabat: ut euē tū belli patefacerꝫ regi. primi Regum vicesimooctauo. Qua lis etiam symon magus fuit pessimus qui supra principis aplorꝫ se auctoritatem prefe rēs defūctū se suscitare finxit. Ex accōmodacōne tñ vsus ni gromātici dicitur. q̄ p pacta demonū p fidē cerimonijs fu tura p̄dicūt. ā occulta reuela cōe demonū aliq̄ manifestant. aut qui maleficijs primos le dunt. Et a demonibus sepe le dūtur. Fuit et hodie viuit vi ēne in mōsterio qd̄ ad scotos dr̄ fratꝰ de quo p̄cedenti capi tulo retuli: sācti bñdicti ordi nis hic in seculo exñs famosis simus fuit nigromāticus. Nā libros demonū de nigroman cia habuit et scdm eosdeꝫ sa tis miserabiliꝰ et dissolute vi xit plurimo tempe. Habuit aūt sororē virginem deuotaꝫ multum de ordine penitenciū. cuius ut puto p̄cibus frater a faucibus demōis erutus est. Cōpūctus eni ad diuersa lo ca diuersorꝫ reformatorꝫ mō steriorum venit petens sibi scē conuersacōnis trdi habitum. Sed quia gigantee stature et terribilis aspectu erat. et in maleficijs ac ioculacōnibus princeps aliorum: fidem vix aliquis viro dabat. Tandeꝫ autem receptus in antedicto monasterio In ipō ingressu nomen mutauit et vitam be nedictus enim vocari cepit. et sm beati patris bñdicti regu lā adeo pfecit ut infra paucos ānos speculū religiōis effectus in p̄oratus poneretur officiū.

et in ambone p secularib; pro fectus gracōsus ē p̄dicator fa ctus ad populū. hic cū adhuc esset nouitius put eo referente audiui. multas vexacōes a de monib; quos reliquerat susti nuit; Cū eni cōfessus fuisset sa cramētalit' quadā die. et vir9 sue puerse vite euomuisset ob spem venie. sequenti nocte lu cernā in manib; deferēs demo nem adesse sensit. Eandē nāq; lucernā violento ictu de noui cij manib; demō excussit. et eū non modicū ledere molitus est; Sed vicit xp̄i miles hu ius vrsi tyrānidem. qr virtu tū alas iam assūpserat quib9 p oracōnes sacras ab ore be stie liberatus ē; Preterea quē admodū a supradicto petro iudice audiui. In territorio ber nensiū et in locis eidē adiacen tibus a sexaginta circit' annis supr̄fata malefitia a multis p̄ dicata sūt. Quor p̄m9 auctor fuit quidam Scaui9 dictus Qui publice de hoc gloriai au debat. q qn̄cūq; vellet: ipe se i oim suor emulor oculis ve lut murē facē valer; et dilabi a manib; inimicor suor leta liū. et ita capitalib; inimicor suor manib; sepe ut dr euasit; Sz cū t'minū sue malitie diuina iustitia facere voluit. tādem p

hostes suos i stuffa q̄dā iuxta fenestrā quādā sedē explora batur caute. Quo i loco cū nul lū de sibi insidiantib; suspectū heret. p fenestrā gladijs et ha stis inopinate trāsfix9 ē. et ob sua facinora mortu9 ibi miserā bilit'. Sz tn̄ sue fraudis cōmēta discipulo q̄ hoppo vocabatur reliquit. Et idē supdictū stae delin in maleficijs mgr̄m fe cit. Sciuerūt hij duo qn̄ sibi placuit tertia; ptem fimi feni vel frumenti aut cuiuscūq; rei de vicini agro nemine vidēte ad pprīū agrū deferre. grādi nes vastissimas. et auras lesi uas cū fulminib; pcurai i aspe ctu parētū infantes iuxta aquā ābulantes in ipsā nullo vidē te picere eos. Sterilitatē i ho minib; et iumentis efficere. in rebus et corpibus pxim os le dere. equos sub insessorib9 si strepā ascendenti tenerēt: fre neticos facere. de loco ad locū p aera ut putabāt trāsmeare. a se cū capi deberēt fetores pes simos emittē. In se capientiū man9 et aīmos tremorē mag nū incutere. Occulta alijs ma nifestare et quedā futura predi cere. Absentia velut p̄ntia cō spicere ictu fulminis nōnunq̄ quē vellent interimere et mul ta alia pestifera pcurarē sciuerūt

vbi ꝛ qn̄ dei iustitia hec fieri p
misit ¶ Niger: Duo hic scire
vellē. Primū vtꝝ ne demōes ꝛ
sui discipuli talia malefitia in
fulminib; grādinib9 ꝛ filia q̄
dixisti facē possent de q̄b; aliq̄
dubitāt: Scd̄o q̄ro fatebāt̄
ne tales insiei: p q̄ d̄ma opa in
suis machiamētis ipdirētur.
¶ Theolog9. Ad p̄mū r̄n̄deo
haut dubiū pn̄t. ſ; nō n̄ d̄o p
mittēte. Nā Job. i. ꝛ. ij. Accep
ta ptāte a deo statim demō p
curauit ut sabei qngenta iu
ga boū ꝛ qngētas asinas au
ferrēt: ut deinde ignis de celo
descēdēs septē milia ouiū incē
derē; ut Caldei p tres turmas
tria milia cameloꝝ raperēt. ut
septē filij ꝛ tres filie p vehemē
te; ventū lapsu dom9 occūbe
rēt ꝛ sēp pueri multi vno dēp
to. utq; vlcē pessimo corp9 scī
viri pcuteretur. ꝛ vxoꝛ ꝛ tres
amici eius eū vexarēt grauit̄.
vbi scūs doctoꝛ dicit; Necē est
ofiteri q9 deo pmittente demo
nes pn̄t pturbacōe; aeis idu
cere. vētos cōcitaē. ꝛ facere ut
ignis de celo cadat. Quāuis
enī natura corpalis nō obedi
at ad nutū angelis nec bonis
nec mal' ad suscep cōe; forma
rū ſ; soli creatoꝛi deo. tn̄ ad mo
tū localē natuā corpal' nata ē
spūali nature obedire. Cuius

iudiciū in hoīe appar;. Nā ad
solū imperiū volūtatis mouen
tur mēbra ut op9 a volūtate
dispositū psequant̄. Quecūq;
igr̄ solo motu locali fieri pos
sunt. hec p naturalē v̄tute; nō
solū boni ſ; etia; mali facē pos
sūt nisi d̄initus p hibeātur. vē
ti aūt ꝛ pluuie ꝛ alie huiusmo
di aeris pturbacōes solo mo
tu vapoꝝ resolutoꝝ ex terra ꝛ
aq̄ fieri possunt. vn̄ ad huius
modi pcurāda natural' virt9
demonis sufficit. Hec Thō;
Mala enī q̄ nostris exigenti
bus pccīs in mūdo fiūt. de9 ve
lut p suos toꝛtoꝛes iuste p de
mōes solet infligere. vn̄ glō.
sup illo ps. cētesīoq̄rto voca
uit famē sup t̄rā ꝛ oē firmamē
tū pais otriuit. dicit sic; Hec
mala pmittit deus p angelos
malos q̄ talib; p̄positi sūt. vo
cat ergo famē id ē āgelū fami
p̄positū. Hec ibi; Porro q̄ ad
scd̄m dubiū noueris indubie
maleficos multiplicit̄ ipdiri
posse. Nā ita fatebant̄ mlti in
toꝛturis ꝛ difficult̄ q̄dā. Alij
vero sponte. Et q̄9 tū ex p̄dicti
petri verbis i sūma collegi qn̄
q; sūt p q̄ mltū ipediūt̄ aliqn̄
i toto. aliqn̄ i pte. aliqn̄ ne i p
sōa hōis fiāt. aliqn̄ ne i suis ai
ais. vic; fidē integrā vel dei pre
cepta in caritate seruantibus.

De signo crucis ꝛ oracōne mumentib⁹. Ritus ꝛ cerimo nias ecclīe colentib⁹. publicaꝫ iustitiam bñ exequētibus. Et xp̄i passionē verbo vel memo ria ruminātibus De p̄mo ꝛ se cūdo exēpla talia mihi petrus q̄ supra retulit que audierat de supradictis maleficiis Cum inquit quidā simplex ſ; non rectus maleficū me inuocaret ut inimicū suū vita priuarem aut in corpe lederem grauiter fulminis ictu vel mō alio. Vo caui ego magisterulū id ē de monē qui mihi rñdit ꝙ neu trū facere posset; habet inquit fidem bonaꝫ ꝛ diligēter se sig no crucis munit; Idcirco non in corpe ſ; ī vndecima pte fru ctuū suoꝝ in eam po. si libet ei nocere possum; Noui vetera nam quādam virginē que sei osa nomen habuit in diocef Constantieñ finibus. hec mr̄ ōnūī in vicinia existens virgi nū ꝛ speculū ad viuifice cruciſ signū ꝛ ad xp̄i passionē sum mā gerebat fidutiā. manebat aūt in tugurio villagīj paup culi. ipsa volūtate paup in ter ra vbi nōnūꝙ̄ maleficia satis locū habere dinoscūtur; hu ius amicus in pede grauī lesuſ fuit malefico. a quo nulla arte sanari poterat; post multa au tē ī cassum adhibita remedia visitauit predicta virgo īfir mū. q̄ ab ea petiuit ut pedi bñ dictōem aliquā applicareꝫ; An nuit illa. ꝛ silent tm̄mō oraci oneꝫ dnicā ꝛ apostoloꝝ sym bolū cum geminatis viuifice crucis signis applicuit; Tūc statim infirmus curatū se sen ciens Scire voluit in remedi um futuroꝝ quid carminaci onis virgo applicasset; Que rñdit; vos mala fide vel debili dinis ꝛ approbatis exerciciīſ ecclīe non inheretis ꝛ carmina ac r̄media prohibita crebro vestris infirmitatib⁹ applica tis Idcirco raro in corpe ꝛ sem p in anima per talia ledimini; Sꝫ si in orōnū ꝛ signoꝝ lici toꝝ efficatiam speraretis. faci lit sepe curaremini; Nihil enim vob applicaui nisi dnicam orō nem ꝛ apostolorū symbolum ꝛ iam sanatus estis; Preterea cōstat ꝙ malefici de ritibus ecclesie suatis ꝛ veneratis sua malefitia prepediri fatentur ut p aque benedicte aspsionē p salis cōsecrati sumpcōnē. p cādelarū die purificacōnis. et palmarū in die palmarū cōse crataꝝ vsū licitū ꝛ p similia. qꝛ ad hoc talia ecclīa exorcisat ut vires demonis minuāt. De publica vero iustitia hoc oēs

maleficí quí supra verbo ⁊ ex píentia testímoníũ dederunt ꝙ eo ipso quo per reípublice íusticie offitiales capiuntur. statim õís maleficorũ ener uatur potestas; vnde cum se predictus íudex petrus ante fatum scadelẽ capere vellet p suos famulos tantus tremor manibus eorũ íncussus est ⁊ corporibus ⁊ naribus illapsus tam malus fetor ut se fere desperarẽt an maleficum ínuadere auderẽt. Quibus íudex ait; Secure miserum ínuadite qꝛ publica tactus íusticia õnes víres pdet sue nequitie. Et ita reí probauít exitus siue effectus. Idẽ íudex tale dedit exemplum. Cum aít scadelem captiuassem quí grandínibus terram ex fame grauíssime leseãt ⁊ p fulmina plura vastauerat quesiuí a reo de verítate. quí post quartum ad cordas tractum p̃mo rñsum míhí dedit tale. Facilit' grãdínes pcuro ꝫ ad líbitũ ledere nõ valeo ꝫ eos tm̃mõ q̃ deí destitutí sunt auxilio q̃ signo crucís se muñ unt fulmine meo nõ ínteibũt; Cui íudex. Quõ ad tempestates ⁊ grãdínes ↄcitãdas procedítis; Rñdit reus; primo verbis certís ín cãpo pncipẽ õíum demoníoꝝ ímploram⁹ ut de suis mittat aliquẽ a nob̃ designatũ pcutiat deínde veníente certo demõe ín cãpo aliquo viaꝝ pullũ ígrũ ímmolam⁹ eundẽ ín altũ pícíẽdo ad aera. quo a demõe sumpto: obedít ⁊ statím auram ↄcitat nõ semp ín loca desígnata a nobís ꝫ íuxta deí viuentís pmissíõem grandínes ⁊ fulgura proícíẽdo; Subíntulít íudex tercõ q̃rendo. pñt ne p aliqua tempestates tales remediarí a vob̃ concitate ⁊ a demõíbus. Respõdit; possunt p hec vic3. Adíuro vos grandínes ⁊ ventos per tres xp̃í dĩos clauos quí crístí manus ⁊ pedes pforarunt ⁊ p. ííij. euãgelistas sanctos Matheũ Marcũ Lucam ⁊ Iohãnem ut ín aqua resolutí descendatis. Ex quib⁹ iã líquet ꝙ õípotentís deí clemencía ⁊ sapíẽtía que attíngít a fíne vsq3 ad fínẽ fortiter. dísponít etíam ístorum pessímorum homínũ ⁊ demonũ malefitía sua íuiter. Ita ut dum perfidía sua xp̃í regnum ⁊ fidem querant mínuere ⁊ ínfírmare. eandem ín multorum cordibus fírmẽt ⁊ radicent valídíus; Vtilitates enim pluríme fidelibus ex p̃fatís malís possunt euenire. quía sic fides roboratur. demonís malícía ínspícítur. deí mía

et potestas manifestantur· hoīes ad custodiā sui actuantur· ⁊ ad reuerēdam xp̄i passionem ⁊ cerimonias ecc̄ie accēduntur;

¶ Capitulū Quītum

Viscosis hūoribꝫ ⁊ tēpestate ab incessu et a labore īpediūtur' qꝛ p viscosa ince dētes vel bituminosa loca· talib⁹ imbecillia aīmalia adherēt sicuti tempestatib⁹ ocuciūtur in corpe; et via eis incedēdi precluditur; p viscosa aut bituminosa loca occasio carnaliū voluptatū designatur simulate in xp̄iana fide viuentium qꝛ hiis allecta mēs ad bn̄ opandum non valet egredi ꝫ in eisdē poti⁹ terrenis captiuatur delicijs; In cuius typpum i loco vbi ceciderēt rex sodome ⁊ gomorre cū suis oplicib⁹ p q̄s luxuriosi et icōtinentes designātur· fuisse legūtur in valle siluestri multi bituminis putei in quos ruentes plapsi sunt in corpis videlicꝫ voluptates vaias; Multi enī mores ut dicit glō· ibidē gen· xiiij· In pfundū malorꝫ ptinaces trahunt; Qui aūt remanserāt nō occisi ut ibidem sequitur ad mōtana id ē ad virtutū culmina fugerūt; hic Bernard⁹ omelia· ix· sup cantica dicit; Viscus quīdeꝫ praui desiderij et delectacōis terrene animā volaē nō patitur· ⁊ citius retrahit menteꝫ si forte aliqn̄ subleuatur p tempestateꝫ etiā voluptuosi a bonis exercendis īpediri dicūtur· qꝛ carnaliū voluptatū sectato ēt hūano delimiti fauore velut effeminate ad ardua virtutum opa effitiūtur; De quib⁹ Job ·xxxvi· dicitur; Morietur i tēpestate aīma eorꝫ et vita eorꝫ int' effeiatos/ velut alia trāsla cō habꝫ et vita eorꝫ vulnerabitur ab angelis; vbi beatus greḡ· libro· xxvi· mora· dicit; Simulatores qui vite sue custodiaꝫ negligūt in tempestate mori referūtur; Qmc q̄p pe eos turbo subito interne p cussionis eicit· quos arrogantia externi fauoris extollit· et vita eorū inter effeminatos; Qui enī verisimilit' viuerent: laus transitoria nulla eos corrupcōne vitiaret; vn̄ electis p pixta sua det dicēs· Viriliter agite ⁊ ofortetur cor vestrū; Illico subdit· quasi sexū cordis minuere curaueit: Luxuriosa quippe mens corrūpitur, si rebus trāsitorijs delectatur; Igitur simulatorꝫ vita int' effeminatos moritur, qꝛ luxuria corrupta repitur· Trāslacōe vēo alia

vulneret' ab angel; vtrūqꝫ
tñ ⁊ si sermōe discrepat· tñ ra
tōe ɔcordat; qꝛ effeminatorꝫ
vitam angeli vulnerāt: dum
nūcij veritatis eā iaculis san
cte p̄dicatōis impugnant.
¶ Piger: Multos audiuim⁹
nostris tp̄ibus per maleficos
ad amorem alienarū femina
rum adeo succēdi· ⁊ feminarꝫ
ad viros nō suos ut nulla cō
fusiōe plagis verb aut factis
ad desistendū cogi valerent;
E diuerso īnt' sexū vtrūqꝫ ma
trimonij sacramēto ɔiūctum
nōnunq̄ exp̄ti sumus odia ta
lia suscitare p maleficia· ⁊ fili
ter infrigidatōes gn̄atiue po
tēcie· ut nec redditiōē; nec exa
ctōem debiti m̄rimonial' locū
p ꝓle valerēt hr̄e; Cū igitur
amor ⁊ odiū in anima exīstāt.
animā b̄m oēs tue ꝓfessionis
cōpotēs demō intrare nequit.
Quid hic sit veritatis vel fal
sitatis scire expedit qꝛ amore
muliebri velut visco irretitur
anim⁹· ⁊ odio radicato qua
si tēpestate rigidissima ad p̄xi
mi fauorem frigescit hō· ⁊ ita
ad laborē meritoriū progre
di ratō nō valet; ¶ Theolo
gus: Quāuis b̄m concordem
nr̄orū doctrinā demō in intel
lectum vl' voluntatē hōis op̄e
rari immediate nequeat; tam
b̄m eosdē in corp⁹ ⁊ in potēci
as alligatas corpi d'o p̄mittē
te agē valet· siue sint sēsus ite
riores siue exteriores: Vn̄ Job .i.
Et demōi de⁹ ait; Ecce i manu
tua idē in ptāte est Job q̄ ad
corpus vic; verꝫ tñ animā illi
us serua; Tangis itaqꝫ in tua
questiōe tres difficultates vi
delicꝫ quō philocaptō ⁊ odiū
in voluntate ⁊ maleficiū in potē
tia gn̄atiua causētur: De phi
locaptōe igitur seu amore in
ordinato vnius sex⁹ ad alterꝫ
scire debes qꝛ triplici de cā ori
ri pōt; Aliqn̄ ex sola incautela
oculorū. Aliqn̄ ex tēptacōe de
monū tm̄· Aliqn̄ vero ex male
ficō nigromāticorꝫ sil' ⁊ demo
nū. De p'rio dr̄ Jac· i· vnusquis
qꝫ tēptat' a ɔcupia sua abstrā
ctus ⁊ illect⁹ deīn de ɔcupia cū
cōceperit parit pccm: pccm vero
cū cōsūmatū fuerit gn̄at mor
tē; Sic sychē cū vidisset dynā
exeūtem ad vidēdū mulieres
regionis adamauit eam ⁊ ra
puit ⁊ dormiuit cū illa ⁊ ɔglu
tinata ē aia ei⁹ cū ea Gen· xxx
iiij· ⁊ b̄m glōs· infirme aie sic
accidit qn̄ postpositis ꝓprijs
alīena negotia curāt sedula ɔsue
tudine ⁊ fit vna vnitate ɔsen
sus cū illicitis; De· ij· qꝛ oriat'
ex tēptacōe demonū p̄ncipali
t' sic amō sororē suā thamar

specõsissimã adamauit ꝛ depie
rat in ea valde·ita ut ꝓpt amo
rem eius egrotarz·ij·Re·xiij·
Nõ enim in toto vel vix tã cor
ruptus ẽẽ videretur ut in tãtũ
facin⁹ stupri ꝓsilirz grauiter
temptatus a dyabolo si non
fuisset·vñ glõ·ibidẽ·Hoc mo
net nos ut sẽp caute agamus
ne vitia in nobis dominẽtur·
ꝗ pñceps pcĩ qui falsaz pa
cem piclitantibz spondet nos
patos inueniẽs de improuiso
trucidet·De hoc scdo genere
amoris refertus est liber scõ
rum patrũ qui refert oẽm tẽ
ptacõem carnalis amoris si
bi in heremis subtraxisse quos
dam·qui tñ vltra ꝙ credi po
test amore mulierũ tẽptabã
tur aliquotiens·vñ ꝛ·ij·cori·
·xij·Aplus dicit·Datus est m
stimulus carnis mee angelus
sathane q̃ me colaphiset·vbi
glõ·sic dicit temptãdo p libi
dinẽ·Datus est mihi stimul⁹
ut q̃dã aiũt·Tẽptacõ aũt cui
non cõsentitur nõ est peccatũ
ꝫ materia exercende virtutis·
Hoc itellige dictũ de tempta
cõne q̃ est ab hoste·non a car
ne que pcĩm est veniale si ei
nõ consentiatur·hec ibi·Et de
hoc amore habes exẽplũ supr̃
libro pmo ca·iiij·De tercõ ꝙ
amor hereos ꝓueniat ex ma

leficijs demonũ ꝛ ydolatraꝝ·
ostenditur hoc Ezechi·xxiij·
sub methaphora mulieris de
israhele qui popul⁹ iam seque
batur ydola ꝛ malefitia assiri
orũ·Insaniuit inquit in ama
tores suos i assirios ꝓpinquã
tes ei·vestitus iacincto·prin
cipes ꝛ magistratus iuuenes
cupidinis vniuersos equites
ascensores equoꝝ quos õnes
cõstat maleficos habuisse vl
ydolatras·p quẽ modũ autez
demõ i potẽtiã ymaginatiuaz
in fantasiã ꝗ in gñatiuam pos
sit agẽ·oñdit petr⁹ de palu·i
·iiij·dis·xxxiiij·qñqz modis
habet·enĩ ex hoc ꝙ est spũs
potestatẽ sup creaturã corpa
lem ad motũ localem ꝓhibẽ
dũ vel fatiendũ·vñ potest cor
pora impedire ne sibi appropi
quent vl directe vel indirecte
iterponẽdo se i corpe assũpto
sic accidit spõso q̃ desponsaue
rat ydolũ ꝛ nihilomin⁹ otraxe
rat cũ q̃dã iuuencula nec ꝓpt
hoc poterat eã cognoscẽ·Se 2
cũdo mõ hoiem inflãmare ad
actũ illũ vel rfrigerarẽ ab actu
illo adhibẽdo occulte ṽtutes
rerũ q̃s optime nouit ad hoc
validas·Tercõ turbãdo esti 3
macõnẽ ꝛ ymaginacõez qua
reddit mulierem exosam·qz
potest i ymagiacõez impmẽ

Q̄rto rep̄mēdo directē vigorē mēbri fructificacōi accomodi sicut ꝛ motū localē cuiuscūq; organi. Quīto phibēdo missionē spirituū ad mēbra in quibus est virtus motiua q̄si intercludēdo vias seminis ne ad vasa gn̄acōis descēdat vel ne ab eis recedat. vel ne excitet vl' emittat vl' m'lt̄is alijs modis. Cū aūt faciūt muliēs sortilegia cū fabis et galloꝝ testiculis nō ē credēdū q̄ virtute illaꝝ reꝝ vir impotēs reddatur. Sꝫ occulta virtute demonū illudēte sortilegias per ista corporalia. plus autem permittit deus sup hunc actum per quē primū peccatum diffunditur q̄ sup alios actus humanos sicut ꝛ sup serpētes qui magis incātacōibus deseruiunt q̄ alia aimalia. Exēplū aūt de inflāmādo ad actū illū hētur in legēda btī basilij de virgine q̄ seruū pn̄tū ocupiuit ꝛ de frigerādo ut de illo q̄ ydolū despōsauit ꝛ spōsā cognoscē nō potuit. Idē etiā de muliere ē q̄ pōt ymaginacōem eius sic demētare ut exosū habeat virū. q̄ p toto mundo nō pmittat se cognosci. Iterū p motum localē corpore interposito vel vase obstructo pōt demō p malefitiū ipedire mulierē. lic; viꝝ i pluribꝫ modis. Ideo vir sepius malefitiatur q̄ mulier. Et magis pmittit de⁹ in pccōres deseuiē demōes q̄ i iustos vn̄ angelus dixit Thobie In illos q̄ libidini vacant accipit demonū ptātē. lic; aliqn̄ in iustos sic in Job. ꝓpt' qd debēt facē cōfessiōeꝫ ꝛ huiusmōi. ne ferro manēte i vulnē frustra sit malagma apponere. Hec de pe.

¶ Niger: Mihi adhuc occurrit de visco carnal' amoris dubiū. vtrū in caritate exn̄tes amore tali malefitiai valeāt.

¶ Theolog⁹: Rn̄sum huius accipe ex Cassiani verb' q̄bus collacōe. n̄. abbā. sereni in hec verba cōcludit. Diffinit inq̄t btūs Antho. nullaten⁹ demonē posse mētem cuiusq̄ vel corp⁹ inuadere nec habē facultatē i cuiuslibꝫ aiaꝫ penitus irruendi. n̄. eā p̄mo destituerit ōnibus cogitacōibꝫ s̄cis ac spūali cōtemplacōe vacuā nudā q; reddiderit. Nō tn̄ ista ita intellige ut demōes amore p̄fato i caitate exn̄tes nō impugnent ꝛ filibꝫ. sꝫ tales expugn̄re nō valēt. si armis v̄tutū ꝛ naturaliū donoꝝ resistē volunt. Talia inq̄t phia prio de oso. ad boeciū. tibi cōtuleram⁹ arma q̄ n̄ p̄or abiecisses inuicta te firmitate tuerētur. Unde

Cassian9 ibidē refert de duobus paganis phis et maleficis qui p tres gradus differētes in malitia. successiue p sua malefitia demões miserunt ad cellā btī anthonij ut eum temptacōnibus exinde fugarēt, odio viri sācti infecti eo q multitudo populi ad eū quotidie venit. qui demones beatū Anthoniū ut postmodū ad fidē cōuersi fatebātur phi amarissimis cogitacōnum stimulis pulsauerūt: quos tn̄ repulit crucis signo pectori et fronti impresso et orōnum incubaciomb9 insistendo; Exemplum tn̄ satis terribile nouit tactū Vincētius in speculo refert historiali ex gestis beati Basilij magni cuius tpe diues qdaz vnicā filiam habuit quā cōsecrare dño disponebat: quā seruus diuitis habere non valens in coniugio. maleficū adijt. demonē inuocauit. eidem cartham abnegacōnis fidei tradidit. et fornicacōis demonē mitti obtinuit ad filiam quā accendit adeo ut in terrā volutata clamaret se ppt seruū torqueri et p liberacōe sui seruo p patrem in mrimoniū tradi. Qd etiam ideo factum est p patrem mestissimo corde. tādez tn̄ iuuenis seruus liberatus est per beatum Basiliū; Et in pmo dyalogorū refert btūs greg. de quodā maleficoꝝ pncipe qui a roma incineratis socijs. i monachi habitu fugit. Basili9 noie q etiā tūc se a scō equitio p mōcho recipi pcurauit, et in mōsterio monialū statim absente equicō monialem pulchriorē in tāto malefitiauit ut febricitaret. anxiaretur magnisqz vocibus et stridorib; clamarz; Modo moritura sū. nisi basili9 monach9 veniat. et ipe mihi p sue curacōis studiū salutem reddat. Qd cū sancto eqtio nūtiaretur. virginē verbo sanauit absens. et maleficum expelli de loco iussit. ¶ Piger: Cū potestas demonis impediatur aliqn dño nutu. Quēo quot modis hoc fit. ¶ Theolog9: Quinqz modos exprimit Hugo sup. ij°. di. vij. Primo p terminū sue ptāti a dō impositum. sicut Job pmo et scdo tangitur; Secūdo p miāculū impossibilitatis exteri9 factū ut i asina balaā Numeri. xxij. Tercio p impedimentū exterius adhibitū ut i duob; discipulis acrisia pcussis. Luce vltimo; Quarto p dei iuditiū de intus disponētis p obstaculū boni angeli ut de aschmodeo interfitiente spōsos sare vxoris

Thobie eiusdē.xi. Quīto per cautelā sui ipsi9 qꝛ nō vult ali qñ qđ pōt ut pci9 fiat ut.i.co rín.v.de corintho quē vexauit excōicatū. Aliqñ etiaꝫ nō vult ꝓpt pcī abhōīacōeꝫ ꝗ puto rē ut āgeli mali ꝓpt nobilita tē sui in qua creati sunt abhoī nātur tēptare de vilibꝫ pcūs ꝗ de sodomia vel etiā de forní cacōe simplici neqꝫ ad hoiem qñ fornicatus ē accedūt ma xime pma die vel secūda ꝓpt pcī receciam. vñ Ezech.xvi. Multiplicasti fornícacōeꝫ ad irritādū me ꝗc. Ibi dabo te ín aias odientiū te id ē demonū q̄ erubescūt i via tua. Hec hu go.ij.setenciarū.

Capitulū Sextū

Qve sibi a vino vel a viꝑpa nō cauent. Sbi to in ebrietate ꝗ grui ter q̄si amētes nutabūde ince dūt. ita vidi p expientiā. dul tia em̄ sequūtur auide. q̄ si cō sp̄sa fuerint pane vino intín cto ex hijs cibis inebriantur. Per tales formicas fatuas in ebriatas vino hij pn̄t intelli gi q̄ voluptatib9 debriati hu ius scli velut amentes ꝗ rōne carētes carnalia ꝓsequūtur p insaīas falsas. Quos in ꝑsona dei ꝑsa.x.sic alloquit̄. Audi hec paupcula ꝗ ebria et nō a vino. hec dicit dn̄ator dn̄s tu us ꝗ de9 tu9. Ecce tuli de manu tua calicē sopois fūdū calicis indigacōis mee nō aditiā ut bi bas illū vltr. p vinū aūt luxui am debē intelligi doceꝫ pū.xx. salomō cū dicit. Luxuiosa res vinū ꝗ tumultuosa ebetas. q̄ cūqꝫ hijs delcātur nō eit sapi ens. Et.xxi.ibidē. Qui diligit epulas i egestate erit. q̄ amat vinū ꝗ pīguia: nō ditabit̄. Et i psal.cētesīosexto de hijs q̄ i ebati sūt nō a vino iteꝝ dī. Ai ma eoꝝ i mal tabescebat. Tur bati sūt ꝗ moti sūt sic ebri9 ꝗ ois sapia eoꝝ deuorata ē ꝓpt qđ ad Eph.v.dicit apl's. No lite in ebriai vino in q̄ ē luxuia s; impleami spūscō loquētes vobmetipsꝭ in psalmis ꝗ ymnꝭ ꝗ canticis spūalib9 cātantes ꝗ psallētes in cordibꝫ vr̄is do mino grās agentes. Piger: Ex supioribꝫ satis iā vido nō minorem vesaniam vel ebrie tatem pati philocaptū q̄ eū qui vino madere conspicitur. Idcirco nūc edoceri cupio i tri bꝫ. q̄ remedia adhiberi debeāt talibꝫ ut sanēt̄ nedū ipsi s; q̄ litꝭcūqꝫ in potentia ꝗ generati ua malefitiati deide q̄uo hij sa nai valeāt q̄ sn̄ maleficō phi locapiunt̄ postremo. Utrꝫ ne bonus spūs tantum casi itati

cōferre possit in bn̄ficio sic ma lignus spūs p suos dare con sueuit in maleficio. ¶ Theo logus: Pro solucōe primi no scere debes q͛ quīqȝ sūt reme dia que pro talibȝ licite appli cari valent. vicȝ ad sāctoꝝ ali quorū limina pegrinacō. Si gni crucis ⁊ oracōnis deuote multiplicacō. pccōꝝ suorum vera cōfessio vel cōtricō. p ver ba sobria licita exorcisacō: et cauta maleficij ablacō. De pri mo habuisti exemplū sup̄ li. p̄. ca. iiij. Et idē est de ieiunijs abstinencijs ⁊ alijs reuerenti alib⁹ obsequijs. sāctis certis oblatis. De secūdo p̄cedēti ca pitu. audisti: quō talibȝ se be atus Anthoni⁹ a tēptatoē de fendit. De tercō ibid pe. de pa ∂silū qd an̄ eum scūs Thō. ⁊ alij doctores suaserūt etiā ꝓpe disti; de vltimo dictū est nup .iij. ca. Et in penultimo de exor cismis oēs pene de hoc loquē tes catholice ita fieri posse ad mittūt. vn̄ in. iiij. di. vi. sāctus Thō. dicit. ꝓpt peccatū homi nis dyabol⁹ potestatē accipit in hoiem. ⁊ in ōīa que in vsū hominis veniūt in ipsi⁹ nocu mentū. Et quia nulla ∂uencō est xp̄i ad belial. Ideo qn̄cuīqȝ aliq̄d sāficandū est ad cultū diuinū. pri⁹ exorcisatur. ut li beratū a potestate dyaboli q̄ illud nocumētū hoīs assumē putatur deo ∂secretur: Et hoc patȝ in bn̄dictōe aque. in con secracōe templi ⁊ ī oībus hu iusmodi. vn̄ cum prima cōsec tio qua deo homo cōsecratur fit in baptismo. optȝ etiam q͛ hō prius exorcisetur multo forcōri rōne q͛ alie res. qꝛ in ipso hoie ē causa q̄re dyabol⁹ ptātē accipit in hoie ⁊ in alia q̄ sūt ꝓpt hoiē. scȝ pccm oigi nale vel actuale. Et hoc signi ficant ea que in exorcismis di cūtur. cū dicitur recede ab eo sathana. Hec thō. Idem di cūt doctoēs licitum esse de ap plicacōne exorcismoꝝ cōn po testates demonis. Sȝ ibi cauē dum est ne caracter aliq̄s ig notus aut verba ignota sint aut aliud supsticōsū: Sed tn̄ non obstāte applicacōne ōni um prefatoꝝ remedioꝝ. ad huc aliqn̄ maleficiat⁹ a pena nō absoluitur licȝ a reatu vel pccō p qd incurrit maleficiū. absoluatur vn̄ sanctus thō. in. iiij. di. xxxiiij. dicit; Malefi ciū qn̄qȝ ita ē ꝑpetuū q͛ nō po test habere remediū hūano ope q̄uis de⁹ possit prestare remediū. demoniū cogendo vel etiā demoni resistendo. nō eni sp optȝ ut qd p maleficiū

aliqđ fcm̄ ē possit p maleficiū aliud destrui ut ipi malefici cō fiteāt. Et tn̄ si possꝫ p maleficiū rmediū adhiberi nilominꝰ pec catū reputaret qꝛ nullo mō dꝫ aliq̄s demōis auxiliū p ma lefitiū inuocare. Silit nō optꝫ qꝛ si ꝓpt pctm̄ aliqđ data ē dy abolo ptās i aliquē qꝛ cessante pctō cessꝫ ptās qꝛ pena interdū remanet culpa tn̄ seute. Silit etiā exorcismi ecc̄e nō valent ad rep̄mēdū demōes sēp q̄ tū ad oēs molestias corpales iu dicō dī hoc exigēte. Sp tn̄ va lēt cōn̄ illas infestatōes demo nū cōn̄ q̄s pn̄cipalit institutī fūt. lxc tho. Sꝫ mltū cauendū hijs q̄ dīms preceptis ꝛ ecc̄e hūanā sanitatē ꝑponūt ne ma leficos inuocēt p rmedijs. qꝛ eorūdē inuocatōe posteriora nōnūq̄ priora p̄oribꝫ fiūt ut i exēplo deducit Greg. i. dyalo gorū. de feia q̄ vno demōe pos sessa p maleficos dū liberai at tēptabat legio sꝫ maleficorꝫ opibꝫ statim eā intrauit. Pi ger. Nēo adhuc tria dubia de exorcismo An nō hn̄s exor cistatꝰ ordīnē exorcisare demo nes licite valeat. Scđo q̄ fit dīa int effcūm aque bn̄dicte ꝛ exorcismi cū vtrq̄ cōn̄ demo nis molestiā ordinet. Tertio An exorcismꝰ tm̄ sighicꝫ l etiā

an aliq̄đ effitiat. Theologꝰ. Ad p̄mū a ad aliā rn̄dꝫ sacꝰ doctor ad p̄mū di. xxiij. qꝛ sic i. iiij. in ordie inq̄t exorcistatꝰ ꝛ in alijs minoibꝫ ordibꝫ oibꝫ cū ɔferūt recipitur ptās ut q̄ hoc l illđ ex officō facē possit puta exorcisare. Et idē a nō hn̄ tibꝫ ordīnē licite fieri pōt non ut ex officō. q̄uis illi hoc nō hēant ex officō. Sic in domo nō ɔsecrata pōt dici missa q̄ uis ɔsecō ecc̄e ad hoc ordine tur ut in ea missa dicat. ꝫ hoc tūc magis ptiet ad graꝫ ḡtis datā q̄ ad graꝫ sacmenti. Ad secūdū rn̄dꝫ di. vi. dicens dya bolꝰ impugn̄t nos ab exteriori ꝛ iteriori. A q̄ ēgo bn̄dicta or dinat cōn̄ impugcōeꝫ dyabo li q̄ ē ab exteioi. Sꝫ exorcismꝰ cōn̄ impugnacōeꝫ dyaboli q̄ ē ab inteioi. vn̄ illi ɔtr̄ q̄s da tur dicūt energumi id ē intꝰ laborātes a ꝓpt infectōeꝫ fomi tis a ꝓpt possessiōeꝫ corpalem a demōe. Ad tciū rn̄dꝫ ibidem qꝛ etiā efficit. qđ ptꝫ. tū qꝛ per modū imperij dicitur nō p mo modū orōnis tm̄. ut exi maledi cte dyabole. Tū etiaꝫ qꝛ btūs grego. sup eze. dicit. Sacdos dum p exorcismi gratiam ma nus credentibꝰ imponit ꝛ ha bitare malignos spūs in eorꝫ mēte otradicit. q̄đ aliud facit

nisi q demonia eicit. Nec est i
cōueniēs q etiā qn iam bap
tisato exorcism9 prius negle
ctus adhibetur dicere. q tūc
aliquid effitiat. cohibēdo ab
impugnacōe dyaboli. Cū eci
am post baptismū p aquā be
nedictā aliqua ptās demonis
reprimatur pmo si exorcisat
puer et añ baptismū moritur
sibi in vita sua tātū valuit ut
in eo potestas demonis debili
tata fuerit et sic. Et iđo exorcis
mi non tm̄ significāt sed etiā
effitiūt aliquid. non tm̄ in cor
pe ß etiā in aia q in vtroq3 ē
infectio fomitis. Effectus aūt
iste est debilitacio ptātis de
monis ne tātū possit in hoīne
sicut ante baptismū et alia bo
na in ipō impediat. Hec ōnia
thō. Ad ßm dubium de amo
re hereos seu philocapcōe vel
hislithi ut Auicēna loquitur
que est egritudo quā aliqs in
currit ppt amorem. Tradit ei
Auicēna septē remedia int ce
tera libro. iij. Vnū est agno
scere psonā in qua qs capt9
est. qđ expitur aliqs ex passio
ne infirmi vel ex variacōe pul
sus ad nominacōe3 amati q
sic radix egrotacōis hētur ut
etiā btūs Ambrosi9 ponit in
passione sancte agnetis de fi
lio iudicis. Aliud est copula
p matrimoniū si lex sustinet.
q ita quidā sanātur cū obe
ditur natuē. Tertiū est appli
cacō medicinalium de quo ibiđ
tractat et docz. Quartū est ut
amore3 suū de dilecto p licita
remedia ad aliud diligendū
ouertat. qđ priori preeligere
debet et ita fugere pñtiā amā
ti q sic distrahitur animus.
Quītū si ille rōnabilis est cor
rigatur. hortetur. tribuletur.
et amoris opus ōndatur esse
miseria. Sextum ē. ut potissi
mū vetule ad ipsū dirigātur
qui q̄tū cū veritate et deo pos
sūt: vitupent corpus et dispo
sicōe3 dilecti et moēs cū trāsfi
guracōne faciei turpi seu de
formi. Tñ quidā ex hoc plus
inflāmantur q in relacōe de
amato delectantur licz aliȷ sa
nētur. Septimū est ut occu
petur in rebus arduis distra
ctiuis officiȷs et hmōi. Simi
lit de similib3 dicēdū est. psecu
cō aūt horum ad medicū perti
net. Sz theologica precedenti
dubio dicta p aliȷs applicari
debēt. Ad tertiū dubium An
ne bon9 āgelus aliqn custos
viros bñfitiet. sicut ostat ma
lū angelum malefitiare iniu
stos. Responsum habes ex prm
factorū exemplis q sic pmo
multiplica9 i infinitū. Quicqd

enim boni a fonte totius boni tatis d̄o in nostra tempalia et corporalia bona emanat totū scd̄m beatum dyonisium p ministerium angelorū hēmus et ut scūs doctor in quodā loco sup·iij·sētentiarū tradit. Cum deus gratiā menti nostre nō bilem vult infūdere ad quā li cʒ se nulla creature potestas extendit tn̄ ad hāc disposītiē angelus bonus coopatur sic etiā licʒ ad verbi dei cōcepcō nem in virgine btīssiā p quā deus hō fcūs est sola dīna vir tus effitient̄ affuerit tn̄ ange lico ministerio mēs virgis per salutacōeʒ p ɔfortacōeʒ et p in fōrcōeʒ mltū excitata l' ad bo nū p̄disposita fuit. Est p̄terea cōior et magis ɔsona tā sacre pagine q̄ p̄hie naturali ista opinio q̄ tradit ōnia corpa ce lestia regi et moueri v̄tute an gelica· q̄obrem a xp̄o et ab ec clesia virtutes celorū vocant̄. A celestib9 aūt influēcijs sim plicit̄ oīa hui9 mūdi corpalia r̄gūt̄ teste p̄hō p̄mo metheo rorū. Est insup doctrina scti doctois q̄ in hōie tria sūt in q̄ spūs sepati agere valēt. Sed different̄ volūtas intellectus et potentie alie ipsius anime affixe membris organicis cor poralibus. In primum solus

deus. In secundū tm̄mō deus et bonus āgelus ut illuīnet. Et in tcīū d̄o pmittēte mal9 spūs agere pōt et imp̄mē· sed in ptā te volūtatis hūane ē immissio nes factas p angelos malos acceptare vel refutare et talia cū dei inuocata grā ɔpulsare l' eadē neglecta admittere pos se. Pictor. Licʒ hec sint innu merabilia bonorū āgelorum etiā in iniustos pfluxa benefi tia de quibʒ heu nescius fui ha ctenus sed g̃tus ero in antea tn̄ de hijs nō quero p̄ncipalit̄ sed de bn̄ficijs eorū cir̄ genera tiuaʒ potētiaʒ ut pote an quos dā castificēt sic mali spūs q̄s daʒ malos infrigidant p sua malefitia. Theolog9. Haut dubiū ita faciūt· sed vbi et qn̄ expedit. Sicā ita fcūʒ ē de sācto Sereno abbate de q̄ refert Cassi9 in colla·pa·collati·ab ba·sereni p̄ma·q̄ mq̄t p inter na cordis atʒ aīe castitate no cturnis diurnisq3 p̄cibus ieiu nijsquoq3 ac vigilijs ifatiga bilit̄ insistēs cūctos estus car nalis ɔcupie tādem p dīnam grām in se extinxisse pcepit de inde maiori zelo castitatis suc census p̄fatis vsus remedijs a deo pecijt ut interioris hōis castitas in corp9 redūdarʒ. di uino postrēo aūt aduenien s

ad eum angel9 in visione noctturna eiusqȝ velut aperiens vterũ quãdam ignitã carnis strumã de eius visceribꝰ euellens ac piciẽs · suisqȝ oĩa ut fuerãt locis intestina restituens; Ecce inquit incentia carnis tue abscisa sũt · et obtinuisse te noueris hodierna die ppe tuã corpis puritate; iuxta votum quo poposcisti · ut ne ipe quidẽ naturali motu qui eciam in puulis atqȝ lactãtibus excitatur vlterius pulseris; Sicut de btõ Equicio abbate dicit btũs gre · primo libro dyalogorũ · Hũc inquit cũ iuuẽtutis sue tpe acri certamie carnis incentia fatigarent · ipse sue tẽptacõis ãgustie ad oãtionis studiũ solercõrem fecerit; Cũqȝ hac in re ab oipotenti deo remediũ otinuis precibꝰ quererẽ · nocte quadã assistẽte angelo eunuchari se vidit eiusqȝ visiõi apparuit · q oẽm motum ex genitalibȝ mẽbris eius absciderẽ · atqȝ ex eo tpe ita fuit alienꝰ a tẽptaciõe ac si sexũ nõ haberet in corpore; Qua vtute fretus ex dei õipotentis auxilio ut viris añ preerat · ita cepit postmodũ etiam feminis preesse. Ita in vitas patrũ illorũ quos scũs heraclides vir religiosissimꝰ collegit in libro suo quẽ padisum noĩat: Meminit cuiusdã scĩ patris a mõchi quẽ heliã vocat hic mĩa motus trecẽtas feminas in mõsteriũ collegit et regere cepit. Trãsacto autẽ biennio iam trigintaqñqȝ ãnos circiter hñs vite temptatus a carne in heremũ fugit · vbi biduo ieiunus orans ad deum ait: Dñe deus aut occide me aut libera me ab hac tẽptacõne; vespe igitur somnus ei irrepsit · tres ãgelos ibi ad se venĩẽ vidit · qbꝰ querentibꝰ Cur a mõsterio virginum fugisset. nec ille pre verecũdia rñdere auderẽ: dixerũt angeli · Si liberaberis: nũ redibis · curã feminarũ gerendo; Rñdit ille; qp libens · Tũc illi iuramẽtum ab helia recipiẽtes qd exegerant eũ eunuchart. Alã vnus manus · alter pedes · tertius nouacula testes eius visus ẽ abscĩdere · non q ita vere essẽ · ſȝ q ita esse videbatur; querẽtibusqȝ an ne remediũ sentiret. Respondit ille se plurimũ exoneratũ · vñ quinta die ad lugentes feminas rediit a per · xl · annos quibus supuixit nec pri stine tẽptatiõis deinceps scintillam sensit; Nõ minus bñficium collatũ eẽ legimꝰ beato thome doctori nri ordinis q

ā ɔſāguineis ꝑpt̄ ingreſſū ɔ cā
cedis incarcerat⁹ ut p meretri
cē ſeducēt̄ ad ſcl'm tēptat⁹ ē·
q̄ p ɔſāguineos i miſſa ē veſte
⁊ oſ'tu ɔpoſitiſſiō·hāc ei ſcūs
doctor intuēs ad ignē mateia
lē cucurrit·ticōnez ignitū arri
puit ⁊ vi feiaz e carcē fugauit
in orōeqz ſtati p caſtitatis do
no poit⁹ obdormiuit vbi duo
āgeli ei apparuerīt dicētes; Ec
ce dei te ex pte cīgim⁹ cingulo
caſtitatis·q nulla poſſit de ce
tēo impugnōe diſſolui·⁊ qd
hūane vtutis nō ɔqrit meri
to: tibi ex pte dei cōfert̄ ex do
no; Senſit igr cīcturā ſcūs vir
ſcz tactū cīcture ⁊ exclamādo
euigilauit. Deinceps qz tāto mu
nē caſtitatis ſe dotatū ſēſit·ut
ab eo tpe oēm horrēt luxū·
ut ſīn necc tate feis colloq̄ poſſz
h pfcā caſtitate pollēt ut eius
tradit legenda;

Capitulū Septimū

Formice comeſte ab ho
minib; eis nocēt·nō be
ſtijs oib; ſ q̄buſdā p
ficiūt ut vr q̄ eas auide q'rūt;
Formicaꝝ noie iuſti deſignat̄
ut ſup dudū habuim⁹. Come
dē aūt vite aliene detrahē eſt
ā in fama ā in ſana doctria de
q̄ comeſtiōe cautū r̄ ddit filiū
q̄ pū·xxiij·dicit Noli eē i cōui
uijs potatoꝝ nec in comeſſaci
ōib⁹ eoꝝ q̄ carnes ad veſcēdū
ɔferūt q vacātes potib⁹ ⁊ dā
tes ſymbalū glō·id ē detracti
onū ɔſumētur vbi glō; Iterz
dicit; Carnes ad veſcēdum cō
ferre·eſt in cōmuni locucōne
derogacōis viciſſim vicia pri
moꝝ dicere·de quorum pena
ſubditur; q talibus vacātes
cōſumūtur. Quo cōtra verbis
bonis d'inam cōtinentes ſapi
enciam operā dare congruit:
quib⁹ anima ſaciari licite po
teit·de q̄ pū·xxiiij·Salomō
ſubdit Comede fili mel·glō·
doctrinā ſapiēcie·q bonū eſt
⁊ fauū dulciſſimū guttui; Sic
⁊ doctrina ſapiēcie anime tue
quā cum inueneris habebis i
nouiſſimis ſpez; ⁊ ſpes tua nō
pibit; Melli em ⁊ fauo dicit
glō·compat doctrinā ſapien
cie: q ſicut illa ceteris cibis·
ita hec doctrinis p̄ualet alijs;
Iterūqz deuoratorib⁹ hūana
rum carniū p detractōis vici
um ⁊ p ſupſticōis maleficiū
d'r in pſal. Filij hominū dētes
eoꝝ arma ⁊ ſagitte ⁊ lingue
eoꝝ gladius acutus. Et pūbi
oꝝ·iij· Int' q̄tuor generacōes
pūſas hec vltia eſt de qua di
cit Gnacō que p dentib⁹ gla
dios hz ⁊ cōmādit molaribꝰ
ſuis ut comedat inopē de ter
ra ⁊ paupes ex hōib; vbi glō;

gñatio q̄ p dētib; gladios hȝ hec ē q̄ suā perfidiā aliȷ̄s imittē conat᷑ ⁊ ſicut corpa gladiȷ̄s: ita audiēciū aīas veneno al locucōnis occidit vn̄ dr ut co medat·i·ad hoc ut deuoret in opes ideſt inocētes ⁊ paupes ideſt hūiles: Deuoracō tn̄ for micarꝫ nō hominibus ſȝ beſtiȷ̄s ut vrſo prodeſt qꝛ maleficorū offitiū ⁊ detractōis viciū nō iu ſtos ſȝ pfidos delcāt In cuius fi guā daniel·vij·ſecūda beſtia q̄ de mari aſcēdit: ſilis vrſo eāt q̄ in pte ſtetit ⁊ ordines dētiū erāt in ore ei9 ⁊ in dētibus ei9 ⁊ dicebāt: Surge comede car nes pluimas: per q̄ triplex no cumētū maleficorꝫ innuitur vi delic; bonorꝫ tpaliū hūanorꝫ corpm ⁊ aīarꝫ rōnaliū q̄ ledi ſolēt p talia maleficorꝫ excitia; vn̄ prou·xvij; Semp iurgia q̄rit mal9·angelus aūt crudel᷑ mittet᷑ ɔtra eū Expedit magis vrſe occurrē raptis fetib; q̄ fa tuo ɔfidēti ſibi in ſtulticia ſua: vbi glō: Angelus crudel᷑ imu dus ſpūs ē q̄ a dn̄o con̄ pcō res mittitur ut i pn̄ti affligat· ut egypcios·vn̄ imiſit in eos irā indignacōis ſue p āgelos malos: Et ſubdit: pōt in vrſo hoſtis antiq̄ malicia intelligi cui fetus rapim9 cū eos q̄ filiȷ̄ ſui erāt cathēſando ⁊ baptiſā do dei filiȷ̄s adiūgimus ⁊ hoc ſe pe facilius fit q̄ȝ hēticū ad fidē rectā reuocare vel catholicum praue agētē ad bonū opus re ducē. ¶ Piger: Per beſtias ut dicis formicas deuorātes fide reprobi ⁊ malefici itelligi va lēt: dic exēplū q̄uo id ope pfi ciunt hūana ledēdo corpa de ſanitate i infirmitatē. ¶ Theo logus: Audi ergo quid beſtie tales petro iudici de q̄ ſup̄ ītu li nephas fecerit: Diu em̄ ſe in eo vindicare ſtudebāt·ſȝ qꝛ fi dem bonā gerebat ⁊ ſe diligē ter crucis ſigno mūiē ſolebat ſeqꝫ auiſatus aliq̄tiens ab oc caſione eorꝫ abſtinebat: per q̄ maleficia procurai ſolent Id circo illeſus ꝓpt̄ aſtuciā; taliū euadebat vno excepto tpe in q̄ ex delicto ꝓprio meruit nō i toto cuſtodiri a dn̄o prout in retulit; Conſueuerat em̄ in t᷑ ritorio bernēſiū caſtro blanc kenburg hre reſidenciā;·tpe quo t᷑ram eandem gub̄nabat poſtq̄ȝ aūt officiō reſignauit ⁊ ciuitatē bernenſem reintrauit ibiqꝫ domiciliū tenebat: die q̄ dam rediēs ad caſtrū p̄dictū vbi cognatus ſuus ſuū in offi ciū ſb̄ſtitutus fueāt in eodē ca ſtro petrus quedā expediē ne gotia apd̄ ſibi notos volebat Tūc vna malefica ⁊ quatuor

cōsortes eiusdē malitie viri cō uenerūt de sero in loco vno machiamēta sue artis voluētes p viribꝫ ut petrū grauiter venefi cijs lederēt vel occiderēt: quē hec latebāt fraudis cōmertia: Adue niēte igitur nocte petrus se be nedicēdo crucis signo cubitū iuit: sꝫ nocte surgere ōnino p posuit ad scribēdū necessario quasdā epl'as ut mane recedē a loco valeret; euigilās igit' in tempesta nocte sibi videba tur ex opinato q dies adesset luce deceptus fictitia: de quo i se iratus q ut putabat noctē neglexeāt nō se ut debuit mu miendo more solito vestimētis induit: per gradus altos versus locum vbi pugillarē habuit descēdit: et locū clausum repe rit: De quo maiori ira exarde scens cū murmure per gradus quos descēderat versus lectū iterato scādebat: emittēdo vni cam ex indignacōe maledicti onem p verbū satis breue ac si diceret In nomine dyaboli: Et ecce statim in tenebris den sissimis petrus precipitatus est in p ceps p graduū predictorum passus adeo grauiter ut famulus qui de subter scalam in domo do dormiebat excitaretur exiret: et quid adesset conspicere vel let; reperit autē petrum accen so lumine solū in terra pstratū rōnis vsu iacētem: et collisū p ōnia mēbra sāguinē plurimū e corpe emittētem: Excitatur familia: et nemo erat qui lap sus causā apire possꝫ: Tādem tn̄ dīna arridēte gratia vsū rō nis recupauit: sꝫ sanitatē cor pis vix in tribus septimanis re habuit: Et q̄q̄ maleficos ha bere suspectos quos p viribus de terra radere cupiebat: tamē reos ignorabat huius sceleris sibi illati: Verū q nihil opertū qd nō reueletur: euentu q̊dā fa ctū est postmodū ut quidā la tēs maleficus veniens de terra Bernēsiū vbi domiciliū habu it in ciuitate friburgēsi lausanē sis dyocesis: die quadā in taber na cū bibulis sederet: et ad cōsoti os diceret: Ecce ait video q talis quē nominauit in aqua vbi circa habitacōnem meam ha mū in aquā pro captura pisci um posui mihi eū furto leuat et furripit: distabant aūt ab inuicē loca p sex mag' theutho nica miliaria p q̄ ope demonis furtū intuebatur: hoc verbū pō deraué fideles: reū accusauerit et postmodū iuditialiter carceri mancipatus ē vbi biduo duri ter questionatus: nl' penitus fa teri voluit de proprijs facinoribus; tercia aūt die q̄ fuit sabbatū i q̄

omunit ob reuerēciā beatissiē virginis·eadē colitur officiōse. tortus iterū virus suū euomuit·Nam prefati sui verbi ī fur ti veritatē se dixit fuisse exptū· ꝙ ꝙ·iiij·viri malefici petrum· pn̄te malefica quā noiauit p manꝰ eiusdē vetule in pcceps piecassent fatebatur·ꝛ causā huiꝰ iracūdie in vetulā venisse asserebat·quia sc; sibi iusticiam aliqn̄ ad libitū iudex existendo non ministrasset·addidit ꝙ se alijs duobꝰ diebꝰ demonū machinamētis detētū nō potuisse in tormētis rn̄dē; ꝟ ꝙ ut ait festū btē virginis quo ad offitiū celebrabatur dixit se iam liberū ad dicendū veritatem·ꝛ ita tandem iuxta patrie municipalia igni traditus est. Notandū tn̄ ꝙ tales pseudoꝓphe aliqn̄ oīno cōtradictoria dicere solent·p pretz mendacij decepti·ut idem petrus exptum se esse retulit. Nā quedā malefica p eū capta ē·ꝛ in turrita habuit aūt maritum talis maleficij nō magistrū qui curiositate ductꝰ ad quandā illarū ptiū vetulā ꝓperauit·de qua cūcti referebant ꝙ futura p̄noscerz. Ad hanc cū venisset supplex petiuit ut sibi dicerz. An ne spem habere deberz ꝙ cū vita vxor sua iudice euaderz. sua q̄ iā capta erat vxor; Cui rn̄dit vetula. Noli timere·indubie liberabitur nec hac captitate morietur. Quo vir factus alacrior obuiauit iudici petro altera die. Cui petrus. Ubi queso fuisti? At ille apud ꝓphetissam ait fui·q̄ mihi retulit vxorē de sua captiuitate liberādā eē nec mori ex hac captitate. Deinde regressus petrꝰ ī hospiciū: vocabat a capta malefica q̄ petro dixit; Uidi ꝙ maritus meꝰ vetulā accersiuit·que me liberādam eē prenūtiauit. Scio mentitur ꝙ prima die tuo sub iudicō incinerabor; hec cū postmodū iudex marito dixissꝫ·ridēdo expectabāt·q̄ int maleficas veritatē dixissꝫ·ꝟ secutū pxīa die in turrite feie incēdiū p publicā factū iustitiā. veritatē malefice q̄ virū habuit palaz fecit; Nec tn̄ credere debes petrū ut in pmo exēplo habitū ē·maibꝰ maleficorū·q̄ i castro nō erāt corpalit p gradus iactatū ad litteram·sed maleficorū sacrificijs vel cerimonijs allecti demones p̄sentes illō pcipiciū fecerūt petri·ꝛ ut mētes maleficorū deciperēt i ymaginacōe supsticiōsorū hoīm effecerūt ut sibi viderētur pn̄tes esse. Ita etiā in·ij·ꝛ·iij·exēplo·demōis

impressiōe in ymaginatiuam maleficorꝝ scḋm ē ut absētia ve lut pñtia cernerēt⁊ sicuti sup li·pñti ca·i·audisti ex verb̄ scī doctoris ⁊ etiā ca·v·;

Capitulū Octauū

Q Ib⁹ fornicarꝝ nonū q̄ sūt cadauera aīali um mortuorum; Ad moralē intelligētiā; Comedere mortua animalia·ē aliqñ frui pūsa luxuia vñ illecti aliqñ fe minarꝝ peccatricū ꝓpt̄ famē lu xuriose voluptatis mortua aī malia comedērt eisdē in non modicā displicētiāȝ dei fruen tes;ut in ps̄·cētesiōqnto sub cōpēdio in veritate ⁊ sb̄ typo de israhelitico ꝑplo tangit̄; In iciati inqt sūt beelphegor⁊ co mederūt sacrificia mortuorū· De quo nūeri aptius d̄r·xxv· Fornicatus ē ꝑplus cū filiab⁹ moab q̄ vocauert̄ eos ad sac̄ ficia suā Et illi comedērt ⁊ ad orauert̄ deos eaꝝ Initiatusqȝ ē beelphebor isrl̄ ⁊ iratus dn̄s dixit ad moysē; Tolle cūctos pñcipes ꝑpli ⁊ suspēde eos con̄ solēȝ in patibul̄ut auertatur fu ror me⁹ab isrl̄; Nec aūt ōnia fecit israhel sed cūs occulta ma chinacōe balaā malefici; qui suo cōsilio illius mortifere for nicacōis exordiū in isrl̄ extitit; Sup quo glō;libidini quis seruiendo doctrinā balaā tenet; Est ergo execrabil̄ etiā corpo ris fornicacō que violat tem plum dei;⁊ tollit membra xpi ⁊ facit membra metricis; Sȝ execrabilior est generalis for nicacō in qua omne gen⁹ pec cati pariter continetur;cum aī ma scilicet consorcō verbi dei astita ⁊ mrīmonio eius assoti ata ab aduersario eius q̄ eaȝ sibi in fide desponditt corrum pitur;Est ergo spōsus ⁊ vir aī me munde;verbū dei id est cri stus; Despondi vos ōnes ait Apostolus vni viro virgineȝ castam exhibere cristo; Dum igitur anima adhereret sponso ⁊ oplectitur ⁊ audit verbum eius ab ipso suscipit semen v̄ bi ⁊ cōcipit ⁊ facit filios·pudi citiā·iustitiā·paciēciā ⁊ omnes virtutes;ut salua fit per gene racōnem filiorum·si ꝑmanse rit in fide ⁊ caritate; Si auteȝ se dyabolo·⁊ demonibus pro stitueit;faciet filios adulterij scilicȝ omnia peccata; Et iterū glosa Origenis ibidem; Per omnia peccata que committi mus maxime si non surrepcō ne aliqua ȝ studio peccamus illi demoni cuius cure est quod admittimus cōsecramur; Et forte tot demonibus consecra mur quot peccata ɔmittim⁹·

ꝛ misteria ꝑ doli illi⁹ pro illo suscipim⁹; Assimilātur autē corpa fornicāciū merito fetido rum aīaliū corpib; qꝛ ut ecclī. ·ix· dicitur. Ois mulier forní caria quasi stercus in via con culcabitur; ꝓpt quod ꝓpheta· postq̄ de hijs qui potētes sūt ad bibēdum vinū in quo est luxuria locutus est ꝑ ysaie· v· Paulo post ita subiūgit de eis dē; Facta sūt morticina eorū quasi stercus in medio plate arꝫ; In ōmibus hijs nō est aū sus furor eius: sed adhuc ma nus eius sc; dei extenta. ¶ Pi ger· Sūt ne nostro tpe boni viri aliqui decepti ꝑ magas vel maleficas tuo iudicio:

¶ Theolog⁹· Neū in sequē tibus suspēdo iuditiū· sed ea q̄ publica vox tradit ꝛ fama re ferā; Habem⁹ hodie sacre the ologie ꝓfessorē insignem frēz heynricū kaltyserē inquisito rem heretice prauitatis; Hic cū anno ꝓxime p̄terito inqui sitōis officiō in ciuitate Colo niensi insisterꝫ ut mihi ipē re tulit pcepit circa Coloniam quādā virginē esse que in ha bitu virili ōni tēpe incessit· ar ma deferebat ꝛ vestimēta dis soluta velut vnus de nobiliū stipēdiarijs choreas cū viris ducebat· ꝛ potibus ac epulis adeo insistebat ut metas femi nei sexus quē nō negabat oī no excedere videretur; Et qꝛ eod tpe sicut heu hodie sedem treuerenē ecclīe duo ꝓ eadem cōtendentes: grauit molesta bant· gloriabatur se vnā ꝑtē posse ꝛ velle intromisare sicut virgo Johāna de qua statim dicetur regi karolo francorū paulo antea fecerat in suū eū regnū confirmādo: ymo illa se eandē Johānam a deo susci tatā esse affirmabat; Cū igit die quadā cū Comite iuniori de virnēburg qui eā tuebat ꝛ fouebat coloniā intrassꝫ Et ibidē mira in cōspectu nobiliū fecissꝫ· que magica arte vide bantur fieri Tādem ꝑ p̄dictū inquisitorēz: ut inquireretur diligenter inuestigabatur et citabatur publicē; Mappam enī quādaz dicebatur lacerās se · ꝛ subito in oculis omniū reintegrasse: Et vitrū qdam ad parietē a se iactatū ꝛ con fractū in momēto repasse ꝛ si milia plura inania ostentasse; Sed misera parere mādatis ecclīe renuit· comitem añfatū in tutelaz ne capetur habuit· ꝑ quē clam de Colonia educta manus quidē inquisitoris sed excōmunicacōis vinculū non euasit; Quo tādē artata· ꝑtes

almaīe exiuit metasq3 gallie intrauit vbi militem quendā ne ecclesiastico interdicto ve xaretur a gladio duxit in mrī moniū. Deinde sacerdos qui dam leno vocandus potius: magā hanc verbis deliniuit amatorijs. cū quo postremo furtim recedēs metensem ciui tatem intrauit vbi velut concu bina secum habitās quali spi ritu ducta fuerit. cūctis patē ter ostendit. Fuit p̄terea infra decem ānorum spatia nouit infrācia quedam de q̄ premisi virgo Johāna nomine. tam ꝓphetico spiritu q̄ miraculorū ptāte ut putabatur clarens. Nec enim veste virili semper vtebatur nec vllis doctorum quorumcūq3 persuasionibus emolliri potuit ut tales depo ner3 vestes femineis contēta: p̄sertim cum se palā virgine3 a feminam eē protestaretur. Sub hoc inquit habitu viri li in signum future victorie ut verbo p̄dicam a habitu a deo missa sū iuuare verum frācorꝫ regem karolū a in suo firma re regno a quo eum fugare nituntur rex āglie a dux bur gūdie. Pro tunc enim hij iun cti mutuo cedib3 a armis frāti am p̄mebāt grauissie. Igit cū suo dn̄o Johāna ɔtinue velut miles equitabat. futura a fau sta multa p̄dicebat. victorijs bellicis q̄busdā intcāt. Et alia mira talia ꝑpetrabat. De q̄b9 ne dum francia sed ōīa xp̄ia norum regna stupebāt. Ad tantam demq3 p̄sumpcōnem venit Johanna ut nō dū adep ta frācia iam bohemis vbi he reticorum multitudo tunc fu it minas intentaret p litteras. Dubitabant exinde seculares a ecclesiastici regulares a mo nastici quo spiritu regeretur dyabolico an diuino. Scrip serunt proinde quidā viri lit teratissimi tractatus eius ex p te. In quibus non modo diū sa ꝫ etiā adūsa de virgine sen serunt. Postq̄ autem regem karolū in multis iuuisset a fir masset regno annis quibusdā demum nutu ut creditur diui no p anglicorum armata3 ca pta est a incarcerata. Accersi tis autem a vocatis in magna multitudine magistris ta3 di uini q̄ hūani iuris multis die bus examinata est. Et prout a Magistro Nicolao amici li cenciato in theologia audiui qui ābasiator fuit vniuersita tis parisiensis. tande3 ipsa fas sa est se habere familiarem dei āgelum qui iudicō litteratissi morum virorum iudicatus ē.

esse malignus spūs ex multis cōiecturis et pbacōibus·per quē spūm velut magā effectā ipsā ignib; p publicā iustitiā osumi pmiserūt et put de hac historia rex anglie nro impe ratori Sigismūdo satis late scripto ten⁹ historiā innotuit; Eodē tpe due femine ppe pa risius surrexerūt se publice di centes missas esse a deo ut vir gini Johāne eēnt in subsidiū et queadmodū a pdcō mgro Nicolao viue vocis organo audiui obinde velut mage vl' malifice p inq̄sitorē frātie cap te fūt et p plures sacre theolo gie doctores examinate·tādē; repti sunt maligni spūs delira mētis decepte; vn cū vna ex eis dē feīs se p angelū sathane seductā ospicerē·ex mgroꝝ i formacōe a ceptis resipuit·et errorē put debuit statī reuo cauit: Alia vero in ptinatia p manens·ignibus osumpta ē ¶ Piger: Mirari non sufficio quō fragilis sexus i tātas au deat prosilire presumpcōnes ¶ Theologus: Apud simpli ces tui similes mira sūt ista ꝫ in prudentum oculis·hec mira nō sunt; Sūt enī tria in rerū natuā q̄ si sue cōditionis limi tes excedūt aut in diminucōe Aut in excessu bonitatis vel ma

litie apicem sibi vendicāt: lin gua vicz Ecclasticus et femina· que si bono regūtur spū: opti ma·si vero malo: pessima fieri osueuerūt, lingue enī vni⁹ bo no ministerio·ut de lingua p̄ mo exēplificem⁹ fidei xpiane plurima regna subiugata sūt ut in sāctis xpi aplis et in sapi entibus ptz pdicatoribz·pru dētis etiā viri ligua nōnunq̄ infinitoꝝ hominū strages pre peditur ppt' qđ Salomō pū· ·x·dicit: In labijs sapientis in uenitur sapiētia·et virga i dor so eius qui indiget corde Ar gentū electū lingua iusti·cor impioꝝ pro nihilo·labia iu sti erudiūt plurimos·qui aūt indocti sunt in cordis egesta te morietur; Cui⁹ causa ibidē ·xvi·subditur: qz hominis est pparare animū·et dnī gubna re linguam; De malitia lingue Ecci·xxviij·dicitur, lingua te stificans adducit mortem·lin gua tertia multos omouit et dispersit illos a gente in gen tem·ciuitates munitas diuitū destruxit et domos magnato rū effodit; vide ibi multa ma la; Et Jacobi.iij.similiter que mala lingua facit; Est autem tertia lingua eorum qui inter duas contrarias ptes incaute vel malicōse loquūtur aliqua

De ecclasticis. ij. plurima exē pla hēm9. Sb ecclasticis aūt clerici ⁊ religiosi intelligūt in vtroqꝫ sexu. Quo ad malos eī clericos dicit btūs Jeromī. in epl'a ad nepotianū. Negociatorem clericū ex inope diuitē ex ignobili gloriosum quasi quandā pestē fuge; ⁊ beatus Bernar. omel. xxxiij. sup cā tica loquēs de clericis dicit; Si insurgeret apertus hereticus: mitteret' foras ⁊ arescēt. Si violētus inimicus abscō derent se forsitā ab eo boni scilic; pastoēs. Nūc vero quē eiciēt ā a quo abscōdēt se ōnes amici ⁊ tn̄ oēs inimici ⁊ ōnes adūsarij oēs domestici ⁊ nulli pacifici. Oēs pxi ⁊ oēs q̄ sua sūt q̄rūt. Vnc btūs gre. i pastoā. dic. Nemo āpli9 in eccia nocꝫ q̄ q̄ puse agēs nomē vl' ordinē scītatis hꝫ; Delinquentē nāqꝫ hūc redarguē nullus p̄sumit ⁊ in exēplū culpa vehement' extēditur qn̄ p reuerencia ordis pctōr hōratur. De religios' ectā dicit btūs Aug9. ad vincēciū donatistam. Simplicit' fateor caitati vr̄e coram dn̄o deo nr̄o q̄ testis est super aimā meā ex q̄ deo huire cepi qm̄ difficile su exptus meliores q̄ qui in mōsterijs pfecerūt. Ita ⁊ nō su peiores exptus q̄ qui in mōsterijs defecerūt; De mulieꝝ vēo malitia eccī. xxv. dr. Nō ē caput neq̄us super caput colubri ⁊ nō ē ira super irā mulieis. Cōmorai leōi ⁊ drācōi pl9 placebit. q̄ hītare cū muliē nequā. Et int' plura q̄ sequūtur ⁊ p̄cedunt ibidē de nequā mueliē ocludit; Breuis omnis malicia super malitiā mulieis. Vnc Criso. sup isto Math. xix. Nō expedit nubē. Quid aliud ē mulier q̄ amicitie inimica ineffugabil' pena. necāriū malū. natural' tēptacō. desideābil' calamitas domesticū piculū. delcābile detrimētū mali natura. boni colore depicta. ergo si dimittē illā peccatū ē. tenere aūt fere tormentū ē. necē ē aut dimittētes ad ulteria fatiamus aut quotidianas pugnas tenētes habeamus. Tulius demūqꝫ. ij. rethorice dicit. Viros ad vnūqdqꝫ malefitium singule cupiditates impellunt: mulieres ad oia maleficia cupiditas vna ducit. muliebriū enim vitioꝝ ōmū fundamentū est a natura. Et Seneca in suis puerbij; Aut amat ā odit mulier nīl terciū dedisse. flere feminam est mēdacium. Duo genera lacrimarum habentur in oculis feminarum veri doloris vnū.

insidiarꝫ aliud; Mulier cū so
la cogitat ·mala cogitat ; De
bonis aūt mulieribꝫ tāta laus
est ut etiam btificasse viros le
gātur ⁊ saluasse atqꝫ gentes
terras ⁊ vrbes ut de Delbora
Judith ptꝫ ⁊ hester· Hic apo
stol? ·i·cor·vij· Si qua muli
er habꝫ virū infidelē.⁊ hic cō
sentit habitare cū illa non di
mittat virū· Scīficatus est ei
vir infidelis p mulierē fidelē;
Ideo Ecc̄i·xxvi·dicitur; Muli
eris bone beatus vir· Numer?
enī annorꝫ duplex: multa ibi
narrat laudabilissiā·p totū ei
capitu· de excellētia bonarꝫ; Si
milit̄ Salomō·pmo spūssan
ctus pū·vltimo p totū capi·
de muliere forti;pfata satis in
noui testamēti feminis claru
erūt·pmo in virginibꝫ ⁊ alijs
fcis sc̄is q̄ ad xpianā gentē p
fidos traxerūt·ut magdalena
katherina margaretha mar
tha·⁊ eis similes: Sic etiam
totū vngarie regnū ab olym
ydolatrie deditū p gillam so
rorē xpianā impatoris fidei
catholice adiūctū est p regē
vngarie cui pfata gilla i mri
moniū est tradita p quā etiā
ouersus est rex ⁊ in baptismo
Stephā? noiat? posteaqꝫ mi
raculis clar9 canonisatus ut
vincēcius poit in historia· spe·

li·xxvi·ca·ix· Sic preterea p
lochildē xpianā virginē na
tā de burgundorꝫ stipite· rex
francorū clodoueus passim p
suasus·tādem ydolatrias reli
quit·⁊ cū regno ad xpi fidē
deuenit·ut vincētius narrat li
bro·xxij·ca·iiij·v·⁊·vi·

Capitulū Nonum

Nocentes homines
humore acuto formi
ce pūgūt nō tn̄ tā le
dunt grauit̄ q̄ apes suos pse
cutores; Sūt enī due potētie
quas vnicuiqꝫ rei dīna puidē
cia tribuit·irascibilis ⁊ ocupi
scibilis· Ista qua cōmodū de
sideratur;illa qua nociuum fu
gatur· p ocupiscibilē nāqꝫ ne
cessaria affectātur ⁊ delectabi
lia· Sed p irascibilē noxia re
futantur ⁊ tristabilia; Istā p
mis elemētis.iiij·cōspicimus
esse in oibus vegetabilibus ⁊
animantibus vsqꝫ ad rationa
le aial hoiem·ymo suo modo
in sepatis spiritibꝫ: Sed i hoc
est differētia q̄ appetit? rei de
lectabilis ⁊ repulsa rei trista
bilis in sola rōnali creatura v
tus fieri pōt vel vitiū non in i
ferioribꝫ; Et sicut inter minu
ta aimalia triplex repitur pū
ctio formice ⁊ minima q̄ stati
trāsit apis duior· sꝫ scorpiōis
pessiā ita int̄ rōnales creatur̄

triplex repit᷑ vindicacō· leuis eoꝝ qui caritate repleti sunt· dura eorū qui indiscreto zelo feruēt· ⁊ pessima in demonib⁹ ⁊ eorum sequacibus; primi in puniēdo similitudinē gerunt formice que sine eculeo hūoris tm̄mo⁊ pfusione iniuriā vlciscitur· de tali se emendare cupiebat qui in psalmo ait· Corripiet me iustus in misericordia ⁊ increpabit me· Et apostolus ad Galla. sexto· Si p̄ occupatus fuerit homo in aliq̊ delicto vos q̄ spirituales estis instruite huiusmōi in spiritu lenitatis considerans temetipsum ne ⁊ tu tempteris; Vnde beatus Jheronimus in epistola ad Occeanū· Quid necesse ē bis pungere nisi recalcitrātez· p se satis erubescentem cōfundere amplius cui sua racō magister est· cui ꝓpria consciēcia virga ⁊ ingenita verecūdia lex disciplia ē· Et Gre· libro· xix· mora· Regat disciplīe vigor māsuetudīnē ⁊ mansuetudo ornet vigorē· ⁊ sic alteꝝ omē det᷑ ex altero ut nec vigor sit rigidus nec māsuetudo dissoluta; De hui⁹ p̄me puniciōis mō pabolicū satis accomodū fertur· de nr̄is tale formicis exemplū; Fuit ei quidā villan⁹ q̄ nimis curiose volūtatis vxore lxbat q̄ viro in cunctis fere mādatis recalcitrauit· Anxius aūt diu vir p quid rebellē conpesceret discrete ⁊ racōnabiliter· Quadam die contra se briganti respondit· Femina es· nec verbis emendata es meis per verbera grauia in te miles effici nolo· nec contractam p meas plagas ł te in lecto iacētem velut contractam defideo sed tibi dico· nisi te emendaueris: paruis meis amicis de te querelam vno proponaz die contra te effrenē; Cui illa; In hoc inquit liquet tuus effeminatus anim⁹ atq; genealogia ignobilis qui de parui status tuis mihi minaris amicis Nō enim mulier minaris plebeis; At ille respondit· Hac vice tibi tm̄ parcam ⁊ die ista· sed reuera si te non emendaueris puis meis conquerar amicis; Cūq; misera non melior sed efficeretur peior: seruauit vir discretus ⁊ prudens suarum minarum veritatem adimplere in crastino; Tunc enim illa velut antea virum inuadere cepit verbis plurimum contumeliosis; Cui maritus; Modo tempus adest ut factis verba compensem; Vxorem igitur ꝓpriam inuadit· vestimentis omnib⁹ preter camisiaz exuit

manib⁹ ⁊ pedibus v̄s ſi pelle; ligauit. ⁊ humeis ꝓpriis cla mātē ⁊ maledicentē in p̄rimū fui ceti cumulū formicaꝝ ꝓie cit vbi aliquātiſp formicarum humore ſolito perfuſa ⁊ corre cta. aīmū ad meliora conūte re cepit. Nam beſtiole more ſolito in auribus ⁊ narib⁹ in ore ⁊ in aliis mulieris artub; eam cruciabant grauit̄; Tūc illa eiulatu grādi iuramētis ⁊ ſacramētis ꝑmiſit grauibus ſe de cetero viro velle ad nutū obedire ſtm̄ ut cruciatū amico rū puuloꝝ euaderz. Ex hic libe rata p viꝝ mulier mirūimmo dū emendata ē ⁊ felix effecta quā fecerūt deinceps ꝓpria pe ricula cautiorem; Hic igitur modus corrigēdi ſatis diſcre tus ⁊ tpatus fuit; Indiſcrete vero corrigētes p leſionibus: iratis apibus ſūt ſimiles. que ledēdo aliū. dū aculeus manet in vlti vulnere ſeſe ppetuo fru ctu laboris puniūt; Tales cru deles ſūt de quib⁹ Seneca de clemētia ad neronē dicit; Cru delitas nihil aliud eſt q̄ȝ atro citas animi in penis exigēdis; Crudeles vocabo q̄ puniendi cauſā hn̄t mod non habēt Et tn̄ ut hugo de ſcō victoē dicit libro de inſtitucōe nouicioꝝ. Difficile eſt cor malicia induā tum ad formā diſcipline ⁊ ſpe tiem honeſtatis incuruare ſed neceſſe eſt ut dura materia cū facile ad formā non flectitur ei ⁊ acrioris flāme incendiū. ⁊ mallei grauiois tūſio adhi beatur; Scorpionū aūt pcuſ ſiomb; vindicacō maleficoꝝ ⁊ demonū deſignatur In qui b⁹ ut btūs Dioniſi⁹ dicit. iiij. ca. de dīnis noib;: ē furor irrati onabilis ⁊ fantaſia ꝓ tua: Cui geneſ. xlix. Iacob maledixit i pſona Symeō ⁊ leui i furore ſuo ait. Occiderūt virū Male dictus furor eoꝝ q̄ꝛ ptinax ⁊ idignacō eoꝝ q̄ꝛ dura diuidā eos; De hiis btūs Ihero. in ꝓ logo ſup Joſue dicit; Ceſſet ar cuato vulnere ɔtra nos inſur gere ſcorpius. ⁊ ſcūm op⁹ ve nenata carpe lingua deſiſtat; Tales ſūt ille monſtruoſe lo cuſte ⁊ mortifere de q̄b; apoc. ix. dicitur habebāt caudas ſi miles ſcorpionū. ⁊ aculei erāt in caudis eaꝝ. ⁊ ptās eorum nocē hominib; mēſib⁹ q̄nq;. Et habebāt ſup ſe regē ange lū abiſſi cui nomē extminans; ſm glō. aute; p beſtias tales verā fidem puertere moliētes intelligūtur q̄ꝛ ſuis dolos ſen tenciis ut ſcorpi⁹ corā blandi untur ⁊ latent̄ pungūt; Cūq; tumultu nocē nequeūt: q̄rūt

auxiliū pn̄cipū q̄ clade dicun
tur qꝛ ut astringāt terrent ꝛ
blādiūtur ꝛ sup se hn̄t āgelum
abissi. Dyabolū dn̄antē terre
nis cuius nomē exterminans
qꝛ a pr̄ia vite secludit suos.
¶ Piger: Satis de correctio
nis pūctōne discreta ꝛ irracō
nabili diuisi varios ediderūt trā
ctatus. Sꝫ vnū ē qꝛ de malefi
cō demonū multi nō credunt
eos vicꝫ q̄ inter demōes incu
bi vocātur ꝛ succubi nō nisi in
fantasia nō realitate aliquo
hūore nociuo ꝛ reali pūgere
ꝛ fedare q̄d igr̄ de hoc vere sit
beneficiū vel benodaē ¶ Theo
log9: Hāc q̄stiōeꝫ scūs aug9
de ci. dei li. iiij. ca. v. q̄dē mouet
ſꝫ nō determinat. vbi sic dicit:
Utrū potuerit venus ex ocubi
tu Anchisis eneā parē vel mars
ex ocubitu iunioris filie romu
lū gignē in medio relinq̄m9;
Nā pene tal' q̄stio etiā de scrip
turis nr̄is aboritur qua q̄rit
Utrū puaricatores āgeli cū fi
liab9 hoim ocubuerint. vnde
natis gigātibꝫ id ē inmēū grā
dib9 ꝛ fortibꝫ viris tūc terra cō
pleta ē. Sꝫ li. xv. ca. xxiij. q̄stio
nē determinat in hec verba; Et
qm̄ crebrima fama ē multiqꝫ
se expertos vel ab eis q̄ experti es
sēt. de quorꝫ fide dubitand' nō
esset audisse ofirmāt siluanos
ꝛ faunos pānos quos vulgo
incubos vocant sepe improbos
extitisse mulieribus ꝛ earum
appetisse ac pegisse cōcubitū.
Et quosdam demones quos
dusios galli nuncupant assi
due hāc inmūditiā ꝛ tēptare
ꝛ efficere plures talesqꝫ assue
uerāt ut hoc negare impuden
cie videatur. Nec ille. Postea
ibidem determinat secūdā que
stiōem vicꝫ qꝛ illud Gen̄. vi.
videntes filij dei id ē seth filias
hominū id ē cham nō de incu
bis intelligitur. Qd autem incu
bos eē nō sit incredibile. ad il
lud ibidē est glō. que dicit sic;
Nō ē incredibile ab hoibꝫ nō
ab angel' ſꝫ q̄busdā demōib9
q̄ mulieribꝫ sūt improbi eius
mōi hoies id ē gigātes eē pro
creatos. scꝫ de q̄b9 in lra dr̄ gi
gātes aūt erāt sup terrā. Quia
ꝛ pt9 diluuiū corpa nō solum
virorꝫ ſꝫ etiā mulierꝫ icredibil'
magnitudinis extiterūt. Jd idē ē
glō. ysa. xiij. vbi pp̄ha de serecō
nē babilonice ciuitatis pdicit ꝛ
monstra in ea habitāda. Ibi
inq̄t habitabūt strucōes ꝛ pi
losi saltabūt in loco pilosi vn̄
glō. dicit Pilosi sūt siluestres
hoies hispidi q̄ incubones vel
satirei l' gn̄a demonū. Et ysa.
xxxiiij. sup illo loco vbi pp̄he
tat de solacōe ei terre p dumeorꝫ

q̄ ꝑsequebātur iudeos Erit in quit cubile draconū ⁊ pascua struconū ⁊ occurrēt demonia glō. interlinealis id ē mōstra demonū adinuicē. Et glō. btī gregorij ibidē. Qui alij pilosi noīe figurātur. non hīj quos greci panas. latini vero incubos vocant. De demonibꝫ etiā Cassianꝰ colla. pⁱma abbatis Sereni passum expoīt prefatum. Ad idē est btūs ysidorus libro. viij. ca. vltimo sic dicēs Pilosi qui grece paite latine icubi appellātur siue inuij ab ineūdo passim cū animalibus vn̄ ⁊ incubi dicuntur ab incūbēdo hoc est stuprādo. Sepe eī improbi existunt etiam mulieribus ⁊ earū pagunt cōcubitum. quos demones galli dusios nūcupāt qꝛ assidue hāc pagunt immūditiam. Quem autē vulgo incubonē vocant hūc rōmi phaunū vicariū dicūt. ad quē Oratiꝰ dicit phaune nimpharū fugientiū amator meas pfines ⁊ a puā rura lenis incedas. Insup illō apli. .i. cor. xi. Mulier dēt velamē hr̄e sup caput suū ꝓpt̄ āgelos mr̄i catholici exponūt qō seq̄tur ꝓpt̄ āgelos id est incubos. Ad idē est Josephꝰ sup textu gen̄. vi. pallegato. Itē wilhelmꝰ libro de vniūso pte vltia circa. vi. multiplicit. Preterea hoc determinat scūs doctor p te pⁱma q̄stiōe. xxxxi. ⁊ i secūdo scripto di. viij. Et qōlibeto .vi. q. x. atqꝫ sup ysaiam. ca. xiij. ⁊ xiiij. cuius motiua sunt verba btī Augꝰ. in de ciuitate dei. vn̄ talia negaē dicit Tho. imprudētie est. Id enī qō multis videtur nō pōt oīno falsū esse ꝑm ph̄m in de somno ⁊ vigilia i fine. ⁊ in. vij. Ethicorū Sileo de historijs multis et autēticis tam catholicorū q̄ ethnicorū qui incubos esse palam asseuerant. Causa autem quare demones se incubos fatiūt vel succubos. hec esse videtur ut p luxurie vitiū hoīs vtriusqꝫ naturā ledant. corporis vicꝫ et anime qua in lesione precipue delectari videntur. vn̄ enumeratis p altissimū mltis luxurie vicijs a quibꝫ suū populū mūdū esse voluit in q̄bus infideles irretiti erāt. ait Leui. xviij. Ne polluamini in oībus hīs quibꝫ ɔtaminate sūt gentes quas ego eitiā an cōspectū vestrū e quibꝫ polluta est terra. cuiꝰ scelera ego visitabo dicit glō. sup verbo gētes. Demones inquit q̄ ꝓpter multitudinē dicuntur gentes vniuerse. qui cū omni peccāto gaudeāt precipue fornicatōe.

ci ydolatia q2 in hijs a corp9 ⁊ aia maculat ⁊ totus hō qui terra dicitur; Omne em̄ pecca tum quodcūq3 fecerit homo extra corpus est: Qui aūt for nicat in corp9 ꝓprium peccat; An nescitis qm̄ qui adheret meretrici vnū corp9 efficitur ut patz.i.cori.vi; Historias de incub a succub si intueri lib3 wilhelmū vbi supra in suo vl timo li.de vniuso Et tho.bra bātinum in libro suo de vniu so qui vulgo de apib9 intitu latur legito a mirabilia cōspi cies; Preterea virginis cuiusdā mltum pulchre corpis dispo sicōe ⁊ quo ad animā3 valde deuote in Basilieñ.cōstituta dyocesi bonā a diuturnā no titiam habui q2 cōfessor suus fui cuius demō cellulam sepis sime a dormicōnis locū ptur babat modo strepitibus.mo do terrificis apparicōnibus ve rum quia in cūctis que virgo gessit omni plena fuit custo dia.xp̄i assistente grā a cūctis viris ⁊ ab incubo sep remāsit intacta; Na3 secū ipsa ↄsistēs nullo teste ↄsciō ꝓpt bomi āge li sui custodis reuerēciam cū diligētissime semper obseque batur.pede nudo sese conspice re nō audebat a abinde vesti ta die noctuq3 iacebat. Fuit

demq3 fama cōmūis virorum fidedignorū eo tempoē quo Cōstātiense ↄcilium gnāle celebrabatur in quo hoc est in ciuitate ipsa cōstātiensi qd̄ verecūdum est dictu ꝓpt prin cipū seculariū ⁊ mechanicorū pñtiam incredibil meretricū multitudo aderat.eodē mō tē pe in eadē dyocesi ꝓpe opidū wint'haur in cāpi latitudine queda3 ut videbatur femina pulcherrima sm corporis pul chritudinē cursori cuidā ob uiauit in ipō itinere; Que cū virum istum deum timentem ad opus nepharij cōcubitus inuitaret.facinus horruit.dei protectus adiutorio; Cumq3 simplici animo cursor vnde fe mina venir3 ab ea quesiuit.re spondit de ↄstantiensi venio ↄcilio Et aperta quā in late re portabat crumena sbintu lit; Ecce has omnes pecunias in prefato loco corporis mei mercede conquisiui.Et hoc di cto velut fumus ptinus eua nuit.Et q succub9 fuerit spur cissimis verbis ⁊ fuga oñdit.

Capitulū Decimum

Inquinant formice manus eas mltū tā gēcium ⁊ inquinan tur potius vel sese maculant qui incaute eos contrectant.

Qũ enĩ odicõis sint libere sua libtate carere nolētes· sicut se molestātes hũore acuto pungũt. Ita captiuitatē eaꝝ q̄rentes manibus polluũtur. In q̄ otactus ōnis illicitus nob̄ ꝓhiberi moralit̄ innuitur ne in inteioi p̄sertim hōie corā d̄mo ⁊ angelico maculati appareamꝰ conspectu. Sumꝰ enĩ dicit Apostolꝰ·ij·cor·vi·⁊·vij·templũ dei viui sicut dicit deꝰ qm̄ inhabitabo in illis ⁊ inambulabo· ⁊ ipsi mihi erũt populꝰ ꝓpt̄ q̄d exite de medio eoꝝ et sepamini dicit dn̄s ⁊ immũd̄ ne tetigeritis ⁊ ego recipiam vos ⁊ ero vob̄ in patreꝫ·⁊ vos eritis mihi in filios ⁊ filias dicit dn̄s ōmpotēs. Has igitur habētes ꝓmissiones carissimi mũdemus nos ab ōm inq̄namēto carnis ⁊ spũs ꝑficiētes sāctificacõnem in timore dei· v̄ba sũt apostoli p totũ. Quo cõtra maxīe luxuriosi delinq̄re repiuntur corpus coinquinātes ⁊ spũꝫ q̄ virgines vel feminas tangunt illicite vel vbi sexus feminneꝰ seipsũ palpat vel tractare sinit inuerecũde. De quibus beatꝰ petrꝰ·ij·sua canonica·ij·ca·sic dicit. Hij sũt velut irracõnabilia pecora voluptatē existimātes dici delicias coinquinacõnis ⁊ macule delicijs affluentes in cõuiuijs suis luxuriātes vobiscum oculos hn̄tes plenos adulterij ⁊ incessabilis delicti pollicentes animas instabiles. Q̄uis enĩ formica int̄ minutā aialia sit ingenio ⁊ sagacitate nobilissimũ·tñ incaute tactum q̄ntumcũq3 quis sit nitidꝰ eum reddit immũdũ. Ita hũanum corpus licet a pecõ sit actuali innoxiũ·tñ a dispari sexu tactũ facilit̄ nimis vtrũq3 hōiem facit pollutũ. Omnis q̄ppe tactus a cinē modicissimo adhibito humore in lutũ statim ouertitur. Argentũ insup etiā si ad nitorem purgatũ fueit septuplũ·vel minera qualiscũq3 alba·etiam si auꝝ fuerit obrisũ cũ in carta munda suo tractũ dilatur: ꝓtinus in liquorem ex motu insensibilit̄·resoluit̄ ⁊ macula de mũdo sup nitido otr̄hitur. Hinc huiꝰ in typũ olym deus vetasse legitur ne sup terrā reptātia vel eidē multum herētia ab electo tāgerētur ꝑplo·alioq̄n pena inq̄na cõis q̄s mulctabatur. vñ. Leuiti·xi. Oē q̄d reptat sup terram glō·terrena sapiens abhominabile erit nec assumet̄ in cibũ. Quicq̄d sup pectꝰ q̄drupes graditur·glō. Castrimargie studēs ⁊ multos hn̄s

hꝫ pedes glō· ex varijs scriptu
ris ꝛ vāia doctrina sibi salutē
futurā affirmans siue sup hu
mū trībitur euāgelioꝝ p̄dica
cōne abutēs luxuiose viuēdo
nō comedetis q2 abhōminabile
ē Nolite ɔtamiare aīas vr̄as
nec tāgatis q̄cq̄ eoꝝ ne imū
di sitis Ego eīi sū dn̄s deus vr̄
Scī estote qm̄ ego scūs sum;
glō· nōt h nō oēꝫ pollucōeꝫ in
mortuis corpib9 vn̄ seq̄t. Ne
polluatis aīas vr̄as i ōm repti
li qd mouet sup t̄rā Piger·
Quia h locū hꝫ adhuc sibi ca
uēdi ab inq̄nacōe vtꝰusqꝫ hōis
q̄ q̄s īficit potissiē p luxuriā p
ut pbasti sciē cupio de incub
q̄dā in occurrētia dubia p̄mū
an incubi generēt aliq̄n fct9
Scdo Cur pl9 iprobi sint vl
eē videant fēis q̄ viris: Tercō
q̄b9 remedijs liberai possint q̄
ab incub vexāt Theologus·
Ad p̄mi solucōeꝫ tria adūtas
vicꝫ q2 demōes ꝑpe nō gn̄ant
nec ɔcupiaꝫ sēsitiuā in venēis
hn̄t· licꝫ gn̄acōeꝫ ꝑl ꝑcurare
possint nō sue ſ3 illi9 viri cui se
fecit succubū demō aliq̄s· l' a
illius cuius vtus semētia ē. a
femelle hui9 cuius delusoꝛ est
incub9; p̄mi dcī rōnē si scire li
bet: vidē poteris in scō doctoē
vbi p̄us a in willhl. Secūdū
deducit idē p̄cedens· q2 spūs
carnē ꝛ ossa nō hꝫ neqꝫ gn̄ati
oīs instrumēta p q̄ sola ꝛ vo
luptas ɔcupiscibilis ꝛ gn̄acō
carnal' explētur p̄tēa ut vb
vtaꝛ willhl. Si ɔcupiaꝫ libi
diosā hrēt· cū pessimi sint· vtī
q2 a sodomitico vicō se nō ɔtie
rēt in viros qd tn̄ nullibi repi
m9 Dn̄o dcūs aūt altissim9 q̄ vi
rilē spēꝫ in hōib3 a flagicō eo
rū vsqꝫ hodie sic fuauit; Qd
aūt gn̄acōem ꝑcurēt aliq̄n ex
p̄cedētis capli auctoritatibus
palā ē Et ex willhl· dictis sic
claēt q2 gētē hunoꝝ ab hui9
modi demōib3 gn̄atā eē euidē
ter historia regnoꝝ occiden
taliū narrat et insulā cypri to
tā populatā eē a inhitatā a fi
lijs incuboꝝ fama p̄dicat; De
inqꝫ q2 gigātes pereaē valeāt
ut nascāt l' ɔcipiant· cās scūs
doctoꝛ assigt· q2 sciē p̄nt vtu
tes virtutis sementie ex dispo
sicōe viri huiusmōi a q̄ decisa
ē· a mulieris eīd ꝑ corcō nate
ɔplexiōem agnoscē ꝛ ita con
stellacōem optime ad hoc co
opātē q̄b3 sil' ɔcurrētib3 possi
bile ē gemitos magnos eē et
fortes corpe: Quo etiā nō ob
stāte: icubi calliditate ꝛ male
ficō. vir possit hrē filiū ꝛ femel
la eūdē salua vtꝰusqꝫ vgitate
nō tn̄ in dīgtate tlī ql' in b tīs
siā virgīe extitit· licꝫ cū vtꝰusqꝫ

aureolā si scire desideras. in quar to scripto questiōe. x. sactum Thō. legas. et ita esse possibi le clare disces. Nec mireris in hoc. Nā i bambergensi diocesi virginis noticiā habui. q pu erū genuit et virgo vera post partū pmansit. nō integrita te carnis. qd solius dei genitri cis priuilegiū est. sz i experientia volūtarie libidinis. fuit enim virgo pulchra valde et forme elegātis dōne nobili obsequēs quā quidā iuuenis dolosus et potēs cognoscē quesiuit vijs quib9 potuit. Nūc cū virgo deuota velut hostez vitarz vi rusqz hominis. ipē nocturno tpe insidias virgini posuit. et qr obdormiēs fortissime et in excitabilit quodāmō in prio somno iacere consueuisset. ne scio vn didicit ex hac occasio ne in cubiculū virginis venit dormientē ognoscit. nescit v go ut dicit in cōsciā sua quō i pregnauerit et ita recessit. Cū autē virgo doli etiā postmodū penitus ignara. signa impreg nacōis habē icipet. et ad examē corā honestis matronis posi ta impregnata esse reperta. fu git re9 de patria qui alias pa lo trāsfixus fuisset. Ipsa aūt vir go incredibilibz lacrimis sese deplāxit. Fuerūt tūc multi q vir gi ut sine piculo parerz. matri moniū suaserūt. alij qd deteri us extitit. ea abuti ocupierūt. prefatā ptus difficultatē alle gātes. Sed virgo deuota. vo tū qd xpō de virgitate st atu erat suandū etiaz si mors seq retur. ostant suare decreuit. et pfecit. Nā tpe oportuno pe perit. et in mag deuocōe iā plui mis ānis vixit. seqz a mūdi hu ius ocupiscēcijs ita nudā fecit ut aureolā virginū eam tanq pceptură nō dubitez. Discant ex hac virgines. qr caute the saur9 ille necessario seruādus sit. quē saltē de corpis integri tate aliqn incubus. aliqn hō insidiosus. aut in dormicōnis naturali fortitudine aut in po tus artificialis collacōe rape pōt. Ad scdz dubiū rn̄det wil helmus. qr verisimilit nec sic cubi nec incubi amore concu bitus nec desiderio voluptatis talia viris et mulieribz faciūt sz potius malignitatis studio vic: ut vtrimqz polluant eos et eas spurcitia. Similē causā audisti in glō. vna pcedenti capi. Cur autē incubi amplius vexare repiantur mulieres et etiā puellas pulchros crines hntes. Rndz dns wilhelmus: Nō mihi alia causa ocurrit nisi vna istaz qr aūt cure aut

ornatui crinium nimiū incubūt hmōi. Aut qꝛ p crines viros i flāmare cupiūt vel ꝯsueuerūt aut qꝛ in eis maxīe gloriātur. Aut qꝛ diuina bonitas hoc pmittit ut terreantur mulieres inflāmāe viros p ea q etiā demōes inflāmare viros volunt. Cur aūt demones in veneris vitio potentiā generatiuā plus molestent etiā in sexu masculino p maleficia habuisti causā ex scō doctore ca. v. hui9 libelli. Ad terciū de remedijs ꝓpellendi incubos in diuersis diuersa legi. et reperi qꝛ p qnqꝫ modos quidā liberati repūtur. videlicꝫ p exorcismo et applicacōeꝫ. p sanctā exercitacōeꝫ. p sacramentaleꝫ ꝯfessiōem. p loci certi mutacōeꝫ. et p cautā sanctorū excōmunicacōeꝫ. De primo satis habitū est sup pnti li. capitu. vi. De. ij°. sāctis exerciciis vicꝫ crucis consignacōne vel angelica salutacōe Refert Cesarius in suo dyalogo. qꝛ in Bunna postq̄ sacerdos q̄dam se suspendit. eius ꝯcubina mōsteriū intrauit et p incubū ad luxū pcata est. que p crucis cōsignacōem repulit. et p aque bn̄dicte aspsionē. ſꝫ stati post ea redijt. Sꝫ n̄ autem āgelicaꝫ salutacōem dicebat: lōge velut sagitta disparuit et recessit

ſꝫ interdū redijt. licet ꝓpe accedere ad eā non auderꝫ. De tercio sacramētali ꝯfessione vide licꝫ patꝫ p eūdem Cesariū/ qui dicit qꝛ ꝯcubina anādicta cum iam ꝯfessa esſꝫ pure. in toto derelicta ē ab incubo. Refert idē q9 q̄dā vir i leodio passus succubū: ꝯfessiōe sacmētali finita tōlit liberāt 9 ē. Ponit insup exēplū ibidē de q̄dā inclusa ꝓpt demum quā incub9 nec crucis signo. nec oroe. nec ꝯfessiōe. nec ꝓpt alid spūale exercitiū rliq̄t qn̄ eius lectū ascenderꝫ. Sꝫ cū ad inform eo eꝫ cuiusdā viri religiosi diceret. Bn̄dicite: eā statim demō reliquit. De q̄rto videlicꝫ loci mutacōne dicit qui pus. qꝛ filia cuiusdā sacdotis stuprata per incubū. et facta ex dolore frenetica. trans renūqꝫ elongata ab incubo dimissa ē. Sed pr eius qꝛ a loco filiam deposuerat a demōe pcussus ē. adeo ut morēt in triduo. In de apib9 ꝓpe finē smo fit de q̄dā que per incubū crebro in lecto vexata ꝓprio/ cōsotiaꝫ deuotaꝫ pcēt ut loco vexate iacerꝫ. qd cū fecisſꝫ tō nocte q̄sdā inq̄etudies g̃uissiās sēsit. et p̄or tūc q̄eta fuit. De quito de excōicacōne q̄ fortassis aliqn̄ cadeꝫ ē ex cerasacōni: patꝫ in legenda beati Bernardi. In aquitania.

siquid quedā mulier ab incu
bo sex annis iā vexata incredi
bili abusu libidinis audiuit
sibi incubū ne ad virū sctm q
venturus erat appropinquare mi
nantem: nihil inquit tibi pficit
et sz eo recedente tuus crudelissi
mus ero psecutor. q hactenus
tuus amator extiti. Que cū vi
rū sāctum Bernard inuocarz
fundit. Tolle meū baculum et
loco tuo infige. et faciat mali
gnus qd pōt. hoc cū fecisset. de
mon camerā femine non ē au
sus intrare sz foris minabatur
atrocissime eam velle psequi.
Bernardo recedente. q p feīnaz
audito: conuocat ipsm beatus
Bernardus omnes iubet accē
sas candelas gestare in mani
bus et demonē cū vniuso qui
aderat cetu excōmunicauit ac
ne ad illā vel ad aliā deinceps
accessum habeat interdixit Et
ita illa plene liberata est. Ali
qn vero nullū pdictoꝝ reme
dioꝝ iuuat ut demōis absce
dat nequitia ut in de apibus
circa finez ponit Thō. brabā
tinus exēplum de quadā que
incubū passa. nullo ɔfessiōis
remedio vel crucis aut hmōi
applicacōe liberabatur licz cau
sam vexacōis sue satis nude cō
fessa eēt. Simil rō assignata
est sup ca. vi. de maleficō qua

re non sp tollitur. Tūc eni pe
na est vexacō demōis et p pec
catis satisfactio. si put oportz
sustineatur in caritate sic alia
mala huius mūdi q nos pmūt
sz ad deum ire cōpellūt. ¶ Pi
ger: Cū femine sint timide et
faciliter mirabiliū formarū in
ymaginacōe susceptiue. Nun
qt ɔtingit quibusdā ex eis qp
in veritate p incubum nō vexā
tur sz tmmō ita se vexari putāt
Sicut etiā quedā ex eadē ra
dice false se impregnatas esse
putant p incubos ut fertur q
tn̄ grauide non sūt. ¶ Theo
logus: Utrūqz verū eē agno
scitur ut dicit dn̄s wilhelmus
vbi prius. Multe inquit de ap
paricōib fantasticis ex more
bo melancolico. In multis fiūt
sed in mulierib maxīe. sic ap
parz de visiomb et reuelacōi
bus. Et causa in hoc ē pret eaz
quā norūt medici. ipsa natu
ra muliebrū aiaꝝ ob hoc vi
delicz qm longe faciliores et le
uiores impssiōis sūt qp aīme
viriles. Et sbdit idē. Scio me
vidisse mulierē q credebat se
cognosci ab intus et a dyabo
lo. et alia incredibilia se sentiē
dicebat. Alīqnq etiā impē
gnate sibi videntur mulieēs ab
incubis et intumescūt vehemē
ter ventres eaꝝ. Et cū ptus tps

aduenisse credūt sola emissiōe multe vētositatis detumescūt. Nā de ouis formicarū ut potu sūptis incredibilē vētositatē et tumultū in vētre generāt hominis. Silit de granis catapucie. Et de granis arboris q̄ dr mig pini9 cōsilia in ventre fiūt. Facilimū est aūt demōi silia et maiora in ventrib9 hoim pcurare. Et si libris maleficorū credit scripserit expimētū ludificatoriū quo apparere dicebāt mulierib9 se in lecto pluies cognosci q̄ cognoscerentur verbi gracia cū cognoscerētur nisi semel aut bis ab eo qui expimētum illud opaētur putarz se cognosci quadrāgesies aut sexagesies. Essent ergo similes ludificacōes incuborū. Etiā ex testio nio sācte cuiusdā mulieris sciri potuit qr quidā ex hmōi demōib; cū sic ludificasset eā vicz ocubitu fantastico tāto fluxu seminis inquinauit eā realit ut mille hoies nō tātū emitterēt. Hec ōnia de wilhelmo.

Capitulū Vndecimū

Radices ledūt arborū formice vbi iuxta arbores nidificare sinūtur. qr radices inde rodunt et succo exinde exhaustu arescit radix et exinde stipes et rami. In hominis natura tres pticulae ēs homines sūt qui radices suas hnt quas ledere valent nociue formice. Est enī exterior et inferior homo q̄ oculis etiam ptz aliēnis in figura qntitatis corporee. Supior homo qui spūalis dr homo et interior. et est sensualr tanq̄ medius et aīmalis homo dr. Quisquis autem horū qr radicē suam habz ppaz ramos et stipitē arbori assilatur. Nam p̄mi hoīs figura arboris sz euerse silitudinez pfert sm phos qr crines radicib9 in capite assilantur. trūc9 pectus et eidē adiacencia dicūtur. mēbra vero reliqua rami vices hre videntur et opacio taliū fruct9 sūt corporei. Vn Mar. viij. legim9 de ceco quē dominus paulatim iuxta fidei sue crementum sanabat qr p̄mo sputo eius tetigit oculos et an videret quesiuit. Cui ille respondit. video ait homines velut arbores ambulantes. De hac arbore corporis non curādum esse domin9 docet dicens Mathei sexto. Quis vestrum cogitans potest adicere ad staturam suam cubitum vnū. Omnis inqt Mat. x. vñi capitis capilli nūerati sūt. Nolite ergo tiere. Ali9 aūt ē hō aimal

de quo p̄·cor̄·ij· Aīalis hō nō pcipit ea q̄ sunt spūs dei·Stul ticia ei ē illi et non pōt itelligē; vbi glō: Aīalis homo dicitur vel vita vel animi sensu: Uita aūt animalis dicitur q̄ fertur dissoluta lascivia aīe sue quā intra naturalis metas ordīnis spūs rector non cōtinet eo q; ipē dō se regendū nō subicit· Animi vero sēsu dicitur aīma lis qui de dō iuxta corpm fan tasiam vel legis lrām vel ratio nem phisicā iudicat: Quaē au tem animalis nō pcipit sbdit; Stulticia ē illi ḃm hūanum sensu: Ideo nō pōt intelligere spūalia; Cui9 hominis id est sensualitatis radices sūt scdz medicos hūidum radicale et calor naturalis·et elementoꝝ ·iiij·q̄litates cui9 cura spectat ad medicos q̄ tn̄ in ōmib9 nō sūt ymitandi dicēte btō Am bro·sup psal·xiij·Cōtraria di uine ōdicōni p̄cepta medicie sunt·A ieiunio reuocāt·lugu brare nō sinūt·ab ōm intencō ne meditacōis abducūt·Et cō cludit itaq; qui se medicis de derit·se ipsū sibi abnegat;hoi nis enī animalis mēbr̄ mortī ficare iubet Aplus Colos·iij· Mortificate membra vestr̄ q̄ sunt sup terrā fornicacōez im mūditiā libidinem ocupiam malā et auaiciā:hui9 hois mē br̄ man9 pedes et oculos absci dere xp̄us iub; cū scandalisāt nos Math·xviij·hoc inquit apostol9 Rō·vi·Scientes q2 vetus homo noster simul cru cifixus est sc; cū xp̄ō ut destru atur corp9 peccati et nō vltra seruiam9 pccō;Terci9 vēo spi ritualis homo est et interior· de quo p̄·cor̄·ij·dicit:Spūa lis aūt hō iudicat ōm̄a et ipse a nemine iudicatur·vbi glō; Spūalis autē est homo vita vel sciā·Spiritualis ē vita q̄ spūm dn̄i hn̄s rector ē·aīmā regit: Sciēcia vero spūalis ē q2 et si ex ptec p speculū videt: tn̄ de dō ḃm ymagines corpo rū vel legis lrām vel hūanam phiam non sapit sed spirituī dei subiect9 certissime ac fideli ter iudicat ōm̄a certa fide oc cultoꝝ non patenti cognicōe et ipse a nemine sc; a nullo ho mine animali iudicatur id est intelligitur·vtꝝ bn̄ vel male intelligat;hui9 hominis spūa lis radix est gratia fides et cari tas·Stipes aīme ei9 eēncia·ra mi potēcie·gēme cogitatus· folia verba·flores volūtates· et fructus virtutes et eaꝝ opa De quib9 apostol9 Rō·vi·di cit liberati a pccō·serui autē fa cti deo·habetis fructū vestrū i

sanctificacōem·finem vero vi
tam eternā·gracia aūt dī vita
eterna in xpō domino nostro;
Et ad Eph.iii;Flecto genua
mea ad prē; domini nostri ihe
su xpi a quo omnis prnitas i
celo et in terra nominatur ut
det nobis scdm diuicias glo
rie sue virtutem corroborari p
spiritum eius interiorem hoi
nem habitare cristū p fidem i
cordibus vris in caritate radi
cati et fundati ut possitis cōpre
hendere cum ōmibus sāctis q
sit latitudo longitudo sublimi
tas et profundū;Hinc btūs
Greg·in omelia quadā ut mul
ti arboris rami ex vna radice
pdeunt·sic multe virtutes ex
vna caritate generātur;Nec
hab; aliqd viriditatis ram9
boni opis·si nō manet in radi
ce caritatis;Ex qb9 iā patent
ɔuincit quāta dāna hoib9
inferāt q velut nociue formice
fidē grām vel caritatē de cordi
b9 hōmū cassant ¶ Diger:Pu
to demōes in hmōi radicibus
dāna maxia inferre·qn eos cō
stat alicui9 hois corp9 potent
possidere·qr in hoc ōnium triū
qs descripsisti arborum radices
ledere videtur·qrobrem scire
cupio de hac materia vtrum
tantmodo pro grauibus crimi
nibus possederant·Quib; mo
dis vexent et possideant et qui
bus remediis iuuari valeant
possessi·¶ Theolog9:Satis
bene cōsideras sed non distin
guis;Diuersimode enim diu
si possidentur·quidam plus·
alii minus per demones a qui
bus non semp potent possidē
tur·nec propt qdlibet morta
le peccatum quis possidetur;
Vnde ad primā tuam questi
onem audi sācti doctoris qd
libeto tercio questiōe tercia re
spōsū;Quantum inquit ad cor
pus pōt dyabolus hominē sb
stancialit inhabitare sic pa
tet in arrepticiis·sed hoc ma
gis ptinet ad rōe; pene qr ad
rōe; culpe·Pene aūt corpales
huius vite nō sep ɔsequūtur
culpa; eius q puniūtur; s; qnq;
nō peccātibus inferūtur ut dr
Ioh·ix·de ceco nato et hoc mō
ē bm altitudinē incōprehēsibi
liū iudicior dei·vn nō cū qua
libet culpa mortali dyabolus
inhitat hoie; sbalit etiā qr tū
ad corp9;Hec ille;Reperio aūt
qr qnq; de causis aliquē ɔtigit
possideri·Aliqn pro pro maiori
suo merito·Aliqn p alieno leui
delicto·Aliqn pro suo veniali
pctō·Aliqn p graui pctō alieno
Et aliqn p magno facinore pprio;
De pmo ptz i dyalogo seueri
btī Martini carissimi discipuli

vbi fertur quedā patrē sāctis sime vite tāte dotatū in gr̄a ex pellēdi demones. ut hij nedū verb̄ suis ꝓprijs fugarētur. ſȝ etiā eiusdē pr̄is epistolis et ci licio. Cū autē coram mūdo pa ter esſȝ celeberrim9. se tēptari sensit vana gloria. Cui vicio licȝ viriliꝰ resisteret. tn̄ ut hu miliaret' ampli9 totis p̄ cordijs deū p̄cabatur quaten9 quīqȝ mensibus a demone possidē tur. Qđ et factū ē. Nā eū stati possessum vinculari oportebat et oīa applicare sibi demonia cis cōmunia. Finito aūt qnto mēse procesus et ab ōni vana gloria et a demōe liberatus ē.
2 De secundo quōo ex alieno le ui delicto aliqs possidet̄. ponit exemplū btūs greg. de beato Eleutherio abbate viro sim plicissimo. q̄ cū ꝑpe monastei um virginū pnoctarꝫ. ei igno rāti dedinauerūt ad suā cellā porri puulum puerꝫ qui omni nocte vexabatur a demōe. sed eadē nocte a demōe liberatus ē p pr̄is p̄ntiā. Hic cū rē didi cisſȝ gestā. ꝟ puer iā positus es set in mōsterio sancti viri. et trāsactis multis dieb9 paulo immoderate letus de liberacōe pueri. ait ad cōfratres suos. Fr̄es dyabolus sibi cū illis so roib; iocabatur. ſȝ vbi ad ser uos dei venit. puerū huc acce dere nō presūpsit. Et ecce sta tim dyabolus puerꝫ vexare ce pit. et p lacrimas et ieiunia sci viri et cōfratꝝ difficult' sed ea dem die liberatus ē. De t'cio vi delicꝫ de ꝑpo veniali pcc̄o p̄tꝫ p Cassianum collacōe abba. sereni p̄ma dicētem de Moy se. Moyses inq̄t in heremo cū singularis et incōpabil' vir eēt ob rep̄hēsiōem vnius s'mōis quē con̄ abbatēꝫ macharium disputās paulo durius ꝓtu lit. qua dā scꝫ opiniōe p̄uētus diro cōfestim traditus est de mōi. ut hūanas egestiōes ori suo ab eo suppletus ingererꝫ. qđ flagellum purgacōis gr̄a se dn̄s intulisse. ne scꝫ in eo vl' momētanei delicti macula re siderꝫ. velocitate curacōis eius atqȝ auctore medio demōstrā uit. Nam cōtinuo abbate ma chario in orōne submisso di cto citius. nequā spūs ab eo fugatus abscessit. Simile vi det' huic qđ p̄mo dyalogo rū refert btūs grego. de qua dā dei famula in mōsterio vir ginū que ortū ibidē ingressa lactucā cōspitiēs et concupiscēs quā signo crucis bn̄dicē obli ta. auide momordit. arrepta a demōe cecidit et vexabatur. quusqȝ stati vocato btō ibidē

p̄re equi cō p eūdem liberata ē De qr̄ta causa qua dictū pro alieno graui pc cō aliquē possi deri·ptȝ ibidem p btūm greḡ. Nam ut refert btūs Fortuna tus ep̄us dyabolū ab obsesso homine ꝯpulerat; Vero igitur demō ideȝ in sp̄e pegrini p pla teas ciuitatis clamare cepit· O virū sāctum fortunatū·eie cit de hospitio pegrinū quē q̄ dā vir inuitauit suū ad hospi ciū ꝛ querēdo causā expulsio nis est gauisus sup derogacō ne sācti viri quā a pegrino fi cto audiuit; Exinde aūt dya bol9 puerū inuasit ꝛ prunis in iecit·ac aīmā eius excussit·sic qȝ pat̄ miser primū queȝ rece pisset hospicō intellexit; De quī ta vero causa ꝓprij facinoris ꝛ magni ꝯmuniter tam in sacra scriptuā q̄ȝ in sāctoꝝ passiona libus legim9. Nā sic p̄mi Reḡ· ·xv·saul inobediēs deo posses sus ē. Tēpe quo in vniūsitate Coloniēsi sacre theologie stu dio asscriptus fui·q̄dā virgo quindecī vel sedecim ānos ha bens moribus s̄m seculū satis composita in domo cuiusdam sue cō sanguinee nutriebatur extra domum pntum; Cūqȝ co gnate sue ciphum satis vileȝ terreum quēdam a casu fregis set cognata ira replebatur in lapsus neglig̃etiā ꝛ in reaȝ v̓ ginem que virgo tanto hoc molestius tulit q̄nto vasculū vilius extitit; In iram igit̄ cō mota virgo·hora sumendi ci bum nec comedere nec ad mensā pre ira se presentare vo luit; Cui9 cognata ait Opor tet ut comedas; Ac virgo ap̄d se ut mihi postmodū ꝛ exorci ste retulit suo ·huiuscemodi verba s̄bmurmurādo dicebat; Si me oportet edere in nomi ne dyaboli fiat; Sic mensaȝ accepit·benedictōem mense quā bene sciebat dicere negle xit·ꝛ in primo morsello ut pu tabat muscam occultatam sen sit·quā cum nulla arte eicere valeret: deglutiuit·ꝛ immedi ate obsessa fuit·semp tamen vsum racōnis bonum habuit licet sepe satis vexaretur a de mone; Cum autem in domum pntum cum magna mesticia reduceretur·ꝛ diutissime nul lus reperetur qui liberare pos set·tandem quidā frat̄ nostri ordinis nunc magister Got fridus slussel sacre theologie professor calamitati parentū ꝛ puelle cōpaciens se de eius exorcisacione intromisit·pa cto tali precio·ut si liberare tur nihil terreni exorciste da retur·sed puella in castitate

solita si vellet. liberet et nõ i matrimonio de cetero deo militaret; legit igr pater pfatus missã. obtulit obsessa oblacõem cõsuetã in eadem. affuit p totum et in nullo vexari videbatur. finito qz officio post satis diutinũ exorcismi actum mẽbris oĩb; virgiei corpis pene precõtuß exijt demon et ita virgo deinceps dño in castitate seruiuit; Uero quo ad scdm dubiũ Quibus modis demõ possideat vel homines ledat: ad plenũ puto nullus in hac vita sine miraculo possz edicẽ; Sunt tñ sex modi satis cõuenientes ut pfunctorie transeamus. quib; ptãtem exercent in hõies. s; tm̃mõ p pcto a deo pmissi fuerint; Ulaz vexãt aliqñ tm̃ in rebus fortune exterioib; Aliqñ etiã aliquos in pprijs vexant tm̃modo corpoibus. Aliqñ in corpe simul et in potẽcijs interioib; Aliquando quidẽ p eos intus et extra solũ temptantur. Alij castigacõe eoꝝ ad temp9 tm̃mõ vsu rõnis priuãtur. Alij vẽo velut bestie irrõnales reddũtur; De tribus pmis manifestũ est in btõ Job deũ demonẽ licẽtiasse in res exteriores eius tm̃mõ. qñ deus sathan ait Ecce vniuersa que hab; in manu tua sũt. tñtũ in eũ ne extendas manũ tuã Job primo. In corpus vbi postmodũ ait ibidẽ. ij. Ecce in manu tua est. verũ tñ animaz eius serua id est vitã eius ne auferas. In potẽtias interiores vero agendi ptãtez dedit ibidez. vij. vbi dicit Job ad dñm. Si dixero cõsolabitur me lectul9 me9 et releuabor loquẽs mecũ i strto meo. Terreb me p somnia et p visiões horrore cõcuties demões sc; procurãte fm Nico. de lyra; Nam ut scũs Thõ. ibidẽ ad litterã exponit hoines sapientes qñ solitarij sũt et a tumultib; hoim et negocioꝝ semoti: tunc magis loqui possunt fm rõnez aliqd cogitãdo; s; ista remedia Job iuuare non poterant qr tpe q̃ hijs remedijs vti debebat adcrãt sibi alia impedimẽta quibus pturbabat sc; somnia terribilia et horribiles visiones. et hoc est qd subdit; Terreb me p somnia que sc; dormiẽti apparẽt et p visiones q̃ sc; apparẽt vigilãti ab vsu exteriorum sensuũ alienato; Solent nocturna fantasmata conformia esse diurnis cogitacõib9. Unñ qr Job in die mortis sue cogitabat. similib; fantasmatibus pturbabatur in nocte; Infirmitas enĩ corpis ad hoc

horrorẽ

opat̄ ut pturbata fantasmata dormientibus appareant. Sic igitur vndiq₃ consolacōne exclusa nullus modus Job r̄manē videbatur tot angustias euadendi nisi p mortem. Horrore inquit concuties. De quarto dyabolice vexacōnis modo patet in Juda Joh. decimotercio. Cū iā dyabolus misisset in cor ut traderet ihm Judas. Vbi btūs Augustin9 dicit. Missio illa spūalis suggestio est et non fit p aurem sed p cogitacōnē. De quinto modo habes Math. decimo septimo. In lunatico exemplū cuius pat̄ ait ad ihum. Domine miserere filio meo qr lunaticus est et male patitur. Et de saul p̄mi Reg. decioqn̄to et in sequētib9. De vi. mō tipū gessit illa mulier quā ut xp̄us ait alligauit sathanas. xviij. annis et erat inclinata nec omnino poterat sursū respicere sic̄ nec bestie ut pt₃ Luc. xiij. vbi glosa basilij. Brutoꝝ siquidē caput humi deflexū est et terrā cernit. caput hōīs erectū est in celū. oculi supna cōspiciūt. De tercij solucōe dubij quib₃ remedijs liberentur possessi a demone. Quiq₃ repiuntur p talibus expta anthidota. aliqui enim liberati sunt per exorcismos ecc̄ie. aliqui vero cōtricōe verā vl̄ cōfessiōe. aliqui eucaristie sacra cōmuniōe. aliq̄ sanctoꝝ locorum applicacōe vel bonorū oracōne. Aliq̄ etiā in excōmunicacōnis absolucōne. De p̄mo satis dcm̄ ē. Et de scd̄o p̄cedēti capi. De t̄cō dic̄. Cassian9 colla. abbat̄. prima. Cōmunionē sacrosāctam nequitie spiritib9 tr̄ditis a senioribus nostris nunq̄ meminimꝰ dictū. qnimo si possibile esset et quotidie eis impertiri eam debere cēsebant. que ad purgacōnem ac tutelam corporis aīmeq₃ puenire credenda est. q̄ ab homine percepta. eum qui in mēbris eius insidet spiritū seu in ipsis latitare conat̄ velut q̄dā₃ exurens fugat incēdio. Hoc nāq₃ modo curatū. et abbatē Andronicū nup aspexim9 aliosq₃ q̄ plures. Magis nāq₃ ac magis inimicus insultabit offense. cū eum a celesti medicina viderit segregatum tāntoq₃ durius et frequentius attēptabit. qn̄to eū a spiritu ali remedio senserit longius abdicatū. Hec Cassi. Et iterꝫ de eisdē ibidē dicit. Duo h credē imobilit̄ opt₃ p̄mo q̄ sn̄ dei pmissu null9 ab eis spiritibus oino temptat̄. secūdo q̄ oia q̄ a dō nob inferūtur siue tristia

ad preses siue leta videātur. velut a piissio pre Clemētissiō qꝫ medico ꝓ nostris vtilitatibus irrogātur. ⁊ idcirco eos velut pedagogis traditos humiliari: ut discedentes ex hoc mūdo vel purgacōres ad vitā aliā transferātur vel penali vigore plectantur. qꝫ ꝫm aplm traditi sūt in p̄senti sathane in interitū carnis. ut spūs saluꝰ fiant in die dn̄i nostri ihu xpi. ¶ Piger. Quid ergo erit de vsum rōnis nō habentibus qꝫ se ꝓbaē nō possunt. ⁊ sic edere de cibo hoc ꝫm Aplum nō valent. ¶ Theologꝰ. Scīs doctor de hoc i t'tia pte. q. o. quinquagesima sic distinguit de ōnibꝰ amentibus; Aliqui inqt dicuntur nō habere vsū rōnis dupliciť. vno mō qui hn̄t debilez vsū rōnis. sicut dicitur non videns qui male videt ⁊ qꝛ tales pn̄t aliquā deuocōez cōcipe huius sacramēti non est eis hoc sacramētū denegādū: Alio mō dicūtur aliqui nō habere vsū rōnis qꝛ sic a natiuitate pmā serūt ⁊ sic talibus nō est hoc sacramētū exhibēdum qꝛ in eis nullo mō p̄cessit huius sacramenti deuocō: Aut non sēp caruerūt vsu rōnis. ⁊ tūc si p̄us qn̄ erāt sue mentis cōpotes apparuit eis huiꝰ sacramenti deuocō. dēt eis i articulo mortis hoc sacramētū exhiberi nisi forte timeať piculum vomitus vel expuicōnis. vnde legitur in cōcilio Carthaginēsi ⁊ habetur in decretis .xxvi. q. vi. Is qui in infirmitate penitēciam petit si casu dum ad eum inuitatus sacerdos venit oppssus infirmitate obmutuerit vel in frenesim conuisus fuerit. debet testimoniū quei ab hijs qui eū audierūt; Et si cōtinuo creditur moriturus reconcilietur p manus impositionem ⁊ infundatur ori eiꝰ eucaristia; De baptisatis qꝫ corporaliť ab immūdis spiritibꝰ vexātur est eadem racō ⁊ de alijs amentibus; Hec Thō. ⁊ ad hoc Cassianū allegat: Addit tn̄ in. iiij. dis. ix. Demoniacis non est denegāda cōmunio. nisi forte certum sit ꝓ aliquo crimine a dyabolo torqueri. Cui sic pe. de palu. addit; In hoc casu pro excōmunicandis sunt habendi qui traditi sūt sathane; Hec pe. Ex quibus liquet qꝫ si aliqui sunt possessi a demone etiā ꝓpť sua crimina hn̄tes tn̄ lucida interualla et rationis vsum postea conuītū tur de pcc̄is vel debite confitētur. tales cum sint absoluti corā deo: nulla tenꝰ sūt a cōione

diuinissimi sacramenti eucari
stie sequestrandi. De sāctoꝝ
locoꝝ applicacōne vel deuota
orone qd p quinto remedio
tactū fuit· legende sāctoꝝ re
ferte sunt. Merita em̄ sancto
rum martirū confessorū ꝛ vir
ginū exigunt ut hij spiritꝰ ne
quā scōꝝ in pria existenciū in
tercessiōe vincuntur quos san
cti in via vicerūt. Similit̄ via
torū deuote orones liberacōē
obsessoꝝ obtinuisse sepe legū
tur. Vn̄ ad hoc hortatur Cas
sianꝰ vbi supr̄. Si inquit ha
beremꝰ hanc sententiā primo
fidem quā supius cōprehendi
ut ꝛ oīa p dominū fieri ꝛ p
vtilitate animaꝝ dispēsa vni
uersa credamꝰ non solum ne
quaq̄ despitiamꝰ eos sed eciā
pro eis inquit tanq̄ pro mē
bris nostris incessanter orabi
mus eisq; totis visceribꝰ ac
pleno compatiemur affectu.
De sexto modo absoluēdi ab
excōmunicacōe sciendū q nec
iste cōmunis ē nec forte licitꝰ
nisi habenti auctoritatē ꝛ spā
lem reuelacōnē vel pbabilita
tem q possessus quis sit ppter
excōmūicacōnē ecc̄e sic Apo
stolus p̄· cor· v· excōmunicatū
a se ꝛ a plebe corinthū forni
cariū trdidit sathane in inte
ritū carnis ut spiritus saluus
fieret in diē domini nostri ihe
su cristi id ē ut glosa dicit vs
q; ad illuminacōē gratie con
tricōis vel ad iudiciū. Et pseu
do doctores qui fidem pdide
rant videlicet hymeneū ꝛ alex
andrū trdidit sathane· ut di
scerent non blasphemare p̄·
Thi· p̄. Tante em̄ ptātis di
cit glosa erat aplus· tantāq;
gratiā habebat· ut recedentes
a fide solo verbo traderet dya
bolo. vn̄ scūs Thōs in· iiij· di·
·xviij· vbi mgr̄ tres effectus
excōmunicōnis tradit· eosdē
sic declarat sanctus doctor. Ex
hoc ipso vero inquit q aliqs
suffragijs ecc̄e priuat̄· triplex
incōmodū incurrit p tria que
quis ex suffragijs ecclesie cō
sequitur. Valent enim ad au
gmētum gratie eis qui habēt
vel ad merendum eis qui nō
habent. Et q̄tum ad hoc ma
gister dicit q grātia subtrahi
tur p excōmūicacōē. Valent
etiam ad custodiam virtutis
Et q̄tū ad hoc dicit q ptectō
subtrahitur non q omnino a
dei prouidentia excludantur
sed ab illa protectōne qua fili
os ecc̄e spetiali oī modo custo
dit. Valent etiam ad defendē
dum ab hoste ꝛ q̄tum ad hoc
dicit q dyabolo maior pote
stas seuiendi in ipsum datur.

et corpaliť et spūaliť; vñ in pri mitiua ecclia qñ oportebat p signa ad fidem hoies inuitaē sic spūssanctus visibili signo manifestabatur: Ita excōmuni catus corpali vexacōne a dya bolo innotescebat; nec ē incō ueniēs si ille qui nō est despe ratus hosti datur. qr nō datr ei q̄si dānandus sed q̄si corri gend9 Cum in ptāte ecclesie sit ex eius manu ipsū eripere cū voluerit; Hec Tho: Ex quo vltimo verbo patz sextū reme dium; Sz cauendū est valde exorciste cuilibz ne de suis vi ribus faciliť p̄sumat aut iocū ā ludū serioso dei opi intermi sceat. ā supsticōsum vel suspe ctum aliquid de maleficō adi ciat Alioqñ penā vix euadet. ut declaratur p exempla: Et ā de p̄mo refert btūs greg. pri mo dyalo. de quadā cōtra cō scienciā suā a marito petente et obtinente debiti reddicōez in vigilia dedicacōis ecclīe sā cti Sebastiani qr cōn ɔscien ciā se pcessiōi ecclesie immiscu it possessa est et publice furie bat Quo viso sacerdos eiusdē ecclīe ex altai syndonē tulit eā qz cooperuit: Sed et hūc sac dotem repēte simul dyabolus inuasit Et qr vltra vires volu it quicq̄ p̄sumē compulsus ē cognoscē in sua vexacōne q̄s eēt; Hec greg; Nec de officio qd exorcistatus sactum ordi nez requirit. quis iocū fatiat; Nā vidi in Conuentu Coloni ensi fratrez verb satis iocosū sed in grā expellendi demōes valde famosum; Hic cū in ter minis ɔuentus coloniensi de monē in obsesso corpe artarz Tā demō petiuit a fratre locū recededi. quo gauisus frať ait in ioco In cloacā meā vadas; Exijt igitur demō. et nocte cū frať ventrem purgaē vellet: demō tam dire eum torsit ppe cloacā. ut vitā cū difficultate saluaret; Cū pterea maleficō rū p̄sidia sup possessos inuocā tur. finis deterior q̄ pncipiū sepe efficitur. vñ de p̄fata femi na refert greg. vbi supra: Cū inquit ppinqui eā carnaliter amātes atqz amādo psequen tes ad obtinend salutis reme diū maleficis tradiderūt. du cta igitur p eos ad fluuiū atz in aquā mersa. et multis incā tacōibus agitata. et dū vnus demon ab ea expelli debuit. le gio eā intrauit. cui9 distinctis vocib9 iā clamaē cepit. Qd tā dem cōsanguinei confitentes et de hoc dolētes. eā pntarunt scō epō Fortunato q̄ diutur nis orōnib9 duob9 diebz eā

ex integro sanauit;

Capitulū Duodecimū

Ad sūmitates arborū formice scandunt et ibi eaꝝ floes aliquē sepe gramina et fructus ledūt. Que radices sint arbor et rami in morali intellectu q̄ ledi possūt a nociuis formicis, dictū est i p̄cedētis capitul p̄ncipio; Flores aūt sūt bona ꝓposita et fruct9 opa. verba vero velut folia. Vñ Eccl. xxiiij; Ego q̄si therebintus extēdi ramos meos et rami mei honoris et g̃tie. Ego quasi vitis fructificaui suauitatē odoris et flores mei fructus honoris et honestatis; vbi glosa. Therebintus arbor est fructuosa. flos racemosus sic oliue ſ3 rubeus, folia hab3 dēsa et folliculos emittētes que daȝ aīalia quasi culices plenios resina que de cortice erūpunt; per therebintū significatur ecc̄ia que p totū orbem ramos p̄dicacōnis et fidei extēdit, cuius resina p̄cipua id est amarū medicina; Masculi huius arboris sine fructu sunt, q̄ qui in se cōfidūt fructū v̄tutis non faciūt; Feminaꝝ aūt duo genera sunt et cū vite mature scūt; Qui eīn infirmitatē suaȝ agnoscunt et spē suam in dño ponunt fructum martirij sibi acquirunt. Aut p cōtinentiaȝ aut mūditiam cordis et corporis spūale p̄miū possidebunt; Qui etiam sint flores et fruct9 vinee spiritual' in hec verba tr̄dit beatus Gregorius libro duodecimo moralium; Bene inquit per salomonem dicit; Mane surgamus ad vineas videamus si floruit vinea: si flores fructum pturiunt; Florent quippe vinee cum mētes fidelium bona opera ꝓponunt; sed fructus non piunt si ab eo qđ ꝓposuerūt aliquib9 victi errorib9 infirmātur; Nō ergo intuendū est si vinee floreāt. sed si flores ad partū fructuū cōualescūt; Quia mirū non ē si quis bona incohoat. ſ3 valde mirabile est si intencōe recta i bono ope pduret; Vñ fit plerūq3 ut si in bono ope recta intencō non tenetur: etiā ipsum hoc opus qđ bonum credit amittatur; Nec ille; Orādum ergo nob ē deuote cū ps. Dñe de9 virtutū vide et visita vineā istam quā plantauit dextera tua, et ne singularis fer9 eam depascat aut ap eaȝ determinȝ de silua; Ne etiam dñs de vob sic de gente maligna cōmnetur illud Ezechie. xxxix; Feris auib9 ōmq3 volatili et bestijs terre dedi te ad deuorandum.

glō·adūſarijs ptātib3.demo
nibus ſc3 qui iuxta viā come
dūt ſementē·venit eni dyabo
lus et tollit verbū de corde hoi
num ne credentes ſalui fiant
ut ipa veritas ore expſſit xpo
¶ Piger·Finem tractatus p
pe hemus.De maleficiis igitur
adhuc opacoibus ſcīe deſide
ro vtrū ne alij modi ſint qb3
poſſidere cōſueuerūt demōes i
hac vita homines ¶ Theolo
g9·Tres adhuc mihi occur
rūt·vnus eſt in corpali vexati
one· alius eſt in anime neca
cōne:Terti9 eſt in ſola opini
one.Prim9 aliqñ fit ſine deli
cto pprio·Secūdus ſemp cū
mortali pctō:Terci9 oritur ex
cōplexiōis viciō:primus ē de
quo late dictum eſt in pcedē
tibus ¶ Piger·Vnū adhuc
eſt mihi dubiū de pfata mate
ria·vtr3 ne p herbas·petras et
melodias valeant expelli de
mōes ¶ Theolog9·Valent
certe talia nōnunqȝ debite ap
plicata.et ſi nō ſemp ut ex to
to,tamē ut pro pte liberentur
pat3 illud Thobie·vi·vbi Ra
phael ait·Thobie Cordis p
ticula3 ſc3 de piſce quē cepiſti.
ſi ſup carbones ponas fumus
eius extricat oē genus demōi
orū ſiue a viro ſiue a muliere·
ita ut vltrā nō accedat ad eoſ

Idē i effectu patuit ibidē·viij·
vbi magiſter in hiſtoria ſic
addit.Nec ſup hoc mirari debe
mus cū fumus cu iuſdā arbo
ris aduſte eādem vim habere
phibeatur;Nec hoc venerabi
lis hugo negat·cōmunicādo
eādem hiſtoriā;ymo beatus
Ihero·dicit Demoniū ſuſtinē
ti licet petras vl herbas habe
re ſine incantacōe et habētur
in for·xxvi·q·vij·Demoniū
ſuſtinēti.Ad idem allegat dñi
nus wilhelmus pariſieñ·vltia
pte ſūme ſue de vniuerſo ſatis
probabilit:pterea certū eſt
exorciſmi iure te aliquos fide
les in vſu habuiſſe·vñ Actu·
·xix·de ſeptem refertur.Sup
quo dicit mgr in hiſtoria.lic3
p exorciſmos ſalomōis eiece
rint·nō tamē abſq3 labore mlī
to·ſ3 quibuſdā herbis et gem
mis adhibitis,ut tradit Joſe
ph9 hec ibi;Vere q pnōia
ta nō directe de ſui natura ad
uocant vel cōpellūt demones,
vic3 verba·herbe et petre u t d
cit ſanct9 Thō·in·iiij·di·vij·
articulo vltīo·Nō eſt inquit
credēdum aliquib3 vtutibus
corpalibus demōes ſbiacere·
et ideo non cogūtur inuocaci
onib9 et factis quibuſda3 ma
leficiis,niſi inqȝtū p hoc fedus
cū eis initur ſcdm q dicitur

p saie.xviij.percussimꝰ fedꝰ cum morte et cũ inferno fecimꝰ pactũ. Et illud Job.xl. An extrahẽ poteris leuiathã hamo et sequẽtia sic finalit exponit ſm Tho. dicẽte. Si qs rectẽ ꝯsiderat oĩa pmissa videntur ptinere ad psũptionẽ nigromãticorum cõsuitandam q̃ nituntur cũ demõibus pactum inire ac eos sibi subicere vel qualitercũqȝ constringere. Quãso ergo ꝙ hõ non põt vllo modo sua virtute dyabolũ supare qd ex õnibus pmissis ꝯcludit dicẽs et subdẽs. Pone sup eũ manũ tuam. subaudi si potes. q̃si diceret nullo mõ tua ṽtute potes. Supatur tamẽ virtute diuina. Vnde subdit. Memẽto belli. q̃ sc; ego cõtra eũ pugno. Hec de Thõ. Vñ etiã postea capi.xli.dr. Nõ est ptãs sup terram q̃ ei cõpetur. Sup q̃ idẽ. p hoc inq̃t signat ꝙ nulla virtus corporal põt adequari ptãti demonis q̃ est ptãs spũal nature. Et seq̃tur. Qui factus ẽ ut nullũ timeret. Dyabolus enĩ ex ordinacõe sue nature in q̃ factus ẽ a deo ut nec hõiẽ timeat nec aliquã creaturã corpalem. Hec de Tho. Indirecte aũt quodãmodo demõe obsessus põt ṽtute melodie vel herbe l corpalis rei sibi a natuali ꝯplexitate inexĩte cerebrũ vel ptem corpis lesi a demõe sanare vel reducere ut tolerabiliꝰ hẽat. ut tenet dñs Albtus Luc.ix. et Nicola. de lira p. Re.xvi. et doctoẽs ibid. Nec oino certũ ẽ demões aliq̃s ñ in penã i potestate eorum impediri q̃ igne corpali crutiãtur et scõrum orõibus. Certũ etiã ẽ eos pfatis rebus si in laudẽ dei vel sãctorũ assumũtur vel cũ inuocacõe diuina et btõrum sepe crutiari ut i multis legẽdis scõrum ptȝ. Preterea qd hijs maiꝰ ẽ. tenet paulꝰ burgẽ ſm addicõibꝰ sup p. Re.xvi. hanc ꝯclusionem. vic; Nõ solũ ꝯcedẽdũ vid; ꝙ aliq̃ sẽsibilia pñt afflicti a demonibus leuiꝰ ferre. ut sc; Nicolaꝰ de lira tenet. Sed ꝙ etiã p sensibilia aliq̃ a demonibꝰ afflicti possint totalit liberari. qd probatur p eandẽ rõem quã Nicolaꝰ adducit. Nã cũ demones nõ possint mateiam corpalem ſm suã volũtatẽ trãsmutare ñ mediãtibȝ actiuis q̃litatibȝ. q̃ disponũt materiã ad suscipiẽdũ actõem afflictiuã in corpibȝ ab eis obsessis ut Nicol. dic. Ead rõe p aliqua re sensibilẽ põt cãri disposicõ i corpe hũano p quã nõ sit aptũ ad suscipiẽdũ actõem demõis. vbi gra. Nã maia ẽ maxime dispositiua

ad alienacōez mētis ꝑm medicos ⁊ p cōsequēs ad suscipiēdū afflictōem demōiacā. Que quidē manica passio sicut potest alleuiai p sensibilia medicamina sic ⁊ penitus curari et p ons curata eēt talis disposicō in corpe hūano ad suscipiēdū afflictōez demonū correndētem tali disposicōni ⁊ sic recedet penit9 afflictō demōis actiua recedente passiua in possesso; Idem pōt dici de iecoē piscis Thobie; Idem de melodia dauid. racōne cuius licet primo refocillaretur saul ⁊ leui9 haberz tamē tōliter expulsus fuit p eam Vn̄ dicit littera recedebat ab eo spūs malignus; Nec cōsonū est littē dicere q hoc fiebat ex meito dauid seu p orōnes eius q nō est verisimile q hoc scriptura taceret. cum esset in laudē dauid nōbilit de quo tn̄ nullaz mentionem facit; Nec de pau; Secundus vēo modus quo demōes possident homines est grauissimus de quo Cassianus colla abba. sereni pma dicit; Illi sūt vere miseri ac miseābiles iudicandi qui cū se vniuersis criminib9 flagicijsqz otaminent nō solum nullum in eis visibilit signū dyabolice supplecionis oñditur. sed ne aliqua q dem opibus eoꝝ odigna teptacio nec vllū flagellum correpcōis infertur; Nō em̄ merentur celerē tpis istius expeditāqz medicinā. quoꝝ duricia ⁊ impenitēs cor penaz vite psētis excedens thesaurisāt sibi ipsi irā ⁊ indignacōez in die ire ⁊ reuelacōnis iusti iudicij dei. In quo vermes eoꝝ non morient ⁊ ignis eoꝝ nō extinguetur. Et iterū idē Cassian9 opando corpalē obsessiōem ⁊ aie p peccatū. paulo antea dicit; Multo grauius inqt constat illos vehemēciusqz vexai qui cū corpaliter ab ipis supleri minime videātur. aīo tn̄ pnicōsius possidentur ⁊ eoꝝ scz vicijs vel voluptatibus inuoluti. ꝑm apli nāqz sentētiā A quo quis supatur eius seruus efficitur nisi q in hoc isti desperacius egrotāt q cū sint eoꝝ mācipia nec impugnri se ab illis nec dn̄atum eoꝝ ferre cognoscūt. Terti9 modus possessiōis nō est verus nec ppus s; tm̄ putatiuus quo qdā aut ex teptacōe meā demonis aut ex vicō corporee complexionis sese possessos existimāt. Noui in ciuitate Nurenbgēnsi quandā iuuenē de dicioribus ⁊ maioib9 honestā dn̄am in matrimonij lege sub

viro constitutam. Nec per quatuor circiter annos se sola conscia et quadam deuota sibi famula putabat omnino se esse possessam a demone. Et quia se notari timuit et natos quos habuit si proderet apud semetipsam tabescere cepit in corpore tam grauiter ut nec pueri quos habebat pulchros nec mariti admodum probi presentia neqȝ amicorum vel epularum quarumcunqȝ delitie eam letificare valerent; veni ego ad locum predicte ciuitatis et quia mei noticiam habuit. ideo in porta conuentus me de aīme salute et de alijs consulere cepit. Cūqȝ int' mea verba demonem nescio quo casu nominarem diuertere cepit femina a me caute caput ut faceto more saliuā eiceret; Ex fantasijs enim preteritis quotiens nomē demonis nominari audierat. horruit eius animus ex cōtracta assuetudine; Post quedam igit' verba cum in gestu femine timorē eius quem celauerat agnouisse; sibi dixi domina si mihi veritatem fateri volueritis: secretam vestram temptacōem quā celatis indicabo; que respōdit āmirādo Ita fatiā si veritatē dixeritis; Tūc ego Vos putatis vos eē possessam; De quo stupens rn̄dit; veritas est et hec mea grandis dudū tristitia extitit et durat hodie; Visa itaqȝ condicione femine et auditis sui timoris circumstancijs: sibi dixi; Secura estote; possessa non estis. Sed aut temptacō est aut manie naturalis passio. Quo audito cepit gaudere et melius dietim habere. Multoqȝ tempore postea viuebat alacriter et honeste;

Tempoē quo in wienensi steti studio: fuit ibidem ciuis vnus vxoratus de melioī ciuitatensium prosapia mihi mł'tisqȝ notus: Hic ī forma strepitus cuiusdam secularis iudicij cautōem quandam litteratoriam produxit in medium inscius ut multis videbatur que opposita solis radijs quibusdam videbatur per rasurā falsificata: Super quo postmodum clam auisatus coram amicis, quia probus et fide dignus semper extiterat satis erubuit et se die noctuqȝ perpetue infamie maculam contraxisse suspicabat'; nec super hoc cōsolacōnem cuiuscūqȝ recepit; Ductus igitur ad examen in medicinis expertorū. adesse iuuem viderunt infirmitatē scȝ manie. Vnde postq̄ multa

sibi adhibita eēnt remedia. nec quicq̄ adiuuarent suaserūt caute medici multū prudēter a catholice ut sacramētalē cōfessiōem faceret eucaristie sacramētū reciperet ⁊ se p ōīa disponerz ac si mori vellet. ne ex mania futurā ipsuasibilis sine talibz moriēdo putaretur a demōe possessus. ⁊ factum ē ita; Nā paulo post sibi incidit q̄ mortuus eēt. a q2 mortui nec comedunt nec bibūt nec alia cōmunia viuis faciūt ita nec iste facere vlla psuasione voluit. vn tandē mera fame interijt nec iuuabat remedium quo quidā se mortuū fingens a comedēs silem ut fertur aliqn̄ sanaueāt maniacū; Vidi aliū nō de infimis in ciuitate Coloniēsi viz litatum ⁊ diuitē ac multū honoratū. De cuius ore audiui q̄ quadā vice periculose infirmabat. Et iā lecto decūbenti vbicūqz se inspexit sibi apparebat q̄ ipe duo hoines eēt. de quo stupēs ⁊ an dormirz vel amens eēt ambigere cepit. Deinde ocludēs q̄ hoc īpossibile essz ne ab alijs vsu rōnis puatus eē̄ videtur. clā vocauit medicū corpis. q̄ maniā adeē cōspitiēs. cōfortabat infirmū bona spe a animū euadendi dedit dūmodo ōīa sacmenta reciperet; Quo facto. de die in diem cōualescebat infirm9 ⁊ cū grarūactōe recedente infirmitate abscessit etiā ama niaca passio. quā se habuisse postmodū fere cūctis celauerat quousqz me corā audiuit q̄ infirmitas hec naturalis esset. In ciuitate alia noticiā alterius magni a diuitis atqz p bi viri habui qui licz essz diuissim9 ⁊ ppetuis multis possessiomb9 reddituatus. a vir magni cōsilij tn̄ timere cepit q̄ tā dē eum mendicare oporteret cū tn̄ ōniū iudicō tantaꝝ eēt diuiciaꝝ homo a puisus reddibus ut ad comedendū argentū satis haberet si vellet; prefata igitur mania territus supr̄ modū ḡuabat nec vlla psuasiōe sibi ista a suo remoueri poterat capite ⁊ ita catholice fine nō tamē vita funct9 tādem; Habuit ptunc filium iam adultū nouit traditum nuptui Qui nouit simili vexatus mania grauius caz in p̄fata materia q̄ pāt habere fert.

¶ Piger: Si ista passio quā tu ex medicoꝝ libris maniam vocas ymaginacōes tā firmiter solidat in mente hoīs. ut in ptāte liberi arbitrij non sit eas deponere. Quale remediū adhibēdū est talibus quero

¶ Theologus: Medicorum interest taliusmōi dare remedia qui quidem sepissime salubria leguntur inuenisse antidota; In dyocesi bambergensi aliquando fui vocatus ad domum cuiusdam mechanici satis infirmi qui de anime sue salute totaliter desperate loquebatur. et crebro arma ut ipse seipsum perimer; solicite querebat. Suasi qñtum occurrit de sacre scripture passibus viro prefato mechanico videlicet maniaco ut vere dolens de peccatis suis veniam se a deo plene consecuturum firmiter speraret, sed nihil profeci; peccatum enim quoddam satis modicum ipse allegabat se fecisse necnon ingeminasse, et idcirco seputabat atq3 dixit nō posse saluari; Insteti autem acrius replicando maiores peccatores fore gratiam cōsecutos; Uerum tamē ille verba mea explodit dicendo; Domine experiencie credo. Nam actu video ad inferni baratra et exinde versus me flāmas terribiliter aduolare conspicio; Tunc suasi ut medicus aduocaretur et remedia dormiendi vel alia necc̄aria ſm medici consilium applicarentur et recessi; Sequenti die redij ut ātea de spēb9 venie psuadebā; Ait ille putatis ne me veniā pccōr posse cōsequi. Rñdi letus q sic. Dormierat enim et per medicinalia melancolia tepuerat. Unde quia iam dubitauit anime quiete factus ad spem venie faciliter reductus eē videbatur.

¶ Piger: Fortassis hij q̄ contra fidei articulos nōnunq̄ p inquisitores heretice prauitatis repiuntur duri tali manica laborant passione. et ista ignorantes tales statim seculari trādunt brachio vbi cremantur precipitantur nimis. ¶ Theologus: Fieri potest per incautos inquisitores prout tāgis et fortassis ita factum fuiss3 cū isto sacerdote Ungarico de q̄ supra libro tercio capitulo decimo tibi rtuli nisi magna litteratorum prudencia hoc preuenisset. Q̄obrem probandi sunt spiritus an ex deo sint vel an ab infirmitate vel an a malignitate demonis vel a malicia pertinacitatis; Tempus in hijs locus et persuasiones salubres atq3 consideraciones prudentes dande sunt ab hijs qui tales curare habent. ne quid de contingentibus obmittatur. vbi non modo de salute corporū sed de periculo aīarū ppetuo agitur; Pretēa

Noui quēdā in artibus ꝛ in sacra pagina ꝓfessorē excellē tem plurimū qui premi cepit ymaginacōe grauissiā ꝛ mania de interficiēdo se cū ꝓprio cultro. De quo erubuit valde se manifestare nec tn̄ poterat fantasiā amouere; venit tādē ad me occulte. flevit vbe͞ꝛ ꝛ remediū petiuit. cui expurgacōnem cōsciē p sacramētalē cōfessiōem primū certis de causꝭ suasi aggredi quā ꝛ fecit. nec liberatus est q2 iudicō medici corꝑalis: maniā patiebatur. Vn̄ aliqn̄ idē maniacus qui in alijs magne prudētie fuit. mihi flendo dixit. Mirabile in q̄t negociū; Ego me vti rōne exploro ꝛ scio me eē cōdictorie liberū. nec valeo istā fantasiā de me necando cū tota animi libertate deponere. Talibꝰ sepe opus est longe plus medico corꝑis q̄ anime.

Explicit qn̄tus ac totus formicarij liber iuxta edicōnē fr̄is Johis Nider sacre theologie ꝓfessoris eximij q̄ vitā tpe concilij ɔstāciēsis basiliensisqꝫ duxit i hūanis feliciter.:.

